

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programı

**ALANYA ÖRNEĞİNDE ALMANCA-TÜRKÇE İKİ DİLLİLİK: SES,
YAPI VE ANLAMBİLİM AÇISINDAN TOPLUMDİL BİLİMSEL
BİR İNCELEME**

Elif ERMAĞAN

Doktora Tezi

Ankara, 2021

ALANYA ÖRNEĞİNDE ALMANCA-TÜRKÇE İKİ DİLLİLİK: SES, YAPI VE
ANLAMBİLİM AÇISINDAN TOPLUMDİLBİLİMSEL BİR İNCELEME

Elif ERMAĞAN

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programı

Doktora Tezi

Ankara, 2021

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan "**Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge**" kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

7/7/2021

Elif ERMAĞAN

¹"Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge"

- (1) Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu** iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.
- (2) Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internette paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulunun** gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.
- (3) Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, **tezin yapıldığı kurum** tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, **ilgili kurum ve kuruluşun önerisi** ile **enstitü** veya **fakültenin** uygun görüşü üzerine **üniversite yönetim kurulu** tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir
*Tez **danışmanın** önerisi ve **enstitü anabilim dalının** uygun görüşü üzerine **enstitü** veya **fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.**

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Doç. Dr. Meltem EKTİ danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

7/7/2021

ELİF ERMAĞAN

Hanımefendiliği ve duruşuyla yeri doldurulamaz olan

Canım Anneanneme,

TEŞEKKÜR

Tüm iş yüküne rağmen büyük bir özveriyle benimle birlikte çalışan, beni her zaman motive edip destekleyen, ne zaman arasam bilgi ve tecrübelerini bıkmadan benimle paylaşan, tezimi benimseyip bilimsel öneri ve katkılarıyla tezime çok emeği geçen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Meltem EKTİ'ye en kalbî duygularla saygı ve teşekkürlerimi sunarım.

Tez yolculuğumda bana inanan, adil yaklaşımından ödün vermeyen örnek aldığım çok değerli hocam Sayın Doç. Dr. Nazmiye TOPÇU TECELLİ'ye teşekkürü borç bilirim.

Tez savunma jürimde yer alarak değerli katkılarda bulunan başta Prof. Dr. Yunus KOÇ olmak üzere, Doç. Dr. Erkan ZENGİN, Dr. Öğr. Üyesi İbrahim ATABEY ve Dr. Öğr. Üyesi Melike ÜZÜM hocalarıma da çok teşekkür ederim.

Ayrıca tecrübeleriyle tezime katkı sunan, bende emeği olan Prof. Dr. Emine YILMAZ, Prof. Dr. Figen GÜNER DİLEK ve Doç. Dr. İbrahim Ahmet AYDEMİR hocalarıma teşekkür ederim.

Tez süreci boyunca bana hep destek olan çok değerli arkadaşlarım Bahanur Garan GÖKŞEN ve Erol GÖKŞEN'e, tezime çok emeği geçen Kemal GÜLER hocama, ayrıca Şenay SARAÇ arkadaşşıma da teşekkürlerimi sunarım.

Alanya'daki yolculuğum sırasında bana yoldaş olan, çalışmama katkı sunan tüm katılımcılara, katılımcılara ulaşmamda destekleri olan Türk-Alman Dostluk Derneği başkanı Fahri YİĞİT'e de çok teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her daim desteklerini yanımda hissettiğim başta canım annem ve babam olmak üzere kardeşlerim Mert ve Atakan'a desteklerinden dolayı en kalbî duygularıyla teşekkürü borç bilirim.

Tez boyunca her zaman bana destek olan eşim İsmail ERMAĞAN'a da çok teşekkür ederim.

ÖZET

ERMAĞAN, Elif. *Alanya Örneğinde Almanca-Türkçe İki Dillilik: Ses, Yapı ve Anlambilim Açısından Toplumdilbilimsel Bir İnceleme*, Doktora Tezi, Ankara, 2021.

Toplumdilbilimsel temelli araştırmalar artan bir ivmeyle literatürde yerini almaktadır. Bu tezde de toplumdilbilimsel çalışma konularının başında gelen iki dillilik kavramı, Alanya'da yaşayan geç iki dilli Almanların hedef dil Türkçeyi konuşmaları üzerinden ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel başlıklar altında Alanya merkez alınarak toplumdilbilimsel çerçeve de incelenmiştir.

Bu sebeple tezin ilk amacı katılımcıların Türkçeyi konuşurken Türkçeden yaptıkları ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmaları göstermek ve bunları tespit ederken kültürel farkındalık ve hazırbulunuşluk durumlarının onların dil edinim ve öğrenmelerine etkisini ortaya koymaktır.

Çalışma sadece Alanya'da yaşayan yetişkin Türkçe bilen Almanları kapsarken; çalışmaya katılan bir erkek dışında katılımcıların tamamı kadın olduğu için cinsiyet, katılımcıların geldikleri eyaletler farklılık oluşturduğu için de eyaletlerin ağız özellikleri kapsam dışı tutularak standart Almanca temel alınmıştır.

Bu çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme, gözlem ve içerik analizi olmak üzere birden fazla araştırma yöntemi uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme, önceden hazırlanan yazılı soruların katılımcıya sözlü olarak sorulması ve yanıtların ses kayıt cihazıyla kayda alınmasıyla birlikte not alma şeklinde gerçekleşmiştir. Gözlem yöntemi ise Türkçeye yönelik yaklaşım ve tutumlar bölümüne veri sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Yapılan çalışmada gözlem ve görüşme yoluyla elde edilen nitel araştırma verileri içerik analiziyle incelenmiştir.

Yapılan çözümlenmeler ve değerlendirmelerden, katılımcıların daha çok ana dil kaynaklı olmak üzere hedef dil olarak Türkçeden ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel olarak sapma yaptığı, gönüllü göçle gelen katılımcıların Türkçeye ve Türk kültürüne karşı olumlu yaklaştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Alanya'daki Almanlar, Toplumdilbilim, Geç İki dillilik, Dil Edinimi, Ses bilim, Yapı bilim, Anlam bilim, Söz dizimi, Türk Kültürü

ABSTRACT

ERMAĞAN, Elif. *Bilingualism Between German and Turkish in the Case of Alanya: A Sociolinguistic Analysis in Terms of Phonology, Morphology, Semantics and Syntax*, PhD Thesis, Ankara, 2021.

Sociolinguistic based research has been increasing in the literature. In this thesis, the concept of bilingualism, which is one of the prominent topics of sociolinguistic studies, is analyzed in a sociolinguistic framework regarding phonological, morphological, semantical, and syntactic features by focusing on Alanya, and through the speaking Turkish as the target language of the late bilingual Germans living in Alanya.

For this reason, the first aim of the thesis is to show the phonological, morphological, semantical and syntactic deviations of the participants from Turkish while speaking Turkish, and to reveal the effects of cultural awareness and readiness on their language acquisition and learning while detecting them.

The study covers only adult Turkish speaking Germans living in Alanya. Since all the participants are female, except for one male participant, gender is excluded. Likewise, because of the variety of the states where participants come from, the dialect characteristics of the states are not included, and standard German is taken as a basis.

In this study, various research methods including semi-structured interview, observation, and content analysis are applied. The semi-structured interview was carried out in the form of taking notes after the written questions prepared beforehand were asked verbally to the participant, and the answers were recorded with a tape recorder. The observation method is chosen to provide data to the section on approaches and attitudes towards Turkish. In the study, qualitative research data obtained through observation and interviews are analyzed by using content analysis.

Based on the analyses and evaluations, it is concluded that the participants, mostly originating from the mother tongue, deviated from Turkish phonological, morphological, semantical, and syntactic. Furthermore, it is detected that participants coming through voluntary immigration approached Turkish and Turkish culture positively.

Key words

Teaching Turkish as a Foreign Language, Germans in Alanya, Sociolinguistics, Late Bilingualism, Language Acquisition, Phonology, Morphology, Semantics, Syntax, Turkish Culture

İÇİNDEKİLER

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
ADAMA SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar	xix
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE	11
1.1. Yabancı Dil Öğrenimi Ve İkinci Dil Edinimi Ve Öğrenimi Arasındaki Ortak Ve Farklı Yönler	11
1.2. Kültürel Farkındalığın Ve Hazırbulunuşluğun İletişimsel Dilin Edinimine Ve Öğrenimine Katkısı	17
1.2.1. Kültürel Farkındalığın İletişimsel Dil Edinim ve Öğrenimindeki Yeri.....	17
1.2.2. Hazırbulunuşluğun İletişimsel Dil Edinim ve Öğrenimindeki Yeri.....	20
1.3. Dil Öğrenim Şekli Ve Amacının Telaffuza Etkisi	22
1.4. Dil Ailelerindeki Yapısal Ve İşlevsel Açından Ses Bilimsel Ve Yapı Bilimsel Farklılıkların Telaffuza Etkisi	31
1.5. Ses Bilime Ve Ses Bilimsel Sapmalara İlişkin Açıklamalar.....	38
1.5.1. Ses Bilimi Nedir?.....	38
1.5.2. Ses Bilimsel Sapma Nedir?	42
1.6. Yapı Bilime Ve Yapı Bilimsel Sapmalara İlişkin Açıklamalar.....	44
1.6.1. Yapı Bilimi Nedir?	44
1.6.2. Yapı Bilimsel Sapma Nedir?	46
1.7. Anlam Bilime Ve Anlam Bilimsel Sapmalara İlişkin Açıklamalar	48
1.7.1. Anlam Bilimi Nedir?	48

1.7.2. Anlam Bilimsel Sapma Nedir?	49
1.8. Söz Dizime Ve Söz Dizimsel Sapmalara İlişkin Açıklamalar	53
1.8.1. Söz Dizimi Nedir?	53
1.8.2. Söz Dizimsel Sapma Nedir?	55
2. BÖLÜM: UYGULAMAYA YÖNELİK GENEL BİLGİLER	58
2.1. Veri Toplama Araçları Ve Bu Araçların Uygulanma Evreleri.....	58
2.1.1. Mülakat Soruları	59
2.1.2. Veri Toplama Süreci.....	66
2.1.3. Gözlem Süreci	68
2.1.4. Verilerin Yazıya Aktarılması ve Çözümlemesi	75
2.2. Katılımcılar İle İlgili Demografik Bilgiler	76
2.3. Katılımcıların Türkçeye Yönelik Yaklaşım Ve Tutumları.....	81
2.3.1. Katılımcıların Türkçeye Tanışmaları.....	81
2.3.2. Katılımcıların Türkçeyi Öğrendikleri Yerler	82
2.3.3. Katılımcıların Türkçe Öğrenme Sebepleri.....	83
2.3.4. Katılımcıların Türkçe Öğrenmelerindeki Faktörler	84
2.3.4.1. Çevre Faktörü.....	85
2.3.4.2. Eş Faktörü	87
2.3.4.3. Çocuk Faktörü.....	88
2.3.4.4. Akraba Faktörü	89
2.3.4.5. Türk Televizyon ve Gazetelerin Rolü	90
2.3.4.6. Cinsiyet Faktörü	92
2.3.4.7. Katılımcıların Günlük Aktivitelerinin Türkçe Öğrenmelerine Etkisi	93
2.3.5. Katılımcıların Alanya Ağzı Hakkındaki Düşünceleri.....	94
2.3.6. Katılımcıların Türkçe Durumları	95
2.3.6.1. Katılımcıların Türkçe Hakkındaki Düşünceleri	95
2.4. Ses Bilimsel Sapmalara İlişkin Görüşlerden Hareketle Tespitler	98
2.4.1. Ünlü Değişmesi	99
2.4.1.1. /ı/ > /i/ Değişmesi	99

2.4.1.2. /ɛr/ > /ɐ/ Değişmesi	101
2.4.1.3. /e/ > /è/ Değişmesi.....	102
2.4.1.4. /a/ > /e/ Değişmesi.....	103
2.4.1.5. /ö/ > /a/ Değişmesi	104
2.4.2. Ünlü Uzaması	105
2.4.2.1. /ɾ/ Yitimi Nedeniyle Bir Önceki Ünlünün Uzaması.....	105
2.4.2.2. /a/ > /a:/ Uzaması	106
2.4.2.3. /o/ > /o:/ Uzaması.....	108
2.4.2.4. /u/ > /u:/ Uzaması.....	109
2.4.2.5. /e/ > /e:/ Uzaması	110
2.4.2.6. /ğ/ Yitimi Nedeniyle Ünlü Uzaması.....	111
2.4.2.7. /ö/ > /ö:/ Uzaması.....	113
2.4.2.8. /ü/ > /ü:/ Uzaması.....	114
2.4.2.9. /l/ Yitimi Nedeniyle Ünlü Uzaması.....	115
2.4.2.10. /i/ > /i:/ Uzaması.....	117
2.4.2.11. /y/ Yitimi Nedeniyle Ünlü Uzaması.....	118
2.4.2.12. /ɿ/ > /ɿ:/ Uzaması.....	119
2.4.3. Ünlü Daralması	120
2.4.3.1. /o/ > / u/ Daralması.....	120
2.4.3.2. /e/ > /i/ Daralması.....	121
2.4.3.3. /ö/ > /ü/ Daralması.....	122
2.4.4. Ünlü Genişlemesi.....	123
2.4.4.1. /i/ > /e/ Genişlemesi	123
2.4.5. Ünsüz Değişmesi	124
2.4.5.1. /z/ > /s/ Değişmesi.....	124
2.4.5.2. /ɾ/ > /y/ Değişmesi.....	125
2.4.5.3. /ɾ/ > /ğ/ Değişmesi.....	126
2.4.5.4. /s/ > /z/ Değişmesi.....	127
2.4.5.5. /c/ > /ç/ Değişmesi.....	128
2.4.5.6. /ç/ > /ş/ Değişmesi.....	129

2.4.5.7. /g/ > /k/ Değişmesi	130
2.4.5.8. /v/ > /f/ Değişmesi.....	131
2.4.5.9. /b/ > /p/ Değişmesi	132
2.4.5.10. /m/ > /n/ Değişmesi	134
2.4.5.11. /j/ > /y/ Değişmesi	134
2.4.5.12. /p/ > /f/ Değişmesi.....	135
2.4.5.13. /v/ > /b/ Değişmesi	136
2.4.5.14. /d/ > /n/ Değişmesi	137
2.4.5.15. /m/ > /y/ Değişmesi	138
2.4.5.16. /t/ > /d/ Değişmesi	138
2.4.5.17. /t/ > /n/ Değişmesi	139
2.4.5.18. /y/ > /g/ Değişmesi	140
2.4.5.19. /s/ > /c/ Değişmesi.....	141
2.4.5.20. /c/ > /ş/ Değişmesi.....	142
2.4.5.21. /z/ > /ş/ Değişmesi.....	142
2.4.5.22. /l/ > /y/ Değişmesi	143
2.4.5.23. /k/ > /g/ Değişmesi	144
2.4.5.24. /ş/ > /j/ Değişmesi	145
2.4.5.25. /ş/ > /s/ Değişmesi	146
2.4.5.26. /z/ > /ç/ Değişmesi.....	147
2.4.5.27. /v/ > /r/ Değişmesi.....	148
2.4.5.28. /s/ > /v/ Değişmesi.....	149
2.4.5.29. /c/ > /j/ Değişmesi	150
2.4.5.30. /p/ > /b/ Değişmesi	151
2.4.5.31. /j/ > /c/ Değişmesi	152
2.4.6. Ünsüz Yitimi.....	153
2.4.6.1. /r/ Yitimi.....	153
2.4.6.2. /h/ Yitimi	154
2.4.6.3. /l/ Yitimi	156
2.4.6.4. /y/ Yitimi	157
2.4.6.5. /ğ/ Yitimi	158
2.4.6.6. /n/ Yitimi	159

2.4.6.7. /k/ Yitimi	160
2.4.6.8. /s/ Yitimi	161
2.4.6.9. /ş/ Yitimi	162
2.4.7. Tekleşme	163
2.4.7.1. /l/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi	163
2.4.7.2. /kk/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi.....	164
2.4.7.3. /ss/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi	165
2.4.7.4. /nn/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi.....	166
2.4.7.5. /vv/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi.....	167
2.4.8. /L/ Ünsüzünün, Ötümlü, Dil ve Diş Ucu Ünsüzü /Í/ Olarak Telaffuzu	168
2.4.9. Ses Grubu Büzülmesi	169
2.4.10. Ünlü Kısalması	170
2.4.11. Ünsüz Uzaması	171
2.4.12. Ünsüz Türemesi	172
2.4.13. Ünlü Türemesi	173
2.4.14. Gerileyici Benzeşme	174
2.5. Yapı Bilimsel Sapmalara İlişkin Görüşlerden Hareketle Tespitler	175
2.5.1. Ad Çekim Ekleriyle İlgili Sapmalar	175
2.5.1.1. Durum Ekleriyle İlgili Sapmalar	176
2.5.1.1.1. Uygun Ad Durumu Ekinin Seçilmemesi.....	176
2.5.1.1.2. Belirtme Eki Eksikliği	177
2.5.1.1.3. Yönelme Eki Eksikliği	178
2.5.1.1.4. Bulunma Eki Eksikliği	179
2.5.1.1.5. İlgi Eki Eksikliği	180
2.5.1.1.6. Araç Eki Eksikliği	181
2.5.1.1.7. Yönelme Ekinin Gereksiz Kullanılması.....	182
2.5.1.1.8. Tamlama Eksikliği	183
2.5.1.1.9. Belirtme Ekinin Gereksiz Kullanılması	184
2.5.1.1.10. İlgi Ekinin Gereksiz Kullanılması.....	185
2.5.1.1.11. Ayrılma Eki Eksikliği.....	186
2.5.1.1.12. Eşitlik Eki Eksikliği.....	187

2.5.1.1.13. Araç Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması	188
2.5.1.1.14. Bulunma Ekinin Gereksiz Kullanımı	189
2.5.1.1.15. Ayrılma Ekinin Gereksiz Kullanılması	190
2.5.1.1.16. Bulunma + Aitlik Eki Kullanılmaması.....	190
2.5.1.1.17. İlgi Ekinin Yanlış Seçimi	191
2.5.1.1.18. Durum Eklerinin Üst Üste Gereksiz Kullanılması	192
2.5.1.2. İyelik Ekleri ve Aitlik Ekiyle İlgili Sapmalar	193
2.5.1.2.1. İyelik Eki Eksikliği.....	193
2.5.1.2.2. İyelik Eki+ Durum Eki Eksikliği.....	194
2.5.1.2.3. İyelik Ekinin Gereksiz Kullanımı.....	195
2.5.1.2.4. Yanlış İyelik Eki Seçimi.....	196
2.5.1.2.5. Aitlik Ekinin Kullanılmaması	197
2.5.1.3. Çoğul Ekleriyle İlgili Sapmalar	198
2.5.1.3.1. Çoğul Ekinin Gereksiz Kullanımı	198
2.5.1.3.2. Çoğul Eki Eksikliği	199
2.5.1.3.3. Çoğul Eki + Durum Eki Eksikliği	200
2.5.1.4. Bildirme Ekleriyle İlgili Sapmalar	201
2.5.1.4.1. Bildirme Eki Eksikliği.....	201
2.5.1.4.2. Bildirme Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması.....	202
2.5.1.4.3. Yanlış Bildirme Eki Kullanılması	203
2.5.1.5. Edatlarla İlgili Sapmalar	204
2.5.1.5.1. Öncelik, Sonralık ve Zaman İlişkisi Kuran Edat Eksikliği	204
2.5.2. Fiil Çekimiyle İlgili Sapmalar	205
2.5.2.1. Zaman ve Kişi Ekleriyle İlgili Tespitler.....	205
2.5.2.1.1. Birleşik Zaman Yerine Basit Zaman Tercihi.....	205
2.5.2.1.2. Yanlış Basit Zaman Seçimi	206
2.5.2.1.3. Yanlış Kişi Eki Seçimi	208
2.5.2.1.4. Zaman Eki+ Kişi Ekinin Kullanılmaması	209
2.5.2.1.5. Yanlış Birleşik Zaman Seçimi.....	209
2.5.2.1.6. Basit Zaman Yerine Birleşik Zaman Kullanımı	210

2.5.2.2. Fiilimsilerle İlgili Sapmalar	211
2.5.2.2.1. Zarf-Fiil Eki Eksikliği	211
2.5.2.2.2. Zarf Fiil Ekinin Yanlış Seçimi	212
2.5.2.2.3. Sıfat-Fiil Eki Eksikliği.....	213
2.5.2.2.4. Sıfat-Fiil Ekinin Yanlış Seçimi	214
2.5.2.2.5. İsim-Fiil Ekinin Gereksiz Kullanılması	215
2.5.2.2.6. İsim – Fiil Eki Eksikliği	216
2.5.2.3. Çatı Ekleriyle İlgili Sapmalar.....	217
2.5.2.3.1. Çatı Eki Eksikliği	217
2.5.2.3.2. Yanlış Çatı Eki Kullanımı	218
2.5.2.3.3. İşteş Çatı Eksikliği.....	219
2.5.2.4. Fiilde Olumluluk-Olumsuzluk-Soru	220
2.5.2.4.1. Olumsuz Fiil Yerine Olumlu Fiil Kullanımı	220
2.5.2.4.2. Soru Eki Eksikliği	221
2.5.2.5. Kiplerle İlgili Sapmalar.....	222
2.5.2.5.1. Yeterlik Kipi Eksikliği	222
2.5.2.5.2. Gereklilik Kipinin Yanlış Seçimi	223
2.5.3. Yapım Ekleri İle İlgili Sapmalar.....	224
2.5.3.1. İsimden İsim Yapma Ekleri İle İlgili Sapmalar	224
2.5.3.1.1 İsimden İsim Yapma Ekinin Kullanılmaması	224
2.5.3.1.2. İsimden İsim Yapma Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması	225
2.5.4. Alanya Ağzına Ait Yapı Bilimsel Tespitler.....	226
2.5.4.1. Şimdiki Zaman Ekiyle İlgili Tespitler.....	226
2.5.4.2. Araç Ekiyle İlgili Tespitler	227
2.5.4.3. Gelecek Zaman Ekiyle İlgili Tespitler	228
2.6. Anlam Bilimsel Sapmalara İlişkin Görüşlerden Hareketle Tespitler	229
2.6.1. Almandan Yapılan Anlamsal Kopyalar	230
2.6.2. Yanlış Sözcük Seçimi	231
2.6.3. Eksik Sözcük Kullanımı	232

2.6.4. Almancanın Etkisiyle Yapılan Gereksiz Sözcük Kullanımı.....	233
2.6.5. Gereksiz Sözcük Kullanımı	234
2.6.6. Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca Formlarının Kullanımı	235
2.6.7. Almancanın Etkisiyle Eksik Sözcük Kullanımı	236
2.6.8. Almanca Deyim ve Kalıp İfadelerin Aktarımı	237
2.7. Söz Dizimsel Sapmalara İlişkin Görüşlerden Hareketle Tespitler	238
2.7.1. Türkçe Yan Cümle Tipi Yerine Almanca Yan Cümle Tipinin Kullanılması	239
2.7.1.1. Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri	239
2.7.1.2. Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri.....	249
2.7.1.3. İlgi Adılarıyla Kurulan Yan Cümleler	255
2.7.2. Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması	257
2.7.3. Almanca İfadelerin Söz Dizimsel Olarak Kopyalanması	259
2.7.4. Çift Bağlama Edatlarıyla İlgili Sapmalar.....	266
2.7.5. Derecelendirmeye İlgili Sapmalar	269
2.7.6. Kalıplaşmış Cümle Başı İfadeleri İle İlgili Sapmalar.....	273
2.7.7. Sıfat Dizilişi İle İlgili Sapmalar	277
2.7.8. Dönüşümlü Kod İle İlgili Sapmalar.....	281
2.7.9. İlgi/İyelik Yapısındaki Yan Cümle Eksikliği	283
2.7.10. Birleşik Cümleler İle İlgili Sapmalar.....	284
2.7.10.1. Sebep/Açıklama Bildiren Diye İle Birleşik Cümle Kurulamaması	284
2.7.10.2. Zaman Gösteren Birleşik Cümle Kurulamaması	286
2.7.10.3. Şartlı Birleşik Cümle Kurulamaması	287
2.7.10.4. Yanlış Birleşik Cümle Seçimi.....	289
2.7.10.5. Ki’li Birleşik Cümle Kurulamaması	290
2.7.10.6. İçin’li Cümleyi Ki’li Cümleyle Karşılama.....	291
2.7.11. Katılımcıların Türkçe Geliştirme Stratejileri.....	292
2.7.12. Katılımcıların Zorlandıkları Yerler.....	293
2.7.13. Katılımcıların Çözüm Stratejileri ve Dil Öğrenmeye Dair Tespitleri.....	295
2.8. Toplumdilbilimsel Tespitler	298

2.8.1. Katılımcıların Türk-Alman Kültürü Hakkındaki Karşılaştırmalı Yaklaşımları	298
2.8.2. Katılımcıların Türklere ve Türkiye'ye Bakış Açısı	300
2.8.3. Katılımcıların Gözünden Türklerin Kendilerine Bakış Açısı	301
2.8.4. Katılımcıların Bulunduğu Yerin Kültürünü Tanımalarının Türkçe Gelişimlerine Etkisi	302
2.8.5. Katılımcıların Türk Dernekleri Hakkındaki Düşünceleri	303
3. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME	305
3.1. Ses Bilimsel Sapmaların Değerlendirilmesi	305
3.2. Yapı Bilimsel Sapmaların Değerlendirilmesi.....	308
3.3. Anlam Bilimsel Sapmaların Değerlendirilmesi.....	314
3.4. Söz Dizimsel Sapmaların Değerlendirilmesi.....	317
3.5. Toplumdilbilimsel Tespitlerin Değerlendirilmesi	319
3.5.1. Kültürel Farkındalığın ve Hazırbulunuşluğun Değerlendirilmesi	319
3.5.2. Edinim ve Öğrenim Bazında Görüşmelerden Elde Edilenler ve Bunların Değerlendirilmesi	322
3.5.3. Edinim ve Öğrenimden Hareketle Telaffuzun Değerlendirilmesi.....	334
SONUÇ	339
KAYNAKÇA.....	364
EK 1. Ses Kayıtlarının Analizi - Bea Lotz.....	379
EK 2. Ses Kayıtlarının Analizi - Beate Meyer İşözen	396
EK 3. Ses Kayıtlarının Analizi - Christiane Alaeddinoğlu	404
EK 4. Ses Kayıtlarının Analizi - Gabi Gassler.....	419
EK 5. Ses Kayıtlarının Analizi - Gerda Mete Seven.....	428
EK 6. Ses Kayıtlarının Analizi - Ines Goldstein	436
EK 7. Ses Kayıtlarının Analizi - Julia Alaeddinoğlu	444
EK 8. Ses Kayıtlarının Analizi - Katrin	452
EK 9. Ses Kayıtlarının Analizi - Luise Hockenholz	464
EK 10. Ses Kayıtlarının Analizi - Martina Yaman	477
EK 11. Ses Kayıtlarının Analizi - Mathias Goldstein	483
EK 12. Ses Kayıtlarının Analizi – Nicole Uysal.....	489

EK 13. Ses Kayıtlarının Analizi - Nina Heldmann	498
EK 14. Ses Kayıtlarının Analizi - Sabine Rieger	509
EK 15. İngilizce, Almanca ve Fransızca Karşılıklar	518
EK 16. Etik Kurul İzni Formu 1	519
EK 17. Etik Kurul İzni Formu 2	520
EK 18. Orijinallik Raporu	521
EK 19. Turnitin Benzerlik İndeksi	523

TABLÖLAR

Tablo 1. Mülakat Soruları

Tablo 2. Demografik Bilgiler

GİRİŞ

Problem Durumu

Uluslararası ilişkiler, psikoloji, hukuk ya da dil bilimi gibi farklı alt birimleri olan sosyal bilimler, hayatın beşerî ve toplumsal özelliklerini odağına alan bir bilim dalı olarak hem insana dair dünyanın her bir köşesinden ilgili gelişmeleri hem de yeni meydana gelen olayları sürekli takip etmesiyle öne çıkmaktadır. Dilleri, ses bilimi, yapı bilimi, anlam bilimi ve söz dizimi gibi çeşitli açılardan inceleyen dil bilimi, dil edinim ve kullanım süreçlerine ilişkin dikkat çekici bilgiler yansıtmaktadır. Günümüz küresel dünyasında insanların farklı nedenlerle ikamet ettikleri coğrafyalarda veya göç, tayin, iş, eğitim vb. çeşitli nedenlerle buldukları yeni mekânlarda ikinci bir dil öğrendikleri ve bu yeni dili çeşitli şekillerde kullandıkları görülmektedir. İster ana dilin öğrenilmesi olsun ister ikinci bir dilin edinimi olsun, dilbilim ile sosyolojinin kesiştiği alan olan toplumdilbilimi de bu süreçlerde sadece kültürel normlara veya bağlama değil, toplumun dil üzerindeki etkisine ya da o toplumdaki dilin kullanılmasına eğilmektedir. Özellikle son dönemlerde ilgili literatürde, artan bir ivmeyle toplumdilbilimsel araştırmaların giderek yaygınlaştığı fark edilmektedir. Bu bağlamda, ikinci veya yabancı bir dili öğrenen öğrencilerin hedef dili konuşurken hedef dilden çeşitli nedenlerle sapma gösterdikleri bilinmektedir. Bu sebeplerin başında, ana dilin hedef dile etkisi gelmektedir. İki dilin zihinde karşılaşması sonucu ana dilden hedef dile ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel alanlardan aktarmaların olmasının yanında öğrencilerin sahip oldukları çevresel şartlar ve bireysel özellikleri de sapmaların nedenlerini oluşturmaktadır. Bu anlamda tezin problem durumlarından ikisini, katılımcıların ana dilleri Almanca etkisiyle hedef dil Türkçeden sapma yapıp yapmayacakları ve Alanya’da yaşayan katılımcıların Türkçe konuşmalarına Alanya ağzının etki edip etmeyeceği oluşturmaktadır.

Dil ediniminde bu zamana kadar sıklıkla gerçekleştirilen akademik araştırmalar karşılaştırmalı perspektifler sunmuşlardır. Yine iki dillilik ve ikinci dilin edinim süreci, bu çerçevede karşımıza çıkan en temel konuların başında gelmektedir. Bir zamanlar Arjantin’e göç eden Almanların Portekizce öğrenmeleri gibi, Türkiye’ye göç eden Almanların da Türkçe öğrenmeleri aslında ilginç bir konudur. Altı çizilmelidir ki, bu ne

Almanya tarafında ne de Türkiye ayağında yeterince araştırılmamıştır. İntitli olarak ilave etmek gerekirse, Almanya-Türkiye ilişkilerinin 1961 yılında Türkiyeli vatandaşların Almanya'ya göçü ile başlayan demografik açıdan derin iç içe geçmişliğine rağmen ve Almanya akademiasında Türkiye üzerine ekonomiden siyasete göçten sinemaya dikkat uyandıran bir literatür oluşmuşken, Türkiye tarafında Almanya üzerine bile kısır bir literatür oluşmuştur. Bu göçe karşılık, Almanların 1999 yılından itibaren artmış bir ivmeyle Türkiye'ye vuku bulan ve bulmakta olan göçleri de benzer araştırılmama kaderini paylaşmaktadır. Diğer yandan, Türkiye'nin jeopolitik konumu, dört mevsimi içeren iklim şartları düşünüldüğünde Türkiye'nin zorunlu ve gönüllü göçlerin uğrak noktası olduğu, bu durumun da göç edenlerin şartlarına, özelliklerine göre ikinci dil olarak Türkçenin edinimini ya da öğrenimini zorunlu ya da gönüllü kıldığı görülmektedir. Gönüllü göçler kategorisinde ele alınabilecek göçlerden biri de, az önce bahsedilen ve evlilik, emeklilik sonrası, iş gibi farklı sebeplerle gerçekleşen Almanların Türkiye'ye göçleridir. Bu göçmenlerin ya da yeni yerellerin ikinci dil olarak Türk dilini öğrenmelerini ve kullanımını araştırmak ilgili literatüre ciddi katkı sunacaktır. Bu bağlamda tezin bir diğer problem durumunu gönüllü göç yoluyla Alanya'ya gelmiş katılımcıların Türkçeye karşı tutum ve yaklaşımlarının ne yönde olacağı sorusu oluşturmaktadır.

Türkiye'de ikamet eden ya da belirli bir süreliğine yaşayan Almanların Türkiye'ye gerçekleştirdikleri göç tecrübelerine bakıldığında görülmektedir ki:

1980'li yıllarda Türkiye'nin de küreselleşme ve serbest piyasa ekonomisi politikalarına angaje olmasıyla artan siyasal ve ekonomik olarak daha liberal bir karaktere bürünmesi, göçmenler için cezbedici bir tesir üretmiştir. Özellikle 1990'lardan sonra; turistik bir ziyaret, güneşli kıyılarda emlak edinmek, yılın belli bir dönemini bu çevrede geçirmek/tatil yapmak, bunu Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin standartlarında ve (İtalya, Yunanistan gibi diğer Akdeniz ülkelerine kıyasla) daha ucuza gerçekleştirmek, yeni tecrübeler edinmek, Alman kökenli Alman vatandaşlarının en çok belirttikleri göç nedenleridir; bunları; hizmetlerden memnuniyet, misafirperver kültür ve lezzetli mutfak izlemektedir. 1980'lerin ortalarından bu yana çekici bir turizm merkezi olarak beliren Türkiye kıyıları, 'ülke ile tanışma ve sonrasında yılın belli döneminde kalma' tecrübesine evrilmiştir (Ermağan ve Ermağan, 2020, s.334).

Türkçe literatürde Türkiye’deki Almanlar üzerine akademik çalışmalar henüz başlangıç aşamasındadır. Türkiye’de yaşayan Almanların sayısı konusunda muğlaklık göze çarpmaktadır. 2015 yılında Türkiye’deki Almanların sayısı, Türkiye’de yaşayan Alman akademisyen Kaiser tarafından “140.000'den fazla” olarak verilmiştir (Kaiser, 2015, s.62). Fakat genel fikir, bu sayının 70.000 ila 140.000 arasında olduğudur. Günümüzde Alanya özelinde Ruslardan sonra nüfus yoğunluğu bakımından baskın olan diğer bir Avrupa kökenli halk, Almanlardır (Bahar, 2015, ss.107-122). Alanya’da yaşayan Almanların -sayıları ittifak olmamakla birlikte- 3000 olarak tahmin edilmektedir. Bu bağlamda çeşitli göç yolları ile gelmiş yaş, eğitim, medeni durum, bilinen yabancı dil, ikamet süresi, meslek bakımından birbirinden farklı demografik özelliklere sahip katılımcıların özelliklerinin toplumdilbilimsel çerçevede standart Türkçe konuşmalarına etki edip etmeyeceği de bir diğer problem durumu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırmanın Amacı

İkinci/yabancı dil öğrenilirken öğrenici kendinde var olan ana dile başvurmaktadır. Ana dile başvurma, öğrenilen dili kendi ana diliyle karşılaştırma şeklinde gerçekleşmektedir. Karşılaştırılmaya gidildiğinde öğrenici öğeleri benzeştirmek için ana dilinden transferde bulunmaktadır. Doğal karşılanan bu durumda öğrencinin kendi ana dilinden neden, hangi noktalarda transfer yaptığı önemlidir. Bununla birlikte ikinci/yabancı dilin öğrenildiği toplum, öğrencinin şartları, bireysel özellikleri de öğrenilen dilin ve kültürün şekillenmesinde etkindir. O sebeple bu tez ilk olarak, Alanya’da yaşayan Almanların Türkçeyi konuşurken Türkçeden yaptıkları ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmaları göstermeyi hedeflemekte, bu çerçevede “Ana dil, öğrenilen dili ses, biçim, sözcük ve söz dizimi açılarından etkiler” varsayımını temel almaktadır.

Tezin ikinci amacı katılımcıların standart Türkiye Türkçesi konuşmasında Alanya ağzının etkisini göstermektir. Alanya’da standart Türkçenin yanında Alanya ağzının konuşulması ve buna bağlı olarak varsayımlardan birinin de Alanya ağzının katılımcıların Türkçesini etkileyebileceği olasılığının olmasıdır.

Tezin üçüncü amacı ise, toplumdilbilim çerçevesinde katılımcıların yaş, eğitim, medeni durum, ikamet süresi, meslek, bildikleri yabancı diller gibi demografik bilgilerinin standart Türkçe konuşmalarına etkisini göstermektir.

Tezin dördüncü amacı kapsamında evlilik göçü, emeklilik sonrası göç, turizm göçü gibi gönüllü göç çeşitleriyle Alanya'ya gelmiş olan katılımcıların Türkçeye yönelik yaklaşım ve tutumlarını göstermek ve bunları toplumdilbilim çerçevesinde sorgulamak hedeflenmektedir.

Yukarıda sayılan dört amaca yönelik kurgulanan çalışmada, sonuç olarak Almanların Türkçeyi öğrenirken hangi zorlukları yaşayabileceklerini ortaya koyup eğitim-öğretim sürecini tamamen bunun üzerine inşa etmek değil de yapısal olarak birbirinden tamamen farklı bu iki dil arasında hem öğrenci hem de öğretici açısından farkındalık kazandırmak gayesi bulunmaktadır. Bunun dışında hedef gruba özel program, eğitim-öğretim ortamı, içerik ve ders materyali hazırlanmasında veri sunmak da amaçlar arasında yer almaktadır.

Ayrıca, genel itibarıyla yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesine, özelde ise ana dili Almanca olanların Türkçe öğrenmelerine ve buradan hareketle diğer Germen dillerinin öğrenilmesine ve öğretilmesine katkı sağlanması hedefi öne çıkmaktadır.

Araştırmanın Önemi

Dünyanın dört bir tarafında çeşitli siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel nedenlerle yüzyıllardan beri var olan ve var olmaya devam edecek bir hareketlilik olan göç, farklı bir dil ve kültüre yapıldığında beraberinde iki dilliliği ve kültürlülüğü de getirmektedir.

İlgili alandaki literatürde gerçekleştirilen araştırmalar bu zamana değin çoğunlukla Almanya'daki Türklerin Almanca veya Türkçe dil edinimlerine yoğunlaşmıştır. Dahası:

Bugüne kadar ülkemizde yabancılara Türkçenin öğretimi konusuna gerekli önem verilmemiştir. [...] Dil, kültürün aynasıdır. Öyleyse, bir dilin başka dilleri konuşan kişilere öğretilmesi çabası, aynı zamanda o dilin konuşulduğu topluma ait kültürel değerlerin öğretilmesi çabasını da içerecektir. Yararcı bakış açısı ön planda tutulduğunda, bu durumun en pratik sonucu ülke tanıtımına katkısı açısından belirginleşecektir. Kültürel yakınlık ekonomik, politik ve askerî ilişkilerin temelini oluşturur. İşte bu nedenle yabancılara dil öğretimi, ülke savunması kadar önemlidir. Ne yazık ki, Türkiye'de bu gerçek, günümüzde bile henüz yeterince anlaşılammıştır (Hengirmen, 1993, s.4).

Anlaşılmaktadır ki, karşılaştırmalı olarak ikinci dil edinimi konusunun toplumdilbilimsel bir perspektifle çalışılması, hem gereklidir hem de stratejik önemdedir. Bu tezin en ana iddiası, bakir bir araştırma zemininde ürün vermek olacaktır. Yani; Almanların Türkçeyi öğrenmeleri ve bunu Türkiye'de yapmaları konusunda akademik çalışma yok denecek kadar azdır. Bu çerçevede bir diğer temel husus, araştırma mekânı olarak Alanya'nın

seçilmesidir – ki, bu tez, bu coğrafyada dil edinimi çalışmalarının ilkidir. Diğer ifadeyle; ister mevsimsel göç, ister emeklilik sonrası göç, ister evlilik göçü ve isterse yeni bir iş kurma nedeniyle yapılan göç çeşitlerinden hangisi olursa olsun, bu çalışma son tahlilde Almanların Türkçe öğrenmelerini ve bunu gerçekleştirirken yaptıkları sapmaları odağına alan ilk çalışmadır.

Bir yerden göç edip başka bir dilin konuşulduğu bir bölgeye yerleşmek dil engeli, kültürel anlamda uyum gibi güçlükleri de beraberinde getirmekte, bu durumlar aşarak topluma uyum sağlanabilmektedir. Ancak Alanya'nın turizm bölgesi olması Almanların kendi ana dillerinde iletişim kurmalarına da olanak sağladığından yerleşik Almanlar dahi topluma uyumda Türkçeyi engel olarak görmemiş, bu duruma bürokratik işlerde aldıkları destekler de eklenince Türkçe öğrenmek bir zorunluluk olmaktan çıkmıştır. Bu, çalışmaya da yansımış, Türkçe bilen Alman bulmakta güçlük yaşanmıştır.

Alanya'daki Almanların Türkçe öğrenirken standart Türkçeden ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel anlamda sapma yaptıklarını gösteren ayrıntılı bir çalışma görülmemektedir. Bu çalışma toplumdilbilimsel bir nitelik taşıdığından katılımcıların demografik özellikleriyle birlikte, ana dilinden hareketle sapma nedenleri bulunmaya çalışılırken toplumdaki kişilerin Türkçeye olan tutumları da tespit edilmiş olacaktır. Böylece Alanya'daki Almanların Türkçeyi hem sosyolojik hem de dilsel bazda nasıl kullandığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu bağlamda bu tez ilgili literatürde nerede durmaktadır?

Gerek Almanca-Türkçe karşılaştırmalı çalışmalar gerek Almanya'da yaşayan Türklerin Türkçe durumları, gerekse Türkçe konuşurlarının Almanca öğrenmelerine yönelik yapılan çalışmalar literatürde geniş yer kaplasa da Almanların Türkçe öğrenmelerine yönelik yok denecek kadar az çalışma tespit edilmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışmalara temel olabilecek kaynak, Hengirmen'in 1994 yılında yayımlanan "Almanlara Türkçe Öğretimi: Kuram ve Uygulama" adlı kitabıdır (Hengirmen, 1994). Hengirmen, yurt içi ve yurt dışındaki TÖMER'lerde öğrenim gören 220 Alman denekten yazılı yolla elde ettiği verileri ses bilim, yapı bilim, söz dizimi, sözcük bilim ve yazım yanlışları açısından dil seviyelerine göre gruplayıp ana dilleri Almancanın Türkçeye etkisini gösteren dil yanlışlarını nedenleriyle birlikte ortaya koymuştur. Bu tezin yapılan çalışmadan farklılaşan yönü, tespit edilen dil yanlışlarının sadece ana dil temel alınarak

yorumlanmasıdır. Elinizdeki çalışmada ise katılımcıların ana dilleri ile birlikte, demografik bilgileri, Alanya ağız göz önünde bulundurulmakta ayrıca katılımcıların Türkçeye karşı tutum ve davranışlarını da içeren toplumdilbilimsel bir irdeleme yürütülmektedir. İntili olarak, Büyüknisan 2007 yılında “Developmental And Transfer Errors Of German Adult Learners Of Turkish: A Case Study” (Türkçe Öğrenen Alman Yetişkinlerin Gelişimsel ve Aktarma Hataları: Bir Vaka Çalışması) adlı doktora çalışmasını gerçekleştirmiştir (Büyüknisan, 2007a). Almanca ve Türkçenin yapısal farklılığından dolayı ortaya çıkan sözcük dizgesi ve durum ekleri araştırılmıştır. 18 ay süreyle Türkiye’de yaşamış bir Alman katılımcıdan elde edilen verilerden yola çıkılarak yukarıdaki çalışmada olduğu gibi katılımcının Almancadan var olan ön bilgilerini Türkçeye aktarıp aktarmadığı araştırılmıştır. Diğer yapılan tezler ise yüksek lisans tezleridir. Bu tezlerden ilki Çiçek’in 1994 yılında yayımlanan “Anadili Almanca Olan Öğrencilerde Türkçe Ortaç ve Ulaçlara İlişkin Olumsuz Aktarım Yanlışları” adlı tezidir (Çiçek, 1994). Diğer bir tez ise, Cora’nın 1995 yılında yayımlanan “Türkçe Öğrenen Alman Öğrencilerin Eylem Çatılarında Yaptıkları Yanlışlar” adlı tezdir (Cora, 1995). Büyüknisan’ın 2007’de yayımladığı “Acquiring L2 Turkish by German Adult Learners: A Case Study On The Acquisition Of Adjectival And Adverbial Elements” (Alman Yetişkin Öğrencilerin Türkçeyi İkinci Dil Olarak Öğrenimi: Sıfat ve Zarf Unsurların Öğrenilmesi Üzerine Bir Durum Çalışması) adlı makalesinde, ana dili Almanca olan iki Almandan sözlü yolla elde edilen veriler Türkçe sıfat ve zarfları kelime sıralamasında nasıl kullandıklarına odaklanmıştır (Büyüknisan, 2007b). Koçak 2013 yılındaki “Typische Fehler Der Deutsch-Muttersprachler/Innen Im Türkischen Spracherwerb” (Anadili Almanca olanların Türkçe Öğrenirken Yaptığı Tipik Hatalar) adlı makalesinde, başlangıç seviyesindeki öğrencilerden yazılı yolla elde ettiği verilerle Türkçeyi kullanırken yapılan tipik hataları göstermektedir (Koçak, 2013).

Dil ediniminde toplumdilbilimsel olarak incelenmesi gereken bir diğer alan ise katılımcıların hem kendi kültürünün hem de içinde bulunduğu hedef kültürün hedef dil ve kültür etkileşiminde nasıl rol oynadığıdır. İlgili Türkçe literatür incelendiğinde Alanya özelinde bu konuda doğrudan yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bununla birlikte Almanların Türkçe edinimi- süreçlerinde yerel kültür ile etkileşimlerine yönelik konuya parça parça değinen veya konunun önemine dikkat çeken bazı çalışmalar fark edilmiştir. Südaş’ın 2005 yılındaki “Türkiye’ye Yönelik Göçler ve Türkiye’de Yaşayan Yabancılar:

Alanya Örneği” adlı tez çalışmasında Almanların kendi dillerinde iletişime fırsat bulabildiği ifade edilmiştir (Südaş, 2005). Balkır ve Kırkulak ise 2007 yılındaki “Turkey as a New Destination for Retirement Migration” (Emeklilik Göçü İçin Yeni Bir Hedef Olarak Türkiye) adlı çalışmasında Südaş’ın çalışmasına paralel olarak Alanya’nın Almanlar için diasporik bir alan hâline geldiğini ve Alanya’da birçok dükkan, restoran ve kafelerde Almancanın konuşulduğunu ve buralarda Almanca bilen personel çalıştırıldığını, Almancanın burada neredeyse ikinci dil konumunu aldığı için birçok Alman emekli vatandaşın Türkçe öğrenmeye hiç ihtiyaç duymadığını belirtmiştir (Balkır ve Kırkulak, 2007). Ayrıca, Südaş 2011’de yayımladığı makalesinde, Türkiye’nin Akdeniz bölgesinde Almanların artan varlığı nedeniyle, Alanya Bote ve Prima Türki gibi Almanca yerel gazetelerin Kemer, Side, Belek Manavgat, Alanya ve Antalya şehir merkezinde dağıtıldığını tespit etmiştir (Südaş, 2011). Bu bilgiler Kaiser’in Türkiye’deki Alman Göçmenler isimli çalışmasında da mevcuttur (Kaiser, 2015). Dayıoğlu’nun 2012 yılında yayımlanan “Almanya’dan Al (m) anya’ya Gönüllü Göç Sürecine Bakış: Emeklilik Sonrası Alanya’daki Yerleşik Almanlar” isimli makale çalışmasında emeklilik sonrası Alanya’ya yerleşen Almanların Türklerle olan kültürlerarası iletişimini genel bir perspektiften vermek amaçlanmıştır (Dayıoğlu, 2012). Bahar, 2015 yılındaki kitap bölümü çalışmasında Almanlar ile Türkler arasında çok olumlu kültürel etkileşimi vurgulamaktadır. Bu bağlamda dil engeli ara sıra sorunlara neden olabilirken, Almanların komşularıyla ilişki kurmasını engellemiyor gibi görüldüğünün altını çizmektedir (Bahar, 2015). Bu çalışmaların ortak noktaları olarak, Alanya’da yaşayan Almanların yerel halkla uyum içerisinde yaşadıkları ve yerel halkın Almanca bilmesinin iletişimi kolaylaştırdığı ve buna bağlı olarak Türkçe öğrenme ihtiyacının azaldığı ve kültürlerarası hoşgörünün hâkim olması maddeleri sayılabilir. Bu maddelere ek olarak yapılan çalışmada, Alanya’da ikamet eden Almanların, Türkçeyi öğrenme ve kültürlenme sürecinde, hem kendi kültürlerinin hem de Türk kültürünün karşılaştırmalı bir şekilde hedef dil ve kültüre yansması güncel ve bütünsel olarak incelenecektir.

Varsayımlar

Bu tezde en temel olarak aşağıdaki dört hipotez kurgulanmaktadır:

1. Alanya’da yaşayan Almanların ikinci dil olarak Türkçeyi öğrenme sürecinde kendi ana dilleri olan Almancadan Türkçeye ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel transferler yaparak standart Türkçeden sapmaların ortaya çıkacağı,
2. Alanya’da yaşayan Almanların ikinci dil olarak Türkçeyi edinimi sürecinde Alanya ağzından ses bilimsel ve yapı bilimsel bakımlardan etkilenebileceği,
3. Alanya’da yaşayan Almanların ikinci dil olarak Türkçeyi edinimi sürecinde gösterecekleri sapmalarda demografik bilgilerin (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim, meslek, bildiği diller ve ikamet süresi) etkili olacağı,
4. Alanya’da yaşayan Almanların gönüllü göç yoluyla bölgeye geldikleri için Türkçeye ve Türk kültürüne karşı daha ziyade olumlu olacağı.

Sınırlılıklar

Bilinmektedir ki, Türkiye’nin özellikle batı taraflarında konumlanan farklı şehirlerine çeşitli nedenlerle göç etmiş Almanlar bulunmaktadır. Bu çalışmada coğrafi bir darlık ve genelleme riski mevcuttur, çünkü araştırma mekânı olarak Alanya ilçesi seçilmiş ve bu bölgeye herhangi bir sebeple (evlilik, emeklilik sonrası, turizm) gelmiş Almanların Türkçe konuşurken Türkçeden yaptığı sapmalar incelenmektedir.

Katılımcıların biri dışında tümü kadın olduğundan dolayı dil kullanımları toplumdilbilimsel değişkenlerden biri kabul edilen cinsiyet açısından değerlendirilmemekte; yaş, eğitim, medeni durum, bildikleri yabancı diller ve ikamet süresi bakımından analiz edilmektedir.

Katılımcılar geç iki dilli ve yetişkin insan grubundan oluşmaktadır. Çocuklarla yetişkinlerin dil edinimi farklı olduğundan, çalışma demografik kıstaslardan yaş faktörü açısından kısıtlılık barındırmaktadır.

Katılımcıların çoğu Almanya’nın farklı eyaletlerinden gelmekte, her ne kadar ana dilleri Almanca olsa da konuşma dilinde farklı diyalektler kullanılmaktadır. Bu noktada bir genelleme yapılamaması sebebiyle, sadece standart Almanca temel alınmaktadır.

Bu çalışma, doğrudan yazılı veriler üzerinden değil, sözlü yolla elde edilen ses kayıtlarının yazıya aktarılması sonucu gerçekleştirilmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada birden fazla araştırma yöntemi uygulanmakta olup görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme, gözlem ve içerik analizi kullanılmaktadır.

Görüşme, görüşenin ve görüşmecinin olduğu yüz yüze yapılan bir veri toplama yöntemidir. Görüşme; yapısı, iletişim ve kayıt biçimi ve görüşme yapılacak birey açısından çeşitlenmektedir. Bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme, sözel ve yazılı görüşmeler şeklinde uygulanmaktadır.

Yarı yapılandırılmış görüşme; gerçekleştirilen görüşmenin kimi kesimlerinin yapılandırılmış, kimi kesimlerinin de yapılandırılmamış sorulardan meydana geldiği ve katılımcının serbest cevap verebildiği bir yöntemdir (Erkuş, 2009, s.118). Yarı yapılandırılmış görüşme önceden hazırlanan yazılı soruların katılımcıya okunup bazen de bu soruları tamamlayıcı nitelikte katılımcının durumuna göre doğaçlama yeni sorular sorularak sözlü yanıt verilmesi ve ses kaydıyla birlikte not alma şeklinde gerçekleşmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi yarı yapılandırılmış görüşmeye uygun olarak görüşme soruları her ne kadar detaylı bir şekilde planlanıp hazırlansa da her bir katılımcının Türkçeyi öğrenme sürecinde bireysel deneyimleri farklı olduğundan sorularda eksiklik hissedilip daha iyi veri elde etmek amacıyla katılımcılara yönelik görüşmenin akışına göre yeni sorular eklenmiştir.

Görüşme dışında çalışmada uygulanan bir diğer yöntem gözlemdir. Gözlem yönteminin uygulanmasının nedeni, çalışmanın ikinci bölümü olan Türkçeye yaklaşım ve tutumlar bölümüne veri sağlamasıdır. İntitli olarak, yapılan çalışmada katılımcıların dilsel ve dil dışı davranışlarının iki dil ve kültürün karşılaştırılmasında önemli veriler sağlayacağına inanılmaktadır.

Bu bağlamda gözlem yöntemi uygulanırken, katılımcıların kültürel farkındalığına, daha açık ifadeyle hedef kültüre karşı hoşgörü, önyargı ve kabullerine ilişkin tespitlerde bulunmaya çalışılmıştır. Ayrıca kültürel farkındalıkla beraber gözlem yönteminin uygulanmasında üzerinde durulması gereken bir diğer başlık hazırbuluşluktur. Öğrencinin özgeçmişi dolayısıyla geldiği kültür bunlarla beraber hedef kültüre yönelik geliştirdiği ilgi, bilgi, beceri, tutum, çalışma stratejileri ve motivasyonun toplamı

sayılabilecek hazırbulunuşluğa yönelik tespitler de katılımcıların Türkçeye yönelik tutum ve davranışlarını göstermesi bakımından önemli bir yer oluşturmaktadır.

Yapılan çalışmada gözlem ve görüşme aracılığıyla sağlanan nitel araştırma verileri içerik analiziyle incelenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir: Verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016, ss. 242-252). Bu çalışmada, 14 katılımcıyla gerçekleştirilen görüşmelerde çalışma için kullanılacak verimlilikte veriler elde edilip, ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel çözümlenmeler yapıp, bulgular tanımlanıp kodlanacaktır.

1. BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. YABANCI DİL ÖĞRENİMİ VE İKİNCİ DİL EDİNİMİ VE ÖĞRENİMİ ARASINDAKİ ORTAK VE FARKLI YÖNLER

İkinci dil edinimi ve öğrenimi ile yabancı dil öğrenimi arasındaki ortak ve benzer yönleri ortaya koymak için öncelikle, ikinci dil, yabancı dil, dil edinimi ve dil öğrenimi kavramlarını irdelemenin gerekli olduğu düşünülmektedir.

“Yabancı dil” kavramı, Türk Dil Kurumunun sözlüğünde, “ana dilin dışında olan dillerden her biri” ve ikinci tanım olarak “ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili” olarak tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumunun bu iki tanımından yola çıkılarak denilebilir ki, yabancı dil bir ülkenin resmi olmayan ve uzmanlık dili olmasına istinaden sınırlı kullanım alanlarına sahip olan dildir.

Peçenek, Loewen ve Reinders adlı araştırmacılardan (2011) aktardığı çalışmasında, yabancı dilin genel anlamda birinci olmayan dil, daha özel anlamda ise bir ülkede resmi dil ya da çoğunluk dili olarak konuşulmayan dil olduğunu; Saville-Troike’den (2012) aktardığı çalışmasında ise yabancı dilin öğrencilerin toplumsal bağlamlarında öncelikli olarak kullanılmadığını, yaygın bir iletişim aracı olma işlevi olmadığını ve biçimsel eğitim ortamında, eğitim programı çerçevesinde öğrenildiğini ancak öncelikli ya da uygulamalı kullanımı olmadığını ifade etmektedir (akt. Peçenek, 2014, s.8). Punchihetti de yabancı dil tanımını şu şekilde yapmaktadır:

Yabancı dil olarak adlandırılan şey, genellikle kişinin yakın sosyal veya kişisel çevresiyle doğrudan bağlantısı olmayan bir dildir. Hedef yabancı dil seçimi, çocukların ve yetişkinlerin akademik veya mesleki nedenlerle yabancı dil öğrenmeye zorlandıkları durumlar dışında, büyük ölçüde öğrencinin kişisel seçimidir (Punchihetti, 2013, s.421).

Klein’a (1984) göre “yabancı dil” kavramıyla, dilin kullanıldığı ülke dışında derste öğrenilen ve devamında günlük iletişim için birinci dil yani ana dili yanında kullanılmayan dil akla gelirken, Henrici ve Riemer’a (2007) göre “yabancı dil” kavramı, tek dilli bir çevrede baskın olarak ders yoluyla kontrollü bir biçimde öğretiliyorsa yabancı dil söz konusudur (akt. Oruç, 2016, ss. 287-288). Demircan, ana dilden veya birinci dilden sonra öğrenilen dillere yabancı dil denildiğini ve yabancı dilin bilinçli işlemlerle

öğrenildiğini ifade etmektedir (Demircan, 1990, s. 8). Richards ve Schmidt ise yabancı dili şu şekilde tanımlamaktadır:

Belirli bir ülke veya bölgede çok sayıda insanın ana dili olmayan, okullarda eğitim aracı ve devlette, medyada bir iletişim aracı olarak yaygın kullanılmayan bir dildir. Yabancı diller, genellikle yabancılarla iletişim kurmak veya dildeki basılı materyalleri okumak amacıyla okul dersleri olarak öğretilir (Richards ve Schmidt, 2010, ss. 224-225).

Tanımların tamamına bakıldığında bir ülkenin resmi, ana dili ya da çoğunluğun dili olarak seçilmeyen, öğrencinin çevresinde öncelikli iletişim dili olmayan, öğrencinin kendi bilinçli seçimi olan dil olarak tanım yapılabilir.

Literatürde bazen yabancı dil kavramıyla ayrıştırılan bazen de yabancı dil kavramının yerine kullanılan kavram ikinci dil kavramıdır.

Peçenek; Benati ve Angelovska (2016), Ellis (2008), Loewen ve Reinders'tan (2011) aktardığı çalışmasında, ikinci dilin ana dilin dışında, öğrenilen ya da edinilen herhangi bir dil olduğunu saptamaktadır (akt.Peçenek, 2014, s.8). Punchihetti ise kronolojik olarak ilk dilden sonra gelip gelmediğine bakılmaksızın bir öğrencinin ilk dilinden sonra en çok ustalaştığı, en aşına olduğu dilin ikinci dil olup öğrencinin ailesi, sosyal çevresinde işlevsel bir değere sahip olduğunu belirtir (Punchihetti, 2013). Klein (1984) ikinci dili, birinci dilden sonra veya birinci dil yanında iletişim aracı olarak kullanılan, yaşanan sosyal çevrede edinilen ve bu çevrede gerçekten konuşulan dil olarak tanımlamaktadır (akt. Oruç, 2016, s.283). Demircan ise, iki veya çok dilli toplumlarda ana dilinden sonra veya ana diliyle birlikte edinilen dile ikinci dil dendiğini aktarmaktadır (Demircan, 1990, s.8). Tanımların tamamına bakıldığında ikinci dilin tanımının ana dili temel alınarak yapıldığı ve öğrencinin ana dille birlikte ya da ana dilinden sonra öğrendiği ve etkileşimde bulunduğu sosyal çevrede fonksiyonel bir kullanıma sahip olduğu noktalarında birleştikleri görülmüştür.

Literatürde ikinci ve yabancı dil terimleri karşılaştırıldığında ise dilin öğrenildiği yer temel alınarak karşılaştırma yapıldığı ve ayrıma gidildiği görülmektedir.

Vanpatten ve Benati (2015) hedef dil, bu dilin konuşulduğu ortamda öğrenildiğinde -sözelimi İngiltere'nin İngiltere'de öğrenilmesi- ikinci dil konumunda, bu dilin konuşulmadığı ortamlarda, özellikle de sınıf ortamında -sözelimi, Türkiye'de Almanca öğrenimi- öğrenildiğinde ise yabancı dil konumunda ele alınmaktadır, demektir (akt. Peçenek, 2014, s.9). Richards ve Schmidt ise ikinci dili şu şekilde tanımlamaktadır:

Geniş anlamda, kişinin ana dilini öğrendikten sonra öğrendiği herhangi bir dil. Bununla beraber, yabancı dil ile karşılaştırıldığında, daha dar anlamıyla bu terim, belirli bir ülkede veya bölgede onu kullanan birçok insanın ilk dili olmamasına karşın, önemli rol oynayan bir dildir (Richards ve Schmidt 2010, s.514).

Kniffka ve Siebert-Ott (2007) öğrenme veya edinme, erek dilin kültürünün hâkim olduğu ülke sınırları içerisinde gerçekleşiyorsa, ikinci dil; erek dilin kültürünün hâkim olmadığı yabancı bir ülkenin sınırları içerisinde gerçekleşiyorsa buna da yabancı dil dendiğini hedef dilin, öğrenildiği coğrafyaya göre belirlendiğini ortaya koymaktadır (akt. Atli, 2012, s.16).

Bunun dışında Henrici ve Riemer (2007) ise durumu daha da ayrıntılandırarak, hedef dilin konuşulduğu coğrafyanın tek dilli olup olmamasına bağlı olarak ikinci ve yabancı dil ayrımını ortaya koymaktadır. Tek dilli olmayan yani çok dilli bir çevrede kontrollü veya kontrolsüz edinilen ve öğrenilen dilin yabancı dil olmadığını yani ikinci dil olduğunu belirterek iki kavramı ayırmaktadır (akt. Oruç, 2016, s.288).

İkinci ve yabancı dil arasındaki farklara bakıldığında erek dilin konuşulduğu coğrafyaya, bu coğrafyanın tek ya da çok dilli olmasına, dilin günlük kullanımda yer bulup bulmamasına göre ayırım yapıldığı görülmektedir.

İkinci dil ve yabancı dil terimleriyle birlikte sık kullanılan terimler dil edinimi ve dil öğrenimi terimleridir. Bu iki terim arasındaki fark öğrenme çıktılarını da etkileyeceği için tanımların sınırlarını belirlemenin önemli olduğu düşünülmektedir.

Krashen, dil ediniminde, çocukların birinci ve ikinci dillerini edinmede kullandıkları sürecin çok benzer olduğunu, hedef dilde anlamlı etkileşim gerektiğini, doğal iletişimin konuşmacıların söylediklerinin biçimi ile değil, ilettikleri ve anladıkları mesajlarla ilgilendiğini belirtir. Öte yandan, hata düzeltme ve kuralların açık sunulmasının bilinçli dil öğrenimine büyük ölçüde yardımcı olabileceğini ifade eder (Krashen, 1981, ss.1-2).

Dolayısıyla dilin edinimi, biçime bağlı kalmadan iletinin anlaşılır bir girdi olmasına ve etkileşimde bulunanların bunları anlamlandırmasıyla, çözümlemesiyle sağlanırken, dilin öğrenimi ise dil ediniminin aksine kurallara bağlı bilinçli bir kontrolle gerçekleşir.

Apeltauer ise, bir dili öğrenmenin o dili bilerek ve isteyerek öğrenmek anlamında, dili edinmenin ise o dili zamanı geldiğinde kendiliğinden benimsemek demek olduğunu belirtir (Apeltauer, 1997, s.14).

Edmondson'a (2000) göre:

Edinim, olağan koşullarda insanların sosyal ilişkileri sonucu gelişerek onların bilinçaltında meydana gelirken, öğrenmede yeni dilsel kuralların ve sözcüklerin öğrenildiği ve öğrenilen bu yeni dilsel kuralların ve sözcüklerin öğrenici tarafından bilinçli şekilde kullanıldığı süreçtir (akt. Atli, 2012 s.18).

Uçak ise, Krashen, Apeltauer ve Edmondson'un edinim ve öğrenim arasındaki farkı ortaya koymadığı tanımlarının ortak paydasını şu şekilde çıkarır:

Edinim – Öğrenme arasındaki temel fark süreçlerin 'bilinçli' olup olmadığı ile alakalıdır. Edinim, dilin 'bilinçaltı' sürecini tanımlarken öğrenme 'bilinçli' ve 'istendik' bir süreci ifade eder. Dil öğrenme, hedef dile ait bilinçli bilgilenme sürecidir. Kişi, dili belli bir amaç doğrultusunda kurallarıyla kavrar. Edinim sürecinde ise kişi dili, dile maruz kaldığı doğal ortamda 'hissi' olarak edinir. Kuralları ve dil yapısını bu süreçte kendi zihinsel süreçlerine göre tamamlar (Uçak, 2016, ss.67-68).

Durmuş, edinmede dilin iletişim için kullanılarak, o dilin kurallarının doğal yolla alınmasının anlatıldığını, öğrenmede ise dil kurallarının akademik anlamda çalışıldığını ve bilinçli bir süreç olduğunu ifade etmektedir (Durmuş, 2013 s.21).

Edinme ve öğrenme kavramları arasındaki farkın dil öğreniminde bilinçli olup olmama üzerinden yapıldığı görülse de bu durumun, ikinci dil edinimi ve öğrenimi arasındaki farkların belirlenmeye çalışıldığında da tartışmalı olduğu literatüre yansımıştır.

Peçenek, literatürdeki durumu şu şekilde aktarmıştır:

Ellis (2008), ikinci dil öğrenimi ve ikinci dil edinimi arasındaki ayrımın yüzeysel bir geçerlik taşıdığını ve ayrıca sorunlu olduğunu vurgulayarak süreçlerdeki 'bilinçli' olma durumunu belirlemenin güç olduğunu, bu nedenle de öğrenim süreçlerinin benzer ya da farklı olabileceği konusunda geniş bir çerçeveye sunmanın daha doğru olacağını belirtir. Ellis, tüm öğrenim bağlamlarını içerecek biçimde edinim üst terimini kullanır. Benzer biçimde Doughty ve Long (1998), Vanpatten ve Benati (2015) doğal, yönlendirilen ve ikisinin bir bileşimini içeren öğrenim bağlamlarını, Saville-Troike (2012) biçimsel ikinci dil öğrenimi ve biçimsel olmayan ikinci dil öğrenimini ikinci dil edinimi şemsiye terimi altında bir araya getirmişlerdir. Öz olarak, ikinci dil edinimi teriminin, alanyazında çeşitli öğrenim bağlamlarındaki ikinci dil öğrenimini işaretleyen bir üst terim işleviyle kullanıldığı görülmektedir (Peçenek, 2014, ss.11-12).

Güzel de literatürde ikinci dil ediniminin bile tarifinin tartışmalı olduğunu ifade edip, ikinci dil ediniminin yönlendirme olup olmamasına bağlı olarak ikiye ayrıldığını açıklar. Yönlendirme olmaksızın gerçekleşen ikinci dil edinimi kavramı ile kişinin dil öğrenme sürecini etkileyecek araç, gereç, ders ve öğretmen olmaksızın doğal çevrede olan dilin kastedildiğini; yönlendirme yoluyla gerçekleşen ikinci dil ediniminde ise dil öğrenme sürecinin doğal yoldan değil, araç, gereç, öğretmen, ders gibi vasıtalar yardımıyla gerçekleştiğini tespit etmektedir (Güzel, 2014, ss. 72-73).

Ağaçsapan, Güzel'in yaptığına benzer bir sınıflamaya gitmiştir. İkinci dil edinimi, söz konusu dil toplumunda öğretici ve materyal yardımı olmadan gerçekleşiyor ise bu edinime yönlendirilmemiş ikinci dil edinimi; ana dil (çıkış dil) toplumunda, dil edinimi koşulları yapay olarak yaratılmak suretiyle öğretmen ve materyal yardımıyla gerçekleştiriliyorsa bu edinime yönlendirilmiş dil edinimi dendiğini söyler (Ağaçsapan, 2002, s.105). Burada akla Krashen gelmektedir. Krashen, bilinçli öğrenmede öğrencinin edinilen sistemin çıktısındaki hataları veya daha doğrusu hata olarak algıladığı şeyi düzelten bir denetleyici, bir yönlendirici olarak hareket ettiğini savlamaktadır (Krashen, 1985, s.83).

Krashen'in bilinçli öğrenme açıklamasına da dayanarak, Güzel ve Ağaçsapan'ın burada aslında ikinci dilin öğrenilme biçimleri üzerinden ayrıma gidip yönlendirme olmaksızın gerçekleşen ikinci dil edinimiyle ikinci dil edinimini; yönlendirme yoluyla gerçekleşen ikinci dil edinimiyle ikinci dil öğrenimini işaretlediği bunları ikinci dil edinimi çatısı altında topladığı düşünülmektedir.

Edinim ve öğrenim kavramlarının ikinci dille birlikte kullanılmasına karşılık literatürde yalnızca öğrenme kavramının, yabancı dil ile birlikte kullanıldığı görülmektedir. İkinci dil edinim/öğrenimini yabancı dil öğrenimiyle çeşitli açılardan karşılaştırıp farklılıkları göstermenin, konunun daha iyi anlaşılmasına fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Peçenek bu terimler arasındaki farkları şu şekilde belirtmektedir:

Yabancı dil öğrenimi, hedef dilin sınıf dışında konuşulmadığı bağlamlardaki dil öğrenimine, ikinci dil öğrenimi/edinimi ise hedef dilin sınıf dışında konuşulduğu bağlamlardaki dil öğrenimine gönderme yapmak için kullanılır. İkinci dil ve yabancı dil bağlamları arasındaki temel ayrım, öğrencinin sınıf dışında hedef dille birlikte olma niceliğine ve hedef dili deneyimleme olanaklarına dayanır (Peçenek, 2014, s.9).

Peçenek, yabancı dil ve ikinci dil arasındaki farkları öğrenim ortamlarını temel alarak açıklamıştır. Bunun dışında Peçenek'in dil girdisi için söylediklerine ilaveten ikinci dil ediniminde girdinin zengin, çeşitli ve daha az düzenlenmişken; yabancı dil öğreniminde daha yüksek derecede yapılandırılmış, öğrencinin seviyesine göre ayarlanmış girdinin mevcut olduğu söylenebilir.

İkinci dil edinimi/öğrenimi ve yabancı dil öğrenimi öğrencinin dil öğrenmeye harcadığı zaman açısından değerlendirildiğinde ikinci dil edinimine yabancı dil öğrenimine nazaran daha çok zaman harcadığı sonucu çıkarılabilir.

İkinci dil edinimi ve yabancı dil öğrenimi açısından sayılabilecek bir başka fark ise ikinci dil ediniminde konuşma becerisini geliştirme olanağı daha çokken ve konuşma becerisi ön plana çıkarken, yabancı dil öğreniminde doğal, aksansız ve ana dili konuşuru gibi konuşma becerisinin kazanılması daha zor olduğundan öğrenciden mükemmellik beklenmemektedir.

İkinci dil edinimi/öğrenimi ve yabancı dil öğrenimi kavramlarını daha iyi anlamının bir diğer yolu da bu kavramlar arasındaki benzerliklerin tespitinden geçmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, daha çok yabancı dil öğrenimi ve ikinci dil edinimi ve öğrenimi arasındaki farklara değinildiği, benzerlikler üzerinde farklar kadar ayrıntılı durulmadığı anlaşılmaktadır.

Oruç, yabancı dil öğrenilir, ikinci dil edinilir yaklaşımına karşı çıkarak bu belirtilen farkın ayırıcı bir özellik olmadığını, ana dili ile ikinci dilin bilinçaltı işlemlerle okul öncesinde edinildiğini, okul döneminde ise bilinçli işlemlerle öğrenme yoluyla kazanıldığını belirtir. Daha açık ifadeyle Oruç, ikinci dilin ediniminde de tıpkı yabancı dilin öğreniminde olduğu gibi bir farkındalık, bilinç olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Oruç, yabancı dil ve ikinci dilin günlük iletişimde kullanılıp kullanılmamasına bağlı kalınarak yapılan ayrıma karşı çıkmıştır. İkinci dilde olduğu gibi yabancı dilin de günlük iletişim için kullanılabilceğini ve buna neden olarak bir ülkenin çok dilli ve çok kültürlü yapısına bağlı olarak yaşayanların etnik yapısından dolayı kendi aralarında yabancı dilde ve ikinci dilde günlük iletişim kurabilmelerini gösterir (Oruç, 2016, s.288).

Bütün bunlara ek olarak ikinci dil öğrenimi ve yabancı dil, kişinin kendi isteği doğrultusunda gerçekleştiğinden, dil öğreniminin zaman, maddiyat ve araçsal motivasyon gerektirdiği görülmektedir.

Yabancı dil öğrenimi ve ikinci dil edinim/öğrenimi yaş temel alınarak elde edilen çıktılar açısından değerlendirildiğinde ise özellikle telaffuzda ana dili konuşuru seviyesinden uzak bir yabancı aksanın kaldığı bilinmektedir. Demirezen bunu şu şekilde ifade etmektedir: “Bir dili edinmeye veya öğrenmeye bülüş çağı sonrası başlayanlarda sesletim (pronunciation) ve bükümlleme (intonation) mükemmel olmamakta, halbuki önce başlayanlarda istenilen mükemmelliğe erişilebilmektedir.” (Demirezen, 2003, s.8).

Bu çalışmada ikinci/yabancı dil, edinme/öğrenme ve bunlarla ilişkili olarak ikinci dil edinimi/öğrenimi ve yabancı dil öğrenimi tanımlarıyla, kavramların ortak ve farklı

yönleri verilmeye çalışılarak, kavramlar anlaşılır kılınmaya daha açık ifadeyle açıklanmaya çalışılsa da bu kavramları birbirinden kesin sınırlarla ayırmanın zor olduğu görülmüştür. Her ne kadar genel çerçeveler çizilmeye çalışılsa da bu tanımlara uymayan ülke özellikleri, ülkenin çok dilli ve kültürlü yapısı; araştırmacıları, verilen tanımları ve ortaya konulan farkları tekrar düşünmeye itmektedir.

1.2. KÜLTÜREL FARKINDALIĞIN VE HAZIRBULUNUŞLUĞUN İLETİŞİMSEL DİLİN EDİNİMİNE VE ÖĞRENİMİNE KATKISI

1.2.1. Kültürel Farkındalığın İletişimsel Dil Edinim ve Öğrenimindeki Yeri

Günümüz koşullarında iki ve daha fazla kültürün bir araya gelmesi çok kültürlü yapıları, dolayısıyla da kültürlerarasılığı doğurmuştur. Kültürlerarasılığın alt başlıkları olarak; kültürlerarası iletişim, kültürlerarası iletişimsel edinç, kültürel farkındalık, hedef kültüre karşı hoşgörü, önyargı ve kabuller sıralanırken, diğer taraftan tüm bu öğelerin doğrudan ya da dolaylı bir şekilde araştırma konusu olarak seçildiği ana başlık iletişimsel yaklaşımdır.

Köksal ve Varışoğlu, anlamla beraber iletişimin, iletişimsel öğelerin dolayısıyla etkileşimin ön planda tutulduğu iletişimsel yaklaşımda, yapının geri planda kaldığını belirtir (Köksal ve Varışoğlu, 2014, s. 87). Daha açık ifadeyle iletişimsel yaklaşım, dili sadece yapısal olarak kurallı cümle kurma becerisinden ibaret saymayıp bunun daha ötesinde hedef dilde iletişimi sağlamaya yönelik anlamlı ve anlaşılır girdileri kullanmayı ön planda tutmaktadır.

Yaylı ve Yaylı da, büyük bir yenilik olarak kabul ettikleri iletişimsel yaklaşımın ortaya çıkma nedeninin dilin sadece yapılardan ibaret olmadığını, dile ait dil bilgisi ve işlevlerinin bir araya getirilerek öğretmek olduğunu ayrıca iletişimsel işlevleri göz önünde bulundurmadan kullanılan dilin kimseye bir yararının olmadığını ifade eder (Yaylı ve Yaylı, 2009, s. 16). Bir başka ifadeyle açıklanacak olursa, iletişimsel yaklaşım, dilin iskeletini oluşturan dil bilgisini reddetmez ancak bir bağlam içerisinde iletişimsel işlevden yoksun kullanımını işlevsel bulmaz. Dilde esas olan, sözlü ya da yazılı olarak iletilmek istenen iletinin gönderici ve alıcı arasında anlaşılabilirliğe hizmet etmesidir.

Dolayısıyla iletişimsel yaklaşıma göre dilin yapısal olarak doğru kullanımı anlaşılır iletiyi iletme amacına hizmet eden bir araçtır.

Küçük de aynı noktaya değinerek, belirli bir dil yapısına dayanan dil kullanımının, bu dili kullanma yetisinin çok önemli ve vazgeçilmez bir noktası olduğunu diğer taraftan başarılı bir dil kullanımının sadece iyi bir dil bilgisiyle açıklanamayacağını ifade eder. Buna ilaveten daha anlaşılır şekilde, bir dilsel ifadenin iletişimsel anlamının her zaman o ifadenin altında yatan dilsel yapıyla açıklanamayacağını ve yapı olarak aynı olan ifadelerin olası değişik ortamlarda ve bağlamlarda tamamen farklı anlamlara gelebileceğini belirterek düşüncesini destekler (Küçük, 2014, s. 28).

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere iletişimsel yaklaşımın sağlıklı etkileşimi sağlamak adına anlam odaklı olması, giderek çeşitliliği artan iletişimin sağlanmasında diğer yöntem ve yaklaşımlara nazaran güncel kalmasını sağlamaktadır. Diğer taraftan, öğrenici özellikle hedef dilin sözlü kullanımına yönelik uygun anlamsal geçerliliği sağlamak zorundadır. Hedef dilde anlamsal geçerliği sağlayan ve arttıran faktörlerin başında kültürlerarası farkındalık derecesi ve hazırbulunuşluk gelmektedir. Bu iki faktör, hedef dil kullanıcılarının dil kullanımında uygun rolü seçme, kullanma ve kendisine yöneltilen iletiye hedef dil ve kültürün bağlamına uygun cevap verebilme yetisinde rol oynamaktadır.

Özetle, dilin ancak toplumsal ve kültürel bağlamlara uygun bir şekilde neyi, nasıl, kime karşı, ne zaman ve nerede kullanılacağıyla ilgilenen bu yaklaşım kültürlerarası iletişim için de uygulanabilir.

Kültürlerarası iletişim, âdeta bir köy hâline gelen küreselleşen dünyada farklı dil ve kültürden insanların sahip olduğu kaynak dil ve kültür ile öğrenmek/edinmek istediği hedef dil ve kültürün ortak bir zeminde buluşmasını sağlayan bir anlaşmalar sistemidir. Tarihten bu yana çok sayıda farklı dil ve kültüre ev sahipliği yapan coğrafyalar bugün de ekonomik, politik, ticari, turizm, eğitim gibi nedenlerle birçok kültüre ev sahipliği yapmakta bu durum da farklılıkların etkileşimini zorunlu kılmakta kültürlerarası iletişim de bu etkileşimi anlamlandırmaya çalışmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, farklılıklara bilinçli yaklaşıp yaklaşılmadığıdır. Farklılıklara bilinçli yaklaşma kültürel farkındalığı ve dolayısıyla dilde iletişimsel ve kültürel yetiye sahip olmayı ve iletişim esnasında doğru davranış geliştirmeyi gerektirir.

Kendi kültür ortamından farklı bir bağlamda doğru davranış gösterebilmenin tek yolu, içinde bulunulan kültürün kendi kültüründen farklarının ne olduğunu bilmekten geçer. Aksi takdirde, her birey bütün kültürlerde ortak olduğuna inandığı kalıplar, örüntüler içinde davranır ve her davranışı, diğer kültürün kendi kültüründen farkı oranında, hatalı olur (Kartarı, 2014, s. 17).

Kartarı'nın belirttiği gibi kültürler arasındaki farkları bilmek farklı bir kültürde doğru davranış gösterip hatadan kaçınmayı sağlar. Öyle ki, kültürlerin birinde hiçbir anlam ifade etmeyen bir unsur diğer kültürde büyük bir anlam ifade edebilir ve dikkat edilmemesi durumunda büyük iletişim kazalarına neden olabilir. O hâlde kültürlerarası iletişimde büyük önem taşıyan kültürel farkındalık nedir? Kültürel farkındalık, Tomlinson ve Masuhara'ya göre, içsel olan, yani kişinin zihninde gelişen, dinamik olan; yani değişmeye açık olan, deneyimlerle değişebilen, birbiriyle ilişkili olan, yani birbirini etkileyebilen kişinin kendi kültürü ile farklı bir kültüre dair algılamalarına dayanmaktadır. Kültürel bilgi genellikle başka insanlardan öğrenilirken, kültürel farkındalık kişinin direkt yabancı bir ülkede bulunması veya dolaylı olarak müzik, film ve edebiyat aracılığıyla kendi deneyimleri sonucu kazanılır (Tomlinson ve Masuhara, 2004, s. 6). Kültürel farkındalık çerçevesinde dil ve dilin öğrenimi temel faktörler arasındadır ve bunun önemine Fenner tarafından doğrudan atıfta bulunmaktadır: “[...] yabancı dil eğitiminin amacı, öğrencilerin yabancı bir kültürü daha iyi anlamalarına yol açacak bir yolla öğretmek, onlara kültürel bilgi, yeti ve farkındalık getirmelerine olanak tanımaktır” (Fenner, 2000, s. 142).

Bu veriler toparlandığında fark edilmektedir ki, Tomlinson ve Masuhara, kültürel farkındalığın kişiye dışarıdan bilgi verilerek değil de kişinin kendi deneyimleri sonucu kazanıldığını savlamaktadır. Fenner ise kültürel farkındalığı, yabancı dili daha iyi öğretmenin yollarından biri olarak okumaktadır.

Kültürel farkındalık geliştirmek, hedef dil ve kültüre yönelik iletişimsel yetiyi geliştirmede önemli bir bileşendir. Aktaş, iletişimsel yetinin yabancı dil öğretiminde kazandırılmasının “bildirişime” ya da “iletişime” bir başka deyişle insanların aralarında anlaşması, haberleşmesi ve bilgi alış verişinde bulunmasına bağlı olduğunu ifade etmektedir (Aktaş, 2004, s. 53). Özcan ise, iletişimsel yetinin hem gerekli bilgi hem de bu bilgilerin uygulanabilmesine yönelik beceriyi elinde bulundurmamak demek olduğunu, bir başka ifadeyle farklı ortam, yer ve zamana göre dile ait göstergelerin anlamlı olarak kullanım gerektirdiğini belirtip bu yetinin dilbilime ya da toplumbilime ait iletişim

kurallarını tanımakla beraber iletişim veya etkileşim işlemleri ve buna uygun seçilen bağlamların temelini oluşturan kültürel kuralları ve bilgileri kapsadığını belirtir (Özcan, 2015, ss. 155-156).

İletişimsel edinci kazanmanın bir yolunun da Kartarı'nın kültürlerarası iletişim sürecine etki ettiğini belirttiği değerler ve normlar, toplumsal senaryolar ve roller, etnomerkezcilik, belirsizlik ve kaygı, kalıp düşünceler ve önyargılar maddelerine dikkat etmek olduğu düşünülmektedir (Kartarı, 2014, ss.227-243).

Özetle; bilgi, beceri, dilbilimsel ve toplumdilbilimsel düzlemde kültürel durumları da kapsayacak şekilde dikkate alınır, iletişimsel yeti sağlanmaktadır. Bu nedenle, bir yabancı dil öğrenmek sadece nasıl iletişim kurulacağını öğrenmek değil, aynı zamanda hedef dilin öğrencilerinin gramer formlarını, sesleri ve anlamları manipüle etmesine ne kadar izin verdiğini keşfetmek ve hem kendi kültürlerinde hem de hedef kültürde işleyen sosyal olarak kabul edilmiş normlar üzerinde derinlemesine düşünme, hatta bunlara karşı gelme, dolayısıyla bir tür kültürlerarası farkındalık gerektirmektedir (Aldosari, 2013, s. 17).

1.2.2. Hazırbulunuşluğun İletişimsel Dil Edinim ve Öğrenimindeki Yeri

Kültürel farkındalık ile birlikte iletişimsel dilin edinimini/öğrenimini etkileyen bir diğer unsur hazırbulunuşluk olup hedef dil ve kültürde karşılaşılan yeni öğeye karşı sergilenecek dil ve doğru davranışın derecesini etkileyeceği düşünülmektedir. Hazırbulunuşluk, edinilen/öğrenilene ya da edinilecek/öğrenilecek olana karşı hazır olma, yeni öğrenin farkında olmadır. Hazırbulunuşluk, "yeni bir öğrenme yaşantısının gereklerine uygun, kişisel yeterlilik ve özelliklerin tümü" (Aydın, 2000, s. 9) olarak tanımlanmaktadır. Allport'a (1995) göre, tutum ise bireyin ruhsal olarak hazırbulunuşludur (akt. Ocak ve Karakuş, 2014, s. 682). Ünal'a (2005) göre, hazırbulunuşluk; bilişsel, sosyal ve eğitsel hazırbulunuşluk üzere üçe ayrılmaktadır (akt. Harman ve Çelikler, 2012, s. 148). Bilişsel hazırbulunuşluk yetenek ve ön koşul davranışlarla; sosyal hazırbulunuşluk çevre ve ilişkilerle; eğitsel hazırbulunuşluk araştırma, keşfetme, bilgiyi edinme/paylaşma ve hayat boyu öğrenme ile ilgilidir (Adıgüzel ve Şen, 2017, s. 827).

Hazırbulunuşluk seviyesi, öğrencinin geçmiş yaşantısı şeklinde de kısaca tanımlanabilir. Öğrencinin hedef dile yönelik olarak öğrenme, araştırma veya gözlem yolu ile sahip olduğu bilgiyi, bu bilgiyi işlemedeki yeteneğini ayrıca hedef dile yönelik tutum ve davranışlarıyla bunları harekete geçirme isteğini kapsamaktadır. Başaran (1998) ise, hazırbulunuşluğu şekillendiren öğelerin bireylerin öğrenmeye yönelik tavrı, geliştirdiği kavramlar ve değerler, benlik duygusu, alışkanlıkları, dil gelişimi, ilgileri, ihtiyaçları, çalışma yöntemleri ve korkuları olduğunu saptamaktadır (akt. Harman ve Çelikler, 2012, s.148).

Hazırbulunuşluk, bilişsel, sosyal, eğitsel yönden bireysel farklılıklar temelinde ele alındığında dil edinimini ve öğrenimini etkilediği görülmektedir. Bir dili ikinci dil olarak edinen/öğrenen bireyler için hazırbulunuşluk, kendilerini bu dil için ne kadar hazır hissettiklerini gösteren birçok öğenin bileşenidir. Bu bileşenlerden ilki öğrencilerin hedef dile ve kültüre yönelik tutumudur. Dil öğrenmek bilinçli bir süreçtir. Dolayısıyla dil öğrenmeye yönelik öğrencinin gösterdiği tutum daha sonra sürecin devamını da olumlu ya da olumsuz etkileyecek bir davranışa hazırlıktır. Öyle ki, Arkonaç da tutumun ortaya konan bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir ön eğilim olduğunu ifade etmektedir (Arkonaç 2001, s.159). Ön eğilim olarak nitelendirilen tutumun pozitif ya da negatif olması öğrenme sürecini dolayısıyla öğrenme çıktılarını da etkileyecektir. Bu çerçevede gözlemlenebilir ki, hedef kültüre karşı pozitif yaklaşımlar, hedef dilin öğrenilmesi sürecini hem olumlu etkilemekte hem de bu süreci daha etkili-verimli kılmaktadır. Bu bilgiyi tamamlayan perspektifte, Gardner ve Lambert, yetenek ve motivasyonun öğrencilerin ikinci dil öğrenimi başarısıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu tespit etmiştir (akt. Ushida 2005, ss. 50-51).

Hazırbulunuşluğa öğrenciyi hazırlayan, dil öğrenme sürecinde ve süreci tamamlamada ilham verici güç motivasyondur. İkinci dil öğrenmeyi başlatmak ve daha sonra uzun ve genellikle zahmetli öğrenme sürecini sürdürmek için itici güç sağlar (Dornyei, 2005, s. 65).

Yine fark edilmektedir ki:

Motivasyon üzerinde öğrencilerin kişisel özellikleri (karakteri, genetik özellikleri), inançları (değer yargıları, ön öğrenmeleri), aile yapıları (ailenin ilgisi, aile içi kurallar, ailenin çocuğun davranışlarına verdiği dönütlerin özellikleri) gibi durumlar öğrenciye öğrenme ilgisi kazandırmada önemlidir (Topçuoğlu ve Bursalı, 2013, s. 9).

Bilişsel hazırbulunuşluğun önemli bileşenlerinden sayılan tutum ve motivasyonun pozitif yönde olması hedef dilin edinimi/öğreniminde kolaylaştırıcı etki yaparken bunda aynı zamanda dilin konuşulduğu çevreyle olan sosyal ilişkiler de önem kazanmaktadır. Yabancı dili öğrenme isteğinin yüksek olması, edinilmekte olan yabancı dil topluluğuna uyumun gerçekleşmesi olumlu sosyal faktörlere bağlıdır (Ağaçsapan, 2002, s. 105). Hedef dilin konuşurları ile kurulan sosyal ilişkiler, sosyal ilişki süresi, sosyal ilişki kurulanların özelliği, kaynak dil kişisine nasıl yaklaşıldığı ve kişide ne tür olumlu olumsuz deneyimler oluşturdukları sosyal hazırbulunuşluğu etkilemektedir. Eğitsel hazırbulunuşluk ise dil edinim/öğreniminde sürece yönelik araştırma ve incelemeyle birlikte sürekliliğe dönüşecek bir devinim içermektedir. Tüm bu hazırbulunuşluk çeşitleri dilin bireysel ve toplumsal temelli olduğuna işaret etmektedir. Bu hazırbulunuşluk çeşitleri ve alt öğeleri nicelik ve nitelik bakımlarından dil öğrencilerinde birbirinden farklılık göstermekte dolayısıyla da bu durum bireysel farklılıkları oluşturmada ve öğretim sürecinde uygulamalarda göz ardı edilmez bir durum oluşturmaktadır. “Bir öğretim uygulaması, hedef kitlesi olan öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, toplumsal ve fizyolojik özelliklerini ve bu özelliklere dayalı gereksinimlerini dikkate alabildiği ölçüde başarılı olabilecektir.” (Kuzgun ve Deryakulu, 2014, s. 9).

Sonuç olarak, “hazırbulunuşluk” faktörü, iletişimsel dilin edinim ve öğrenim süreçlerinde kayda değer bir rol üstlenmektedir. Bu kapsamda dil öğrencisinin hedef dil ve kültürde var olan ve karşılaşıldığında gösterilecek olası davranışına dikkat çekilmekte ve bu durumun dil ve kültür edinim ve öğrenimine etki edeceği vurgulanmaktadır.

1.3. DİL ÖĞRENİM ŞEKLİ VE AMACININ TELAFFUZA ETKİSİ

Bir yabancı dilde diğer becerilere nazaran etkileşime temel hazırlayan, etkileşimi ileri seviyelere taşıyan ve birçok çalışmada dilin öğrenilme kıstası olarak diğer becerilerden önde tutulan beceri konuşmadır. Konuşma becerisinin edinilme/öğrenilme derecesi dil öğrenim şekli ve amacına göre değişmekle birlikte bunda öğrencinin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları büyük rol oynamaktadır. Dilin en küçük birimi sestten başlayarak seslerin bir araya getirdiği kelime ve kelime dizisi olan cümlelerin telaffuzu, konuşma becerisinin ediniminde ve öğreniminde anlaşılabilirliği derecelendirdiği gibi yaşanan yeni toplumda da bireyin yerini belirler.

Konuşmacının, yerel ana dili konuşurları tarafından yabancı, yeni yerel gibi tanımlanmasına neden olur. Denner, birçok yabancıнын öncelikle kendi dilleri nedeniyle öne çıktığını, telaffuzdaki farklılıkların ana dili tarafından kaydedildiğini ve - anlaşılabilirlik bozulmadığı sürece - az çok tolere edildiğini ve bu nedenle yabancı aksanın standarttan telaffuz sapmalarından toplanıp konuşmacıyı yabancı olarak karakterize ettiğini ifade eder. İlâveten, başarılı bir entegrasyonun sadece yeni dilin iyi konuşulabilmesiyle değil, aynı zamanda iyi telaffuz edilebilmesiyle paha biçilmez olduğunu beyan eder (Denner, 2009, ss.26-27). Telaffuzu etkili ya da etkisiz kılan ise öğrencinin dil öğrenmedeki bilinçli ya da bilinçsiz yaptığı seçimlerdir. Öğrencinin amacına yönelik kendisinin ya da dil öğretimine eşlik eden öğreticinin seçtiği dil öğretme yöntem ve yaklaşımları telaffuzun yerinin belirleyiciliği bakımından önemlidir. Çünkü yöntem dört beceriden hangisine öncelik verileceğini ve ne öğreteceğini belirler.

Yabancı bir dili öğrenirken tercih edilen yöntem, konuşma ilişkisi bağlamından bakıldığında dilbilgisi çeviri yönteminde, dil bilgisi ağırlıklı öğretimin temel alınarak kelime öğretimi ve okuma becerisinin kazandırılmasının ön planda olduğu, konuşma becerisi dolayısıyla telaffuz öğretiminin arka planda olduğu görülür. Doğrudan yöntemde ise dil bilgisi çeviri yönteminin aksine öğrencilerin hedef dilde konuşma becerisini desteklemek dolayısıyla sözlü iletişimi geliştirmek ön planda olduğundan telaffuz önemlidir. İşitsel dilsel yöntem ise sözlü dilin yazılı dile göre ön planda tutulduğu, iletişimin ezberlenen dil kalıpları üzerinden tekrarlar yoluyla gerçekleştiği bir yöntemdir. Öğrencilerin bu yöntemle yetişmesinin eksikliğe yol açacağı savunulur. İletişimsel dil öğretimi yöntemi dilin yapısıyla birlikte iletişimsel yönüne ağırlık verse de hedef dilde etkili iletişim kurmak esas olup öğrenciden telaffuzunun anlaşılır olması beklenir. Dil kullanımında iletişim dolayısıyla anlamlı cümleler oluşturmak esas olduğundan telaffuzun mükemmel olması beklenmez. Munro, dünyadaki milyonlarca ikinci dil kullanıcısının yabancı aksanlı konuşmayı kullanarak başarılı bir şekilde iletişim kurmasının, aksan içermeyen telaffuzun ikinci dil öğrenenleri veya öğretmenleri için gerekli bir amaç olmadığını gösterdiğini ifade etmektedir (Munro, 2008, s. 194). Görev odaklı öğrenme yaklaşımında ise iletişimsel yaklaşımda olduğu gibi telaffuzun mükemmel kullanılmasından ziyade dilin iletişimsel işlevi ön planda olup öğrenci kendisine verilen görevler sonucu dilin nasıl kullanıldığını tecrübe ederek öğrenir. Yukarıda ele alınan yöntemler, dilbilgisi çeviri yönteminin karşısında, konuşma

becerisinin dolayısıyla telaffuzun geliştirilmesine yer veren yöntemler olsa da gerek öğrenci ya da öğretmen odaklı olması gerek tercih edilen etkinlik türleri, gerekse ulaşılması gereken hedefler bakımından birbirinden farklılık gösteren sınıf içi uygulanabilir yöntemlerdir. Hâlbuki geleneksel ve fiziksel olarak öğrenme ortamı olarak seçilen sınıf yanında sınıf dışı öğrenme ortamları da mevcuttur. Günümüz koşullarında küresel çapta düşünüldüğünde daha çok teknolojinin gelişmesiyle mekândan ve zamandan bağımsız bir şekilde öğrenmeyi destekleyen internetle birlikte kendi kendine yabancı bir dili öğrenme alternatifleri artmıştır. Kojima (2014) kendi kendine ikinci dil öğreniminin, sınıftaki dil öğreniminden bazı önemli yönlerden farklılık gösterdiğini belirterek, kendi kendine ikinci dil öğreniminin genellikle öğretmenlerle veya akranlarla etkileşime izin vermediği, kurumsal kontrollerden yoksun olduğu ve öğrenmede sıklıkla kalıcılık ve motivasyon problemlerine sahip olduğunu ifade etmiştir (akt. Civelek, 2018, s.799). Bu bağlamda, dil öğrenim şekillerden biri olarak kabul edilen kendi kendine dil öğrenimi telaffuz ilişkisi bağlamında değerlendirildiğinde akran ve öğretmenlerle etkileşime izin vermediğinden ortaya çıkan dönüt eksikliğinden dolayı telaffuz eğitimi geri planda bırakılır. Bilindiği gibi telaffuz eğitimi sınıf içinde kullanılan kitaplarda dahi eksik bırakılmış ve bu eksiklik öğretmen aracılığıyla kapatılmaya çalışılırken; kendi kendine dil öğretme kitaplarında da iletişim yönü eksik bırakıldığından durum farklı değildir. Roberts bu kitapların gerçek iletişimi sağlamadaki yetersizliği ve dönüt sağlamamasına yönelik şunları ifade etmektedir.

Tabii ki, herhangi bir ana-çalışma dil kitabından, bir muhatabın yokluğu göz önüne alındığında, iletişim için gerçek fırsatlar sunacağı pek beklenmiyor olabilir. Bir ya da iki kitabın açık uçlu cevaplar için fırsatlar yarattığı, ortaya çıkan sorunun öğrencilerin çabaları hakkında dönüt sağlamayacağı bulunmuştur (Roberts, 1995, s. 514).

Kendi kendine dil öğrenimi sadece kitaplardan ibaret olmayıp öğrencinin hedef dile veya kültüre yönelik internet ortamında etkileşime girdiği dil öğretim materyallerinden sosyal medya ya da dilin konuşulduğu fiziksel çevredeki faaliyetlere kadar geniş bir çerçeveyi kapsamakta ve öğrenci zengin otantik dil malzemesiyle bu ortamlarda karşılaşmaktadır.

İşlevsel uygulama, genellikle sınıf dışı deneyimler, öğrenciye hedef dile iletişimsel olarak maruz kalma fırsatları sağlar ve bu, hedef dil kültürüne dalma ile birleştirildiğinde, örtük bilgi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Klasik sınıf içi birçok deneyimin aksine, sınıfın dışında gerçekleşen öğrenme ve iletişim işlevseldir ve genellikle yeni biçimlere veya anlamlara odaklanmaz (doğru fiil kullanımı veya doğru cümle yapıları gibi); yine

de, bu tür bir durumda dile tekrar tekrar maruz kalmak, öğrenenin kendi ara dil biçimine yenisini dâhil ederek öğrencinin yeterliliğini artırabilir. Bu nedenle, öğrenenler dilin yeni biçimlerini resmi uygulama ile değil iletişimsel kullanım yoluyla edinirler (Knight, 2007, s.11). Sınıf içi öğretmen rehberliğinde kazandırılmaya çalışılan telaffuz, doğal iletişim yollarıyla gerek öğrencinin anlaşılabilirliğini sağlaması adına dikkat etmesi, gerekse dinleyicinin telaffuz düzeltmelerine yardım etmesiyle bir süzgeçten geçirilir. Burada dinleyicinin özelliği öne çıkmaktadır. Kennedy ve Trofimovich (2008); Winke ve diğerleri (2013), aksanlı ikinci dil konuşmasına aşına olan veya konuşmacıların ana dilini paylaşan dinleyicilerin, ilgili deneyimi olmayan dinleyicilere kıyasla aksanlı konuşmaya karşı daha yumuşak tutumlar göstererek ikinci dil konuşmasını farklı şekilde derecelendirme eğiliminde olduğunu belirtmektedir (akt. Saito, Trofimovich, Isaacs ve Webb, 2017, s.143).

Öğrencinin özellikle ikinci bir dilin konuşulduğu yerde dili öğrenmesi ana dil konuşurlarıyla iletişime girme olasılığını arttırmakta ve ana dil konuşurları tarafından yapılan geri bildirim, düzeltme öğrencinin telaffuzunu geliştirme fırsatı bulmasını sağlamaktadır. Dil öğreniminin amacı dili günlük hayatta uygulamada kullanmaktır. Hem sınıf içinde öğretmen rehberliğinde öğrenilenlerin hem de öğrencinin sınıf dışı bireysel öğrenmelerinin dışarıda kendisinin yaparak yaşayarak öğrenmesi en ideali ve kalıcı olanıdır. Sülükçü de en iyi öğrenmenin başkalarının yardımıyla değil kendi kendine çalışarak kazanılan öğrenme olduğunu belirtmektedir (Sülükçü, 2011, s.108).

Daha önce de değinildiği gibi sınıf dışı ortamın öğrenme üzerindeki etkisi büyüktür. Sınıf dışı ortam öğrencinin öğrenme çevresi olup bu öğrencinin hem fiziksel hem de günümüzde internet ortamında etkileşimde olduğu medya ve sosyal medyadır.

Günlük etkileşimde internet bilgi ve iletişim teknolojilerinin geleneksel iletişimsel uygulamalarını değiştirdiği ve yeni iletişimsel, kültürel, etkileyici ve sosyal faaliyet biçimlerinin ortaya çıkmasını sağladığı bir gerçektir (Ekoç, 2014, s. 18). İnternetle birlikte çok çeşitli uygulamalar dil öğreniminde özellikle konuşma ve telaffuz öğretiminde kullanılır olmuştur. Lomicka ve Lord, sosyal ağların artık basılı metinle sınırlı olmadığını ve podcast'lerin ve benzeri sitelerin çoğalmasının dinleme ve konuşmanın gelişmesi için kapı açtığını belirtip bu sitelerin öğrencilere ana dili olarak konuşulan dili gözlemlene fırsatı sunabildiğini ifade eder. Bu sitelerin anlama

becerilerini ve öğrencinin kendi sözlü konuşmalarını geliştirmek için kullanılabileceğini, seviyeye bağlı olarak, öğrencilerin kendi telaffuzlarına, ses perdesi ve ritim gibi parçalar üstü özelliklerine odaklanmaya veya zamansal yönler ve söylem işaretleri gibi göstergeler aracılığıyla kendi konuşma akıcılıklarını değerlendirmeye teşvik edilebildiğini belirtir (Lomicka ve Lord, 2016, s. 262).

Sosyal medya öğrenci tarafından hem dilin telaffuzunu öğrenme hem de öğrendiğini değerlendirme açısından faydalı olduğu gibi internetin tüm dünyada kullanılabilirliğinin artmasıyla birlikte modern bilgisayar programları da dil öğretimini işlevsel kılmıştır. Nomass (2013), modern bilgisayar programlarının, insan sesini işaret edebildiğini ve kodunu çözebildiğini, bu tür programların yapay zekâ bilgisayar programları olarak tanımlandığını ve konuşma yeteneğini geliştirmek için çok yararlı bir araç olabildiğini ifade etmiştir. Bu tür programlar ile pratik yapmanın, kelime dağarcığını ve telaffuz yeteneklerini de güçlendireceğini açıklamıştır (akt. Tavakolı, Shakerı ve Granbarzadeh, 2016, s.156).

Sosyal medyadan ve internetin yaygın kullanımından önce dil öğreniminde özellikle konuşma ve dinleme becerilerinin kazanımında önemli bir yere sahip olan radyo ve televizyonla dili öğrenme de hâlâ güncelliğini korumaktadır. Televizyon ikinci dil edinimi araştırmacıları tarafından dinleme materyali için iyi bir kaynak olarak görülmüştür. Gillespie (1981), görsel bir bağlam içerdiğinden daha çok gerçek dünyada dinlemeye benzediği için avantajlı olduğunu belirtir; bu nedenle yüz yakın çekimlerinin sözlü olmayan iletişim ögesindeki (bağlam, kinetik ve kültür dâhil) mesajın yorumlanmasına yardım etmesine izin verdiğini ifade eder. Aynı yakın planların doğru telaffuz için ipuçları verdiğini de ekleyip ilaveten ortamın büyük çoğunluğun ana dilindeki çeşitli sesleri sağladığını belirtmektedir (akt. Zmoon, 1996, s.7).

Televizyonla birlikte özellikle konuşma ve dinleme becerisinin öğrenilmesinde/edinilmesinde kullanılan materyal radyodur. Lalima, İngilizcenin edinimine yönelik yaptığı çalışmada, radyo eğitim programlarının, öğrencilere iyi derecede İngilizce bilen konuşmacılar sağlayabildiğini ve onlara gramer kavramlarının çok net ve ilginç bir açıklamasını verebildiğini ifade ederek etkileşimli radyonun konuşma becerisini geliştirmeye yardımcı olabildiğini belirtir. Ayrıca, hazırlanan derslerin yanı sıra, öğrencilerin radyodan ifadeler, kelime haznesi, telaffuz ve dilin diğer

öğelerini alabildiğini, dinlemeyi anlamanın öğretilmesi için son derece kullanışlı ve ana dilin konuşurlarını öğrenciye yaklaştırmak için özellikle değerli olduğunu açıklar (Lalima, 2013, s. 70).

Öğrencinin bilinçli bir tercihi olarak dil öğreniminde kullandığı internet ve geleneksel dil öğrenme araçları yanında öğrencinin kendi tercihi dışında var olan, dil öğrenimini şekillendiren aile, çocuk ve bilinçli bir tercih olarak akran iletişimi de telaffuza etki eden diğer etkenlerdir.

Çeşitli nedenlerle farklı bir dilin konuşulduğu topraklara yapılan göçlerde özellikle geç iki dilli yetişkin öğrencilerin dili öğrenmelerinde çocuğun rolü büyüktür. Chiswick ve Miller (1992), ailenin mikro-çevresine odaklanan çalışmaların, hane büyüklüğünün, çocukların varlığının ve göçmenlerin hane reisi ile olan ilişkisinin önemini gösterdiğini, bir evdeki genç kuşak göçmenlerin genellikle okuldaki ve mahalledeki baskın dilleri öğrenip onu eve getirdiğini ve ailenin diğer üyeleri arasında dağıttığını ifade eder (akt. Beiser ve Feng 2000, s.314). Bir ailede çocukların dilbilimsel kaynaklara erişme olasılıkları evin yetişkin bireylerine göre fazla olup hedef dilin taşıyıcısı durumundadırlar. Çocukların standart dili öğrenmeleri okulla birlikte kazandırılmaya çalışıldığından dilin telaffuzuna hem bu açıdan hem de yaş itibariyle yetişkinlere nazaran hâkim olmaları onları yetişkinlerle etkileşimde dilin doğal öğreticileri yapmaktadır. Luykx de, çocukların daha geniş bir toplum tarafından değer verilen dil kaynaklarına daha fazla erişiminin olmasının muhtemel ve bu nedenle onları yetişkin akrabalarından daha hızlı ve etkili bir şekilde edinme olasılıklarının yüksek olduğunu ifade etmektedir (Luykx, 2005, s. 1408). Dolayısıyla çocuklarıyla etkileşimde olan ebeveynler dışarıdan girdi sağlayan çocuklarının doğal olarak öğrencileri konumunda olmaktadır.

Chiswick vd. ayrıca:

Aile üyeleri arasında yeterliliğin ölçülmemiş belirleyicileri arasında pozitif bir ilişki vardır. [...] Eğer bir aile üyesi bir nedenle daha fazla yeterlilik kazanırsa, diğer aile üyeleri ondan öğrenirler. [...] Dil öğrenimi evde gerçekleşirse, bir aile üyesinin dil eğitimine yaptığı yatırımdan, yani diğer aile üyelerinin gelişmiş dil becerilerinden, yayılma etkisi veya dışsallık vardır (Chiswick ve diğerleri 2005, s. 264).

Öte yandan, hedef ülkede, özellikle kadınlarda ikinci bir dilin yetişkin öğrencileri, özellikle yeni bir ülkede, özellikle ilk birkaç yıl boyunca, bir aile ortamında önemli miktarda zaman harcarlar. Bu nedenle, aile üyeleri dil öğrenme ve sosyal entegrasyon için

önemli bir kaynak olabilir (Hann, 2017, s.30). Ayrıca Kormos vd. (2011) yaptığı çalışmada ailenin arkadaşlar ve akranlar gibi çevrelerindeki kişilerin cesaret ve övgü yoluyla öğrencinin motivasyonu üzerinde büyük bir etkisi olduğunu bildirmektedir (akt. Hann, 2017, s. 32).

Öğrencilerin telaffuzlarına etki eden çocuk ve ailenin diğer üyelerinin etkisinden başka öğrencilerin dil öğrenimini destekleyen bir başka öge de akran etkileşimidir. Daha çok sınıf içi çalışmalara konu edinen akran etkileşimi aslında sınıf içinde olduğu gibi öğrencinin dil öğrenme çevresine etki eden önemli bir faktördür.

Tavares, akranlar arasındaki sözlü iletişimin öğrencilerin öğrenmeye katılımını teşvik etmeyi amaçlayan sınıf etkinliklerinde önemli bir unsur olmaya devam ettiğini ve sözlü iletişim yoluyla öğrencilerin birlikte anlamın inşasında işbirliği içinde yer aldığını ifade eder (Tavares, 2016, s.18). Sadece sınıf içinde değil aynı zamanda sınıf dışı akran faaliyetlerinde de dilsel ve psikolojik açıdan rahatlamanın telaffuza da olumlu yansıtacağı düşünülmektedir.

Dil öğreniminde öğrenme çevresinin, şeklinin ve dil öğrenme yöntem ve yaklaşımlarının, materyal ve araçların seçilmesinde öğrencinin ihtiyaçları, amacı ve bireysel özellikleri ve şartları da rol oynamaktadır. Öğrencinin bireysel özellikleri ve ikinci dil edinimiyle ilgili olarak Mora ve Darcy yaptıkları çalışmalarında ikinci dil ediniminin bilgi tabanında öğrencilerin ses bilimsel gelişiminde hangi faktörlerin bireysel farklılıklara dayandığı ile ilgili önemli bir boşluk olduğunu ifade etmişlerdir (Mora ve Darcy, 2017, ss. 95-96). Flege de toplumdilbilimsel araştırmanın en yaygın amacının tek bir ses için olası telaffuz varyantlarının aralığını içeren soyut bir ses birimi olan "ses bilimsel değişken" olduğunu belirtir. Ona göre, ses bilimsel bir değişkenin oluşması, sadece vurgu derecesi gibi dilsel faktörlere değil, aynı zamanda yaş, etnisite, cinsiyet, coğrafi köken ve sosyal statü gibi dil dışı faktörlere de bağlıdır (Flege, 1988, s. 257).

Öğrencilerin yaşları seslerin doğru telaffuz edilmesinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu durumun nedeni, Kritik Dönem Hipotezi ile de açıklanmıştır. Kritik dönem hipotezine göre geç yaşlarda dil öğrenmek öğrenci açısından avantajlı değildir. Munro, birinin konuşmayı öğrenmesi için kritik bir dönemin varlığını kabul edip etmediğine bakılmaksızın, mevcut kanıtların, yabancı bir aksana sahip olmanın, geç ikinci dil

ediniminin, yaygın ve normal bir yönü olduğunun kaçınılmaz sonucuna öncülük ettiğini belirtmektedir (Munro, 2008, s.194).

İkinci dilin ses biliminin ediniminde yaşın rolünü açıklamak için sunulan modellerde birinci dilin ve edinilen ikinci dilin beyinde ses bilgisi ve ses bilimsel kalıplarının algısal temsillerinin sınıflandırılmasında farklılık olsa da, yaşla birlikte ikinci dilin seslerini ayırt etme yeteneğinde bir düşüş olduğu fikri paylaşılmaktadır (Morales ve Izquierdo, 2011, ss.2-3).

Yaş dışında dil öğrencilerinin dile maruz kalma miktarı da önemlidir. Maruz kalma miktarı katılımcıların yaşadığı çevre ve iletişimde bulunacağı kişi ve araç tercihiyle ilişkili olup tamamen yabancı bir dili kullanmasındaki aktif olma isteğine bağlı olarak sesletim gelişiminde etkilidir.

Şenel, maruz kalmanın katkıda bulunan bir faktör olabileceğini, ancak telaffuzun gelişimi için bütün ve gerekli bir faktör olamayacağını Kenworthy'nden aktararak maruz kalma miktarının çok önemli olduğunu ve öğrencileri pasif ve donuk değil yaratıcı ve aktif hâle getirmesi gerektiğini ifade eder. Şenel, maruz kalma dozunun da dikkatle ayarlanması gerektiğini de ekler (Şenel, 2006, s.115). Buradan anlaşılmaktadır ki, maruz kalma miktarı ikinci dilin konuşulduğu coğrafyada kalma süresiyle de ilişki olup daha çok öğrencinin dil etkileşimi için seçimleri ve aktif olma isteğiyle ilgilidir.

Sesletime etki eden diğer bir etken de fonetik yetenektir. Fonetik yetenek daha çok öğrenciler tarafından dil öğrenmeye yatkınlık şeklinde bir şikâyet ögesi olarak belirtilmektedir. Şenel, bazı insanların yabancı dil için diğerlerinden daha iyi bir kulak kapasitesine sahip olduğunu, iki ses arasında diğerlerinden daha doğru bir şekilde ayırım yapabildiğini ve sesleri daha iyi taklit edebildiğini ve bu insanların fonetik yetenekleri olan kişiler olarak kabul edilebileceğini ifade eder (Şenel, 2006, s.116).

Katılımcıların sesletimine etki eden bir diğer özellik de katılımcıların kişiliğidir. Öğrencilerin bazıları dışa dönük karakterde olmalarını dil gelişiminde avantaja çevirirken, bazıları daha kapalı ve seçici bir çevreye sahip olmayı tercih eder. Daha çok içe dönük olan bu yapıdaki öğrencilerin dile karşı olan olumsuz tutumları dil gelişimlerini olumsuz etkilemektedir.

Şenel, utangaç veya içine kapanık öğrencilerin sınıf etkinliklerine katılmak istemediklerini, bu nedenle pratik yapma ve ses bilimsel veya ses bilimsel etkinliklerden

yararlanma fırsatı bulamadıklarını, ayrıca, cesur veya dışa dönük öğrencilerin telaffuzlarını geliştirme şansının daha fazla olduğunu ifade eder. Öte yandan, öğrencilerin yeni dile yönelik tutumlarının telaffuz öğrenmesinde etkili bir rol oynadığını ve öğrencinin hedef kültür için iyi bir tutumu varsa, daha doğru, yerel benzeri aksanları kolayca geliştirebileceğini belirtir (Şenel, 2006, ss.116-117).

Öğrencilerin karakterleri, ikinci dil kullanımının yeterlik düzeyini dolayısıyla da öğrenme sürecini etkilerken, öğrenilen ikinci bir dile tam hâkimiyet için çeşitli amaçlarla motive olunması da gerekmektedir. Dornyei, motivasyonun ikinci dil öğrenimini başlatmak ve daha sonra uzun ve sıkıcı öğrenme sürecini sürdürmek için itici güç sağladığını ifade eder (Dornyei, 2005, s.65). Şenel de öğrenenlerin daha iyi bir telaffuz için yüksek motivasyona sahiplerse, telaffuz için bir endişe geliştirebildiğini ve etkinliklere katılmak için daha istekli olabildiğini ve hedef dilin seslerini ayırt etmeye daha fazla dikkat ederek ses ve ifadeleri daha iyi üretmeye çalıştıklarını belirtir (Şenel, 2006, ss.117-118).

Çakır ve Baytar da öğrencilerin öğrenmek istemiyorsa ve zihinsel bloklarını kullanarak dili kullanıyorsa, öğretmenin inanılmaz derecede zorlaştığını ifade eder (Çakır ve Baytar, 2014, s.100). Yeterli motivasyona sahip olmadan hedef dilin konuşulduğu ülkede yaşamının, yaşın, fonetik yeteneğin dahası karakterin önemi geride kalmaktadır.

Her ne kadar fonetik yetenek, motivasyon yüksekliği gibi etkenler sesletime olumlu etki etse de geç dil öğrenenlerde aksanlı konuşmanın kaldığı bilinmektedir. Munro bazı çalışmalarda bazı geç öğrenenlerin yerel ya da doğal aksanlarla konuşabileceğini belirtmiş olsa da bu durumların kuraldan ziyade istisna olduğunu söyleyerek, bazılarının ikinci dil edinimindeki özel yeteneklerden kaynaklanırken, diğerlerinin telaffuzu öğrenme konusunda yüksek motivasyonla ilişki olduğunu belirtir (Munro, 2008, s.194).

İkinci bir dilin telaffuzunun öğrenilmesindeki amaç öğrencinin sağlıklı iletişim kurmasını sağlamak olduğundan standart dille birlikte dilin konuşulduğu bölgenin ağzının öğrenilmesi ya da buna yönelik öğrenciye farkındalık kazandırılmasının etkileşime olumlu yansıtacağı düşünülmektedir. Conley'e (2013;2014) göre:

Dil öğretiminin temel amacının öğrenen kişiyi gerçek iletişim ortamına hazırlamak olduğunu düşünürsek öğretim sürecinde ağızsız farklılıklara hiçbir şekilde maruz kalmamış bir öğrenci gerçek bir iletişim ortamında zorluklarla karşılaşacaktır. Sınıftaki öğrenme ortamında söz

konusu dilsel çeşitliliğin yok sayılması öğrenenleri bütüncül bir dilbilimsel ve kültürel zenginlik yaklaşımından mahrum bırakacağı gibi bu farkındalık eksikliği sadece öğrenme süreçlerine etki etmekle kalmayacak, öğrenenlerin dile mensup olan ülke ve insanlar hakkındaki dünya görüşünü de oldukça sığ bırakacaktır (akt. Güneş, 2019, s.148).

İkinci dili öğrenenler açısından bakıldığında özellikle ikinci dilin konuşulduğu coğrafyayı yaşama alanı olarak seçen öğrenciler için yaşanan bölgenin dilini algılama ve dolayısıyla anlaşmayı etkileyen bölge ağzına yönelik farkındalık geliştirilmesi, standart dilin ses bilimi ve bölge ağzı arasındaki bağın kurulmasında önem arz etmektedir.

Sonuç olarak; hedef dile yönelik konuşma becerisinin öğrenimi birçok bileşeni içine almakla birlikte özellikle telaffuzun anlaşılır bir biçimde öğrenilmesinde öğrenciye düşen kısmında öğrencinin çekirdek ailesindeki dil tercihidenden, oluşturduğu sosyal çevresine ve o çevreye yönelik dil ve kültüre karşı geliştirdiği tutumuna ve bunlarla ilişkili olarak bireysel özelliklerine değin irdelenmeyi bekleyen birçok faktör bulunmaktadır.

1.4. DİL AİLELERİNDEKİ YAPISAL VE İŞLEVSEL AÇIDAN SES BİLİMSEL VE YAPI BİLİMSEL FARKLILIKLARIN TELAFFUZA ETKİSİ

Ana dili, ikinci bir dilin ediniminde ya da yabancı bir dilin öğreniminde başvurulan bir kaynak olarak hem dil öğrenmeye yardımcı hem de öğrenmeyi kısıtlayıcı bir görev üstlenmektedir. Bu yönüyle anlatma becerilerinden olan konuşma becerisinde hedef dilin sesletiminin öğrenilmesinde/edinilmesinde öğrencinin başvurduğu kaynak olarak hem yardımcı hem engelleyici bir rol üstlenmektedir. Sadece kaynak dil ve hedef dilin farklı dil ailelerinden olmaları değil, bir ülkenin kültür dili ve ağızları arasında bile iki farklı dil arasında bulunabilecek türden farklılıklar bulunabilmektedir; dolayısıyla bunun hedef dilin sesletimine yansımaları ortaya koyan çalışmalara benzerlik ve farklılıkları göstermesi açısından dil tipolojisi, dil öğretimi çalışmalarında kaynak olmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde diğer becerilerden daha önde tutulan beceri konuşma becerisidir. Demirel'e göre yabancı dil öğretiminin en önemli amaçlarından biri öğrencilerin hedef dili anlaşılır bir şekilde konuşabilmesi ve sözlü iletişim kurabilmesidir (Demirel, 2014, s. 102). Konuşma becerisinin kazanılmasında birden fazla faktör rol oynamakla birlikte iyi bir telaffuz anlaşmayı ve anlaşılabilirliği kolaylaştırdığından üzerinde hassasiyetle durulması

gereken ama gerek öğreticilerin bu konuda donanımlı olmayışı gerekse öğrencilerin dil geçmişı ve bireysel yetersizliklerinden dolayı dil öğretiminde hâlâ tamamlanmayı bekleyen bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Hedge'ye (2000) göre yabancı dili yeterli düzeyde konuşma üzerinde birçok etken vardır ve bunlardan biri de sesleri doğru ve anlaşılır bir biçimde sesletmektir (akt. Özmen ve diğerleri, 2017, s.602). Darcy ve diğerleri (2012) yabancı dil eğitiminde yetişkinler için uzun süredir devam eden bir zorluğun telaffuz öğretimi olduğunu ve bunun iki nedeni olabileceğini belirtmişlerdir. İlk olarak, anlaşılır telaffuzun, çoğu yetişkin için öğrenilmesinin ve ikinci olarak anlaşılır telaffuzun öğretilmesinin zor ve birçok öğrencide telaffuz öğretiminin verimsiz olduğunu ifade etmiş ve sonuç olarak, birçok ikinci / yabancı dil programının, müfredatlarında telaffuzu sınırlandırdığını ve birçok öğretmenin de öğretmeye hazır olmadığını açıklamıştır (akt. Mora ve Darcy, 2017, s. 95). Yabancı dil öğrencisinin doğru sesletimi dinleyicinin de konuşmayı anlayıp iletişimi sürdürmesi açısından önemli olup özellikle dinleyici ve değerlendirici konumundaki “ana dili konuşurları, yabancı dil konuşurları ile ilgili olarak, yanlış vurgu ve tonlamanın, anlaşılmanın önündeki en büyük engel olduğunu belirtmiştir.” (Thornbury, 2005, s. 37). Doğru ve anlamlı sesletilmemiş her bir birim ya da seslem sözcük ya da sözcükleri bağlamından ayırabilmektedir (Erdem, 2020, s. 706). Bu noktada akla bir dilin ünlülerinin mi ünsüzlerinin mi telaffuzda etkili olduğu sorusu gelmektedir. Chan (2010), İngilizce telaffuzundaki bozuklukları gidermek ve kelimelerin kültür diline uygun bir şekilde telaffuz edilmesini sağlamak için yürüttüğü üç aşamalı çalışmadan katılımcıların büyük bir bölümünün ünsüz harfleri çoğu durumda doğru kullandığı (%74, %80, %90 vb.) ancak ünlülerde doğruluk oranının çok daha düşük kaldığı (%15) sonucuna ulaşmıştır (akt. Şenyiğit; 2019, s. 528). Bu durum Türkçe açısından düşünöldüğünde ünlüler açısından diğer dillere göre zengin kabul edilen Türkçenin sesletiminde yabancı dil öğrencileri tarafından özellikle konuşma becerisinde sayıca ortalama bir değere sahip ünsüzlere nazaran sorun yaşanabileceği tahmin edilebilir.

Sorun yaşanılmasının nedenlerinden biri olarak çalışmalarda öğrencinin ana dili kabul edilmektedir. Hedef dilde karşılaşılan sessel ögelerle öğrencinin ana dilindeki sessel ögelerin karşılaşması sonucu çeşitli durumlar ortaya çıkmaktadır. Şenel, konuşma şeklimizin kimliğimizin bir parçası olduğunu yani diller arasındaki fonemik farklılıkların yabancı bir aksanla konuşulacak bir hedef dile neden olduğunu ifade eder (Şenel, 2006,

s. 112). Fenge (1995) ikinci dil öğreniminde öğrenenin, ana dilinden farklı fonetik öğelerle karşılaşmasının, aksanlı konuşmasına, ana dil konuşucusu gibi konuşamamasına etkisini şu şekilde dile getirmiştir: İkinci dilde, ses bilimsel olarak farklı olan, ancak öğrenenlerin ana dilinde olmayan fonetik bölümler sıklıkla doğru bir şekilde tanınmaz ve kategorize edilmez, [bu] konuşulan ikinci dil telaffuzunun kavranmasında zorluklara yol açmaktadır. Hatta ikinci dildeki aksanlılığın üretiminde genellikle ana öge olarak ikinci dilin ses bilimsel yapılarının algılanmasıyla ilgili temel sorun olduğu düşünülmektedir (akt. Strange ve Shafer, 2008, s.153).

İkinci dilin seslerinin algılanmasında yaşanan sorunların cevabını Weinreich ses aktarım türlerini tanımlayarak vermiştir. Bunlar, Weinreich'e (1953) göre ses değiştirimi, ses bilimsel işlemler, az farklılaştırma, aşırı farklılaştırma, farklılıkların yeniden yorumlanması, fonotaktik (sesbirim dizge bilgisi) girişim ve bürünsel girişimdir (akt. Major, 2008, s.67).

Öğrencinin hedef dilin seslerini öğrenirken ana dilinden kaynaklı yaptığı ses aktarımı türleri iki dil arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koyması açısından dilbilimsel tipolojinin özelde ise ses bilimsel tipolojinin konusunu oluşturmaktadır. Öğrencinin iletişimsel yeterliğe ulaşmada sahip olması gereken dilsel seviyeye erişmesinde başvurulacak bir kaynak olan dilbilimsel tipolojinin yeri göz ardı edilemez.

Diller arasındaki benzerliklerin nedeni olarak çağlar boyunca yaşanmış tarihî, kültürel, politik, sosyal, ekonomik yakınlaşmalar neden olarak kabul edilse de diğer taraftan diller arasında bir nedene bağlı olmaksızın tamamen rastlantısal ilişki türlerinin de benzerlikler doğurduğu kabul edilmektedir. Diller arasında bir nedene bağlı ya da nedensiz oluşan sesbilimsel, yapı bilimsel, sözdizimsel açıdan benzerlikler, dilleri aynı sınıflarda toplamaya yardımcı olur ve bu benzerliklerle birlikte diller arasındaki farklılıklar dil tipolojisinin çalışma alanını oluşturur. Dili sınıflandırmak için kullanılan en yaygın ölçüt ise söz dizimsel, biçim bilimsel ve ses bilimsel ölçütlerdir. Tecim'e göre, sözcüklerin yapıları biçim bilim, dile ait ses örüntüleri ses bilim ve sözcük dizilişi de söz dizimi için ölçüt sayılmaktadır (Tecim, 2017, s. 15). Dilleri aile başlıkları altında toplamak, diller arasındaki ilişkiyi göstermek için kullanılan bir sınıflandırma yöntemidir (Açık, 2017, s. 6). Diller, köken, yapı, konuşuldukları bölge gibi ölçütler göz önünde bulundurularak çeşitli gruplara ayrılırlar. Dillerin sınıflandırılmasında en fazla kullanılan ölçüt

kökenleriyle ilgili, yani genetik sınıflandırmadır. Bu karşılaştırmalı dil incelemelerinin gelişmesiyle uygulanmaya başlanan bir sınıflandırma türüdür. Diller, geriye doğru gidildikçe çeşitli özellikleri açısından ortak bir kökene ulaşıyorlarsa bunlara akraba diller denir. Dillerin akrabalığı ile kastedilen, iki farklı dilin aynı dilin daha eski bir döneminden gelişmiş olmasıdır. Ortak kökenden gelen diller dil ailelerini oluştururlar. Bu, akraba olmayan diller arasında benzerlik olamayacağı anlamına gelmez. Akraba olmayan diller arasındaki yapısal benzerlikler kendiliğinden olabileceği gibi mesela uzun süren etkileşme sonucunda da ortaya çıkabilir (Demir ve Yılmaz, 2010, s. 48). Uzun, dil tipolojisinin dünya dillerini grupladığını ve gruplarken dillerin yapısal olarak birbirinden benzer veya farklı olmasının ölçüt olarak alındığını, gerek dil grupları gerekse dil ailelerinin tipik özelliklerini belirlemeye çalışırken dillerin kendi arasındaki ortalıklardan yola çıkılarak dillerin ne şekilde birbirine benzediğini ve farklılaştığını gösteren bir alan olduğunu ortaya koyar (Uzun, 2013, s. 551). Dil tipolojisi çeşitli alanlara hizmet etmekle birlikte Türkçenin yabancılara öğretimi alanıyla da yakından ilgilidir. Diller arası ilişkiler sonucu bir dilden diğerine transfer olan dilsel öğelerin, anlatımların ve yapıların özgün ses, biçim ve anlam yapılarının kullanım sıklığı ve yaygınlığına bağlı olarak zamanla yerelleşmesi ya da tam tersi bir dirençle, üzerindeki “yabancı” yapılanmayı yerel dile aktarması, dile katılan yeni yerel sözcüklerle onların karşılık olduğu eski yabancı sözcüklerin bir dönem veya hâlâ birlikte yaşaması gibi konular dilbilimin tipoloji, lehçebilim, toplumdilbilim gibi alanlarını ilgilendirmekle birlikte bu yönlerin Türkçenin yabancılara öğretimi alanında bir sorun oluşturmadığını söylemek de zordur (Uzun, 2013, s.561). Diller arasındaki tipolojik benzerlik ve farklılıkları bilmek hedef dil öğreniminde ve öğretiminde hangi hatalara tipolojik benzerlik ve farklılıkların neden olabileceğini önceden kestirmek anlamına gelmektedir.

Peki dil tipolojisinin çalışma alanı olan dünyadaki dillerin köken ve coğrafya gibi ölçütlerle birlikte sınıflandırılma ölçütlerinden olan yapıyla kastedilen nedir?

Dillerin yapıları, sesler, kelime türetilirken kullanılan teknik, kelimeleri anlamlı cümleler hâline getirirken kelime aralarındaki ilişkilerin nasıl belirtildiği, cümle içerisinde kelimelerin sıralanışı vb. dilin bizzat kendisiyle ilgili özellikleri içine alır. [...] Yapı bakımından sınıflandırmada dillerin ses, dil bilgisi ve kelime hazinelerindeki benzerlikleri esas alınır (Demir ve Yılmaz, 2010, s. 50).

Genel olarak yapı bakımından diller yalınlayan (tek heceli, analitik), bükümlü (çekimli, sentetik) ve eklemeli diller (Demir ve Yılmaz, 2010, s. 50; Eker, 2010, s. 78; Ergin, 2002,

s. 8; Karaağaç, 2013, ss. 70-71) olarak sınıflandırılrsa da Demirci bu gruba kaynaştıran dilleri de eklemektedir (Demirci, 2014, s.110). Yapılarına göre dilleri irdeleyen çalışmalarda tek heceli dillerin tek heceli olup, ek almadığı, şekil değişikliğine uğramadığı ve çok zengin bir vurgu sistemine sahip olduğu bilinmektedir. Tek heceli dillerde kelime ayrımını ton ortaya koymaktadır. Örneğin aynı kelimenin anlamının ses tonunun alçaklığına ya da yüksekliğine bağlı olarak değiştiği Mandarin Çincesi bu gruba girmektedir.

Türkçenin de içinde bulunduğu eklemeli dillerin hem tek heceli köklere hem de çok heceli gövdeye sahip olup, yapım ekleriyle türetmeye veya çekim ekleri getirildiğinde şekil değişikliğine uğramadığı bilinmektedir. Demir ve Yılmaz, Türkçeyle birlikte Japonca, Fince, Macarca ve Swahili dillerinin de bu gruba girdiğini belirtip Türkçeden *ev-ler-imiz-de-ki-ler-den* ve Swahili dilinden *mimi ni-na-ku-penda veve* “Seni Seviyorum” örneğini verir (Demir ve Yılmaz, 2010, s. 51). Johanson konuyla ilgili şunları söyler:

Morfemlerin kesin sınırlarla birbirlerinden ayrıldığı eklerin art arda gelmesi, yani çok az derecedeki kaynaşma Türkçe kelime yapısı için karakteristiktir. Eklemelilik art arda sıralanma, ileri derecede bitişken yapı ve morfemlerin önceden tahmin edilebilir varyantları gibi en az üç özelliği içine alır (Johanson, 2007, s. 27).

Sondan eklemeli dillerden olan Türkçe, kelimelerin art arda ekler alması ve eklerden birinin eksik ya da gereksiz yere fazla kullanılması durumunda hedef dili öğrenme yolunda telaffuz hatalarına yol açabilecek özelliktedir. Örneğin “Gelmememin bir nedeni var” cümlesindeki *gelmememin* sözcüğünü ele alalım. Fiil kökü *gel*’den sonra gelen birinci *me* olumsuzluk eki, ikinci *me* ise adlaştırma ekidir. Yazılışları ve okunuşları aynı işlevleri farklı olan bu iki ekin sözlü dilde teke indirilmesi anlam bulanıklığına neden olabileceği gibi sesletim hata nedeni yapı bilimi bilgisi eksikliğinden kaynaklı olarak yansyacaktır. Bu nedenle “Bir insanın dilsel yeterliğe sahip olmadan, iletişimsel yeterliğe sahip olabileceğini düşünmek imkânsızdır.” (Fearch, Haastrup ve Phillipson, 1984, s. 168).

Çekimli dillerde ise türetme esnasında kökte değişiklikler olduğu ve diğer gruplardan farklı olarak şekil değişikliğine uğradığı görülür. Demirci, Arapçanın en önemli bükünlü dillerden olduğunu ve Arapçaya kök bükünlü dil denirken, Rusça, İngilizce, Almanca, Fransızca gibi dillerin gövde bükünlü olarak kabul edildiğini ifade eder. İngilizcede *gitmek* fiilinin çekimleri *go-went-gone*; bulunmak fiilinin çekimleri *be/am/is/are*,

was/were, been; yapmak fiilinin çekimleri *do, did, done* şeklinde bükünlülük gösterirken *un-happy-ness* “mutsuzluk”, *de-port-tation* “ayırma, ayrılma”, *un-believe-able* “inanılmaz” ve onlarca kelimenin hem ön ek hem de son ek olarak eklemelilik gösterdiğini belirtir (Demirci, 2014, ss. 111-112). Burada da görüldüğü gibi İngilizce bir taraftan bükünlü dillerin özelliğini gösterirken diğer taraftan çekimli dillerin özelliğini göstermektedir.

Akrabalığı kanıtlamada, diller arasındaki yapısal diğer bir deyişle yapı bilimsel bir incelemeyle şekilsel benzerliklerden yola çıkılarak elde edilen sınıflandırma dışında dillerin seslerinin niteliğinin benzer olup olmamasına bakılarak ortaya çıkarılan sınıflandırma da dillerin akrabalığını göstermektedir. Aksan da, ses düzeninin diller arasındaki farklılığı ortaya koymada ölçüt olarak alındığını, diller arasında yakınlık, akrabalık olmadığında seslerin niteliği yönünden birbirinden ayrıldığını belirtir. Ayrıca Aksan, ses düzeninin bir dilin sesleri ve niteliklerini içerdiğini, bunların seslerin çıkış yerleri, çıkış şekilleri, o dile ait ses eğilimleriyle, kısalık, uzunlukları ve dilin bürünsel özelliğini gösteren ezgi, vurgu, ton olduğunu ifade eder (Aksan, 1999, s.19).

Tüm bunlarla birlikte daha açık ifadeyle dillerin ses düzeninde rol oynayan ünlü ve ünsüz sayısının da dilleri farklılık ve benzerlik noktasında ortaya koymada rolü yadsınamaz. Diller sesbilimsel envanter bakımından varyasyon gösterebilmektedir. Türkçe çalışmalarda, ünlü ve ünsüz bakımından zengin (Onan, 2014, s. 150) bazı çalışmalarda ünlü açısından zengin olup ünsüz açısından diğer dillerle mukayese edildiğinde sayıca az bulunmamıştır (Aksan, 1999, s. 19). Dilsel tipoloji çalışmalarından Wals Info’ya göre bir dilin ünsüz dökümü bakımından ortalama olarak onaylanması en düşük 22 ünsüz olmak şartıyla, bu toplamdan üç ünsüz eksik ya da fazla değer taşımasına bağlı olduğundan Türkçe ünsüzler bakımından ortalama, ünlüler bakımından ise geniş sınıfa sokulmaktadır (Tecim, 2017, ss. 44-50).

Ünlü ve ünsüz bakımından dünya dillerine kıyasla zengin bir noktada kabul edilebilirliği olan Türkçenin telaffuza yansıyan özelliklerinin başında, ses uyumuna sahip olması ve kelimenin kökünde ve eklerde anlaşılabilirliği, kök ek ayırımı yapabilmeyi sağlayan seslere sahip olması gelmektedir. Onan da Türkçenin fonetik bakımdan en karakteristik niteliğinin ses uyumları ve bunun yanı sıra, seslerin kök-ek ilişkisinde kelimenin çözünürlüğünü artırıcı yönde etki yaratmasının olduğunu ifade eder. Bu iki temel niteliğin

Türkçeyi fonetik bakımdan özellikle, Schleicher'in gelişimini tamamlamış diller olarak tanımladığı Hint-Avrupa dillerinden ayırdığını, Hint Avrupa dillerinde kök ve ekin fonetik bakımdan ayırt edilemez olduğunu belirtir. Türkçede olduğu gibi kök ve ekin, bitişkenlik sürecinde fonetik hususiyetlerle zihinde ayrıştırılabilmesine rağmen anlam bütünselliğini kaybetmemesini yine doğrudan ses uyumu ile açıklar. Dilin parça üstü birimleri denen vurgu, ton vd. unsurların kelimenin anlam gücünü ve sınırlarını belirleyebildiği, sadece kökün değil, yeri geldiğinde eklerin de parça üstü birimleri üzerinde taşıdığı düşünülürse, ses uyumunun vurguyu üzerinde taşıyabilecek dil birimlerini (kök-ek), aynı anlam yükünü taşıyabilecek şekilde nasıl güçlendirdiğinin daha iyi görülebileceğini ortaya koyar. Netice olarak ses uyumlarının, Türkçenin bitişken bir özellik gösteren morfolojik yapısına, beyinde algılanan fonetik birimlerin kümelenmesi (clustering) sürecini daha da hızlandırabilecek, melodik nitelikli semantik bir kaynaşıklık kazandırdığı sonucunu çıkarır (Onan, 2014, ss. 150-151).

Diğer bir aktarımla; Türkçede bir kelimeye eklenebilecek çok sayıda ekin ses uyumuna ve Türkçenin yapısına uygun bir biçimde doğru olarak sıralanması sesletimin anlaşılabilirliğine katkı sunarken yanlış sesletimlerden ortaya çıkabilecek anlam kargaşasını önleyebilecek bir fonksiyon içerir. Dolayısıyla hem fonetik hem de şekilsel yapıyı etkileyen ses uyumu kuralları Türkçenin armonisine hizmet eder.

Türkçenin telaffuzuna melodik nitelikli bir durum kazandıran, Türkçenin karakteristiği olan ses uyumu dışında yine konuşmaya etki eden bir başka ünlü özelliği ise Türkçede uzun ünlü olmamasıdır. Her ne kadar, dilimizde ünlülerin uzunluk-kısalık karşıtlığı başka dillerdeki kadar belirleyici değilse de, var olanlar ayırıcı özellik taşıdıklarından sesbirim ya da anlam ayırıcı birim olarak kabul edilmelidirler (Ergenç, 1989, s. 35). Bir ünlünün uzun yerine kısa, kısa yerine uzun sesletilmesi konuşmacının anlaşılabilirliğini zorlaştırıp iletişim sürecini zora sokacaktır.

Ünlülerin telaffuz kolaylığı sağlaması yanında ünsüzlerde meydana gelen değişimler de bu duruma katkıda bulunur. Gerek Türkçeye başka dillerden geçen kelimelerin Türkçenin yapısına uydurulması, gerekse ses benzeşmeleri, ünlü/ünsüz düşmeleri, Türkçeye yabancı dillerden geçmiş kelimeler hariç Türkçenin ilk hecede tek ünsüze yer vermesi gibi durumlar dilin telaffuzunda kulağa hoş gelen bir sessel düzen sağlar. Ayrıca Onan, Türkçe kelimelerdeki hecelerin tek doruklu ve aynı zamanda düzenli bir yapıya

sahip olduğunu, Türkçenin eklemeli bir dil olmasının mevcut hece sistemini etkilemediğini ve hece yapısındaki bu sistemin Türkçe kelimelere bir söyleyiş kolaylığı sağladığını vurgular. Aralarında ses benzerliği olan kelimelerin, sözlü iletişimde bir engel oluşturabildiğini, bir dildeki kelime başına düşen hece çeşidinin ne kadar fazla ise firkatif kelime sayısının azalacağını ve buna bağlı olarak dilin anlaşılma oranının da o derece yükseleceğini açıklayıp kelime başına düşen hece değeri bakımından Türkçenin anlaşılma oranı yüksek bir dil olduğu sonucuna ulaşır (Onan, 2014, s. 180).

Özetle aktarmak gerekirse; Türkçenin sesletimine etki eden ses uyumuna sahip olması, sondan eklemeli bir dil oluşu gibi özelliklerin ve Türkçenin ünlü bakımından zengin ve hece yapısı olarak tek doruklu olması özellikleri temel alınarak Türkçenin sesletimini kolaylaştırıcı yönüne vurgu yapılmıştır. Ancak öğrencinin yeni bir dil öğrenmeden var olan bir ana dili bulunmakta dolayısıyla kaynak dilden bağımsız hedef dilin yapısal özelliklerini sesletimi kolaylaştırıcı olarak belirlemenin çalışmayı eksik kılacağı düşünülerek sesletime büyük etkisi olan ana dil/kaynak dil ve hedef dil ilişkisine genel anlamda ses aktarım türleri üzerinden yer verilmiştir. Bu noktada dünya dillerini tanımlamayı amaçlayan dilsel tipolojinin yabancı dil öğretiminde gerek öğrencilerin dilsel yeterliğine katkı sağlaması gerekse öğreticilerin işini kolaylaştırması sebebiyle dünya dillerinin yapısal ve işlevsel açıdan özelliklerini ortaya koyması bakımından yeri önemlidir.

1.5. SES BİLİME VE SES BİLİMSEL SAPMALARLA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1.5.1. Ses Bilimi Nedir?

Literatürde ses biliminin tanımlarına bakıldığında dar ve geniş manada açıklamalara yer verildiği görülmektedir. En genel hâliyle, dillerin ses dizgelerini araştıran dilbilim dalı (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2013. s.226) diğer yandan, bir dildeki seslerin dizge olarak nasıl düzenlendiğini inceleyen (Gül, 2015, s.36) ya da bir dile ait ses sistemini inceleyen alan olarak da tanımlanmaktadır (Demirci, 2014, s.65). Birbirine benzer tanımlarda dikkat

çeken husus seslerin oluşturduğu dizgenin ya da sistemin ses biliminin inceleme alanı olmasıdır.

Biraz daha detaylandırıldığında ses biliminin tanımı, anlamla ilişkili olarak sesi, başka bir deyişle, sesleri tek başlarına değil, onları dil dizgesinin içindeki ayırıcı işlevlerine göre inceleyen (Kıran ve Kıran, 2013, s.285) öncelikle dillerin ses örüntülerini, bir dil düzeneğinde seslerin nasıl dizildiğini ve sözcük oluşturmak için yan yana geldiklerinde birbirlerini nasıl etkilediklerini araştıran alan olarak da literatürde yer bulmaktadır (Alagözlü, 2016, s.190). Özsoy ise, yukarıdaki tanımları kapsayacak ve tanımı biraz daha genişletecek şekilde dilbilimde, dillerin ses düzenini inceleyen, bir dilde hangi seslerin bulunduğunu, o seslerin dizilişini ve değişimlerini, biçimbirimlerin söylenişini inceleyen ve bunların kurallarını belirlemeyi amaçlayan alan olarak ses bilimini tanımlamaktadır (Özsoy, 2013, s.20).

Bu tanımlara bakıldığında ses biliminin çalışma alanının amacının aynı zamanda seslerin gelişigüzel değil belli bir sistematik içerisinde birbirinden ayrılan yönleriyle nasıl bir etkileşim içine girdiklerini inceleyip kural koymak olduğu görülür.

Çalışmada ses biliminin tanımını ve amacını ortaya koymak açısından aralarındaki farkı ortaya koymanın terimin anlaşılabilirliğini arttıracak inancıyla literatürde karşımıza çıkan bir diğer terim olan sesbilgisine de yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Alagözlü, ses bilgisi ve ses bilim arasındaki farkı şu şekilde ortaya koyar: “Sesbilgisi, konuşma seslerinin nasıl oluştuğunu, iletildiğini ve alıcı tarafından nasıl algılandığını araştırır. Diğer yandan sesbilim seslerin kimi farklı dillerde nasıl örüntülendiğini çalışır. [...]” (Alagözlü, 2016, s.190). Diğer araştırmacılar, fonolojinin, fonetiğin aksine belli bir dildeki seslerin o dildeki işlevlerini, birbirleriyle etkileşimlerini, diziliş ve değişim kurallarını incelemek olduğunu ifade eder (Demir ve Yılmaz, 2014, s.10). Demir ve Yılmaz, fonolojinin konusunun gerçek sesler değil, soyut sesler olduğunu ortaya koyarak aslında fonolojinin fonetikle olan bir başka ayrımını daha ortaya koyarlar (Demir ve Yılmaz, 2014, s.10). Bir başka ifadeyle ses bilgisi, seslerin fiziksel özelliklerini merkez alarak bir sesin ne şekilde üretildiğini incelerken, ses bilim alfabe de aynı işaretlerle gösterilen ama bu işaretin farklı söyleniş biçimlerinin incelenmesini odağına alır. Alfabede yer aldığı şekliyle sesbirimler, sözlü dile tam anlamıyla hayat veremez. Dahası Crystal’in dediği gibi, alfabe sistemi, hikayelere hayat veren melodileri, ritimleri, ses

tonlamalarını, el-kol hareketlerini ve yüz işaretlerini taşıyamaz (Crystal, 2015, s.164). Bu bağlamda, burada ses bilimsel incelemeler ses biliminin temel kavramı olan ses birimi üzerinden yapılıyor olup aynı ses birimlerin ayrı söylenme biçimleri incelenir. Ses birimler, anlam ayırt edici yükümlülükleriyle ses biliminin en küçük birimini oluşturmaktadır. Anlam farklılaşması ses birimin kelime içerisindeki kullanım yerine göre değişir. Ayrıca Güler ve Hengirmen de ses birimlerin tek başına anlamı olmadığını, bu ses birimlerinin başka seslerle ve belli dizilişlerle oluşturdukları biçimbirimleri ile bir anlam kazandığını belirtir (Güler ve Hengirmen, 2005, s.10).

Ses birimler evrensel değildir ve her dilin kendi içinde anlam ayırt ediciliğini sağlayan ses birimleri başka bir dilde ses birim olarak değil de sesbirimcik olarak karşılık bulabilmektedir.

Özsoy bunu şu şekilde açıklamaktadır.

İngilizcede son ‘oğul’ ve sung ‘şarkı söyledi’ sözcüklerinde (sən) ve (sən) olarak birbirlerinden yalnızca sondaki genizsil sesin niteliğinin son ‘oğul’ sözcüğünde olduğu gibi bir dişyuvasıl genizsil (n) ya da sung ‘şarkı söyledi’ sözcüğünde olduğu gibi artdamaksıl genizsil (ŋ) olmasıyla ayrılmaktadır, yani bu sözcüklerde son sesin (n) ya da (ŋ) olarak oluşturulması sözcükler arasında anlam farkı yaratmaktadır. Türkçede ise (n) ve (ŋ) sözcükler arasında anlam farkına yol açmamaktadır. [...] Türkçede (ŋ) sesi (n) sesinin bir değişkesi iken, yani sesbirimcikken, İngilizcede (ŋ) ve (n) iki ayrı sesbirimdir (Özsoy, 2013, ss.20-21).

Bu iki sesbirimin anlaşılabilmesi ses birimlerin farkının bilinmesine ve duyulmasına bağlıdır.

Türkçede 15’i ünlü; 27’si ünsüz olmak üzere tespit edilmiş 42 ses birimi bulunmaktadır (Ergenç, 2002, ss. 46-47). Eker de dilbilimin bulguları göz önünde tutulmadan, 8 ünlü, 21 ünsüz ile toplamda 29 ses olduğunun kabul edilmesinin bir bakıma dil ve yazım sorunlarının başlangıcını oluşturduğunu, Türk alfabesinde harf sayısının 29 olmakla birlikte (^) ve (') işaretlerinin de kullanıldığını ve bu işaretlerle, gösterilen ses birimlerin sayısının da arttığını ve alfabedeki harf sayısının ise yanıltıcı olduğunu ifade eder (Eker, 2007, s. 24).

Yavuz, anlam değişikliğine neden olan seslerin, ses birimlerin ve anlam değişikliği yaratmayan ancak akustik özellikleri farklı olan seslerin, sesbirimciklerin tanımlanmasının ayrıştırılması gerektiğini belirtir (Yavuz, 2017, s.217). Bu durum özellikle hedef dilin öğretiminde anlam değişikliğine neden olan ses birimlerin ya da aynı

sesin ayrı sesletim özelliklerine sahip olmasının ortaya çıkardığı yabancı aksan ve anlaşılabilirliği etkilemesinden dolayı önem arz etmektedir.

Bir dildeki ses birimini diğer dildeki ses birimden ayıran, ses birimin kelimenin neresinde durduğunu tayin eden sesdizimsel sınırlılıklardır. Örneğin Türkçede b'nin söz sonunda bulunmamasına karşılık, söz başında ya da ortasında kullanımına izin veren sesdizimsel sınırlılıklardır.

Tosun, İngilizce ve Türkçeden karşılaştırmalı verdiği örnekte amaç dili öğrenirken ses bilgisi düzeyinde düşülen yanlışların genellikle amaç dilin sesdüzen bilgisini bilmemekten kaynaklandığını belirtir. Genellikle dillerde ünsüzleri niteleyen ölçülerin, *ses çıkakları* ve *boğumlanma* (sesleşme) biçimi olmak üzere ikiye ayrıldığını söyleyerek, *t, d, s, z, n, l, r* (baştaki) ünsüzlerinin ses çıkakları bakımından İngilizcede “dişeti” sesleri (alveolar) olup Türkçede ise ön dişlerin ardından (dental) çıkarıldığını ifade eder. Ayrıca bu seslerin sözcükler içinde, başta, arada, sonda bulunmalarıyla ilgili dağılımları söz konusu olduklarında da birtakım sorunların çıkabileceğini örneklerle ortaya koyar. Tosun, /d/, /g/ gibi ötümlü ünsüzlerin Türkçede sözcük sonunda bulunmadıklarından amaç dilde bu durumla karşılaşıldığında ya bunların tam seslendirilemediğini ya da bu seslerin ötümsüz karşıtları olan /t/ ve/k/’ye dönüştürülerek söylendiğini ifade eder. Bunların bağımsız, ayrı sesbirimleri olmaları yüzünden anlamın değiştiğini, yanlış anlaşılma ya da hiç anlaşılmama gibi durumların ortaya çıktığını söyler (Tosun, 1983, s. 223).

Hedef dili öğrenirken hedef dile ait ses düzeni bilgisini bilmemenin yanında öğrencinin ana dilinden kaynaklı zihninde var olan alışkın olunan ses dizgesinin de etkisi vardır.

Aksan da, dillerin ses dizgelerinde zıtlıklar olmasına karşın konuşmanın gerçekleşmesini sağlayan ses aygıtları arasında, temelde hiçbir ayırım olmadığını yabancı dile ait kelimeleri söylerken beliren yetersizliklerin, ortaya çıkan yanlışların, ses aygıtlarımızdan kaynaklanmadığını, duyduğumuzu çıkarmaya çalıştığımız yabancı seslerin ana dilimizin zihnimizde yerleşen ses dizgesine aykırı olmalarından, konuşmamızı sağlayan düzenin ve organların belli sesleri çıkarmaya alışkın bulunmalarından ileri geldiğini belirtir (Aksan, 1975, s. 428).

Aksan’ın da belirttiği gibi ana dili ve hedef dilin ses dizgesinin farklı olmasının sapma yapılmasında etkili olduğu düşünülmektedir. Örneğin, Almancada sesler; iki ünsüz, bir

ünlü ve ünsüz ya da bir ünsüz, bir ünlü ve iki ünsüz olarak sıralanırken, Türkçe kelimelerde seslerin sıralanışı *ünsüz + ünlü + ünsüz + ünlü* şeklindedir. Ana dili Almanca ya da Türkçe olan öğrencinin alışkanlığından dolayı ve zihnindeki bu işleyişten kaynaklı hedef dilin öğreniminde zorluk çekeceği düşünülmektedir.

Bütün bunların dışında ses bilimiyle ilgili değinilmesi gereken bir diğer konu da ses biliminin hangi konu başlıklarıyla ilgilendiğidir. Benzeşme, yumuşama, sertleşme, aykırılışma, ikizleşme, ünlü ve ünsüz düşmesi, ünlü ve ünsüz türemesi, göçüşme, öndamaksıllaşma, ardamaksıllaşma, sızıcılaşma ve ulama ses biliminin konuları arasına girmektedir. Bunun dışında dilin ses bilimine, sesletimine etki eden ve ses biliminin alt başlıklarından biri de vurgu, tonlama ve ulamayı kapsayan bürünsel/parçalar üstü ses bilimidir (Demirci, 2014, s.65).

1.5.2. Ses Bilimsel Sapma Nedir?

İki ya da daha fazla dilin bir araya gelmesi sonucu meydana gelen etkileşimlerden biri de ses bilimsel etkileşimdir. Ses bilimsel etkileşime geçmeden önce etkileşim kavramına literatürde bakıldığında şu tanımlarla karşılaşılır. Weinreich, etkileşim kavramını “birden çok dille yakınlaşmanın sonucu olarak iki dillilerin konuşmasında yer alan dil normlarından sapma örnekleri olarak tanımlamıştır (Weinreich, 1953, s.16). Sapma, hata çalışmaları literatüründe, hatanın eş anlamlısı olarak kullanılan yaygın bir terim olup dilbilgisi veya söylemsel bir örnek normundan sapmayı ima eder (Catalán, 1997, s.74). Haugen (1956) ise dilsel etkileşimi en basit, olası şekliyle, dilsel bir ögenin bir dilden çıkarılarak başka bir dilin bağlamında kullanılması olarak ifade eder (akt. Refatto, 2002, s.30). Beardsmore’e (1986) göre bir dilin öğelerini başka dilin içeriğinde kullanmaya etkileşim denir. Bu öge sesbilgisel, morfolojik, leksikal veya syntaks seviyesinde olabilir. Böylece etkileşimin 4 farklı seviyesi vardır (akt. Rezzagil, 2010, s.54).

Bu tanımlara bakıldığında birden çok dilin etkileşimi sonucu bir dilsel ögenin yerine bir başkasının yerleştirilmesiyle sapma denilen örnekler ortaya çıkmaktadır.

Etkileşimin alt maddelerinden biri olan ses bilimsel etkileşim, kişinin bir dilde bildiği ses sisteminin diğer dildeki ses sistemini algılama ve üretme becerisini etkilemesidir (Jarvis ve Pavlenko, 2008, s.62). Molali’ye göre fonolojik seviyede etkileşim, çoğu zaman

yabancı telaffuz olarak adlandırılmaktadır. Ona göre, telaffuz genel olarak insanların en kolay fark edilen etkileşim şekli olup iki dilli çocuklardan çok, yetişkin iki dillilerde, dizim, ses kullanımı ve bir dilden alınan ve diğer dilde kullanılan bazı dil özelliklerinin yer alması daha belirgindir (Molali, 2005, s.49). Mackey'e göre ses bilimsel etkileşim, tonlama ritim, parçaların birleşimi ve söyleyişi etkiler. Ses bilimsel özelliklerin içinde etkileşime en dirençli olan ve en güç algılanan tonlamadır. Söyleyiş/artikülasyon, etkileşimin birçok özelliğini içinde barındırır ve yabancı aksan olarak tanımlanır (Mackey, 2001, s.45).

Weinreich'e göre (1968) bireyin ilk öğrendiği dil onun ikinci dilinin sesbilgisini etkiler. Bu olayın 4 farklı şekli vardır: 1. Azaltarak farklılaştırma 2. Çoğaltarak farklılaştırma 3. Yeniden yapılandırma 4. Birbirlerinin yerine kullanma (akt. Rezzagil, 2010, s.55).

Bu etkileşimlere örnek olarak Crystal, yabancı bir dil öğrenmeye başlanıldığında aşına olmadığı seslerin dikkatimizi çektiğini ve belki de bu sesleri çıkarmakta güçlükler yaşayabildiğimizi belirterek, Galcedeki *loch* (lake-göl) ve Galce *bach* (little-küçük) gibi sözcüklerde kullanılan (ch) sesinin İngilizcede olmadığını, İngilizce konuşanların bu ses yerine genellikle (k) sesini kullandığını ve sözcüklerin *lock* (kilit) ve *back* (arka) sözcükleri gibi duyulduğunu ifade eder (Crystal, 2019, s.169). Crystal'in verdiği bu örnek İngilizcede olmayan /ch/ sesinin azaltılarak /k/ sesinin kullanılmasıyla ortaya çıkan azaltarak farklılaştırmadır.

Tosun da ana dilde yer almayan seslerle karşılaşıldığında da örneğin, İngilizcede iki ayrı sesbirim olan /th/ sesinin /s/, /z/, /f/ gibi ayrı biçimlerde duyularak doğrusunun çıkarılmadığını ya da yanlış söylendiğini ortaya koyar. Seslerin değişik dağılımı ya da ana dilde bulunmaması ya da değişik çıkaklardan çıkarılmasının sesbilgisi düzeyinde yanlışlara neden olduğunu belirtir (Tosun, 1983, s. 223).

Genel olarak özetleyecek olursak ses bilimsel etkileşim daha çok amaç dil ve hedef dil arasındaki farklılıklardan kaynaklanmaktadır. İki dil arasındaki ses birimlerin sayıca birbirinden farklı olması, iki dilin ses dizgesinin birbiriyle örtüşmemesi, öğrencinin öğrendiği dilin yeterliğine ve yaşına bağlı olarak ünlü ve ünsüzlerin yanlış telaffuzuyla yabancı aksan olarak ortaya çıkması muhtemeldir. Bu nedenle kaynak dil ve hedef dilin sesbilgisine ait sistemlerinin dolayısıyla bunlar arasındaki farklılık ve benzerliklerin

önceden bilinmesinin ses etkileşimini karşılaştırmalı olarak irdeleyip hedef dilin öğretimine uygulamayla birlikte yansıtılabileceği düşünülmektedir.

1.6. YAPI BİLİME VE YAPI BİLİMSEL SAPMALARLA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1.6.1. Yapı Bilimi Nedir?

En genel şekliyle, kelimelerin, morfemlerin yapısını inceleyen bir alan olan yapı bilimi literatürde şu tanımlarla karşımıza çıkmaktadır. Demirci, morfolojinin biçimbilgisi veya şekil bilgisi olarak adlandırıldığını ve yapı bilgisi demenin de yanlış olmayacağını belirterek bu bilim alanının, dildeki unsurların hangi parçacıklardan yapıldığını gösterdiğini, sesin bir üst seviyesini yani kökler ve ekler konusunu incelediğini ifade eder (Demirci, 2014, s.110). Vardar’a göre “geleneksel olarak anlamlı dil birimlerini, dilbilgisi ulamlarını, işlevsel sınıflara, bükün, türetme, birleştirme açısından sundukları görünüme, aldıkları değişik biçimlere, birleşim özelliklerine göre inceleyen dal” (Vardar, 1998, s.44); Üçok’a göre “bir dil içinde, kelime kategorilerinin neler olduğunu, nasıl çekildiklerini, ne gibi şekiller gösterdiklerini öğreten gramer kolu” (Üçok, 2004, s.118), Hengirmen’e göre “dildeki sözcüklerin yapısını, kökleri, ekleri ve bunların bağlantı biçimlerini inceleyen dilbilgisi ve dilbilim dalı” (Hengirmen, 1999, s.71); Korkmaz’a göre şekil bilgisi, “bir dildeki kök ve ekleri, bunların birleşme yollarını, eklerin anlam ve görevlerini, dilin türetme ve çekim özelliklerini ve şekille ilgili diğer konuları inceleyen gramer dalı” olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz, 1992, s.142).

Bütün bu tanımlara bakıldığında biçimbilgisi, biçim bilim, şekil bilgisi, yapı bilgisi ve morfoloji adıyla literatürde yer bulan yapı biliminin, dilin en küçük anlamlı birimi kabul edilen kök ve eklerin bağlanma şekillerini, bağımlı dil bilgisi ögesi sayılan eklerin sözcüğe kattığı anlam ve fonksiyonu, sözcüklerin yapısını göstermesi bakımından incelediği sonucuna varılabilir. Ayrıca, Küçüksakarya’nın da belirttiği gibi, aynı zamanda, biçim bilim ana dili konuşucuların sözcüklerin başlangıç ve bitiş noktalarını ayırt edebilmesini sağlar (Küçüksakarya, 2020, s.36).

Yapı bilimin temel kavramı olan biçim birimin bir diğer adı morfemdir. Demirci, biçim birimin bölünemeyen, kullanıldığı yere bağlı olarak anlam ve dilbilgisel özellik kazanan, bölünemeyen yapısal özelliğe sahip olduğunu ifade edip biçim birimlerin sesin üstü olarak kabul edildiğini ancak heceyle aynı anlama gelmediğini, heceye bölmekle biçim birimlere ayırma işleminin bazen uyuşsa da bunun her zaman geçerli olmadığını ekler (Demirci, 2014, s.115). Alagözlü de Demirci'nin açıklamalarına ek olarak en küçük anlamlı birimler sayılan biçimbirimlerin daha küçük anlamlı parçalara bölünemediğini ancak büyüklüklerinin farklı olduğunu ortaya koyar (Alagözlü, 2016, s.197). Bir eklemeli dilde, kelime birden fazla morfem içerebilir, fakat kelime içerisindeki morfemler arasındaki sınırlar aşıkardır (Comrie, 2017, s.72).

Yapı biliminde karşımıza çıkan bir diğer terim altbiçimbirim yani alomorftur. Morfemlerin söyleyiş farkından dolayı farklı görünen ancak aynı fonksiyon icra eden şekillerine alt biçimbirim denir. Alomorflar bir morfemin farklı versiyonlarıdır. Mesela Türkçede ayrılma bildiren –dAn morfeminin –den/-dan/-ten/-tan olmak üzere dört farklı alomorfu bulunur (Demirci, 2014, s.116).

Morfem ve alomorfun dışında diğer kullanılan terimler bağımsız biçimbirim ve bağımlı biçimbirimdir. Bağımsız biçimbirim (free morpheme), tek başına söylendiğinde semantik derinliği fazla olan, zihinde bir anlam ifade eden biçimbirimlerdir. Bunlara sözlüksel biçimbirim de denilebilir. İsim ve fiil kökleri bağımsız biçimbirimlerdir (Demirci, 2014, ss.117-118). Onan, Demirci'nin tanımına benzer şekilde tek başlarına kullanılan ve anlamı olan biçimbirimler olarak bağımsız biçimbirimleri tanımlayıp Türkçede sözcük kök ve gövdelerin bağımsız biçimbirim olduğunu ve bunların sözlükbirim olarak adlandırılabilirliğini belirtir (Onan, 2013, s.34). Bağımlı biçimbirim (bound morpheme) ise, bağımsız biçimbirimlere bağlandığında anlam değeri kazanan biçimbirimlerdir. Yapım ve çekim ekleri bağımlı biçimbirimlerdir (Demirci, 2014, ss.117-118). Onan da bağımlı biçimbirimin tek başına kullanılmayan, anlamı olmayan yalnızca görevi olan ve bir kök ya da gövdeye bağlanarak anlam kazanabilen biçimbirimler olduğunu ifade eder (Onan, 2013, s.34). Kerimoğlu, varlıkları bir ismin varlığına bağlı olup olmamaya göre bağımlı ve bağımsız biçimbirim olarak ikiye ayırır. Bir başka ayrımı da bölümlenebilme ölçüsüne göre yapar. Türkçedeki biçimbirimlerin bölümlenebilen biçimbirimler olduğunu belirtip İngilizce, Almanca ve Arapça gibi dillerde çekimin bölümlenemeyen biçimbirimlerle yapılabildiğini ifade eder (Kerimoğlu, 2019, s.158). Ayrıca, biçimbirim

türleri olarak portmanto türler ve sıfır biçimbirim terimlerine yer verir. Gelsin sözcüğündeki (-sın) iki görevli olduğu için hem 3. kişiyi işaretler hem de emir bildirir. Sıfır biçimbirime örnek olarak gel-Ø, masa+ Ø örtüsü, kitap + Ø aldı örneklerini verir (Kerimoğlu, 2019, s.160).

Türkçe eklemeli dillerdendir ve bu eklemelilik özelliği yapım eklerinin isim veya fiil gövdesine eklenmesiyle ortaya yeni kelimeler çıkmasıyla, türemeye kendini gösterir. Bu eklerle, çoğulluk, durum ekleri, kip, zaman ve kişi gösterilir.

Johanson, Türkçenin yapı bilimine yönelik tipik özelliklerinde, bitişken yapı, sonekler, eklerin art arda sıralanması, sınırlı ve önceden kestirilebilir morfem varyasyonu, eklerin heceliliği, eksik yalın hâl, karşılaştırma kalıbı, birleşik isimler, belirtili isim tamlaması ve temel sayılardan sonra teklik başlıklarını sayar (Johanson, 2007, ss.38-41). Aksan ise, Johanson'la benzer şekilde bağlantılı dil yapısı, yapım eklerinin çeşitliliği, son eklerin değişik görevleri, birleştirme, cins kavramının olmayışı, sözcük türlerindeki esneklik, çoğul yapmada kolaylık, ad durumu özellikleri, biçim birimlerin görünümü başlıklarına yer vermektedir (Aksan, 2010, ss.75-81).

Tüm bu özelliklerden yola çıkılarak Türkçenin özelliğine bakıldığında sola dallanma özelliğinden kaynaklı eklerin kök ve gövdeden sonra sona art arda sınırlı sayıda ve önceden kestirilebilir şekilde eklendiği, bunun dışında eklerin bir heceyi oluşturması ve dilbilgisel cinsiyetin olmamasıyla birlikte, temel sayılardan daha farklı ifadeyle sayı sıfatlarından sonra çokluk ekini almaması, yapı bilimine has özellikler olarak öne çıkar.

1.6.2. Yapı Bilimsel Sapma Nedir?

Sapma, iki dilin etkileşimi sonucu standart olandan uzaklaşmadır. İkinci bir dili öğrenen geç iki dilli öğrencinin standart olandan uzaklaşması dolayısıyla dilbilgisel işlemede sorunlar yaşadığı tespit edilmiştir. Jiang (2004; 2007) ana dilden sonra öğrenilen dildeki dilbilgisel işlemede yaşanan sorunların bazı araştırmacılara göre geç iki dilli bireylerin ikinci dillerindeki biçimbirimlere karşı yeterince duyarlı olmadığından ve bunları algılamakta zorlandığı düşüncesine dayandırılmasından kaynaklandığını ifade eder (akt. Mergen, 2011 s.26).

Bireysel nedenler ya da ikinci dile yönelik bilgi eksikliğinden kaynaklanan nedenlerle gerçekleşen yapı bilimsel etkileşimin farklı sonuçları ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki ana dilde olan biçimbirimim hedef dile aktarılmasıdır. Hedef dilde olmayan bir yapıya karşılık ana dildeki yapının hedef dile aktararak sapma oluşturulmasının yanında, öğrencinin ana dilinde olmayan hedef dilinde olan biçimbirim yapılarının ana dilinde olmayışından dolayı eksik bırakılması da etkileşimin bir başka biçimi olarak kabul edilebilir. Etkileşimin bir sonucu olarak Karababa'nın da dediği gibi, en çok güçlük yaşanan konulardan biri yabancılara Türkçe öğretiminde durum eklerinin kullanımında yaşanan güçlüktür (Karababa, 2009, s.273).

Ana dil ve hedef dilin yapı bilimsel açıdan tipolojik özelliklerinin birbirine yakın veya uzak olmasının dile yansması şeklinde görülen etkileşimin derecesi olumlu ya da olumsuz olarak dil öğrenimine yansiyabilir. Örneğin Türkçeyi öğrenen ana dil İngilizce konuşuru, İngilizcedeki *his car* yapısını İngilizcede iyelik eki olmamasından dolayı ana dilindeki gibi birebir çeviriye dayanarak Türkçeye *onun araba* şeklinde aktarabilir ya da İngilizcedeki *four cars* yapısını Türkçeye *dört arabalar* şeklinde aktarabilir. Her iki durumda da Türkçenin tipolojik özellikleri devreye girmektedir. İlk örnekte Türkçenin sondan eklemeli bir dil olması ve belirtili isim tamlamasına sahip olmasının etkisi yapı bilimsel sapmaya yansırken; ikinci örnekte Türkçenin tipik yapı bilimsel özelliklerinden olan sayı sıfatlarından sonra çoğul ekinin gelmemesi etkendir.

İki dilin karşılaşması neticesinde yapı bilimsel sapma olarak dile yansiyabilecek bir diğer durum da aynı fiilin farklı dillerde nesnelere farklı durum eklerini aldırmasıdır. Canlı, Almanca *brauchen*, *haben* ve *es gibt* fiillerinin kullanımının ana dili Türkçe olan ve Almanca öğrenen kişiler için bir sorun oluşturduğunu, çünkü bu fiillerin her ne kadar Almancada belirtme durumunu gerektirse de Türkçede belirtme durumunu gerektirmediğini ifade eder. Örneğin *brauchen* “ihtiyaç duymak” fiilinin Türkçede yönelme durumundaki bir sözcük ile kullanıldığını, *Ich brauche einen Stift* “Bir kaleme ihtiyacım var.” örneğiyle karşılaştırmalı ortaya koyar. Aynı şekilde *haben* “sahip olmak” fiilinin de yönelme durumu gerektirdiğini, *Ali hat einen Stift* “Ali bir kaleme sahip” cümlesiyle ve *Es gibt* “vardır” fiilinin ise Türkçede yalın durumunda bir ad ile kullanıldığını *Hier gibt es einen Stift* “Burada bir kalem var.” örneğiyle ifade eder (Canlı, 2018, s.3).

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi ana dili Almanca olup Türkçe öğrenen bir öğrencinin cümle kurmak istediğinde cümlenin nesnesine getirmek istediği durum ekini ana dilinden aktarabileceği ve bu nedenden ötürü sapma yapabileceği düşünülebilir.

1.7. ANLAM BİLİME VE ANLAM BİLİMSEL SAPMALARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1.7.1. Anlam Bilimi Nedir?

Literatürde anlam bilimi ya da semantik adıyla karşımıza çıkan dilbilimin bu alanı için yapılan tanımlara bakıldığında şu ifadelerle karşılaşılır: Dilde anlambilim, anlam boyutunun incelenmesi ile ilgili dilbilim dalı (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2013, s.29); dilbilimin anlam sorunlarıyla uğraşan alanı (Kerimoğlu, 2019, s.204); dilin düşünce yanıyla, sesle düşünce arasındaki ilişkilerle ilgilenen alanı (Aksan, 2005, s.30); sözcüklerin anlamlarıyla, anlamların değerlendirilmesi ve yorumlanmasıyla ilgilenen dilbilgisi dalı (Akerson, 2008, s.108).

Birbirine benzer tanımlarla karşımıza çıkan anlam bilimi tanımlarında esas olan dilin anlam boyutunun dolayısıyla dildeki anlam sorunlarının incelenmesidir. Anlam bilim sadece kelimeyle değil aynı zamanda kelimelerden oluşmuş cümle ve cümlelerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş metnin anlamıyla da ilgilenir. Bu bilgilere ilaveten Kerimoğlu, anlambilimin tanımına ilişkin bir eleştiri getirmektedir. Anlamın bağlamla yakından ilgili yapısı nedeniyle çok farklı anlam açıklamalarına rastlamanın mümkün olduğu ve bu nedenle anlamın ve anlambilimin araştırma alanının kesinleşmemiş olduğundan bu konuda ortak bir fikir edinmenin güç olduğunu belirtir (Kerimoğlu, 2019, s.204).

Konunun daha iyi anlaşılması açısından literatürde çok farklı anlamlara sahip olan anlam terimine bu bağlamda bakılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Anlam, bir dil biriminin iletmediği kavram, tasarım, düşüncedir (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2013 s.26). Kıran ve Kıran'ın Saussure'a (2001) başvurarak aktardığı anlam tanımında, anlamın değer kavramıyla ilişkilendirilerek aktarıldığı, ona göre göstergenin (sözcük) yalnızca gösterilen (Inhalt, Bezeichnetes) ve gösteren (Form, Bezeichnendes)

bölümlerinden oluşan bir yapı olmayıp bir dizge içerisinde ele alınan sözcüğün anlamının ve değerinin olduğu ve bu değer söz konusu sözcüğün aynı dil veya farklı dillerdeki sözcüklerle olan ilişkisinde ortaya çıktığı belirtilir. Saussure'ın (2001) bu durumu Fransızcadaki *mouton* “koyun” ve İngilizcedeki *sheep* “koyun” sözcüklerini karşılaştırarak açıkladığını, her iki sözcüğün de aynı anlama geldiğini ancak iki dildeki değerliliğin farklı olduğunu, İngilizcede canlı koyun için *sheep* kullanılırken, Fransızcada “pişmiş koyun” için *mouton* kullanıldığını ifade eder (akt. Kıran ve Kıran, 2013, s.471).

Anlam ve anlam bilimin tanımlarından sonra, anlam bilimin uğraş alanlarına daha ayrıntılı olarak bakmakta fayda olduğu düşünülmektedir. Daha çok dil içi anlamla, söylemlerle, konuşmacının fiziksel ve zihinsel çevresiyle bağlam ilişkileri ile uğraştığı (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2013, s.29); Nyckees'e (1998) göre dilin biçimsel özellikleriyle doğrudan değil, belli bir dilsel topluluk üyelerinin paylaştığı, ortak ve görünen ya da görünmeyen bilgi ile ilgilenir (akt. Kıran, 2015, s. 57).

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere anlam bilim, dilin biçimsel, görünen ya da bir diğer ifadeyle fiziksel kısmıyla doğrudan değil de daha çok dil yapılarının görünmeyen kısmıyla ilişkilidir. Bunların dışında, benzerlik, zıtlık, yakınlık, temel anlam, yan anlam, alt anlam ilişkileri ve iki tümce arası mantıksal ilişkiler de anlambilimin inceleme nesnesidir. [...] (Küçüksakarya, 2020, s.37).

1.7.2. Anlam Bilimsel Sapma Nedir?

Sapma, hedef dilin standardından uzaklaşıp hedef dil yapılarının yerine başka yapılar kullanmaktır. Bunda ana dilin etkisi olabileceği gibi başka nedenler de rol oynayabilmektedir. Hedef dilin normlarından sapmanın nedenlerinden biri ana dil kaynaklıysa olumsuz aktarma olarak kabul edilmektedir. En az iki dilin karşılaşması sonucu meydana gelen sözcüksel sapmalara bakıldığında hem ana dil hem de hedef dil kaynaklı olabildiği görülür. Bunlar, öğrencinin ana dilinde var olan bir kelimeye karşılık hedef dilde bu ögeye karşılık birden daha fazla öge bulunması ya da bu durumun tam tersi olarak hedef dildeki bir kelimeye karşılık ana dilde birden fazla sözcüksel öge bulunmasıdır. Bunun dışında aynı kelimenin ana dil ve hedef dilde farklı kavram alanına sahip olması ve bir dilde var olan kültüre ait kelimelerin diğer dilde olmamasıdır.

Lado (1972) bu durumu daha ayrıntılı olarak maddeleştirmiştir.

Anadil ve hedef dil sözcükleri karşılaştırıldığında, (1) ana dili-hedef dil arasındaki benzer biçim ve anlamı olan, (2) biçimi benzer ama anlamı değişik olan, (3) anlamda benzer, biçimde değişik olan, (4) hem anlamda, hem de biçimde değişik olan, (5) yapı açısından değişik olan, (6) birinci anlamda benzer ama değişik çağrışımları olan, (7) anlamda benzer ama bölgesel kullanımları farklı olan sözcüklere rastlanmaktadır (akt. Soral, 2009, s.16).

Molali, leksikal seviyede etkileşimin dilciler için en sorunlu kategori olup sözcük seviyesinde farklı bir durum ortaya çıkabildiğini, bir iki dillinin kendi dillerinden birini bilen bir tek dilliyle konuşurken diğer dilinden sözcük alabildiğini, bunu, bir an olayı ya da bir çıkış yolu olarak kullanabildiğini, aynı durumun iki dilliyle konuşurken de söz konusu olabildiğini, alınan maddenin ödünç sözcük olabildiğini veya daha az fark edilebilmesi için uygun bir morfoloji şeklinde uydurulduğunu ifade eder (Molali, 2005, s.51).

Karşılıklı iletişimi güç kılan leksikal seviyede sözcük sapmasının yanında yine leksikal seviyede sapmanın alt maddelerinden biri olarak kabul edilebilecek özellikle öğrencinin kendi ana dilinden yaptığı anlamsal kopyaları içine alan bir diğer sapma da anlam bilimsel sapmadır. Anlamsal kopyalara neden olan, ana dil ve hedef dilin anlam alanlarının örtüşmemesi ve bu durumun kelimelere yansıyan yönleriyle sayıca farklı sonuçların çıkmasıdır.

Akerson, diller arasında yapılan anlam bilimsel karşılaştırmalarda, sözcüklerin anlam alanlarının her zaman tam örtüşmediğini örneklerle ortaya koyar. Türkçedeki *ağaç*, *odun*, *tahta* ve *ahşap* sözcüklerinin, *ağaç* nesnesinin hammaddesini dört ayrı kümeye ayırırken aynı maddenin İngilizcede *tree*, *wood* ve *wood*'tan türetilme *wooden* olmak üzere üç, Almandada ise *Baum* ve *Holz* olmak üzere iki kümeye ayrıldığını belirtir (Akerson, 2008, s.108).

Bir başka örneği de Aksan verir. Türkçede *baldız*, *elti*, *görümce* ve *yenge* kavramları ayrı ayrı göstergelerle anlatım bulurken, kavramların Hint Avrupa dillerinden Almanca, Fransızca ve İngilizcede tek bir göstergeyle dile getirildiğini ifade eder. Alm. *Schwägerin*, Fr. *Bellesœur*, İng. *Sister-in-law*. Aynı biçimde, *kayın birader*, *enişte*, *bacanak* kavramları Türkçede ayrı ayrı kavramlarken bunların Alm. *Schwager*, Fr. *Beau-frère*, İng. *Brother-in-law* olarak tek bir karşılığı olduğunu belirtir (Aksan, 2010, ss.103-104).

Farklı dil ailelerinden olan dillerin aralarında görülen farklar dışında aynı dil aileleri arasında da farklar bulunmaktadır. Crystal, Avrupa dilleri arasında bazı farklar olduğunu, örneğin Fransızcanın erkek ve kadın kuzenler arasındaki farkı *cousin/cousine* olarak ifade ederken İngilizcede sadece kelimeyi duyarak kuzeninizin cinsiyetini anlamamanın yolunun olmadığını ifade eder. İngilizcenin bir akrabalıkla ilgili çok fazla kelimesi olmadığını ve bunun bazen sorunlara neden olabildiğini, anne tarafından gibi dolaylı anlatımlara başvurulmak zorunda kalındığını çünkü *annenin erkek kardeşi* ve *babanın erkek kardeşi* veya *annenin kız kardeşi* ve *babanın kız kardeşi* gibi ayrımları verebilecek tek başına kelime olmadığını belirtir. Bunun dışında, büyük ve küçük kardeşlerin de kolay kolay ayırt edilemediğini, bir tane ağabeyiniz varsa onu tanımlamanın zor olmayıp ama birden fazlaysa aralarındaki farkı anlatmanın her zaman kolay olmadığını ortaya koyar (Crystal, 2015, s.79).

Başkan da yukarıda örneklere paralel şekilde *pijama* nesnesi Batı'da sadece yatmakta kullanılan rahat bir giysi olduğu hâlde, Doğu'da herhangi bir rahat giysi sayıldığından, pijamalı olarak bahçe çapalamanın, ev badana etmenin, hatta kapı önünde oturup sokakta dolaşmanın bile olağan sayıldığını açıklar. Başkan, bu bakımdan, yabancı dil öğretiminde, bu gibi yaşama düzeni ayrılıklarını da ek olarak öğretmenin doğru olacağını, aksi hâlde, yeni sözcüğün, iki dilde de aynı anlama gelemeyeceğini düşünmeyen öğrencinin yabancı dili öğrenmekle kazandığı üstünlüğü, bunu yerinde kullanmamakla yitirebildiğini belirtir (Başkan, 2006, s.44).

Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere dillerin kendine has anlam evrenleri bulunmakta, ana dili ve öğrencinin ikinci dili olan hedef dili karşı karşıya geldiğinde öğrenci ana diline başvurarak kullanacağı sözcüğün anlam evrenini kendi diline göre düşündüğünden, anlam bilimsel sapmaların çıkabileceği akla gelmektedir. İkinci dil öğrencisi hedef dile ait kelimeleri zihninde aynı anlama gelecek şekilde eşitlemeye meyillidir. Çünkü ufak ayrıntılarla birbirinden ayrılan birden fazla kelimenin anlamını bilmesinin ve bu anlamlara karşılık bulmasının güç bir eylem olduğu ortadadır. Örneğin, Aksan, bir kimsenin, bir başkasının ya da başkalarının davranışlarından, bir olaydan üzüntü ya da kızgınlık duyarak onlarla ilişkisini kesmesi, yahut ilişkiyi isteksiz sürdürmesi konusunda *küsmek*, *darılmak*, *gücenmek* gibi birbirinden farklı sözcüklerin yanında daha hafif kalan gücünmeler için birbirinden ufak anlam ayrımlarıyla ayrılan *alınmak*, *incinmek*, *kırılmak* ve son yıllarda daha çok kullanılan *bozulmak* eylemlerine rastlanıldığını ifade eder

(Aksan, 2014, ss.79-80). Aksan'ın dilin kendi içinde zenginlik olarak gösterdiği bu durumun hedef dili öğrenen bir öğrenci için zorlayıcı bir durum oluşturacağı düşünülmektedir.

Bunların dışında ikinci dil öğrencisi için bir başka zorlayıcı durum da hedef dile ait deyim, kalıp ve atasözleridir. Karababa, her dile ait bir anlatım şekli, anlam dünyası olduğunu ve bunun yansıtıcılarının deyim, atasözü ve kalıp ifadelerin olduğunu belirtip sofraya ve yemek kültürüne ilişkin kalıp sözler kategorisinde *Eline sağlık, Afiyet olsun*, gibi kalıp sözlerin çok olduğunu söyler. Bu gibi kalıp ifadelerin, Türkçede batı dillerine nazaran daha çok kullanıldığını gözlemlediğini belirtir (Karababa, 1993, s.111).

İkinci dilin öğrenilmesini deyimler açısından zorlaştıran ise deyimlerin kendi içindeki katı tutumu olup kelime diziminin değiştirilemez oluşudur. Dizimin değiştirilmesine izin vermeyen deyimlerde yer alan kelimelerin eş ya da yakın anlamlısı da kullanılamaz. Öğrencinin dil kullanımını sınırlandıran bu durum yanında, her deyim için hedef dile çevrilemez oluşu ya da aynı anlama gelecek şekilde farklı kelime ve dizilimde olması ya da kelime kelime çevrilse de aynı kavramı karşılamaması gibi durumların öğrencinin ikinci bir dili öğrenmesini zorlaştırdığı düşünülmektedir.

Eser, Almancada birisini öfkelenmek anlamında kullanılan *jdn. auf die Palme bringen* deyimindeki *die Palme* “palmiye” sözcüğü yerine *die Birke* “kayın ağacı” sözcüğünün kullanılamayacağını, değiştirildiğinde verilmek istenen anlamın veya yapılmak istenilenin etkili anlatım sağlamayacağını ifade eder (Eser, 2019, s.29).

Bir dildeki deyimlerin her ne kadar diğer dillerle ortaklaşan tarafları bulunsa da ait oldukları toplumun yaşayış, kültür, hayata bakış açısını yansıtıcıları açısından bu maddeler, deyimleri bir topluma özel kılar. Demirci, Sapir Whorf hipotezi ile yaklaşıncı deyimlerin çoğunun sadece o deyimlerin üretilip kullanıldığı milletin yapısıyla örtüştüğünü ve *Sultanahmet'te dilenip Ayasofya'da sadaka vermek* deyiminin Çin'de bir geçerliliği olmadığını belirtir. Bu deyim için anlaşılabilmesi için hem sadakanın Türk kültüründeki yerini hem de İstanbul'u bir Çinliye açıklamak gerektiğini, bunun dışında *Ne şiş yansın ne kebab* deyimini kebab kültürü olmayan bir topluma anlatmanın da biraz zaman alabildiğini ifade eder (Demirci, 2014, s.209).

Deyimi oluşturan sözcükler dizilişleriyle, anlamlarıyla ve ait oldukları kültürü yansıtıcılarıyla bütünlük oluşturmaktadır ve bunun bütünüyle bir ikinci dil öğrencisine

aktarımı ve kullanılmasının birçok aşamadan geçirilerek yapılması gerektiği düşünülmektedir.

1.8. SÖZ DİZİME VE SÖZ DİZİMSEL SAPMALARLA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1.8.1. Söz Dizimi Nedir?

Türkçede söz dizimi; sentaks, cümle bilgisi, tümce bilgisi gibi farklı terimlerle ifade edilirken literatürde şu tanımlarla karşımıza çıkmaktadır. Demirci söz dizimini, dilin en önemli birimlerinden olan cümlenin yapısını, hangi alt unsurlardan oluştuğunu, bu unsurların nasıl sıralandığını ve hangi anlamlar taşıdığını inceleyen bilim dalı olarak tanımlarken (Demirci, 2014, s.160); Alagözlü kavramın, tümce yapısını, sözcüklerin daha büyük dilsel birimler içinde dizilimlerini ve bu birimlerin işlevlerini incelediğini ifade eder (Alagözlü, 2016, s.201). Bilgegil ise, bir kelimenin veya bir kelime grubunun diğer bir kelime veya kelime grubu ile birleşmesini incelediğini ortaya koyar (Bilgegil, 2009, s.15). Akerson ise dildeki anlam taşıyan birimlerin bir ileti oluşturabilmek için nasıl bir araya geldiklerini incelediğini belirtir (Akerson, 2008, s.159).

Burada yer verilen tanımların tamamı incelendiğinde söz diziminin biriminin cümle olduğu ve cümlenin yapısını ve cümleyi oluşturan öğelerin dizilişini, nasıl dizildiklerini, farklı dizilişler sonucu ortaya çıkan anlamlarını incelediği sonucuna ulaşılır.

Bu bağlamda, söz dizimin temel yapı taşı olan cümleye bakıldığında farklı tanımlarla karşılaşılır. Gencan, cümleyi bir duyguyu, bir düşünceyi, bir isteği tam olarak anlatmak için kurulan kelime dizisi olarak tanımlamıştır (Gencan, 1978, s.51). Banguoğlu, kendi kendine yeten bir yargı (Banguoğlu, 2011, s.522) olarak kısa bir tanımda bulunur.

Burada yer verilen tanımlara bakıldığında cümle tanımının kelimelerden oluşan ve fikir, düşünce ifade eden bir kelime dizilişi olduğu sonucu çıkarılır. Şüphesiz cümlenin oluşmasında, tek başına cümle oluşturma özelliğine sahip yüklem ve taşıdığı düşünce ve duygunun yeri diğer öğelere göre ayrıcalıklıdır. Yüklem diğer öğelerle birlikte oluşturduğu ilişkiler Türkçenin temel özelliklerinden birkaçını oluşturur. Aksan, *Özne-yüklem ilişkisinin özelliklerinde Türkiye Türkçesinin özne-yüklem bağlantısı açısından*

kendine has bir özellik taşıdığını, çoğunlukla yüklem tekil olması yönünde bir yatkınlık olduğunu belirtip öznenin canlı varlık olmaması durumunda yüklem tekil durumdaki eylem görünümünde olduğunu ifade eder. *Nesne-yüklem İlişkisi* maddesinde, belirtisiz nesnenin, yüklem yakınında ona yakın olması gerektiğini belirtir. Bunun dışında Türkiye Türkçesinin sahip olduğu söz diziminin genel niteliklerine bakıldığında şu özelliklerle karşılaşılır: Aksan, Türkiye Türkçesinin söz diziminin genel niteliklerinde ilk olarak *cümle kuruluşunu* sayar. Hint Avrupa dil ailesindeki dillerden farklı olarak özne-nesne-yüklem (ÖNY) biçiminde cümle kuruluşunun olduğunu belirtir. *Sözdizimi esnekliğini* ise Türkiye Türkçesinin çoğu dilden farklılaşan bir özelliği olarak cümle öğelerinin esnek bir şekilde bir diğerinin yerine geçebilmesi, böylece, Türkçeye yapısal ve anlamsal olarak uygun cümlelerin ortaya çıkarken her seferinde bazı öğelerin diğer öğelere göre anlamsal olarak öne çıkarılabilmesi şeklinde açıklar (Aksan, 2010, s.88). Sezer, tümce öğelerinin sayısına göre ortaya çıkacak dizilişleri sıralamış Türkçenin nasıl olup da bu farklı dizilişi yaratabildiğinin cevabını vermiştir. Sezer'e göre Türkçeye bu oynaklığı sağlayan iki dilsel özellik bulunmaktadır. İlki Türkçede özne ve nesnelere eklerle işaret edilmesi, ikincisi ise Türkçenin eylem tümcesinin öznesini kişi ekiyle belirtmesidir (Sezer, 1991, s.60). Aksan, *Birleşik tümcelerin kuruluşundaki eğilim* maddesinde Hint Avrupa dillerinde görülen tersine, Türkçede, çok eskiden beri, yan tümcelerin temel cümleye bağlanışının ilgi adlarıyla değil, ortaç ve ulaçlarla sağlandığını, bu yolla daha kısa ve kıvrak bir anlatıma ulaşıldığını ifade eder. Sezer ise Türkçenin dizilişine vurgu yaparak birleşik cümlelere ilişkin verdiği bilgide, karmaşık cümlelerde temel cümle ve iç cümlenin çok değişik şekillerde diziliş gösterebileceğini belirtir. Bunlar, temel cümle ve iç cümlenin yer değiştirmesi, temel cümle ve iç cümlenin kendi içlerinde aynı diziliş oynaklığına sahip olması, temel cümlenin iç cümlenin içinde farklı yerlerde kullanılabilirliğidir (Sezer, 1991, ss.68-69). Aksan, *Ekeylem ve (-DİR) Koşacının Kullanılmasında* ise Hint Avrupa dillerinde ayrı birer eylem niteliği taşıyan ve *olmak* anlamıyla Almancada *sein*, Fransızcada *être*, İngilizcede *to be* biçiminde görülen ögenin Türkçede yalnızca (-y)İm, (-sİn), (-DİR), (-y)İz, (-sİnİz), (-DİrlEr) ekleriyle karşılandığını ve bu eklerin ad soylu öğelerin yüklemleşmesini sağladığını ifade eder. *Biçim-Sözdizimi-Anlam İlişkileri* maddesinde, eylem çekimlerinde kullanılan biçimbirimlerin, bu çekimlerin tıpkı ekeylemde ve (-DİR) koşacında olduğu gibi değişik işlevleri yerine getirdiğini, böylelikle birbirinden farklı anlamları yansıttığını ortaya

koyar. *Kişi Adıllarının Seyrek Kullanılmasında* ise, Türkçede, Hint Avrupa dillerindeki durumun tersine, kişi adlı kullanımının bir başkalık gösterdiğini, bu adılların işlevlerinin genel olarak, kişi gösteren biçimbirimlerle yerine getirildiğini belirtir (Aksan, 2010, ss.88-99). Örneğin, Fransızcada kişi adıllarının kullanımı zorunlu olup kişi adıllarının işlevini yüklem üstlenemez (Alan, 2017, s.50). Sezer, Türkçe cümlelerde yüzey yapıda ögelerin görünmemesinin güçlü bir eğilim olduğundan bahseder (Sezer, 1991, s.69).

Buradan hareketle denilebilir ki, adılların cümlede kullanılma zorunluluğun olmaması Türkçenin güçlü bir eğilimi olarak değerlendirilebilir.

1.8.2. Söz Dizimsel Sapma Nedir?

İki ya da daha fazla dilin karşılaşması sonucu dillerin birbirini söz dizimsel açıdan da etkilediği bilinmektedir. Öğrencinin ana dil ve hedef dilinin söz dizimsel özelliklerinin birbirinden farklı olmasının hedef dilden sapma nedeni oluşturabileceği düşünülebilir. Ayrıca, Lado'ya göre kişilerin, kültürlerini, ana dillerindeki anlam ve yapılarını bunların düzenini yabancı dil ve kültürüne aktarma eğilimi vardır (Lado, 1957, s.2).

Türkçenin özellikleri temel alınarak olası sapma özellikleri düşünüldüğünde Türkçe kurallı bir cümlenin dizilişinin *özne+nesne+yüklem* dizilişinde olmasına istinaden başka bir dil yapısı ve cümle dizilişinde olan bir ana dilden gelen öğrencinin dil kullanımında hedef dilden söz dizimsel olarak sapma yapabileceği ihtimal dâhilindedir. Özellikle Hint-Avrupa dil ailesinden bir ana dil konuşurunun ana dilinde yüklem öznenin sonra kullanılmasına alışkın olmasından dolayı hedef dil olarak Türkçeyi öğrenirken hedef dilden bu bakımdan sapma oluşturacağı düşünülebilir. Bu durum ana dili Türkçe olup hedef dil olarak yabancı bir dilin öğrenilmesinde de söz konusu olabilir. Başkan, göstergelerin dizimi bakımından, Türkçe ile yabancı dil arasındaki zorlukların “cümle” birimi ölçü alındığında genellikle “hüküm” bildiren fiilin cümle içindeki yerine göre ortaya çıktığını ifade eder. Türkçede, en uzun cümlelerden sonra bile fiili yerine oturtan Türk konuşucunun yabancı bir dilde cümle ortasında fiil kullanmaya zorlandığı zaman, bütün düşünce düzeninin sarsıldığını ve göstergelerin sıralanması problemi yüzünden konuşmasının aksadığını belirtir. Sözelimi “...dığımı, ...dığımı ve ...dığımı açıkça belirlememiştir” gibi, bir cümle yapısına alışkın olan Türk konuşucunun eğer yabancı dildeki “açıkça belirlememiştir” parçasını cümlenin ilk başında duyar da, ondan sonra

“...dığını” dizilerini işitirse, cümle bittiği zaman, ilk baştaki önemli “kilit-parça”yı hatırlamakta güçlük çekebileceğini çünkü kendisinin cümle sonundaki hüküm fiilini bekleyerek cümleyi anlamaya, yıllardır alışmış olduğunu ortaya koyar (Başkan, 2006, ss.43-44).

Söz diziminde öğrencinin söz dizimsel sapma yapmasına neden olabilecek Türkçenin ikinci özelliği sözdiziminin esnekliğidir. Aydın, Türkçe sözdizimindeki bu oynaklığın nedenlerini Türkçede tümleçleri ve nesnelere gösteren *-(y)E*, *-DE*, *-DEN*, *-(y)I* biçimbirimlerin olması ile yüklemde kişiyi gösteren kişi eklerinin olmaması olarak gösterip tümcedeki nesneyi ve kişiyi belirleyen biçimbirimlerin olmadığı durumlarda oynaklığın anlam bulanıklığına neden olduğunu belirtir (Aydın, 1993, s.12). Örneğin, Zengin’in de belirttiği gibi Türkçe daha esnek, Almanca ise daha kurallıdır ve yüklem yeri genel olarak sabittir (Zengin, 2008, s.24). Demirci de, bazı dillerin sentaktik açıdan öğelerin yerlerinin değişmesine izin verirken, yani bu dillerde öge dizilişinin, anlamı sekteye uğratmazken, bazılarında bunun mümkün olmadığını, öğelerin yerlerini değiştirmeye izin verip vermeme meselesinin dilin özellikle morfolojik yönüyle, yani kök-ek yapısıyla alakalı olduğunu belirtir. Örnek olarak verdiği *The cat ate the meat* “Kedi eti yedi” cümlesi *The meat ate the cat* olarak söylendiğinde cümlenin *Et kediyi yedi* anlamına geldiğini ve burada anlamın tamamen tersine döndüğünü ve cümlenin sentaktik olarak doğru, semantik olarak anlamsız olduğunu ifade eder (Demirci, 2014, ss.160-161). Söz diziminin esnekliği Türkçede ortaya birden fazla cümle alternatifini çıkarırken bu cümleler devrik de olabilir. Devrik dizim, söze duygu yükleme araçlarından biri ama en doğal olanıdır (Demircan, 2009, s.66). Bu bilgilere istinaden Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bir öğrencinin Türkçe söz diziminin bu özelliklerini bilmemesinin hedef dilden sapma yapmasına neden olabileceği gibi diğer taraftan daha çok konuşma dilinde karşılaşılan devrik cümlenin söz dizimine aykırı olmadığını bilmesinin konuşma öğrenimini destekleyebileceği düşünülmektedir.

Yukarıda sayılan maddeler dışında, öğrencinin ana dilindeki ve hedef dilindeki aynı fiilin her iki dilde farklı durum eki alması ve buna bağlı olarak kurallı bir cümle oluşturulamaması bir başka sapma ihtimali olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bunların dışında kişi ve sayı bakımından özne ile yüklem uyumunun bilinmesi, sahip olma-olmama yapılarının iyelikte sağlanması, birleşik cümlelerin filmsilerle de

kurulabileceği, yükleme en yakın ögenin vurgulanmak istenen ge olduğu, Türkçede gerekliliğin birden fazla yapıyla ifade ediliyor oluğu gibi Türkçenin söz dizimine ait özelliklerin diğer dillerle karşılaştırmalı işlenmesinin hedef dilden sapmanın önüne geçmek ve dili kurallı kullanmak konusunda ğreniciye farkındalık kazandıracadığı düşünülmektedir.

2. BÖLÜM: UYGULAMAYA YÖNELİK GENEL BİLGİLER

Alanya'ya yılın farklı zamanları gidilerek Alanya'da yaşayan Türkçe bilen Almanlardan ses kaydı alınıp Almanca-Türkçe dil ilişkilerini belirlemek hedeflendi. Bu nedenle Türkçe bilen 14 Alman katılımcıya yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulandı. Önceden hazırlanan 46 soruya ilaveten katılımcıların durumuna göre toplamda 68 yeni soru daha eklenerek, katılımcılara sorular sözlü olarak soruldu ve görüşme ses kaydıyla birlikte not alma şeklinde gerçekleşti. 14 katılımcıyla yapılan görüşmelerde çalışma için kullanılabilir verimlilikte veriler elde edilip ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel çözümlenmeler yapıldı. Bu çözümlenmelerde ana dilleri esas alınarak katılımcıların Türkçeden ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmaları kendi ana dilleri olan Almanca etkisiyle yapmalarının yanında, standart Türkçe yerine Alanya ağzına ait bazı ses bilimsel ve yapı bilimsel özellikleri de kullandıkları tespit edildi. Bunun dışında yorumlanmaya açık olarak ses bilimsel sapmalarda hem Alanya ağzından hem de Almancadan kaynaklı olabilecek açıklamalara yer verildi. Ayrıca sapmalar, toplumdilbilim çerçevesinde katılımcıların yaş, sosyal çevre, eğitim, medeni durum, Alanya'daki ikamet süreleri, bildikleri yabancı diller gibi demografik bilgileri dikkate alınarak da standart Türkçeden sapma nedenleri ile gösterilmeye çalışıldı.

Türkçeye karşı yaklaşım ve tutumlar bölümü ise katılımcılara sorulan ortak soruların cevapları başlıklar altında toplanarak yabancı dil olarak Türkçeyi öğrenme süreçleri gerek hazırlanış şekli gerekse farkındalık açısından değerlendirilmek amaçlı incelendi.

2.1. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI VE BU ARAÇLARIN UYGULANMA EVRELERİ

Çalışma için görüşme tekniği kullanılarak katılımcılardan veri toplanmıştır. Görüşmenin içeriğini oluşturan sorular hem kişisel hem de toplumdilbilimsel veriler elde etmeye ayrıca ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmaların tespitine yöneliktir.

Bu sorular önceden planlanmış olup konuşma esnasında gelişen durumlara ve bireysel farklılıklara bağlı olarak sorularda çeşitlenmeler de olmuştur. Aşağıdaki başlıklarda da veri toplama araçları ve bu araçların uygulanma evrelerine yönelik alt başlıklar bulunmaktadır.

2.1.1. Mülakat Soruları

Görüşmede kullanılan mülakat soruları, daha önce etik kuruldan geçen mülakat soruları ve bu sorulara eklenen yeni mülakat soruları olmak üzere iki sütun halinde aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 1. Mülakat Soruları

DAHA ÖNCE ETİK KURULDAN GEÇEN MÜLAKAT SORULARI	DAHA SONRA EKLENEN YENİ MÜLAKAT SORULARI
<p>1. Kendinizden bahsedebilir misiniz?</p> <p>2. Alanya'ya ne zaman ve neden geldiniz?</p> <p>3. Alanya'daki hayatınızdan memnun musunuz?</p> <p>4. Burada ne yapıyorsunuz? Almanya'da ne yapıyordunuz?</p> <p>5. Almanya'dayken Türkçe biliyor muydunuz? Orada Türkçe kursuna gittiniz mi? Yoksa buraya geldikten sonra mı öğrenmeye karar verdiniz?</p> <p>6. Almanya'da kursa gittiyseniz hangi seviyeye kadar öğrendiniz?</p> <p>7. Alanya'da kursa ne kadar süre gittiniz?</p>	<p>1. Almancadan sonra en iyi bildiğiniz dil mi Türkçe?</p> <p>2. Siz burada Türk televizyonlarını mı izlemeyi tercih ediyorsunuz?</p> <p>3. Hitap ederken zorlanıyor musunuz?</p> <p>4. Cinsiyet, dili şekillendiriyor. Siz kadın olduğunuzdan dolayı erkeklerden daha farklı konuşuyor musunuz?</p> <p>5. Türk kültürünü de yakından tanıyorsunuz. Türklerle iç içesiniz. Daha çok Türkler var etrafınızda. Peki Türk kültürünü yakından tanımanın Türk kültürünün içinde olmanın dilinize etkisi oldu mu? Dilinizi geliştirdi mi? Mesela burada bir</p>

<p>8. Türkçenin dışında hangi dilleri hangi yabancı dilleri biliyorsunuz? Bildiğiniz diğer yabancı dillerin seviyesi nedir?</p> <p>9. Buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?</p> <p>10. Türkçenizi hangi seviyede tanımlıyorsunuz şu an ve en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?</p> <p>11. Burada insanlarla konuşurken sizi en çok ne zorluyor?</p> <p>12. Yazarken zorlanıyor musunuz?</p> <p>13. Sosyal medyayı kullanıyor musunuz?</p> <p>14. Facebook'u kullanırken hangi dilde kullanmayı tercih ediyorsunuz?</p> <p>15. Türkçenizi daha da geliştirmek için bir şeyler yapıyor musunuz?</p> <p>16. Çocuğunuz var mı? Varsa çocuklarınızla hangi dilde konuşuyorsunuz?</p> <p>17. Eşinizin ailesiyle hangi dilde konuşuyorsunuz?</p> <p>18. Almancadan sonra en iyi bildiğiniz dil Türkçe mi?</p> <p>19. Bildiğiniz diller arasında Türkçe nasıl bir yerde, zor bir dil mi? Diğerlerinden ayrılan yönleri neler farklı olan yönleri</p>	<p>cenaze oluyor. Cenazede ne söylemeliyim, nasıl baş sağlığı dilemeliyim ya da birinin doğum günü olduğunda nasıl kutluyorsunuz? Bunları öğrenmenizin dilinize, hayatınıza nasıl katkısı oldu?</p> <p>6. Dini literatüre ait kelimeler biliyor musunuz?</p> <p>7. Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?</p> <p>8. Çocuklarınız kaç yaşında?</p> <p>9. Türkçe konuşurken zorlandığınız yerler var mı?</p> <p>10. Hem Almanca hem Türkçe mi yazıyorsunuz?</p> <p>11. Eşinize hitap ederken nasıl hitap ediyorsunuz? Türkçe mi Almanca mı?</p> <p>12. Eşiniz Almanca mı hitap ediyor Türkçe mi?</p> <p>13. Türkçeyi hangi seviyeye kadar Almanya'da öğrendiniz?</p> <p>14. Başlangıçta Köln'de Türkçe öğrenirken nerelerde zorlanıyordunuz? Hatırlıyor musunuz?</p> <p>15. Buraya geldikten sonra Türkçe özel ders ne kadar sürdü?</p>
---	--

<p>neler? Karşılaştırdığınız zaman Türkçeyi nereye koyabilirsiniz?</p> <p>20. Türk gazetelerini okuyor musunuz?</p> <p>21. Alanya ağzıyla karşılaşmanız nasıl oldu?</p> <p>22. Alanya ağzını anlayabiliyor musunuz?</p> <p>23. Pazarda konuşulan Türkçeyi anlayabiliyor musunuz?</p> <p>24. Yapılan Türkçe esprilere çok rahat Türkçe karşılık verebiliyor musunuz?</p> <p>25. Hiç bu zamana kadar Türkçe konuşurken ilginç bir olay yaşadınız mı?</p> <p>26. Konuşmalarınızda atasözü deyim kullanıyor musunuz ya da karşı taraf kullandığı zaman atasözlerini deyimleri anlayabiliyor musunuz?</p> <p>27. Bir şey okuduğunuzda anlamadığınızda ne yapıyorsunuz, birine mi soruyorsunuz yoksa sözlüğe mi bakıyorsunuz?</p> <p>28. Bürokratik işlerinizi hallederken Türkçede zorluk yaşıyor musunuz? Birisi size yardımcı oluyor mu?</p> <p>29. Komşularınıza hitap ederken nasıl hitap ediyorsunuz?</p> <p>30. Mesela hitap ederken abla mı desem teyze mi desem diye düşünüyor musunuz?</p>	<p>16. Resmi kurumlara tek başınıza mı gidiyorsunuz yoksa bu işleri halledecek birisi de oluyor mu?</p> <p>17. Eşinizle evde hangi dili konuşuyorsunuz?</p> <p>18. Evde birbirinize sevgi sözcükleri kullanırken Türkçe mi kullanıyorsunuz Almanca mı?</p> <p>19. Burada Türk Alman derneklerine üyeliğiniz var mı?</p> <p>20. Türk televizyonlarını mı Alman televizyonlarını mı seyretmeyi tercih ediyorsunuz?</p> <p>21. Eşinizin aile ortamına girdiğiniz zaman kültürel açıdan zorlandığınız şeyler var mıydı?</p> <p>22. Whatsapp kullanıyor musunuz?</p> <p>23. Kısaltmalar kullanılıyor. Mesela selam kelimesini yazarken beş harf değil de üç harf kullanıyorlar. Zorlanıyor musunuz anlamakta?</p> <p>24. Almancayla Türkçeyi karşılaştırdığınızda ne çok ilginç geldi?</p> <p>25. Alanya ağzıyla karşılaşmanız nasıl oldu?</p> <p>26. Uğraşınızın/hobinizin dilinize katkısı oldu mu?</p>
---	---

<p>31. Türkçeyle birlikte beden dilinizde bir değişiklik oldu mu? Türkler gibi beden dilinizi kullanıyor musunuz? Türklerin kullandığı hangi hareket sizin için enteresan?</p> <p>32. Gençler aralarında bazen farklı bir dil kullanıyorlar. Hiç dikkat ettiniz mi? Onlarla rahatça bir iletişim kurabiliyor musunuz?</p> <p>33. Türk kültürünü yakından tanımanın Türk kültürünün içinde olmanın dilinize etkisi oldu mu? Dilinizi geliştirdi mi?</p> <p>34. Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınızda ne size farklı geliyor?</p> <p>35. Türkçenizi geliştirmeniz için ne yapmanız gerekiyor? Türkçe öğrenecek olanlara ne tavsiye edersiniz? Ne yapsınlar?</p> <p>36. Eski Türk filmlerini size kim tavsiye etmişti eşiniz ya da sosyal çevreniz mi?</p> <p>37. Çocuklar sizin yanlışlarınızı düzeltiyor mu?</p> <p>38. Türkçeyi öğrenmeye ne zaman karar verdiniz?</p> <p>39. Buradaki sosyal hayatınız nasıl?</p>	<p>27. Eski Türk filmlerini size kim tavsiye etmişti? Eşiniz ya da sosyal çevrenizdekiler mi?</p> <p>28. Çocuklar sizin yanlışlarınızı düzeltiyor mu?</p> <p>29. Dışarıda arkadaşlarınızla bulduğunuzda hangi dili kullanıyorsunuz?</p> <p>30. Bu akrabalık isimlerini kullanırken zorlandınız mı?</p> <p>31. Türkçeyle birlikte beden dilinizde jest ve mimiklerinizde bir değişiklik oldu mu?</p> <p>32. Türkçe kursuna gittiniz mi yoksa tamamen kendiniz mi öğrendiniz?</p> <p>33. O zaman siz sürekli Türklerle bir arada olduğunuz için Türkçeyi bu kadar iyi konuşuyorsunuz değil mi?</p> <p>34. Çok kızdığınız zaman kızgınlık kelimeleriniz var mı?</p> <p>35. Türkiye’de ne iş yapıyorsunuz? Nasıl vakit geçiriyorsunuz?</p> <p>36. Peki hangi seviyede Rusça biliyorsunuz?</p> <p>37. Müzik grubunuzda Türkçe şarkılar mı söylüyorsunuz?</p>
--	--

<p>40. Derneklere üye olmanızın koroya katılmanızın sizin Türkçenize nasıl bir katkısı oldu?</p> <p>41. Çocuklarınız iki dilli mi?</p> <p>42. Kızdığınız zaman ya da çok sevindiğiniz zaman kullandığınız Türkçe kelimeler var mı?</p> <p>43. Eşiniz etrafınızdaki insanlar Türkçe konuşmanız için sizi teşvik ediyor muydu, yardımcı oluyor muydu ya da ne tür yardımlarda bulunuyorlardı Türkçe konuşmanız için?</p> <p>44. Türkçeyle ilgili eklemek istediğiniz bu geçirdiğiniz süreçle ilgili yaşadıklarınızla ilgili ya da deneyimlerinizle ilgili eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?</p> <p>45. Size göre Türkçeniz hangi seviyede?</p> <p>46. Nerede kontrol ediyorsunuz yazdıklarınızı?</p>	<p>38. Dernek için yaptığımız duyurular için sosyal medyayı kullanıyor musunuz?</p> <p>39. Kaymakamla konuşurken biraz daha üst seviyede bir Türkçe gerekiyor. Bunun için yardım aldınız mı yoksa günlük dili mi kullandınız?</p> <p>40. Türkçenizi daha da geliştirmek için mesela diksiyonunuzu geliştirmek için, okumanızı geliştirmek için yaptığımız kişisel çabalarınız var mı? Mesela Türkçe gazete okuyor musunuz, televizyon izliyor musunuz, radyo dinliyor musunuz?</p> <p>41. Eşinize mesela evdeyken ya da çocuklarınıza kullandığımız sevgi sözcükleri hitap şekilleri var mı?</p> <p>42. Size göre orada neden çok iyi Türkçe öğrenemediniz?</p> <p>43. Kayseri'ye gittiğinizde orada konuşulan Türkçeyi anlayabildiniz mi? Kayseri diyalektiyle karşılaştınız mı?</p> <p>44. Kayseri'ye gittiğinizde oraya ait kelimeler kullanıyor musunuz?</p> <p>45. Oğlunuzla daha çok Almanca mı konuşuyorsunuz yoksa Türkçe mi?</p> <p>46. Ne izliyorsunuz televizyonda?</p>
---	---

	<p>47. Dinle ilgili bir kelime olduğu zaman onu kullanmaktan kaçınıyor musunuz?</p> <p>48. Hastanedeki personele Almanca öğrettiniz. Onlar size Türkçe konusunda yardımcı oldular mı?</p> <p>49. Peki koroya gidiyorum dediniz. Orada Türkçe şarkılar mı söylüyorsunuz?</p> <p>50. Bu gazeteye (Alanya Gazetesi) aboneliğiniz var mı?</p> <p>51. Okurken en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?</p> <p>52. Facebookta yazı yazarken Almanca mı Türkçe mi yazıyorsunuz?</p> <p>53. Nerede kontrol ediyorsunuz peki yazdıklarımızı?</p> <p>54. Whatsup kullandığınızı söylediniz. Orada Türklerle yazışıyor musunuz?</p> <p>55. Yaptığımız geziler Türkçenizi nasıl geliştiriyor?</p> <p>56. Yılın tamamını mı Türkiye’de geçiriyorsunuz? Yoksa Almanya’ya da gidiyor musunuz?</p> <p>57. Eşinizin ve çocuklarınızın dışında daha çok kimlerle konuşarak Türkçenizi geliştiriyorsunuz?</p>
--	--

	<p>58. En çok Türkçe konuştuğunuz yer neresi? Ev mi, iş ortamı mı?</p> <p>59. Bölgenin ağzını, buradaki diyalekti öğrenebildiniz mi?</p> <p>60. Burada daha çok kimlerle görüşüyorsunuz? Çevreniz Almanlardan mı oluşuyor Türklerden mi?</p> <p>61. Eşinizin akrabalarıyla hep Türkçe konuşuyorsunuz değil mi?</p> <p>62. Kültürün parçalarından biri de din. Dini öğrenmenin dilinize etkisi oldu mu?</p> <p>63. Dilimizde çok fazla Arapça kelime var ve sizde dininizi değiştirdiğiniz için bu kelimeleri kullanma eğilimi oldu mu?</p> <p>64. Yılın bütün zamanını Alanya’da mı geçiriyorsunuz?</p> <p>65. O zaman sokak dilini de anlıyorsunuz?</p> <p>66. Bir kafeye oturduğunuz zaman garsonla Türkçe konuşmayı mı tercih ediyorsunuz?</p> <p>67. Mesela bazen Turkcell’den ya da bankadan arıyorlar. Onlarla konuşurken sıkıntı yaşıyor musunuz?</p>
--	--

	68. Adana’da konuşulan Türkçeyi anlayabildiniz mi?
--	--

2.1.2. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecinin daha anlaşılır olması için aşağıda adım adım, maddelendirilerek verilmiştir.

1. Sonbahar ve kış olmak üzere 2 defa Alanya’ya gidilerek tamamlanan ses kayıtlarının ilk kısmı toplamda 5 kişiyle görüşülerek 10.9.2016-11.9.2016 tarihleri arasında tamamlandı.

2. 3.9.2016 tarihinde Türk Alman Dostluk Derneği başkanı Fahri Yiğit’e e-posta gönderilerek çalışmanın içeriğinden bahsedildi. Görüşme sonucunda Martina Yaman, Julia Alaeddinoğlu ve Ines Goldstein’in telefon numaralarına Fahri Yiğit aracılığıyla ulaşıldı.

Önce bu kişilerle telefonda görüşüldü ve çalışma hakkında bilgi verilerek çalışma için yardımcı olup olamayacakları soruldu. Gelen olumlu yanıt sonrası onların belirledikleri yerlerde görüşmeler yapıldı.

10.9.2016 tarihinde önce Ines-Mathias Goldstein çiftiyle kendi ofislerinde görüşüldü. Daha sonra aynı gün Martina Yaman ile Alanya merkezde bulunan Mado Pastanesi’nde görüşme yapıldı.

11.9.2016 tarihinde Julia Alaeddinoğlu ile Alanya Robert’s Coffee’de görüşme yapılarak ses kaydı alındı. Görüşmeye başlamadan önce çalışmanın içeriği ile ilgili tarafımca bilgi verilmesi istendi.

3. Alanya Halk Eğitim Merkezi’ne gidildi. Alanya Halk Eğitim Merkezi’ne gidilmesinin nedeni burada yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesidir. Burada yöneticilerle görüşüldü. Daha sonra yöneticilerin yardımıyla Alanya’da Almanların en çok yaşadıkları mahalleler tespit edildi. Buradan hareketle Mahmutlar Cumhuriyet Mahallesi muhtarı Ahmet Top’la telefonda görüşüldü. 50 yılı aşkın süredir Türkiye’de yaşayan Gerda Mete

Seven'le bağlantı kurulduğu takdirde birçok kişiye rahatlıkla ulaşabileceği yönünde bilgi alındı.

9.9.2016 tarihinde Gerda Mete Seven ile bağlantı kurularak 11.9.2016 tarihinde görüşmek üzere randevulaşıldı. Robert's Coffe'de görüşüldü. Diğer görüşmelerde olduğu gibi bu görüşmede de görüşme öncesi katılımcı bilgilendirildi.

4. Kış döneminde (6.2.2017-10.2.2017) Alanya'ya tekrar gidildi. Alanya'ya gidilmeden önce Gerda Mete Seven'le ön görüşme yapıldı. Bunun sonucunda kendisi Almanların toplandıkları Kirchen Kaffee'de Türkçe konuşan birçok Almanla tanışılabileceğini ve ses kaydı alınabileceğini belirtti.

Orada bulunan Almanlar arasında sınırlı sayıda Türkçe bilen bulunmaktaydı. Çalışmanın içeriğinden bahsettikten sonra bir Alman kadın görüşmeyi kabul etse de ses kaydı alındığını görünce görüşme yapmaktan vazgeçti.

Görüşme yapmak isteyenler de Türkçe bilmedikleri için 7.2.2017 tarihindeki bu buluşma verimsiz geçti.

5. 8.2.2017 tarihinde Martina Yaman'la kendi ofisinde buluşmak için sözleşildi.

Martina Yaman aracılığıyla katılımcılardan Katrin ve Sabine Rieger'le Martina Yaman'ın ofisinde 8.2.2017 tarihinde görüşme yapıldı.

6. Martina Yaman aracılığıyla Nicole Uysal, Gabi Gassler ile görüşmek üzere konuşuldu. Kendi ikamet ettikleri yer olan Okurcalar Mahallesi'nde yer alan Azak Pastanesi'nde görüşme yapıldı.

7. Nicole Uysal'ın aracılığıyla Nina Heldmann'a ulaşıldı. Alanya merkezde Cafe S'te 10.2.2017 tarihinde görüşme yapıldı.

8. Julia Alaeddinoğlu aracılığıyla Christiane Alaeddinoğlu'na ulaşılarak 8.2.2017 tarihinde Alanya merkezde yer alan Cafe S'te görüşüldü.

9. Facebook aracılığıyla Luise Hockenholz'a mesaj gönderildi. 5.9.2016 tarihinde görüşmek için talepte bulunuldu. İkinci kez Alanya'ya gelindiğinde 8.2.2017 tarihinde Alanya Hancı Pastanesi'nde görüşme yapıldı.

10. Luise Hockenholz'un aracılığıyla Bea Lotz'a ulaşıldı. 10.2.2017 tarihinde Demirtaş Sahili Aras Beach'te görüşme yapıldı.

11. 8.2.2017 tarihinde tesadüfen bir markette karşılaşılan ve Türkçe konuştuğu gözlemlenen Beate Meyer İşözen'in yanına gidilip çalışmanın içeriğinden bahsedilerek ikna edildi ve kendi restoranında görüşme yapıldı.

12. Bu kişilere ulaşılmadan önce de Alanya'daki Almanların veya Almanca bilen Türklerin kurmuş olduğu gruplara üye olunarak hem Türkçe hem de Almanca duyuru yapıldı ancak bu yöntemin değil de bir tanıdık, referans yardımıyla kayıt yapılacak kişilere ulaşmanın daha kolay olduğu gözlemlendi.

13. Katılımcılarla görüşülmeden önce onlarla görüşülmesine aracılık eden Martina Yaman'ın eşi Necati Yaman da görüşmelere aracılık etmesinin yanı sıra örneğin bir katılımcı hakkında hobileri, uğraşları vb. bilgiler vererek onlar hakkında önceden bir ön bilgi edinilmesini sağlamıştır.

Veri toplama sürecinden sonra katılımcılarla ilgili gözlem süreci başlamıştır. Gözlem süreci yine maddelendirilmiş olarak aşağıda yer almaktadır.

2.1.3. Gözlem Süreci

1. Katılımcıların çoğunluğu Alanya merkezde yaşamakta olup, Okurcalar ve Demirtaş mahallelerinde de yaşayanlar vardır.

2. Katılımcıların çoğunluğu önce tatil için Alanya'ya gelip sonrasında buraya çeşitli nedenlerle yerleşmiştir. Bu katılımcılardan dokuzu evlilik nedeniyle Alanya'ya yerleşmiş olan kadın katılımcılardır. Bunların dışında 3 Alman çift de Alanya'yı beğenip yerleşmiş, biri eşinden ayrılrsa da Almanya'ya dönmeyip burada yaşamayı tercih etmiştir.

3. Katılımcılar eşi, ailesiyle ya da iş için daha iyi iletişim kurmak için Türkçe öğrenmiştir.

4. Görüşmeye katılanlar, görüşme bitiminde çalışmaya başka kişiler bulabileceklerini söyleyerek ikinci kez yardımcı olmuşlardır.

5. Yine birkaçı yüz yüze gelmeden soruların içeriğinden endişe duyduklarını ama çalışma bitiminde kaygılarının yersiz olduğunu açıklayıp çalışma için yardımcı olmak istemişlerdir. 15 Temmuz sonrası kayıtların, çoğunluğu (9) oluşturulduğu için genelinde bu hassasiyet gözlemlenmiştir.

Hatta Christiane Alaeddinoğlu yüz yüze gelmeden önce görüşme öncesi siyasi sorular sorulması hâlinde cevaplamayacağını, yorum yapmak istemeyeceğini arkadaşıyla konuştuğunu kayıt bittikten sonra dile getirmiştir.

6. Katılımcıların tamamı Alanya'daki durumlarından memnun olduğunu ve Almanya'ya dönmek istemediğini dile getirmişlerdir.

7. Katılımcıların çoğunluğu aktif olarak eşleriyle birlikte ya da onlardan bağımsız olarak çalışmaktadır ya da çalışmıştır.

8. Katılımcılar çeşitli sosyal aktivitelerde bulunmaktadırlar. İki koroya gitmekte, diğer ikisi de Bombola Yardım Derneği'nde aktif olarak çalışmakta, ihtiyacı olan kişi ve kuruluşlara yardım etmektedirler.

9. Katılımcıların görüşme öncesi tedirginliklerinin aksine, görüşme sırasında ve sonrasında tarafımıza duydukları güvenle siyasi konuları anlatmaya meyilli oldukları ve eleştirel bir bakış açısıyla ele aldıkları gözlemlenmiştir.

10. Katılımcılardan 5'inin ses kaydı dışındaki görüşmelerde siyasi konulara ilgili oldukları gözlemlenirken, katılımcılardan bazıları bu konulara girmemeyi tercih etmiştir.

11. Katılımcılardan Gerda Mete Seven elli yılı aşkın süredir Türkiye'de olduğu ve iki evliliğini de Türk'le yaptığı için Almanların mantalitesinden uzaklaştığını, Almanlardan daha ziyade Türklerle ilişki içinde olduğunu belirtmiştir. Kendisi ve arkadaşı Renetta'yla birlikte Kirchen Kaffee'ye gidildiğinde bu durum gözlenmiştir. Almanların vakit ayırma konusundaki tavırlarına istinaden bu durumu tekrar dillendirmiştir.

12. Kirchen Kaffee'de başta görüşmeyi kabul edip daha sonra ses kayıt cihazını görünce korkan ve kişisel bilgilerini doldurması için verdiğimiz kağıdı karalayan olmuştur ve tedirgin olduğu gözlemlenmiştir.

13. Kirschen Kaffe'ye gidildiğinde sadece Almanların değil, Türklerden de az da olsa kafeye gelenlerin olduğu ve yakın ilişki içinde oldukları gözlemlenmiştir. Bu kafeye gidenlerin orta yaş ve üstü Almanlar olduğu gözlemlenmiştir. Alman kadınların çeşit çeşit pastalar yapıp aktif olarak mutfakta yardımcı olduğu kilise yararına çalıştıkları görülmüştür.

14. Kafede ilahi söylendiği esnada herkesin eşlik ettiği, Gerda Mete Seven'in katılımcı bulmak için Almanca diyaloga girdiği esnada uyarıyla karşılaşılmış ve diyalogumuza bahçede devam etmemiz gerektiği söylenmiştir.
15. Kirschen Kaffee'ye gelenlerin yaş ortalamasından genç olmam ve Gerda Mete Seven'in beni göstererek ilahi öncesi çalışma yaptığımı söylemesi meraklı bakışları tarafıma çevirmiş, Almanlardan doğrudan yanıma gelip gönüllü konuşmak isteyenler sadece kadınlar olmuştur.
16. Bir diğer katılımcı Luise Hockenholz da Gerda Mete Seven gibi Türklere özgü bir tavır sergileyerek tüm ısrarlara rağmen görüşme sırasında hesabı kendisi ödemiştir.
17. Katılımcıların tamamı Türkçeyi öğrenmeyi bir zorunluluk gördüğü için öğrenmiştir.
18. Hemen hemen hepsi bu çalışmaya dâhil olmaktan memnuniyet duymakta ve sonucu merak etmektedir.
19. Aralarında temkinli olmayı tercih edip soyadını yazmayan bir kişi mevcuttur.
20. Görüşmeye başlamadan önce katılımcıların kendi istedikleri yerlere gidildiğinde Türklere samimi ilişkiler içinde oldukları gözlenmiştir.
21. Nicole Uysal kapalı olduğu için Türklerin açık olan Almanlara göre kendisine daha farklı davrandığını daha avantajlı bir duruma geçtiğini belirtmiştir. Bu tercihin kendisinin hayatını daha da kolaylaştırdığını ifade etmiştir.
22. Çoğunluğu Alanya ağzını anlamakta güçlük çekmekte hatta daha uzun süre Alanya'da kalsalar bile yine de tam olarak anlayamayacaklarını düşünmektedirler.
23. En uzun süre Türkiye'de ikamet eden katılımcının dili diğerlerinden farklılık göstermektedir. Osmanlıca kelimeleri kullanmaya yaşından dolayı daha meyillidir.
24. Alman çiftlerde gözlemlenen bir durum ise birinin Türkçeyi daha iyi konuşurken diğerinin eşinin yardımına ihtiyaç duyacak şekilde hayatını sürdürmesidir.
25. Bir diğer konu ise Türkçe dışında eğitimleri ne olursa olsun her bir katılımcı en az bir yabancı dil bilmektedir.
26. Katılımcıların hepsinin randevu saatine çok dikkat ettiği gözlenmiştir.
27. Görüşme sonunda fotoğraf çekme talebi hemen kabul edilmiş, hatta katılımcı Bea Lotz bu ihtimali düşünerek renkli giydiğini ve rujunu yanında getirdiğini belirtmiştir.

- 28.** Aralarında Alanya'ya tekrar gidildiğinde buluşmak sohbet etmek isteyen birkaç kişi çıkmıştır.
- 29.** Katılımcıların çoğunluğunun Almanya'nın kuzeyinden olması dikkat çekicidir.
- 30.** Çalışmaya katılımcı bulmanın güçlüğü'nün nedenlerinden biri de Almanların uzun yıllar Alanya'da yaşamasına rağmen Türkçeyi öğrenmemeleri günlük işlerini Almanca aracılığıyla çözmelerinden dolayı ihtiyacın ortadan kalkmasıdır.
- 31.** Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancılar için Alanya Halk Eğitim Merkezi'nde ücretsiz kurslar düzenlense de bu kurslarda sadece temel Türkçe eğitimi (A1 ve A2) verildiğinden görüşme sorularını net anlayamayacakları dolayısıyla elde edilen verilerin kullanılmayacağı düşünüldükten bu alternatif elenmiştir.
- 32.** Bunun dışında görüşme yapan kişiler katılımcı bulmaya çalışırken buldukları kişilerin Türkçe seviyeleri çok yetersiz olduğundan çalışma için uygun olmayacağına karşılıklı karar verilmiştir.
- 33.** Bir diğer gözlem de Alanya'nın ikliminden dolayı özellikle yaşı ileri olup okul çağında çocukları olmayan, emekli olup herhangi bir işte çalışmayan Almanların Nisan ayından Eylül sonuna kadar Alanya dışında vakit geçirmeleridir. Bu durum kayıt sayısına da yansımıştır. Eylül ayında 5 kayıt yapılırken, Şubat ayında 9 kayıt yapılmıştır.
- 34.** Çalışmanın içeriği hakkında bilgi verilse de ilginç durumlar ve sorularla da karşılaşmıştır. Eşcinsel birinin de çalışmaya katılımcı olarak dâhil edilip edilemeyeceği, tercüman kullanılıp kullanılmayacağı sorulmuş, Türk adı taşısa da bir Almanla evli olduğundan ve Almanya'da doğup büyüdüğünden kendisinin de Alman olduğunu iddia edip çalışmaya katılmak isteyen de olmuştur. Hatta bu kişinin aşırı istekli ve hevesli tavrı reddedilememiş sonrasında kullanılmayacağı bilinse de kayıt alınmıştır.
- 35.** Çalışmaya katılanlardan 3'ü Alanya'ya gelmeden önce iş, evlilik dolayısıyla Türkiye'nin başka şehirlerinde yaşamışlardır.
- 36.** Bazı katılımcıların kayıt sırasında kelimeleri daha düzgün telaffuz etmek için aynı kelimeyi birden fazla kez tekrarladığı, ya da heceleyerek yavaş söylediği heyecanlandıkları gözlemlenmiştir ve kayıt bittikten sonra nasıl konuştuklarını, iyi konuşup konuşmadıklarını teyit etmek istemişlerdir.

37. İki kişinin birlikte derlemeye geldiği durumlarda yanındakinden kendi Türkçe seviyesini daha düşük seviyede gören katılımcı önce diğer katılımcıyı dinleyip daha sonra kendisi ikinci sırada konuşmayı tercih etmiştir.
38. Katılımcılardan birkaçı bu çalışmayı da bir anket çalışması olarak düşündüklerini ve Almanlarla ilgili çeşitli konu ve alanlarda birçok kişinin talepleriyle karşılaştıklarını ve bu durumdan sıkıldıklarını dile getirmişlerdir.
39. Christiane Alaeddinoğlu'yla yapılacak görüşme öncesi aranılan kağıt ve ses kayıt cihazının bir süre bulunamaması nedeniyle karşı tarafa vakit kaybı yaşatıldığı düşünüldükçe özür dilenmiştir. Katılımcı buna karşılık bu durumun görüşmeyi yapan kişiyi daha doğal ve sempatik gösterdiğini ifade etmiştir.
40. Katılımcılardan Mathias Goldstein'a Alanya'ya ilk defa geldiği söylenince kendisi görüşme için zamandan tasarruf adına bulunulan yerden kendi özel aracıyla almayı teklif etmiş, eşinin de katılımcı olarak katılacağı ofise gidilmiştir.
41. Çalışmaya katılan katılımcıların hepsinin dikkat çekmeyecek şekilde giyim kuşamlarına dikkat ettiği, tatil için gelen turistten farklı olarak yaşadığı bölgeye uyum gösterdiği gözlenmiş, hatta 3 katılımcı yaşadığı yere tam anlamıyla uyum sağlamak adına bunu özellikle tercih ettiklerini, biri de kapandıktan sonra yerel halkın kendisini açık olan diğer yerleşik Türkle evli Almanlardan daha çok benimsediğini dile getirmiştir.
42. Başka bir katılımcı din değiştirerek İslam dinini seçmiş ve ismini Saliha olarak değiştirmiş olsa da kendisine nasıl hitap edebileceğini sorduğumda Nina'yı tercih etmiştir.
43. Kayıt yapmak için merkezden uzaklaştıkça kayıt sonrası dönüş sıkıntı olmuştur. Okurcular tarafına katılımcıların iş çıkış saatinde gidilmiştir ve akşam saatlerinde dönüş yolunda yolda durak olmadığı için zorluk yaşanmıştır. Telefonla yardım için katılımcılardan Nicole Uysal aranmış, eğer otobüs gelmezse kendisi merkeze kadar bırakmayı teklif etmiştir.
44. Yaşı diğer katılımcılara göre daha ileri olan Almanların okul çağında olmayan evli çocuklarının, anne babalarının aksine Almanya'da veya yurt dışında yaşamayı tercih ettiği gözlenmiştir.

45. Aralarında Türkçeyi konuşurken Almancaya en çok başvuran katılımcılardan Ines Goldstein'in verdiği tepkiler, hâl, tavır vb. daha çok Almanların tavırlarını yansıtmaktadır.
46. Sosyal açıdan uyumsuzluk yaşayan katılımcılardan Sabine Rieger'e bakıldığında Türkçe bilgisinin diğer katılımcıların çoğunluğuna nazaran daha düşük seviyede olması, Alanya'ya diğer katılımcıların çoğunluğuna göre geç yaşta gelmesi ve en önemlisi bireysel tercihi olarak sınırlı bir çevre oluşturmak istemesinin çevreyle iletişimde sıkıntılara neden olduğu düşünülmektedir. Diğer katılımcılardan Bea Lotz ve Luise Hockenholz de geç yaşlarda Alanya'ya gelmelerine karşın, yerel halkla daha çok bir arada olmayı tercih etmiş, çevrelerini Türklerden seçmiş ve bu durum onların Türkçeye ve Türk kültürüne daha olumlu bir tutum sergilemelerini sağlamıştır.
47. Katılımcılardan Gabi Gassler, Beate Meyer İşözen çocukları tarafından konuşmalarının hor görüldüğünden yakınmaktadır.
48. Katılımcılardan Nina Heldmann yabancı aksanından dolayı hemen yabancı olarak anlaşıldığını dile getirmektedir.
49. Katılımcılardan Nicole Uysal'ın yaşadığı yere uyumunu kolaylaştıracak şekilde giyinme stili oluşturduğu söylenebilir.
50. Katılımcılardan Martina Yaman'ın insan ilişkilerinde samimi sıcak tavırlar sergilemesi ve Julia Alaeddinoğlu'nun beden dilini Türkler gibi kullanması ve Gerda Mete Seven'in artık kendini Almanya'ya, Alman kültür, anlayış ve düşüncesine yabancılaşmış hissetmesi kültür etkileşiminin katılımcılar üzerindeki etkileridir.
51. Katılımcılardan özellikle Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Martina Yaman Türkiye'nin sosyal ve politik meseleleriyle ilgili olup, Martina Yaman, Türkiye'nin imajının haksız yere kötü gösterildiğini ve uğraştığı sorunlara bakılmaksızın acımasızca eleştirildiğini ifade ederken, Türk tarihine de hâkim olan Atatürk sevdalısı katılımcı Gerda Mete Seven Atatürk dönemi ve Menderes dönemiyle ülkenin durumunu karşılaştırmaktadır. Diğer katılımcı Luise Hockenholz ise ihtiyaç sahiplerine bireysel olarak yardım ederken, Mathias-Ines Goldstein çifti kurdukları yardım derneği aracılığıyla resmi kurumlarla işbirliği yaparak yaşadıkları yere maddi katkı sağlamaktadırlar.

52. Katılımcılar her ne kadar kültürel, sosyal politik anlamda sorunları dile getirirse de Alanya’da yaşamaktan mutlu olduklarını dile getirmişlerdir.
53. Katılımcılara aşağı yukarı aynı sorular sorulsa da ses kaydını en erken tamamlayan ve sorulan sorulara diğer katılımcılara göre daha kısa cevaplar veren katılımcı Mathias Goldstein olmuştur.
54. Katılımcıların tamamına aynı konuşma hızında soru sorulsa da soruyu anlamadıkları gözlemlendiğinde tekrar daha yavaş ve daha basit kelimelerle sorular yeniden yapılandırılmıştır.
55. Bazı katılımcıların birbirleriyle çok samimi olmasa da birbirlerinin siyasi görüşlerini bildikleri ve yorum yapmaktan kaçındıkları gözlemlenmiştir.
56. Buluşulan yerlerde katılımcılara bir şeyler ısmarlandığında birçoğunun ikinciyi almak istemedikleri gözlemlenmiş, teklifi kibarca reddetmişlerdir.
57. Kayda gelen katılımcıların çoğunluğunun yoğunluklarından dolayı görüşme sonrasına kendi kişisel işlerini koydukları bu nedenle görüşmenin yaklaşık ne kadar süreceğini kayda başlamadan sordukları görülmüştür.
58. Katılımcılardan bazıları özellikle anket doldurmaktan sıkıldıklarını ve sürekli kendilerine bu talep ile gelindiğinden şikayet ederken, bu çalışmanın içeriğinin farklı olmasından dolayı bu durumun hoşlarına gittiğini belirtmiş; diğerleri de çalışmaya dâhil olmaktan dolayı memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.
59. Katılımcılardan Ines-Mathias Goldstein çiftiyle görüşme yapılmadan önce görüşmenin bayramda yapılması teklif edilmiş katılımcılar bu zamanı tatil olarak değerlendireceklerini söyleyerek bu zamandaki görüşme talebini reddetmişlerdir. Bir diğer katılımcı Julia Alaeddinoğlu ise görüşmeden önce görüşmenin ne kadar süreceğini, bayram için hazırlık yapması gerektiğini ifade etmiştir.
60. Bu katılımcılar dışında bazı katılımcılarla da görüşülmek istenmiş ve bu kişilerle mesajlaşmış ancak kişiler yoğunluklarını neden göstererek görüşme isteğini reddetmişlerdir.
61. Katılımcılardan Martina Yaman ve Nicole Uysal, bir arkadaşlarının yurtdışında olduğunu internet üzerinden görüntülü olarak katılabileceğini söyleyerek çalışmaya yardımcı olabileceklerini belirtmişlerdir.

62. Görüşme sırasında Martina Yaman'ın okuldan eve yemek yemek için gelen kızı ve Rus arkadaşının kızıyla Almanca konuştuğu tespit edilmiştir.

63. Martina Yaman'ın eşi de katılımcı bulabilmek için telefonlarla görüşme yapmıştır.

64. Fotoğraf çekme talebini hiçbir katılımcı reddetmemiştir.

65. İlk defa görüşme yapılmaya gidildiğinde bir işletmeciye tanıdığı Türkçe bilen Alman olup olmadığı sorulmuş ve işletmeci uzun süredir Alman tanıdıklarının olduğunu ancak Türkçe konuşmadıklarını ifade etmiştir.

66. Bireysel çabalarla katılımcı bulmaya çalışırken markette Almanca konuştuğu tespit edilen birinin telefonla konuşmasını bitirmesi beklenmiş ama bu durum kişide takip edilme hissi yaratarak tedirgin olmasına yol açmıştır.

67. Katılımcılarla görüşmeye gidildiğinde bir taksi şoförüyle çalışmayla ilgili sohbet edilmiş, geleneksel, muhafazakar ailelerin çocuklarının bir yabancı ile evlenmek istediğinde ailelerin hoşgörülü davrandığını bu durumun Alanya'da normal karşılandığını belirtmiştir.

68. Ankara'dan Alanya'ya ikinci kez kışın gidildiğinde kışlık giysiler tercih edildiğinden bu durum Alanya'nın yerlisi olmadığımızın hemen farkına varılmasına ve yerel halktan yardımcı olmak isteme talepleriyle karşılaşılmasına neden olmuştur.

69. Kayıtlar sırasında ilk seferde otelde, ikincisinde bir hafta süreyle öğretmenevinde kalınmıştır. Yaz sezonu olması sebebiyle öğretmenevinde yer bulunamazken, kışın yer bulmak daha kolay olmuştur. Oteldeki görevliler, Alanya'ya gelme amacımı sormuş ve kendileri de yardımcı olmaya çalışmışsa da o tarihlerde Almanların çoğunluğunun Alanya'da olmadığını, tanıdıklarının da Türkçelerinin iyi olmadığını belirtmiştir.

Veri ve Gözlem sürecinde verilerin yazıya sağlıklı aktarımı için katılımcıların bilgisi dahilinde ses kayıtları alınmıştır. Konuyla ilgili aşamalar aşağıda yer almaktadır.

2.1.4. Verilerin Yazıya Aktarılması ve Çözümlemesi

Derlemeler yazıya geçirilmeden önce sağlıklı veriler elde edebilmek adına paralel kayıt alınmıştır. Hem ses kayıt cihazı kullanılmış hem de cep telefonunun ses kaydedici özelliğinden yararlanılmıştır. Kayıtlar yazıya aktarılırken doğru sesi yakalamak için

Bea Lotz	65	Kadın	Önceden bir Almanla evliydi/ Şimdi bekâr	Ortaokul	Tercüman	Türkçe, İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça,	16 yıl	58 dk, 71 sn
Beate Meyer İşören	52	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Alanyalı değil, Adanalı)	Lise	Almanya'da tekstil firmasında çalışıyordu, Türkiye'de işletmeci, kendi iş yerinin sahibi	Türkçe, Rusça, İngilizce	24 yıl	22 dk, 05 sn
Christiane Aladdin oğlu	56	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Alanyalı)	Üniversite	Optometrist /Alanya'da kendi iş yerinin sahibi	Türkçe, İngilizce	26 yıl	38 dk, 13 sn

Gabi Gassler	59	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Alanyalı)	Lise	Ev Hanımı	Türkçe, İngilizce	24 yıl	22 dk, 45 sn
Gerda Mette Sevens	83	Kadın	Bekâr (İki evliliğini de Türklerle yapmıştır)	Lise	Ev Hanımı	Türkçe, İngilizce	56 yıl	27 dk, 02 sn
Ines Goldstein	59	Kadın	Evli (Alman'la evli)	Meslek Okulu /Lise	Terzi/ Muhasebeci /İş Yeri Sahibi	Türkçe, Rusça	26 yıl	33 dk, 27 sn
Julia Aladdin oğlu	54	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Alanyalı)	Realschule Meslek Okulu Mezun u, Türkiye'de Açık Öğretim Lisesi, Açıköğretim Üniversitesi Sosyoloji	Televizyoncu/ Gazeteci	Türkçe, İngilizce, Fransızca	31 yıl	19 dk, 07 sn

Katrin	56	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Kayserili)	Lise	Reklamcı	Türkçe, İngilizce	18 yıl	39 dk, 35 sn
Luis e Hoc ken holz	73	Kadın	Evli (Alman' la evli)	Üniver site	Öğretme n	Türkçe, İngilizce, İspany olca	8 yıl	35 dk, 39 sn
Mar tina Yam an	56	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Alanyalı)	Lise	Gazeteci	Türkçe, İngilizce, Fransız ca	20 yıl	20 dk, 06 sn
Mat hias Gol dstei n	68	Erkek	Evli (Almanl a evi)	Üniver site	Ekonom ist/ İş Yeri Sahibi	Türkçe, İngilizce	26 yıl	18 dk, 04 sn
Nico le Uys al	48	Kadın	Evli (Türkle evli)	Lise	Ev Hanımı	Türkçe, Rusça, Fransız ca, İngilizce	20 yıl	21dk, 53 sn
Nina Held man n	50	Kadın	Evli (Türk'le evli: Eşi Alanyalı)	Lise	Ev Hanımı	Türkçe, İngilizce	22 yıl	35dk, 13 sn

Sabine Rieger	56	Kadın	Bekâr (Türkle yaşıyor: Arkadaşı Bursalı)	Ortaokul	Sekreter /Ev Hanımı	Türkçe, İngilizce	10 yıl	31dk, 45 sn

Katılımcıların yaşı 48 ile 83 arasındadır. 14 katılımcının 13'ü kadın, 1'i erkektir. Kadın katılımcılardan 8'i Türk'le evli olup 1'i de Türk'le yaşamaktadır. Türklerle evli katılımcıların eşlerinin tamamı Alanyalı olmayıp üçü başka şehirlerdendir. Adana, Kayseri ve Bursa'dan Alanya'ya göç etmiş eşleriyle Alanya'da tanışmışlardır. Diğer kadın katılımcılardan 2'si ise bir Alman'la evlidir. Öncesinde bir Alman'la evli olup ayrılan ve iki evliliğini de Türk ile yapmış birer bekâr kadın katılımcı da bulunmaktadır. Tek erkek katılımcı ise katılımcılardan bir Alman'la evlidir. Katılımcılardan 2'si ortaokul; 8'i lise, 4'ü de üniversite mezunudur. Mesleklerine bakıldığında 5'i ev hanımı olup, 4'ü kendi iş yerinde çalışmakta, 1'i tercüman 1'i öğretmen olup, diğer 3'ü medya alanında (gazeteci/reklamcı) çalışmaktadır. Katılımcıların tamamı en az iki dil bilmekte olup bu diller Türkçe, İngilizce ve Rusçadır. Türkçe ve İngilizcenin yanında üçüncü bir dil bilenlerin sayısı 4'tür. Bu 4 kişi kadın olup üçüncü dil olarak Rusça, Fransızca veya İspanyolca bilmektedirler. Dört dil bilen sadece bir kişi olup bu katılımcı kadındır. Sadece bir katılımcı dokuz dil bilmektedir. Katılımcıların ikamet süreleri 8 ile 56 arasında değişmektedir.

Diğer belirtilmesi gereken bir konu ise dil öğrenim sürecinde ya da iki dilli bir ortamda yabancı dile olan yaklaşım veya tutumun oldukça önemli olduğudur. Çünkü gerek edinim gerekse öğrenim sürecinde bu yaklaşım ve tutum farkındalık evresini ve hazırbulunuşluk evrelerini hızlandıracak bununla birlikte dilin hem yapısal hem de içeriksel/kültürel bağlamda öğrenim dereceleri artacaktır. Değerlendirme sürecinde bunların da etkisi düşünülerek takip eden bölümde alt başlıklarla bu konuya da yer verilmiştir. Bireylerin konuyla ilgili kendi ifadeleri en arka bölümde ek olarak yer almaktadır.

2.3. KATILIMCILARIN TÜRKÇEYE YÖNELİK YAKLAŞIM VE TUTUMLARI

2.3.1. Katılımcıların Türkçeye Tanışmaları

Katılımcılara Türkçeye nasıl tanıştıkları sorulmuş ve katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda sıralanmıştır.

Bea Lotz adlı katılımcı iki bin dördte eşiyile ilk defa Alanya'ya tatile geldiğinde Türkçeye karşılaştığını dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen annesiyle ve kardeşiyle Alanya'ya tatil için geldiğinde Türkçeye karşılaştığını ifade etmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, Türkiye'ye ilk defa tatil için bin dokuz yüz seksen dokuzda geldiğini belirtmiştir. Gabi Gassler, Türkiye'ye ilk defa tatil için bin dokuz yüz doksan ikide geldiğini dile getirmiştir. Gerda Mete Seven, eşiyile Almanya'da tanışıp evlendikten sonra İstanbul'a ilk defa geldiğinde Türkçeye karşılaştığını ifade etmiştir. Ines Goldstein, bin dokuz yüz doksan beşte İstanbul'a taşındığı zaman Türkçeye tanıştığını söylemiştir. Julia Alaeddinoğlu, Türkiye'ye ilk defa tatil için bin dokuz yüz seksen altıda geldiğini belirtmiştir. Katrin, Türkiye'ye ilk defa tatil için bin dokuz yüz doksan üçte geldiğini ifade etmiştir. Luise Hockenholz, Türkiye'ye ilk defa tatil için bin dokuz yüz seksen dokuzda geldiğini söylemiştir. Martina Yaman, eşiyile bin dokuz yüz doksan beş yılında tanıştığını ancak Alanya'ya gitmeden önce Frankfurt'ta Türkçe öğrenmeye başladığını dile getirmiştir. Mathias Goldstein, Türkiye'ye bin dokuz yüz doksan beşte Alman şirket için geldiğinde tercüman sürekli yanında olduğu için Türkçe öğrenmeye gerek duymadığını, işten ayrılıp Çengelköy'e taşındığında Türkçe öğrenmeye başladığını ifade etmiştir. Nicole Uysal, Türkiye'ye iş için geldiğinde Türkçe bilmediğini ancak daha sonra bir sene boyunca gidip gelirken Almancası iyi olmayan eşiyile tanıştığını ve ondan duyduğunu dile getirmiştir. Nina Heldmann, doksan yedi yılında ilk defa Türkiye'ye geldiğinde ilk defa Türkçe duyduğunu ifade etmiştir. Sabine Rieger, iki bin birde ilk kez Alanya'ya tatil için geldiğinde Türkçe ile karşılaşmıştır.

Sonuç olarak Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nina Heldmann, Sabine Rieger Alanya'ya tatil için geldiğinde; Ines ve Mathias Goldstein iş için İstanbul'a

geldiklerinde; Gerda Mete Seven ise eşiyle Almanya’da tanıştığında Türkçe ile tanıştığını; Nicole Uysal ise Alanya’ya iş için geldiğinde Türkçe ile karşılaştığını dile getirmiştir.

2.3.2. Katılımcıların Türkçeyi Öğrendikleri Yerler

Katılımcılara Türkçeyi öğrendikleri yerler sorulmuş ve katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda sıralanmıştır.

Bea Lotz, Türkiye’ye tatil amacıyla gelmeden önce temel konuları içeren bir kitap aldığını ve evet, hayır, teşekkürler gibi temel öğeleri öğrendiğini ve Alanya’ya geldikten sonra Alanya TÖMER’e gittiğini ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, eşiyle tanıştıktan sonra Türkçe konuşulunca bir şey anlamadığı için Türkçe öğrenmesi gerektiğini düşünerek eşinden habersiz Almanya’da üç ay kursa gittiğini ama Türkçenin farklı bir dil ailesinden olması sebebiyle üç ayın yeterli olmadığını, pek fazla bir şey öğrenmediğini dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, Almanya’nın Köln şehrinde haftada bir, bir sene boyunca Türk dili ve kültürünü öğrenmek için bir kursa gittiğini ama aşırı solcu tutum sergileyen siyasi ağırlıklı bir yer olduğunu ve bir tartışma yaşandığını daha sonra ise Türkçe öğrenmek için Alanya’da özel ders aldığında Türkçeyi öğrendiğini, önceki kursta ise çok fazla şey öğrenemediğini temel seviyede öğrendiğini belirtmiştir. Gabi Gassler, Almanya’da haftada bir akşam kursuna dört sene boyunca gittiğini ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, ne Almanya’da ne de Türkiye’de kursa gitmiştir. İkinci eşinin yanında, onunla beraber onun muayenehanesinde çalıştığından halkla iç içe bir şekilde Türkçesini geliştirdiğini belirtmiştir. Ayrıca, Almanca Türkçe iki dilli sözlüğün yardımıyla örneğin pazara gittiğinde gördüklerinin anlamlarına bakarak öğrendiğini ifade etmiştir. Ines Goldstein, İstanbul’dayken Alman bir şirkette altı gün çalıştıkları zaman sadece Pazar günü Türkçe kursuna gittiklerini ve ilk defa orada “merhaba, nasılsın” gibi temel öğeleri öğrendiklerini, daha sonra Alanya’ya taşındıklarında ise TÖMER’e gittiğini söylemiştir. Julia Alaeddinoğlu, Alanya’ya geldiğinde özel bir öğretmenden birkaç ay boyunca özel Türkçe dersi alarak Türkçe öğrenmeye başladığını dile getirmiştir. Katrin, Almanya’nın Dortmund şehrinde işten sonra akşam kursa gittiğini belirtmiştir. İşten sonra gittiği için ve kendisine göre dil öğrenme yeteneği olmadığı için Türkçeyi çok öğrenemediğini ifade etmiştir. Luise Hockenholz, hem Almanya’da hem Türkiye’de kursa gitmiştir.

Almanya’da iki sene boyunca akşam okuluna giderek yaklaşık yüz saatlik bir Türkçe dersi aldığını söylemiştir. Toplamda dört kura gittiğini belirtmiştir. Türkiye’ye geldikten sonra TÖMER’de üç kur aldığını ifade etmiştir. Martina Yaman, Almanya’nın Frankfurt şehrinde bulunan bir Türk kültür evinde Türkçe öğrenmeye başladığını daha sonra Alanya’da TÖMER’de üç kur devam ettiğini belirtmiştir. Mathias Goldstein, önce kitaptan kendi kendine öğrenmeye çalışmış, sonrasında ise Alanya’da TÖMER’de bütün kurları tamamlamış ve özel ders aldığını belirtmiştir. Nicole Uysal, ne Almanya’da ne de Türkiye’de kursa gitmiş, Türkçeyi kendi kendine öğrenmiştir. Nina Heldmann, eşiyile Alanya’da tanıştıktan sonra Almanya’da halk eğitim merkezinde haftada bir iki kez üç dört ay Türkçe kursuna gittiğini ifade etmiştir. Sabine Rieger, sadece Almanya’da uzunca bir süre halk eğitim merkezinde Türkçe öğrendiğini belirtmiştir.

Özetlemek gerekirse; katılımcılardan Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nina Heldmann ve Sabine Rieger Alanya’ya gelmeden önce Almanya’da Türkçe kursuna katılmış, bu katılımcılardan Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Martina Yaman Alanya’da da Türkçe kursuna devam etmiş; Beate Meyer İşözen, Katrin, Nina Heldmann ve Sabine Rieger ise Alanya’ya geldikten sonra herhangi bir kursa devam etmemiştir.

Julia Alaeddinoğlu, Alanya’ya geldikten sonra özel Türkçe dersi almış; Mathias ve Ines Goldstein ise Alanya’da hem Türkçe kursuna gitmiş hem de özel ders almıştır.

Gerda Mete Seven ve Nicole Uysal ise hiç kursa gitmeden kendi kendilerine buldukları çevrenin de yardımıyla Türkçe öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

Alanya’da Türkçe kursuna gidenlerin tamamı Alanya TÖMER’e gittiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan Mathias Goldstein, Bea Lotz, Luise Hockenholz ve Ines Goldstein Alanya TÖMER’de Türkçeyi öğrenirken dilbilgisi ağırlıklı bir eğitim aldıklarını iletişimsel beceriyi kazandıracak şekilde pratiğe dayalı eğitim almadıklarını dile getirmişlerdir.

2.3.3. Katılımcıların Türkçe Öğrenme Sebepleri

Katılımcılara Türkçeyi öğrenme sebepleri sorulmuş ve katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda sıralanmıştır.

Bea Lotz, Alanya’da yaşayacağı için Türkçe öğrendiğini ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, eşiyle evlendikten sonra Alanya’da konuşulanlara yabancı kalmamak için Türkçe öğrendiğini dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, eşiyle tanıştıktan sonra hem dil hem kültür hakkında fikir sahibi olmak için Türkçe öğrendiğini belirtmiştir. Gabi Gassler, eşiyle tanıştıktan sonra Türkçe öğrendiğini ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, ilk geldiği senelerde Türkiye’de yabancı dil bilen olmadığı ve mecburi olarak iletişim kurmak için Türkçe öğrendiğini dile getirmiştir. Ines Goldstein, Türkiye’de yaşamak için Türkçe öğrendiğini belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu, eşinin ailesiyle iletişim kurmak ve bir yabancı gibi kalmamak için Türkçe öğrendiğini ifade etmiştir.

Katrin, eşiyle tanıştıktan sonra Türkiye’de yaşayacağı için Türkçe öğrenmeye başladığını dile getirmiştir. Luise Hockenholz, Alanya’da yaşamaya karar verdiği için Alanya’ya yerleştikten sonra Türkçe öğrenmeye karar verdiğini söylemiştir. Martina Yaman, eşiyle tanıştıktan sonra Türkçe öğrenmeye karar verdiğini ifade etmiştir.

Nicole Uysal, eşinin ailesi yabancı dil bilmediği için mecburen Türkçe öğrendiğini dile getirmiştir. Nina Heldmann, eşiyle tanıştıktan sonra Türkçe öğrendiğini ifade etmiştir. Sabine Rieger, Alanyada yaşamak için Türkçe öğrendiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; katılımcılardan Bea Lotz, Luise Hockenholz ve Sabine Rieger Alanya’da yaşayacağı için; Beate Meyer İşözen, evlendikten sonra etrafına yabancı kalmamak ve uyum sağlamak için; Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Katrin, Martina Yaman, Nina Heldmann eşiyle tanıştıktan sonra Türk dili ve kültürünü öğrenmek için; Gerda Mete Seven, mecburiyetten iletişim kurmak için, Ines Goldstein Türkiyede yaşayacağı için; Julia Alaeddinoğlu, Nicole Uysal eşinin ailesiyle uyum sağlamak, iletişim kurmak için Türkçe öğrendiğini dile getirmişlerdir.

2.3.4. Katılımcıların Türkçe Öğrenmelerindeki Faktörler

Katılımcıların dili kullanım ve öğrenim oranlarında yaklaşım ve tutumların önemi dışında çevre faktörü, eş faktörü, çocuk faktörü, dil öğrenim amacı gibi birçok faktörün çok daha etkili olduğu bilinmektedir. Katılımcıların kısaca bu konuda da bilgilerine başvurulmuştur. Bu faktörlerin içinde en etkili olanlar tercih edilmeye çalışılmıştır.

Bunlarla ilgili olarak kişilerin kendi beyanları çalışmanın sonunda ek olarak yer almaktadır.

2.3.4.1. Çevre Faktörü

Bea Lotz, dışa dönük olduğu için yeni kişiler tanıdığına sohbet hemen kolayca başladığını, Demirtaş'a alışveriş için gittiğinde kesinlikle iki, üç saate ihtiyaç duyduğunu ve herkesin kendisini tanimasından dolayı oradakilerle oturup çay içerek sohbet ettiklerini dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen, kendi iş yerlerinde çalışan Türk asıllı kadının yanına giderek onları ziyaret ettiğini ve kendisini düğün gibi etkinlikler için çağırdıklarında Türkçe konuştuğunu ifade etmiştir. Bunun dışında pazarda konuşulan Türkçeyi rahatlıkla anlayabildiğini ancak politika ile ilgili kelimeleri ve doktora gittiği zaman doktorun konuştuğu kelimeleri anlayamadığını dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, Alanya'ya geldiği zaman yeni bir kafenin açılmasıyla kendisini bu kafe sahibine tanıtarak iletişim kurduğunu ve Türkçesini geliştirdiğini ifade etmiştir. Bunun dışında pazara gitmenin kendisi için bir hobi olduğunu ve pazarda konuşulan herşeyi anladığını dile getirmiştir. Ayrıca Almancası çok iyi olan bir arkadaşıyla iş ortağı olduğunu ve yanlış bir kelime kullandığı zaman arkadaşının kendisine dönüt verdiğini ve arkadaş teknik kelimeleri tercüme ettiğinde kendisine de kelimenin Türkçesini nasıl anlatabileceğini sorduğunu ve kelimeler üzerinde tartışmalar yaptıklarını söylemiştir. Gabi Gassler, pazara gittiğinde pazarcılarının dilini kolaylıkla anladığını, arkadaşlarıyla iletişiminde de arkadaşlarının kendisine Alanya'ya ilk geldiği zamanlarda iyi konuşmadığını söylediğini şimdi ise güzel konuştuğunu ifade ettiklerini belirtmiştir.

Gerda Mete Seven, insanlarla kolayca iletişim kurduğunu, eşinin yanında çalıştığı zaman halka iç içe olduğunu ve bu sayede Türkçesini geliştirdiğini, bunun dışında Türk sanat müziği korosuna gittiğini, Türkü Yardım Sevenler Derneği'nde aktif olarak dört beş sene boyunca çalıştığını ve Atatürkçü Düşünce Derneği'nde aktif görevler aldığını, bunun dışında Doğru Yol Partisi'nde kadın kolları ikinci başkanı olarak da geçmiş yıllarda görev yaptığını belirtmiştir. Ines Goldstein, kendisi köye gittiğinde mecburen Türkçe konuştuğunu ve köyden döndüğü zaman orada sadece Türkçe konuştuğu için herşeyi bildiğini ifade etmiştir. Bunun dışında hem bir koroya gittiğini hem de bir yardım derneğinin başkanlığını yaptığı için buralarda Türkçesini geliştirebildiğini belirtmiştir.

Bunun dışında pazarda konuşulan Türkçeyi çok rahat bir şekilde anladığını ve bir kelimenin anlamını bilmediğinde eliyle gösterdiğini ifade etmiştir. Julia Alaeddinoğlu, arkadaşlarından gelen talepler üzerine Türkçe-Almanca çeviriler yaptığını, Asmek'in bir kursuna yazıldığını ve bunun da kelime bilgisini arttırdığını belirtmiştir. Katrin, çevresindekilerle sürekli Türkçe konuştuğunu ve oğlu okula başladıktan sonra da okuldan İngilizce, Almanca bilmeyen öğrenci anneleriyle arkadaş olduğunu ve sürekli Türkçe konuşmalarının kendisine çok fayda sağladığını söylemiştir.

Luise Hockenholz, Türkiye'de anlaşabileceği bir arkadaş bulduğunu ve onunla daha iyi Türkçe öğrendiğini, tercihinin Türk gruplarla etkinlik yapmak olduğunu ve bu nedenle koroya ve gezilere gittiğini, devlet hastanesinde Almanca öğretmek sosyal bağlantılar elde ettiğini, pazarda kendisiyle İngilizce ya da Almanca konuşmak isteseler bile Türkçe karşılık verdiğini belirtmiştir. Martina Yaman, Almanca ya da herhangi bir yabancı dil bilmeyen arkadaşlarıyla Türkçe konuştuğunu ifade etmiştir. Mathias Goldstein, iş çevresi ve onların ailelerine teşekkür etmek için yılda bir kez parti verdiklerini, bunun haricinde doğum günü, nişan, düğün için davet edildiklerinde gittiklerini söylemiştir. Nicole Uysal, çevresindeki Alman, Hollandalı arkadaşlarına tercümanlık yaptığını ifade etmiştir. Nina Heldmann, en çok kendisine yardımcı olanların İstanbul'dan ya da Ankara'dan gelen güzel, net ve yavaş konuşan arkadaşları olduğunu belirtmiştir. Sabine Rieger, her zaman dışarıda Türkçe konuştuğunu, pazarda Türkçe konuşurken hiç sorun yaşamadığını dile getirmiştir.

Özetle, katılımcılardan Beate Meyer İşözen, Türklerden daha çok yabancılarla iletişiminin olduğunu ve çevresindekilerin daveti üzerine Türklerin etkinliklerine katıldığını belirtse de; diğer katılımcılardan Bea Lotz korkmadan herkesle iletişim kurduğunu, Gerda Mete Seven ise insanlarla kolayca iletişim kurduğunu ve iç içe olduğunu söyleyerek Almanlardan daha çok Türklerle bir arada olmayı tercih ettiğini dile getirmiştir. Katılımcılardan Bea Lotz, Julia Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal çevrelerinden gelen talepler üzerine tercümanlık ve çevirmenlik yaptıklarını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan Sabine Rieger ve Luise Hockenholz, etrafındakilerin kendileriyle Almanca konuşmak istemelerine rağmen Türkçe konusunda ısrar ettiklerini ve Türkçe konuştuklarını belirtmişlerdir. Luise Hockenholz ve Christiane Alaeddinoğlu, Türkçe pratik yapmak için sürekli görüştükları bir arkadaşları olduğunu ifade etmişlerdir. Gerda Mete Seven, Ines Goldstein ve Luise Hockenholz koroya gittiklerini dile getirmişlerdir.

Türklerle bir arada gerçekleştirilen etkinliklere katılanlar, Ines Goldstein, Martina Yaman, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Julia Alaeddinoğlu ve Mathias Goldstein'dır.

2.3.4.2. Eş Faktörü

Bea Lotz bekar bir katılımcı olduğu için bu kapsamda değerlendirmeye alınmadı. Beate Meyer İşözen, eşiyle hem Almanca hem de Türkçe konuştuğunu, yanlış bir ifade kullandığı zaman eşi tarafından uyarıldığını ifade etmiştir. Christiane Alaeddinoğlu eşiyle önce İngilizce şimdi ise yüzde doksan beş Türkçe konuştuğunu dile getirmiştir. Gabi Gassler, eşinin Almancası çok kötü olduğu için sürekli Türkçe konuştuklarını söylemiştir. Gerda Mete Seven, ikinci eşinin yanında daha iyi Türkçe öğrendiğini ifade etse de bu katılımcı bekârdır. Ines Goldstein, eşi Alman olduğu için daha çok kendi aralarında Almanca konuştuklarını ifade etmiştir. Julia Alaeddinoğlu, eşiyle aralarında başta Almanca konuştuklarını ve şimdi de Almanca konuşmaya devam ettiklerini, eşinin Türkçe öğrenirken kendisine yardımcı olduğunu söylemiştir. Katrin eşiyle aralarında daha çok Almanca konuştuklarını dile getirmişlerdir. Fakat anlamadığı bir yer olduğunda eşine sorduğu zaman hem Türkçe hem de Almanca konuştuklarını dile getirmiştir. Luise Hockenholz, eşi Alman olduğu için ve Türkçe bilmediği için aralarında Almanca konuşmaktadırlar. Martina Yaman, eşinin çok iyi Almanca bildiğini ve her zaman Almanca konuşsalar da eşinin bütün gün iş yerinde Almanca konuştuğu için evde Türkçe konuşmak istediğini bu nedenle problem yaşadıklarını söylemiş ve yanlış bir şey söylediğinde hatalarını söylediğini ifade etmiştir. Mathias Goldstein, eşi Alman olduğu için daha çok aralarında Almanca konuştuklarını ifade etmiştir. Nicole Uysal, eşiyle tanıştığı zaman eşi çok az Almanca bildiği için Türkçe konuştuklarını şimdi de etrafında Almanca bilen olmadığı için Türkçe konuştuklarını dile getirmiştir. Nina Heldmann, eşiyle evde Almanca konuştuğunu belirtmiştir. Sabine Rieger bekâr olup arkadaşı Almanca bilmediği için Türkçe konuştuğunu söylemiştir.

Genel anlamda özetlemek gerekirse, Ines Goldstein, Luise Hockenholz ve Mathias Goldstein'ın eşleri Alman olduğu için Türkçe gelişimlerine katkıları sınırlıdır. Gabi Gassler, Christiane Alaeddinoğlu, Nicole Uysal eşleriyle, Sabine Rieger da erkek arkadaşıyla Türkçe konuştuğunu ifade etmişlerdir. Gabi Gassler, Nicole Uysal ve Sabine

Rieger’ın eşleri yeterli düzeyde Almanca bilmediği için mecburen Türkçe konuştuklarını belirtmişlerdir. Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman ve Nina Heldmann eşleriyle Almanca konuştuklarını; Beate Meyer İşözen ise hem Almanca hem de Türkçe konuştuklarını dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen ve az da olsa eşiyile Türkçe konuşan Martina Yaman’a eşlerinin Türkçe konuşurken hatalarını düzeltmesinden dolayı katkısından söz edilebilir. Katılımcılardan Gerda Mete Seven’in eşleri hayatta olmadığından eşlerinin Türkçe gelişiminde katkısından bahsedilemese de ikinci eşiyile Türkçesini daha çok geliştirdiğini dile getirmiştir.

2.3.4.3. Çocuk Faktörü

Bea Lotz, çocuk sahibi olmadığı için Türkçe öğrenmesinde çocuk faktöründen söz edilemez. Beate Meyer İşözen, çoğunlukla Almanca konuştuklarını bazen Türkçe de konuştuklarını ama başka bir yere gidildiğinde çocukların kendisiyle Almanca konuşmak istediğini bunu da çocukların belki kendisinin Türkçe konuşmasından utandıkları için olabileceğini belirtmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, çocuk sahibi olmadığı için Türkçe öğrenmesinde çocuk faktöründen söz edilemez. Gabi Gassler, çocuklarla Almanca konuştuğunu ve kendisi Türkçeyi kullanırken hata yaptığında çocukların hatalarını düzeltmediğini ifade etmiştir. Almanya’ya gittiklerinde kızı Türkçeyi unutmasın diye Türkçe konuşmak istediğinde kızının bu isteğe cevap vermediğini ve kendisiyle Almanca konuşmak istediğini söylemiştir. Gerda Mete Seven, çocuklarının iki dilli olduğunu ve Almanya’da yaşadıklarını belirtmiştir. Çocukları küçükken, Almanya’ya gittiklerinde Türkçe konuşmalarını, Türkiye’deyken Almanca konuşmalarını istediğini ve çocukların da bu durumdan sıkıldıklarını ifade etmiştir. Ines Goldstein adlı katılımcının Türkçe öğrenmesinde çocuğunun etkisinden bahsedilemez. Çocuğu Türkçe bilmemekte ve Almanya’da yaşamaktadır. Julia Alaeddinoğlu, çocuklarıyla sadece Almanca konuştuğunu, bunu çocukların ana dillerini tam öğrenmeleri için bilinçli olarak yaptığını ifade etmiştir. Katrin, çocuğuyla Almanca konuştuğunu, eşinin ise Türkçe konuştuğunu bu nedenle çocuğunun her iki dili çok iyi konuştuğunu bunun dışında kendisi Türkçe bir metin okuduğunda tonlamada yanlışlık yaptığında çocuğunun müdahale ettiğini ve doğrusunu gösterdiğini dile getirmiştir. Luise Hockenholz adlı katılımcının Türkçe öğrenmesinde çocuğunun etkisinden bahsedilemez. Çocuğunun Türkçe bilmediğini ve

İsveç'te yaşadığını söylemiştir. Martina Yaman, kendisinin, çocuklarla unutmasınlar diye Almanca konuştuğunu, eşinin Almancayı çok iyi bilse de Türkçe konuşmak istediğini belirtmiştir. Mathias Goldstein adlı katılımcının çocukları yanında yaşamamaktadır. Bu nedenle çocuklarının Türkçeye etkisinden bahsedilemez.

Nicole Uysal, çocuklarının Almancasının iyi olmasına rağmen kendisiyle Türkçe konuşmak istediklerini, bazen Türkçe konuşurken yanlış bir ifade kullandığında önce güldüklerini ama sonra yanlışını düzelttiklerini dile getirmiştir. Sabine Rieger, çocuk sahibi olmadığı için Türkçe öğrenmesinde çocuk faktöründen söz edilemez. Nina Heldmann, çocuklarıyla Almanca konuştuklarını, arkadaşlarıyla kendi durumunu karşılaştırdığında, arkadaşları aileleriyle birlikte Türkçe konuştuğu için Türkçelerinin daha da gelişmiş olabileceğini ifade etmiştir.

Sonuç itibariyle, Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu ve Sabine Rieger'in çocuğu olmadığı ve Ines Goldstein, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein'in çocukları Türkçe bilmediği ve yurtdışında yaşadığı için katılımcıların Türkçe gelişimlerine çocuklarının katkısından bahsedilmez. Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Nina Heldmann çocuklarıyla Almanca konuştuğunu; Nicole Uysal, çocuklarının Almancasının çok iyi olmasına rağmen kendisiyle Türkçe konuşmak istediklerini aktarmıştır. Nicole Uysal ve Katrin çocuklarının kendi hatalarını düzelterek Türkçe gelişimine katkı sağladıklarını ifade etmiştir. Katılımcılardan Nina Heldmann, çocuklarıyla Türkçe konuşmayı tercih etse Türkçesinin daha iyi olabileceğini ama Almanca konuştuklarını belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu ve Martina Yaman, çocukları Almancayı unutmasınlar diye sürekli onlarla bilinçli olarak Almanca konuştuklarını; Gabi Gassler ve Gerda Mete Seven ise Almanya'ya gittiklerinde çocukları Türkçeyi unutmasınlar diye çocuklarla Türkçe konuşmak istediklerini ama çocukların bu durumdan şikayetçi olduğunu dile getirmişlerdir.

2.3.4.4. Akraba Faktörü

Bea Lotz, eşi Alman olduğu için akraba faktörü açısından incelenemez. Beate Meyer İşözen, eşinin ailesiyle çok az Almanca konuşmalar da standart Türkçe konuştukları için hiç zorluk yaşamadığını, eşinin ailesinin başka bir şehirde Adana'da yaşadığını dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, eşinin ailesinin standart Türkçe değil Alanya ağzı

konuştuğunu ve önceki senelerde onları anlamakta ve onlarla iletişim kurmakta zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Gabi Gassler, eşinin ailesinden sadece küçük erkek kardeşi dışında diğerleriyle mecburen Türkçe konuştuğunu belirtmiştir. Gerda Mete Seven'in eşleri ve aileleri hayatta olmadığı, Ines Goldstein'in da eşi Alman olduğu için akraba faktörü açısından incelenemez. Julia Alaeddinoğlu, eşinin ailesi yabancı bir dil bilmediği için onlarla iletişim kurabilmenin, Türkçe öğrenme amacı olduğunu dile getirmiştir. Katrin, eşinin ebeveynlerinin İngilizce ve Türkçe bilmemesinin kendisini Türkçe konuşmaya mecbur bıraktığını ve bu şekilde Türkçe konuşmaya başladığını ve sonrasında çevresiyle rahatça iletişim kurmaya başladığını ifade etmiştir. Luise Hockenholz, eşi Alman olduğu için akraba faktörü açısından incelenemez. Martina Yaman, eşinin ailesinin standart Türkçe değil Alanya ağzı konuştuğunu ve anlamakta iletişim kurmakta zorluk yaşadığını dile getirmiştir. Mathias Goldstein'in eşi Alman olduğu için akraba faktörü açısından incelenemez. Nicole Uysal, kayınvalidesi ve eltisi Almanca bilmediğinden sadece Türkçe konuşarak iletişim kurmaya çalıştığını, eltisinin kendisine çok yardımcı olduğunu, Türkçeyi yanlış kullandığında bile yeğenlerinin kendisine gülmediği için onlarla konuşmayı tercih ettiğini ve zamanla kelime bilgisinin bu şekilde arttığını ifade etmiştir. Nina Heldmann, eşinin ailesi hiç Almanca bilmediği için mecburen onlarla Türkçe konuşarak öğrendiğini dile getirmiştir. Sabine Rieger, birlikte yaşadığı ev arkadaşının ailesi veya akrabalarıyla tanışmadığı için akraba faktöründen söz edilemez.

Sonuç olarak; Bea Lotz, Ines Goldstein, Luise Hockenholz ve Mathias Goldstein'in eşi Alman olduğu için Türkçe öğrenmelerinde akraba etkisinden söz edilemez. Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Christiane Alaeddinoğlu, Katrin, Julia Alaeddinoğlu, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann adlı katılımcıların eşlerinin aileleri yabancı dil bilmediği için onlarla mecburen Türkçe konuştuklarını dile getirmektedir. Sabine Rieger erkek arkadaşının ailesiyle tanışmadığı; Gerda Mete Seven'in ise eşleri hayatta olmadığı için akraba faktöründen söz etmek mümkün değildir.

2.3.4.5. Türk Televizyon ve Gazetelerin Rolü

Bea Lotz, Türk televizyonlarını az izlediğini ama Türk gazetelerini okuduğunu dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen, Türk gazetelerini okuduğunu belirtmiştir. Christiane

Alaeddinoğlu, eskiden Alman televizyonları yokken Türk televizyonlarını, dizi izlemek için izlediğini ama şimdi hiç izlemediğini; Türk gazetelerini ise okuduğunu ancak bilmediği çok kelimeyle karşılaştığından sözlüğe bakması gerektiğini ifade etmiştir. Gabi Gassler, Türk televizyonlarında dizi izlediğini, genellikle tercihinin Alman kanalları olduğunu söylemiştir. Ines Goldstein, Türk televizyonlarını eskiden seyrettiğini şimdi ise çok vakti olmadığını dile getirmiştir. Gerda Mete Seven, hem Türk televizyonlarını izlediğini hem de gazete okuduğunu ifade etmiştir. Julia Alaeddinoğlu, gazetelerin gündemini takip ettiğini hatta Türk televizyonunda haber sunduğunu belirtmiştir.

Katrin, Türk televizyonlarını dizi için izlediğini, gazete okumayı da denediğini ama çok okumadığını söylemiştir. Luise Hockenholz, Alanya gazetesini takip ettiğini ama televizyon haberlerinin çok hızlı olduğunu ve pembe dizileri saçma bulduğu için Türk televizyonlarını izlemediğini ifade etmiştir. Martina Yaman, hem Türk gazetelerini okuduğunu hem de Türk televizyonlarını izlediğini dile getirmiştir. Mathias Goldstein, bütün gün Türkçe konuştukları için evde rahatlamak amacıyla Alman televizyonlarını izlediğini, bunun dışında Alanya gazetesini okuduğunu ifade etmiştir. Sabine Rieger, hem Türk gazetelerini okuduğunu hem de Türk televizyonlarını izlediğini söylemiştir. Nina Heldmann, televizyonu dizi izlemek için kullandığını, genel olarak çok sevmediğini ve Alanya gazetesine de kuaförde iken magazin kısmına baktığını dile getirmiştir. Nicole Uysal, Türk televizyonlarını çok yoğun olmasa da izlediğini ve her gün olmasa da arada bir gazete okuduğunu söylemiştir.

Özetle; katılımcılardan Bea Lotz, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Sabine Rieger, Nicole Uysal ve Nina Heldmann hem Türk gazetelerini okuduklarını hem de Türk televizyonlarını izlediklerini dile getirmişlerdir.

Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu ve Mathias Goldstein ise Türk televizyonlarını izlemediklerini ama Türk gazetelerini okuduklarını ifade etmişlerdir.

Ines Goldstein Türk televizyonlarını izlemeye vakit bulamadığını Alman televizyonlarını izlediğini; Gabi Gassler ise sadece dizi izlemek için Türk televizyonlarını izlediğini daha çok Alman televizyonlarını izlediğini belirtmiştir.

2.3.4.6. Cinsiyet Faktörü

Bea Lotz, kadın olmasından dolayı erkek olan esnafla iletişimde hiçbir sorun yaşamadığını, çoğunluğun erkek olduğunu ve bunun da esnafla iletişimde hiçbir sorun oluşturmadığını, kendisi için fark yaratmadığını ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, önceden cinsiyete bağlı olmaksızın kötü kelimeleri kullandığını ama Türkçesinin gelişmesiyle birlikte daha dikkatli, daha kibar olmaya çalıştığını ifade etmiş; hâlâ kendisini yabancı olarak gördüğü için kötü kelimeleri yanlışlıkla kullanabileceğini iletişim kurduğu kişilere söylediğini dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, bilinçli olarak cinsiyetinden dolayı kelimeleri seçmediğini, etrafında da argo, küfür veya kötü kelime kullanılmadığı için kendisinin de kullanmadığını, etrafında kullanılsa bile anlamayacağını belirtmiştir. Gabi Gassler, Türkiye’de erkeklerin kadınlara göre daha kolay küfrettiklerini, bu durumu Almanya’da görmediği için yadırgadığını ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, kadın olmasının dilini şekillendirdiğini, argo kelimeleri bilse bile kadın olmasından dolayı kimseye karşı doğrudan kullanmayı tercih etmediğini ifade etmiştir. Ines Goldstein, cinsiyetine bağlı kalmaksızın herhangi bir şeyin, kişinin, durumun kötü olduğunu belirten ifadeyi kullandığını ve vurguya göre kullanımın değiştiğini dile getirmiştir. Julia Alaeddinoğlu, cinsiyetine bağlı olarak dil kullanımının farkında olmadığını, bir taraftan da bazı kullanımların argoya kaçtığını ve bu nedenle kullanmadığını dile getirmiştir. Katrin, cinsiyetinden dolayı kullandığı dile dikkat ettiğini, daha önce anlamını tam olarak bilmediğinden vallahi kelimesini kullandığını ama bu kelimeye karşı farkındalığı arttığı, anlamını öğrendiği için kullanmadığını söyleyerek Türkçesini geliştirmesinin dil farkındalığını arttırdığını ifade etmiştir. Luise Hockenholz, Alanya’da köyde yaşamakta olup cinsiyetinin diline de yansıdığını, yalnız olduğunda köyden bir erkekle karşılaştığında köyler için ayıp olarak görülebileceğinden selam vermediğini, eşi yanında olduğunda karşı taraf selam verirse selam verdiğini belirtmiştir. Mathias Goldstein, görüşme yapılırken aklına bir cevap gelmediğini dile getirmiştir. Martina Yaman, gerek Almanca gerekse Türkçede cinsiyete bağlı olmaksızın saygılı bir şekilde konuşmanın önemli olduğunu, kötü kelimeleri kullanmanın tercihi olmadığını ifade etmiştir. Nicole Uysal, kadın olduğu için kendisini daha kibar konuşmak zorunda hissetmediğini hatta çok sinir olduğu zaman Türkçe küfür ettiğini, genellikle araba kullanırken söylemeyi tercih ettiğini belirtmiştir. Nina Heldmann, sinirlendiği zaman

Almanca küfürleri bildiği için ağzından kaçırabileceğini ama Türkçe küfür öğrenmeyi merak etmediğini, kibar olmanın cinsiyete bağlı olmadığını ifade etmiştir. Sabine Rieger, kadınların kötü kelime kullanmasını hoş bulmadığını ama bir kimseyle problem yaşadığında ona bu şekilde cevap verebileceğini kendisi için fark etmediğini dile getirmiştir.

Sonuç olarak; Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Ines Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann cinsiyetinin iletişimde bir fark oluşturmadığını; Julia Alaeddinoğlu, Christiane Alaeddinoğlu dili kullanırken cinsiyetine bağlı olarak dil kullanımının farkında olmadığını; Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Katrin, Luise Hockenholz, Sabine Rieger ise dil kullanımında cinsiyet faktörünün önemli olduğunu ifade etmiştir.

2.3.4.7. Katılımcıların Günlük Aktivitelerinin Türkçe Öğrenmelerine Etkisi

Bea Lotz, internette ya da yerel halkla iç içe onlara tercüme konusunda yardımcı olarak zaman geçirdiğini ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, eşiyle restoran işlettiğini, daha çok Alman arkadaşlarıyla, zaman zaman da Türklerle bir araya geldiğini dile getirmiştir.

Christiane Alaeddinoğlu, denizden çıkan tahtalarla hobi olarak devam ettirdiği bir uğraşı olduğunu belirtmiştir. Gabi Gassler, çalışmanın haricinde daha çok Alman kanallarını arada bir de Türk dizilerini izlediğini ifade etmiştir. Ines Goldstein, eşiyle birlikte çalışmasının dışında Bombola Yardım Derneği adı altında köylere yardım götürdüğünü ve koroda şarkı söylediğini dile getirmiştir. Gerda Mete Seven, koroda şarkı söylediğini ve daha çok Türklerle bir araya geldiğini belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu, çeviri yaptığını ve ASMEK'in kurslarına gittiğini ifade etmiştir. Katrin, bir şirkette çalıştığını dile getirmiştir. Martina Yaman, eşiyle birlikte bir şirketleri olduğunu, aynı zamanda gazetecilik yaptığını, haber yazdığını, fotoğraf çektiğini ve Türklerden oluşan gruplarla faaliyetler yaptığını belirtmiştir. Mathias Goldstein, köpeklerini gezdirdiğini, yürüyüş yaptığını, kitap okuduğunu, hobi olarak pişirdiğini ve Bombola Yardım Derneğinde faaliyetler yaptığını dile getirmiştir. Luise Hockenholz, devlet hastanesinde doktor ve hemşirelere Almanca öğrettiğini, koroya gittiğini dile getirmiştir. Nicole Uysal, çocuklarıyla beraber karate yaptığını, tercümanlık yaptığını ifade etmiştir. Nina Heldmann, çalışmadığını, derneğe ya da bir kursa da gitmediğini, arkadaşlarıyla zaman

zaman vakit geçirdiğini belirtmiştir. Sabine Rieger, çalışmadığını, derneğe ve bir kursa da gitmediğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; katılımcıların çoğunluğu yerel halkla birarada olup ortak faaliyetler gerçekleştirdiklerini dile getirmişlerdir. Gerda Mete Seven, Ines Goldstein ve Luise Hockenholz koroya gittiklerini ve koroda Türkçe şarkılar öğrendiklerini, hatta Ines Goldstein her milletten oluşan koroda zaman zaman tercümanlık yaptığını; Bea Lotz çarşıya gidip yerel halkla sohbetler ettiğini; Christiane Alaeddinoğlu yalozlarla uğraştığını ve zaman zaman festivallere etkinliklere katıldığını; Ines ve Mathias Goldstein Bombola Yardım Derneğinde aktif çalışmalar yürüttüğünü belirtirken, Nina Heldmann ve Sabine Rieger insanlarla sohbet dışında yaptıkları faaliyetlerden bahsetmemişlerdir.

Dili etkileyen faktörlerin dışında, katılımcıların buldukları bölgenin yerel dilinin standart Türkçe edinimine hatta özellikle doğru telaffuza etkisini görebilmek amacıyla yaptıkları hataların Alanya ağzından kaynaklı olup olmadığını görebilmek için Alanya ağzı hakkındaki düşüncelerine de yer verilmiştir.

2.3.5. Katılımcıların Alanya Ağzı Hakkındaki Düşünceleri

Bea Lotz, Alanya ağzını çok anlamadığını, farklı ve ilginç bulduğunu, tanıdığı bir kişi konuştuğunda onu sadece yüzde kırk anladığını ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, Alanya'da hızlı konuşulduğunu ve farklı kelimeler kullanıldığını bazı kelimelere alıştığını ama anlayamadığını dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, kayınpederi Alanya ağzı konuştuğu için onu anlamadığını ve Türkçe öğrenmeye başladığında pazara gittiğinde de anlayamadığını çünkü Türkçe konuştuğu samimi arkadaşının bu şekilde konuşmadığını söylemiştir. Gabi Gassler, Alanya ağzıyla karşılaştığında zorluk çektiğini ve anlamadığını şimdi ise Alanya ağzına alıştığını ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, Alanya ağzını anlamadığını yüz sene orada kalsa bile anlayamayacağını, anlamak için karşı taraftan yavaş konuşmasını istediğini söylemiştir. Julia Alaeddinoğlu, eşinin Alanyalı olması nedeniyle bu ağızla ilgili çok sorun yaşamadığını dile getirmiştir. Katrin ise bu ağzı ilk etapta anlamadığını ancak aylar sonra bu ağzı çözümlediğini belirtmiştir. Luise Hockenholz, karşı tarafın konuşmasını anlamadığında yavaş konuşulmasını istediğini, Alanya ağzında güçlük çektiğinden beden diliyle anlaştıklarını dile getirmiştir. Martina Yaman, Alanya ağzını çok zor bulduğunu, başka bir dil gibi algıladığını ve

kayınpederini çok sevdiği için onunla daha yakın olmak adına Alanya ağzına yönelik bilgisini geliştirmek istediğini dile getirmiştir. Nicole Uysal, Alanya ağzını kayınvalidesinden duyarak öğrendiğini ve anladığını dile getirmiştir. Nina Heldmann, Alanya ağzını tam olarak anlayamadığını ve kullanmayı tercih etmediğini belirtmiştir. Sabine Rieger, Alanya ağzını çok farklı bulduğunu ve bu durumun kendisini zorladığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak; Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Katrin, Sabine Rieger, Alanya ağzını anlamadıklarını; Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Nicole Uysal önceden bu ağzı anlamakta zorlandıklarını ama şimdi anlamakta zorluk çekmediklerini; Martina Yaman, Bea Lotz, Nina Heldmann bazen anlayıp bazen anlamadıklarını; Luise Hockenholz ise Alanya'daki yerel halkın çok hızlı konuştuğunu ve onlardan tekrar etmelerini istediklerini dile getirmiştir.

Toplumdilbilimsel açıdan bakıldığında dilin öğrenimine etki eden faktörlerin dışında yerel ağzın da ne kadar önem taşıdığı anlaşılmaktadır. Çünkü sonuçta da görülebileceği üzere bu ağza olumlu yaklaşım gösterenler dille yakınlaşırken olumsuz yaklaşım gösterenler yerel ağza karşı mesafeli bir tutum sergilemiş ve yerel dili standart dilin öğrenilmesinde engel olarak tanımlamışlardır.

2.3.6. Katılımcıların Türkçe Durumları

2.3.6.1. Katılımcıların Türkçe Hakkındaki Düşünceleri

Katılımcılara Türkçe hakkındaki düşünceleri sorulmuş ve katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar aşağıda sıralanmıştır.

Bea Lotz, Türkçenin ünlülerinin birbirinin yerine yanlışlıkla kullanılmasından doğan durumların çok tehlikeli olabileceğini, iletişim ortamlarında Türkçenin yazımında hassas davranılmadığını eleştirmiş ve kuralların uygulanarak yazı yazılması gerektiğini ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, Türkçenin bildiği dillerden çok farklı bir dil olduğunu, bu nedenle kısa süre içinde pek fazla bir şey öğrenemediğini, Türkçenin ünlülerini karıştırmasından kaynaklanan durumlar yaşadığını ve bunun kendisini zor durumda bıraktığını dile getirmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, ünlü uyumu kuralını anladıktan

sonra Türkçenin kavranabileceğini, öğrenilen geçmiş zamanı kullanmakta zorluk çektiğini belirtmiştir. Gabi Gassler, Türkçenin sondan eklemeli bir dil olmasından dolayı eklerin kullanımı konusunda zorluk çektiğini, Türkçe kelimelerin Almanca ve İngilizce kelimelere benzemediğini, Almandan Türkçeye çeviri yaptığında kelimelerin tam karşılığını bulamadığı için Türklere kullanılan dilin sert geldiğini ifade etmiştir. Ines Goldstein, Almanca ve Türkçenin birbirinden çok farklı olduğunu söylemiştir. Katrin, Türkçenin ünlü uyumunun kendisine başta zor geldiğini ama sonradan konuşurken kendiliğinden oturduğunu, kolaylaştığını dile getirmiştir. Martina Yaman, Türkçede günlük kullanımda, kişiler arasında çok samimiyet olmasa bile *öpüyorum, özledim* gibi samimi bir dilin kullanıldığını, Almandada ise bu tür kullanımların olmadığını ifade etmiştir. Mathias Goldstein, yirmi iki senedir Türkiye’de yaşadığını ve artık Türk gibi düşündüğü için bunun kelime bilgisine de yansıdığını, teknik kelimelerin Almandasını bilmesede Türkçelerini çok rahat bir şekilde kullandığını belirtmiştir. Luise Hockenholz, Türkçenin sondan eklemeli yapısından dolayı kelimeyi anlasa bile ekleri anlamak için analiz yaptığını dile getirmiştir. Nicole Uysal, Türkçenin bildiği dillerden olan Almanca, Fransızca ve İspanyolcaya benzemediğini ama Türkçeyi severek öğrendiğini ifade etmiştir. Nina Heldmann, Türkçenin Almandaya göre daha mantıklı bir dil olduğunu sondan eklemeli bir dil olmasına bağlayarak bu durumu dile getirmiştir. Sabine Rieger, Türkçenin sondan eklemeli yapısının Almanlar için zor olduğunu, zamanları kullanmanın daha kolay olduğunu çünkü fiil kökünün sabit kaldığını sonuna getirilen eklerin değiştiğini, Almandada ise tüm kelimenin değiştiğini ifade etmiştir.

Özetle; Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Türkçede ünlülerin birbirinin yerine yanlışlıkla kullanılmasından doğan durumların iletişim kazalarına neden olabileceğini; Bea Lotz, kendi alfabelerinden farklı sesler içeren Türkçenin alfabesinin yazmada sıkıntı oluşturduğunu ve dikkat edilmesi gerektiğini; Christiane Alaeddinoğlu ve Katrin ünlü uyumu kuralını anladıktan sonra Türkçenin anlaşılabilirliğini; Christiane Alaeddinoğlu öğrenilen geçmiş zamanı ve edilgen yapıyı anlamakta, Gabi Gassler, Luise Hockenholz, Nina Heldmann, Sabine Rieger Türkçenin sondan eklemeli bir dil olması nedeniyle ekleri kavramakta ve kullanmakta güçlük çektiğini; Gabi Gassler, Ines Goldstein, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann Almanca ve Türkçenin birbirinden çok farklı diller olduğunu ifade etmiştir.

Katılımcılarla ilgili demografik bilgiler, Türkçeyi öğrendikleri yerler, bu dili öğrenmedeki etki eden faktörler, veri toplama araçları, uygulama evreleri, katılımcılarla yapılan görüşmelerde sorulan mülakat soruları, veri toplama süreci ve gözlem süreci, verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgiler paylaşıldıktan sonra takip eden bölümde yapılan mülakatlar üzerinden tespit edilen ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel, ve söz dizimsel sapmalara ve bu sapmalara ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

Söz konusu tespitlere geçmeden önce katılımcıların Türkçe dilbilgisi konusundaki düşüncelerine yer vermek yerinde olacaktır.

Bea Lotz, Türkçe öğreniminde gramerin çok önemli olduğunu, Alanya’da bazen gramer bilmeyip biraz Türkçe bilen Almanlarla karşılaştığını ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, dilbilgisinde, ses biliminden örnek vererek hata yapmanın kendisini zor durumda bıraktığını belirtmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, dilbilgisi hatalarını düzeltmek için özel ders aldığını ve oldukça faydalı olduğunu ama hâlâ edilgen yapılarda zorlandığını dile getirmiştir. Gabi Gassler, dilbilgisi öğreniminde eklerin öğrenilmesinin zor olduğunu ifade etmiştir. Ines Goldstein, durum eklerinde zorlandığını, düşünmeden yapıları kullandığını ve TÖMER’de dilbilgisi ağırlıklı bir eğitim aldığını belirtmiştir. Gerda Mete Seven, Türkçesinin çok iyi olduğunu ama telaffuzunun hiçbir zaman düzelmeyeceğini, bir dili çok iyi öğrenmek için çocukluktan itibaren öğrenilmesi gerektiğini, bunun dışında kelime öğreniminde ve kelime sıralamasında zorlandığını ifade etmiştir. Katrin, ünlü uyumunu kavramakta zorluk çektiğini belirtmiştir. Luise Hockenholz, kelime öğreniminde eksikleri olduğunu, kelimeyi anlasa da ekleri için analiz yapması gerektiğini, dilbilgisini TÖMER’de çok iyi öğrense de konuşma için yeterli olmadığını, önemli gün ve durumlarda hangi ifade ve kalıpları kullanması gerektiğini bilmediğini dile getirmiştir. Julia Alaeddinoğlu, genel olarak bir sıkıntı çekmediğini ifade etmiştir. Mathias Goldstein, dilbilgisini çok iyi öğrendiğini ama kelime öğretimine yeterince önem verilmediğini ifade etmiştir. Nicole Uysal, dilbilgisini öğrenmeden dili çevresinden duyarak öğrendiği için eksikleri olduğunu ve dilbilgisindeki yapıları bilmemekten kaynaklanan hatalar yaptığını belirtmiştir. Nina Heldmann, telaffuzunun iyi olmadığını, bir kelime söylediğinde bile hemen telaffuzundan yabancı olduğunun anlaşıldığını ifade etmiştir. Sabine Rieger, Türkçenin eklemeli yapısının kendisi için zor olduğunu dile getirmiştir. Yani katılımcılardan Bea Lotz, Beate Meyer İşözen ve Katrin Türkçenin ses biliminde sorun yaşadıklarını, ünlülerin birbirine karıştırılmasından kaynaklanan durumların iletişim

kazalarına neden olduğunu; Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Luise Hockenholz, Sabine Rieger ve Nicole Uysal yapı biliminde problem yaşadıklarını; Gerda Mete Seven ve Nina Heldmann telaffuzda zorlandıklarını; Mathias Goldstein ise kelime bilgisinde zorlandığını dile getirmiştir.

Dilbilgisine karşı tutumları belirlendikten sonra sonuç kısmında sapmalarla ilgili hataları ilişkilendirilecektir.

2.4. SES BİLİMSEL SAPMALARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERDEN HAREKETLE TESPİTLER

Daha önce kuram kısmında belirtmiş olduğumuz üzere ses bilimsel sapmalar gerek sesletim kazanımında gerekse de içerikte önemli rol oynamaktadır. İlgili kısımda yapılan görüşmeler nesnel gözlemlere dayandırılmaya çalışılmıştır. Ses bilimsel sapmalar 14 ana başlık altında tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu başlıklar *ünlü değişmesi, ünlü uzaması, ünlü daralması, ünlü genişlemesi, ünsüz değişmesi, ünsüz yitimi, tekleşme, /l/ ünsüzünün, ötümlü, dil ve diş ucu ünsüzü /i/ olarak telaffuzu, ses grubu büzülmesi, ünlü kısalması, ünsüz uzaması, ünsüz türemesi, ünlü türemesi, gerileyici benzeşmedir.*

Ünlü değişmesi ile ilgili alt başlıklar /ı/ > /i/ değişmesi, /er/ > /e/ değişmesi /e/ > /è/ değişmesi, /a/ > /e/ değişmesi ve /ö/ > /a/ değişmesi olup *ünlü uzaması* ile ilgili /r/ yitimi nedeniyle bir önceki ünlünün uzaması, /a/ > /a:/ uzaması, /o/ > /o:/ uzaması, /u/ > /u:/ uzaması, /e/ > /e:/ uzaması, /ğ/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması, /ö/ > /ö:/ uzaması, /ü/ > /ü:/ uzaması, /l/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması, /i/ > /i:/ uzaması, /y/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması ve /ı/ > /ı:/ uzaması; *ünlü daralmasıyla* ilgili alt başlıklar o/ > / u/ daralması, /e/ > /i/ daralması ve /ö/ > /ü/ daralması olup *ünlü genişlemesiyle* ilgili tek alt başlık /i/ > /e/ genişlemesi olarak tespit edilmiştir. *Ünsüz değişmesi* başlığı altında otuz bir alt başlık tespit edilmiştir. Bu alt başlıklar, /z/ > /s/ değişmesi, /r/ > /y/ değişmesi, /r/ > /ğ/ değişmesi, /s/ > /z/ değişmesi, /ç/ > /ş/ değişmesi, /b/ > /p/ değişmesi, /g/ > /k/ değişmesi, /m/ > /n/ değişmesi /v/ > /f/ değişmesi, /j/ > /y/ değişmesi, /p/ > /f/ değişmesi, /v/ > /b/ değişmesi, /d/ > /n/ değişmesi, /m/ > /y/ değişmesi, /t/ > /d/ değişmesi, /t/ > /n/ değişmesi, /y/ > /g/ değişmesi, /s/ > /c/ değişmesi /c/ > /ş/ değişmesi, /z/ > /ş/ değişmesi, /l/ > /y/ değişmesi, /k/ > /g/ değişmesi, /ş/ > /j/ değişmesi /ş/ > /s/ değişmesi, /z/ > /ç/ değişmesi, /v/ > /r/

değişmesi, /s/ > /v/ değişmesi, /c/ > /j/ değişmesi, /p/ > /b/ değişmesi, /j/ > /c/ değişmesi ve /c/ > /ç/ değişmesidir. *Ünsüz yitimi* başlığı altında ise dokuz başlık tespit edilmiştir. /r/ yitimi, /h/ yitimi, /l/ yitimi, /n/ yitimi, /ğ/ yitimi, /k/ yitimi, /s/ yitimi, /ş/ yitimi ve /y/ yitimidir. *Tekleşme* ana başlığı altında ise //l/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /kk/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /ss/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /nn/ ünsüz çiftinin tekleşmesi ve /vv/ ünsüz çiftinin tekleşmesi olmak üzere beş başlık tespit edilmiştir. //l/ *ünsüzünün, ötümlü, dil ve dış ucu ünsüzü /i/ olarak telaffuzu, ses grubu büzülmesi, ünlü kısalması, ünsüz uzaması, ünsüz türemesi, ünlü türemesi, gerileyici benzeşme* başlıkları ana başlıklar olarak tespit edilmiş olup alt başlıkları bulunmamaktadır.

Sonuç olarak ses bilimsel sapmalar başlığı altında veriler toplanarak yukarıda belirtildiği şekliyle 14 ana başlığa ve sonrasında alt başlıklara ayrılmış ve sıklık sırasına göre aşağıdaki şekliyle sıralanmıştır.

Diğer taraftan her ne kadar bu çalışmada tespit edilen sapmaların nedenleri objektif bir biçimde ortaya konulmaya çalışılsa da bazı sapmaların nedenlerinin Almanca kaynaklı ya da Alanya ağzından kaynaklı olabileceği belirtilmiş, kesin bir neden ortaya konulmayıp ucu yorumlanmaya açık bırakılmıştır. Bu noktada ses bilimsel çalışmaların öznel betimlemeler mi yoksa nesnel betimlemeler mi olduğu sorusu akla gelmektedir. Konrot, sesbilgisi çalışmalarının çoğu kez araştırmacının öznel betimlemeleri olarak sonuçlandığını, daha doğrusu öznel yargılarda bulunan pek çok araştırmacının bu yolla kesin sonuca ulaşabilecekleri ve çalışmalarını sonlandırabilecekleri yanılığına düştüklerini belirtir. Nesnel gözlemlerle desteklenmedikçe bu öznel yargıların olgusal geçerliliğinden kuşku duymak gerektiğini belirtip, nesnel gözlemlerin kesin gözüyle bakılan sonuçlarının bile her zaman daha ileri tartışmalara açık olduğunu ifade eder (Konrot, 1991, s.23).

2.4.1. Ünlü Değişmesi

2.4.1.1. /ı/ > /i/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

yakın	—————>	yakin
tanıştık	—————>	taniştik

Cinsiyet: 13 Kadın - 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

İlgili ünlü değişmesi sapması tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13'ü kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Selen, Alman dilinde biri uzun ve kapalı, diğeri kısa ve açık olmak üzere iki tür /İ/ olduğunu, uzun ve kapalı /İ/ için /i:/ fonetik işareti, kısa ve açık /I/ için /I/ fonetik işareti kullanıldığını, Türk dilindeki kapalı /i/ sesinin Alman dilindeki kadar uzun ve kapalı olmadığını, biraz daha önde söylendiğini ifade eder (Selen, 1985, ss.45-46).

Ergenç, Alman dilinde biri uzun ve kapalı /i:/, diğeri kısa ve açık /I/ olmak üzere iki tür olduğunu, uzun ve kapalı /i:/ sesinin açık seslemde (Igel), tek ünsüzden ve /h/ den önce (Bibel, ihm) ve /ie/ yazıldığı yerlerde (Lied, Miene, niemand) bulunduğunu, kısa ve açık /I/ sesinin ise bir seslemlili sözcüklerde (in), birden çok ünsüzden, /sch/ ve /ng/

bileşimlerinden önce (Mittag, dichterisch, ding) ve /-ig/ son sesleminde (König) durduğunu ifade eder. Düz ve dar bir ön dil ünlüsü olan /i/ nin Türkçede yalnız kısa türü olduğunu, uzun okunuşuna yabancı kökenli sözcüklerde rastlandığını, bütün diğer ünlülerde olduğu gibi /ğ/ ile birlikte durduğunda da daha uzun okunduğunu belirtir (Ergenç, 1984, s.77).

Köse de yaptığı çalışmasında, hem Tayvanlı hem Alman öğrencilerin /ı/ ve /i/ ünlüsü bulunan sözcükleri yanlış seslendirdiklerini tespit etmiş, Alman öğrencilerin Tayvanlı öğrencilere oranla daha fazla yanlış sesletimde bulduklarını gözlemlemiştir. Alman öğrencilerin çoğunun metni okurken sözcükleri, *tirtıl* yerine *tirtıl*, *uyaniyor* yerine *uyaniyor*, *kalkıyor* yerine *kalkiyor*, *yapmıyor* yerine *yapmıyor* şeklinde seslendirdiklerini ifade etmiştir (Köse, 2015, s.88).

Tüm'ün de yaptığı çalışmada eriştiği bulgularda Alman öğrencilerin /ı/ sesini /i/ olarak telaffuz ettiği görülmüştür (Tüm, 2014, s.261).

Katılımcıların tamamının pek çok kelimedede, Almancada /ı/ sesi bulunmadığı için /ı/ sesine en yakın ses olarak /i/ sesini telaffuz ettiği düşünülmektedir.

2.4.1.2. /er/ > /e/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 11

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

beraber	—————>	berabê
kardeşler	—————>	kardeşlê

Cinsiyet: 10 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 6 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 11

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma, 11 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların sadece 1'i erkek olup 10 tanesi kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 9'u evli, 2'si bekârdır. 1 tanesi ortaokul mezunu olan katılımcıların 6 tanesi lise mezunu olup 4 tanesi de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Kısa, yarı açık ve düz bir ünlü olan /ɐ/ sesi standart Türkçede bulunmayıp Almancada bulunan bir ünlüdür. Almancada hece veya kelime sonunda bulunan /er/ harflerinin telaffuzunda ortaya çıkar. /r/ harfi telaffuz edilmez ve /e/ harfi vurgusuz, kısa, yarı açık, düz ve orta damak ünlüsü /ɐ/ olarak telaffuz edilir (Bekar, 2015, s.110).

Burada da Almancanın etkisiyle /er/ yerine /ɐ/ olarak telaffuz edildiği düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken yönü üniversite mezunlarının tamamının bu sapmayı yapmasıdır.

2.4.1.3. /e/ > /ɐ/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 10

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

defa	—————>	défa
ekonomik	—————>	èkonomik

Cinsiyet: 9 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 8 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 4 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapmanın 10 katılımcı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların 9'u kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 8'i evli, 2'si bekâr olup 1'i ortaokul, 4'ü lise, 4'ü üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

/è/ sesi ne standart Türkçede ne de Almancada bulunur. Erdem ve Bölük, Antalya ağzında örneklerine çok sık rastlanılan bu sesin /e /ile /i/ arasında boğumlanan kapalı bir ünlü olduğunu ve kelimenin ilk hecesinde sistemli bir görünüm arz ettiğini belirtmektedir. Erdem ve Bölük'ün çalışmasında verilen örneklerden birisi de Alanya'dan derlenen metinde geçen *çekinicēn* kelimesidir (Erdem ve Bölük, 2012, s.53).

Katılımcıların Alanya ağzı etkisiyle /e/ sesini /è/ olarak telaffuz ettikleri düşünülmektedir. Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken yönü üniversite mezunlarının tamamının bu sapmayı yapmasıdır.

2.4.1.4. /a/ > /e/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 8

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

aksan	—————>	aksen
mesela	—————>	mesele

Cinsiyet: 7 Kadın

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 4 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 8

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma 8 katılımcı tarafından yapılmış olup sapmayı yapanların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 2'si bekâr 6'sı evlidir. Katılımcıların 3'ü üniversite mezunu, 4 tanesi lise mezunu olup sadece 1'i ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Alanya yöresi ağzının karakteristik değişmelerinden olan bu ses olayı daha çok alıntı kelimelerde ilerleyici ve gerileyici ünlü benzeşmeleri yoluyla meydana gelmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.78). Erdem ve Bölük'ün çalışmasında verilen örneklerden birisi de Alanya'dan derlenen metinde geçen *kènerine* kelimesidir (Erdem ve Bölük, 2012, s.78).

Katılımcılara bakıldığında da Türkçe olmayan kelimelerde bu ünlü değişmesini yaptıkları tespit edilmiştir. Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta daha önce de ifade edildiği gibi tamamının kadın olmasıdır.

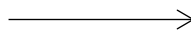
2.4.1.5. /ö/ > /a/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

köy

kay

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça

Türkiye'deki ikamet süresi: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği diğer yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.2. Ünlü Uzaması

2.4.2.1. /r/ Yitimi Nedeniyle Bir Önceki Ünlünün Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

burda → bu:da

herkes → he:kes

Cinsiyet: 1 Erkek, 13 Kadın

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13'ü kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Ergenç, biri küçük dil /R/'si, öteki dil ucu /r/'si olmak üzere iki allofon olduğunu belirtir (Ergenç, 1984, ss. 85-86). Selen de titreme sesleri başlığı altında verdiği sesleri, küçükdil R 'si (Zäpfehen-R) ve diğeri dil-ucu r'si (Zungenspitzen-r) olmak üzere iki çeşit /R/ olarak sıralar (Selen, 1985, s.130).

Köse de, yaptığı çalışmasında Türkçede çıkış biçimine göre şekil alan ve çarpmalı ses olarak adlandırılan /r/ ünsüzünün seslendirilmesinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için bir sorun olarak öne çıktığını belirtmiş, Alman öğrencilerin /r/ ünsüzünü kimi zaman yuttukları, kimi durumlarda vurguladıklarını gözlemlemiştir (Köse, 2015, s.89). Tüm de /r/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması sonucuna bulgularında ulaşmıştır (Tüm, 2014, s.260).

Burada da Almancanın etkisiyle Türkçe kelimelerin bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir.

2.4.2.2. /a/ > /a:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Ines Goldstein, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

defa	—————>	defa:
kaldık	—————>	ka:Ídık

Cinsiyet: 12 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma 13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 12’si kadın, 1’i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 10’u evli, 3’ü bekâr olup 2’si ortaokul, 7’si lise, 4’ü üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Alanya ağzında uzun /a/ sesi bulunmaktadır ve *āldı, āşı, ātmışı, vār* örnekleri verilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.62). Bu nedenle ihtimallerden biri olarak katılımcıların Alanya ağzının etkisi nedeniyle /a/ sesini /a:/ olarak telaffuz ettikleri düşünülebilir.

Ergenç, Alman dilinde biri boğaz boşluğunun iyice arkasında çıkarılan postdorsal, diğeri ağız boşluğunun ön kısmında oluşturulan prädorsal olmak üzere iki çeşit /a/ olduğunu, postdorsal /a/ sesinin uzun, prädorsal /a/ sesinin ise kısa olduğunu, postdorsal /a/’nın /h/’den önce (Fahne), çift yazıldığı zaman (paar), açık seslemde (da) ve tek ünsüzden önce (Vater) bulunduğunu, prädorsal a’ının ise birkaç ünsüzden önce

(Schatten) ve /sch/ ile /ng/ ses bileşimlerinden önce (Asche, lang), tek seslemlilerde tek ünsüzden önce (an) bulunduğunu ifade eder (Ergenç, 1984, ss.72-73).

Standart Almancada hem kısa hem de uzun /a/ sesi bulunurken standart Türkçede uzun /a/ bulunmamaktadır. Katılımcıların Almancanın etkisiyle /a/ sesini uzun olarak telaffuz etmeleri bir diğer olasılık olarak akla gelmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ortaokul ve üniversite mezunlarının tamamının bu sapmayı yapmalarıdır.

2.4.2.3. /o/ > /o:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

televizyon	—————>	televizyo:n
istasyonda	—————>	istasyo:nda

Cinsiyet: 8 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 6 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 56 yıl

Bu sapma 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 8'i kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 7'si evli, 2'si bekârdır. Katılımcılardan 1 tanesi ortaokul mezunu olup 2'si üniversite mezunu 6'sı ise lise mezunudur.

Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 56 yıl arasındadır.

Selen, Alman Dili'nde uzun ve kapalı, kısa ve açık olmak üzere iki çeşit /o/ olduğunu, uzun ve kapalı /o/ sesinin fonetik işaretinin /o:/ kısa ve açık o sesinin fonetik işaretinin ise /ɔ/ olduğunu ifade eder (Selen, 1970, s.36).

Fransızca kökenli sözcüklerdeki /ion/ ekinin Almancaya uzun sesletimli geçmesi nedeniyle, katılımcıların standart Almancada olup, standart Türkçede olmayan uzun söylenen bu ünlüyü Almanca'nın etkisiyle uzun söylediği düşünülmektedir.

2.4.2.4. /u/ > /u:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Ines Goldstein, Katrin, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

bu	—————>	bu:
okula	—————>	oku:la
sucu	—————>	sucu:

Cinsiyet: 8 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 8 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 6 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye’deki ikamet süreleri: 16 – 56 yıl

Bu sapma 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 8’i kadın, 1’i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 8’i evli, 1’i bekârdır. Katılımcılardan 1 tanesi ortaokul mezunu olup 2’si üniversite mezunu 6’sı ise lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye’deki ikamet süreleri 16 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Selen, arkadil vokallerinin sonuncusu olan /U/’nun boğumlanma yerinin en arkada olan yuvarlak bir vokal olduğunu, Alman Dili’nde uzun ve kapalı, kısa ve açık olmak üzere iki çeşit /u/ olduğunu, uzun ve kapalı /U/ için /u:/ kısa ve açık /U/ için /U/ fonetik işaretinin kullanıldığını belirtir (Selen, 1970, s.40).

Standart Türkçede ve Alanya ağzında olmayıp Antalya’nın Akseki ve Demre ilçelerinde /u:/sesinin tespit edildiği görülmüştür (Erdem ve Bölük, 2012, s.63).

Bu nedenle katılımcıların Almancanın etkisiyle uzun olarak telaffuz ettiği düşünülmektedir.

2.4.2.5. /e/ > /e:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Gerda Mete Seven, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Nicole Uysal, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

geldi	—————>	ge:ldi
neden	—————>	ne:den

Cinsiyet: 9 Kadın

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 6 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10 – 56 yıl

Bu sapma 9 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 7'si evli, 2'si bekârdır. Katılımcılardan 1 tanesi ortaokul mezunu olup 2'si üniversite mezunu 6'sı ise lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 10 ile 56 yıl arasındadır.

Ergenç, Alman dilinde öteki ünlülerden farklı olarak dört tür /e/ sesinin olduğunu söyler. Bunlardan ikisi uzun ve kapalı /e:/ diğeri ise uzun ve açık /ɛ:/ sesidir. Uzun ve kapalı /e:/ sesinin açık seslemde (Nebel), tek ünsüzden ve /h/'den önce (Weg, Mehl) ve çift yazılan yerlerde olduğunu (Meer); uzun ve açık /ɛ:/ sesinin ise açık seslemde (Jäger), tek ünsüzden önce (Mädchen), /h/ ile esneme hâlinde (wählen) bulunduğunu ifade eder (Ergenç, 1984, ss. 78-79).

Diğer taraftan standart Almancada hem kısa hem de uzun /e/ sesi bulunurken standart Türkçede ve Alanya ağzında uzun /e/ bulunmamaktadır. Katılımcıların Almancanın etkisiyle /e/ sesini uzun olarak telaffuz ettiği düşünülebilir. Toplumdilbilimsel açıdan bakıldığında sapmayı yapanların tamamının kadın olduğu görülmektedir.

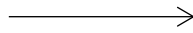
2.4.2.6. /ğ/ Yitimi Nedeniyle Ünlü Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Julia Alaeddinoğlu, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

ağzından

a:zından

değil	—————>	de:il
doğdum	—————>	do:dum
doğu	—————>	do:u

Cinsiyet: 6 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 4 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 6

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma 7 katılımcı tarafından yapılmış olup 6'sı kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasında olup 1'i de bekâr 6'sı evlidir. 3 tanesi üniversite, 4'ü lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 arasındadır.

/ğ/ ünsüzünün uzatıcı etkisiyle ilgili görüşlerden bazıları aşağıda sıralanmıştır.

Koç, /ğ/ ünsüzünün ünlü uzamasına yol açarak düşmesinin Türkçede böyle bir ses olmadığı anlamına gelmeyeceğini, /ğ/'nin önemli bir ses olduğunu ve titizlikle öğretilmesi gerektiğini savunurken (Koç, 1996, s. 601); Selen'e göre konuşma sırasında gerçekte böyle bir ses çıkmamakta, /ğ/'den önce gelen ünlü uzamaktadır (Selen, 1979, s. 85).

Özsoy, uzun ünlüler konusunda /ğ/'nin ünlüler üzerindeki uzatıcı etkisinden bahsederken (Özsoy, 2004, s. 49); Ergenç, kimi araştırmacıların /ğ/'nin bugünkü ölçünlü dilde bulunmadığı yolundaki görüşlerine katılmadığını, dilde anlam ayırt edici görevle yükümlü bir ögenin iyi incelenmesi gerektiğini, /ğ/ sesinin tıpkı Almandaki Dehnungs-h gibi hem kendisinden önce gelen ünlüyü uzatmakla görevli bir uzunluk imi, hem de anlam ayırt edici bir öge olduğunu ifade eder. Ergenç, yaptığı çalışmasında, aynı nitelikte iki ünlü arasında, yine bir sözcüğün içerisinde bir ünlü ile bir ünsüz arasında ve bir

sözcüğün son sesinde duran /ğ/'nin söyleyişte kesinlikle yitirildiğini ve kendisinden önce gelen ünlünün uzadığını saptadığını belirtir (Ergenç, 1984, s. 102).

Alanya ağzında da kelime ortası ünsüz düşmesinin sıkça karşılaşılan bir durum olduğu ifade edilip bu sesin kelime ortasında düştüğünü gösteren *āların* kelimesi örnek olarak verilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.133).

2.4.2.7. /ö/ > /ö:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 6

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Mathias Goldstein, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

Çengelköy'de	—————>	Çengelkö:y'de
özellekle	—————>	ö:zellekle

Cinsiyet: 5 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 3 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 6

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 56 yıl

Bu sapma 6 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek, 5'i kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 4'ü evli, 2'si bekârdır. Katılımcılardan 3 tanesi lise, 2 tanesi üniversite mezunu olup sadece 1 tanesi ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 56 arasında değişmektedir.

Selen, Alman Dilinde, uzun ve kapalı, açık ve kısa olmak üzere iki çeşit /ö/ olduğunu belirtir. Uzun ve kapalı /ö/ için /ø:/ fonetik işaretinin, kısa ve açık /ö/ için /œ/ fonetik işaretinin kullanıldığını ifade eder. Kapalı ve uzun /ø:/ sesinin açık hecede, tek ünsüzden önce ve /h/ ile esneme hâlinde olduğu, *Möve, Möbel, gewöhnlich, schön, Söhne, Töne, Öl, böse, Löhne, öde* örneklerini; kısa ve açık /œ/ sesinin telaffuz edildiği yerler için ise birden çok ünsüzden ve /sch/ ve /ch/ sesinden önce, *gönnen, örtlich, Frösche, Töchter, löschen, Wörter, Körper, östlich* örneklerini verir (Selen, 1979, ss.44-45).

Standart Türkçe ve Alanya ağzında olmayıp, Antalya'nın Serik ilçesinde /ö:/ sesinin tespit edildiği görülmüştür (Erdem ve Bölük, 2012, s.63).

Diğer taraftan standart Almancada hem kısa hem de uzun /ö/ sesi bulunurken standart Türkçede uzun /ö/ bulunmamaktadır. Katılımcıların Almancanın etkisiyle /ö/ sesini uzun olarak telaffuz ettiği düşünülebilir.

2.4.2.8. /ü/ > /ü:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Mathias Goldstein, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

gürültü	—————>	güğü:ltü
lütfen	—————>	lü:tfen

Cinsiyet: 4 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 3 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 3 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 56 yıl

Bu sapma 5 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek, 4'ü kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 2'si bekâr 3'ü evlidir. 3 tanesi lise mezunu olup 1'i ortaokul diğeri de üniversite mezunudur. Bu sapmayı yapan katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Selen, Alman Dilinde uzun ve kapalı, kısa ve açık olmak üzere iki çeşit /Ü/ olduğunu ve uzun ve kapalı /Ü/ için /y/ fonetik işaretinin, kısa ve açık /Ü/ için /Y/ fonetik işaretinin kullanıldığını belirtir (Selen, 1979, s.47).

Selen, uzun ve kapalı /y/ sesinin telaffuz edildiği yerler olarak açık hecede, tek ünsüzden ve /h/ den önce geldiğini ifade ederek *müde, Bühne, fühlen, spüren, üben, Brüder, Güte, wütend, sü, Hügel, Hühner, kühl* örneklerini verir. Kısa ve açık /Y/ sesinin telaffuz edildiği yerler için birden çok ünsüzden, /sch/ ve /ng/ ses bileşimlerinden önce geldiğini *Büsche, Bürger, Mücke, wünschen, günstig, dürfen, Hülle, Gürtel, fürtern, schützen* örneklerini vererek ortaya koyar (Selen, 1979, s.49).

Standart Türkçede ve Alanya ağzında olmayıp Antalya'nın Akseki ve Demre ilçelerinde /ü:/ sesinin tespit edildiği görülmüştür (Erdem ve Bölük, 2012, s.63).

Diğer taraftan standart Almancada hem kısa hem de uzun /ü/ sesi bulunmaktadır. Almancanın etkisiyle katılımcıların /ü/ sesini uzun olarak telaffuz ettiği düşünülebilir.

2.4.2.9. /l/ Yitimi Nedeniyle Ünlü Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Ines Goldstein, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

kalmadı

ka:madı

olmuştur

o:muştur

Cinsiyet: 5 Kadın

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 4 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 20 – 56 yıl

Bu sapma 5 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 1 tanesi bekâr olup 4'ü evlidir. Üniversite mezunlarından yalnızca 1 kişi, lise mezunlarından ise 4 kişi bu sapmayı yapmıştır. Bu sapmayı yapan Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 20 ile 56 yıl arasındadır.

Selen Türk dilinde iki tür /L/ sesi olduğunu, birine arka dil vokallerinden sonra ya da önce gelen *velar* /L/ için *hala, al, lala* gibi örnekleri; diğerine de ön dil vokallerinden önce ya da sonra gelen *palatal* /L/ olduğunu *elma, laf, il* gibi örnekleri vererek Alman dilindeki /L/'nin ikinci örneklerdeki /L/ olduğunu ifade etmiştir (Selen, 1979 s.134).

Ötümlü bir ön damak ünsüzü olan /l/ sesi, standart Türkçede bulunan fakat Almancada bulunmayan bir ünsüzdür.

Aynı zamanda /l/ sesinin düşüp kendinden önce gelen ünlüyü uzatması Alanya ağzında görülmesi de Antalya ve yöresi ağızlarında görülen karakteristik ses olaylarından (Erdem ve Bölük, 2012, s.134).

Akıcı bir ünsüz olan /l/ sesinin katılımcıların ana dillerinde olmamasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan incelendiğinde katılımcıların hepsinin kadın olması dikkat çekicidir.

2.4.2.10. /i/ > /i:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

iki \longrightarrow iki:

hangi \longrightarrow hangi:

Cinsiyet: 3 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 54 – 68

Medeni Durum: 1 Bekâr, 3 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 31 yıl

Bu sapma 4 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek 3'ü kadındır. Katılımcıların yaşları 54 ile 68 arasında değişmekte olup 1'i bekâr, 3'ü evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 31 yıl arasında değişmektedir.

Standart Türkçede ve Alanya'da olmayıp, Antalya ve Yöresi Ağızları adlı çalışmada, Antalya'nın Serik ilçesinde /i:/ sesinin tespit edildiği görölmüştür (Erdem ve Bölük, 2012, s.63).

Selen, Alman dilinde biri uzun ve kapalı, diğeri kısa ve açık olmak üzere iki tür /İ/ olduğunu, uzun ve kapalı /İ/ için /i:/ fonetik işareti, kısa ve açık /I/ için /I/ fonetik işareti kullanıldığını ifade eder (Selen, 1985, s.45).

Diğer taraftan standart Almancada hem kısa hem de uzun /i/ sesi bulunurken standart Türkçede uzun /i/ bulunmamaktadır. Katılımcıların Almancanın etkisiyle /i/ sesini uzun olarak telaffuz ettiği düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanlar arasında birbiriyle evli çiftin (Ines- Mathias Goldstein) bulunmasıdır.

2.4.2.11. /y/ Yitimi Nedeniyle Ünlü Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

böyle	—————>	bö:le
şeyler	—————>	şe:ler

Cinsiyet: 2 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 52 – 68

Medeni Durum: 1 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 26 yıl

Bu sapma 3 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek, 2'si kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 68 arasında olup 2'si evli, 1'i de bekârdır. 1'i ortaokul, 1'i lise, 1'i de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 26 yıl arasındadır.

Bir yarı ünlü olan /y/ sesinin bölge ağızında sistemli bir şekilde düşme eğilimi içerisinde olduğu tespit edilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.135).

Burada dikkat çeken nokta /l/ sesinden önce gelen /y/ sesinin düşmesi ve kendinden önce gelen ünlüyü uzatmasıdır.

Katılımcıların bölge ağzının etkisiyle bu şekilde kullandıkları düşünülebilir.

2.4.2.12. /ɪ/ > /i:/ Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Julia Alaeddinoğlu

Sapma Örnekleri:

sıkıldım	—————>	sıkı:ldım
yıkıldıktan	—————>	yıkı:ldıktan

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 52 – 54

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24 – 31 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup 2'si de kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 54 arasında olup 2'si de evlidir. 1'i lise, 1'i de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 24 ile 31 yıl arasındadır.

Ne standart Almancada ne de standart Türkçede uzun /ɪ/ ünlüsü bulunmaktadır.

Alanya ağzında uzun /ɪ/ sesi bulunduğu daha önceden tespit edilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.63). Örnek olarak verilen *yı:kanı* kelimesindeki /i/ sesi /ɪ/ ile /i/ arası düz, dar, yarı art bir ünlüdür.

Bu nedenle katılımcıların Alanya ağzının etkisi nedeniyle /ı/ sesini /i:/ olarak telaffuz ettikleri düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan incelendiğinde sapmayı yapanların yaşlarının birbirine çok yakın, evli ve kadın olması dikkat çekicidir.

2.4.3. Ünlü Daralması

2.4.3.1. /o/ > / u/ Daralması

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven

Sapma Örnekleri:

çocuklarım → çucuklarım

kolay → kulay

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 52 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 56 yıl

Bu sapma 3 katılımcı tarafından yapılmış olup 3'ü de kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 83 arasındadır. 2'si bekâr 1'i evli olup 1'i ortaokul, 2'si lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 56 yıl arasındadır.

Alanya ağzında karakteristik bir daralma olarak /o/ > /u/ daralması görülmekte ve Alanya yöresine ait *hoturaFı* örneği verilmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.90).

Bu nedenle katılımcıların /o/ sesini /u/ olarak telaffuz ettikleri düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların her üçünün de kadın olmasıdır.

2.4.3.2. /e/ > /i/ Daralması

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Ines Goldstein

sitemizde	—————>	sitimizde
tepeler	—————>	tipeleğ

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59 – 65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 26 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup 2'si de kadındır. Katılımcıların yaşları 59 ile 65 arasındadır. 1'i bekâr 1'i evli olup 1'i ortaokul, 1'i lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 26 yıl arasındadır.

Bölge ağzında yaygın bir değişme olup bazı örneklerde vurgusuz orta hecelerdeki ünlülerin daralmasıyla meydana geldiği ifade edilip, /e/ > /i/ daralmasına örnek *ékicēñ* kelimesi verilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.90). Bu nedenle katılımcıların /e/ sesini /i/

olarak telaffuz ettikleri düşünülmektedir. Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların her ikisinin de kadın olmasıdır.

2.4.3.3. /ö/ > /ü/ Daralması

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen

Sapma Örnekleri:

böyle	—————>	büyle
özellikle	—————>	üzelikle

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 52 – 65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 24 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup 2'si de kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 65 arasındadır. 1'i bekâr 1'i evli olup 1'i ortaokul, 1'i lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 24 yıl arasındadır.

Alanya ağzında görülen karakteristik olmayan ünlü daralmalarından biri de /ö/ > /ü/ daralmasıdır ve çalışmada *düverdik* kelimesi örnek olarak verilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.91).

Bu nedenle katılımcıların /ö/ sesini /ü/ olarak telaffuz ettikleri düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ise sapmayı yapanların her ikisinin de kadın olmasıdır.

2.4.4. Ünlü Genişlemesi

2.4.4.1. /i/ > /e/ Genişlemesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz

Sapma Örnekleri:

İspanyol	—————>	Espanyol
İspanyolca	—————>	Espanyolca

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 65

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Ortaokul

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça

Türkiye'deki ikamet süresi: 16 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 65 olup bekâr ve ortaokul mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında sekiz dil bilmektedir. 16 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Bu sapmanın katılımcının bireysel özelliklerine bağlı olarak yapıldığı düşünülmektedir.

2.4.5 Ünsüz Değişmesi

2.4.5.1. /z/ > /s/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

sözlükte	—————>	söslükte
zayıf	—————>	sayıf

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli,

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların /z/ sesini kendi ana dillerindeki gibi /s/ şeklinde seslettikleri görülmüştür. Hâlbuki Türkçede /z/ sesi yine /z/ olarak telaffuz edilmektedir.

Ayrıca, bir sesin farklı seslerle telaffuzu anlam farklılıklarına neden olabilmektedir. Ergenç'in de belirttiği gibi örneğin *zahl* sözcüğü /z/ harfiyle söylendiğinde Alman dilindeki *Saal* gibi anlamı farklı bir sözcük ortaya çıkabilir (Ergenç, 1984, s. 119).

2.4.5.2. /r/ > /y/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

arkadaşım	—————>	aykadaşım
biraz	—————>	biyaz

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

/r/ sesinin hem art hem de ön ünlülerinin yanında art damak ünsüzü olarak telaffuz edildiği görülür.

2.4.5.3. /r/ > /ğ/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

dışarı	—————>	dışağı
İngiltere'den	—————>	İngilteğe'den

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada olup Türkçede olmayan küçük dil /r/'sini, katılımcıların Türkçe kelimelerin telaffuzunda ana dilleri etkisiyle telaffuz ettikleri düşünülmektedir.

2.4.5.4. /s/ > /z/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Katrin, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Ines Goldstein, Luise Hockenholz, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ruşça	—————>	Ruzca
kısaltma	—————>	kızaltma
sadece	—————>	Zadece

Cinsiyet: 9 Kadın

Yaş: 50 – 73

Medeni Durum: 2 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 5 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 26 yıl

Bu sapma 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 9'u da kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 73 arasındadır. 7'si evli, 2'si bekâr olup 2'si ortaokul, 5'i lise, 2'si üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 26 yıl arasındadır.

Ergenç, Almandada, /z/ sesinin ön, iç ve son seste durduğunu, bir seslemin ilk sesinde /s/ olarak yazıldığı hâlde /z/ olarak okunduğunu ifade eder (Ergenç, 1984, s.88). Selen de titremeli dental /z/ sesinin Alman dilinde sadece bir hecenin ilk sesinde bulunduğunu, /s/

harfi ile yazıldığı için Türklerin bunu aynen yazıldığı gibi okuduğunu belirtir (Selen, 1985, s.116).

Katılımcıların Almancada olduğu gibi kelimenin ilk hecesindeki /s/ sesini /z/ olarak telaffuz ettikleri görülmüştür. Bunun dışında katılımcıların ilk hece dışında orta ve son hecede de /s/ sesini /z/ olarak sesletme meyilinde oldukları da tespit edilmiştir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken yönü sapmayı yapanların tamamının kadın olması ve her iki ortaokul mezununun da bu sapmayı yapmasıdır.

2.4.5.5. /c/ >/ç/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

derece	—————>	dereçe
kucağında	—————>	kuçağında

Cinsiyet: 6 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 50 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 3 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 7

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10 – 56 yıl

Bu sapma 7 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek, 6'sı kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr 4'ü evlidir. Katılımcılardan 3 tanesi lise mezunu olup 2 tanesi ortaokul diğer 2'si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe

dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 10 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Ötümlü, patlamalı-sızmalı, dişseti-damakönü ünsüzü olan bu ses standart Türkçede kullanılırken, Almancada alfabede /c/ olmasına rağmen telaffuzu tamamen farklıdır. /a/, /o/, /u/ ve ünsüzlerin önünde /k/; /ä/, /e/, /i/, /y/'nin önünde /ts/; yabancı kelimelerde ise /ş/, /ç/, /s/ şeklinde telaffuz edilir (Zengin, 2012, s.10). Genel olarak karakteristik değişmelerden olsa da kelime ortasındaki ötümsüzleşme Alanya ağzında tespit edilmemiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.110). Bu nedenle burada da Almancanın etkisiyle bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir.

Yapılan sapma, toplumdilbilimsel açıdan değerlendirildiğinde ortaokul mezunu olan katılımcıların her ikisinin de bu sapmayı yapması dikkat çekicidir.

2.4.5.6. /ç/ > /ş/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

çifti	—————>	şifti
çok	—————>	şok
Türkçe	—————>	Tükşe

Cinsiyet: 3 Kadın

Yaş: 65 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye’deki ikamet süreleri: 16 – 56 yıl

Bu sapma 3 katılımcı tarafından yapılmış olup 3’ü de kadındır. Katılımcıların yaşları 65 - 83 arasındadır. 2 tanesi bekâr olup 1 katılımcı da evlidir. Bu katılımcılardan 1 tanesi ortaokul mezunuyken diğer 2’si lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri 16 ile 56 yıl arasındadır.

/ç/ sesi ötümlü bir diş eti, damak ünsüzüdür. Standart Türkçede bulunup Almancada alfabe de bulunmasa da ses olarak daha çok birkaç sesin birleşiminde ortaya çıkar. Bekar da, bu ünsüzün Türkçedeki /ç/ sesine Almancada en yakın sesin /dsch/, /tsch/, /c/, /ch/ ve /j/ harflerinin telaffuzunda ortaya çıktığını ifade eder (Bekar, 2015, s.177). Katılımcıların Almancanın etkisiyle /ç/ sesini /ş/ olarak telaffuz edebileceği düşünülebilir.

Diğer taraftan, /ç/ > /ş/ değişmesi aynı zamanda Alanya ağzında da görülen karakteristik ve en yaygın sızıcılaşmalardan biridir (Erdem ve Bölük, 2012, s.113). Bu nedenle katılımcıların Alanya ağzı etkisiyle /ç/ sesini /ş/ olarak telaffuz ettikleri de düşünülebilir.

Tüm’ün yaptığı çalışmanın bulgularında da /ç/ sesinin /ş/ olarak sesletildiği (çiftlikte/şiflikte) görülmüştür (Tüm, 2014, s.261).

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken sonuç ise bu sapmayı yapanların tamamının kadın olmasıdır.

2.4.5.7. /g/ > /k/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Martina Yaman, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

grup	—————>	krup
Hamburg	—————>	Hamburk

Cinsiyet: 3 Kadın

Yaş: 52 – 56

Medeni Durum: 1 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10 – 24 yıl

Bu sapma 3 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 56 arasındadır. 1'i bekâr 2'si evli olup 1'i ortaokul 2'si lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 10 ile 24 yıl arasında değişmektedir.

Almancada hecenin sonunda veya diğer bir ünsüzün önünde yer alan /g/ biraz sertleşerek /k/ olarak okunur (Zengin, 2012, s.12).

Selen de, titremeli patlama sesleri olan /b/, /d/, /g/ seslerinin bir hecenin sonesinde sones sertleşmesi (Auslautverhärtung) kuralına göre /p/, /t/, /k/ seslerine dönüştüğünü, *Grab* (gra:p), *Weg* (ve:k), *Tod* (to:t) gibi örnekleri vererek açıklar (Selen, 1985, s.99).

Tüm'ün de yaptığı çalışmada /g/ sesinin /k/ sesi olarak (yengesi /yenkesi) telaffuz edildiği görülmüştür (Tüm, 2014, s.261).

Burada da Almancanın etkisiyle katılımcıların bu şekilde telaffuz ettiği düşünülmektedir. Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların her üçünün de kadın olmasıdır.

2.4.5.8. /v/ > /f/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein, Katrin, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

Avrupa	—————>	Afrupa
ödev	—————>	ödef

Cinsiyet: 2 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 56 – 68

Medeni Durum: 3 Evli

Eğitim: 1 Bekâr, 2 Evli

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye'deki ikamet süreleri: 18 – 26 yıl

Bu sapma 3 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek 2'si kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 68 arasında değişmekte olup 1'i bekâr, 2'si evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 18 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

Almancada /v/ sesi /f/ olarak telaffuz edildiği için katılımcıların kendi ana dillerinden bu şekilde aktarma yaparak /v/ sesini Türkçedeki gibi değil, Almancadaki gibi telaffuz ettikleri düşünülmektedir.

Köse de çalışmasında, Alman öğrencilerin büyük bir oranının *kahvaltı* sözcüğünü *kahfaltı* şeklinde seslendirdiğini, Almancada /v/ ünsüzünden sonra bir ünlünün gelmesi durumunda /v/ sesinin /f/ sesi gibi okunduğunu, *Vater* yerine *Fater*, *Vogel* yerine *Fogel* örneklerini vererek açıklamaktadır (Köse, 2015, s.90).

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta /v/ sesini /f/ olarak telaffuz eden katılımcılardan Ines Goldstein ve Mathias Goldstein'in birbiriyle evli olmasıdır.

2.4.5.9. /b/ > /p/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

rehberlik	—————>	repe:lik
bıraktı	—————>	pığaktı
bakmadı	—————>	pakmadı

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 52 – 56

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10 – 24 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmış olup her ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 56 arasındadır. 1'i bekâr 1'i evli olup 1'i ortaokul 1'i de lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 10 ile 24 yıl arasında değişmektedir.

Almancada titremeli bilabial /b/ sesi bulunmaktadır. Selen, bu sesin telaffuzunun aynen titremesiz bilabial /p/ sesinin telaffuzu gibi olduğunu ancak titremeli olan bu sesin yeteri kadar kuvvetli telaffuz edilmediğini ve /p/ sesine benzer bir ses duyulduğunu ifade eder. Bu yanlışı yalnız Türklerin değil, hatta Almanların bile yaptığını belirten Selen, bu sesin ön ve iç seste telaffuz edildiğini söylemektedir (Selen, 1970, s.93).

Burada da Almancanın etkisiyle ön ve iç seste bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir. Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların her ikisinin de kadın olmasıdır.

2.4.5.10. /m/ > /n/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

kaymakam \longrightarrow kaymakan

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça

Türkiye'deki ikamet süresi: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.5.11. /j/ > /y/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz

Sapma Örnekleri:

Japonca \longrightarrow Yaponca

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 65

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Ortaokul

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: 8 (İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça)

Türkiye'deki ikamet süresi: 16 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 65 olup bekâr ve ortaokul mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında sekiz dil bilmektedir. 16 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Almancada /j/ sesi /y/ olarak telaffuz edildiğinden katılımcının ana dilinin etkisiyle /y/ sesini /j/ olarak telaffuz ettiği düşünülmektedir.

2.4.5.12. /p/ > /f/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz

Sapma Örnekleri:

kütüphanesi

kütüfanesi

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 65

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Ortaokul

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: 8 (İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça)

Türkiye'deki ikamet süresi: 16 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 65 olup bekâr ve ortaokul mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında sekiz dil bilmektedir. 16 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Almancada bir kelimedede /ph/ varsa /f/ olarak okunur. Burada da Almancanın etkisiyle /f/ olarak telaffuz edildiği düşünülmektedir. Yapılan sapmanın toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek dikkat çeken bir tarafı bulunmamaktadır.

2.4.5.13. /v/ > /b/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz

Sapma Örnekleri:

başvuru \longrightarrow başbuğu

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 65

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Ortaokul

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: 8 (İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça)

Türkiye'deki ikamet süresi: 16 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 65 olup bekâr ve ortaokul mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında sekiz dil bilmektedir. 16 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın Alanya ağzından ya da Almancadan kaynaklanmayıp bireysel nedenlere bağlı olarak yapıldığı düşünülmektedir.

2.4.5.14. /d/ > /n/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler

Sapma Örnekleri:

küfrediyorlar \longrightarrow küfreniyola

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye’deki ikamet süresi: 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 24 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da Türkçe dışında bildiği ikinci dil olan İngilizceden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

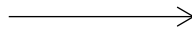
2.4.5.15. /m/ > /y/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Christiane Alaeddinoğlu

Sapma Örnekleri:

samimi

samiyi

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 52

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 52 olup evli ve üniversite mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 24 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği diğer dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.5.16. /t/ > /d/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler

Sapma Örnekleri:

tabi

dabi

Cinsiyet: Kadın**Yaş:** 59**Medeni Durum:** Evli**Eğitim:** Lise**Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller:** İngilizce**Türkiye'deki ikamet süresi:** 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 24 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Kelime başındaki bu ötümlüleşme, /t/ > /d/ değişmesi, Alanya ağızı için karakteristiktir (Erdem ve Bölük, 2012, s.103).

Ergenç'in de belirttiği gibi, ötümsüz /p/, /t/, /k/ ve ötümlü /b/, /d/, /g/ sesleri çıkış yerleri ve biçimleri açısından aynı olmakla birlikte Almandada ötümsüz sesler ön seste bulduklarında Türkçedekilerden daha soluklu, ötümlüler ise daha kuvvetli söylenmekte, yeteri kadar soluklu veya kuvvetli söylenmediğinde /p-b/, /t-d/, /k-g/ karıştırılması söz konusu olmaktadır (Ergenç, 1984, s.114).

Toplumdilbilimsel açıdan değerlendirildiğinde, bir Türk'le evli olan katılımcının Alanya merkezden uzak Okurcalar mahallesinde bir köyde yaşayıp daha çok eşinin ailesi, kayınvalidesiyle iletişimde olması nedeniyle bu sapmanın yapıldığı düşünülmektedir.

2.4.5.17. /t/ > /n/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1**Sapma yapanların isimleri:** Gabi Gassler

Sapma Örnekleri:

küfretmek

küfrenmek

Cinsiyet: Kadın**Yaş:** 59**Medeni Durum:** Evli**Eğitim:** Lise**Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller:** İngilizce**Türkiye'deki ikamet süresi:** 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 24 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği diğer yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.5.18. /y/ > /g/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1**Sapma yapanların isimleri:** Gerda Mete Seven**Sapma Örnekleri:**

yığınla

gığınlan

Cinsiyet: Kadın**Yaş:** 83**Medeni Durum:** Bekâr

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 56 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 83 olup bekr ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 56 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği diğer yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.5.19. /s/ > /c/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma rnekleri:

sıcak \longrightarrow cıcak

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça

Türkiye'deki ikamet süresi: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Katılımcının bireysel nedenlerden dolayı bu sapmayı yaptığı düşünülmektedir.

2.4.5.20. /c/ > /ş/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

kocam \longrightarrow ko:şam

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği dil: Rusça

Türkiye'deki ikamet süresi: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Almancada alfabede /c/ sesi olmasına rağmen telaffuzu tamamen farklıdır. /a/, /o/, /u/ ve ünsüzlerin önünde /k/, /ä/, /e/, /i/, /y/'nin önünde /ts/; yabancı kelimelerde ise /ş/, /ç/, /s/ şeklinde telaffuz edilir (Zengin, 2012, s.10).

Bu nedenle burada da Almancanın etkisiyle bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir.

2.4.5.21. /z/ > /ş/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

sekiz \longrightarrow sekiş

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 73

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, İspanyolca

Türkiye'deki ikamet süresi: 8 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 73 olup evli ve üniversite mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve İspanyolca bilmektedir. 8 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Katılımcının *sekiş* olarak telaffuz ettiği *sekiz* kelimesinden önce katılımcının *atmiş* olarak telaffuz ettiği *altmış* kelimesi geldiği için bu şekilde telaffuz ettiği düşünülebilir.

Bir de Almancada sayıların telaffuzunda, örneğin *Achtzig*, *Zwanzig* kelimelerinde olduğu gibi sesletimde sondaki ses /ş/ olarak telaffuz edilmektedir. Bu nedenle bir diğer neden olarak da katılımcının ana dilinin etkisiyle bu şekilde telaffuz ettiği de düşünülebilir.

2.4.5.22. /l/ > /y/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

bilet \longrightarrow biye:t

biletle \longrightarrow biye:tle

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 73

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, İspanyolca

Türkiye'deki ikamet süresi: 8 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 73 olup evli ve üniversite mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve İspanyolca bilmektedir. 8 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.5.23. /k/ > /g/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

aşkı \longrightarrow ajgı

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Hecenin sonunda veya diğer bir ünsüzün sonunda yer alan /k/ sesi sertleşerek /g/ olarak telaffuz edilmektedir.

Ergenç'in de belirttiği gibi, ötümsüz /p/, /t/, /k/ ve ötümlü /b/, /d/, /g/ sesleri çıkış yerleri ve biçimleri açısından aynı olmakla birlikte Almancada ötümsüz sesler ön seste bulduklarında Türkçedekilerden daha soluklu, ötümlüler ise daha kuvvetli söylenmekte, yeteri kadar soluklu veya kuvvetli söylenmediğinde /p-b/, /t-d/, /k-g/ karıştırılması söz konusu olmaktadır (Ergenç, 1984, s.114).

Bu ses değişmesi Alanya ağızı dışında diğer bölge ağızlarında tespit edilmiştir (Erdem ve Bölük, 2012, s.105).

Bu nedenle burada da katılımcının Almancanın etkisiyle /k/ sesini /g/ olarak telaffuz ettiği düşünülmektedir.

2.4.5.24. /ş/ > /j/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

aşkı → ajgı

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye’deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

/ř/ > /j/ değişmesi Alanya ağzında görülmemekle birlikte, Antalya ve yöresi ağzlarında da yaygın olmayan sadece şahsi kullanımlar sonucu bir örnekle sınırlı kalan bir değişmedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.142).

Bu nedenle, bu katılımcının kendisinin de belirttiği gibi işitmesinde problem olduğundan sesleri farklı telaffuz ederek sapmaya bireysel bir boyut getirdiği düşünülmektedir.

2.4.5.25. /ř/ > /s/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma rnekleri:

işitme \longrightarrow isitme

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Bu ses değişmesi, Alanya ağzı dışında görülse de Alanya'da görülmemektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.120).

Tüm'n yaptığı çalışmada da Alman ğrencilerin *yaşında* kelimesini *yasında; karşılaşır* kelimesini *karsilasir* olarak seslettiği görülmüştür (Tüm, 2014, s.261).

Bu nedenle sapmanın katılımcının ana dilinden kaynaklandığı düşünülebilir.

2.4.5.26. /z/ > // Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma rnekleri:

İngilizce \longrightarrow İngilizçe

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

Alanya ağzı dışında görülse de Alanya'da bu ses değişmesi görülmemektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.111).

Ayrıca bu katılımcının kendisinin de belirttiği gibi işitmesinde problem olduğundan sesleri farklı telaffuz ederek sapmaya bireysel bir boyut getirdiği düşünülmektedir.

2.4.5.27. /v/ > /r/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

sevgilin → vergilin

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca bu katılımcının kendisinin de belirttiği gibi işitmesinde problem olduğundan sesleri farklı telaffuz ederek sapmaya bireysel bir boyut getirdiği düşünülmektedir.

2.4.5.28. /s/ > /v/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

sevgilin → vergilin

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye’deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca bu katılımcının kendisinin de belirttiği gibi işitmesinde problem olduğundan sesleri farklı telaffuz ederek sapmaya bireysel bir boyut getirdiği düşünülmektedir.

2.4.5.29. /c/ > /j/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

acenta	—————>	ajanta
mecbur	—————>	mejbur

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 48

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça, Fransızca, İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 48 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça, İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Karakteristik olmayan değişmelerden olan kelime ortasındaki sızıcılaşma örneği Antalya ve yöresi ağızlarında pek çok ses değişmesinde tespit edilmesine karşın birçoğu sistemsiz ve kişisel kullanımlar sonucu oluşmuştur. Örnekler incelendiğinde Alanya dışında görülse de Alanya'da bu ses değişmesinin tespit edilmediği görülmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.115).

Bu nedenle sapmanın bireysel nedenlere bağlı olarak yapıldığı düşünülebilir.

2.4.5.30. /p/ > /b/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

pazardan → baza:dan

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 48

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça, Fransızca, İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 48 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça, İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Bu katılımcı Türkçeyi eşinin ailesinden öğrenmiştir. Kayınvalide ve görümcesinden Türkçeyi öğrendiğini söyleyen bu katılımcının, Alanya ağzının karakteristik ses olaylarından biri olan kelime başı ötümlüleşmeyi bu nedenden yaptığı düşünülebilir.

Bunun dışında, Selen, Almandada titremeli bilabial /b/ sesinin telaffuzunun aynen titremesiz bilabial /p/ sesinin çıkışı gibi olduğunu, Türk dilindeki *aba*, *baba* gibi iç ve ön seste bulunduğunu, bir zorluk yaratmadığını ifade eder. Ancak titremeli olan bu sesin yeteri kadar kuvvetli söylenmediğini ve /p/ sesine benzer bir ses duyulmadığını ve *backen-packen* kelime çiftleri gibi kelimelerde yanlış anlamalara neden olduğunu, bu yanlış yalnız Türklerin değil, Almanların da yaptığını belirtir. Örnek olarak Goethe'nin, Eckermann ile konuşmalarında, Weimar'da bu iki sesin ayırımına hiç dikkat

edilmediğinden *Pein* yerine *Bein*, *Pass* yerine *Bass* dendiğı verilir ve bu durumdan yakınıldığı söylenir (Selen, 1985, s.87).

Ergenç'in de belirttiğı gibi, ötümsüz /p/, /t/, /k/ ve ötümlü /b/, /d/, /g/ sesleri çıkış yerleri ve biçimleri açısından aynı olmakla birlikte Almancada ötümsüz sesler ön seste bulduklarında Türkçedekilerden daha soluklu, ötümlüler ise daha kuvvetli söylenmekte, yeteri kadar soluklu veya kuvvetli söylenmediğinde /p-b/, /t-d/, /k-g/ karıştırılması söz konusu olmaktadır (Ergenç, 1984, s.114).

Bu nedenle bu sapmanın ya Alanya ağzından ya da katılımcının ana dili kaynaklı yapıldığı düşünülmektedir.

2.4.5.31. /j/ > /c/ Değişmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

jestler	—————>	cestler
jestlerim	—————>	cestlerim

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 50

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiğı diller: İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 22 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 50 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 22 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Örnekler incelendiğinde, Alanya ağız dışında görülse de Alanya’da bu ses değişmesinin tespit edilmediği görülmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.124).

Bu nedenle bu sapmanın bireysel nedenlere bağlı olarak yapıldığı söylenebilir.

2.4.6. Ünsüz Yitimi

2.4.6.1. /r/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

korkar	—————>	koka
arkadaş	—————>	akadaş

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı:14

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Ötümlü bir ön damak ünsüzü olan /r/ standart Türkçede bulunup Almandada bulunmaz. Bu nedenle katılımcıların tamamında ana dilin etkisiyle bu sesin düştüğü düşünülmektedir.

Köse'nin yaptığı çalışmada, ses yitimine örnek olarak *çarşamba* sözcüğündeki /r/ ünsüzünün yitimi gösterilmiştir. Özellikle Alman öğrencilerin *çarşamba* sözcüğündeki /r/ sesini yuttuğunu belirtmiştir (Köse, 2015, s.90).

Ergenç de özellikle /r/ sesinin bir sözcüğün son sesinde durduğu zaman (Kummer, Kinder, der vb.) Türklerin bu sesi açık seçik söylediğini oysa /r/ sesinin kendinden önceki ünlünün türüne göre çıkış yerinin arkaya ya da öne kaydığını ve /r/'nin Türklerin yaptığı gibi açık seçik duyulmadığını hatta yitirildiğini ifade eder (Ergenç, 1984, ss.115-116).

/r/ sesinin son seste ve iç seste yutulduğu sonucuna ulaşan bir başka çalışma ise Tüm'ün yaptığı çalışmadır (Tüm 2014, s.261).

Bu çalışmalar da tarafımızdan yapılan bu çalışmayla paralellik göstermekle birlikte katılımcıların ana dili etkisiyle bu sapmaları yaptığı düşünülebilir.

2.4.6.2. /h/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 10

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann

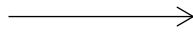
Sapma Örnekleri:

sohbet

sobet

terhis

teris

Cinsiyet: 10 Kadın

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 8 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 7 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 10

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma 10 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek 3'ü kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasında değişmekte olup 2'si bekâr, 8'i evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Almancada /h/ sesi sözcüğün ortasında ya da sonunda bulunduğu zaman hiç okunmaz ve kendinden önce gelen ünlüyü uzatır (Zengin, 2012, s.11). Katılımcıların ise genel eğilim olarak burada olduğu gibi Arapça kelimeleri kısa seslettikleri görülmüştür.

Köse de, yaptığı çalışmasında, Türkçede ötümsüz ünsüz olarak adlandırılan /h/ ünsüzünün Alman öğrenciler tarafından sesletilmediğini, yutulduğunu tespit etmiş araştırmaya dâhil olan 40 Alman öğrenciden 18'inin, *kahvaltı* sözcüğünü *kaavaltı* şeklinde okuduklarını ifade etmiştir (Köse, 2015, s.90).

Bununla birlikte Alanya ağızında kelime ortasında /h/ ünsüzün düştüğü *gö_amadigiliñ* örneği verilerek ortaya konmuştur (Erdem ve Bölük, 2012, s.134).

Bu nedenle katılımcıların ya ana dilinden etkilenerken ya da Alanya ağızının etkisiyle kelime ortasındaki /h/ sesini düşürerek telaffuz ettikleri düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ise tamamının kadın olmasıdır.

2.4.6.3. /l/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

altı	—————>	atı
altmış	—————>	atmış

Cinsiyet: 8 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 50 – 83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 5 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma 9 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek 8'i kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 83 arasında değişmekte olup 2'si bekâr, 7'si evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Selen, Türk dilinde *hele, lale, el* gibi kelimelerde görüldüğü üzere, ön, iç ve sonseste bulunan bu sesin çıkışının, Alman dilindekinden farklı olmadığı için bir zorluk yaratmadığını fakat Türk dilinde iki türlü /L/ sesi olduğunu, birinin arka dil vokallerinden sonra ya da önce gelen velar /L/'nin olduğunu *hala, al, lala* gibi örnekler vererek, ötekinin ön dil vokallerinden önce ya da sonra gelen palatal /l/ olduğunu *elma, laf, il* gibi örneklerle ifade eder. Alman dilindeki /l/'nin ikinci örneklerdeki /l/ olduğunu belirtir (Selen, 1985, s.128).

Ötümlü bir ön damak ünsüzü olan /l/ sesi, standart Türkçede bulunan fakat Almancada bulunmayan bir ünsüzdür.

Bu nedenle katılımcıların ana dilinin etkisiyle ana dilinde olmayan bu sesi sesletmedikleri düşünülmektedir.

2.4.6.4. /y/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

böyle	—————>	böle
söylüyorsam	—————>	sölüyosam

Cinsiyet: 7 Kadın

Yaş: 50 -65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 5 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 7

Türkiye'deki ikamet süresi: 16 – 31 yıl

Bu sapma 7 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 65 arasında olup 6'sı evli, 1'i de bekârdır. Katılımcılardan 5 tanesi lise mezunuyken, 1 tanesi üniversite, bir diğeri de ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 31 yıl arasındadır.

Bir yarı ünlü olan /y/ sesinin Alanya ağzında sistemli bir şekilde düşme eğilimi içerisinde olduğu görülür (Erdem ve Bölük, 2012, s.135). Burada da Alanya ağzı etkisiyle katılımcıların bu sesi düşürme eğiliminde oldukları düşünülebilir.

Tüm'ün yaptığı çalışmada da /y/ ünsüzünün düşürüldüğü görülmektedir (Tüm, 2014, s.261).

Bu nedenle katılımcıların ya Alanya ağzı ya da ana dilleri olan Almandan kaynaklı bu sapmayı yaptığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan incelendiğinde katılımcıların hepsinin kadın olması dikkat çekicidir.

2.4.6.5. /ğ/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

Ertuğrul	—————>	Erturul
öğrendim	—————>	örendim
oğlum	—————>	olum
sağlık	—————>	salik

Cinsiyet: 5 Kadın

Yaş: 50 – 73

Medeni Durum: 5 Evli

Eğitim: 4 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 24 yıl

Bu sapma 5 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 73 arasında değişmekte olup 5'i de evlidir. 4'ü lise, 1'i üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 24 yıl arasında değişmektedir.

Kelime ortasında /ğ/ ünsüzünün düşmesi Alanya ağzının karakteristik özelliklerindedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.133).

Katılımcıların Alanya ağzının etkisiyle bu sapmayı yaptıkları düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çekici taraf tamamının kadın ve evli olmasıdır.

2.4.6.6. /n/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

öğlende	—————>	öğlede
beynim	—————>	beyim
doksan	—————>	doksa

Cinsiyet: 3 Kadın

Yaş: 50 – 65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 – 24 yıl

Bu sapma 3 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 65 arasında değişmekte olup 1'i bekâr, 2'si evlidir. 1'i ortaokul, 2'si lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 16 ile 24 yıl arasında değişmektedir.

Alanya ağzında sistemli olarak görülen ses olaylarından birisi de hem kelime ortasında hem de kelime sonunda /n/ sesinin düşmesidir (Erdem ve Bölük, 2012, ss.134-136).

Bu nedenle bu üç katılımcının Alanya ağzına bağlı olarak /n/ yitimi gerçekleştirildiği düşünülmektedir.

Yapılan sapma, demografik sonuçlar temel alınarak değerlendirildiğinde toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek, dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.4.6.7. /k/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Katrin, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

elektrikçi	—————>	elektriçi
güvenlik	—————>	güvenli

Cinsiyet: 1 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 56 – 68

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 18 – 26 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i kadın 1'i de erkektir. Katılımcıların yaşları 56 ile 68 arasında değişmekte olup 2'si de evlidir. 1'i lise, 1'i üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 18 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

/k/ yitimi Alanya ağzında hem hece sonunda hem de ortasında görülmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, ss.133-136).

Bu nedenle katılımcıların Alanya ağzı etkisiyle bu ses yitimini yaptığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta her ikisinin de evli olmasıdır.

2.4.6.8. /s/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Gerda Mete Seven

Sapma Örnekleri:

okumuşsun → okumuşun

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 83

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 56 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 83 olup bekâr ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 56 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Alanya ağzında, duyulan geçmiş zamanda, ikinci teklik şahıstaki /s/ sesi düşürülür (Erdem ve Bölük, 2012, s.170).

Burada da Alanya ağzının etkisiyle /s/ sesinin düşürüldüğü düşünülmektedir.

2.4.6.9. /ş/ Yitimi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

yetmiş \longrightarrow yetmi

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 73

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, İspanyolca

Türkiye’deki ikamet süresi: 8 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 73 olup evli ve üniversite mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve İspanyolca bilmektedir. 8 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da bildiği yabancı dillerden kaynaklanmadığı bireysel olduğu düşünülmektedir.

2.4.7. Tekleşme

2.4.7.1. /ll/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

belli	—————>	beli
milliyet	—————>	miliyet

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Antalya ve yöresi ağızlarında ikiz ünsüzlerin tekleşmesi görülmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.132).

Ancak Alanya ağızında /ll/ ünsüz çiftinin tekleşmesi örneğine rastlanmamıştır. Diğer taraftan Almancada ünsüz çiftlerin genellikle tek olarak sesletilme meyilinde oldukları bilinmektedir.

Tüm'ün yaptığı çalışmada da /l/ ünsüz çiftinin tekleştiği görülmektedir (Tüm, 2014, s.261).

Bu nedenle de katılımcıların Almancanın etkisiyle Türkçe ve Türkçe olmayan yabancı kelimeleri bu şekilde telaffuz ettikleri düşünülmektedir.

2.4.7.2. /kk/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi

Sapma yapanların sayısı: 8

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

dikkat	—————>	dikat
teşekkürler	—————>	teşekügle

Cinsiyet: 7 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 73

Medeni Durum: 1 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 5 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 8

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 26 yıl

Bu sapma 8 katılımcı tarafından yapılmış olup 7'si kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 73 arasında olup 7'si evli, 1'i de bekârdır. Katılımcılardan 2 tanesi üniversite mezunuyken 5'i lise mezunu 1'i de ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe

dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 26 yıl arasındadır.

Antalya ve yöresi ağızlarında ikiz ünsüzlerin tekleşmesi görülmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.132). Ancak Alanya ağızında /kk/ ünsüz çiftinin tekleşmesi örneğine rastlanmamıştır. Diğer taraftan Almancada da /kk/ ünsüz çiftinin tek sesletildiği bilinmektedir.

Bu nedenle, Almancada ünsüz çiftlerin genellikle tek olarak sesletilme meyilinde olduğu ve burada da Almanca'nın etkisiyle Türkçe kelimelerin bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir.

2.4.7.3. /ss/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Katrin

Sapma Örnekleri:

bilhassa	—————>	bilhasa
hissettim	—————>	hisettim

Cinsiyet: 4 Kadın

Yaş: 54 – 83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 3 Evli

Eğitim: 3 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye'deki ikamet süreleri: 18 – 56 yıl

Bu sapma 4 katılımcı tarafından yapılmış olup tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 54 ile 83 arasında olup 3'ü evli, 1'i de bekârdır. 1'i üniversite, 3'ü de lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 18 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

/ss/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, Antalya ve yöresi ağızlarındaki ikiz ünsüzlerin tekleşme örneklerinden değildir (Erdem ve Bölük, 2012, s.132).

Diğer taraftan Almancada ünsüz çiftlerin genellikle tek olarak sesletilme meyilinde oldukları bilinmektedir. Bu nedenle katılımcıların ana dillerinin etkisiyle /ss/ ünsüz çiftini /s/ olarak seslettikleri düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu aktarmayı yapanların tamamının kadın olmasıdır.

2.4.7.4. /nn/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven

Sapma Örnekleri:

zannetmiyorum	—————>	zanetmiyorum
zannettim	—————>	zanettim

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 56 – 83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 26 – 56 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 83 arasında olup 1'i evli, 1'i de bekârdır. 1'i lise, 1'i de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 26 ile 56 yıl arasında çeşitlenmektedir.

Antalya ve yöresi ağızlarında ikiz ünsüzlerin tekleşmesi görülmektedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.132). Ancak Alanya ağızında /nn/ ünsüz çiftinin tekleşmesi örneğine rastlanmamıştır. Diğer taraftan Almancada da /nn/ ünsüz çiftinin tek sesletildiği bilinmektedir.

Bu nedenle burada da Almancanın etkisiyle Türkçe kelimelerin bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların ikisinin de kadın olmasıdır.

2.4.7.5. /vv/ Ünsüz Çiftinin Tekleşmesi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Gerda Mete Seven

Sapma Örnekleri:

evvel \longrightarrow evel

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 83

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 56 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 83 olup bekâr ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 56 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Alanya ağzında da bunun örnekleri görülmüştür (Erdem ve Bölük, 2012, s.132). Katılımcılardan birinde bir Arapça kelime /vv/ ünsüz çiftinin tekleşerek /v/ olarak telaffuz edildiği tespit edilmiştir.

Diğer taraftan Almancada ünsüz çiftlerin genellikle tek olarak sesletilme meyilinde oldukları bilinmektedir. Ergenç’in de belirttiği gibi Almancada bir sözcüğün iç sesinde duran ve yazımda çift yazılan ünsüzler, okunurken tekmiş gibi çıkarılır (Ergenç, 1984, s.154).

Bu nedenle ya Alanya ağzından ya da Almancanın etkisiyle Türkçe kelimelerin bu şekilde telaffuz edildiği düşünülmektedir.

2.4.8. /L/ Ünsüzünün, Ötümlü, Dil ve Diş Ucu Ünsüzü /Í/ Olarak Telaffuzu

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

mutlu	—————>	mutÍu
okula	—————>	okuÍa

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Selen, Türk dilinde *hele, lale, el* gibi kelimelerde görüldüğü üzere, ön, iç ve sonseste bulunan bu sesin çıkışının, Alman dilindekinden farklı olmadığı için bir zorluk yaratmadığını fakat Türk dilinde iki türlü /L/ sesi olduğunu, birinin arka dil vokallerinden sonra ya da önce gelen velar /L/'nin olduğunu *hala, al, lala* gibi örnekler vererek, ötekinin ön dil vokallerinden önce ya da sonra gelen palatal /l/ olduğunu *elma, laf, il* gibi örneklerle ifade eder. Alman dilindeki /l/'nin ikinci örneklerdeki /l/ sesi olduğunu belirtir (Selen, 1985, s.128).

Katılımcılardan elde edilen veriler incelendiğinde de arka dil vokallerinden sonra ya da önce gelen velar /L/ sesini, ön dil vokallerinden önce ya da sonra gelen palatal /l/ gibi seslettikleri görülmüştür.

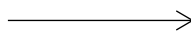
2.4.9. Ses Grubu Büzülmesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

alamadığım

alamadım

döndüğüm	—————>	döndüm
söyleyeyim	—————>	söylim
yaşayıp	—————>	yaşıp

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların ana dilinden ya da Alanya ağzından kaynaklanmadığı düşünülmektedir.

2.4.10. Ünlü Kısalması

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

da:vet	—————>	davet
--------	--------	-------

haya:tım → hayatım

Cinsiyet: 8 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 50 – 83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 3 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma 9 katılımcı tarafından yapılmış olup 1'i erkek, 8'i kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 83 arasında değişmekte olup 3'ü bekâr 6'sı evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Arapça kökenli kelimelerde görülmüştür. Katılımcıların ünlüleri kısa sesletmesinin kişisel durumlarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

2.4.11. Ünsüz Uzaması

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

aynı → ay:ni

ayrıldı → ayrıl:dı

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 52 – 59

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24 – 26 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup her ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 59 arasında değişmekte olup 2'si de evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 24 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da Alanya ağzından kaynaklanmadığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan incelendiğinde ikisinin de kadın olup lise mezunu olması ve Türkiye'de geçirdikleri sürenin birbirine yakın olması dikkat çekmektedir ve her ikisi de Rusça bilmektedir.

2.4.12. Ünsüz Türemesi

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Katrin, Martina Yaman, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

Emir	—————>	Eymir
neşirdim	—————>	neşiriydim

Cinsiyet: 4 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 56 – 83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 4 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 26 – 56 yıl

Bu sapma 5 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcıların 1'i erkek, 4'ü kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 83 arasında değişmekte olup 1'i bekâr 4'ü evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 26 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Yapılan sapmanın Almanca ve Alanya ağzı kaynaklı yapılmadığı düşünülmektedir.

2.4.13. Ünlü Türemesi

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Julia Alaeddinoğlu, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

adlar	—————>	adılağ
meşgulsün	—————>	meşgulüsün

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 54-56

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10 – 31 yıl

Bu sapma 2 katılımcı tarafından yapılmış olup her ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 54 ile 56 arasında değişmekte olup 1'i evli, 1'ibekârdır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 10 ile 31 yıl arasında değişmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden ya da Alanya ağız kaynaklı olmadığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların ikisinin de kadın olmasıdır.

2.4.14. Gerileyici Benzeşme

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen

Sapma Örnekleri:

bir sürü \longrightarrow bis sürü

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 52

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Rusça

Türkiye'deki ikamet süresi: 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 52 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Rusça bilmektedir. 24 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın bireysel nedenlere bağlı olarak yapıldığı düşünülmektedir.

2.5. YAPI BİLİMSEL SAPMALARLA İLİŞKİN GÖRÜŞLERDEN HAREKETLE TESPİTLER

Yapı bilimine ilişkin kuram kısmında belirttiğimiz üzere, yapı bilimsel sapmaları belirlemek, cümle içerisinde sözcükler arası ilişkiyi yapısal açıdan göstermesi ve eklerin ses uyumuna uyan bir biçimde doğru şekilde sıralanması, sözcüklerin dolayısıyla cümlenin doğru telaffuzu bakımından önemlidir. Uygulama kısmının bu kısmında incelenen yapı bilimsel sapmalar, katılımcıların ana dilleri ve sahip oldukları demografik özellikleriyle ilişkilendirilerek gösterilmeye çalışılmış *Ad Çekim Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Fiil Çekim Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Yapım Ekleri İle İlgili Sapmalar* ve *Alanya Ağzına Ait Yapı Bilimsel Tespitler* olmak üzere dört ana başlıkta toplanmıştır. Her bir ana başlık da katılımcıların yaptığı sapmaların sıklık sayısına göre alt başlıklara ayrılmıştır. *Ad Çekim Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Durum Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *İyelik Ekleri* ve *Aitlik Ekiyle İlgili Sapmalar*, *Çoğul Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Bildirme Ekleriyle İlgili Sapmalar* ve *Edatlarla İlgili Sapmalar* olmak üzere beş alt başlık altında incelenmiştir. *Fiil Çekim Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Zaman ve Kişi Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Fiilimsiler ile İlgili Sapmalar*, *Çatı Ekleri ile İlgili Sapmalar*, *Fiilde Olumluluk-Olumsuzluk-Soru İle İlgili Sapmalar* ve *Kipler İle İlgili Sapmalar* olmak üzere beş alt başlığa ayrılmıştır. *Yapım Ekleri İle İlgili Sapmalar*, *İsimden İsim Yapma Ekleri İle İlgili Sapmalar* olmak üzere bir alt başlık içermektedir. Burada belirtilen her bir alt başlık da kendi içerisinde tekrar alt başlıklara ayrılmıştır. Bu sapmaların dışında bu bölümde en son başlık olarak yer verilen *Alanya Ağzına Ait Yapı Bilimsel Tespitler* başlığı Şimdiki Zaman Ekiyle İlgili Tespitler, Araç Ekiyle İlgili Tespitler ve Gelecek Zaman Ekiyle İlgili Tespitler olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır.

2.5.1. Ad Çekim Ekleriyle İlgili Sapmalar

Ad Çekim Ekleriyle ilgili tespit edilen sapmalar sıklık durumlarına göre *Durum Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *İyelik Ekleri* ve *Aitlik Ekiyle İlgili Sapmalar*, *Çoğul Ekleriyle İlgili Sapmalar*, *Bildirme Ekleriyle İlgili Sapmalar* ve *Edatlarla İlgili Sapmalar* olmak üzere beşe ayrılmıştır.

2.5.1.1. Durum Ekleriyle İlgili Sapmalar

Gerek öğrenci gerekse de öğretici açısından zorluk çekilen konuların başında durum ekleri gelmektedir. Bu durum birçok makale, tez ve kitap çalışmasında yer almıştır (Hengirmen, 1994; Aydın, 1997; Ersoy, 1997; Şahin, 2008; Aydın, 2017; Akdoğan, 1993).

Ad çekim ekleri arasında da en fazla sapma yapılan konu durum ekleridir. Buradaki alt başlıklar sıklık sayısına göre Uygun Ad Durumu Ekinin Seçilmemesi, Belirtme Eki Eksikliği, Yönelme Eki Eksikliği, Bulunma Eki Eksikliği, İlgi Eki Eksikliği, Araç Eki Eksikliği, Yönelme Ekinin Gereksiz Kullanılması, Tamlama Eksikliği, Belirtme Ekinin Gereksiz Kullanılması, İlgi Ekinin Gereksiz Kullanılması, Ayrılma Eki Eksikliği, Eşitlik Eki Eksikliği, Araç Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması, Bulunma Ekinin Gereksiz Kullanımı, Ayrılma Ekinin Gereksiz Kullanılması, Bulunma + Aitlik Eki Kullanılmaması, İlgi Ekinin Yanlış Seçimi ve Durum Eklerinin Üst Üste Gereksiz Kullanılması olmak üzere sıralanmıştır.

2.5.1.1.1. Uygun Ad Durumu Ekinin Seçilmemesi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ben bazen çok çok nefret edeğim *bunu (bundan)* ama ben düşünüyüğüm hangi ülkedeyim.

I: bazen mayketçi, ı: mesela oğda bi yoğgancı vay yoğgancı vay, bazen *beni (bana)* telefo edeğ.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada *nefret etmek* ve *telefon etmek* fiilleri isme belirtme durumu eki getirmektedir. Bu nedenle katılımcıların *nefret etmek* fiili için ayrılma ve *telefon etmek* fiili için yönelme durumu eki getirmek yerine kendi ana dillerindeki gibi belirtme hâli ekini kullandıkları görülmektedir.

2.5.1.1.2. Belirtme Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ruzca mesela, *Ruzca (Rusçayı)* birkaç sene için öğrendim.

Yogancının *eşi (eşini)* de tanıyodum.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 11 Evli – 3 Bekâr

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada isimler, fiil durumlarına bakılarak durum eklerini alır. Durum eki alırken kendilerinden önce bulunan *maskulin, feminin ve neutral (der, die, das)* tanımlıklara yani, *belirli (der, die, das)* ve *belirsiz (ein, eine, ein)* tanımlıklara da dikkat etmek gerekir.

Ancak Zengin'in de belirttiği gibi Almancada tanımlığın kullanılmadığı durumlar da vardır. Bunlardan ikisi, ders ve bölüm adları, ikincisi ise aitlik bildiren durumlarda, ait olan şeyin sonradan söylendiği durumlardır (Zengin, 2012, s. 35).

Burada da katılımcıların ana dillerinin etkisiyle dil isimleri ve tamlamada iyelik ekinde sonra belirtme durumu ekini kullanmadıkları düşünülmektedir. Almancada *Rusça/Rusçayı* kelimeleri ve *yorgancının eşi/yorgancının eşini* tamlamasının kullanımında bir fark yoktur. Katılımcıların ana dilinde sözcük yalın durumda olduğu için bunu Türkçeye taşıdığı görülmektedir.

2.5.1.1.3. Yönelme Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ne *Yugoslavya (Yugoslavya 'ya)* girebilirim ne *şe (şeye)* girebilirim.

Alanya (Alanya 'ya) aşk için geldim.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Yukarıdaki örneklerin Almanca çevirilerine bakıldığında da, “Ich durfte weder *in die Jugoslawien nach irgendwohin* einreisen” ve “Ich bin aus Liebe *nach Alanya* gekommen” cümlelerinde görüldüğü gibi Almancada yönelme ekini karşılayan ilgeçler kelime ve tanımlıklardan önce gelirken, Türkçede kelime sonuna +(y)A ekinin eklenmesiyle karşılanmaktadır. Katılımcıların bu nedenle bu sapmayı yapmış olabileceği düşünülebilir.

2.5.1.1.4. Bulunma Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ya ben ı: on yedi kasim bin dokus yüs atmış *dokus (dokuzda)* Do:u Almanya'da do:dum.

İki bin *yedi (yedide)* başladım.

İk on senede bizim e: apayt *otel (otelde)* çalışıyodum.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada bulunma ekini karşılayan ilgeçler kelime ve tanımlıklardan önce gelirken, Türkçede kelime sonuna +*DA* ekinin eklenmesiyle oluşturulmaktadır.

Bunun dışında yukarıdaki ilk iki örnekte de görüldüğü gibi bir tarih söylenirken zaman zarfı olarak kullanıldığında bulunma eki almamaktadır. Katılımcıların yukarıda sayılan bu iki durumun tesiriyle bulunma ekini kullanmadıkları düşünülebilir.

2.5.1.1.5. İlgi Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ben (benim) ne yapmam lazım.

Ben (benim) ben zaten öyle küfürüm yok yani.

Cinsiyet: 13 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup, 10'u evlidir. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada isimlerde ilgi eki *von* ilgeciyle ve tamlayandan sonra *-s* ekinin getirilmesiyle yapılır. Almancada ilgi ekini karşılayan ilgeçler hem kelime ve tanımlıklardan önce gelirken, hem de Türkçedeki gibi ilk kelimedden sonra ilgi ekinin getirilmesiyle yapılmaktadır. Türkçede ilgi hâli, tamlayanın sonuna *+nIn*, *+In* ekinin eklenmesiyle yapılmaktadır.

Katılımcıların Türkçede ilgi hâliyle kurlmaları gereken cümleler, “Was soll *ich* tun ve *Ich* habe ein solches dieses Fluchen noch nicht” cümlelerinde de görüldüğü gibi Almancada ilgi hâli olmadan kullanıldığı için Almancanın tesiriyle katılımcıların ilgi hâli ekini kullanmadığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların tamamının kadın olması, bunun dışında bekârların ve lise mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.1.1.6. Araç Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 12

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Annem (annemle) beraber geldim ik defa ve *kadeşim. (kardeşimle)*

Çünkü bazen *eşim (eşimle)* beraber şey film seyrediyorus İngilizce.

Noma:Í he: gün gülen *yüz (yüzle)* uyanmak lazım ama ı: yapmıyolağ mutlu mutsuzla.

Cinsiyet: 12 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 12

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 12 kadın katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup, 9'u evlidir. 2'si ortaokul, 8'i lise, 2'si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Yukarıdaki örneklerin Almanca çevirileri olan “*Zusammen mit meiner Mutter, Denn manchmal sehen wir Filme auf Englisch mit meinem Mann*” ve “*Normalerweise muss man jeden Tag mit einem Smiley aufwachen*” örneklerinde görülebileceği gibi araç ekini karşılayan ilgeçler kelime ve tanımlıklardan önce gelirken Türkçede kelime sonuna +(y)LA ekinin eklenmesiyle oluşturulmaktadır. Katılımcıların bu durumun tesiriyle araç ekini kullanmamış olabileceği düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken birinci nokta sapmayı yapanların tamamının kadın olmasıdır. İkinci nokta ise ortaokul ve lise mezunlarının tamamının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.1.1.7. Yönelme Ekinin Gereksiz Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 11

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ben Alman televizyon izliyorum ama akşam *herkeze* (*herkes*) evde.

Şu anda otuğuyoğuz, *denize* (*deniz*) vay mezaylık vay.

Cinsiyet: 10 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 8 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 6 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 11

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 11 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup, 8'i evlidir. Katılımcılardan 3 tanesi üniversite, 2 tanesi de ortaokul mezunudur. Bu sapmayı en fazla lise mezunları yapmıştır. 6 lise mezununun yaptığı tespit edilmiştir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Bu sapmanın katılımcıların çoğu tarafından yapılmasının nedeninin yönelme ekini kavramakta yaşadıkları problem olduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların kadın olması, her iki ortaokul mezunun ve bekâr olanların bu sapmayı yapmalarındır.

2.5.1.1.8. Tamlama Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Katrin, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Mesela 1: *ben (benim) iki tane köpek (köpeğim) vağ.*

Ben (benim) feysbuk kulİanmak (kullanmam) lazım ama 1: özel kullanmıyoğum

Cinsiyet: 9 Kadın

Yaş: 48-65

Medeni Durum: 2 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye’deki ikamet süreleri: 10-26 yıl

Bu sapma, 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 65 arasındadır. 2’si bekâr olup, 7’si evlidir. 2’si ortaokul, 7’si lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 10 ile 26 yıl arasındadır.

Almancada tamlayan ve tamlanan eki olmaksızın iki kelimeyle tamlama oluşturulabilirken; Türkçede tamlama yapmak için tamlayanın sonuna *+(n)In* ve tamlananın sonuna da *+sI* ya da *+I* getirilir.

“*Ich habe zwei Hunde*”, “*Ich muss Facebook benutzen*” cümlelerinde görüldüğü gibi katılımcıların Almancanın tesiriyle yapı olarak Türkçeden farklı olduğu için tamlayan ve tamlanan ekini kullanmadığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların tamamının kadın olması ve ortaokul mezunlarının tamamının bu sapmayı yaparken, üniversite mezunlarından hiçbirinin bu sapmayı yapmamasıdır.

2.5.1.1.9. Belirtme Ekinin Gereksiz Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

I: yani en azından *dediklerimi (dediklerim)* doğru olsun istiyorum.

Oğta bi *yolu (yol)* buldum, kapandım ama benim istedim gibi kapandım.

Cinsiyet: 9 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 6 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup, 6'sı evlidir. Katılımcılardan sadece 1 tanesi üniversite mezunu olup çoğunluğu lise mezunları oluşturmaktadır. Katılımcıların 6 tanesi lise 2 tanesi ise ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada nesne her zaman mutlaka belirtme durumu ekini alırken, Türkçede nesne her zaman belirtme ekini almayabilir. Burada da katılımcıların ana dilleri olan Almancanın etkisiyle nesnelere belirtme hâlinde kullandıkları düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların kadın olması, medeni durum açısından dikkat çeken nokta ise bekârların tamamının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.1.1.10. İlgi Ekinin Gereksiz Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

O yüzden bazen *bizim (biz)* 1: kavga yaparken biz bazen biraz se:rt geliyoruz.

Benim (ben) hiçbir partiye hiçbir kadın kolları hiçbir derneğe üye değilim.

O zaman *bizim (biz)* ilk defa nasıl öğrendi, merhaba, nasılsın böyle.

Cinsiyet: 7 Kadın

Yaş: 56-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 4 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 7

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 7 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup, 4'ü evlidir. Katılımcılardan sadece 1'i de üniversite mezunu olup 4 tanesi lise mezunu 2 tanesi de ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların yaptığı sapmaya bakıldığında, ilgi ekinin kişi zamirlerinden sonra gereksiz yere getirildiği görülmektedir. Katılımcıların yaptıkları sapmanın kişi zamirlerini tam olarak kavrayamamasından ya da konuşma esnasında cümleyi planlayamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların kadın olması, ortaokul mezunlarının ve bekâr olanların bu sapmayı yapmalarıdır.

2.5.1.1.11. Ayrılma Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 6

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

Buğdaki çalışanla: dan hiç İngilizce, Almanca *bilmeyenler (bilmeyenlerden)* aynı çocuk gibi öğrendim.

Mesela Ankara *tarafı (tarafından)* 1: Karadeniz *tarafı (tarafından)* gelen kişiler daha farklı konuşuyóla.

Cinsiyet: 6 Kadın

Yaş: 48-65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 5 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 4 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 6

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16-31 yıl

Bu sapma, 6 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 65 arasındadır. 1'i bekâr olup, 5'i evlidir. 4 katılımcı lise mezunuyken 1 katılımcı üniversite diğer katılımcı da ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 16 ile 31 yıl arasındadır.

Almancada ayrılma ekini karşılayan ilgeçler “*Von den Mitarbeitern hier, die überhaupt kein English und Deutsch können, habe ich gelernt genau wie ein Kind*” ve “*Zum Beispiel sprechen die Leute, die aus Ankara oder aus dem Schwarzemeergebiet kommen, anders*” cümlelerinde görüldüğü gibi kelime öncesinde gelirken, Türkçede kelime sonuna +*DAn* ekinin eklenmesiyle oluşturulmaktadır. Bu durumdan dolayı katılımcılar ayrılma ekini kullanmamış olabilirler.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta, sapmayı yapanların tamamının kadın olmasıdır.

2.5.1.1.12. Eşitlik Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Bis Almanya'da öyle yapıyoğuz gel ama bu sanki *saygısıs (saygısızca)* mı oluyor çünkü bazen eskiden böyle yaptım, o: insanla böyle baktı.

Ben Aİmanya'da haİk yüksekokuİda *çok seneleğ (senelerce)* e: gittim Türkçe çalışmak için.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 50-56

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-22 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 50 ile 56 arasındadır. 1'i bekâr olup diğeri evlidir. Ortaokul ve lise mezunu sapmayı yapan 2 kişidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 10 ile 22 yıl arasındadır.

Türkçede eşitlik eki isimlerden sonra +CA ekinin getirilmesiyle yapılırken Almancada bunu karşılayan bir ek bulunmamaktadır.

İkinci örnekte de diğerkatılımcının *senelerce* demek yerine Almancanın etkisiyle *viele Jahre* ifadesini kopyalayarak *çok seneleğ* şeklinde kullandığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların kadın olmasıdır.

2.5.1.1.13. Araç Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Sabine Rieger, Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

Seninle (senin) benimlen sende benimle hangi pobleml vağ.

Benim ik meslekten bazen *ben'la (ben)* onlara ya:dım edebili:im.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 56-73

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-10 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 73 arasındadır. 1'i bekâr olup diğeri evlidir. Ortaokul ve üniversite mezunu iki Katılımcısı bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 10 yıl arasındadır.

Katılımcılar arasında Türkiye’de en az süre ikamet eden bu iki katılımcının araç ekini gereksiz yere kullanmaları Türkiye’de geçirdikleri zaman ve Türkçeye hâkimiyetlerinin yetersiz olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların kadın olması ve Türkiye’deki ikamet sürelerinin birbirine çok yakın olmasıdır. Eğitim durumları farklı olsa da her iki katılımcının da bu sapmayı yapmasının nedeni olarak Türkiye’deki ikamet süresi olduğu söylenebilir.

2.5.1.1.14. Bulunma Ekinin Gereksiz Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Luise Hockenholz, Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

Normalde he: *zamanda (zaman)* Almanca konuştuk.

Em: biz, bizim kız ə: büyüdükten sonra biz daha fazla tu:la: seyahatle yaptık ve ə: seksen bin dokus yüs seksen dokus ik defa Tü:kiye’ye geldik ve ik defa buraya geldiğimis *zamanda (zaman)* kalbimis biraz Türkiye’ye çalıştı.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 56-73

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8-20 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 73 arasındadır. Her ikisi de evlidir. Katılımcılardan biri lise mezunuyken diğeri üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 8 ile 20 yıl arasındadır.

Almancada *zu* ve *in* edatları zamanla ilgili kelimelerin yapılışında kullanılır. Bu iki edatın da Türkçedeki karşılığı *+DA* bulunma eki olup, katılımcıların zihninde kendi ana dillerinden kaynaklı olan bu durumdan dolayı bulunma eki getirildiği düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların her ikisinin de kadın ve evli olmasıdır.

2.5.1.1.15. Ayrılma Ekinin Gereksiz Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

Şey e: isitme *engelliden (engelli)* ben çok sor öğrendim.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, Fransızca

Türkiye'deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 56 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Türkçede neden bildiren yan cümlelerde, neden bildiren kelime isimse kendinden sonra *ol-* yardımcı fiiline sırasıyla *duk+iyelik+durum* eki hâlinde ekler eklenerek; Almancada ise neden bildiren bağlaçlardan sonra nedeni gösteren kelime yalın hâlde bırakılır. Katılımcının burada *ol-* yardımcı fiilini kullanmadan doğrudan *+Dan* ekini *Wegen* bağlacına karşılık düşünerek getirmiş olabileceği düşünülebilir.

2.5.1.1.16. Bulunma + Aitlik Eki Kullanılmaması

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

Feysbuk (Feysbuktaki) grupta:da Tüyk feysbuk grupta: o:ada yalnız e: Tüykçe konuşuyom.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 73

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce, İspanyolca

Türkiye'deki ikamet süresi: 8 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 73 olup evli ve üniversite mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve İspanyolca bilmektedir. 8 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Katılımcı ana dili olan Almancanın etkisiyle *DA+kl* eklerini kullanmayıp Almandada karşılık geldiği gibi *in Facebook Gruppen* şeklinde yalnız olarak kullanmaktadır.

2.5.1.1.17. İlgi Ekinin Yanlış Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler

Sapma Örnekleri:

O hep bana dedi sen *beninle (benimle)* öyle konuşma.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye’deki ikamet süreleri: 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 24 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Katılımcı burada 2. Tekil/Çoğul ve 3. Tekil kişideki kullanımlarla benzer şekilde ilgi hâlini *+im* yerine *+in* kullanarak analogi yapmıştır. Katılımcının en çok kullanılan formu tercih etmesi ilgi hâlini tam olarak bilmediğini göstermektedir.

2.5.1.1.18. Durum Eklerinin Üst Üste Gereksiz Kullanılması**Sapma yapanların sayısı: 1**

Sapma yapanların isimleri: Gerda Mete Seven

Sapma Örnekleri:

Onun için beni *senele:ceden* (*uzun seneler*) sonra beni göydükleri zaman Gerda Hanım karı koca deseni istiyo musun?

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 83

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye’deki ikamet süresi: 56 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 83 olup bekâr ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 56 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Katılımcının *senelerce* diyerek aslında *uzun seneler* ifadesini kastettiği düşünülmekte ve zaman ifade eden durumlarda *önce/sonra* kullanıldığında *+DAn* ayrılma durumu eki getirildiği için üst üste durum eklerini gereksiz yere dilbilgisine hâkimiyetinin yetersiz olmasından kaynaklı olarak kullandığı düşünülmektedir.

2.5.1.2. İyelik Ekleri ve Aitlik Ekiyle İlgili Sapmalar

İyelik ekleri ve aitlik eklerine yönelik tespit edilen sapmalar sıklık sırasına göre, İyelik Eki Eksikliği, İyelik Eki+ Durum Eki Eksikliği, İyelik Ekinin Gereksiz Kullanımı, Yanlış İyelik Eki Seçimi ve Aitlik Ekinin Kullanılmaması olmak üzere *beş* başlık altında incelenmiştir.

2.5.1.2.1. İyelik Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Onun *İngilizce (İngilizcesi)* de iyi, fena diil, benim de.

Bu sizin *kü:tü: (kültürünüz)* için çok ayıp.

Ya buğda Tükçe *kuys (kursu)* veriyolar.

Cinsiyet: 12 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma,13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 12 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 10'u evli, 3'ü bekârdır. 8 lise mezunun tamamı bu sapmayı yaparken, ortaokul mezunlarından 2'si ve üniversite mezunlarının 3'ü bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

İyelik ekleri Türkçede adlardan sonra kullanılırken, Almancada kullanılmamaktadır. Almancada *sein English, Ihre Kultur, Türkischer Kurs* olarak ifade edilmektedir. Burada da Almancanın etkisiyle katılımcıların 13'ünün de kullanmadığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ortaokul, lise mezunlarının ve bekârların tamamının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.1.2.2. İyelik Eki+ Durum Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 12

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Yani şöyle diyeyim eskiden Türk *televizyon (televizyonunu)* seyrediyodum.

Ben gæk gö:müyo:um çünkü burada ben düşünüyö:um Tü:k *kü:tür (kültürünü)* benim için öğrenmek için ı: çok önemli.

Sonunda ı: Alman biğ kişiden benim şu andaki *ev (evimi)* buldum.

Cinsiyet: 11 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 12

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 12 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 11'i kadın 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 9'u evli, 3'ü bekâr olup 2'si ortaokul, 7'si lise, 3'ü de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Tanımlığı *der* olan adlarda tanımlık belirtme durumundan itibaren değişmektedir. Ancak tanımlığı *das* ya da *die* olan adlarda ve çoğulda ise yalın ve belirtme durumunda

tanımlıkta herhangi bir değişiklik olmamaktadır. Örneğin *der Freund*, akuzatifli çekimde *den Freund* olurken; *die Dame* yine *die Dame*; *das Haus* yine *das Haus* olarak kalmaktadır (Zengin, 2012, s. 44). İncelenen örneklerde de *Fernsehen* (televizyon) ve *Haus* (ev) kelimelerinin tanımlığı *das*; *Kultur* (kültür) kelimesinin tanımlığı ise *die*'dir. Bu durumun yanı sıra Almancada *Türkische Fernsehen*, *Türkische Kultur*, *mein Zuhause* olarak ifade edildiğinden aynı şekilde Türkçeye kopyalandığı düşünülebilir.

Özetle, *Das/Die* tanımlıklarının nominatif ve akuzatifinin aynı olmasından dolayı bu on üç katılımcının tamlamaları eksik bıraktıkları düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta tüm bekâr ve ortaokul mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.1.2.3. İyelik Ekinin Gereksiz Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 10

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

Yazdım bu kahverengi *odası*, (*oda*) bu mutfak, bu boş yer.

Yani şey çok eski Aġanyalı bi *ailesinden*. (*aileden*)

E: eşimin Aġmancası va:dı o zaman ama tabi ki e: çok harika diil yani idare eder bi *şeklinde* (*şekilde*) va:dı.

Cinsiyet: 10 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 8Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 7 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı:10

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 10 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 8'i evli, 2'si bekârdır. Bu sapmayı yapmaların 7'si lise mezunuyken, 2 tanesi üniversite 1 tanesi de ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların çoğunluğunda iyelik ekinin gereksiz yere kelimeye eklendiği görülmektedir. Genellikle 3.tekil kişi iyelik ekinin eklendiği göze çarpmaktadır. Katılımcıların iyelik ekini tam olarak kavrayamamasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta tamamının kadın olmasıdır.

2.5.1.2.4. Yanlış İyelik Eki Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

İyi ki benim *çevresinde* (*çevremde*) gene:lde Tükleğ vağ.

O:lum bizim *yanında* (*yanımızda*) so:du.

Cinsiyet: 7 Kadın

Yaş: 52-83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 5 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 4 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 7

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 7 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 83 arasındadır. 5'i evli, 2'si bekârdır. Katılımcılardan 4 tanesi lise mezunuyken 2'si üniversite 1 tanesi de ortaokul mezunudur. Katılımcıların tamamı

Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Bu sapmayı yapan katılımcıların tamamında diğer iyelik eklerini kullanmak yerine 3. tekil kişi iyelik ekini tercih ettikleri görülmektedir. Katılımcıların bu sapmayı yapmasının nedeninin en çok kullanılan iyelik ekini kullanmayı tercih etmelerinden ve eki tam olarak kavrayamamalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta tamamının kadın olmasıdır.

2.5.1.2.5. Aitlik Ekinin Kullanılmaması

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Luise Hockenholz, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Em: *intenet* (*internetteki*) gazete AÁanya’nın gazetesi

Ben oraya gide:sem aynı elbiseleri *burada* (*buradaki*) gibi giyiyo:um.

Biliyoğum ve ve kullányoğum ağa sığa da ama bu a ya bu senelø önce öğrendim ve benim *Almanya’da* (*Almanya’daki*) benim Tüyk öğretmende de göğdüm.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 56-73

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8-10 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 56 ile 73 arasındadır. 1’i bekâr olup, 1’i evlidir. 1’i ortaokul, 1’i de üniversite mezunudur. Katılımcıların her ikisi de Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 8 ile 10 yıl arasındadır.

Türkçede aitlik eki +*kl* ekiyken Almancada aitlik ekini gösteren herhangi bir ek olmayıp yer ve zamanlarla ilgili olan tamlamalarda *die Dörfer im Tal*, (*vadideki köyler*), *der Unterricht am Abend* (*akşamki ders*) örneklerindeki gibi kurulur.

Katılımcılar arasında Türkiye’de en az ikamet eden bu iki katılımcının aitlik ekini kullanamaması yapı olarak bu ekin kuruluş şekli ve bu iki katılımcının geçirdikleri zamanla alakalı olabilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların kadın olması ve Türkiye’deki ikamet sürelerinin birbirine çok yakın olmasıdır.

2.5.1.3. Çoğul Ekleriyle İlgili Sapmalar

Çoğul eklerine yönelik tespit edilen başlıklar sıklık sırasına göre Çoğul Ekinin Gereksiz Kullanımı, Çoğul Eki Eksikliği ve Çoğul Eki + Durum Eki Eksikliğidir.

2.5.1.3.1. Çoğul Ekinin Gereksiz Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 10

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

Kaç tane *diziler* (*dizi*) de var sevdiğim.

Mesela Almanya’da çok *anneler* (*anne*) 1: meslek ve aile arasında kalıyo.

Cinsiyet: 9 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-73

Medeni Durum: 1 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 5 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 10

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8-31 yıl

Bu sapma, 10 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 1'i erkek, 9'u kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 73 arasındadır. 1'i bekâr olup, 9'u evlidir. 1'i ortaokul, 5'i lise ve 4'ü de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 31 yıl arasındadır.

Türkçede sayı sıfatlarının önünde yer alan kelime tekil durumda kullanılırken, Almancada çoğul kullanılmaktadır. Burada da katılımcıların ana dilleri etkisiyle çoğul kullandıkları görülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta üniversite mezunlarının tamamının bu sapmayı yapmalarıdır.

2.5.1.3.2. Çoğul Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Tüyk insanlağ (Türkler) bize geliyo soğuyo yağdım için.

Biğ Tü:kçe Tü:kçe konuşuyosun *Tüyk insanlağ (Türkler)* mutlu, gülüyo:lağ falan.

Diğede zaman bende lezzetli bişey vaysa ben onla: onla:a verebilirim ama aynı zaman bizde gerekmiyo: ve sonra ben öğrendim a: eski *zamanda (zamanlarda)* Tüykle: o kada: yaptıla:.

Cinsiyet: 8 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 52-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 5 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 1'i erkek, 8'i kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup, 6'sı evlidir. 2'si ortaokul, 5'i

lise ve 2'si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcılar Almancanın etkisiyle millet adı olan Türk kelimesine çoğul eki olan *+lar* ekini getirmek yerine Almancadaki gibi millet adı ardından da insanlar kelimesini getirerek *Türkische Leute* tamlamasına karşılık *Türk insanlar* tamlamasını; Almancası da *in alten Zeiten* şeklinde çoğul olmasına karşılık katılımcıların Türkçeye hâkimiyetleri zayıf olduğundan *eski zamanlarda* yerine *eski zamanda* kullanımını tercih ettikleri düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ortaokul mezunlarının ve bekâr olanların tamamının bu sapmayı yapmalarıdır.

2.5.1.3.3. Çoğul Eki + Durum Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

I: peki bende sık sık başka *kişi (kişilere)* yağıdım ediyogum.

Bana anlattılar demek ama aslında *ilk zaman (zamanlarda)* hiç anlamadım ve hiç bilmedim o ne hepsi.

Cinsiyet: 4 Kadın

Yaş: 48-65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 3 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 3 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16-24 yıl

Bu sapma, 4 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 65 arasındadır. 1'i bekâr olup, 3'ü evlidir. 1'i ortaokul, 3'ü

de lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 16 ile 24 yıl arasındadır.

Katılımcıların bu sapmayı, dile hâkimiyetlerinin zayıf olmasından yapmış olabileceği düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların kadın olması ve üniversite mezunlarından hiçbirinin bu sapmayı yapmamasıdır.

2.5.1.4. Bildirme Ekleriyle İlgili Sapmalar

Bildirme eklerine yönelik tespit edilen başlıklar sıklık sırasına göre, Bildirme Eki Eksikliği, Bildirme Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması ve Yanlış Bildirme Eki Kullanılması olarak üç alt başlık altında toplanmıştır.

2.5.1.4.1. Bildirme Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Gabi ve ikimiz Münih *tarafından*. (*tarafındanız*)

Ya bis iyi bi *arkadaş* (*arkadaşız*), biz baya görüşüyoruz

Cinsiyet: 12 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 52-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 12'si kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 52 ile 83 arasındadır. 10'u evli, 3'ü bekâr olup 2'si ortaokul, 7'si lise, 3'ü de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Burada katılımcıların ana dilleri olan Almancanın etkisiyle bildirme ekini kullanmadıkları düşünülmektedir.

Almancada yardımcı eylemlerden olan *sein* geçmiş zaman ve edilgen yapıların dışında cümlede tek başına kullanıldığında esas eylem konumuna gelir ve “Wir *sind* in guter Freund” ve “Wir *sind* beide aus München” cümlelerinde olduğu gibi *olmak* (şu anda) anlamı katar.

Burada da bildirme eki Almancada *sein* fiiliyle karşılandığından katılımcılar tarafından tıpkı ana dillerinde olduğu gibi belirtilme gereği duyulmamıştır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta tüm bekâr katılımcıların ve hem ortaokul hem de üniversite mezunlarının tümünün bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.1.4.2. Bildirme Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

Bizim de:nek Bombola ya:dım *de:neğiyiz.* (*derneği*)

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça

Türkiye'deki ikamet süreleri: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın dilbilgisi konusundaki yetersiz bilgiden kaynaklandığı özne pozisyonundaki ögenin tamlama olup olmadığına bakılmaksızın yüklem de çoğul yapıldığı tespit edilmiştir.

Bir de bu tip yanlışların yabancı dil olarak Türkçenin öğreniminde de genel bir yanlış olarak yapıldığını söylemek gerekir.

Yapılan sapma, demografik sonuçlar temel alınarak değerlendirildiğinde toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek, dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.1.4.3. Yanlış Bildirme Eki Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

O zaman tembel *diilim (değildim)* ama em: 1: benim iş doğu.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça

Türkiye’deki ikamet süreleri: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Katılımcının dile hâkimiyetinin zayıf olmasından kaynaklı olarak bu sapmanın yapıldığı düşünülmektedir.

Yapılan sapma, demografik sonuçlar temel alınarak değerlendirildiğinde toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek, dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.1.5. Edatlarla İlgili Sapmalar

2.5.1.5.1. Öncelik, Sonralık ve Zaman İlişkisi Kuran Edat Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Martina Yaman

Sapma Örnekleri:

On beş *sene (seneden beri)* Alanya’da yaşıyorum.

İşte kaç *sene (seneden beri)* burda olduk ya ondan.

Çünkü bis ben şimdi yi:mi *sene (seneden beri)* bu:dayım.

Cinsiyet: 4 Kadın

Yaş: 52-59

Medeni Durum: 4 Evli

Eğitim: 4 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye’deki ikamet süreleri: 20-26 yıl

Bu sapma, 4 katılımcı tarafından yapılmıştır. Sapmayı yapan katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 59 arasındadır. Tamamı evli ve lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 20 ile 26 yıl arasındadır.

Türkçedeki –*Den beri* edatının Almancadaki karşılığı *seit* kelimesidir. Türkçede zaman ifade eden bu edat, zaman ifade eden kelimelere eklenerek öncelik, sonralık ve zaman ilişkisi kurarken; Almancada bağımsız bir kelime olarak zamanı gösteren kelimedenden önce *Ich lebe seit fünfzehn Jahren* in Alanya cümlesinde de görüldüğü gibi zaman belirten

kelimelerden önce gelmektedir. Katılımcıların bu nedenle bu sapmayı yaptığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların evli, lise mezunu ve kadın olmalarıdır.

2.5.2. Fiil Çekimiyle İlgili Sapmalar

Fiil çekimine ait tespit edilen başlıklar sıklık sırasına göre Zaman ve Kişi Ekleriyle İlgili Sapmalar, Fiilimsilerle İlgili Sapmalar, Çatı Ekleriyle İlgili Sapmalar, Fiilde Olumluluk-Olumsuzluk-Soru İle İlgili Sapmalar ve Kiplerle İlgili Sapmalar olmak üzere beş alt başlık altında sıralanmıştır.

2.5.2.1. Zaman ve Kişi Ekleriyle İlgili Tespitler

Zaman ve kişi eklerine ait sapmalar sıklık sırasına göre Birleşik Zaman Yerine Basit Zaman Tercihi, Yanlış Basit Zaman Seçimi, Yanlış Kişi Eki Seçimi, Zaman Eki+ Kişi Ekinin Kullanılmaması, Yanlış Birleşik Zaman Seçimi ve Basit Zaman Yerine Birleşik Zaman Kullanımı olmak üzere altı alt başlığa ayrılmıştır.

2.5.2.1.1. Birleşik Zaman Yerine Basit Zaman Tercihi

Sapma yapanların sayısı: 12

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Aslında iyi *konuştum* (*konusuyordum*) ama Tü:kçeyi öğrendim.

O zaman hiç haber vermedi, *bilmedi*. (*bilmiyordu*)

Cinsiyet: 11 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 12

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 12 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 11 kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 9'u evli, 3'ü bekâr olup 2'si ortaokul, 7'si lise, 3'ü de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların burada Almancanın etkisiyle birleşik zaman yerine basit zamanı seçtikleri düşünülmektedir. Almancada *Sie wusste nicht* ve *Ich kannte gut English* yapılarına denk gelen yapılar, *bilemedi* ve *konusabildim* olduğu için birleşik zaman yerine basit zamanı tercih ettiği düşünülmektedir.

2.5.2.1.2. Yanlış Basit Zaman Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 11

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

I: şu anda ı: Tüyk televizyon çok az *kullandım (kullanıyorum)*, çok az *izledim. (izliyorum)*

Sonra ben otelde çalışırken benim İngilizcem biraz daha şey *ile:lemiş (ilerledi)*, Türkçem de ile:ledi.

O zaman mesela kaç sene önce *bilmem (bilmiyorum)* alzo em: bi köye bi çocuk va:dı.

Cinsiyet: 10 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-73

Medeni Durum: 1 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 7 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 11

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-26 yıl

Bu sapma, 11 katılımcı tarafından yapılmıştır. Bu sapmayı 1'i erkek katılımcıyla beraber 10 kadın yapmıştır. Katılımcıların yaşları 48 ile 73 arasındadır. 10'u evli, 1'i bekâr olup ortaokul mezunlarından 1 kişinin yapmasına karşılık lise mezunu 7 ve üniversite mezunu 3 katılımcı bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 26 yıl arasındadır.

Katılımcıların çoğunluğunun basit zamanlarda sapma yaptıkları tespit edilmiştir. Almanca ve Türkçe, zamanlar açısından karşılaştırıldığında farklılık göstermektedir.

Bu farklılıklardan biri öğrenilen geçmiş zamanda kendini göstermektedir. Türkçede görülen ve duyulan olmak üzere iki geçmiş zaman varken Almancada duyulan geçmiş zaman bulunmamaktadır.

İmrağ, geçmiş zamanın Türkçede ve Almancada çeşitli ulamlara ayrıldığını ancak bu bölümlenmelerin çıkış noktalarının birbirinden tamamen farklı olduğunu, Türkçede konuşucunun söz konusu olayı görüp tanık olmasına ya da başkasından duyması veya sonradan farkına varmasına dayalı bir ayırmadan yola çıkılarak duyulan ve görülen olmak üzere iki farklı dilbilgisel geçmiş zamandan söz edildiğini, Almancada ise böyle bir ayırımın söz konusu olmadığını ifade eder. İmrağ, konuşucunun, olayı başkasından duymuş olmasının Almancada dilbilgisel zamanlarla değil, genellikle *sollen* tarz fiiliyle (Modalverb) aktarıldığını belirtir (İmrağ, 2014, s.119).

Bir diğer farklılık da Türkçede şimdiki zaman ve geniş zaman olmak üzere iki farklı zaman bulunurken, Almancada her iki zamanın tek bir zamanla yani şimdiki zamanla karşılanmasıdır.

Almancadaki Präsens'e karşılık Türkçede şimdiki zaman ve geniş zaman olmak üzere iki basit zamanın olması iki dil arasındaki zaman perspektifinin farklı olduğunu göstermektedir (Balcı vd., 2016, s.40).

Bunun dışında Almancada Türkçedeki görülen geçmiş zamana karşılık olarak kullanılan geçmiş zaman çeşitlerinden perfect kullanımıyla ilgili tartışmalı bir durum söz konusudur.

Perfekt Almancada öncelikli olarak geçmiş zaman ifade etmek amacıyla kullanılır; ancak Perfekt'in geçmiş zaman özelliğine sahip olup olmadığı tartışma konusudur. İmrağ bu

duruma örnek olarak, “Es hat geregnet. (Yağmur yağdı.)” örneğini verir. İmrağ’a göre, bu örnekte ifadenin aktarıldığı anda dışarısı hâlâ ıslaktır (İmrağ, 2014, s.57).

Örneklerden birinde de şimdiki zaman yerine katılımcı geçmiş zamanı kullanılmıştır. Ana dildeki bu durum sebebiyle kullanmış olabileceği düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir nokta bulunmamaktadır.

2.5.2.1.3. Yanlış Kişi Eki Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 8

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Katrin, Martina Yaman, Nicole Uysal, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Bis berabə Tüykçe *konuşuyo. (konuşuyoruz)*

Sen de a:kada *bekleyebiliğ. (bekleyebilirsin)*

Cinsiyet: 8 Kadın

Yaş: 48-65

Medeni Durum: 2 Bekâr -6 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 5 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 8

Türkiye’deki ikamet süreleri: 10-26 yıl

Bu sapma, 8 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 65 arasındadır. 6’sı evli, 2’si bekârdır. Üniversite mezunlarından 1 kişi bu sapmayı yaparken ortaokul mezunlarından 2, lise mezunlarından da 5 kişi sapmayı yapanlar arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 10 ile 26 yıl arasındadır.

Katılımcıların yaptığı sapma örneklerine bakıldığında hepsinin doğru kişi ekini tercih etmek yerine 3. tekil kişiyi tercih ettiği görülmüştür. Burada katılımcıların dile hâkim olmadığını ve zaman ve kip ekinden sonra ek gerektirmeyen 3. tekil kişiyi tercih etmelerinin kolay bir seçeneği tercih etme olduğu düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların tamamının kadın olması ve ortaokul mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.2.1.4. Zaman Eki+ Kişi Ekinin Kullanılmaması

Sapma yapanların sayısı: 6

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin

Sapma Örnekleri:

O zaman ba:zı ben tercüme *yap. (yapıyorum)*

Benim kayın anne, kayınpede her zaman herif *çağır (çağırıyor)*, söylüyo.

Cümle kurdum, böyle kolay kolay şeyleri ya az bişe *öğren. (öğrendim)*

Cinsiyet: 6 Kadın

Yaş: 52-59

Medeni Durum: 6 Evli

Eğitim: 4 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 6

Türkiye'deki ikamet süreleri: 18-31 yıl

Bu sapma, 6 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır ve evlidir. Katılımcıların yaşları 52 ile 59 arasındadır. 4'ü lise, 2'si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 18 ile 31 yıl arasındadır.

Katılımcıların yaptıkları bu sapmanın konuşma sırasında cümleyi planlarken yapıldığı, diğer cümlelerine bakıldığında zaman ve kişi ekini kullanmada bir problemlerinin olmadığı görülmüştür.

Toplumdilbilimsel açıdan bakıldığında bu sapmaya bakıldığında tamamının kadın ve evli olması dikkat çekmektedir.

2.5.2.1.5. Yanlış Birleşik Zaman Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

Çünkü o düşünüşüğü yanlış bişe *diyosam (dersem)* ama yap yap yap yap, he:kes çok mutlu.

Yoksa bis para *kazanıyoğsa (kazanırsak)* bis ya:dım edecek.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 54-65

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16-26 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların her ikisi de kadındır. Katılımcıların yaşları 54 ile 65 arasındadır. 1'i evli, 1'i bekâr olup 1'i ortaokul, 1'i de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 16 ile 26 yıl arasındadır.

Daha önce de değinildiği gibi Almandada geniş ve şimdiki zaman için tek bir zaman olan şimdiki zaman kullanıldığından burada da ana dilleri olan Almandanın etkisiyle katılımcıların geniş zaman yerine şimdiki zamanı tercih ettiği düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir nokta her ikisinin de kadın olmasıdır.

2.5.2.1.6. Basit Zaman Yerine Birleşik Zaman Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

De mi eskiden, on sene önce çok kulllanılmıyodu ama şimdi çok *kulllanıyodu* (*kullanılıyor*) ve benim bütün Tüyk akadaşlarım a: Nina bunu biliyo mu acaba biraz şüpheleniyolá ama tabi ki bilirim.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 50

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: İngilizce

Türkiye'deki ikamet süresi: 22 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 50 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce bilmektedir. 22 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Burada katılımcının ilk cümlenin fiilinin birleşik zaman olmasından dolayı ikinci cümleyi de birincinin etkisiyle birleşik zamanla yapma eğiliminde olarak kurduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.2.2. Fiilimsilerle İlgili Sapmalar

Zaman ve kişi eklerine ait tespit edilen başlıklar sıklık sırasına göre Zarf-Fiil Eki Eksikliği, Zarf Fiil Ekinin Yanlış Seçimi, Sıfat –Fiil Eki Eksikliği, Sıfat-Fiil Ekinin Yanlış Seçimi, İsim-Fiil Ekinin Gereksiz Kullanılması ve İsim –Fiil Eki Eksikliği olmak üzere *altı* başlığa ayrılmıştır.

2.5.2.2.1. Zarf-Fiil Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Katrin, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

Ben de *Adapazarı 'nda (Adapazarı 'ndayken)* bizim Yörükleri bi ailemis var.

Ben daha rahat benim ı: Tü:k a:kadaş *yanımda. (yanımdayken)*

Ben Tü:kçe *konus (konuşunca)* efendim ya da Almanca efendim diyo efendim.

Cinsiyet: 5 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 4 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16-56 yıl

Bu sapma, 5 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 4'ü lise, 1'i de ortaokul mezunu olup 1'i bekâr, 4'ü evlidir. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 16 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada zarf fiil eki yoktur ve *-iken* anlamı cümle başına, “*Als ich in Adapazar war, hatten wir eine Nomadenfamilie*” ve “*Als ich Türkisch sprechen, sagt er, Sir*” örneklerinde de görüldüğü gibi zaman bildiren cümle başı bağlaçları olan *als* ya da *wenn* getirilerek sağlanır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapan katılımcıların tamamının kadın olmasıdır.

2.5.2.2.2. Zarf Fiil Ekinin Yanlış Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Martina Yaman, Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

Buda buraya *gelirken (geldiğimde)* tekrardan TÖMER'de devam ettim.

İlk kez buraya *gelince (geldiğimde)* hiç bilmiyodum.

Ama benim daha önce şey e: önceki yıla:dan benim Türkçe çok daha sayıf *olarak* (*zayıfken*) ben herkese aileden abla dedim.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 48-56

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 20 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların her ikisi de kadın olup, evlidir. Lise mezunu olup, 20 seneden beri Türkiye'de ikamet etmektedirler. Katılımcıların yaşları 48 ile 56 arasındadır. Katılımcıların her ikisi de Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir.

Almancada zaman bildiren cümle başı bağlaçlarından *als* ve *wenn*, *-iken*, *-diğında* ve *-ınca* anlamlarını karşılamaktadır. Türkçede ise zaman bildiren bu zarf fiil ekleri bazen birbirinin yerine kullanabilse de kullanımlarının farklı olduğu yerler de vardır.

Bunun dışında *als* zaman bağlacının yukarıda verilen anlamlarının dışında *olarak* anlamı da bulunmaktadır ve katılımcının bu iki anlamı Almancanın etkisiyle karıştırarak bu şekilde kullandığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken noktalar fazladır. Her ikisinin evli, lise mezunu ve kadın olmaları dışında Türkiye'deki ikamet süreleri şaşırtıcı bir şekilde aynıdır.

2.5.2.2.3. Sıfat-Fiil Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler, Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

Tabi İsta:nbul gelen kişiler Ankara biraz farklı konuşuyo ama burda tabi *alışmak* (*alıştığımız*) için bize normal geliyor.

Sen mesela ım: ben düşündüm em: he: gün (*oder*) bi gün bi kelime öğreniyö:sa o bi yıl bitiyö:sa bak üç yüz 1: altmış beş kelime öğrendim oh: oh: ama böyle zamanım yok ve 1: ben 1: söyledim her zaman e: konuşu:ken ben Tük ayakdaşım va: ama Almanya'da *doğ* (*doğduğum*) ye:de va:dı.

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24-26 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların her ikisi de kadın olup, evlidir. Lise mezunu olup yaşları 59'dur. Katılımcıların her ikisi de Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 24 ve 26 yıldır.

Bu sapmaların katılımcıların Türkçeye hâkimiyetlerinin zayıf olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken birçok nokta bulunmaktadır. Bu sapmayı yapan her iki katılımcının da kadın olması, lise mezunu olup evli olması, yaşıt olması ve Türkiye'deki ikamet sürelerinin birbirine çok yakın olması dikkat çekmektedir.

2.5.2.2.4. Sıfat-Fiil Ekinin Yanlış Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Ines Goldstein

Sapma Örnekleri:

Em: ben Alma:nım ve ım: benim *doğmuş* (*doğduğum*) şehi:de _____ çünkü çok eski Alman 1: ülke, he şehi.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 59

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça

Türkiye'deki ikamet süresi: 26 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 59 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça bilmektedir. 26 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Katılımcı tarafından yapılan bu sapma katılımcının ana dilinden değil, Türkçe gramer bilgisi eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Genelde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde de sıkça yapılan öğrenci yanlışlarındandır. Bu ekin öğretilmesinde *-miş* ve *-dik* ekinin geçmiş zaman anlamı taşımasından dolayı katılımcı tarafından karıştırılmış olabileceği düşünülmektedir.

Yapılan sapma, demografik sonuçlar temel alınarak değerlendirildiğinde toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek, dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.2.2.5. İsim-Fiil Ekinin Gereksiz Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz

Sapma Örnekleri:

I: ben *ko:kmamam*. (*korkmam*)

Ko:kmamam (*korkmam*) 1: orda oğaya gideğsem.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 65

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Ortaokul

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: 8 (İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça)

Türkiye'deki ikamet süresi: 16 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 65 olup bekâr ve ortaokul mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında sekiz dil bilmektedir. 16 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Türkçenin eklemeli bir dil olmasından dolayı katılımcının, hem olumsuzluk hem de adlaştırma eki olan *mA* ekini üst üste getirmesinden dolayı Türkçenin ek sistemini tam olarak kavrayamadığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir nokta bulunmamaktadır.

2.5.2.2.6. İsim – Fiil Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen

Sapma Örnekleri:

Benim problem *yaz.* (*yazmak*)

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 52

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça, İngilizce

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 52 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Rusça bilmektedir. 24 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dilinden kaynaklanmadığı konuşma esnasında yarım bırakıldığı düşünülmektedir.

Yapılan sapma, demografik sonuçlar temel alınarak değerlendirildiğinde toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek, dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.2.3. Çatı Ekleriyle İlgili Sapmalar

Çatı eklerine ait tespit edilen başlıklar sıklık sırasına göre Çatı Eki Eksikliği, Yanlış Çatı Eki Kullanımı ve İşteş Çatı Eksikliği olmak üzere *üç* alt başlığa ayrılmıştır.

2.5.2.3.1. Çatı Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Katrin, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Mathias Goldstein, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ona söyledim, bak bunlar lazım, bunlar *değişmek (değiştirmek)* lazım.

O öğle yemek *pişiyö*. (*pişiriyor*)

Cinsiyet: 12 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Sapmayı yapanların 1'i erkek, 12'si kadın olup 3'ü bekâr, 10'u evlidir. Sapmayı yapanlardan 2 tanesini ortaokul mezunları oluştururken, 3 tanesini üniversite mezunu 8 tanesini de lise mezunları oluşturur. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların burada ana dilleri olan Almancanın etkisiyle sapma yaptıkları düşünülmektedir. Almancada *kochen* fiili hem *pişmek* hem de *pişirmek* anlamına gelirken Türkçede *pişmek* ve *pişirmek* olarak iki fiil bulunmaktadır. Bunun dışında *değişmek* ve *değiştirmek* fiilleri de sırasıyla *ändern* ve *sich ändern* fiillerine karşılık gelmektedir.

Katılımcıların ana dilleri etkisiyle çatı eklerinden olan ettirgenlik ekini kullanmadıkları düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta tüm bekâr, ortaokul ve lise mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır. Bu sapmayı yapmayan tek kişi Christiane Alaeddinoğlu'dur.

2.5.2.3.2. Yanlış Çatı Eki Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu

Sapma Örnekleri:

Gittim Almanya'da bi kurs *yazdırdım* (*yazıldım*) ama o bilmiyodu.

Kendimi *tanıştım*. (*tanıttım*)

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 52-56

Medeni Durum: 2 Evli

Eğitim: 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24-26 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların her ikisi de kadın olup, evlidir. 1'i lise, 1'i üniversite mezunu olup katılımcıların yaşları 52 ile 56'dır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 24 ve 26 yıldır.

Katılımcıların burada ana dilleri olan Almancanın etkisiyle sapma yaptıkları düşünülmektedir. Örneğin ilk örnekte Türkçede edilgen formda olan yapı Almandada ettirgen yapıda (*sich einschreiben lassen*) olduğu için burada da ettirgen yapının tercih edildiği düşünülmektedir.

Kendimi tanıştım örneğinde ise katılımcı, *Kendimi tanıttım* (*Ich habe mich vorgestellt*) ya da *O beni tanıştırdı* (*Er hat mich vorgestellt*) demek yerine bu iki yapıyı büyük ihtimalle karıştırdığı düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan incelendiğinde her iki katılımcının evli ve kadın olmasının yanında yaşlarının ve Türkiye’deki ikamet sürelerinin birbirine çok yakın olması dikkat çekmektedir.

2.5.2.3.3. İşteş Çatı Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Nicole Uysal

Sapma Örnekleri:

Arkadaşlara göre, işte bi a:kadaşla:la Almanca *yazıyorum (yazışıyorum)* bi a:kadaşla:la bikaç Türkçe *yazıyorum. (yazışıyorum)*

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 48

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe bildiği diller: Rusça, Fransızca, İngilizce

Türkiye’deki ikamet süresi: 20 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 48 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında Rusça, İngilizce ve Fransızca bilmektedir. 20 yıldır Türkiye’de ikamet etmektedir.

Katılımcının ana dili olan Almancanın etkisiyle bu sapmayı yaptığı düşünülmektedir. Almancada işteşlik eki bulunmadığı için katılımcının Almancada da ifade edildiği gibi (*Das ändert sich je nach Freundin mit einigen freunden schreibe ich auf Deutsch mit anderen Freundin auf Türkisch*) bu yapıyı kullandığı düşünülmektedir.

Toplumdilimsel açıdan bakıldığında dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.2.4. Fiilde Olumluluk-Olumsuzluk-Soru

Fiilde Olumluluk-Olumsuzluk ve Soru eki eksikliği başlığı altında sıklık sırasına göre Olumsuz Fiil Yerine Olumlu Fiil Kullanımı ve Soru Eki Eksikliği alt başlıkları sıralanmıştır.

2.5.2.4.1. Olumsuz Fiil Yerine Olumlu Fiil Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Katrin, Luise Hockenholz

Sapma Örnekleri:

Başka kişi a: hiç böyle gibi *dedi (demedi)*, 1: fakli. *Er hat es nie gesagt*, ifadesini kopyalıyor.

Böyle hiç ben bana bi kimse *söylüyor: (söylemiyor)* a: o:da bir problem çıktı. *Niemand sagt es mir*, cümlesini kopyalamaktadır.

Cinsiyet: 3 Kadın

Yaş: 56-73

Medeni Durum: 1 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-18 yıl

Bu sapma, 3 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların her üçü de kadın olup 2 tanesi evli diğeri de bekârdır. Ortaokul, lise ve üniversite mezunlarından 1'er kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların yaşları 56 ile 73 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 18 yıl arasındadır.

Türkçede cümle içerisinde kullanılan *hiç* yüklemi de olumsuz yapmaktadır. Almancada ise anlamca olumsuz bir yapı ortaya çıkarken yüklem olumlu kalmaktadır. Burada da Almancanın etkisiyle katılımcıların bu şekilde sapmayı yaptıkları düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken tek nokta her üçünün de kadın olmasıdır.

2.5.2.4.2. Soru Eki Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen

Sapma Örnekleri:

Şu anda hiçbir şey yapmıyorum ama tabii ki kursa gidicem mi gitmicem *mi* düşündüm ama.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 52

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında bildiği diller: Rusça, İngilizce

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 52 olup evli ve lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında İngilizce ve Rusça bilmektedir. 24 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Yapılan sapmanın katılımcının ana dili olan Almanca etkisiyle yapıldığı düşünülmektedir. *In diesem Moment mache ich nichts. Aber ich habe natürlich selbsterständlich daran gedacht, ob ich zum Kurs gehen werde oder nicht* cümlesinin çevirisine bakıldığında *oder* bağlacının bir tane olmasına karşılık Türkçede iki *mi* soru ekinin bulunması katılımcıyı ana dilinden dolayı tek kullanıma yönlendirmiş olabilir.

Yapılan sapma, demografik sonuçlar temel alınarak değerlendirildiğinde toplumdilbilimsel açıdan değerlendirilecek, dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.2.5. Kiplerle İlgili Sapmalar

Kiplerle İlgili Sapmalar sıklık sırasına göre Yeterlik Kipi Eksikliği ve Gereklik Kipinin Yanlış Seçimi olmak üzere *iki* alt başlığa ayrılmıştır.

2.5.2.5.1. Yeterlik Kipi Eksikliği

Sapma yapanların sayısı: 8

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Tam doğru *bilmem*. (*bilemem*)

Şey ben hala iyi anlıyoğum ama biğşey *söylemem*. (*söyleyemem*)

Cinsiyet: 8 Kadın

Yaş: 52-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 5 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 5 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 8

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-56 yıl

Bu sapma, 8 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 52 ile 83 arasındadır. 5'i evli, 3'ü bekârdır. Üniversite mezunlarından 1 kişi bu sapmayı yaparken ortaokul mezunlarından 2, lise mezunlarından da 5 kişi sapmayı yapanlar arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 10 ile 56 yıl arasındadır.

Almancada yeterlik kipi, öznenen sonra *können* fiilinin kişilere göre çekimlenmesiyle oluşturulurken; Türkçede –*Abil* eki ve sonrasında kişi ekleri getirilerek yapılmaktadır. Bu nedenle bu sapmanın katılımcılar tarafından yapıldığı düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanların tamamının kadın olması ve ortaokul mezunlarının ve bekârların bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.2.5.2. Gereklilik Kipinin Yanlış Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz

Sapma Örnekleri:

Ben iyi ki ben a: sağlığım, sağlığım iyi. O peki ı: başka kişi hastaneye gitmek lazım.

Ben ben ben gitmemem lazım. (benim gitmeme gerek yok)

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 65

Medeni Durum: Bekâr

Eğitim: Ortaokul

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16 yıl

Bu sapma 1 katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcı kadındır. Katılımcının yaşı 65 olup bekâr ve ortaokul mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında sekiz dil bilmektedir. 16 yıldır Türkiye'de ikamet etmektedir.

Almancada gereklilik kipi, öznenen sonra *müssen* fiilinin kişilere göre çekimlenmesiyle oluşturulurken; Türkçede çok çeşitli şekillerde yapılmaktadır. Birincisi *-mAll* eki ve sonrasında kişi eklerinin getirilmesiyle; ikincisi fiilden sonra *+mA* adlaştırma eki ve iyelik ekinden sonra *gerek/lazım* kelimeleri getirilerek; üçüncüsü ise fiilden sonra *+mAk* *zorundayım/mecburiyetindeyim* getirilerek olmaktadır. Bir de bu yapıların dışında olumsuz yapılar da vardır. Aslan, bu tür cümlelerde dikkat çeken hususun, bu cümlelerin olumlu gerekliliğin birebir olumsuzu olmayıp, sadece olumlu gereklilikte koşulan şartın, yani zorunluluğun ortadan kalkması olduğunu ve bu sebeple bu yapılara gerekliliğin olumsuzu gözüyle bakılamayacağını belirtir (Aslan, 2007, s. 1254).

Ancak Almancada bu farklılık olmayıp bu nedenle bu yapıyı katılımcının *Ich muss nicht gehen* çevirisinden hareketle kullandığı düşünülmektedir.

Yapılan sapma toplumdilbilimsel açıdan değerlendirildiğinde dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.5.3. Yapım Ekleri İle İlgili Sapmalar

2.5.3.1. İsimden İsim Yapma Ekleri İle İlgili Sapmalar

İsimden İsim Yapma Ekleriyle İlgili Sapmalar sıklık sırasına göre İsimden İsim Yapma Ekinin Kullanılmaması ve İsimden İsim Yapma Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması olmak üzere *iki* alt başlığa ayrılmıştır.

2.5.3.1.1 İsimden İsim Yapma Ekinin Kullanılmaması

Sapma yapanların sayısı: 10

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann

Sapma Örnekleri:

Hoca (hocalık) yapmıyom ben kendim spo:rcuyum.

I: Almanlağ o *Alman (Almanca)* konuşan kişi beğabeğ otuğuyoğ oğaya gidiyom.

Ondan sonra, ne bilim işte kelimeleri *Alman (Almanca)* İngilizcenin kelimelerine hiç benzemiyo.

Cinsiyet: 10 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 8 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 8 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 10

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 10 katılımcı tarafından yapılmıştır. Sapmayı yapanların tamamı kadın olup 2'si bekâr, 8'i evlidir. Lise mezunlarının tamamı, 8 kişi bu sapmayı yaparken, ortaokul ve üniversite mezunlarından 1'er kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Katılımcıların isimden isim yapma eklerini kullanmamasının nedeni ana dillerinde ya tam kelime karşılığı olmaması ya da *Alman* ve *Almanca* kelimelerini tek bir kelimeyle karşılayan *Deutsch* kelimesinin dil ve millet adının her ikisini birden karşılaması ve Almancada *hocalık* kelimesini karşılayan bir kelimenin bulunmamasına karşılık *hoca* kelimesini karşılayan bir kelime bulunmasının olduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta tamamının kadın ve lise mezunu olmasıdır.

2.5.3.1.2. İsimden İsim Yapma Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Böyle gibi *mümkünlük (mümkün)* benim için.

I: büyük, *oktobağ beşinci (beş)* Ekim, dö:düncü yaşında başlıyo o: ve çok yaramas.

Ben Tüykçe konuşuyoğum ama *Almanca (Alman)* biği geliyoğ, Almanca konuşuyoğum.

Tüykçe (Türk) Almanca (Alman) atasözle yan yanında çevirdi.

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 56-73

Medeni Durum: 2 Bekâr, 3Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 2 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-26 yıl

Bu sapma, 5 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadın olup, 3'ü evli 2'si bekârdır. 2'si lise, 2'si ortaokul, 1'i de üniversite mezunu olup katılımcıların yaşları 56 ile 73 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

Katılımcıların isimden isim yapma eklerini gerek olmadığı hâlde kullanmaları ana dillerinden çeviri yaparak buldukları karşılıklardan (*möglichkeit: mümkünlik* ve 5. *October: Ekimin beşi*) ve ana dillerinde *Alman* ve *Almanca* kelimelerini tek bir kelimeyle karşılayan *Deutsch* kelimesinin dil ve millet adının her ikisini birden karşılamasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta katılımcıların tamamının kadın olması ve ortaokul mezunlarının her ikisinin de bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.4. Alanya Ağzına Ait Yapı Bilimsel Tespitler

Alanya Ağzına Ait Yapı Bilimsel Tespitler, Şimdiki Zaman Ekiyle İlgili Tespitler, Araç Ekiyle İlgili Tespitler ve Gelecek Zaman Ekiyle İlgili Tespitler olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır.

2.5.4.1. Şimdiki Zaman Ekiyle İlgili Tespitler

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

O yüzden bunu çok *seviyom*. (*seviyorum*)

Yok ben Alman televizyon *seyrediyom*. (*seyrediyorum*)

Cinsiyet: 12 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 12'si kadın olup 1'i de erkektir. 10'u evli 3'ü bekârdır. 2'si ortaokul, 7'si lise, 4'ü de üniversite mezunu olup katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Şimdiki zamanın birinci teklik kişi çekimi, özellikle Antalya'nın Alanya, Manavgat, Serik, Gazipaşa, Gündoğmuş ve Akseli ilçeleri civarında çoğunlukla *-yóruyùn/-yóruyùm*, *-yörüyün/yörüyüm*, *-yorun/-yórum*, *-yörün/-yörüm*, *-örurun/-örürün*, *-örüyun/-örüyün*, *-yurun/yürüm*, *-örün/-örün*, *-yóm*, *-yöm* şeklindedir (Erdem ve Bölük, 2012, s.161). Bu sapmada da katılımcıların Alanya ağzının etkisiyle şimdiki zamanın birinci tekil kişisinde yer aldığı şekliyle *-yom* ekini kullandıkları düşünülebilir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken taraf, tüm bekâr ve ortaokul mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır.

2.5.4.2. Araç Ekiyle İlgili Tespitler

Sapma yapanların sayısı: 5

Sapma yapanların isimleri: Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

O zamandan beri burda oturuyorum mesela *eşimlen*. (*eşimle*)

Yani ben *Türklerlen* (*Türklerle*) daha şey samimi oluyorum daha a:kadaş oluyoruz.

Seninle *benimlen* (*benimle*) sende benimle hangi poblemler vağ.

Senin kasa defteri *bunlan* (*bunla*) yap.

Onlan (*onla*) çok daha öğrendim.

Cinsiyet: 5 Kadın

Yaş: 56-83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 4 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 5

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-56 yıl

Bu sapma, 5 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadın olup, 1 tanesi bekârken 4 tanesi evlidir. Ortaokul mezunlarından sadece 1 tanesi bu sapmayı yaparken lise mezunlarından 4'ü yapmıştır. Katılımcıların yaşları 56 ile 83 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 10 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Erdem ve Bölük Antalya yöresi ve ağızları kitabında vasıta hâli eklerini *-ına/-ine, -una/-üne, -ınan/-inen, -unan/-ünen, -nan/-nen, -na/-ne, -ılan/-ilen, -ulan/-ilen, -ıla/-ile, -lan/-len, -lā/-le* şeklinde sıralar (Erdem ve Bölük, 2012, s.153).

Bu sapmada da katılımcıların yöre ağızı etkisiyle araç ekini kullandıkları düşünülebilir. Bu sapmayı yapan tüm katılımcıların standart Türkçedeki araç eki eksikliğini de bir taraftan yapmış olması dikkat çekmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken tarafı beşinin de kadın olmasıdır.

2.5.4.3. Gelecek Zaman Ekiyle İlgili Tespitler

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven

Sapma Örnekleri:

Ondan sonra tabi ki ı: *napacaz (ne yapacağız)* bi karar vermen vermesi gerekiyor.

Yok Almanya *döncez. (döneceğiz)*

Biz de çok okuła *gitcez. (gideceğiz)*

Cinsiyet: 2 Kadın

Yaş: 52-83

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 24-56 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Sapmayı yapan her iki katılımcı da kadındır. 1'i evli 1'i bekâr olup her ikisi de lise mezunudur. Katılımcıların yaşları 52 ile 83 arasındadır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmekte ve Türkiye'deki ikamet süreleri 24 ve 56 yıldır.

Erdem ve Bölük, gelecek zamanın birinci çokluk kişi çekiminde *-acāz, -acaz, -acas, -ecez, -ecēz, ecēs, -ucāz, -üçēz, -çēs, -cez, -cāz, -eceuz, -acais* biçimlerinin görüldüğünü belirtir (Erdem ve Bölük, 2012, s.172).

Bu sapmada da katılımcıların yöre ağzı etkisiyle, gelecek zamanın birinci çoğul şahıs ekini (*-cAz*) ekini kullandıkları düşünülebilir (Erdem ve Bölük, 2012, s.172).

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken taraf bu sapmayı yapanların kadın ve lise mezunu olmasıdır.

2.6. ANLAM BİLİMSEL SAPMALARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERDEN HAREKETLE TESPİTLER

Katılımcılar her ne kadar bağlamsal ipuçlarını kullanıp hedef dilde bağlama uygun doğru kelime, kalıp ifade ve deyimleri bulmaya çalışsa da ana dilden birebir çeviriden kaynaklı kelimenin yan anlamı yerine ana dildeki temel anlamının tercih edilmesi anlam bilimsel sapmaların ana nedenini oluşturur. Bunun dışında, ana dilden kaynaklı hedef dili konuşurken eksik kelime veya gereksiz kelime kullanılması ya da ana dil ve hedef dilin yapısal açıdan farklı oluşundan kaynaklı kelime dizilişinin anlama etki etmesi de anlam bilimsel sapmaların nedeni olarak ortaya çıkmaktadır. Tüm bu anlam bilimsel sapma nedenlerinden hareketle çözümlenmeler yapılmaya çalışılmıştır. *Almancadan Yapılan Anlamsal Kopyalar, Yanlış Sözcük Seçimi, Almancanın Etkisiyle Yapılan Eksik Sözcük Kullanımı, Eksik Sözcük Kullanımı, Almancanın Etkisiyle Yapılan Gereksiz Sözcük Kullanımı, Gereksiz Sözcük Kullanımı, Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca*

Formlarının Kullanımı ve Almanca Deyim ve Kalıp İfadelerin Aktarımı başlıkları altında sınıflandırmalar yapılmıştır.

2.6.1. Almancadan Yapılan Anlamsal Kopyalar

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Bi de bi kurs *yaptım* (*gittim*) Almanya'da.

Ben Aİmanya'da *halk yüksekokuİda* (*halk eğitim merkezine*) çok seneleğ (*senelerce*) e: gittim Türkçe *çalışmak* (*öğrenmek*) için.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Burada dikkat çeken nokta, *kursa gitmek* ifadesinin *kurs yapmak* şeklinde Almancadan birebir çevrilmesidir. Bir diğer örnekte *Volkshochschule* kelimesi *halk yüksekokul* olarak Almancadan kopyalanmaktadır, oysa Türkçede bunun karşılığı *halk eğitim merkezidir*.

Çok seneler ise Almanca *viele Jahre*; *Türkçe çalışmak* ise *lernen Türkisch* ifadesinin karşılığı olarak katılımcı tarafından çevrilmiştir.

Almancadan yapılan anlamsal kopyalar tüm katılımcılar tarafından yapıldığı için toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.6.2. Yanlış Sözcük Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

I: dışağda ı: *vağsam (olursam)* ı: ben bişey bilmiyoğsam genelde sözlüğüme bakıyoğum çünkü bence çok önemli, bişey bilmiyoğsam

Mesela pazarcıla:la konuşuyodum ama *Alanyaca (Alanya ağzı)* şey konuşuyola: ya hiçbişe anlamadım.

Hem de e: üç sene önce e: *çift (çifte)* vatandaş olarak Türk pasapo:tumu aldım.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların yaptığı yanlış sözcük seçimi ana dilleri olan Almancadan anlamsal olarak kelimelerin kopyalanması şeklinde değil, katılımcıların dile hâkimiyetlerinin zayıf olmasından kaynaklı kendi türettikleri ya da o kelimeyi karşıladığını düşündükleri kelimelerin kullanılması yoluyla gerçekleştirdikleri sapmalardır. Örneğin *Alanya ağzı* demek yerine *Alanyaca* kelimesi katılımcılardan Christiane Alaeddinoğlu, Martina Yaman ve Sabine Rieger tarafından türetilmiştir.

Katılımcıların tamamı tarafından yapıldığı için dikkat çeken bir nokta bulunmamaktadır.

2.6.3. Eksik Sözcük Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Şimdi şu an aklıma (*gelmiyor*) yani bi bi hazırlı:ım yok.

Tatil için bin dokuz yüz doksan üçten (*beri*) her sene ya da her iki sene (*bir*) falan (*geldim*).

Yoksa başka bi ı: gerekli olunca em: (*hem*) Almanca bilip (*hem de*) iyi Tüykçe bilen ı: tanıyan va: onla: ya:dım edebili:.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır.

Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların tamamının yaptığı bu sapmanın konuşma esnasında konuşmayı planlayamamaktan ya da gramer bilgisi eksikliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tüm katılımcılar tarafından yapıldığından toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.6.4. Almancanın Etkisiyle Yapılan Gereksiz Sözcük Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Ben yetmi padon ben atmiş sekiş (*yiİinda*) yaşındayım.

Bak bugün (*ben*) bizim toplamaktan önce (*ben*) bi: habe: aldım.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Ich bin achtundsechzig Jahre alt, cümlesindeki *Jahre* (yılında) kelimesini Almancadan kopyalayarak gereksiz sözcük kullanılmıştır.

Bak bugün (ben) bizim toplamaktan önce (ben) bi: habe: aldim cümlesi incelendiğinde ise Türkçede şahıs düşürme fiile getirilen şahıs ekiyle mümkünken, Almancada bu mümkün değildir ve her bir cümlenin başında muhakkak kullanılır. Burada da Almanca'nın etkisiyle şahıs zamiri birden çok kere kullanılmıştır.

Tüm katılımcılar tarafından yapıldığından toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.6.5. Gereksiz Sözcük Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Tü:kçe konuşmak zoğunda:ydım çünkü etğafım yani (*genelde*) yüzde yüz Tü:ktü.

Bazen (*Almanya*) Almanca başlıyoruz ondan sonra hü:t Tüykçe çeviyemeye başlıyoruz.

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4

katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların yaptıkları bu sapmalar, Almancanın etkisiyle olmayıp genel olarak Türkçe ana dili konuşurları tarafından da yapılan sapmalardandır. Katılımcıların konuşma esnasında cümleyi planlayamama durumlarından kaynaklı olduğu düşünülen durumlardır.

Tüm katılımcılar tarafından yapıldığından toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken bir taraf bulunmamaktadır.

2.6.6. Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca Formlarının Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

Çünkü tabi fazla *praktik* (*pratik*) olmayınca onun Almanca biras sayıf.

Dortmund'da bi *institut* (*enstitü*) var.

Bikaç kişiye *kontakt* (*kontak*) yaptı yaptım biğ ev 1: ağamak için.

Bence çok *enteressant* (*enteresan*).

Cinsiyet: 12 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8 – 56 yıl

Bu sapma, 13 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 12'si kadın, 1'i erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr, 10'u evlidir. Sapmayı yapanlardan

2 tanesini ortaokul mezunları oluştururken, 3 tanesini üniversite mezunu, 8 tanesini de lise mezunları oluşturur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Almanca ve Türkçede, imgesel ve içeriksel olarak tam birbirine karşılık gelen kelimeler olduğu için katılımcıların bunları bu şekilde kullandıkları görülmektedir.

2.6.7. Almancanın Etkisiyle Eksik Sözcük Kullanımı

Sapma yapanların sayısı: 12

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Sapma Örnekleri:

E: Buğada çok ya:dım (*ettiler*) benim için.

Eşim yeni tanıştım bir sene falan (*olmuştu*).

Şey e: isitme engelliden (*olduğumdan*) ben çok sor öğrendim.

Almanya'da daha (*çok*) stres var.

Çünkü bütün gün Tü:kçe konuşu:san o zaman biraz ı: rahat (*etmemiz*) bizim için lazım.

Cinsiyet: 11 Kadın -1 Erkek

Yaş: 50-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 12

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 11 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 50 ile 83 arasındadır. 9'u evli, 3'ü bekâr olup 2'si ortaokul, 7'si lise, 3'ü de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Katılımcıların Almancanın etkisiyle yaptıkları sapmalara bakıldığında sapmanın yardımcı fiillerde ve derecelendirme sıfatlarında olduğu görülmektedir. Bunun nedeni katılımcıların ana dillerinde tek bir kelime ile karşılanan fiil ve derecelendirmelerin Türkçede iki kelimedenden oluşmasıdır. Örneğin Almancada *helfen* ve *entspannen* fiillerinin Türkçedeki karşılıklarının *yardım etmek*, *rahat etmek* olması ve Almancada *mehr* kelimesinin hem *daha* anlamına hem de *daha çok* anlamına gelmesidir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı yapanların ortaokul mezunu ve bekâr olmasıdır.

2.6.8. Almanca Deyim ve Kalıp İfadelerin Aktarımı

Sapma yapanların sayısı: 2

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Mathias Goldstein

Sapma Örnekleri:

I: Bizim en önemli atasözü 1: *nakit pağa güliyo*. Bu demek bu şikette çek, taksit falan yapmıyos.

Ben *iyi ki* ben a: sağlığım, sağlığım iyi.

Cinsiyet: 1Kadın, 1 Erkek

Yaş: 65-68

Medeni Durum: 1 Bekâr, 1Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 2

Türkiye'deki ikamet süreleri: 16-26 yıl

Bu sapma, 2 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların biri kadın, biri de erkektir. Katılımcıların biri 65, diğeri 83 yaşındadır. 1'i bekâr, 1'i evli olup 1'i ortaokul, 1'i de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 16 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

Örneklerden ilkinin çevirisi, “Unser wichtigstes Sprichwort ist lacht Bargeld.” ve ikincisinin çevirisi “Gott sein Dank/zum Glück es meine Gesundheit in ordnung” cümleleridir. Katılımcıların birebir sözlükteki şekliyle *Bargeld lacht* ve *Gott sein*

Dank/zum Glück ifadelerini sırasıyla *Nakit para güliyor* ve *İyi ki* şeklinde çevirdikleri tespit edilmiştir.

Almanca'nın etkisiyle kalıp söz ve atasözünün Türkçe karşılığına dikkat edilmeden bire bir çeviri yapılarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Burada dikkat çeken nokta hem ortaokul hem de üniversite mezununun aynı sapmayı yapmasıdır.

2.7. SÖZ DİZİMSEL SAPMALARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERDEN HAREKETLE TESPİTLER

Söz dizimine ilişkin kuram kısmında belirttiğimiz üzere söz dizimsel sapmaları belirlemek özellikle öğrencinin, yapısal açıdan farklı olan ana dili ve hedef dilinin karşılaştığı durumlarda cümle kuruluşunda ana dilinin yapısal özelliklerine başvurması eğiliminde olduğundan iki dil arasındaki farklılıkları ve sapma yapılabilecek yerleri göstermesi bakımından önemlidir. Bu duruma istinaden eldeki verilerden hareketle katılımcıların hedef dil konumundaki Türkçe cümle kuruluşları söz dizimsel açıdan incelenerek Almanca'nın söz dizimsel yapısından aktarmış olabilecekleri yapılar tespit edilmeye çalışılmıştır. Buradan hareketle söz dizimsel sapmalar, *on* ana başlığa ayrılmıştır. *Türkçe Yan Cümle Tipi Yerine Almanca Yan Cümle Tipinin Kullanılması, Almanca İfadelerin Söz Dizimsel Olarak Kopyalanması, Sıfat Dizilişiyle İlgili Sapmalar, Derecelendirmeye İlgili Sapmalar, Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması, Kalıplaşmış Cümle Başı İfadeleriyle İlgili Sapmalar, Çift Bağlama Edatlarıyla İlgili Sapmalar, Dönüşümlü Kodla İlgili Sapmalar, İlgili İyelik Yapısındaki Yan Cümle Eksikliği ve Birleşik Cümlelerle İlgili Sapmalar*dır.

Türkçe Yan Cümle Tipi Yerine Almanca Yan Cümle Tipinin Kullanılması başlığı, *Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri, Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri ve İlgili Adılarıyla Kurulan Yan Cümleler* olmak üzere üç alt başlığa ayrılırken; *Birleşik Cümlelerle İlgili Sapmalar, Yanlış Birleşik Cümle Seçimi, Şartlı Birleşik Cümle Kurulamaması, Zaman Gösteren Birleşik Cümle Kurulamaması, Sebep Bildiren Diye İle Birleşik Cümle Kurulamaması, Ki'li Birleşik Cümle Kurulamaması ve İçin'li Cümleyi Ki'li Cümleyle Karşılama* olmak üzere beş alt başlığa ayrılmıştır.

2.7.1. Türkçe Yan Cümle Tipi Yerine Almanca Yan Cümle Tipinin Kullanılması

Türkçe Yan Cümle Tipi Yerine Almanca Yan Cümle Tipinin Kullanılması başlığı, Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri, Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri ve İlgili Adılarıyla Kurulan Yan Cümleler olmak üzere *üç* alt başlığa ayrılmıştır.

Bu bölümde yer alan yan cümleler, cümlede nesnenin görevini yerine getiren cümlelerdir. Zengin nesne cümlelerinin genellikle temel cümleden sonra geldiğini ancak bu cümlelerin temel cümleden önce hatta temel cümlede yer aldığını, nesne cümlelerinin gerekli şartlar mevcut olduğunda mastar cümlesi olarak da kurulabildiğini ifade eder. Zengin ayrıca nesne cümlelerinin temel cümleye, Die konjunkionalen Objektsätze (Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri); Die relativen Objektsätze (Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri); Uneingeleitete Objektsätze (Bağlaçsız Yan Cümle Olarak Nesne Cümleleri) olmak üzere *üç* farklı tarzda bağlandığını belirtmiştir (Zengin, 2018, ss. 277-279).

2.7.1.1. Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri

Türkçe sözdümünde iyelik ve durum eklerinin eklenmesiyle yan cümle kurmaya yarayan *-mA -dlk* ve *-AcAk* ekinin Almandaki karşılığı *dass* ile kurulan yan cümlelerdir. *Dass* bağlacı yan cümlelerin temel cümleye bağlanmasında görevlidir. Ayrıca, yan cümleler incelendiğinde en fazla *dass* ile olmak üzere *weil, um...zu, damit, während, deshalb, deswegen* ve *als* bağlaçlarıyla Almandanın cümle yapısına göre aşağıdaki örneklerde yan cümle oluşturulduğu görülmektedir.

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 13 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 11 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Sapma Örnekleri:

1. I: ilk ilk değsimde ben 1: bişey yazmaya başladım 1: çünkü ben düşünüyüğüm bunu da çok önemli.

Ich denke, dass das auch sehr wichtig ist.

Bunun da çok önemli olduğunu düşünüyorum.

2. Ben düşünmedim 1: iki bin beşte, ben böyle gibi 1: iyi Türkçe biliyüğüm.

Im Jahre 2005 habe ich nicht gedacht, dass ich später so gut Türkisch sprechen könnte.

Ben 2005'te bu şekilde iyi Türkçe bileceğimi düşünmemiştim.

3. Hekesin için 1: yaban bi ülkeye gideğsen sen düşünüyüğsan belki belki daha zoğ ama bence he ülkenin büğokrati aynı 1: ama 1: yaban bi ülkedesin.

Du denkst vielleicht; dass es schwer ist.

Sen belki daha zor olduğunu düşünüyorsun.

4. I: belki düşünüyüğsun bazen daha daha zoğ o.

Manchmal denkst du vielleicht, dass es noch mehr schwer ist.

Belki bazen onun daha zor olduğunu düşünüyorsun.

5. I: ben ben düşündüm a bu anahtağcı a ben belki bana yağdım yapabili ama onun eşi yoktu.

Ich dachte, dass mir dieser Schlosser vielleicht helfen kann.

Ben bu anahtarcıya belki yardım edebilirim diye düşündüm.

6. Çünkü Tükçe ben düşünmedim böyle gibi sobet edebilirim ama iyi ki mümkün.

Weil ich nicht gedacht habe, dass ich so auf Türkisch reden kann, aber Gott sei dann, dass es möglich ist.

Çünkü bu şekilde Türkçe sohbet edebileceğimi düşünmedim ama iyi ki mümkün.

7. Günlük ya da büyük tu:lağ da yaptı aslında da eski zamanda ama ı: ben beni tanidiktan sonra işte kara: ve:miş biz bi restoran açcaz berabæ.

Er hat beschlossen, dass wir gemeinsam ein Restaurant eröffnen sollen.

O, bizim beraber bir restoran açmamıza karar vermiş.

8. Dedim ah Tükçe öğrenmem la:zım bişe anlamıyorum burda.

Ich habe gesagt, dass ich doch Türkisch lernen muss, ich verstehe hier nichts.

Burada Türkçe öğrenmem gerektiğini ve bir şey anlamadığımı söyledim.

9. Tabi ki bazen fa:k ediyorum ba Tüyk gibi hareket ediyorum.

Natürlich merke ich manchmal, dass ich mich wie eine Türkin verhalte.

Tabii ki bazen Türk gibi hareket ettiğimi fark ediyorum.

10. Yani şey o bu kuysa giderken ben düşündüm ki yani ben hiçbirşey ö:renemiyosun.

Während ich diesen Kurs besuchte, habe ich gadacht, dass ich nichts lernen kann.

Yani ben bu kursa giderken hiçbir şey öğrenemediğimi düşünüyordum.

11. O hep bana dedi sen benimle öyle konuşma.

Er hat mir immer gesagt, dass ich mit ihm nicht so sprechen darf.

O hep bana onunla öyle konuşmamamı söyledi.

12. Birisi yine bi arkadaş vay, o bana hep diyo sen ilk ilk geldiğin zaman ı: orman Tükçe konuştun.

Es gibt jemand, also eine Freundin, sie sagt mir immer, dass ich nur gebrochenes Türkisch sprach, als ich neu gekommen war.

O bana ilk geldiğim zamanlarda hep orman Türkçesi konuştuğumu söylüyordu.

13. O yüzden biliyorum erkekle bazen daha kolay küfreniyola.

Deshalb weiß ich, dass Männer manchmal leichter schwören.

O yüzden bazen erkeklerin daha kolay küfrettiklerini biliyorum.

14. Benim çocuğa bile söylüyorum siz öyle yapmayın.

Ich sage sogar zu meinem Kind, dass sie es nicht so machen sollen.

Benim çocuğuma bile öyle yapmamalarını söylüyorum.

15. Dedim işte ben mutlaka Avusturya ve Alman hududunda inmeme lazım.

Ich sagte, dass ich an der österreichisch-deutschen Grenze aussteigen muss.

Avusturya-Alman hududunda mutlaka inmeme gerektiğini söyledim.

16. Dedim ben elbise diktiricem, kumaş istiyorum.

Ich sagte, dass ich mi ein Kleid nähen lassen möchte und einen Stoff kaufen möchte.

Elbise diktireceğimi ve kumaş istediğimi söyledim.

17. Almanya diyo Almanya'dayken diyodum Türkçe konuşun unutmayın.

Als wir in Deutschland waren, sagte ich den Kindern, dass Sie das Türkisch sprechen sollen und es nicht vergessen dürfen.

Almanya'dayken Türkçe konuşmalarını unutmamalarını söylüyordum.

18. Ondan sonra geldim zaman bana diyo Ankara değil diyo Adapazarı'na gitcez.

Als ich danach zurückkam, sagte er zu mir, dass wir nicht nach Ankara ist sondern nach Adapazarı gehen.

Ondan sonra geldiğim zaman bana Ankara'ya değil Adapazarı'na gideceğimizi söylüyor.

19. O zaman bis düşündük Türkçe öğrenmek lazım.

Dann dachten wir, daran, dass wir Türkisch lernen müssen.

O zaman biz Türkçe öğrenmemiz gerektiğini düşündük.

20. O bayan söyledi biz tüm o ku:ya başladık bi hafta önce.

Diese Dame hat gesagt, dass sie alle vor einer Woche mit dem Kurs angefangen haben.

O bayan bir hafta önce kursa başladıklarımı söyledi.

21. Biz düşündük o tamam biz oğa gideceğiz.

Wir dachten, danach, dass wir alle dorthin gehen.

Biz oraya gitmeyi düşündük.

22. Öğretmenimiz dedi: Tamam test yapalım, son dedi biginci kuys git o kadar.

Unser Lehrer sagte: Okay, lass uns den Test machen, Danach sagte er, nur, dass ich den ersten Kurs besuchen soll.

Öğretmemiz test yapalım dedi ve sonra sadece birinci kursa gitmemizi söyledi.

23. Ben görüyom bu et.

Ich sehe dass es Fleisch ist.

Ben bunun et olduğunu görüyorum.

24. O dedi çok pahalı, çok pahalı.

Er sagte, dass es sehr teuer ist.

O çok pahalı olduğunu söyledi.

25. Kesinlikle mümkün deil bi ses çıkmadı a:zımdan.

Es war keinesfalls möglich, dass ein Ton aus meinem Mund heraus kam.

Ağızımdan bir sesin çıkması kesinlikle mümkün değildi.

26. O yüzden tekra: iki sene sonra ı: düşündüm ben Tü:kiye'ye taşınmak istiyorum çünkü eşim burdan a: Tü:kiye'den almak istemiyoğum.

Deswegen habe ich noch zwei Jahren wieder daran gedacht, dass ich in die Türkei umziehen will, weil ich meinen Mann von hier, aus der Türkei (nach Deutschland) nicht mitnehmen will.

O yüzden tekrar Türkiye'ye taşınmak istediğimi iki sene sonra düşündüm.

27. Ben Alman big Tüğk Alman Türk ma:ket gidiyorum falan ondan sonra ben **benden beklemiyolağ ben Tü:kçe konuşuyoğum.**

Sie erwarten von mir nicht, dass ich Türkisch sprechen sollte.

Benden Türkçe konuşmamı beklemiyorlar.

28. Ondan sonğa yavaş yavaş kuİİandım Tü:kçe ve **gö:düm a: insanlağ mutlu.**

Dann bediente ich mich allmählich der Türkischen Sprache/des Türkischen, **und sah, dass die Leute glücklich sind.**

Ondan sonra yavaş yavaş Türkçe kullandım ve insanların mutlu olduğunu gördüm.

29. Küfüğ deil ama ı: bana kimse **kimse bana söylemiyoğ valla iyi bişi değil** falan.

Niemand sagt mir sowas, dass dieses nicht was gutes ist.

Kimse bana “valla”nın iyi bir şey olmadığını söylemiyor.

30. I: ev aldıktan sonra **ben düşündüm şimdi Tüykçe öğrenmeliyim.**

Nachdem wir ein Haus gekauft haben, **dachte ich daran, dass ich jetzt Türkisch lernen musste.**

Ev aldıktan sonra Türkçe öğrenmem gerektiğini düşündüm.

31. Onlar da aynı hızlı ama daha ba:ırıyola: **çünkü onla: düşünüyola: kulaktan iyi anlamıyo:um.**

Sie sprechen mit der selben Geschwindigkeit aber noch lauter, **weil sie dachten, dass ich Wegen der Ohren nicht verstehe.**

Onlar kulaktan iyi anlamadığımı düşünüyorlar.

32. Ben gæk gö:müyo:um **çünkü burada ben düşünüyö:um Tü:k kü:tür benim için öğrenmek için ı: çok önemli.**

Das finde ich nicht nötig, **weil ich denke, dass es für mich sehr wichtig ist, die Türkische Kultur kennenzulernen.**

Çünkü burada Türk kültürünü benim için öğrenmenin çok önemli olduğunu düşünüyorum.

33. Ben sonra teşkü: edəim ve bu tabak gəi verdim ama **ben bilemedim hiçbi: zama:n boş bi: tabak gəi veme.**

Ich habe ihr gedankt und den Teller zurückgegeben **Aber ich wusste nicht, dass ein Teller nie leer zurückgegeben wird.**

Ben asla bir tabağın boş geri verilemeyeceğini bilmiyordum.

34. He: zaman onla düşünüyola: öğretmen gibi em: yabancıla: göste:meliyim.

Sie denken immer, dass sie wie ein Lehrer den Ausländern ihre Fehler zeigen.

Onlar her zaman öğretmen gibi yabancılara göstermeleri gerektiğini düşünüyorlar.

35. Ben biliyo:um bayanla: için bazen çok zo: ama ben e: kendim gö:medim.

Ich weiß, dass es für die Damen manchmal sehr schwer ist.

Bayanlar için bazen çok zor olduğunu biliyorum.

36. Bazen ben onla: diyo:um e: ben Tüyk dilim.

Manchmal sage ich ihnen, dass Ich keine Türkin bin.

Bazen ben onlara Türk olmadığımı söylüyorum.

37. Sen biliyo:sun benim dil iyi di:l o yüsden bi kere daha sö:le.

Du weisst, dass meine Sprache nicht gut ist, also sag es mir noch mal.

Benim dilimin iyi olmadığını sen biliyorsun.

38. Bu demek bu şikette çek, taksit falan yapmıyos.

Dies bedeutet, dass wir in diesem Unternehmen nicht mit Schecks und Ratenzahlung arbeiten.

Bu, bu şirkette çek, taksit falan yapmıyoruz demek.

39. Ben dedim sanki ben Tü:kçe öğrendim gibi geldi bana.

Ich habe gesagt, dass es mir so scheint, als ob ich das Türkische schon gelernt hätte.

Ben sanki Türkçe öğrendim gibi geldiğini söyledim.

40. Ben dedim şu topu patlatacağım şimdi.

Ich habe gesagt, dass ich jetzt diesen Ball platzen habe.

Ben şu topu patlatacağımı söyledim.

41. Sonra bana diyolar öyle değil.

Dann sagen sie mir, dass es nicht so ist.

Sonra bana öyle olmadığını söylüyorlar.

42. E: herhangi bi dükkana gidersem şimdi buğda ve e: oğadaki çalışanlar beni tanımıyo ya da Ankağada bi dükkana gidiyim beni tanımıyolağ, **üç dö:t kelime yeteğ ki benim e: yabancı oldumu fayk ediyolá.**

Drei oder vier Wörter sind für sie genug, um es zu bemerken, dass ich eine Fremde bin.

Üç dört kelime benim yabancı olduğumu anlamalarına yetiyor.

43. Yani ama e: **siz e: düşündünüz mü yani belki Nina peruk kelime duymamış** ya da.

Haben Sie etwas nicht gedacht, dass Nina das Wort Peruk vielleicht noch nicht gehört hat?

Siz Nina'nın peruk kelimesini duymadığını düşündünüz mü?

44. Bu demek ki birisi delirmiş yani birisi aptal, deli.

Dies bedeute, dass die Person verrückt ist, die Person dumm ist.

Bu, birisinin delirmiş ya da aptal olması demek.

45. Ben biliyoğum buğda çalışmak lazım.

Ich weiß, dass man hier arbeiten muss.

Ben burda çalışmak gerektiğini biliyorum.

46. İstiyogum, ben istiyogum benim için a: ama **ben bir gün düşündüm ya ben bana çok zaman lazım** cümle düşünmek üzeri bu kelime buraya bu oraya ı ih.

Eines Tages habe ich gedacht, dass ich viel zeit brauche über den Satzbau zu denken.

Dieses Wort soll herhin gehören, jenes Wort soll dahin gehören.

Ben bir gün bana çok zaman gerektiğini düşündüm.

47. Onun için bir gün düşündüm tamam sadece konuşacam.

Deshalb habe ich eines Tages dafür entschieden, dass ich nur sprechen werde.

Onun için bir gün sadece konuşmayı düşündüm.

48. Ya he:kese biğ yabancı dil biliyo, bu kuíanmak istiyó di mi ve ben noma:Í Tüykçe konuşuyogum ama biği bana Sind Sie Deutsch, AÍman mısın soğuyo, diyom evet ve belki AÍmanca konuşuyoz **çünkü bunlá da göstermek istiyog ben dil biliyoğum.**

Auch Sie wollen zeigen, dass sie eine fremde Sprache können.

Çünkü bunlar da dil bildiklerini göstermek istiyorlar.

49. Ben hep anladım, ne ettin, ettin, ı: ne ne ye yeddin gibi bişey.

Ich habe immer so verstanden, dass “Ne ettin?” etwa “Ne yedin? Was hast du gegessen?” bedeutet.

Ben hep ne ettin, ne yedin gibi bir şey anladım.

50. Şimdi Sofya üzerine **ben zanettim Sofya üzerine gidicem.**

Ich dachte, dass ich über Sofia fahren werde.

Ben Sofya üzerinden gideceğimi zannettim.

51. I: çünkü ben düşünüyüğüm ı: buğda ı: kalıyoğsan en önemli dil öğrenmesi lazım.

Weil ich denke, wenn du hier lebst, ist es die wichtigste Sache, die Sprache zu lernen.

Çünkü burada kalıyorsam en önemli şeyin dil öğrenmek olduğunu düşünüyorum.

52. Sen mesela ım: **ben düşündüm em: he: gün o:da (oder) bi gün bi kelime öğreniyö:sa o bi yıl bitiyo:sa bak üç yüz ı: ałtmış beş kelime öğrendim oh: oh: ama böyle zamanım yok ve ı: ben ı: söyledim her zaman e: konuşu:ken ben Tük aykadaşım va: ama Almanya’da doğ ye:de va:dı.**

Ich dachte wenn ich jeden Tag ein Wort oder ein Wort an einem Tag lernen würde, könnte ich dreihundertfünfundsechzig Wörter lernen, wenn ein Jahr vergangen ist.

Ben, her gün bir kelime öğrenirsem, bir yıl bittiğinde üç yüz altmış beş kelime öğreneceğimi düşündüm.

53. Ya ben çocuken de öğrendim se:t konuşmama.

Als ich ein Kind war, habe ich gelernt, nicht hart zu sprechen.

Ben çocukken de sert konuşmamayı öğrendim.

54. Ben düşünüyüğüm biğaz zadece biğaz Tüykçe e: biliyo:sun biyaz daha güzel yaşayabili:ysin, çünkü Tüykler Tüykçe konuşuyöğsun.

Ich denke, wenn du nur ein bisschen Türkisch kannst, kannst du noch ein bisschen besser leben, weil du mit den Türken Turkish spricht.

Ben sadece biraz Türkçe bilindiğinde biraz daha güzel yaşanabileceğini biliyorum.

55. Ben ı: böyle bi görüşme yapıyor yapmıyorum Türkçe konuşmak için.

Ich komme mit den Menschen nicht dafür zusammen, um Türkisch zu sprechen.

Ben Türkçe konuşmak için böyle bir görüşme yapmıyorum.

56. Gittik iki sene önce bi ofise, gittik kızım için bir yeni nüfus cüzdan bastırmak için.

Vor zwei Jahren sind wir zu einem Amt gegangen, um für meine Tochter einen neuen Ausweis ausstellen zu lassen.

Kızım için yeni bir nüfus cüzdanı bastırmak için iki sene önce bir ofise gittik.

57. Ondan sonra, yine de okuldan sonra biraz devam ettim unutmamak için.

Danach nach der Schule habe ich eine Weile weitergemacht, damit ich es nicht vergesse.

Ondan sonra yine de okuldan sonra unutmamak için biraz devam ettim.

58. Ya em: ve alzo şu ana kada: Tüyk insanlağ bize geliyo soğuyo yağdım için.

Bisher kommen die Türken zu uns und bitten uns um Hilfe.

Türkler bize gelip yardım için soruyor.

59. Bi de zamanım çok yok izlemek için.

Und ich habe keine Zeit um fernzusehen.

Bir de izlemek için zamanım yok.

60. Ama yap yap yap he:kes çok mutlu.

Aber mach doch so weiter, weil jeder sehr glücklich ist.

Herkes çok mutlu olduğundan herkes çok mutlu.

61. Benim ik meslekten bazen benla onlara ya:dım edebili:im.

Weil mein erster Job ist, Manchmal kann ich ihnen helfen.

Benim ilk mesleğimden dolayı bazen ben onlara yardım edebilirim.

62. Ya:, çünkü o köy dili daha iyi ı: banım bana ya:dım etmiyo:.

Es hilft mir nicht besser weil Dorfsprache/Mundart ist.

O köy dili olduğundan bana yardım etmiyor.

63. İşte oğdan biliyorus sen Alman oldun için ama şeyler fonetik çok iyi diyola:

Deine Fehler verstehen wir daher, weil du Deutsche bist.

Sen Alman olduğun için oradan biliyoruz/hatalarını anlıyoruz.

2.7.1.2. Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri

Burada katılımcıların Türkçe cümle kuruluşunda, Almancada olduğu gibi, Almanca soru kelimeleri olan *was, was für eine, welche, wie, warum, worüber* ve *ob*'un yan cümle kuruluşunda cümle başında tercih edildiği tespit edilmiş olup; daha çok temel cümlelerin fiillerini *düşün-, bil-, de-* fiillerinin oluşturduğu görülmektedir.

Sapma yapanların sayısı: 12

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 12 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 12

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 12 kadın katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 9'u evli 3'ü bekâr olup 2'si ortaokul, 8'i lise, 2'si de üniversite mezunudur. Ortaokul ve lise mezunlarının tamamı bu sapmayı yaparken, üniversite mezunlarından ikisi yapmamıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Sapma Örnekleri:

1. Onun için düşündük ı: ne yapicaz.

Deshalb haben wir danach gedacht, was wir tun/machen sollten.

Onun için ne yapacağımızı düşündük.

2. Peki bilmiyoğum ı: nasıl biğ fikiğ oldu ama ı: biz sonra düşündük tamam yeni biğ hayat buğda yapmayı denelim.

Okay, **ich weiß nicht was für eine Idee war** Aber wir dachten danach, daß wir versuchen werden, hier ein neues Leben zu bauen.

Ne tür bir fikir olduğunu bilmiyorum...

3. Ben bazen çok çok nefret edeğim bunu ama ben düşünüyöğum hangi ülkedeyim

Ich denke, in welchem Land ich bin.

Ben hangi ülkede olduğumu düşünüyorum.

4. Biliyo musun ı: Berna Berna'nın anlamı ne demek?

Weißt du, was der Name Berna bedeutet.

Berna'nın anlamının ne demek olduğunu biliyor musun?

5. Önemli bunu yağın ne olacak, belki migren yine gelicek.

Es ist wichtig, was morgen passieren wird.

Yarın ne olacağı önemli. /Bunun yarın ne olacağı önemli.

6. Ra:metli kayınpedeğim, onu anlıyamıyodum yani ge:çekten yani bakıyom adama ne demek istiyo acaba bana.

Also schaue ich auf den Mann, was er sagen will.

Yani adama bana ne demek istiyor diye bakıyorum.

7. Bazen soruyo bana bu kelime nedir, yani Tüykçesi nasıl anlatabiliğim diyo.

Manchmal fragt sie mich, was dieses Wort bedeutet also wie kann ich es auf Türkisch sagen?

Bazen bana bu kelime nedir diye soruyor.

8. Eskiden hep beni sordu ne ettin?

În der Vergangenheit hat sie mich immer gefragt, wie es mir geht.

Eskiden hep bana ne ettiğimi (nasıl olduğumu) soruyordu.

9. Tabi o sadece sordu sen ne yaptın.

Natürlich hat sie nur danach gefragt, wie es mir geht.

Tabi o sadece ne yaptığımı sordu.

10. Henüz hiç anlamadım neden kayınvalide hep beni soruyor, ne yedim.

Damals habe nie verstanden, warum die Schwiegermutter mich immer fragt, was ich gegessen habe.

O zamanlarda kayınvalidemin neden bana hep ne yediğimi sormasını hiç anlamıyordum.

11. Bana anlattılar demek ama aslında ilk zaman hiç anlamadım ve hiç bilmedim o ne hepsi.

Sie sagten mir, was das bedeutet, aber am Anfang habe ich es überhangt nicht verstanden und ich wusste es nie, was alles bedeutet.

Bana ne anlama geldiğini anlattılar ama ilk başta tamamının ne anlama geldiğini hiç anlamıyor ve bilmiyordum.

12. Ben dedim ne üzülüyorsunuz dedim.

Ich sagte, warum wirst du traurig?

Ben neden üzülüyorsunuz dedim.

13. O da isyan ediyodu ne konuşuyum diye.

Er rebellierte auch, weil er nicht wusste, worüber er reden sollte.

O ne konuşayım diye isyan ediyordu.

14. Ondan sonra Almanlar daha biliyor ney Almanya'da ne var.

Danach wissen die Deutschen besser, was es in Deutschland gibt.

Ondan sonra Almanlar Almanya'da ne olduğunu daha iyi bilicek.

15. Şimdi duyuyorum nasıl o:da bir diyalekt vağ.

Jetzt höre ich, was für einen Dialekt dort gesprochen wird.

Şimdi orada nasıl bir diyalekt olduğunu duyuyorum.

16. O ben önce bilmiyorum ne kelime.

Ich wusste vorher nicht, was für ein Wort das ist.

Ben ne tür bir kelime olduğunu önceden bilmiyordum.

17. Ben ilk önce he: zaman düşündüm na:pıyola ne yapıyola.

Früher habe ich mir immer gedacht, was sie tun.

Ben önceleri her zaman ne yapıyorlar diye düşündüm.

18. Bazen ama ben şimdi hati:lamıyo:um hangi kelime.

Manchmal erinnere mich jetzt aber nicht, welches Wort es ist.

Bazen ama ben şimdi hangi kelime olduğunu hatırlamıyorum.

19. Ben e: he: gün e: Alanya gazetesi e: okuyo:um e: nasıl onla: gösteriyöğ veya nasıl yazmış.

Ich lese jeden Tag die Zeitung Alanya, um zu erfahren, wie sie die Nachrichten darstellen oder geschrieben haben.

Ben her gün Alanya gazetesini onların haberleri nasıl gösterdiğini ve yazdığını görmek için okuyorum.

20. Ben bazen kı:tasiyede so:uyo:um hangi kitap benim için uygun.

Ich frage manchmal beim Schreibwaren geschäft danach, welche Bücher für mich geeignet ist.

Ben bazen kırtasiyede hangi kitabın benim için uygun olduğunu soruyorum.

21. Nasıl kutluyo:um biri doğum günü için veya biri öldü: ne demeliyim biz öğrenmedik orada.

Dort (im Türkischkurs) haben wir nicht gelernt, wie man jemanden für den Geburtstag gratuliert oder was man sagen soll, wenn jemand gestorben ist.

Birinin doğum gününü nasıl kutlayacağımı veya biri öldüğünde ne demem gerektiğini orada öğrenmedik.

22. Em: bence genellikle em: daha em: e: doğu tarafına gide:sem orada bayanın hayatı biraz daha zor ama ben e: yüzde yüze gö:medim ama ben e: okudum gazetede ve feysbukte onların e: sosyal durumu nasıl.

Ich habe in der Zeitung und auf Facebook gelesen, wie ihre soziale Situation ist.

Ben gazetede ve Facebook'ta onların sosyal durumunun nasıl olduğunu okudum.

23. I: bi: ben gözle:inden görüyo:um ve başka biri ben Tüyk arkadaşlara soruyoğum ne yapmalıyım ne demeliyim veya nasıl gerekiyo: ve e: hangi veya ne ayıp oluyo:, ne hiç yapmam o kada:.

Ich verstehe es von ihren Augen und frage jemand anderen, die türkischen Freunde, was ich tun soll, was ich sagen soll soll oder wie es passt und was nicht angemessen ist, was ich überhaupt nicht machen auf.

Ben Türk arkadaşlara ne yapmam, ne demem gerektiğini, nasıl olduğunu, neyin ayıp olduğunu ve neyi hiç yapmamam gerektiğini soruyorum.

24. O:da ben hiç anlamadım anlamadım herkes gülüyo ama neden.

Da habe ich nicht verstanden, warum alle lachen.

Ben orada herkesin neden güldüğünü hiç anlamadım.

25. Burda işte noma:Í şekilde, işte merhaba nasılsın merak ediyosun, yani ne demek.

Du willst gerne wissen, was dies also bedeutet.

Ne demek olduğunu merak ediyorsun.

26. Sonra diyom ne yaptın ne var?

Dann sage ich, was ich gemacht habe, was es gibt?

Sonra ne yaptım, ne var diyorum.

27. Yani ben o zaman dedim Alla Alla ne demek o yani.

Dann habe ich mir gesagt, o Gott, was dies eigentlich bedeuten soll.

Yani ben o zaman Allah Allah ne demek o yani dedim.

28. Orada tabi ilk buraya geldiğim zaman işte orada yani cenazede ne diyorsun ben bilmiyordum ya da işte düğünde ya da çocuk doğdunda ya da işte çocuk bakmaya gidiyorsun bilmiyordum.

Als ich hier neu gekommen war, wusste ich nicht, was man auf der Trauer feier oder beim Geburt eines Kindes sagt oder wenn man einen neugeborenen zu sehen geht.

İlk buraya geldiğim zaman ben cenazede, düğünde ya da çocuk doğduğunda, çocuk bakmaya gidildiğinde ne denildiğini bilmiyordum.

29. O da onu anlamıyo yani neden.

Sie versteht nicht, warum es nicht geht.

O da neden olduğunu, onu anlamıyor.

30. Bakıyoğum ve televizyon biğşey vağ bakıyoğum, soğuyoğum ve veya a:kadaşa soğuyoğum veya twiti habeğleğ bakıyoğum, **diyooğum bu ne** o anlatıyoğ ve o çok güzel konuşuyoğ.

Ich sage, was ist das?

Bu ne diyorum.

31. Bilmiyoğum, çok değil ama biykaç em: kelime duyuyoğsun ve **ben benim için biliyoğum ne demek** ama tam nasıl sölyüyoğsun unuttum mesela.

Ich weiss, du hörst einige Wörter, nicht viele. **Ich weiss selbst, was sie bedeuten** aber wie man sie aussprechen soll, habe ich dies vergessen.

Ben kendim ne demek olduğunu biliyorum.

32. Bana anlattılar demek ama aslında ilk zaman hiç anlamadım ve hiç bilmedim o ne hepsi.

Sie sagten mir, was das bedeutet, aber am Anfang habe ich es überhangt nicht verstanden und ich wusste es nie, was alles bedeutet.

Bana ne demek olduğunu anlattılar.

2.7.1.3. İlgili Adılarıyla Kurulan Yan Cümleler

Almancadaki yan cümle çeşitlerinden biri de ilgili adlarıyla kurulan yan cümlelerdir. Aşağıdaki örneklerde katılımcıların ilgili adıyla yardımcı kurdukları yan cümle örnekleri sıralanmıştır.

Uslu, ilgili cümlesinin bir adı ya ad tür bir sözcüğü niteleyen yan tümce olduğunu, nitelediği adın hemen arkasında yer aldığını ve ilgili adlı (Relativpronomen) aracılığıyla nitelediği adla ilişkilendirildiğini ifade eder. Almancada ilgili tümcelerinin virgülle diğer tümce öğelerinden ayırdığını, ilgili adının bağlaç işlevini gördüğünü ve tıpkı diğer yan tümcelerde olduğu gibi çekimli yüklem tümcenin en sonuna geldiğini belirtir. İlgili tümcelerinin açıkladığı adın bulunduğu yere göre, temel tümce içinde, yan tümcelerde, mastar tümcelerinde ya da diğer ilgili tümceleri içinde yer alabildiğini söyler (Uslu, 2016, s. 169).

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Nicole Uysal

Cinsiyet: 9 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 7 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 6 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 7'si evli, 2'si bekârdır. Bu sapmayı lise mezunlarından 6 tanesi yaparken, üniversite mezunlarından 2, ortaokul mezunlarından ise sadece 1'i yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Sapma Örnekleri:

1. O ilk şey, o eski filmde, Sadri Alişik bilmem ne falan şeyleri, olar bana çok ya:dımcı oldula.

Das erste was mir geholfen hat die alten filme, waren die Filme von sadri Alışık.

Bana çok yardımcı olan o ilk şey, o eski filmler, Sadri Alışık filmleriydi.

2. Bi a:kadaşım, bi Alman a:kadaşım, o da çocukla:la berabe, berabe gidiyoyuz.

Wir gehen zusammen einen Deutschen Freundin, die Kinder hat.

Çocuklarıyla beraber olan bir Alman arkadaşımınla beraber gidiyoruz.

3. Benim arkadaşım Filiz, yani beğabe şey yaloz yaptığımız ı: bayan, o tercüme özellikle yani teknik şey ı: kullanma kılavuzları falan ı: te:cüme ediyodu, yani te:cümandı.

Filiz ist eine Freundin, die gebrauches einweis oder so übersetz und eine Dame mit der wir zusammen yaloz machen.

Kullanma kılavuzları falan tercüme eden tercüman olan yani beraber yaloz yaptığımız bayan, benim arkadaşım Filiz'dir.

4. I: Almanlağ o Alman konuşan kişi beğabeğ otuğuyoyğ oğaya gidiyom.

Deutsche, die Deutsch sprechen mit den zusammen sitzen.

Almanca konuşan kişilerle beraber oturuyorum.

5. Buğdaki çalışanla:dan hiç İngilizce Almanca bilmeyenler aynı çocuk gibi öğrendim.

Von den arbeiten hier, die nicht Deutsch oder Englisch wissen habe ich gelernt wie genau so wie ein Kind.

Buradaki hiç İngilizce, Almanca bilmeyen çalışanlardan aynı çocuk gibi öğrendim.

6. Mesela benim kızım o orda aslında onla onunla Tü:kçe konuşmak istedim onun Tükçe unutmasın.

Zum beispiel als ich mit meine Mutter dort war wollte ich mit ihr Türkisch sprechen damit sie nicht vergesst.

Mesela kızımınla orada Türkçeyi unutmasın diye Türkçe konuşmak istedim.

7. Bazen Alman vağ e: çok az Tükçe biliyo.

Es gibt einige Deutsche, die ganz wenig Türkisch wissen sprechen.

Çok az Türkçe bilen bazı Almanlar var.

8. Yani bi yurtdışından gelen bi bayan bu:daki bi Tü:kle evli.

Eine Frau, die aus Ausland kommt ist mit Turken verheiratet.

Yurtdışından gelen bayan buradan bir Türk'le evli.

9. Çok hızlı ama: birkaç yıla biğ Alman patron va:, o ile çok öğrendi.

Vor ein paar Jahren hatte ich eine Deutschen Chef mit ihm habe ich gelernt.

Birkaç yıldan beri olan Alman patronla çok öğrendim.

10. Benim o:lumun ı: bina arkadaşla: onlağ beğabey oynuyola.

Die Apartment freunde meines Sohnes mit denen er zusammen spielt.

Benim oğlum bina arkadaşlarıyla beraber oynuyor.

11. Çünkü onla: oğada ı: bi:kaç ı: memu:la: ve: hemşire dokto:la: AÍ:manca öğrenmek istedile:

Weil dort einige Beamtin und Krankenschwester und Ärztin Deutsche lerne wollten.

Çünkü oradaki birkaç memur, hemşire ve doktor Almanca öğrenmek istediler.

12. Ama o anıam başka bi: iyi Tüykçe bilen baya Alman bayan çünkü o otuz seneden bei Tü:kiyede.

Eine Deutsche Frau, diese dreißig Jahren in der Türkei lebt.

İyi Türkçe bilen Alman bayan otuz seneden beri Türkiye'de.

13. Kayınva:lidem, o da zaten hiç yabancı dil bilmiyo, yani yazma, okuma da bilmiyo, e: çok faydalandı bana yani.

Meine Schwiegermutter weiss sowieso keine Fremdsprache also schreiben, lesen weiss sie auch nicht, das war sehr nützlich für mich.

Hiç okuma, yazma, yabancı dil bilmeyen kayınvalidemin de bana çok faydası oldu.

2.7.2. Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması

Almancada kişi ve iyelik zamiri mutlaka cümlede geçer. Türkçede ise fiile gelen ekler özne ve zamir işlevini görürken, isim tamlamalarındaki tamlanan kısma gelen iyelik

ekleri iyelik zamiri işlevini görür. Tespit edilen cümle örneklerinde katılımcıların ana dilleri etkisiyle cümle içerisinde kişi ve iyelik ekini gereksiz kullandıkları düşünülmektedir.

Sapma yapanların sayısı: 14

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 13 Kadın -1 Erkek

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 11 Evli – 3 Bekâr

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 4 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 14

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 13 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 11'i evli, 3'ü bekârdır. Katılımcılardan 2 kişi ortaokul mezunu olup, 8 kişi de lise mezunudur. Geriye kalan 4 katılımcı ise üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Sapma Örnekleri:

1. Em: **biz, bizim kız** ə: büyüdükten sonar **biz** daha fazla tu:la: seyahatle yaptık.

Wir, nachdem **unsere Tochter** älter wurde, haben **wir** noch mehr Touren gemacht.

Kızımız büyüdükten sonra daha fazla tur, seyahat yaptık.

2. O yüzden **ben** biliyo:um **benim konsentretzyo:n** çok önemli ve e: **ben** akşam öğret tam yo:gun çünkü bütün gün Tüykçe Tüykçe başka yok.

Deshalb weiss **ich**, dass **meine Konzentration** sehr wichtig ist, weil **ich** den ganzen Tag keine andere Sprache als Türkisch sprechen muss.

O yüzden ben, konsantrasyonun çok önemli olduğunu biliyorum çünkü bütün gün Türkçeden başka dil yok.

3. Yani **ben** a:tık şey konuşmak istemiyom aslında ama **ben** on dokuz sene **ben** do:ğru yol pa:tisinde çalıştım.

Ich will nicht mehr reden, aber **ich** habe neunzehn Jahre gearbeitet in DYP.

Artık ben konuşmak istemiyorum aslında ama ben on dokuz sene Doğru Yol Partisi'nde çalıştım.

4. Ben Alman biğ Tü:ğk Alman Türk ma:ket gidiyorum falan ondan sonra **ben benden** beklemiyolağ **ben** Tü:kçe konuşuyduğum.

Sie erwarten nicht von mir das **ich** Türkisch spreche.

Benden Türkçe konuşamamı beklemiyorlar.

5. Ben, benim için he: zaman önemli **ben** Tü:kiye'de yaşıyorum **ben** Tü:k insanlağ ile beraber yaşamak istiyorum.

Ich für mich ist das immer wichtig **ich** lebe in der Turkey **ich** möchte Türkischen Menschen zuzammen leben.

Benim için her zaman önemli, Türkiye'de yaşıyorum ve Türklerle beraber yaşamak istiyorum.

2.7.3. Almanca İfadelerin Söz Dizimsel Olarak Kopyalanması

Bazı ifadelerin bir kısmının ya da tamamının Almancanın söz dizimindeki gibi kopyalanması sebebiyle ortaya çıkan sapmalardır.

Sapma yapanların sayısı: 13

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 13 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 10 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 3 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 13

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Almanca ifadelerin söz dizimsel olarak kopyalanmasının 13 katılımcı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup 10'u evlidir. Sapmayı yapanlardan 2 tanesini ortaokul mezunları oluştururken, 3 tanesini üniversite mezunu 8 tanesini de lise mezunları oluşturur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı tüm ortaokul ve lise mezunlarının yapmasıdır.

Sapma Örnekleri:

1. I: çünkü ben düşünüyöğüm 1: buğda 1: kalıyoğsan **en önemli dil öğrenmesi** lazım.

Dil öğrenmenin en önemli şey olduğunu düşünüyorum cümlesini, *ist es die wichtigste Sache, die Sprache zu lernen* dizilişiyle Türkçeye kopyalamaktadır.

2. Bu yüzden **kişileğe tatil yapan** buğaya geliğse daha tembel ama buğda dışağda otuğuyoğsa 1: şimdi de yılağca daha kişi daha İngilizce biliyoğ ama iki bin beşte yoktu.

Tatil yapan kişiler ifadesini, *Leute, die Urlaub machen* dizilişiyle Türkçeye kopyalamaktadır.

3. Çok zor **bazen geliyo bana**.

Bazen bana çok zor geliyor cümlesini, *Manchmal fällt es mir sehr schwer* dizilişiyle kısmen Türkçeye kopyalamaktadır.

4. Üç ay, **her gün haftada**.

Haftada her gün ifadesini *Jeden Tag der Woche* şeklinde Türkçeye kopyalamaktadır

5. **Bana yardım ediyö tercüme için** falan böyle.

Bana tercüme için yardım ediyor cümlesini, *Er hilft mir für Übersetzung* dizilişiyle Türkçeye kopyalamaktadır.

6. O zaman **benim öğretmen Herr** gesagt İ:nes nomal ben geliyoğum.

Mein Lehrer Herr ifadesini, Almancadan kopyalamaktadır. Katılımcının Türkçede cinsiyet olmadığı için öğretmenin cinsiyetini belirtmek için Almancadan bu şekilde kopyaladığı düşünülmektedir.

7. Bu yüz ben zaten denlemek istiyordum Tükiye yaşamak.

Bu yüzden ben Türkiye’de yaşamayı denemek istiyordum cümlesini, *Deshalb wollte ich sowieso versuchen, in der Türkei zu leben* dizilişiyle Türkçeye kopyalamaktadır.

8. Ben yetmi padon ben atmış sekiz yılinda yaşındayım.

Ben altmış sekiz yaşındayım cümlesini, *Ich bin 68 Jahre alt.* dizilişiyle Türkçeye kopyalamaktadır. Almancada Jahre (yıl) kelimesi, yaş söylenirken kullanıldığından Almancanın dizilişine uygun bir şekilde katılımcı tarafından kullanılmaktadır.

9. En az bir kere bazen iki kere senede Tü:kiye’ye aynı o kada: tam serbest ya:niz sırt çantayla uçak biye:tle.

Senede en az bir kere bazen iki kere ifadesi, *Mindestens einmal, manchmal zweimal im Jahr* dizilişiyle Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmaktadır.

10. En zo: benim için anlaması.

Benim için en zor anlamak cümlesi, *Das Schwierigste für mich ist, zu verstehen* dizilişiyle Almancadan Türkçeye kopyalanmaktadır.

11. Eşim on biğ sene daha yıl daha yaşlı.

Eşim on bir sene daha büyük cümlesi, *Mein Mann ist elf Jahre älter als ich* dizilişiyle Almancadan Türkçeye kopyalanmaktadır. Burada *älter* kelimesi katılımcı tarafından *daha yaşlı* olarak çevrilip Almanca dizilişteki gibi kullanılmaktadır.

12. En çok ben 1: genellikle en iyi öğrenebili:im bişey im: yaza:sam.

Ben genellikle bir şeyi yazarsam en iyi şekilde öğrenebilirim cümlesi, *Im allgemeinen kann ich die Sprache am besten lernen, wenn ich schreibe* dizilişiyle Almancadan Türkçeye kopyalanmaktadır.

13. En zo:, anlamak.

Anlamak en zoru cümlesi, *Das schwerste ist zu verstehe* dizilişiyle Almancadan Türkçeye kopyalanmaktadır.

14. Ben e: göüyo:um e: bayan bay aynı benim yaşam yaşa gibi.

Benim hayatım gibi hayat süren bay, bayanları görüyorum cümlesi, *Ich sehe Frauen und Männer, die ein Leben führen wie ich* dizilişiyile, Almancadan Türkçeye kopyalanmaktadır.

Burada dikkat çeken bir diğer nokta da *bayan bay (bay bayan)* ikilemesidir. Almanca ve Türkçe ikilemeleri karşılaştırmalı bir şekilde ele alan Yücel, Almancada ikilemelerde erkeğin dışiden önce gelirken Türkçede bunun tam tersi olduğunu belirtmiştir (Yücel, 2016, s. 83). Burada ise katılımcının Türkçe diziliş kuralına uyduğu ancak esasında dizilişin Almancadaki gibi olması gerektiği tespit edilmiştir.

15. Baş bak bi: sene biz burada kaldımız zaman **bi: komşu bize bi: tabak bize yemekle ile ı: vëdi.**

Bir komşu bize yemekli bir tabak verdi cümlesi, *Eine Nachbarin gab uns einen Teller mit Essen* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye kopyalanmaktadır.

16. O yüzden **bütün Tü:kiye'de** doġaştık.

Türkiye'nin tamamı ifadesi yerine *in der ganzen Türkei* dizilişini kopyalamaktadır.

17. I: ben ı: o zamanda **bütün Tü:kiye'de** gezdim.

Türkiye'nin tamamı ifadesi yerine *in der ganzen Türkei* dizilişini kopyalamaktadır.

18. Oda ben ı: genel müdü: olarak çalıştım bi Alman şirket için.

Orda ben bir Alman şirket için genel müdür olarak çalıştım cümlesi, *Dort habe ich als General Manager für eine deutsche Firma gearbeitet* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

19. Siz ı: başlabili:siniz villa yapmaya.

Siz villa yapmaya başlayabilirsiniz cümlesi, *Sie dürfen damit beginnen, das Villa zu bauen* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

20. O: söyledi bişey.

O bir şey söyledi cümlesi, *Er sagte irgend etwas* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

21. İşte tercümenlik işler yapıyorum öyle işte a:kadaş olarak.

Arkadaş olarak tercümanlık işleri yapıyorum cümlesi, *Ich mache Dolmetschen Jobs als Freund* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

22. İşte şey geliyo bana bilmiyom yani tuhaf geliyo bana kısaltma.

Bana kısaltma tuhaf geliyor cümlesi, *Es kommt mir komisch vor, Abkürzungen zu benutzen* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

23. Bu çok zoğ yabancılağ için ama ya ben seviyoğum rahat yaşabiliğim ama daha güzel AÁmanya'dan ve ya ben seviyoğum, nomaÁ seviyoğum.

Bu yabancılar için çok zor cümlesi, *Es ist sehr schwer für Ausländer* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

24. Onlağ, yakında heğ gün savaş, çok bağıyoğlağ, beğabeğ konuşuyoğ biğ payk yeğinde.

Bir park yerinde beraber konuşuyorlar cümlesi, *Sie reden durcheinander auf einem Parkplatz* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

25. Ben öyle şey ı: önem vermiyorum benim için.

Ben öyle şeylere önem vermiyorum cümlesi, *Es spielt keine Rolle für mich* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

26. Şey bazen ı: benim eşim biğ seçiyo biğ program.

Bazen benim eşim bir program seçiyor cümlesi, *Manchmal wählt meine Frau ein Programm* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

27. O yüzden kontrol ediyorum üç dil falan.

O yüzden üç dilde kontrol ediyorum cümlesi, *Also, ich überprüfe in drei Sprachen* dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

28. I: kolye yaptım yani kuş tüyü gibi.

Kuş tüyü gibi kolye yaptım cümlesi, *Ich habe eine Kette wie eine Vogelfeder gemacht*

dizilişinde olduğu gibi Almancadan Türkçeye katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

29. Çünkü Simensteyken o fabrikanın pla:nları o: yapmış kafasında **konstüktög olarak.**

*Çünkü o, Simensteyken fabrikanın planlarını kafasında **konstrüktör olarak** yapmış* cümlesinde yer alan *konstrüktör olarak* ifadesi *Denn als er Simenste war, machte er Pläne für die Fabrik als **Konstrukteur*** cümlesinde yer alan dizilişiyile katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

30. Biğ Tü:kçe Tü:kçe konuşuyosun **Tüyk insanlağ** mutlu, gülüyo:lağ falan.

Almancanın etkisiyle millet adı olan Türk kelimesine çoğul eki olan +lAr ekini getirmek yerine Almancadaki gibi millet adı ardından da insanlar kelimesini getirerek **Türkische Leute** tamlamasına karşılık *Türk insanlar* tamlaması kullanılmıştır.

31. I: bu kişi Hüseyin.

Bu Hüseyin (dir) cümlesi, *Diese Person ist Hüseyin* dizilişiyile katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

32. Peki o vağdı üç üç çocuklağla.

O üç çocuğuyula oradaydı cümlesi, *Er war dort mit drei Kindern* dizilişiyile katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

33. Adana'da yaşıyoÁa, halaÁa beraber.

Adana'da halalarıyla beraber yaşıyorlar cümlesi, *Sie leben in Adana mit Ihre Tanten* dizilişiyile katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

34. Aynı gibi İstanbul, aynı.

İstanbul gibi, aynı ifadesi *Gleich wie Istanbul* dizilişiyile katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

35. Bu iyi dildi bana göre.

Bu bana göre iyi dildi cümlesi, *Das war nicht gut für mich* dizilişiyile katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

36. Ba:zen telefo:nda biz ı: konuşuyos fabrikala:la veya he:hangi bi kimseyle.

Bazen biz telefonda fabrikalarla veya herhangi bir kimseyle konuşuyoruz cümlesi, *Manchmal telefonieren wir mit Stoffen oder mit irgendjemandem* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

37. Hala daha çalışıyor turizmde.

Er arbeitet immer noch in tourism.

Hala turizmde çalışıyor cümlesi, *Er arbeitet immer noch in tourism* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

38. Bu iyi dildi bana göre.

Das war nicht gut für mich.

Bu bana göre iyi dildi cümlesi, *Das war nicht gut für mich* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

39. Nasıl bunu yapmam lazım.

Bunu nasıl yapmam lazım cümlesi, *Wie soll ich es tun* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

40. I: Bizim en önemli atasözü 1: nakit pağa gülüyo.

Nakit para gülüyor atasözü, bizim en önemli atasözümüz cümlesi, *Unser wichtigstes Sprichwort ist Das Bargeld lacht* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

41. Hiç kimse demedi bana böyle bişe.

Bana hiç kimse böyle bir şey demedi cümlesi, *Niemand hat mir so etwas gesagt* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

42. E: ondan sonğa şunu da anlamadım yılağca, **demek çok iyi a:kadaş olmak di mi** ama hiç kuşanmıyorum mesela.

Bu çok iyi arkadaş olmak demek, değil mi cümlesi, *Dies bedeutet enge Freunde zu sein, nicht wahr* dizilişyle katılımcı tarafından kopyalanmıştır.

2.7.4. Çift Bağlama Edatlarıyla İlgili Sapmalar

Katılımcıların çift bağlama edatlarıyla ilgili yaptıkları sapmalara bakıldığında *ya ...ya, ne ...ne, hem...hem, de....de* bağlaçlarını kullandıklarını görülür. Bu bağlaçların Almandaki karşılıkları *entweder.....oder* ve *weder.....noch* olarak kullanılmaktadır. Özkan ve Musa da, Türkçe asıllı olmayan *hem...hem, ya...ya* gibi çift bağlama edatlarının Hint-Avrupa dillerinde olduğu gibi, bağladıkları unsurlardan sonra değil, önce geldiğini belirtmişlerdir (Özkan ve Musa, 2004, s. 123). Bunun dışında soru zamiri ve işaret zamirinden oluşan çift bağlama edatlarına ait bir cümle de tespit edilmiştir.

Sapma yapanların sayısı: 12

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 12 Kadın

Yaş: 48-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 9 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 8 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 12

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 12 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların tamamı kadındır. Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasındadır. 9'u evli, 3'ü bekâr olup 2'si ortaokul, 8'i lise, 2'si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Sapma Örnekleri:

1. **Ya** yavaş konuşacaksınız **ya** kapatcam.

Sie werden entweder langsam sprechen oder ich werde es ausschalten.

Ya yavaş konuşacaksınız ya kapatacağım.

2. **Ne** Yugoslavya girebilirim **ne** şe girebilirim.

Ich kann weder nach Jugoslawien gehen noch....

Ne Yugoslavya'ya girebilirim ne Şeye girebilirim.

3. Karar vey ya Almanya ya Tüykiye aytik.

Entscheide dich jetzt entweder Deutschland oder die Türkei.

Karar ver ya Almanya ya Türkiye artık.

4. Cnk e: başka sen dŐnebiliŐ ya mekezinde cok kişi bi glk bakaŐ da bakaŐ yok ya I: ofisinde alıŐıyoŐ, byle gibi buydaki kişi çiftlikte iftlikte (Bahnhof) alıŐıyo.

Er/Sie arbeitet entweder im Stadtzentrum oder in ihrem/seinem im Büro.

...ya Şehir merkezinde ya ofisinde alıŐıyor...

5. Bişey alıyoŐum, almıyoŐum, yine gidiyoŐum.

Ganz gleich ob ich es kaufe oder nicht, ich gehe trotzdem hin.

Bir Şey alsam da almasam da yine gidiyorum.

6. Ya anlamıyorum diyorum ya da anlatmaya alıŐıyolaŐ.

Ich sage, dass ich es nicht verstehe, aber sie erzählen es trotzdem.

Ya anlamıyorum diyorum ya da anlatmaya alıŐıyorlar.

7. Okumak ta zor deŐil zaten yazmak ta kolay...

Es ist nicht schwer zu lesen aber auch das Schreiben ist einfach.

Okumak da zor deŐil zaten yazmak da kolay.

8. Ba:zen burda da ok hızlı konuŐıyo ve zaten anlamak ta zor, renmek de zor.

Manchmal reden sie hier auch ganz schnell und es ist schwierig zu verstehen und auch schwierig zu lernen.

Bazen burada da ok hızlı konuşuyorlar ve zaten anlamak da zor, renmek de zor.

9. Hem Almanca, hem İngilie, hem T:ke biras Fransızca da vaŐ ama as ama en fazla Almanca.

Sowohl Deutsch, als auch Englisch und Türkisch, ein bisschen Französisch kann ich auch aber am meisten Deutsch.

Hem Almanca, hem İngilizce hem Türkçe biraz Fransızca da var ama az ama en fazla Almanca.

10. Yani şey **hem** kültüründen **hem** a dilinden bişeyle öğreneyim.

Also ich sollte sowohl die Kultur als auch die Sprache lernen.

Yani şey hem kültüründen hem a dilinden bir şeyler öğreneyim.

11. Almanca **da** Türkçe **de**.

Sowohl Deutsch als auch Türkisch.

Almanca da Türkçe de.

12. E: **bazen** e: basit bir kitap okumaya çalışıyorum e: **bazen** yeni kelimeler ezberlemek çalışıyorum ama e: siz bana bir fikir vere.

Manchmal versuche ich ein einfaches Buch zu lesen, manchmal neue Wörter auswendig zu lernen aber geben Sie/sie mir Tipps.

Bazen basit bir kitap okumaya çalışıyorum, bazen yeni kelimeler ezberlemeye çalışıyorum ama siz bana bir fikir verin.

13. E: kendim kullanmıyorum çünkü em: kendi kullanmıyacağım ama **bazen** biğ Türk e: atasözü ya da deyim **bazen** deyimleri duyuyorum ve bazen çok hoşuma gidiyo.

Selber benutze ich sie nicht aber manchmal höre ich türkische Sprichwörter oder Redewendungen und manchmal gefallen sie mir.

Kendim kullanmıyorum ama bazen bir Türk atasözü ya da deyim bazen deyimleri duyuyorum ve bazen çok hoşuma gidiyor.

14. I: ve başka biğşey vağ çünkü **neğde** yaşıyoğum **oğda** hiçbiğ mayket böyle gibi biğ gazete i: bulabiliğsin, bulamas.

Es gibt noch etwas anders wo ich lebe kann man in keinem Geschäft so eine Zeitung finden.

Başka bir şey var çünkü yaşadığım yerde hiçbir markette böyle bir gazete bulamazsın.

2.7.5. Derecelendirmeye İlgili Sapmalar

Sıfatlar ve zarflar, eşitlik, üstünlük, aşırılık ve en üstünlük derecesiyle edat ve zarf görevli veya derece arttırıcı işlevli kelimelerle derecelendirilir.

Bu bölümde katılımcıların yaptıkları sapmalar göz önünde bulundurularak karşılaştırma derecesi gösteren *daha*, *daha çok* ve aşırılık derecesi gösteren *çok*, *çok daha* kullanımları üzerinde durulacaktır.

Konuyla ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde Türkçede derecelendirme ile ilgili çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Üstünova vd., varlıkların, nesnelerin, durumların niteliklerini karşılaştırma yoluyla azalma, çoğalma ya da denk olma biçiminde ele almak anlamına gelen derecelendirmenin dil bilgisi kitaplarına yüzeysel olarak girdiğinden çok fazla incelenmeyen konulardan biri olduğunu, yakınlık, yaklaşıklık, benzerlik, eşitlik, üstünlük konularıyla ilgili çeşitli çalışmalar olmakla birlikte bu incelemelerin derecelendirme kapsamında yapılmadığını ifade etmiştir (Üstünova vd. 2019, s. 714).

Hakkında az sayıda çalışma bulunan bu konu çalışmanın tek konusu olmadığından sınırlı olarak verilecektir.

Daha, hem sıfatları hem de zarfları derecelendirmeye yarayan cümledeki zarf görevli kelimedir. Korkmaz, *daha* zarfını, sıfatlarda üstünlük (karşılaştırma derecesi); zarflarda ise üstünlük derecesi gösterenler başlığı altında inceler (Korkmaz, 2007, s.373).

Karşılaşılan sorunlara bakıldığında, *çok fazla* yerine *çok daha* kullanıldığı; Almancanın söz diziminden kaynaklı, Türkçe cümle kurarken *daha*'nın söz dizimindeki yerinin etkilendiği (deniyogum daha okumak); fiillerin zarfı ve isimlerin sıfatı konumundayken *daha çok* yerine *daha*'nın ve *biraz daha+sıfat yerine biraz daha*'nın sıfat getirilmeden kullanıldığı tespit edilmiştir. Bir başka tespit ise *daha çok* ve *çok daha* arasındaki farkın anlaşılmasından kaynaklanan problemdir. *Daha çok*'tan sonra sadece isim ve fiil kullanılabilirken; *çok daha* kullanımından sonra sadece zarf ve sıfat kullanılmaktadır. Bu durumu aşağıda örneklerle de ele alalım.

1. Birinci cümlede *yavaş* zarfı *çok daha* ile kullanılabilirken; *daha çok* ile kullanılamamaktadır.

Ali, Ayşe'den *çok daha* yavaş sürüyor.

*Ali, Ayşe'den *daha çok* yavaş sürüyor.

2. İkinci cümlede *çalış* fiilinden önce *daha çok* kullanılabilirken; *çok daha* kullanılamamaktadır.

*Ali, Ayşe'den *çok daha* çalıştı.

Ali Ayşe'den *daha çok* çalıştı.

3. *Çalışkan* sıfatından önce *çok daha* kullanılabilirken; *daha çok* kullanılamamaktadır.

Ali, Ayşe'den çok daha çalışkan bir öğrenci.

*Ali, Ayşe'den daha çok çalışkan bir öğrenci.

4. *Olanak* isminden önce *daha çok* kullanırken, *çok daha* kullanılamamaktadır.

*İstanbul'da çok daha olanak var.

İstanbul'da daha çok olanak var.

Almancada *mehr* hem isimlerden önce kullanılarak sıfat, hem de fiillerden önce kullanılarak zarf yapmaktadır. *Mehr*, *daha*, *daha çok* ve *daha fazla* anlamlarına sahipken; *viel mehr*, *çok daha*, *çok daha fazla* anlamlarına sahiptir. Bundan dolayı *çok daha* *mümkünlük* (daha çok olanak) örneğindeki gibi *daha çok* yerine *çok daha* şeklinde katılımcı tarafından kullanılmıştır. Bir diğer örnekte de (...*çok daha* öğrenmedim Almanya'da.) *daha fazla* yerine yine *çok daha* kullanılmıştır.

Bu durumun, katılımcı tarafından *mehr* ve *viel mehr*'in Türkçe karşılıklarının aynı şekilde kodlanmasından ya da Türkçedeki kullanım farklılıklarının bilinmemesinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Sapma yapanların sayısı: 11

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 11 Kadın

Yaş: 50-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 8 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 7 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 11

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapmanın 11 katılımcı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 50 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup 8'i evlidir. 2'si ortaokul, 7'si lise, 2'si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı tüm ortaokul mezunlarının yapmasıdır.

Sapma Örnekleri:

1. Em: ben heğ gün Tüyk e: gazeteleğe bakıyoğum ama tüm okumuyoğum, ben em: üst yazı bakıyoğum ne vağ, önemli şey vağ mı ve biğşey meğak ediyöğum **deniyöğum daha okumak.**

Ich versuche, **mehr zu lesen.**

Daha çok okumayı deniyorum.

2. **Daha seviyoğum telefon.**

Ich liebe das Telefon mehr.

Telefonu daha çok seviyorum.

3. Zaman zaman **daha kelime** 1: öğrenebilirim.

Ich kann mit der Zeit **mehr Wörter** lernen.

Zamanla daha çok kelime öğrenebilirim.

4. Almanya'da **daha stres** var.

Es gibt **mehr Stress** in Deutschland.

Almanya'da daha çok stres var.

5. İsteğsem Alman ve başka ülkede ülkenin gazetesinde 1: oğda içine giğebiliğsin **I: daha bilgi için.**

Wenn ich will kann ich die Deutsche oder in eine Zeitung von einem andere Land lesen für **mehr Information.**

İstersem Alman ya da başka bir ülkenin gazetesini daha fazla bilgi almak için okuyabilirim.

6. Telefon 1: telefonda da bittim çünkü çünkü 1: inteğnetten 1: **çok daha mümkünlük** va.

Gibt es **mehr möglichkeit** im internet.

İnternette daha fazla olanak var.

7. **Daha komşuya gittim...**

Ich bin **mehr zu mein Nachbarn** gegangen.

Daha çok komşuya gittim.

8. te 1: temel evet, hayır, teşekkürle böyle gibi biliyoğ biliyoğdum ama 1: **çok daha öğrenmedim** Almanya'da.

Ich habe in Deutschland **nicht viel gelernt**.

Almanya'da çok fazla öğrenmedim.

9. Biz geldimiz zaman kocam dedi, tamam, ben **biyaz daha Tüykçe** biliyoğum.

Als wir gekommen sind, hat mein mann gesagt, ıch weis **ein bisschen mehr Türkisch**.

Biz geldiğimiz zaman kocam daha fazla Türkçe bildiğini söyledi.

10. Ondan sonra **daha kendine güvendim** falan ve he: zaman **daha kullandım** ama en zoğ 1: konuşmak.

Danach habe ich **mehr vertrauten** zu mir selbst gehabt und Danach habe ich es immer **mehr gesprochen**.

Ondan sonra daha çok kendime güvendim ve her zaman daha çok kullandım.

11. Konuşuyorum ama Tü:kçeden **biras daha** 1: va İngilizce.

Ich spreche aber **ein bisschen mehr Englisch** als Turkish.

Ben Türkçeden daha fazla İngilizce konuşuyorum.

12. O: beni şey yapıyo **daha cesaretlendiriyö**.

Es **ermutigt mich mehr**.

O beni daha çok cesaretlendiriyor.

13. Ma:ket şey ma:ket içinde hep Tü:k satıcı ile Tü:kçe konuştum ve denedim nasıl konuşuyo ve her her ay ve her sene **daha kelime geldi.**

...Ich habe jeden Monat und jedes Jahr **mehr Wörter** gelernt.

... her ay, her sene daha çok kelime öğrendim.

14. Bu yüzden kişileğe tatil yapan buğaya geliğe daha tembel ama buğda dışağda otuğuyoğsa ı: şimdi de yılağca **daha kişi** daha İngilizce biliyoğ ama iki bin beşte yoktu.

...Seit vielen Jahren sprechen mehr Menschen Englisch...

... uzun yıllardır daha çok kişi İngilizce biliyor...

15. ...Başka kişi ı: he zaman **daha bi kişi** lazım.

Andere Menschen brauchen immer mehr Menschen.

Başka kişilere her zaman daha fazla kişi lazım.

16. Baya ya vay tabi ki ama şu anda eşim **daha belki iyi biliyor.**

Mein mann vielleicht jetzt weiss mehr.

Bayağı var tabii ki ama şu anda eşim belki daha iyi biliyor.

17. Ondan sonra Almanlar **daha biliyor** ney Almanya'da ne var.

Und dann werden die Deutsche besser verstehen was sie Deutschland haben.

Ondan sonra Almanlar Almanya'da ne olduğunu daha iyi anlayacak.

2.7.6. Kalıplaşmış Cümle Başı İfadeleri İle İlgili Sapmalar

Katılımcıların cümle başı ifadeleriyle ilgili yapmış oldukları sapmalar çeşitlidir. *Lütfen, peki, özellikle, bence, bana göre, kesinlikle, hadi, bak, unutma, normalde* kelimelerini cümle başında kendi ana dilleri olan Almancadan kopyalayarak kullandıkları düşünülmektedir.

Uslu da yapmış olduğu çalışmasında “*bir yan cümle niteliğinde olan kalıp ifadeler*” başlığı altında, bu tarz kalıp ifadelerin esas yargıyı taşıyan temel cümleden şekilce bağımsız olduklarını ve genellikle cümle başında bulduklarını belirtir ve bu grup içerisinde ele aldığı *bak* fiili için asıl anlamından uzaklaşmış *bakmak* fiilinin “Bak,...”;

“Bakın,.....”; “Bakınız,.....” gibi çekime girmiş durumlar olduğunu ve bu ifadelerin İngilizcede olduğu gibi (Look,...) Türkçede de cümleye başlama sözü olarak kullanıldığını, son zamanlarda ise, yazılı ve sözlü olarak dilimizde yaygınlık kazandığını belirtmektedir (Usta, 1990, ss. 58-59).

Bununla birlikte Usta, “*tek başına kullanılan kalıp ifadeler*” başlığı altında *lütfe*n ifadesi için İngilizcede cümleye giriş sözü olarak kullanılan, cümlede doğrudan değil dolaylı olarak görev yapan *please* sözünün Türkçede *lütfe*n ile karşılanması sonucu dilimizde bir yeri olmayan garip biçimler ortaya çıktığını söylemektedir (Usta, 1990, s. 61).

Sapma yapanların sayısı: 9

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 8 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 50-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 6 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 5 Lise, 2 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 9

Türkiye’deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Bu sapma, 9 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların 8 tanesi kadın, 1 tanesi erkektir. Katılımcıların yaşları 50 ile 83 arasındadır. 6’sı evli, 3’ü bekâr olup 2’si ortaokul, 5’i lise, 2’si de üniversite mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasındadır.

Sapma Örnekleri:

1. Lütfen isteğsen beni arabiliğsin.

Du kannst mich anrufen wenn du willst.

Ne zaman istersen beni arayabilirsin.

2. O bana teklif etti, lütfen kahve içeğ misin böyle gibi.

Er/sie hat mir angeboten, wie etwa **bitte** möchtest du Kaffee trinken.

O bana kahve içmeyi teklif etti.

3. Lütfen kim yardım edebiliğ.

Bitte wer kann helfen.

Lütfen kim yardım edebilir.

4. Peki 1: heğ zaman mekeze gitmeyi istemem a: ama iyi ki şimdi böyle gibi sosyal mümkünlük feysbok gibi vağ.

Okay, Ich möchte nicht immer ins Zentrum gehen aber zum Glück gibt es jetzt die Möglichkeit, wie Facebook Kontakte zu knüpfen.

Her zaman merkeze gitmeyi istemem ama iyi ki şimdi Facebook gibi sosyalleşme imkanı var.

5. Peki inteğnetten izliyoğum.

Gut/Okay, ich sehe es mir übers Internet an.

Peki internetten izliyorum.

6. Peki dışağıya gideğsem 1: gene:lde heğ zaman 1: sözlüm benim yakında.

Gut/Okay, wenn ich nach draußen gehe, habe ich mein Wörterbuch immer bei mir.

Dışarıya gidersem her zaman sözlüğüm benim yanımda.

7. Özellikle gığameğ bence çok önemli çünkü başka kişi tanıyoğum Alman, e: Alanya'da, o biğaz Tüykçe biliyoğ ama böyle gibi grameğ bilmiyoğ.

Vor allem ist Grammatik sehr wichtig, weil ich kenne einen Deutschen in Alanya, er kann ein wenig Türkisch aber nicht die Grammatik.

Özellikle gramer bence çok önemli çünkü başka kişi tanıyorum Alman, Alanya'da, o biraz Türkçe biliyor ama böyle gramer bilmiyor.

8. Bence, benim için çok önemli.

Ich finde, für mich ist es wichtig.

Bence, benim için çok önemli.

9. E: bana göre şu anda Tüyk aile daha yakın daha cıcak.

Für mich ist gerade die türkische Familie näher und wahrherziger.

Bana göre şu anda Türk ailesi daha yakın daha sıcak.

10. Tabi kesinlikle az biliyöğum.

Natürlich auf jeden Fall kann ich es ein wenig.

Tabi kesinlikle az biliyorum.

11. Kesinlikle yağım saat oğdaydım.

Auf jeden Fall bin ich in einer halben Stunde dort.

Kesinlikle yarım saatte ordaydım.

12. E: eskiden e: hep eşim ile e: yani eşim yadım lazım yadım lazımdı bana ve şimdi **bak ya** şimdi konsantre olmam lazım.

Früher hat mir immer meine Frau/mein Mann geholfen und **warte** jetzt muss ich mich konzentrieren.

Eskiden hep eşim yardım etti ve şimdi bekle konsantre olmam lazım.

13. Kesinlikle yüzde yüz bilmiyöğum a: ama e: şimdi on biğ buçuk sene buğdayım.

Ich weiß es nicht **genau** aber jetzt bin ich seit elf einhalb Jahren hier.

Kesinlikle yüzde yüz bilmiyorum ama şimdi on bir buçuk seneden beri burdayım.

14. Lütfen biraz daha yavaş konuşabiliğ misiniz?

Könnten Sie bitte etwas langsamer sprechen?

Lütfen biraz daha yavaş konuşabilir misiniz

15. Hadi dedim ya Alla aşkına dedim.

Ich sagte um Gottes willen.

Hadi dedim ya Allah aşkına dedim.

16. Bak ben bi ay köye gidiyo:sam döndüm zaman her şeyi biliğim.

Schau, wenn ich ins Dorf gehe, weiß ich immer alles wenn ich zurückkehre.

Bak ben bir ay köye gidiyorsam döndüğüm zaman her şeyi bilirim.

17. Ona söyledim, **bak** bunlar lazım, bunlar değışmek lazım.

Ich habe ihm gesagt, **schau** das brauchen wir, diese müssen geändert werden.

Ona söyledim, bak bunlar lazım, bunları değiştirmek lazım.

18. Bak bugün ben bizim toplamaktan önce ben bi: habe: aldım.

Schau ich habe vor unserem Treffen eine Nachricht erhalten.

Bak bugün bizim buluşmamızdan önce ben bir haber aldım.

19. Anlamıyorum **bak** bu kelimeyi.

Schau, ich verstehe dieses Wort nicht.

Anlamıyorum bak bu kelimeyi.

20. Unutma ben yabancıyım.

Vergiss nicht, ich bin ein Fremder.

Benim yabancı olduğumu unutma.

21. Noma:Í he: gün gülen yüz uyanmak lazım ama ı: yapmıyolağ mutlu mutsuzla.

Normalerweise muss man jeden Tag mit einem Lächeln im Gesicht aufwachen, aber sie tun es nicht, sie sind unglücklich.

Normal olarak her gün güleryüzle uyanmak lazım ama yapmıyorlar mutsuzlar.

22. NomaÍ tüm sene buğdayım.

Normalerweise bin ich das ganze Jahr über hier.

Normalde bütün sene burdayım.

2.7.7. Sıfat Dizilişi İle İlgili Sapmalar

Kerimoğlu, İngilizce yazılmış Türkçe gramerlerde tanımlık kavramını ele almıştır. Gramerlerin büyük bir bölümünde *bir* kelimesinin belirsizlik tanımlığı olarak değerlendirildiğini ve kimi yazarların sayı bildiren *bir* ile belirsizlik ifade eden *bir* arasında ayırım yapma yoluna giderken kimi yazarların bu yola başvurmadığını ifade etmiştir (Kerimoğlu, 2017, s.53).

Akaslan ise, *bir*'in kullanım özellikleri, işlevleri ve anlamsal değerlerini ortaya koyduğu detaylı çalışmasında *bir birimlik nicelik belirtmede* (örn. Hoca heybesinden bir karpuz alıp kesmiş); *genelleştirmede* (örn. Bir Türk dünyaya bedeldir); *tanımlama ögesi olarak* (örn. Görünürde Trabzonspor teknik direktörü Gordon Milne. Çok soğukkanlı bir adam.); *anlam daraltma ögesi olarak* (örn. Fark ettiysen bu portakalda bir acılık var); *pekiştirme ögesi olarak* (örn. Hava bir soğuk!); *sözceleme belirticisi olarak* (örn. Kaşığı alayım bir!) ve *koşulluluklarda* (örn. Bir süre önce gördüm onu) kullanıldığını ortaya koymuştur (Akaslan, 1999, ss.5-19).

Göksel ve Kerslake ise eserlerinde belirsiz bir tanımlığın genellikle sıfatı takip ettiğini, ancak ondan önce de gelebildiğini *genç bir adam/bir genç adam* (a young man) ve *açık bir pencere/bir açık pencere* (an open window) örneklerini vererek belirsiz tanımlığına sahip iki sözcük dizilişinin anlamı arasında ince bir fark olduğunu açıklar. Türkçenin soldan sağa doğru işleyişinde, Türkçedeki ad öbeklerindeki değişmeden dolayı, sıfatın birin soluna yerleştirilmesinin, dizinin (sıfat + baş/tamlayan) anlam bilimsel bir birim olarak algılanmasını sağlama etkisine sahip olduğu belirtilir. Dolayısıyla *bir genç adam*, genç adam sınıflamasının bir üyesini ifade ederken, *genç bir adam* adam sınıflamasının genç üyesini belirtir. Çok daha yaygın olan bu ikinci düzen, sıfatın daha fazla önem kazanmasını sağlar (Göksel ve Kerslake, 2006, s.185).

Uslu Almandaki sıfatların belirsiz artikel çekimlerinde, *ein* ya da *eine* kullanıldığı için yalın durumda sıfatın arkasına adın artikelini belirten ek (-er/-es/-e) getirildiğini, durum değişikliği olduğu zaman, değişen artikel ekinin belirtisiz artikel olan *ein*'in sonuna (einem/eines vb.) eklendiğini ve belirsiz artikelin durumu değişince sıfat ekinin her durumda *-en* olduğunu, belirsiz artikel çoğullarında *ein* kullanılmadığını, ancak önlere sayma sayıları (iki, beş gibi) gelebildiğini, bu durumda sıfatın sonunda çoğul *die* artikelinin yerine geçen *-e* takısının bulunduğunu, ancak başlarında artikel olursa belirli artikele göre çekildiğini ifade eder (Uslu, 2016, s.59).

Örneklere bakıldığında katılımcıların belirsizlik ifade eden *biri* Almandaki gibi Türkçe sıfat tamlaması yaparken ilk sıraya yerleştirdikleri görülmektedir. Hâlbuki Türkçede dizilişte ilk sıraya yerleştirilen *bir* sayı bildirirken, diğer taraftan *bir* bir ad öbeği oluşturarak bir sıfatla nitelenir. Örneğin *bir tören* ad öbeği ve *farklı* sözcüğü bir sıfat/niteleyici olarak görev yapmaktadır. Katılımcı *farklı bir tören* demek yerine *bir*

farklı tören demeyi tercih etmektedir. Bunda katılımcıların gerek sıfat gerekse sıfat-fiille oluşturulmuş niteleyicilerden sonra belirsizlik ifade eden *biri* kullanmak yerine ana dilin verdiği alışkanlıkla ilk sıraya aldıkları görülür. *Einer so anderen Zeremonie* tamlaması hem *bir farklı tören* hem de *farklı bir tören* dizilişlerine karşılık geldiği için katılımcılar Türkçedeki farkı gözetmeden ana dillerindeki gibi kullanmışlardır.

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Katrin, Luise Hockenholz, Ines Goldstein, Martina Yaman, Sabine Rieger

Cinsiyet: 7 Kadın

Yaş: 52-73

Medeni Durum: 2 Bekâr, 5 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 4 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 7

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-26 yıl

Almanca ifadelerin söz dizimsel olarak kopyalanmasının 7 katılımcı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 52 ile 73 arasındadır. 2'si bekâr olup 5'i evlidir. Üniversite mezunlarından 1 kişi bu sapmayı yaparken, lise mezunlarından 4, ortaokul mezunlarından ise 2 katılımcı bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 26 yıl arasındadır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta bu sapmayı tüm ortaokul mezunlarının yapmasıdır.

Sapma Örnekleri:

1. Mesela **biğ** böyle gibi 1: **fayklı töyene** gittim.

Ich bin auf **einer so anderen Zeremonie** gegangen.

Farklı bir tören ifadesi yerine *einer so anderen Zeremonie* dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından *bir farklı tören* şeklinde kopyalanmıştır.

2. Gittik iki sene önce bi ofise, gittik kızım için **bir yeni nüfus cüzdan** bastığmak için.

Vor zwei Jahren sind wir zu einem Amt gegangen, um für meine Tochter **einen neuen Ausweis** ausstellen zu lassen.

Yeni bir nüfus cüzdanı ifadesi yerine *einen neuen Ausweis* dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından *bir yeni nüfus cüzdanı* şeklinde kopyalanmıştır.

3. Biğ çok tatlı 1: komik bir kadın.

Eine sehr süße, eine lustige Frau.

Çok tatlı, komik bir kadın ifadesi yerine *Eine sehr süße, eine lustige Frau* dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından *Bir çok tatlı komik bir kadın* şeklinde kopyalanmıştır.

4. Ama o anıam başka **bi: iyi Tüykçe bilen baya Alman bayan** çünkü o otuz seneden bei Tü:kiyede.

Eine Deutsche Frau, die gut Türkisch kann

İyi Türkçe bilen Alman bayan ifadesi yerine *Eine Deutsche Frau, die gut Türkisch kann* dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından *bi: iyi Tüykçe bilen baya Alman bayan* şeklinde kopyalanmıştır.

5. Onla: ya:dım etmek istiyola: ve çok zo: bi anıam va:sa belki **bir 1: onla:m iş arkadaşı** biyaz Aımanca veya İngilisce biliyo:la: o zaman onla:1 ça:rıyola:.

einer ihrer Kollegen

Onların bir iş arkadaşı ifadesi yerine *einer ihrer Kollegen* dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından *bir onların iş arkadaşı* şeklinde kopyalanmıştır.

6. Gelecek hafta ben **bi: bayan grup** ile ben e: Karahaliç e: Pamukkale yakın bi otele gidiyo:um döt gün, bi: temal otele.

eine Damengruppe / Frauengruppe

Bayan bir grup ifadesi yerine *eine Damengruppe* dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından *bir bayan grup* şeklinde kopyalanmıştır.

7. Evet ben çocukla:dan, eykeklerden çocuk eykek e: ___eykek çocukla:dan ö:rendim çünkü bizim e: sokakta **bi küçük okul** va:.

eine kleine Schule

Küçük bir oku ifadesi yerine eine kleine Schule dizilişinde olduğu gibi katılımcı tarafından bir küçük okul şeklinde kopyalanmıştır.

2.7.8. Dönüşümlü Kod İle İlgili Sapmalar

Johanson'a (1993) göre:

Dönüşümlü kod kullanımının 3 türü vardır. Birincisi simgesel dönüşümlü kod kullanımudur. Söylem bir dilde oluşur ve konuşan ara sıra cümlelerin sonuna öbür dilden ünlemler, kısa sorular vs. ekler. Bu ekleme ise konuşanın öbür dili bilmesinin simgesidir. İkincisi, konuşan bir cümlesini bir dilde bitirir, yeni cümleyi öbür dilde oluşturur. Buna cümleden cümleye dönüşümlü kod kullanımı (extraclausal code-switching) denir. Üçüncüsü de cümle içi dönüşümlü kod kullanımı ya da kod karıştırmadır (intraclausal code-switching ya da code-mixing) [...] (akt. Menz, 2003, ss. 28-29).

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Mathias Goldstein, Sabine Rieger

Cinsiyet: 3 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 56-83

Medeni Durum: 2 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 2 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-56 yıl

Dönüşümlü kod kullanımının bu örnekleri sadece 4 katılımcıda tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 56 ile 83 arasındadır. 4 katılımcıdan 2 tanesi bekârken 2 tanesi evlidir. Ortaokul ve üniversite mezunlarından birer kişi bu sapmayı yaparken lise mezunlarından 2 kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 10 ile 56 yıl arasındadır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ise, dönüşümlü kod kullanımını gerçekleştirenlerden Ines ve Mathias Goldstein çiftinin birbiriyle evli olmasıdır.

Katılımcıların aşağıda verilen sapma örneklerinde genel olarak ilk dokuz örnekte de görüldüğü gibi cümle içi dönüşümlü kod kullanımı ya da kod karıştırma örnekleri verdiği; son örnekte ise simgesel dönüşümlü kod örneği verdiği tespit edilmiştir. İlk on örnekte

cümleye başlama ifadeleri (Also, Zum Beispiel, Ich glaube); bağlaç (Aber) ve isimler (Handy, Training, Wortstamm) Almanca olarak tercih edilirken; son örnekte ise Türkçe başlayan söylem Almanca olarak cümle sonuna kısa bir soru eklenmesiyle bitmektedir.

Sapma Örnekleri:

1. Haber verilmiyo ki o zaman **Handy** fa'lan bişey yoktu.

Es wird nicht bescheid gegeben, damals gan es so etwas wie das Handy nicht.

Haber verilmiyordu ki o zaman cep telefonu diye bir şey yoktu.

2. Çünkü bana göğe **zum** mesela ı: imda:t bu: önemli.

Für mich ist zum Beispiel, Hilfe das ist wichtig.

Çünkü bana göre örneğin mesela ı: imdat bu önemli.

3. Kalbin hasta bilmiyo: san nasıl doktor söylemek lazım **o:da** (*oder*) insanlağ.

Wenn du nicht weißt wie du dem Arzt sagen kannst, dass dein Herz schmerzt oder den Menschen.

Kalbin hasta olduğunu doktora ya da insanlara nasıl söylenmen gerektiğini bilmiyorsan...

4. Kul'lanıyoğuz **aba** (*aber*) düşünmüyo.

Wir benutzen es aber denken nicht nach.

Kullanıyoruz ama düşünmüyoruz.

5. **Alzo** (*also*) köpemiz ve evimizde kedi va.

Also wir haben einen Hund und zu Hause eine Katze.

Yani evimizde köpeğimiz ve kedimiz var.

6. Biz ı: bu sene, da: önce **ich glaube** i:ki sınıf biz okul yeni masa sandalye veğdik.

Wir haben dieses Jahr, erst einmal ich glaube beiden Klassen, der Schule neue Tische und Stühle gegeben.

Biz bu sene, daha önce, düşünüyorum, iki sınıfa, okula yeni masa sandalye verdik.

7. Böyle öğrendim **aba:** (*aber*) yüsde yüs doğru söyledi mi bilmem.

Ich habe es so gelernt, aber ob er es zu einhundert Prozent richtig gesagt hat weiß ich nicht.

Böyle öğrendim ama yüzde yüz doğru söyleyip söylemediğini bilemem.

8. Yavaş gidiyo ama biras *training* yapmak lazım.

Es geht langsam voran aber mann muss etwas Training machen.

Yavaş gidiyor ama biraz çalışma yapmam lazım.

9. Mesela bu samanlağ Tüykçe'de daha kolay bence çünkü bu ön *wortstamm* aynı sadece son değişiyöğ.

So ist es im Türkischen einfacher finde ich, weil der Wortstamm ist gleich, nur das Ende ändert sich.

Mesela bu zamanlar Türkçe'de daha kolay bence, çünkü bu kök aynı sadece son değişiyor.

10. Ben eymir olarak _____ *ja im: wie sagt man.*

Wie sagt man?

Nasıl söylersin?

2.7.9. İlgi/İyelik Yapısındaki Yan Cümle Eksikliği

Türkçede sahiplik iyelik ekleriyle verilirken, Hint-Avrupa dillerindeki karşılığı daha farklıdır. Burada da katılımcıların örneklerine bakıldığında sahipliği iyelik ekiyle sağlamak yerine kendi ana dilleri olan Almandada olduğu gibi kurdukları görölmektedir.

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Ines Goldstein, Katrin, Sabine Rieger

Cinsiyet: 4 Kadın

Yaş: 56-65

Medeni Durum: 2 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 2 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-26 yıl

Bu sapma 4 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların yaşları 56 ile 65 arasındadır. 2'si bekâr olup 2'si evlidir. 2'si ortaokul, 2'si lise mezunudur. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 10 ile 26 yıl arasındadır.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken taraf, üniversite mezunlarından hiçbirinin bu sapmayı yapmamasıdır.

Sapma Örnekleri:

1. Ben bizim şirket için 1: feysbukta habe: yazmak lazım.

Benim bizim şirket için facebookta haber yazmam lazım cümlesi yerine Almanca cümle yapısındaki *Ich muss Neuigkeiten für unsere Firma schreiben* dizilişinde olduğu gibi cümle kurulmuştur.

2. Ben o okumak lazım.

Benim onu okumam lazım cümlesi yerine Almanca cümle yapısındaki *Ich muss ihn lesen* dizilişinde olduğu gibi cümle kurulmuştur.

2.7.10. Birleşik Cümleler İle İlgili Sapmalar

Katılımcıların birleşik cümlelerle ilgili yaptıkları sapmalar, Sebep Bildiren Diye İle Birleşik Cümle Kurulamaması, Yanlış Birleşik Cümle Seçimi, Şartlı Birleşik Cümle Kurulamaması, Zaman Gösteren Birleşik Cümle Kurulamaması, Ki'li Birleşik Cümle Kurulamaması ve İçin'li Cümleyi Ki'li Cümleyle Karşılama olarak *altı* alt başlık altında incelenmektedir.

2.7.10.1. Sebep/Açıklama Bildiren Diye İle Birleşik Cümle Kurulamaması

Sapma yapanların sayısı: 7

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Katrin, Mathias Goldstein, Nina Heldmann, Sabine Rieger

Cinsiyet: 6 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 50-68

Medeni Durum: 2 Bekâr, 5 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 1 Üniversite, 4 Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 7

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-26 yıl

Bu sapma 7 katılımcı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların yaşları 50 ile 68 arasındadır. 2'si bekâr olup 5'i evlidir. Üniversite mezunlarından 1 kişi bu sapmayı yaparken lise mezunlarından 4, ortaokul mezunlarından ise 2 kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 10 ile 26 yıl arasında değişmektedir. Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta ortaokul mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır.

Türkçede *diye* cümle düzeyinde zarf yan cümleleri kurarken Almancada yan cümle kuruluşu çeşitli bağlaç ve soru kelimeleriyle sağlanmaktadır. Katılımcıların Almanca ve Türkçedeki bu yapısal farklılıktan kaynaklanan durumdan dolayı sapma yaptıkları düşünülmektedir. Aşağıdaki örneklerde de Almancada *damit*, *ob* ile kurulan yan cümlelerin Türkçede *diye* ile yapıldığı görülmektedir.

Sapma Örnekleri:

1. Belki utandığı için, belki ı: annesi hata yapıyo: bazen kimse onu fa:k etmesin (diye.)

Vielleicht, weil er/sie sich schämt, vielleicht macht ihre/seine Mutter Fehler, damit niemand es merkt.

Belki utandığı için, belki annesi hata yapıyor, bazen kimse onu fark etmesin diye.

2. Mesela benim kızım o orda aslında onla onunla Tü:kçe konuşmak istedim onun Tüykçe unutmasını (diye.)

Vielleicht meine Tochter, sie ist dort. Eigentlich wollte ich mit ihr Türkisch sprechen, damit sie das Türkische nicht verlernt.

Mesela benim kızımınla aslında Türkçe konuşmak istedim, o Türkçeyi unutmasını diye.

3. De mi eskiden, on sene önce çok kulllanılmıyordu ama şimdi çok kulllanıyordu ve benim bütün Tüyk akadaşlarım a: Nina bunu biliyo mu acaba (diye) biraz şüpheleniyofla ama tabi ki bilirim.

Gell, früher vor zehn Jahren wurde es nicht so oft benutzt, aber jetzt wird es oft benutzt, und alle meine türkischen Freunde fragen sich, ob Nina dies weiß, aber ich ich weiß das natürlich.

Değil mi eskiden, on sene önce çok kullanılmıyordu ama şimdi çok kullanılıyor ve benim bütün arkadaşlarım Nina bunu biliyor mu acaba diye biraz şüpheleniyorlar.

4. Ya he:kese biğ yabancı dil biliyo, bu kuľanmak istiyo di mi ve ben noma:Í Tüykçe konuşuyoğum ama biği bana Sind Sie Deutsch, Aľman mısın (diye) soğuyo, diyom evet ve belki Aľmanca konuşuyoz çünkü bunľa da göstermek istiyoğ, ben dil biliyoğum (diye.)

Ja. Alle beherrschen eine Fremdsprache und wollen das benutzen, nicht? Und ich spreche normalerweise Türkisch, aber jemand fragt, ob ich Deutscher bin. Und wenn ich diese Frage bejahe, unterhalten wir uns vielleicht auf Deutsch, weil sie auch ihre Fremdsprachenkenntnisse demonstrieren wollen.

Herkes bir yabancı dil biliyor, bunu kullanmak istiyor değil mi ve ben normal Türkçe konuşuyorum ama biri bana Alman mısın diye soruyor, evet diyorum.

2.7.10.2. Zaman Gösteren Birleşik Cümle Kurulamaması

Sapma yapanların sayısı: 6

Sapma yapanların isimleri: Sabine Rieger, Bea Lotz, Luise Hockenholz, Gabi Gassler, Katrin, Ines Goldstein

Cinsiyet: 6 Kadın

Yaş: 56-73

Medeni Durum: 2 Bekâr, 4 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 3 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 6

Türkiye'deki ikamet süreleri: 10-26 yıl

Katılımcıların zaman gösteren birleşik cümle kurmak yerine iki ayrı basit cümle kurdukları görülmektedir. Bu sapmanın 6 katılımcı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 56 ile 73 arasındadır. 2'si bekâr olup 4'ü evlidir. Üniversite

mezunlarından 1 kişi bu sapmayı yaparken lise mezunlarından 3, ortaokul mezunlarından ise 2 kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 10 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta, bu sapmayı yapanların tamamının kadın olması ve tüm ortaokul mezunlarının bu sapmayı yapmasıdır. Dikkat çeken bir diğer nokta da katılımcılar arasında en az ikamet süresine sahip üç katılımcının da bu sapmayı yapmasıdır.

Türkçe ve Almancanın yapısal farklılığından kaynaklanan bu sapma örneğinde Almanca *wenn* bağlacı zaman anlamını taşıdığı için aşağıdaki Türkçe örneklerdeki gibi fiilden sonra *-diğİnda*, *-diğİ zaman* eklerine ihtiyaç duymaz. Katılımcıların bu nedenle bu sapmayı yaptığı düşünülmektedir.

Sapma Örnekleri:

1. Ne: söylemek lazım biri yeni şey **aldı** (*aldığında*) ya da **taşındı** (*taşındığında*)?

Was sagt man, wenn jemand etwas Neues gekauft hat oder umgezogen ist?

Biri yeni bir şey aldığında ya da taşındığında ne söylemek lazım ?

2. O biraz önce söyledi ya bebek **geldi** (*doğduğunda*) gitmek istiyorsun.

Er/sie hat doch es vorher gesagt. Wenn das Baby erst mal da/geboren ist, möchte man hingehen/einen Besuch abstatten

O biraz önce bebek geldiğinde gitmek istiyorsun diye söyledi.

3. Tabii bişey **istiyğim** (*istediğim zaman*), söylüyğim.

Natürlich sage ich bescheid, wenn ich etwas will.

Tabii bir şey istediğim zaman söylüyorum.

2.7.10.3. Şartlı Birleşik Cümle Kurulamaması

Sapma yapanların sayısı: 4

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Sabine Rieger

Cinsiyet: 4 Kadın

Yaş: 56-83

Medeni Durum: 3 Bekâr, 1 Evli

Eğitim: 2 Ortaokul, 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 4

Türkiye'deki ikamet süreleri: 8-56 yıl

Katılımcıların şartlı birleşik cümle kurmak yerine iki ayrı basit cümle kurdukları görülmektedir. Bu sapma 4 katılımcıda tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 56 ile 83 arasındadır. 3'ü bekâr olup 1'i evlidir. Lise ve üniversite mezunlarından birer kişi bu sapmayı yaparken ortaokul mezunlarından 2 kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye'deki ikamet süreleri ise 8 ile 56 yıl arasında değişmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta, bu sapmayı yapanların tamamının kadın olması, tüm ortaokul ve bekâr olanların bu sapmayı yapmasıdır. Dikkat çeken bir diğer nokta da katılımcılar arasında en az ikamet süresine sahip üç katılımcıyla birlikte en çok ikamet süresine sahip olan katılımcının da bu sapmayı yapmasıdır.

Almancada Türkçedeki gibi şart eki bulunmamakta bunun yerine *wenn* bağlacıyla bu anlam sağlanmaktadır. Bu nedenle burada da Almancanın etkisiyle bu sapmanın yapıldığı düşünülmektedir.

Sapma Örnekleri:

1. Türkçe öğrenmek *istiyosunuz* (*istiyorsanız*) Türk filmleri seyredin.

Wenn Sie Türkisch lernen möchten, schauen Sie sich türkische Filme an.

Türkçe öğrenmek istiyorsanız Türk filmlerini seyredin.

2. Onla: ya:dım etmek istiyola: ve çok zo: bi anlam va:sa belki bir ı: onla:ın iş arkadaşı biyaz Almanca veya İngilizce *biliyo:la:* (*biliyorsa*) o zaman onla:ı ça:rıyola:.

Sie wollen helfen, und wenn die Bedeutung schwer zu erraten ist und ihr/e Kollege/-in etwas Deutsch oder Englisch kann, dann rufen sie ihn/sie.

Onlar yardım etmek istiyorlar ve çok zor bir anlam varsa belki onların bir iş arkadaşı biraz Almanca veya İngilizce biliyorsa o zaman onları çağırıyorlar.

3. Ya ben atasöz *anlyoğum* (*anlyorsam*) benim Türkçe süper.

Ja, wenn ich Sprichwörter verstehe, ist mein Türkisch süper.

Ben atasözünü anlıyorsam benim Türkçem süperdir.

2.7.10.4. Yanlış Birleşik Cümle Seçimi

Sapma yapanların sayısı: 3

Sapma yapanların isimleri: Bea Lotz, Ines Goldstein, Mathias Goldstein

Cinsiyet: 2 Kadın, 1 Erkek

Yaş: 59-68

Medeni Durum: 1 Bekâr, 2 Evli

Eğitim: 1 Ortaokul, 1 Lise, 1 Üniversite

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 3

Türkiye’deki ikamet süreleri: 16-26 yıl

Bu sapma 3 katılımcıda tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşları 59 ile 68 arasındadır. Katılımcılardan 2 tanesi evli olup 1 tanesi bekârdır. Ortaokul, lise ve üniversite mezunlarından birer kişi bu sapmayı yapmıştır. Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 16 ile 26 yıl arasında değişmektedir.

Katılımcıların sadece üçünde zaman gösteren birleşik cümle yerine şartlı birleşik cümle kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak Almancada “*wenn*” bağlacının hem şart cümlesi hem de zaman gösteren birleşik cümle yapımında kullanılması olduğu düşünülmektedir.

Toplumdilbilimsel açıdan dikkat çeken nokta sapmayı yapanlardan Ines ve Mathias Goldstein çiftinin birbiriyle evli olması ve bu bölümde en çok sapmayı yapan katılımcılardan biri olan Ines Goldstein’in tüm katılımcılara göre Türkçesinin daha alt seviyede olmasıdır.

Sapma Örnekleri:

1. Sen mesela ım: ben düşündüm em: he: gün o:da (oder) bi gün bi kelime öğreniyö:sa o bi yıl ***bitiyo:sa*** (*bittiğinde*) bak üç yüz 1: aİtmış beş kelime öğrendim oh: oh: ama böyle zamanım yok ve 1: ben 1: söyledim her zaman e: konuşu:ken ben Tük aykadaşım va: ama Almanya'da doğ ye:de va:dı.

Ich dachte wenn ich jeden Tag ein Wort oder ein Wort an einem Tag lernen würde, könnte ich dreihundertfünfundsechzig Wörter lernen, wenn ein Jahr vergangen ist.

Ben her gün bir kelime öğrenirsem o yıl bittiğinde üç yüz altmış beş kelime öğreneceğim ama böyle bir zamanım yok...

2. E: peki bence çünkü dışağda mesela Demirtaş'ta 1: ***otuyosam*** (*oturduğumda*) ilk ilk ay aylağda meraba dedim.

Als ich in Demirtas gewohnt hatte, habe ich die ersten Monate gegrüsst.

Demirtaş'ta oturduğumda ilk aylarda merhaba dedim.

3. Bombolara ben üyeyim ama akşam eve ***geli:sem*** (*geldiğimde*) o zaman e: benim pil bitmek üzere.

Ich bin zwar Mitglied aber wenn ich nach Hause komme, bin ich dann erschöpft.

Bombolara ben üyeyim ama akşam eve geldiğimde benim pil bitmek üzere.

2.7.10.5. Ki'li Birleşik Cümle Kurulamaması

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Katrin

Cinsiyet: 1 Kadın

Yaş: 56

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 1

Türkiye'deki ikamet süreleri: 18 yıl

Bu sapma bir kadın katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcıların yaşı 56'dır. Katılımcı evli olup lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir.

Türkiye’deki ikamet süreleri ise 18 yıldır. Almancada *so..dass* yapısıyla kurulan birleşik cümleler Türkçede *ki* bağlacıyla karşılık bulmaktadır. Almanca ve Türkçenin yapısal farklılığından kaynaklanan bu durum nedeniyle katılımcıların sapma yaptığı düşünülmektedir.

Sapma Örnekleri:

1. Ondan Kayseri’ye dön döndükten sonra burda o kadar *keyifli (keyifliydi ki)* her otobüs şoförüyle konuştum.

Es war so angenehm hier, dass ich mit jedem Busfahrer gesprochen habe.

Kayseri’den döndükten sonra burada o kadar keyifliydi ki bütün otobüs şoförleriyle konuştum.

2. Ben he: zaman o kadağ *mutlu (oluyorum ki)* ben teyze hiç hisetmiyoğum.

Ich bin immer so glücklich, dass ich mich überhaupt nicht wie eine Tante fühle.

Ben her zaman o kadar mutlu oluyorum ki hiç teyze gibi hissetmiyorum.

2.7.10.6. İçin’li Cümleyi Ki’li Cümleyle Karşılama

Sapma yapanların sayısı: 1

Sapma yapanların isimleri: Nina Heldmann

Cinsiyet: Kadın

Yaş: 50

Medeni Durum: Evli

Eğitim: Lise

Almanca ve Türkçe dışında dil bilenlerin sayısı: 1

Türkiye’deki ikamet süreleri: 22 yıl

Bu sapma bir kadın katılımcı tarafından yapılmış olup katılımcının yaşı 50’dir. Katılımcı evli olup lise mezunudur. Katılımcı Türkçe dışında en az bir yabancı dil bilmektedir. Türkiye’deki ikamet süreleri ise 22 yıldır.

Katılımcı, Almancanın söz dizimine uygun bir biçimde ki’li cümle kurmayı için’li cümle kurmaya tercih etmiştir.

Sapma Örnekleri:

1. E: herhangi bi dükkana gidersem şimdi buğda ve e: oğadaki çalışanlar beni tanımyo ya da Ankağada bi dükkana gidiyim beni tanımyolağ, **üç dö:t kelime yeteğ ki benim e: yabancı oldumu fayk ediyöla.**

Drei oder vier Worter reichen aus, und sie bemerken es, dass ich fremd bin.

Benim yabancı olduğumu fark etmeleri için üç dört kelime yetiyor.

Söz konusu ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapsmalarda katılımcıların da farkında olmaları nedeniyle Türkçelerini geliştirme yönünde izlemiş oldukları stratejiler sorulduğunda özellikle iletişimsel boyutta sosyalleşmenin ve etkileşimin ne kadar önemli olduğu karşımıza çıkmaktadır. Takip eden başlıklarda buna yer verilmiş olup sonuç kısmında bu bağlamda toplu bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

2.7.11. Katılımcıların Türkçe Geliştirme Stratejileri

Katılımcıların Türkçeyi geliştirme stratejileri kendilerinden derlenen cevaplar sıralanarak aşağıda sıralanmıştır.

Bea Lotz, yerel halkla yakın ilişkiler kurduğunu, çekinmeden sohbet ettiğini, internet ortamında video izlediğini ve gazete okuduğunu ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, insanlarla konuşup iletişim kurma dışında şu anda özellikle bir şey yapmadığını, kursa gitmeyi düşündüğünü dile getirmiştir. Christane Alaeddinoğlu, Türk arkadaşıyla sürekli sohbet ettiğini belirtmiştir. Gabi Gassler, Türk dizilerini izlediğini onun haricinde özellikle bir şey yapmadığını ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, gazete ve kitap okuduğunu dile getirmiştir. Ines Goldstein, köye giderek pratik yapmanın kendisi için en iyi yöntem olduğunu belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu, gazeteden gündemi takip ettiğini, çeviri yaptığını, farklı alanlarda kurslara katılıp yeni kelimeler öğrendiğini ifade etmiştir. Katrin, Türkiye ile ilgili haber okuduğu zaman üç dilde Google’dan kontrol ettiğini söylemiştir. Luise Hockenholz, Türk gazetelerini takip ettiğini, Facebook’taki Türk

gruplarına üye olduğunu ve bu gruplarda Türkçe yazdığını ve anlamaya çalıştığını dile getirmiştir. Martina Yaman, kitap okuduğunu ve eşiyile önceden hatalarını düzeltmesi için anlaştıklarını belirtmiştir. Mathias Goldstein, gazete okuduğunu ve yaptığı işin teknik anlamda kelime hazinesini geliştirdiğini ifade etmiştir. Nicole Uysal, özellikle bir şey yapmadığını, zaten akrabalarıyla, çevresiyle Türkçenin içinde olduğunu belirtmiştir. Nina Heldmann, özel bir şey yapmadığını ancak Türkçesini geliştirmek için kursa gitmek istediğini dile getirmiştir. Sabine Rieger, Türk gazetelerini detaylı incelemeyen ana hatlarıyla gazetelere baktığını söylemiştir.

Sonuç olarak; Beate Meyer İşözen, Nina Heldmann, Nicole Uysal, Ines Goldstein ve Christiane Alaeddinoğlu Türkçesini geliştirmek için özellikle bir şey yapmadığını sadece çevresindekilerle sohbet ettiğini; Nina Heldmann ve Beate Meyer İşözen ise Türkçelerini geliştirmek için kursa gitmek istediğini; Bea Lotz, Sabine Rieger, Mathias Goldstein, Luise Hockenholz, Katrin, Julia Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven gazete okuyarak ve televizyon izleyerek Türkçesini geliştirdiğini; Martina Yaman, Gerda Mete Seven kitap okuduğunu; Bea Lotz ve Luise Hockenholz sosyal medyayı aktif kullanarak Türkçelerini geliştirdiğini; Bea Lotz, Nicole Uysal ve Julia Alaeddinoğlu çeviri yaptığını; Julia Alaeddinoğlu farklı kurslara giderek kelime bilgisini arttırdığını; Gabi Gassler ise dizi izlediği ifade etmiştir.

Bütün bu araştırmalar sonucunda katılımcıların zorlandıkları konularda bizim tespitlerimiz dışında kendi tespitlerinin ne olduğunu anlayabilmek için görüşlerine yer verilmiştir.

2.7.12. Katılımcıların Zorlandıkları Yerler

Bea Lotz, Alanya ağızını anlamakta güçlük çektiğini, çok hızlı konuşulduğunda ve televizyonda ileri Türkçe kullanıldığında anlamadığını, Türk atasözlerini çok az anladığını ve bürokratik işlerde kullanılan dilde sıkıntı çektiğini dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen, doktora gittiğinde, politika konularında, gazete ve kitap okurken, Alanya ağızında, resmi yazı kullanımında, kısaltmaların kullanımında ve atasözlerinde zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, Türkçeyi öğrenmeye başladığında ünlü uyumunda, şimdi ise öğrenilen geçmiş zaman ve edilgen cümlelerde zaman zaman zorluk yaşadığını, hızlı konuşulduğunda ve Alanya ağızında zorlandığını belirtmiştir. Gabi

Gassler, tarihi dizilerde geçen kelimeleri ve atasözlerini anlamadığını, Türkçenin Almanca ve İngilizceye benzememesinden dolayı grameri anlamakta zorluk çektiğini ve Almanca kelimeleri, cümleleri Türkçeye çevirdiğinde bazen tam karşılığı olmadığını ve Alanya ağzını anlamakta güçlük çektiğini ortaya koymuştur.

Gerda Mete Seven, Türkçeyi öğrenmeye başladığında konuşmakta, şimdi ise Alanya ağzında ve telaffuz konusunda zorluk çektiğini dile getirmiştir. Ines Goldstein, durum ekleri konusunda güçlük yaşadığını dile getirmiştir. Julia Alaeddinoğlu, Alanya ağzına ait bazı kelimeleri anlayamadığını ama genel olarak sıkıntı çekmediğini belirtmiştir. Katrin, Türkçeyi öğrenmeye başladığında ünlü uyumunda, şimdi ise okuma ve konuşma becerilerini geliştirmede, mesajlaşmalarda, kısaltma kullanımında ve bürokratik işlerde Türkçeyi kullanırken zorluk yaşadığını söylemiştir. Luise Hockenholz, Türkçenin sondan eklemeli bir dil olması nedeniyle eklerde, bunun dışında atasözü ve kalıplaşmış ifadelerin anlamlarında ve bürokratik işlerde Türkçe kullanırken zorlandığını ifade etmiştir. Mathias Goldstein, Alanya ağzını anlamakta zorlandığını ifade etmiştir. Martina Yaman, Alanya ağzını anlamakta ve dinlemede sıkıntı çektiğini dile getirmiştir. Nicole Uysal, Alanya ağzını Türkçeyi öğrenmeye başladığında anlamadığını şimdi ise anlayabildiğini, televizyon izlediğinde az da olsa kelimelerin anlamlandırılmasında eksiklik hissettiğini ifade etmiştir. Nina Heldmann, Alanya ağzını anlayamadığını, telaffuzda sıkıntı yaşadığını, atasözü ve deyim kullanırken sıralamada yanlışlık yapacağını düşündüğü için problem yaşadığını belirtmektedir. Sabine Rieger, kelime hazinesini yeterli bulmadığını, atasözü ve deyimleri anlayamadığını, Alanya ağzını ve telefon operatörlerini anlamakta zorluk çektiğini söylemiştir.

Özetlediğimizde; Julia Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal dışında katılımcıların tamamı Alanya ağzını anlamakta zorluk çektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan Sabine Rieger, telefon operatörlerinden gelen aramalarda, Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Katrin ve Luise Hockenholz bürokratik işlerde güçlük yaşadıklarını belirtmiştir. Bea Lotz, Gabi Gassler, Nicole Uysal ve Sabine Rieger kelime bilgilerinin eksik olduğunu düşünmektedirler. Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Nina Heldmann ve Sabine Rieger deyim ve atasözlerini; Gerda Mete Seven ve Nina Heldmann telaffuz; Beate Meyer İşözen yazma; Katrin okuma, konuşma ve Martina Yaman dinleme becerilerinde, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein ve Luise Hockenholz dilbilgisi konularında; Beate Meyer İşözen ve Katrin kısaltma; Beate

Meyer İşözen, doktorda kullanılan terminolojide ve gazete, kitap okurken problem yaşamaktadırlar. Gabi Gassler ise Almanca kelimeleri Türkçeye çevirdiğinde tam eşdeğerleri olmamasından kaynaklanan zorluklar yaşadığını ifade etmiştir.

Tespitler sonucunda değerlendirme kısmında sunulan çözüm stratejileri dışında iletişim kurmada ya da dili kullanım sürecinde sorun yaşadıklarında kendi çözüm önerilerinin ne olduğu merak uyandırmıştır. Bu nedenle takip eden bölümde bu konudaki görüşlerine yer verilmiştir.

2.7.13. Katılımcıların Çözüm Stratejileri ve Dil Öğrenmeye Dair Tespitleri

Bea Lotz, telefonundan sözlüğe baktığını ifade etmiştir. Dil öğrenmeye ilişkin ise; Alanya'da turist olarak değil de daha uzun süreli yaşanacaksa Türkçe öğrenilmesi gerektiğini, daha önce günümüzdeki gibi Almanca ve İngilizce bilen kişi sayısının çok olmadığını ve köylere gidildiğinde İngilizce bilen olmadığı için pratik yapmak açısından kendisi için çok faydalı olduğunu ifade etmiştir.

Bunun yanında dışarıda pratik yapmanın önemine de değinmiş, kursta Türkçenin sadece teorik bir ders gibi işlendiğini asıl önemli olanın korkmadan dışarıda sohbet ederek dili geliştirmek olduğunu, çevresinin Almanlardan daha çok Türklerden oluşmasının kültürle iç içe olması açısından daha olumlu olduğunu, öğrenilen dilde pratik yapılmayınca unutulacağını, her zaman yanında sözlük taşıdığını ve bir şey bilmediği zaman sözlüğüne baktığını, yerel halkla, esnafla sürekli iletişim hâlinde olduğunu, bir törene gittiğinde her zaman yanlış bir şey yapmamak için gerek giyiminde, gerek konuşmasında çok dikkatli olduğunu dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen, anlamadığında, karşı taraftan tekrar etmelerini ya da yazma konusunda zorlandığı için yardım istediğini dile getirmiştir. Dil öğrenmeye ilişkin ise; dili kullanırken stres içinde olmanın kendisine hata yaptırdığını ve bir hata yapmamak için sürekli yazdığını kontrol etmek zorunda hissettiğini, Türkçeyi geliştirdikçe iletişim becerisinin arttığını ve kibar konuşabildiğini ifade etmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, eşinden yardım istediğini, ya da anlamadığında yavaş konuşulmasını kişiye göre talep ettiğini belirtmiştir. Dili öğrenmeyle ilgili olarak; Türkçeyi daha iyi konuşmak ve hata yapmamak için arkadaşlarıyla grup hâlinde özel ders aldığını dile getirmiştir. Gabi Gassler, tekrar edilmesini istediğini ifade etmiştir. Öğrenmeyle ilgili; dili kullanırken doğal olarak konuşma ve dinleme becerilerinin de

geliştiğini belirtmektedir. Ines Goldstein, beden dilini kullandığını söylemiştir. Dili öğrenme süresiyle ilgili ise başka bir ülkede yaşadığında muhakkak dil öğrenilmesini gerektiğini, günlük hayatta dil bilmeden problem çözmenin zor olduğunu, her gün bir kelime öğrenilirse bir yılda üç yüz altmış beş kelime öğrenebileceğini ve bunun için zaman ayrılması gerektiğini, kocasıyla sürekli Almanca konuştuğu için o olmadan Türk arkadaşlarıyla daha iyi Türkçe konuşabileceğini, bu nedenle köye gidip geldiğinde çok iyi Türkçe konuştuğunu ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, yavaş konuşulmasını talep ettiğini dile getirmiştir. Türkçe öğrenmek isteyen Almanlara Türk filmlerini izlemelerini tavsiye ettiğini, kelimeleri anlamasalar bile konuyu anlayabileceklerini belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu, iletişim kurmakta zorluk çekmediğini ifade etmiştir. Ayrıca Türkçeyi öğrenirken hata yapmaktan korktuğu için uzun süre konuşamadığını, dil öğreniminde bu durumun kendisini engellediğini ifade etmiştir. Katrin, söylediğini tekrar ettiğini belirtmiştir. Dili öğrenmeyle ilgili oğlunun okul kitaplarını okuduğunu ama okurken vurgu ve tonlamaya dikkat etmediğini oğlunun uyarısıyla anladığını dile getirmiştir. Luise Hockenholz, internetteki sözlüğü kullandığını, bürokratik işlerde anlaşılamadığı zaman memurlara sorduğunu, kültürle ilgili anlamadığı bir şey olduğunda ne yapması gerektiğini etrafındakilere danıştığını ve anlamadığında tekrar edilmesini talep ettiğini, bazen kendi kendine otomatik çeviriyi kullansa da bunun iyi sonuçlar vermediğini ve yanlış anlamların ortaya çıkabildiğini söylemiştir. Ayrıca Alanya’da gittiği kurs olan TÖMER’in çok iyi dilbilgisi dersleri yaptığını buna rağmen çok fazla kelime öğrenmesi gerektiğini ama konuşma için yeterli olmadığını, örneğin günlük konuşma dilinde kime, ne zaman, hangi durumda nasıl konuşacağını bilemediğini eleştirel bir dille dile getirmiştir.

Martina Yaman, anlamadığında karşı tarafın anlatmaya çalıştığını, iletişim kurarken bazen anlaşıldığını bazen anlaşılmadığını dile getirmiştir. Almanya’da bir arkadaşıyla Türkçe öğrenmeye başladığında pratik yapma imkanı olmadığı için çok zor öğrendiğini, Alman arkadaşıyla denediğini ama ana dili Türkçe olmadığı için orada istediği gibi öğrenemediğini, Türkçeyi Alanya’da öğrendiğini, kitaptan öğrenmek yerine dili konuşulduğu yerde öğrenmenin daha iyi olduğunu dile getirmiştir. Mathias Goldstein, Alanya’daki yerel halkın konuşmasını anlamadığı zaman tekrar sormak yerine sözselsel ve bedensel olarak onayladığını; telefonda karşıdaki hızlı konuştuğu zaman kendisinin yabancı olduğunu hatırlatarak tekrar etmesini istediğini, ya da önemli bir anlaşmayı

imzalamadan önce birden fazla kişiye tercüme ettirerek imzaladığını ifade etmiştir. Nicole Uysal, Türkçe öğrenirken anlamadığında karşı tarafın daha basit kelimeler kullanarak anlattığını, çoğu zaman yetişkinlerin tepkilerinden çekindiği için çocuklarla iletişim kurmayı tercih ettiğini, Türkçeyi öğrendikten sonra ise anlayamadığı konuları çocuklarına sorduğunu ve çocuklarının konuşmasını düzelttiğini dile getirmiştir. Dil öğrenimiyle ilgili olarak ise utandığı için konuşmak istemediğini, konuştuğunda yeğenleri kendisine gülmediği için onlarla konuşmayı başta tercih ettiğini, her gün üçer kelime öğrendiğini ve zamanla kelime hazinesinin çoğaldığını, dilbilgisini öğrenmeden dil öğrendiği için eksikleri olduğunu ama yine de anlaşıldığını ifade etmiştir. Sabine Rieger, Türk arkadaşlarının konuşması için kendisini cesaretlendirdiğini, anlamadığı bir şey olduğunda arkadaşlarından yardım istediğini belirtmiştir. Türkçeyi iyi konuşmak istediği için konuşmaya çekindiğini, Türkçeyi öğrenirken düzgün hatasız bir cümle kurmak için kuracağı cümle üzerinde çok düşünmesi gerektiğini ama sonradan sadece konuşmaya odaklandığını çünkü çok düşünüldüğünde konuşma pratiğinin sağlanamayacağını ifade etmiştir.

Nina Heldmann, anlamadığında eşinden yardım istediğini ifade etmiştir. Türkçesini orta seviyenin üstünde tanımlayıp, dilbilgisi açısından hiç yanlışlık yapmasa da söylediği bir kelime ve cümleden telaffuzu iyi olmadığından yabancı olduğunun anlaşıldığını ve hiçbir zaman düzelmeyeceğini belirtmiştir.

Sonuç olarak; katılımcılardan Bea Lotz ve Luise Hockenholz internetteki sözlüğü kullandığını; Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Luise Hockenholz, Martina Yaman ve Mathias Goldstein karşı taraftan tekrar etmelerini istediklerini; Christiane Alaeddinoğlu ve Gerda Mete Seven yavaş konuşulmasını talep ettiklerini; Ines ve Mathias Goldstein beden dilini kullandıklarını; Julia Alaeddinoğlu iletişim kurmakta zorluk çekmediğini; Katrin kendisinin anlaşılabilme için tekrar ettiğini; Martina Yaman ve Nicole Uysal ise karşı tarafın anlamadıklarını gördüğünde anlatmaya çalıştığını; Christiane Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal ise kişiye göre soru sorduklarını hatta Nicole Uysal yetişkinlerin kendisine Türkçe öğrenmeye başladığında gülmesinden dolayı çocuklarla konuşmayı seçtiğini ifade etmiştir.

Dil öğrenimiyle ilgili olarak sunmuş oldukları çözüm önerilerinde ise Bea Lotz, bir yerde turist olarak değil de uzun süreli yaşanacaksa muhakkak dil öğrenilmesi gerektiğini; Bea

Lotz ve Ines Goldstein köylerde yabancı dil konuşuru olmadığı için dil gelişimi için köylerin en uygun yer olduğunu; Beate Meyer İşözen ve Sabine Rieger hata yapmamak için sürekli kontrol ettiğini; Beate Meyer İşözen, Türkçeyi geliştirmesinin iletişim becerisini ve kibar konuşmasını arttırdığını; Christiane Alaeddinoğlu Türkçesini iyileştirmek için özel ders aldığını ve işe yaradığını; Gabi Gassler, Martina Yaman sürekli konuşmanın ve pratik yapmanın dili geliştirdiğini; Gerda Mete Seven Türk filmlerini izlemenin Türkçeyi geliştirdiğini, hata yapmaktan korkmasının kendisini engellediğini; Katrin vurgu ve tonlamaya dikkat etmemesinin kendisini okurken komik duruma düşürdüğünü; Mathias Goldstein, Luise Hockenholz, Bea Lotz Türkçe öğretiminde dilbilgisinin öne çıkarıldığını, kelime öğretimi ve günlük dile ait konuşma kalıplarının öğretilmediğini; Nicole Uysal, dilbilgisini öğrenmeden dil öğrenmenin eksikler oluşturduğunu; Nina Heldmann telaffuzunun hiçbir zaman düzelmeyeceğini; Nicole Uysal ve Sabine Rieger yetişkinlerle konuşmaya çekindiklerini, Nicole Uysal çözümü çocuklarla konuşarak bulduğunu, Sabine Rieger ise kontrolü bırakarak sadece konuşmaya odaklandığını dile getirmiştir.

2.8. TOPLUMDİLBİLİMSEL TESPİTLER

Uygulama kısmında katılımcılarla yapılan görüşmeler sonunda ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmalara yer verilmiştir. Ayrıca görüşmeler esnasında katılımcıların öğrendikleri dil ve topluma karşı tutumları, kültürel yapılarla ilgili düşünceleri, beklentileri, toplumun öğrendikleri dile olan etkisi de değerlendirmeye alınmıştır. Sonuç kısmında söz konusu sapmalar ve toplumdilbilimsel tespitler harmanlanarak vurgulanacaktır. Katılımcıların sorulan sorulara ilişkin ifadeleri yine ekte yer almaktadır.

2.8.1. Katılımcıların Türk-Alman Kültürü Hakkındaki Karşılaştırmalı Yaklaşımları

Bea Lotz, Türk-Alman kültürünü giyim üzerinden karşılaştırarak giyiminin farklı olduğunu belirtmiş, kendisini turistlerden farklı gördüğünü ve yazın giyimine özellikle dikkat ettiğini ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, insan ilişkileri açısından iki kültürü karşılaştırdığında Alanya'da insanların daha sıcak olduğunu, Almanya'daki ilişkilerin ise

daha soğuk olduğunu belirtmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, insanların davranış ve tepkilerinin farklı olduğunu iki farklı kültür bir araya geldiğinde gözlemlediğini ifade etmiştir. Gabi Gassler, cenaze ve düğün adetlerinin çok farklı olduğunu, Türkiye’de doğum ya da cenaze olduğunda insanların hemen misafir olarak ziyarete gittiğini dile getirmiştir. Ines Goldstein, Türk aile ilişkilerinin daha sıcak olduğunu, Türk ailelerin çocuklarıyla hep birlikte, Almanya’da ise herkesin ayrı ayrı oturduğunu dile getirerek aile ilişkileri ve aile üzerinden karşılaştırma yapmıştır. Gerda Mete Seven, insan ilişkileri ve aile üzerinden karşılaştırmalar yaparak, Türk aile yapısıyla Alman aile yapısını kıyaslayarak Türk aile yapısındaki bireylerin birbirine daha çok destek olarak yardımcı olduğunu, Almanya’da ise bireylerin çok daha bencil olduğunu belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu, cenaze ve düğün adetlerini karşılaştırarak, Türk kültüründe insanların daha farklı ve daha yoğun iletişim kurduklarını bu durumun kendisinin daha çok hoşuna gittiğini ifade etmiştir. Katrin, Türk ve Alman kültürünü doğum konusu üzerinden insan davranışlarını karşılaştırarak dile getirmekte ve Türkiye’de doğum sonrasında hemen hastaneye gidilmesini yadırgadığını ve doğum yapan kişi için üzüldüğünü dile getirmiştir. Martina Yaman, çalışma hayatından örnekler vererek insanların Almanya’ya göre daha esnek olduğunu belirtmiştir. Mathias Goldstein, Türk ve Alman kültürünü, düğün adetleri üzerinden ve günlük hayata yansıyan insan davranışları açısından karşılaştırmıştır. Luise Hockenholz, Türk-Alman kültürünü paylaşma, giyim kuşam ve kadın-erkek ilişkileri üzerinden günlük hayata yansıyan yönleriyle karşılaştırmıştır. Nicole Uysal da kadın-erkek ilişkileri üzerinden karşılaştırma yapmıştır. Nina Heldmann, beden dili farkından yola çıkarak bazı beden dili hareketlerinin çok farklı olduğunu ve Türklerin anlayamadığını ifade etmektedir. Sabine Rieger, zaman konusuna ve kadın-erkek ilişkilerine vurgu yaparak karşılaştırmıştır.

Özetle, katılımcılardan Bea Lotz ve Luise Hockenholz, Türk-Alman kültürü karşılaştırmasında giyim farklılığı; Beate Meyer İşözen, Ines Goldstein ve Gerda Mete Seven insan ilişkilerinin Türklerde Almanlardan daha sıcak olması; Christiane Alaeddinoğlu, Martina Yaman, Mathias Goldstein, Sabine Rieger, Nina Heldmann insan davranışları; Nicole Uysal, Sabine Rieger ve Luise Hockenholz kadın-erkek ilişkileri; Gabi Gassler, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Mathias Goldstein ve Luise Hockenholz ise adet ve gelenekler açısından karşılaştırmalı düşüncelerini ifade etmişlerdir.

2.8.2. Katılımcıların Türklere ve Türkiye'ye Bakış Açısı

Bea Lotz, Türklerin pozitif, yardımsever, kibar ve iletişime açık olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Beate Meyer İşözen, Türklerin kibar ve misafirperver olduğunu belirtmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, samimi Türk arkadaşları olduğunu ve Türkiye'de yaşamaktan memnuniyet duyduğunu ifade etmiştir. Gabi Gassler, herhangi önemli bir durum olduğunda çok fazla misafirin gelmesini ve bebek doğduğunda hemen o yere gidilmesini tuhaf bulduğunu dile getirmiştir. Ines Goldstein, Türkiyedeki sistemi ve Türklerin mantalitesini çoğu zaman Almanya ve Avrupa ile karşılaştırarak eleştirel bir şekilde ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, kendisini Atatürk hayranı olarak tanımlamış ve Türk insanını Almanlara göre daha sıcak daha samimi bulduğunu dile getirmiştir. Julia Alaeddinoğlu, önemli günlerde insanların yakın ilişki içerisinde olup birbirine destek vermesini takdir ettiğini belirtmiştir. Katrin, Türkiye'de yaşamaktan son derece memnun olduğunu ve Türkiye'de yaşamayı daha az stresli bulduğunu Almanya ile karşılaştırarak ifade etmiştir. Martina Yaman, Türkiye'de insanların hayata bakışını daha olumlu ve esnek bulduğunu dile getirmiştir. Mathias Goldstein, Türkiye'deki hayatından memnun olduğunu söylemiştir. Luise Hockenholz, Türkleri samimi ve saygılı bulduğunu ifade etmiş; Türklerin doğrudan karşısındaki kişinin hatalarını söylememesini Almanların tutum ve davranışlarıyla karşılaştırarak daha olumlu bulduğunu dile getirmiştir. Nicole Uysal, Türk mantalitesini kadın erkek ilişkisi üzerinden Almanya ile kültür farkını ortaya koyacak şekilde karşılaştırarak eleştirel bir dille ifade etmiştir. Nina Heldmann, arkadaşlarının kendisinin bazı kelimeleri bilmediğini varsayıp kendisine şüpheli şekilde yaklaşımlarını tuhaf bulduğunu dile getirmiştir. Sabine Rieger, kendisinin Alman olduğunu gördüklerinde Almanca bildiklerini göstermek için Türk halkının kendisiyle Almanca konuşmak istemesini ilginç bulduğunu, Türklerin Almanlarla karşılaştırıldığında buluşma saatlerine tam anlamıyla uymadığını, yabancı kadınlara karşı kaba davranıldığını ifade etmiştir.

Katılımcılardan Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Martina Yaman Türkler için daha çok olumlu özellikler sayarken; Gabi Gassler, Ines Goldstein, Gerda Mete Seven, Katrin, Mathias Goldstein, Nicole Uysal, Nina Heldmann ve Sabine Rieger Türkiye'deki sistemi, adetleri, insan davranışlarını eleştirmektedir.

2.8.3. Katılımcıların Gözünden Türklerin Kendilerine Bakış Açısı

Bea Lotz, Türklerin kendisini samimi bulduğunu ve kendisiyle saatlerce vakit geçirdiklerini, ihtiyaç duyduklarında kendisinden yardım istediklerini dile getirmiştir. Beate Meyer İşözen, çevresindeki insanların kendisine olumlu yaklaştığını, özel günlere kendisini de davet ettiklerini, bir yere haber verilmeden gidildiğinde Almanya'daki gibi olumsuz yaklaşılmadığını, misafirperver davranıldığını; Christiane Alaeddinoğlu, Türkçesini geliştirmesi için bir arkadaşının aracılığıyla pratik yapabileceği biriyle tanıştığını ve kendisiyle ilgilendiğini ve bu durumun olumlu ve sağlam bir ilişkiye dönüştüğünü belirtmiştir. Gabi Gassler, arkadaşının, kendisinin Alanya'ya ilk geldiği zaman ve şimdiki Türkçe seviyesi hakkında karşılaştırmalı bir şekilde yorumda bulunduğunu ve iyi konuştuğunu söyleyerek kendisini motive ettiğini ifade etmiştir. Ines Goldstein, yerel halkın kendileriyle olumlu ilişkiler kurarak yer aldığı bir projede yeni masa ve sandalyeleri bir okula getirdiklerinde karşı tarafın bu durumdan memnun kaldığını ve projelere devam etmelerini istediklerini dile getirmiştir. Katrin, kendisi Türkçe konuştuğunda başta Türklerin kendisinden beklemediği için tuhaf karşıladığını ama zamanla karşı tarafın Türkçe konuşulmasından hoşnut olduğunu söylemiştir. Martina Yaman, Türkçeyi yanlış kullandığında Türklerin kendisine güldüğünü ama böyle durumlara alışık olduklarını ve bunu yadırgamadığını belirtmiştir. Mathias Goldstein, Türklerden oluşan çevresi tarafından nişan ve düğün gibi etkinliklere davet edildiklerini, çevrelerinin kendilerini kabul ettiğini ifade etmiştir. Luise Hockenholz, etrafındakilerden yavaş konuşmalarını istediğinde kendisinin kulaklarının iyi duymadığını ve Türkçesinin çok iyi olmadığını düşündüklerini dile getirmiş ayrıca kendisine karşı Türklerin çok saygılı olduğunu belirtmiştir. Nicole Uysal, etrafındakilerin kendisi için çok iyi Türkçe konuştuğunu düşündüklerini ve kapandığı için insanların kendisini, kendilerinden gördüklerini ve kendisine farklı davranıldığını ifade etmiştir. Nina Heldmann, dışarıda basit bir cümle kurduğunda bile yabancı olduğunun anlaşıldığını ve bu durumdan dolayı Türkçe konusunda insanların en basit şeyleri bile bilemeyeceğini düşündüklerini ve açıklama yaptıklarını dile getirmiştir. Sabine Rieger, etrafındakilerin kendisini gördüğünde Almanca konuşmak istediklerini ve yabancı kadınları hor gördüklerini söylemiştir.

Katılımcılardan Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Mathias Goldstein kendisine olumlu yaklaşıldığını; Katrin, Luise Hockenholz, Martina Yaman, Nicole Uysal ve Nina Heldmann yabancı olmasından dolayı kendilerine normalden daha farklı yaklaşılsa da bu durumun olumsuz olmadığını; Sabine Rieger ise zaman zaman olumsuz durumlarla karşılaştığını dile getirmiştir.

2.8.4. Katılımcıların Bulunduğu Yerin Kültürünü Tanımalarının Türkçe Gelişimlerine Etkisi

Bea Lotz, bulunduğu yere iyice adapte olmak için turistler gibi açık giyinmek yerine kapalı giyinmeyi tercih ettiğini, kitapta öğretilmeyen kültüre ait şükür, inşallah gibi kelimeleri insanlardan duyarak kullandığını ifade etmiştir. Christiane Alaeddinoğlu, dili tam öğrenmek için kültürü öğrenmenin gerekliliğini vurgulamıştır. Ines Goldstein, köye gitmenin, orada zaman geçirmenin Türkçe gelişimine olumlu yansıdığını ifade etmiştir. Gerda Mete Seven, Türk kültürüyle uzun seneler içli dışlı olunca, çevresinin daha çok Türklerden oluştuğunu ve Almanlarla daha az iletişim kurabildiğini ve Alman mantalitesinden uzaklaştığını belirtmiştir. Julia Alaeddinoğlu, Türk kültürünü tanıdıkça aidiyet duygusunun arttığını ve kültürle birlikte ne zaman ne kullanılacağını bilip günlük hayatta uygulama fırsatı bulduğunu ifade etmiştir. Katrin, Türk kültürünü tanıdıkça Alman kültürüyle karşılaştırma fırsatı yakaladığını dile getirmiştir. Martina Yaman, Türk kültüründe insan ilişkileri samimi olduğu için insanlar birbirlerini çok yakından tanımasalar bile bunun dile samimi ifadeler olarak yansıdığını Alman kültürüyle karşılaştırarak ifade etmiştir. Mathias Goldstein, yerel halkın davetlerine katılarak ve kendileri de çeşitli organizasyonlar yaparak Türkçe gelişimlerine katkı sağladıklarını belirtmiştir. Luise Hockenholz, hedef kültür açısından bir bakış açısı geliştirerek, yadırganmamak için hareketlerine ve kullanacağı sözcüklerin hedef kültürdeki yerine ve işlevselliğine dikkat ettiğini dile getirmiştir. Nicole Uysal, yerel kültürle eşinin ailesi sebebiyle de iç içe olup cenaze, doğum günü ya da çocuk doğduğunda nasıl davranılacağını ve ne denilmesi gerektiğini öğrendiğini ifade etmiştir. Nina Heldmann, hedef kültürün, o dilin konuşurlarıyla etkileşim içine girilerek öğrenileceğini ve inşallah, maşallah, hayırlı olsun kelimelerini dini bilip öğrenmekten bağımsız, dilin bir parçası olarak, kendiliğinden kullandığını dile getirmiştir. Sabine Rieger, hedef kültüre ait insan

davranışlarını gözlemleyerek ve öğrenerek sosyal hayat hakkında tespitler yaptığını ve buna göre dilin şekillendiğini ifade etmiştir.

Kısaca katılımcılardan Bea Lotz ve Nicole Uysal giyimlerinde kapalı kıyafetler tercih etmelerinin yerel halkla daha iyi iletişim sağladığını ve kendilerine daha farklı davranıldığını; Martina Yaman Türk kültüründe insan ilişkilerinde samimi olunmasının dile samimi ifadeler olarak yansıdığını; Julia Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz, Nicole Uysal Türk kültürüne ait özel günler olan doğum, düğün ve cenazelerde insanların birbirine karşı nasıl hitap ettiğini görerek kültürle dili birleştirdiklerini; Luise Hockenholz köylerde kadın ve erkeğin yalnız kaldıklarında konuşmalarının pek hoş karşılanmayacağını gözlemlediğinden buna dikkat ettiğini ve iletişim kurmadığını sadece selam vermekle yetindiğini; Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Katrin, Nina Heldmann ve Sabine Rieger Türk kültürünü öğrenmenin, Türkiye’de bulunmanın dil öğrenimini olumlu etkilediğini dile getirmişlerdir.

2.8.5. Katılımcıların Türk Dernekleri Hakkındaki Düşünceleri

Christiane Alaeddinoğlu, Türk Alman derneklerine üye olup olmadığı sorulduğunda keskin bir dille üye olmadığını ifade etmiştir. Ines Goldstein, Bombola Yardım Derneği’ne üye olduğunu belirtmiştir. Gerda Mete Seven, önceden Türk-Alman derneği olan Hürtürk’e üye olduğunu ama oradaki Almanlarla pek iletişim kurmadığını, dernekte Almanların çeşitli konularda bilgilendirildiğini ama kendisi bütün konulara vakıf olduğu için buna ihtiyaç duymadığını ve bu nedenle dernekten çıktığını ifade etmiştir. Katrin, Türk Alman derneğine üye olanların Almanya’daki gibi kapalı yaşadığını ama kendisi Türkiye’de yaşadığı için Türklerle iletişim halinde olmanın daha önemli olduğunu belirtmiştir. Martina Yaman, gazeteci olduğundan hiçbir kuruluşa üye olmadığını dile getirmiştir. Mathias Goldstein, üyeliği olmadığını kendi dernekleri olan Bombola Yardım Derneği’ne üye olduğunu ifade etmiştir. Luise Hockenholz, daha çok Türklerden oluşan gruplarla bir araya gelmeyi tercih ettiğini ortaya koymuştur. Nicole Uysal ve Nina Heldmann herhangi bir derneğe üye olmadığını dile getirmiştir. Sabine Rieger, insanlarla bir arada olmayı çok fazla tercih etmediğini ifade etmiştir.

Katılımcılardan bu soruya yanıt verenlerden Christiane Alaeddinoğlu, Gerda Mete Seven, Katrin, Martina Yaman, Ines Goldstein, Mathias Goldstein, Sabine Rieger, Nina

Heldmann, Nicole Uysal ve Luise Hockenholz'un Türk-Alman ya da Türk derneklerine üyeliği olmamakla beraber, Mathias ve Ines Goldstein çifti aktif çalışmalar yürüttüğü Bombola Yardım Derneği'nin kurucularıdır. Gerda Mete Seven ve Katrin Türk-Alman Dostluk Derneği'ne üye olan Almanların kapalı yaşadıklarını, kendilerinin ise Türkiye'de yaşadığı için bunu çok tercih etmediklerini ifade etmişlerdir.

3. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME

3.1. SES BİLİMSEL SAPMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ses bilimsel sapmaların analizlerinin tespiti Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi için önemli olup bundan daha önemlisi sapmalara neden oluşturan durumların dil öğretiminde nasıl değerlendirileceği ve sonrasında dil öğretiminde bu değerlendirmelerden nasıl yararlanılacağıdır. Bu nedenle buradaki değerlendirmelerde katılımcıların yapmış olduğu tüm sapmalar, katılımcıların ana dili, cinsiyet, yaş, eğitim, medeni durum, ikamet süresi, bildikleri yabancı diller, Alanya ağız ve sahip oldukları bireysel özellikler temel alınarak incelenmiştir.

Ses bilimsel sapmaları cinsiyet açısından değerlendirdiğimizde, toplamda yapılan 73 ses bilimsel sapmanın 27'sinin erkek katılımcı tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Erkek katılımcının bireysel olarak yaptığı bir sapma bulunmamaktadır. Yaptığı bütün sapmaları en az bir kişi daha yapmıştır. Kadın katılımcılar toplamda 336 sapma yapmıştır. Katılımcılar arasında sadece bir erkek olduğu için cinsiyet açısından ses bilimsel sapmaları değerlendirmek mümkün değildir.

Eğitim açısından baktığımızda üniversite mezunu olan 4 katılımcı 96; lise mezunu 8 katılımcı 209; ortaokul mezunu 2 katılımcı ise 51 sapma yapmıştır.

Kişi başına düşen sapma hesaplandığında en fazla sapmayı 26.1 oranında lise mezunları yaparak birinci sırada yer alırken, ortaokul mezunları 25.5 ile ikinci sırada, üniversite mezunları ise 24 sapma oranıyla üçüncü sırada yer almaktadır. En az sapmayı en üst eğitim seviyesine sahip olan üniversite mezunları yapmıştır. Ayrıca yine eğitim durumu açısından değerlendirildiğinde, en fazla sapmayı, 33 sapmayla Bea Lotz adlı ortaokul mezunu ve çok dilli bir katılımcının yapması dikkat çekicidir.

Tamamının Türkçe dışında en az bir yabancı dil daha bildiği katılımcıların yaptığı ses bilimsel sapmalar bildikleri yabancı dillerle ilişkilendirilerek değerlendirildiğinde öncelikle Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcının bulunduğu tespit edilmiştir. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcı 200 sapma yaparken, 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcı 163 sapma yapmıştır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcının her birine düşen sapma oranı 25 iken; 1'den çok yabancı

dil bilen 6 katılımcıya düşen sapma oranı 27.1'dir. Her iki grup arasında anlamlı diyebileceğimiz büyük oranda bir fark bulunmamaktadır. Katılımcılardan birden çok yabancı dil bilenlerin daha çok sapma yapma nedeni olarak bildikleri dillere istinaden zihinlerinde geniş bir sesbirim havuzuna sahip olmaları ve konuşmada hedef dilin anlam ayırt ediciliğini sağlayan sesbirimlerini bu havuzdan kolaylıkla çıkaramamaları neden olarak düşünülebilir.

Ses bilimsel sapmalar, katılımcıların yaşları açısından değerlendirildiğinde ise şu tespitlerde bulunulabilir. Tüm katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasında olup, 54-59 yaş aralığında olan 7 katılımcı (Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Sabine Rieger) 165; 65-83 yaş aralığında olan 4 katılımcı (Bea Lotz, Luise Hockenholz, Gerda Mete Seven, Mathias Goldstein) 116; 48-52 yaş aralığında olan 3 katılımcı (Nicole Uysal, Nina Heldmann, Beate Meyer İşözen) 82 sapma yapmıştır.

48-52 yaş aralığında olan grup kişi başı 27.3 oranla sapma yaparken 65-83 yaş arası grup 29 oranla sapma yapmış, 54-59 yaş arası ise 23.5 ile en az sapmayı yapmıştır. En ileri yaştakilerin kişi başına sapma oranları değerlendirildiğinde en fazla sapmayı yaptığı görülmektedir.

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında 3'ünün bekâr; 11'inin evli olduğu görülür. Kadın katılımcılardan 8'i Türk'le evli olup 1'i de Türk'le yaşamaktadır. Diğer kadın katılımcılardan 2'si ise Almanla evlidir. Öncesinde biri Almanla evli olup ayrılan ve diğeri de iki evliliğini Türk ile yapmış birer bekâr kadın katılımcı da bulunmaktadır. Tek erkek katılımcı ise bir Almanla evlidir. Bekâr katılımcılar 83 sapma yaparken; evli katılımcılar 280 sapma yapmıştır. Bekâr katılımcılar başına 27.6 sapma düşerken; evli katılımcılarda kişi başına 25.4 sapma düşmektedir. Bekâr katılımcıların evli katılımcılara oranla daha fazla sapma yaptıkları görülmektedir. Ayrıca, Alman eşlere sahip 3 katılımcı 79 sapma yaparken Türk eşlere sahip 8 katılımcı 201 sapma yapmıştır. Alman eşlere sahip 3 katılımcıda kişi başına 26.3 sapma düşerken Türk eşlere sahip 8 katılımcıda kişi başına 25.1 sapma düşmektedir. Türk eşlere sahip katılımcılar daha az sapma yapmıştır. Bunda evli katılımcıların Türk eşleri, çocukları ve onların aile çevreleriyle olan Türkçe iletişimlerinin büyük oranda payı olduğu düşünülmektedir. Diğer taraftan bekar katılımcıların Türkçe konuşma tercihi evli katılımcılara göre zorunluluk içermediğinden

ve Alman eşlerin birbirleriyle kendi ana dillerinde konuşmayı tercih etmelerinden dolayı bir Türk'le evli katılımcılara oranla daha çok sapma yaptıkları sonucuna ulaşılabilir.

Toplam 14 katılımcının yarısı Türkiye'de 22 yıl ve altında, diğer yarısı ise 24 yıl ve üstünde ikamet etmektedir. 24 yıl ve üstü ikamet edenlerin yaptıkları sapma sayısı 189 olup kişi başına 27; 22 yıl ve altı ikamet edenlerin yaptıkları sapma sayısı 174 olup kişi başına 24.8 sapma düşmektedir. Daha uzun süre ikamet edenlerde kişi başına düşen sapma sayısı daha fazlayken daha kısa süreli ikamet edenlerde daha azdır. Bu durumda bireysel faktörlerin etkili olduğu düşünülürken bir yerde uzun süre ikamet etmekten ziyade ikamet süresince hedef dilde ne yoğunlukta etkileşime geçildiğinin daha önemli olduğu düşünülmektedir.

Ses bilimsel sapmaların incelenmesinde yapılan sapmalara neden olarak gösterilen bireysel nedenlerin çoğunluğunun katılımcıların hedef dile ait bilgi eksikliğinden kaynaklandığı görülür. Katılımcılardan derlenenlere dayanarak, genellikle dilbilgisi ağırlıklı yöntemin kullanıldığı bir dil eğitiminden geçildiği ve telaffuz eğitimine çok yer verilmediği görülür. Ayrıca katılımcılardan ses bilimsel olarak en fazla bireysel sapmayı yapan Martina Yaman adlı katılımcının sağlık sorunlarından (işitmede problem yaşanması) kaynaklı sapma yaptığı saptanmıştır. Bireysel olarak en fazla ses bilimsel sapma yapan katılımcılar Martina Yaman (6), Ines Goldstein, Bea Lotz (4), Gabi Gassler, Gerda Mete Seven ve Luise Hockenholz (3), Nicole Uysal (2), Christiane Alaeddinoğlu, Nina Heldmann ve Beate Meyer İşözen (1) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların bireysel olarak yaptıkları sapmalara bakıldığında, 9 katılımcının ünsüz değişmesinden toplamda 22, 2 katılımcının ünsüz yitiminden toplamda 2, farklı katılımcılar olmak üzere ünlü değişmesi (Ines Goldstein), ünlü genişlemesi (Bea Lotz), ünsüz çiftinin tekleşmesi (Gerda Mete Seven) ve gerileyici benzeşmeden (Beate Meyer İşözen) de birer sapma yapıldığı görülmüştür.

Ayrıca, bireysel özelliklerin telaffuza yansımaları noktasında, bazı katılımcıların hedef dile karşı duyarlılık ve iletişim kurma istekliliğinin katılımcıların sesletimini etkilediği gözlemlenmiştir. Hedef dile karşı duyarlılık noktasında bazı katılımcıların kelimelerin telaffuzunda dikkat kontrolü veya engelleyici kontrol yoluyla kelimenin yanlışlığını fark edip birkaç denemeye kelimenin doğrusuna ulaşmaya çalıştıkları görülmüştür.

Bireysel sapmaların aksine, katılımcıların tamamı tarafından yapılan sapmalar, /t/ > /i/ değişmesi, /r/ yitimi nedeniyle bir önceki ünlünün uzaması, /z/ > /s/ değişmesi, /r/ > /y/ değişmesi, /r/ > /ğ/ değişmesi, /r/ yitimi, /ll/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /ll/ ünsüzünün, ötümlü, dil ve diş ucu ünsüzü /l/ olarak telaffuzu, ses grubu büzülmesidir.

Sapmanın kaynağını belirlemek, çalışmada yer yer güçlük oluşturmuştur. Bunda ses bilimsel sapmaların hem katılımcıların ana dillerinden transfer kaynaklı hem Alanya ağız kaynaklı olabileceği ihtimalinin olması hem de ana dillerindeki bilgi eksikliğinin etken olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların Almancanın etkisinden kaynaklı olduğu düşünülen 30, Alanya ağızından kaynaklı olduğu düşünülen 12 sapma ve hem Alanya ağızı hem de Almancanın etkisinden kaynaklı olduğu düşünülen 7 sapma yaptıkları tespit edilmiştir. Kuram kısmında da daha önce belirtildiği üzere ana dil ve hedef dilde seslerin değişik dağılımı, çıkış yerlerinin farklı olması, hedef dildeki bir sese karşılık ana dilde bu sese karşılık sayılabilecek birden çok sesin olması gibi nedenler Almancanın etkisiyle yapılan sapmalardandır.

3.2. YAPI BİLİMSEL SAPMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Yapı bilimsel sapmalar incelendiğinde, katılımcıların, Ad Çekim Ekleriyle 30; Fiil Çekim Ekleriyle 19; Yapım Ekleriyle 2; Alanya Ağızıyla ilgili ise 3 başlıkta sapma yaptığı tespit edilmiştir.

Ad Çekim Ekleriyle yapılan sapmalara bakıldığında katılımcıların en çok durum ekleriyle ilgili sapma yaptığı görülür. Katılımcılar durum ekleriyle ilgili 18 başlıkta toplam 132 sapma yapmıştır. Genel olarak yapı bilimsel sapmalara bakıldığında da en çok sapma başlığının durum eklerinde olduğu görülmektedir.

Katılımcıların tamamının yaptığı sapmalar, *Uygun Ad Durumu Ekinin Seçilmemesi, Bulunma, Yönelme, Belirtme Durumu Ekinin Eksikliği*; katılımcıların yarıdan fazlasının yaptığı sapmalar, *Yönelme ve Belirtme Ekinin Gereksiz Kullanılması Tamlama, İlgi ve Araç Eki Eksikliğidir*. Katılımcıların yarısından azının yaptığı sapmalar *Bulunma, Araç Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması ve Eşitlik, Ayrılma Eki Eksikliği*; yarısının yaptığı sapmalar *İlgi Ekinin Gereksiz Kullanılması*; sadece birinin yaptığı sapmalar; *Durum*

Eklerinin Üst Üste Gereksiz Kullanılması, İlgi Ekinin Yanlış Seçimi, Bulunma + Aitlik Eki Kullanılmamasıdır.

Durum eklerini eğitim açısından değerlendirdiğimizde, toplamda tespit edilen 18 sapma başlığının 10'unu her eğitimden (ortaokul, lise, üniversite) yapanların olduğu tespit edilmiştir. Üniversite mezunları 18 sapma başlığının 13'ünde yer almıştır. Bu oranda Türkçesi diğer üniversite mezunu katılımcılara göre daha alt seviyede olan ve ikamet süresi tüm katılımcılardan daha az olan Luise Hockenholz'un payının büyük olduğu düşünülmektedir. 13 sapma başlığının 5'inde üniversite mezunları arasında sadece kendisi bulunmaktadır. 4 üniversite mezunu toplamda 30 sapma yaparken; 8 lise mezunu 79; 2 ortaokul mezunu ise 23 sapma yapmıştır. Bu durumda üniversite mezunlarında kişi başına 7.5; lise mezunlarında 9.8; ortaokul mezunlarında ise kişi başına 11.5 sapma düşmektedir. Durum ekleriyle ilgili en fazla sapmayı yapan Sabine Rieger ve Luise Hockenholz olup en az sapmayı yapanlar ise üniversite mezunları Mathias Goldstein ve Julia Alaeddinoğlu'dur. Katılımcılardan Sabine Rieger ve Luise Hockenholz en az ikamet süresine sahip iki katılımcıdır. Eğitim seviyesi arttıkça sapma sayısının düştüğü ve ikamet süresinin az olmasının da Türkçeyi kullanma becerisini olumsuz etkilediği sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların medeni durumu açısından değerlendirildiğinde, 3 bekâr katılımcının 14 sapma başlığında 33 sapma yaparken; 11 evli katılımcının 17 sapma başlığında 99 sapma yaptığı saptanmıştır. Bekâr katılımcılarda kişi başına 11 sapma düşerken; evli katılımcılarda kişi başına 9 sapma düşmektedir. Türklerle evli 8 katılımcı 15 sapma başlığında 72 sapma yaparken; Almanlarla evli 3 katılımcı 13 sapma başlığında 27 sapma yapmıştır. Türklerle evli olan katılımcılarda kişi başına 9 sapma düşerken; Almanlarla evli olan katılımcılarda kişi başına 9 sapma düşmektedir. Türk ya da Almanla evli olunmasının sapma oranına yansıyan bir yönü olmazken bekâr ve evli katılımcılar arasında fark vardır.

Katılımcıların tamamı Türkçe dışında en az bir yabancı dil daha bilmektedir. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcı bulunmaktadır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 kişi toplam 75; diğer gruptaki 6 kişi 57 sapma yapmıştır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilenlerde kişi başına 9.3 sapma düşerken; Türkçe dışında 1'den daha çok dil bilenlerde 9.5 sapma düşmektedir.

18 sapma başlığından 16'sı 22 yıl altında ikamet eden katılımcılar tarafından yapılırken; 13'ü 24 yıl üstünde ikamet eden katılımcılar tarafından yapılmıştır. 22 yıl altında ikamet eden 7 katılımcı toplamda 75 sapma yapar ve kişi başına 10.7 sapma düşerken, 24 yıl üstü ikamet eden diğer 7 katılımcı 57 sapma yapmıştır ve kişi başına 8.1 sapma düşmektedir. İkamet süresinin uzunluğuyla ilintili olarak sapma sayısının azaldığı sonucuna ulaşılabilir.

Bunların dışında, bu başlıkta bireysel sapma yapan katılımcılar Martina Yaman, Luise Hockenholz, Gabi Gassler ve Gerda Mete Seven'dir.

Ad çekim ekleriyle ilgili durum eklerinden sonra katılımcıların en fazla yaptığı sapma iyelik ekleriyle ilgili yapılanlardır. İyelik Eki, İyelik Eki+ Durum Eki Eksikliği, İyelik Ekinin Gereksiz Kullanımı katılımcıların yarısından fazlasının yaptığı sapma başlıkları iken; *Yanlış İyelik Eki Seçimini* yarısı; *Aitlik Ekinin Kullanılmaması* sapmasını ise yalnızca iki katılımcı yapmıştır.

İyelik ekleriyle ilgili yapılan sapmaları, eğitim durumları açısından değerlendirdiğimizde, üniversite mezunu 4 katılımcı ve ortaokul mezunu 2 katılımcı tüm başlıklarda sapma yaparken; lise mezunu 8 katılımcı 4 başlıkta sapma yapmıştır. Üniversite mezunları toplam 12; lise mezunları 25; ortaokul mezunları ise toplam 7 sapma yapmıştır. Üniversite mezunlarında kişi başına 3; lise mezunlarında 3.1; ortaokul mezunlarında kişi başına 3.5 sapma düşmektedir. Aitlik eki dışında iyelik ekleriyle ilgili yapılan tüm sapmalar ortaokul, lise ve üniversite mezunlarının tamamı tarafından yapılmıştır.

Medeni durum açısından değerlendirdiğimizde, bekâr katılımcıların tamamının yer aldığı 2 sapma başlığı bulunurken; evli katılımcıların tamamının yer aldığı sapma başlığı yoktur.

Almanlarla evli olan 3 katılımcı 5 sapma başlığının 5'inde yer alırken; Türklerle evli olan 8 katılımcı 4'ünde yer almıştır. Almanlarla evli olan 3 katılımcı toplamda 11 sapma yaparken; Türklerle evli 8 katılımcı 22 sapma yapmıştır. Almanlarla evli olanlarda kişi başına 3.6 sapma düşerken; Türklerle evli olanlarda kişi başına 2.75 sapma düşmektedir.

Kadın katılımcılar bu grupta yer alan tüm sapma başlıklarında sapma yapmışken; erkek katılımcı 5 sapma başlığından 2'sinde sapma yapmıştır.

Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen gruptakiler 25; 1'den çok yabancı dil bilen gruptakiler de 19 sapma yapmıştır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilenlerle diğer gruptakilerde kişi başına 3.1 sapma düşmektedir.

İkamet süresi açısından karşılaştırıldığında, iyelik ekleriyle ilgili 5 sapmanın 5'ini de yapan en az ikamet eden üniversite mezunu Luise Hockenholz'dur. En az sapmayı ise 1 sapmayla lise mezunu Martina Yaman yapmıştır. İyelik ekleriyle ilgili bireysel olarak sapma yapan bulunmamaktadır.

Ad Çekim Ekleri başlığı altında incelenen çoğul ekleriyle ilgili sapmalara bakıldığında, Çoğul eki ve çoğul ekinin gereksiz kullanılmasının katılımcıların yarısından çoğu tarafından yapıldığı görülmektedir. Yukarıdaki ilk iki başlık karşılaştırmalı olarak incelendiğinde, sapma yapanların sayısı açısından aralarında çok fark olmasa da çoğul ekinin gereksiz kullanılmasının sayıca daha fazla kişi tarafından yapılması beklenen bir durumdur. Katılımcıların ana dili etkisiyle çoğul ekini gereksiz yere kullandıkları görülür. Bir de dikkat çeken diğer bir durum 3 sapmanın 3'ü de ortaokul ve lise mezunları tarafından yapılırken, üniversite mezunlarının 3 sapmadan 2'sini yapmasıdır.

Bildirme ekleriyle ilgili sapmalara bakıldığında *Bildirme Eki Eksikliğinin* sadece bir katılımcı hariç tamamı tarafından yapıldığı görülürken; bildirme ekleriyle ilgili diğer iki başlık olan *Bildirme Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması* ve *Yanlış Bildirme Eki Kullanılması* sapmalarının katılımcılarda sadece Ines Goldstein tarafından yapıldığı görülmektedir.

Bildirme ekinin kullanılmaması katılımcıların ana dillerinden kaynaklanırken, diğer iki sapmanın katılımcılar arasında en çok bireysel sapmayı yapan Ines Goldstein tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Bunun diğer katılımcılara göre dile hâkimiyetinin en zayıf olan kişi olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Fiil Çekimiyle ilgili Sapmalara bakıldığında zaman ve kişi ekleriyle ilgili sapmaların geniş bir yer kapladığı görülür. Katılımcıların yarısından fazlasının yaptığı sapmalar, *Birleşik Zaman Yerine Basit Zaman Tercihi*, *Yanlış Basit Zaman Seçimi* ve *Yanlış Kişi Eki Seçimidir*. Katılımcıların yarısından azının yaptığı sapmalar, *Yanlış Birleşik Zaman Seçimi* ve *Zaman Eki+ Kişi Ekinin Kullanılmaması* iken yalnızca bir katılımcının yaptığı sapma *Basit Zaman Yerine Birleşik Zaman Kullanımıdır*.

Zamanlarla ilgili sapmalara bakıldığında Almandaki basit zamanların Türkçeden daha farklı olması ve Türkçedeki birleşik zamanlar için Almanca karşılıkların basit zamanla ifade edilmesi katılımcıların yarısından fazlasının bu sapmaları yapmasıyla beklenen bir durumu ortaya koymuştur.

Zaman ve kişi ekleriyle ilgili sapmaların tamamını yapanlar lise mezunlarıdır. Bu durumun lise mezunlarının sayıca fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. En fazla sapmayı ise 5 sapmayla Ines Goldstein yapmıştır.

Fiil çekiminde fiilimsiler konusunda gerçekleşen sapmaların tamamına bakıldığında katılımcıların yarısından azının bu sapmaları yaptığı tespit edilmiştir Aynı zamanda bireysel olarak da bu sapmaların yapıldığı görülmektedir. Bu sapmalarda dikkat çeken nokta üniversite mezunlarından hiçbirinin bu sapmaları yapmamasıdır.

Katılımcıların fiil çekimiyle ilgili yaptıkları sapmalar incelendiğinde en çok sapmanın çatı eklerinin eksikliğinde yapıldığı görülmektedir. Burada dikkat çeken nokta katılımcıların bu sapmayı yapmada eğitim durumlarının ya da Türkiye'deki ikamet sürelerinin etkili olmadığıdır. Her üç sapmada da karşımıza çıkan tablo katılımcıların ana dilleri olan Almandan yaptıkları anlamsal ve yapısal kopyaları Türkçeye taşımaları durumudur.

Filde Olumluluk-Olumsuzluk Soru ile İlgili Değerlendirme başlıkları altında katılımcıların yaptığı sapmaların ana dillerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. En az ikamet süresine sahip Luise Hockenholz'un de üniversite mezunları arasında sapmayı yapan tek kişi olduğu görülmektedir.

Kiplerle ilgili yapılan sapmaları değerlendirdiğimizde *yeterlik kipi eksikliği* katılımcıların yarısından fazlası tarafından yapılırken, *gereklilik kipinin yanlış seçiminin* sadece bir katılımcı tarafından yapıldığı görülmektedir. Her iki durumda da Almandan yapısal farklılığının rolü olduğu düşünülme birlikte, her iki sapmayı yapanlar arasında ortaokul mezunlarının olması ve üniversite mezunlarından sadece en az ikamet süresine sahip Luise Hockenholz'un olması dikkat çekicidir. Ayrıca ilk sapmayı bekâr katılımcıların tamamı yapmıştır.

Yapım ekleriyle ilgili sapmalara bakıldığında bu sapmanın yapım eki çeşitlerinden *isimden isim yapma eklerinin eksikliği* ve *gereksiz yere kullanılmasıyla* ilgili olduğu görülür. Yapılan sapmalarda katılımcıların ana dillerinden hareketle bu sapmaları

yaptıkları dikkat çekmektedir. Eğitim durumu, medeni durum ve Türkiye'deki ikamet süreleri fark etmeksizin katılımcıların her iki sapmayı da yaptıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların Alanya ağzına ait yaptıkları sapmalara bakıldığında araç eklerinde, şimdiki zamanın birinci tekil kişi çekiminde ve gelecek zamanın birinci çoğul kişi çekiminde bu sapmaları gerçekleştirmiş oldukları görülmektedir. Araç ekinin Alanya ağzındaki gibi kullanımının üniversite mezunları tarafından yapılmayıp sadece ortaokul ve lise mezunları tarafından yapılması dikkat çekmektedir.

Alanya ağzına ait şimdiki zamanın birinci tekil kişi kullanımının cinsiyet, yaş, eğitim ve medeni durum fark etmeksizin katılımcıların büyük çoğunluğu tarafından yapıldığı; gelecek zaman kullanımının ise sadece iki kişi tarafından yapıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun şimdiki zamanın gelecek zamana göre kullanımının daha geniş olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Tüm başlıkları katılımcıların eğitim durumu açısından değerlendirdiğimizde 2 ortaokul mezunu toplamda 56 sapma yaparken; 8 lise mezunu 204; 4 üniversite mezunu da 72 sapma yapmıştır. Ortaokul mezunlarında kişi başına 28 sapma düşerken; lise mezunlarında kişi başına 25.5; üniversite mezunlarında ise kişi başına 18 sapma düşmektedir. Eğitim durumu azaldıkça yapılan sapmanın arttığı görülür. Katılımcılardan ortaokul mezunu Bea Lotz ve lise mezunu Ines Goldstein'in 32 sapmayla en fazla sapmayı yaptıkları görülmüştür. Üniversite mezunu Julia Alaeddinoğlu 12 sapmayla en az sapmayı yapmıştır.

Katılımcıların medeni durumları açısından karşılaştırıldığında, bekâr katılımcılar, toplamda 80 sapma yaparken; evli katılımcıların toplamda 252 sapma yaptığı, bekâr katılımcılarda kişi başına 26.6 sapma düşerken, evli katılımcılarda kişi başına 22.9 sapma düştüğü saptanmıştır.

Türklerle evli 8 katılımcı toplamda 178 sapma yaparken ve kişi başına 22.2 sapma düşerken; Almanlarla evli 3 katılımcı toplamda 74 sapma yapmış ve kişi başına 24.6 sapma düşmüştür.

Katılımcılar ikamet süreleri açısından karşılaştırıldığında ise, toplam 14 katılımcının yarısı Türkiye'de 22 yıl ve altında, diğer yarısı ise 24 yıl ve üstünde ikamet etmektedir. 24 yıl üstü ikamet edenlerin yaptıkları sapma sayısı 156 olup kişi başına 22.2 sapma

düşerken; 22 yıl ve altı ikamet edenlerin yaptıkları sapma sayısı 176 olup kişi başına 25.1 sapma düşmektedir. İkamet süresi uzadıkça sapma sayısı azalmıştır.

Katılımcıların bildiği yabancı diller açısından incelendiğinde, Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcı 185 sapma yaparken 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcı 147 sapma yapmıştır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcıya, kişi başına 23.1 sapma düşerken; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcıya kişi başına 24.5 sapma düşmektedir.

14 katılımcının tamamının yaptığı sapmalar, *Uygun Ad Durumu Ekinin Seçilmemesi, Belirtme, Yönelme ve Bulunma Eki Eksikliği* başlıklarıdır. Ines Goldstein 3 bireysel sapma yaparak en fazla bireysel sapma yapan katılımcı olmuştur. Bea Lotz ve Beate Meyer İşözen 2; Luise Hockenholz, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Nina Heldmann ve Nicole Uysal da 1'er sapma yapmışlardır.

Katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasında olup, 54-59 yaş aralığında olan 7 katılımcı (Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Sabine Rieger) 165; 65-83 yaş aralığında olan 4 katılımcı (Bea Lotz, Luise Hockenholz, Gerda Mete Seven, Mathias Goldstein) 98; 48-52 yaş aralığında olan 3 katılımcı (Nicole Uysal, Nina Heldmann, Beate Meyer İşözen) 69 sapma yapmıştır. 48-52 yaş aralığında olan grup kişi başı 23 sapma yaparken 65-83 yaş arası grup 24.5 sapma yapmış, 54-59 yaş arası ise 23.5 oranında kişi başı sapma yapmıştır. Üç grup arasında anlamlı bir fark yoktur.

3.3. ANLAM BİLİMSEL SAPMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Katılımcıların anlam bilimsel sapmalarla ilgili yaptığı sapmalara bakıldığında yedi başlık tespit edilmiştir. Bu başlıklar, *Almancadan Yapılan Anlamsal Kopyalar, Yanlış Sözcük Seçimi, Almancanın Etkisiyle Yapılan Eksik Sözcük Kullanımı, Eksik Sözcük Kullanımı, Almancanın Etkisiyle Yapılan Gereksiz Sözcük Kullanımı, Gereksiz Sözcük Kullanımı ve Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca Formlarının Kullanımı*dir.

Bu sapmalara bakıldığında dikkat çeken nokta, sözcüğün yanlış, eksik ve gereksiz kullanımının hem katılımcıların ana dilleri olan Almancadan hem de ana dillerinden bağımsız olarak katılımcıların hedef dile ait bilgi eksikliğinden kaynaklandığı sonucu çıkmaktadır.

Eđitim açısından anlam bilimsel sapmalar karşılaştırıldığında, 2 ortaokul mezunu toplamda 15 sapma yaparken; 8 lise mezunu 55; 4 üniversite mezunu da 27 sapma yapmıştır. Ortaokul mezunlarında kiři başına 7.5 sapma dūřerken, lise mezunlarında kiři başına 6.8 sapma dūřmektedir. Üniversite mezunlarında ise kiři başına 6.75 sapma dūřmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında en fazla sapmayı ortaokul mezunları ve en az sapmayı da üniversite mezunları yapsa da eğitim durumlarının anlam bilimsel sapmaları yapmalarında büyük bir fark oluşturmadığı görülmektedir. En az sapmayı yapan üniversite mezunu olan Christiane Alaeddinođlu'dur. 7 sapmadan 5'ini yapmıştır.

Tüm katılımcılar, *Almancadan Yapılan Anlamsal Kopyalar*, *Yanlış Sözcük seçimi*, *Eksik sözcük kullanımı*, *Almancanın Etkisiyle Yapılan Gereksiz Sözcük Kullanımı*, *Gereksiz Sözcük Kullanımı* başlıklarında sapma yaparken; *Almancanın Etkisiyle Eksik Sözcük Kullanımı* on iki, *Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca Formlarının Kullanımı* başlığında on üç katılımcı sapma yapmıştır.

Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkek katılımcının tüm sapmaları yaptığı görülür. Kadın katılımcılardan Christiane Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal *Almancanın Etkisiyle Eksik Sözcük Kullanımı* başlığında sapma yapmazken; Christiane Alaeddinoğlu ve Sabine Rieger *Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca Formlarının Kullanımı* başlığında sapma yapmamıştır. Diğer başlıklarda tüm kadın katılımcıların sapma yaptığı görülmüştür. Daha önce de ifade edildiği gibi tek bir erkek katılımcı olduğundan cinsiyet açısından değerlendirmek mümkün değildir.

Anlam bilimsel sapmalar, katılımcıların yaşları açısından değerlendirildiğinde ise şu tespitlerde bulunulabilir. Tüm katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasında olup, 54-59 yaş aralığında olan 7 katılımcı (Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Sabine Rieger) 47; 65-83 yaş aralığında olan 4 katılımcı (Bea Lotz, Luise Hockenholz, Gerda Mete Seven, Mathias Goldstein) 30; 48-52 yaş aralığında olan 3 katılımcı (Nicole Uysal, Nina Heldmann, Beate Meyer İşözen) 20 sapma yapmıştır.

54-59 yař aralığında olan 7 katılımcıda kiři başına 6.7; 65-83 yař aralığında olan 4 katılımcıda kiři başına 7.5; 48-52 yař aralığında olan 3 katılımcıda kiři başına 6.6 sapma dūřmektedir. En fazla sapma yař aralığı en yüksek grup arasında görölse de üç grup

arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu sapmalarda da yaş ilerledikçe sapmanın artabileceği sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında 3'ünün bekâr; 11'inin evli olduğu görülür. Kadın katılımcılardan 8'i Türk'le evli olup 1'i de Türk'le yaşamaktadır. Diğer kadın katılımcılardan 2'si ise bir Almanla evlidir. Öncesinde biri Almanla evli olup ayrılan ve diğeri de iki evliliğini Türk ile yapmış birer bekâr kadın katılımcı da bulunmaktadır. Tek erkek katılımcı ise bir Almanla evlidir. 3 bekâr katılımcı 22 sapma yaparken; 11 evli katılımcı 75 sapma yapmıştır. Bekâr katılımcılarda kişi başına 7.3 sapma düşerken; evli katılımcılarda kişi başına 6.8 sapma düşmektedir. Bekâr katılımcılar evli katılımcılara oranla daha fazla sapma yapsa da anlamlı bir fark görülmemektedir. Ayrıca, Alman eşlere sahip 3 katılımcı tüm sapma başlıklarında sapma yapıp toplamda 22 sapma yaparken, Türk eşlere sahip 8 katılımcı 53 sapma yapmıştır. Alman eşlere sahip 3 katılımcıda kişi başına 7.3 sapma düşerken; Türk eşlere sahip 8 katılımcıda kişi başına 6.6 sapma düşmektedir. Alman eşlere sahip katılımcılarda kişi başına düşen sapma sayısı Türk eşlere sahip katılımcılara göre daha çoktur. Bunda Türklerle evli katılımcıların eşleri, çocukları ve onların aile çevreleriyle olan Türkçe iletişimlerinin büyük oranda payı olduğu düşünülmektedir.

Toplam 14 katılımcının yarısı Türkiye'de 22 yıl ve altında, diğer yarısı ise 24 yıl ve üstünde ikamet etmektedir. 24 yıl ve üstü ikamet edenler 48, 22 yıl ve altı ikamet edenler 49 sapma yapmıştır. 24 yıl ve üstü ikamet edenlerde kişi başına 6.8; 22 yıl ve altı ikamet edenlerde kişi başına 7 sapma düşmektedir.

Tamamının Türkçe dışında en az bir yabancı dil daha bildiği katılımcıların yaptığı anlam bilimsel sapmalar bildikleri yabancı dillerle ilişkilendirilerek değerlendirildiğinde öncelikle Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcının bulunduğu tespit edilmiştir. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcı 55 sapma yaparken 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcı 42 sapma yapmıştır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcının her birine düşen sapma oranı 6.8 iken; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcıya düşen sapma oranı 7'dir. İki grup arasında anlamlı bir fark yoktur.

3.4. SÖZ DİZİMSEL SAPMALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Katılımcıların söz dizimiyle ilgili yaptıkları sapmalar incelendiğinde, *Türkçe Yan Cümle Tipi Yerine Almanca Yan Cümle Tipinin Kullanılması*, *Almanca İfadelerin Söz Dizimsel Olarak Kopyalanması*, *Sıfat Dizilişiyle İlgili Sapmalar*, *Derecelendirmeye İlgili Sapmalar*, *Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması*, *Kalıplaşmış Cümle Başı İfadeleriyle ilgili Sapmalar*, *Çift Bağlama Edatlarıyla İlgili Sapmalar*, *Dönüşümlü Kodla İlgili Sapmalar*, *İlgi/İyelik Yapısındaki Yan Cümle Eksikliği* ve *Birleşik Cümlelerle İlgili Sapmalar* olmak üzere toplam 10 ana başlık tespit edilmiştir.

Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri ve *Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması* başlıklarında tüm katılımcılar sapma yapmıştır.

Söz dizimsel sapmalar, eğitim, yaş, medeni durum, ikamet süresi ve katılımcıların bildikleri yabancı diller açısından karşılaştırdığında şu sonuçlarla karşılaşılır:

Eğitim açısından söz dizimsel sapmalar değerlendirildiğinde, 2 ortaokul mezunu toplamda 26 sapma yaparken; 8 lise mezunu 77; 4 üniversite mezunu da 27 sapma yapmıştır. Ortaokul mezunlarında kişi başına 13 sapma düşerken, lise mezunlarında kişi başına 9.6 sapma, üniversite mezunlarında 6.75 sapma düşmektedir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında eğitim durumlarının söz dizimsel sapmaları yapmalarında fark oluşturduğu görülmektedir. Eğitim durumu arttıkça sapma oranının azaldığı sonucuna ulaşılabilir. En fazla sapmayı 14 sapmayla yapan Bea Lotz adlı ortaokul mezunu katılımcı iken, en az sapmayı 3 sapmayla yapan üniversite mezunu Julia Alaeddinoğlu'dur.

Cinsiyet açısından değerlendirildiğinde erkek katılımcının 7 sapma yaptığı görülürken, kadın katılımcıların tüm başlıklarda sapma yaptığı görülmektedir. Daha önce de ifade edildiği gibi tek bir erkek katılımcı olduğundan cinsiyet açısından değerlendirmek mümkün değildir.

Katılımcıların yaşları açısından değerlendirildiğinde ise şu tespitlerde bulunulabilir. Tüm katılımcıların yaşları 48 ile 83 arasında olup, 54-59 yaş aralığında olan 7 katılımcı (Christiane Alaeddinoğlu, Gabi Gassler, Ines Goldstein, Julia Alaeddinoğlu, Katrin, Martina Yaman, Sabine Rieger) 64; 65-83 yaş aralığında olan 4 katılımcı (Bea Lotz, Luise Hockenholz, Gerda Mete Seven, Mathias Goldstein) 42; 48-52 yaş aralığında olan 3 katılımcı (Nicole Uysal, Nina Heldmann, Beate Meyer İşözen) 24 sapma yapmıştır. 54-59 yaş aralığında olanlarda kişi başına 9.1; 65-83 yaş aralığında olanlarda 10.5; 48-52 yaş

aralığında olanlarda ise kişi başına 8 sapma düşmektedir. En fazla sapma yaş aralığı en yüksek grup arasında görülse de üç grup arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu sapsmalarda da yaş ilerledikçe sapmanın artabileceği sonucu çıkarılabilir.

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında 3'ünün bekâr; 11'inin evli olduğu görülür. Kadın katılımcılardan 8'i Türk'le evli olup 1'i de Türk'le yaşamaktadır. Diğer kadın katılımcılardan 2'si ise bir Almanla evlidir. Öncesinde biri Almanla evli olup ayrılan ve diğeri de iki evliliğini Türk ile yapmış birer bekâr kadın katılımcı da bulunmaktadır. Tek erkek katılımcı ise bir Almanla evlidir. 3 bekâr katılımcı 36 sapma yaparken; 11 evli katılımcı 94 sapma yapmıştır. Bekâr katılımcılarda kişi başına 12 sapma düşerken; evli katılımcılarda kişi başına 8.5 sapma düşmektedir. Bekâr katılımcılar evli katılımcılardan daha fazla sapma yapmıştır. Ayrıca, Alman eşlere sahip 3 katılımcı tüm sapma başlıklarında 31 sapma yaparken Türk eşlere sahip 8 katılımcı 63 sapma yapmıştır. Alman eşlere sahip 3 katılımcıda kişi başına 10.3 sapma düşerken; Türk eşlere sahip 8 katılımcıda kişi başına 7.8 sapma düşmektedir. Alman eşlere sahip katılımcılarda kişi başına düşen sapma sayısı Türk eşlere sahip katılımcılara göre daha çoktur.

Toplam 14 katılımcının yarısı Türkiye'de 22 yıl ve altında, diğeri yarısı ise 24 yıl ve üstünde ikamet etmektedir. 24 yıl ve üstü ikamet edenlere 58 sapsmayla kişi başına 8.2 sapma düşerken 22 yıl ve altı ikamet edenlerin yaptıkları sapma sayısı 72 olup kişi başına 10.2 sapma düşmektedir.

Tamamının Türkçe dışında en az bir yabancı dil daha bildiği katılımcıların yaptığı söz dizimsel sapsmalar bildikleri yabancı dillerle ilişkilendirilerek değerlendirildiğinde öncelikle Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcının bulunduğu tespit edilmiştir. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcı 79 sapma yaparken 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcı 51 sapma yapmıştır. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen 8 katılımcının her birine düşen sapma oranı 9.8 iken; 1'den çok yabancı dil bilen 6 katılımcıya düşen sapma oranı 8.5'dir.

3.5. TOPLUMDİLBİLİMSEL TESPİTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

3.5.1. Kültürel Farkındalığın ve Hazırbulunuşluğun Değerlendirilmesi

Bu bölümde katılımcıların hedef dile yönelik kültürel farkındalığı ve hazırbulunuşluk düzeyleri katılımcılarla yapılan görüşmeler üzerinden kuramsal çerçeveye dayandırılarak değerlendirilmiştir.

Hedef dili öğrenmek sadece dili ve kurallarını öğrenmek değil aynı zamanda hedef dilin kurallarıyla birlikte kültürünü de öğrenmekten geçer ve ancak hedef dile yönelik kültürel farkındalığı gelişmiş bir öğrenici bağlama uygun dil tutumu ve davranış sergiler.

Dil öğrenme süreci öncesi, sırası ve devamında kültürel farkındalığa, dolayısıyla iletişimsel yetinin gelişimine etki eden önemli bir öge de hazırbulunuşluktur. Kısaca öğrenilecek olana karşı hazır olma şeklinde tanımlanan bu kavram dile karşı öğrencinin gösterdiği tutum ve sahip olduğu motivasyonu gösteren bilişsel hazırbulunuşluk; ana dil konuşurlarının, hedef dil konuşurları ile kurduğu sosyal ilişkileri ve niteliğini gösteren sosyal hazırbulunuşluk ve sürekli dil gelişimini canlı tutacak eğitsel hazırbulunuşluk olarak çeşitlenmektedir.

Hazırbulunuşluk ve kültürel farkındalık kavramları yapılan çalışmada katılımcılar üzerinden değerlendirildiğinde Türkçeyi öğrenen katılımcıların Alanya'daki yerel halkla iletişim şekilleri, kaynak kültür ve hedef kültür özelliklerini mukayese becerisi, yaşadıkları çevre kültürüne ve diline karşı tutumları açısından incelenmiştir. Ayrıca, bu çalışma çerçevesinde Alanya'da yaşayan Almanların dil kullanım tercihleri ve Türkçeye karşı tutumları incelenerek hedef kültüre ne kadar entegre oldukları da ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Buradaki değerlendirme, hazırbulunuşluk ve kültürel farkındalık terimleri ve alt başlıkları üzerinden yapılacaktır. Öncelikle bilişsel hazırbulunuşluk üzerinden başlıklar değerlendirildiğinde, katılımcıların Türkçe öğrenmelerine sebebiyet veren Türkçeye tanışmaları irdelenmelidir. Bu bağlamda katılımcıların Türkçe öğrenmeye iten motivasyon, çoğunluğu evlilik göçüyle Alanya'ya yerleşen katılımcıların Alanya'ya ve eşlerinin ailelerine hedef dil ve kültürünü öğrenerek uyum sağlama istekleridir. Bu

durumun katılımcılar için güçlü bir motivasyon olmasının nedeni eşlerinin aileleriyle başka bir dilde iletişim kurmanın güçlüğü ve baskın olan dili öğrenmeye mecbur bırakılmalarıdır.

Daha önce de ifade edildiği gibi hedef dili ve kültürünü öğrenmek çevresel şartların öğrenici lehine olumlu ya da olumsuz olmasıyla yakından ilişkilidir. Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen/edinen kişilerin ana dili Türkçe olanlarla kurduğu olumlu ya da olumsuz ilişkiler, bu ilişki türlerinin niteliği, süresi gibi faktörler sosyal hazırbulunuşluğu etkilediğinden katılımcıların iletişimde bulunduğu sosyal çevresi ve en yakın çevresi sayılabilecek eşi, çocukları ve eşinin akrabalarıyla olan dil ilişkisi bu bağlamda irdelenmiştir.

Katılımcıların çoğunluğuna bakıldığında aileleri dışında çevreleriyle olan ilişkilerinde kullandığı, tercih ettikleri dilin Türkçe olduğu görülmekle birlikte çevrenin Türkçe gelişimlerine katkısı olumludur.

Katılımcıların eşleri ve çocuklarıyla olan durumlarına bakıldığında katılımcılardan Türk eşleri olanların daha çok Türkçe konuşmayı tercih ederken, çocuklarıyla Türkçe yerine Almanca konuştukları görülür. Burada çocuklarına ana dillerini iyi bir şekilde öğretme ve bazılarında ise çocukların tercihinden dolayı Almancayı seçme durumu vardır.

Katılımcıların sosyal hazırbulunuşluğuna olumlu etki eden faktörlerden biri de katılımcıların Türk eşlerinin akrabalarıdır. Akrabaların Türkçe konusunda katılımcıları destekleyici, pozitif tavrıyla birlikte Türkçe öğrenmelerine yardımcı olma çabaları katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Ayrıca sosyal hazırbulunuşluğa katkı sağlayan durumlardan biri de katılımcıların büyük çoğunluğunun eşlerinin Alanyalı olmasından dolayı Alanya ağızına aşinalık kazanmalarıdır.

Eğitsel hazırbulunuşluk açısından başlıklar değerlendirildiğinde katılımcıların Türkçeyi öğrenme/edinme sürecine yönelik içerisinde bulunduğu hareketlilik ele alınabilir. Türkçeyi edinmeye doğru giden süreçte neler yaptıkları, hangi zorluklarla karşılaştıkları ve çözüm stratejileri bu başlık altında incelenebilir.

Katılımcıların çoğunluğunun Türkçe durumlarını iletirmek için kursa gitmek, gazete okumak, televizyon izlemek, çeviri yapmak ya da çevresindeki insanlarla Türkçe konuşmak şeklinde sürekli bir aktivite içerisinde oldukları gözlenmiştir.

Her ne kadar böyle aktiviteler içerisinde olsalar da katılımcıların büyük çoğunluğu Alanya ağzını anlamakta zorluk çekerken, katılımcılar dil becerilerinin ediniminde başta konuşma ve dinleme olmak üzere zorluk yaşamakta ayrıca bürokratik işlerde zorlandıklarını ifade etmektedirler.

Bu güçlüklerle karşılık ise katılımcıların çözüm stratejilerinin başında karşı taraftan tekrar etmelerini ve yavaş konuşmalarını istemeleri gelmektedir.

Hazırbulunuşluk dışında iletişimsel dilin edinimine giden yolda değerlendirilmesi gereken ikinci başlık da kültürel farkındalık ve bu öge içerisinde incelenmesi gereken alt başlıklardır.

Katılımcıların hâkim olduğu kendi kültürlerine karşılık Türk kültürüne yönelik düşünceleri ve buna yönelik geliştirdikleri farkındalık ve bilincin doğrudan dil kullanımını etkileyeceği düşünüldüğünden katılımcılara Türk-Alman kültürü hakkında karşılaştırmalı düşünceleri sorulduğunda katılımcılar tarafından âdet ve geleneklerle insan ilişkileri ve davranışları cevabı verilmiş, âdet ve geleneklerin uygulanmasında kullanılan ifadeler ve hedef kültürden insanların kendi aralarında ve kendilerine yönelik gösterdikleri davranışlar ve bunların iletişime yansıyan yönleri ortaya konulmuştur.

Katılımcıların bulunduğu yerin kültürünü tanımaları ise genel olarak kendilerinin yerel halkla daha iyi iletişim kurmalarına yaradığı, bunda yerel halkın hassasiyetlerine dikkat edip ona göre davranış geliştirmelerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Burada dikkat çeken nokta, katılımcıların yerel halkla uyum için negatif algılanmalarına neden olabilecek durumlardan bilinçli olarak kaçınma istekleri ve davranışlarıdır.

Özetle, bu bölümün temel amacı, Alanya'da yaşayan Almanların hazırbulunuşluk ve kültürel farkındalık çerçevesinde dil kullanım, tercih ve tutumlarını inceleyerek bunların iletişime yansıyan yönlerini ortaya koymaktır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde katılımcıların günlük hayatlarında Türkçeyi birçok yerde kullanarak çeşitlilik oluşturdukları, dili edinenlerin öğrenenlere nazaran Türkçeyi daha üst seviyelere taşıyarak günlük kullanımın yanı sıra daha ileri seviyelere akademik boyutlara taşımalarıdır.

Türkçeyi bilip kullanmanın katılımcılar tarafından önemi birçok alanda ortaya konulup Türkçeye ve Türk kültürüne karşı olumlu bir tavırda oldukları görülür.

Bunda da büyük çoğunluğunda Türk eşlerinin ve çocuklarının Alanya’da yaşamasının etkili olduğu ve diğerlerinde de hayatlarının geri kalanını Türkiye’de geçirmek istemelerinin etkili olduğu düşünülmektedir.

3.5.2. Edinim ve Öğrenim Bazında Görüşmelerden Elde Edilenler ve Bunların Değerlendirilmesi

Çalışmanın kuram kısmında ikinci dil edinimi ve öğrenimi arasındaki farkların ortaya konulduğu bölümde, araştırmacılardan Uçak, Krashen, Apeltauer ve Edmondson’un belirttiği üzere edinim ve öğrenim arasındaki temel fark süreçlerin “bilinçli” olup olmadığı ile ilgilidir. Edinim, dilin “bilinçaltı” sürecini tanımlarken öğrenme “bilinçli” ve “istendik” bir süreci ifade eder.

Yine kuram kısmından yola çıkılarak elde edilebilecek bir diğer fark da, ikinci dil öğreniminde öğrencinin dil kurallarına bağlı kalarak dili kullanımında sürekli kontrol odaklı olduğu, edinimde ise dil kurallarına bağlı kalınmaksızın dili edinenin iletişimsel odaklı olup kuralların ve kontrolün öğrenmedeki gibi ön planda olmadığı, dilin doğal bir şekilde kullanıldığı sonucudur. Bir başka ifadeyle, öğrenci öğrenme sürecine kendi isteğiyle kendi kararıyla girerken, dili edinen kişi, öğrenen gibi kontrollü dil kullanıcısı rolü üstlenen aktif bir kimlikte değil, aksine dil kullanımına kendi kontrolü dışında maruz bırakılan pasif öğrenci konumunda olan dilin doğal konuşuru pozisyonundadır.

Bu çerçevede çalışmaya katılan katılımcıları Türkçeyi edinme ve öğrenme noktasında grupladığımızda Bea Lotz, Ines Goldstein, Luise Hockenholz ve Sabine Rieger adlı katılımcıların Türkçeyi öğrenme seviyesinde; Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Katrin, Martina Yaman ve Nina Heldmann adlı katılımcıların edinmeye yakın seviyede; Gerda Mete Seven, Julia Alaeddinoğlu, Mathias Goldstein, Christiane Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal adlı katılımcıların ise Türkçeyi edinme seviyesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Dili öğrenen katılımcılar, daha önce bir Türkçe kursuna gitmiş ve aralarında kurs sürecine devam eden bir katılımcı bulunmakla birlikte, tamamı hâlâ Türkçeyi öğrenme motivasyonu içerisindedirler. Bir katılımcı dışında ikamet süreleri en az grubu oluşturmaktadırlar. Dili öğrenme seviyesinde olmalarından dolayı, beden dili Almanlara en yakın olan gruptur. Hedef kültüre karşı uyum sürecindedirler ve hedef kültüre karşı

kontrollü davranma görülmektedir. Hedef kültürle bütünleşme sürecinde değıllerdir. Türkçeyi konuşurken, kaygı diğer iki gruba göre daha fazla gözlenmekle birlikte Türkçenin kurallarına uygun cümle kurma isteği, kelime ve cümleyi kontrol edip tekrar cümleye başlama şeklinde görülmüştür. Bu gruptakilerden ikisi Alman eşlere sahip olup ikisi bekârdır ve biri dışında çalışan bulunmamaktadır. Dolayısıyla yakın çevrelerinden doğrudan dile maruz kalabilecek bir durumları bulunmamaktadır. Dinleyici açısından cümlelerin anlaşılması özellikle söz dizimi seviyesinde zordur.

Dili edinenler arasında, her hangi bir kursa gitmeyip dili edinenler dışında, bir kursa gittikten sonra dili iletişim ortamında geliştirerek, edinim seviyesine çıkaranlar da bulunmaktadır. Bu gruptakiler diğer iki grubun aksine Türkçeyi akademik dil olarak kullanabilme yetisine sahiptir. Türklere ait beden dili hareketlerini kendiliğinden kullanma eğilimindedirler. Bunun artık bilinçaltına yerleştiği görülmektedir. Dili kullanırken öğrenenlerde olduğu gibi kaygılı olmayıp artık yaşadıkları yere ve kültüre ait olma duygusu kendileri tarafından dile getirilmiştir. Bununla beraber aralarında Türk gibi düşündüğünü ve Türk gibi hissettiğini söyleyen iki katılımcı bulunmakla birlikte bu durum katılımcıların hedef kültüre adapte olma safhalarından olan bütünleşme safhasında olduklarını göstermektedir. Dili her yerde rahatlıkla kullanabilme yetisi vardır.

Dili edinmeye yakın grup olarak tanımladığımız grup ise dili öğrenmeye kursta başlamıştır. Tamamının eşi Türk olup eşiyle ve çalışma hayatlarındaki sosyal ilişkileriyle dil edinimine yaklaştıkları düşünölmektedir. Dili edinenlerde olduğu gibi dili akademik düzeyde kullanmamaktadırlar. Biri dışında, tamamı, çalışma hayatı içerisinde aktif olsa da, Türkçelerini geliştirmek için dili öğrenenlerde olduğu gibi özel bir çaba içerisinde değıllerdir. Her ne kadar uzun yıllardır Alanya'da yaşasalar da çoğunluğu hedef kültürle tam bir uyum içerisinde değıldir ve arada kalmışlık ve devam eden yabancılık hissi katılımcılar tarafından farklı şekillerde dile getirilmiştir. Dili edinenelerde olduğu gibi kendini Türk olarak hisseden, Türk düşüncesine sahip olduğunu söyleyen katılımcı yoktur. Beate Meyer İşözen ne yaparsa yapsın yabancı kalacağını söylerken, başta dini tercihini değiştirerek Saliha adını aldığını söyleyen Nina Heldmann ise kendisine Nina olarak hitap edilmesini istemiştir. Kültürel anlamda bu arada kalmışlık dile ve dil tutumlarına yansımış, edinme safhasına geçemedikleri tespit edilmiştir. Beden dili hareketlerine bakıldığında, dili öğrenenlerde olduğu gibi yoğun olarak Almanlar gibi beden dili hareketlerini kullanmadıkları diğer taraftan dili edinenlerde olduğu gibi beden

dili hareketlerinin kullanımında Türklere has doğal bir kullanım içerisinde olmadıkları gözlemlenmiştir. Dil kullanımlarına yönelik düzeltme dışarıdan kendilerine müdahale şeklinde olup dili öğrenenlerde olduğu gibi kendi dil kullanımlarını sıklıkla kontrol etme ya da bir onaya ihtiyaç duyma yoğun olarak görülmez. Bu noktada dili kontrol odaklı kullanımdan bilişsel noktaya doğru taşıdıkları görülürken diğer taraftan çevredekilerin müdahalesini gerektirecek hatalı dil kullanımları yaptıkları görülür.

Yukarıdaki gruplama, katılımcıların yaptıkları sapmalar açısından da değerlendirildiğinde ses bilimsel sapmalar hariç diğer sapmalarda, dili edinmeye yakın olanların, dili öğrenenler ve dili edinenler arasında sapma yaptıkları tespit edilmiştir. Bu noktada sayısal olarak da gruplamanın teyit edildiği düşünülebilir. Sapmaları daha detaylı incelediğimizde karşımıza çıkan durum aşağıdaki gibidir.

Ses bilimsel sapmalar, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 103 tane yapılmış olup kişi başına 25.75; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 131 tane yapılmış olup kişi başına 26.2; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 129 tane sapma yapılmış olup kişi başına 25.8 sapma düşmektedir.

Yapı bilimsel sapmalar, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 116 tane yapılmış olup kişi başına 29; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 124 tane yapılmış olup kişi başına 24.8; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 92 tane sapma yapılmış olup kişi başına 18.4 sapma düşmektedir.

Anlam bilimsel sapmalar, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 29 tane yapılmış olup kişi başına 7.25; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 35 tane yapılmış olup kişi başına 7; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 33 tane sapma yapılmış olup kişi başına 6.8 sapma düşmektedir.

Söz dizimsel sapmalar, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 50 tane yapılmış olup kişi başına 12.5; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 48 tane yapılmış olup kişi başına 9.6; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 22 tane sapma yapılmış olup kişi başına 5.5 sapma düşmektedir.

Türkçeyi öğrenen katılımcılar diğer iki gruba göre, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmalarda en fazla sapmayı yapsa da ses bilimsel sapmalarda en az sapmayı yapmıştır. Ses bilimsel sapmalarda ve anlam bilimsel sapmalarda bu üç grup arasında

anamlı bir fark görülmemektedir. Kuram kısmında da belirtildiği üzere ikinci dilin telaffuzunun edinimiyle birlikte sözcüksel dolayısıyla anlam bilimsel ediniminin de zor olmasının üç grubun aralarında büyük fark oluşturmasının nedeni olduğu düşünölmektedir. Buna karşın bu üç grup arasında, yapı bilimsel ve söz dizimsel sapmalarda anlamlı fark görölmektedir. Buradan yola çıkılarak denilebilir ki, dil öğrenimi ve ediniminde belirleyici olan yapı bilimsel ve söz dizimsel sapmalardır.

Költürel farkındalık ve hazırbulunuşluk açasından genel olarak bu üç grubu değerlendirdiğimizde ise dili öğrenen katılımcılardan Bea Lotz, Luise Hockenholz ve Sabine Rieger'in hedef költüre adapte olma konusunda bireysel olarak özel bir çaba sarf ettikleri ve dikkat içerisinde oldukları gözlenmiştir. Özellikle ikamet süresi diğer katılımcılara göre az olan Bea Lotz, Luise Hockenholz ve Sabine Rieger'in költürel farkındalığının yüksek olup dikkatli ve temkinli davrandığı görölrken; uzun yıllar Türkiye'de yaşasa da Türkçeyi öğrenme süreci devam eden Ines Goldstein'in hedef költüre, yaşayışa, sisteme karşı eleştirel bir tavır içerisinde olduğu gözlemlenmiştir. Buradan yola çıkılarak denilebilir ki Türkçeyi öğrenme aşamasında olanlar hedef költürle henüz tam bir bütünleşme içerisinde değerildir. Dili öğrenenlerin aksine dili edinenlerde hedef költüre uyumun, doğal bir şekilde kendiliğinden gerçekteştiği katılımcıların genel olarak hedef költüre adapte olma konusunda özel bir çaba ve tavır içerisinde olmadıkları gözlenmiştir. Kendi költürleriyle birlikte hedef költürle bütünleşme evresindedirler. Hedef dili edinmeye yakın olan katılımcıların ise tamamının eşi Türktür. Bu duruma bağlı olarak hedef költüre ait farkındalıkları yüksek olsa da hedef költüre adapte olma sürecinde kaynak ve hedef költürü karşılaştırma noktasında kendi kimlik ve değerlerini koruma eğeriliminde oldukları, hedef költürün günlük hayata yansıyan kimi uygulamalarını daha çok kendi költürlerini olumlayarak eleştirdikleri ama reddetme noktasında olmadıkları görölmektedir. Bununla birlikte bu grupta yer alan Nina Heldmann ve Gabi Gassler, görüşme esnasında eşinin soyadı yerine kendi soyadını kullanmış, bir diğer katılımcı Beate Meyer İşözen ise ne yaparsa yapsın yabancı kalacağını söyleyerek iki költür arasında bir tutum sergilemiştir.

Buradan yola çıkılarak hedef költüre adapte olma sürecine bakıldığında, dili öğrenenler ve dili edinmeye yakın olanlar, bilinçli olarak farkındalıkları yüksek bir şekilde dilde ilerleme sağlarken, dili edinenlerde bunun artık kendiliğinden gerçekteştiği görölr. Dili edinen katılımcılardan Gerda Mete Seven'de hedef költüre tam anlamıyla adapte olma,

Alman mantalitesinden uzaklaşma şeklinde kendi tarafından ifade edilirken, Mathias Goldstein Türk gibi düşündüğünü, Julia Alaeddinoğlu ise Türk cenaze törenlerindeki insan tutum ve davranışlarını Alman geleneklerine kıyasla daha çok beğendiğini söyleyerek hedef kültürü ön planda tutan bir kültürlenme ile bütünleşme bir diğer ifadeyle tam bir entegrasyon aşamasında olduklarını göstermişlerdir.

Yapılan saptamalar ve kültürel farkındalık, Türkçeyi öğrenen, edinen ve edinmeye yakın olan üç grup açısından incelenmiştir. Edinme ve öğrenme bazında incelenmesi gereken diğer başlıklar, dil edinimi ve öğrenimi konusunda büyük veri sağlayacak olan dil becerileridir.

Bu nedenle, katılımcıların dil becerilerinin edinimine giden yolda büyük rol oynadığı düşünülen Türkçeyi öğrenmeye başladıkları çevreye bakılmalıdır. Bu bağlamda katılımcıları Türkçe kursuna gidenler ve gitmeyenler olarak ikiye ayırmak mümkündür. Bu genel ayırım üzerinden daha detaylı bir gruplandırma yapıldığında ise katılımcılar dört kategoride toplanabilir. Sadece Türkiye’de Türkçe kursuna giden Bea Lotz, Ines Goldstein, Mathias Goldstein ve Julia Alaeddinoğlu’dur. Sadece Almanya’da kursa giden ise Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Katrin, Nina Heldmann ve Sabine Rieger’dır. Hem Almanya’da hem Türkiye’de kursa giden Christiane Alaeddinoğlu, Luise Hockenholz ve Martina Yaman’dır. Almanya ve Türkiye’de kursa gitmeyip dili sosyal çevrede öğrenen katılımcımlar ise Gerda Mete Seven ve Nicole Uysal’dır.

Yönlendirme olmaksızın, sosyal bir çevrede dili edinen iki katılımcı dışında, diğer katılımcıların, dili öğrenmeye kurs ortamında başladığı görülmektedir. Her ne kadar dili öğrenmeye kurs ortamında başlasalar da; Türk eşleri, onların aileleri, Alanya’da geçirdikleri süre, Türkçeyi birçok alanda tercih etme ve karakter, sosyal ilişkilerde aktif olma derecesi, dil öğrenme yeteneği, motivasyon gibi bireysel özelliklerine bağlı olarak kimi katılımcılarda dil öğrenim sürecinin devam ettiği kiminin de edinim seviyesine yaklaştığı söylenebilir.

Yönlendirme olmaksızın dili öğrenen katılımcılardan Gerda Mete Seven bu süreci şu şekilde ifade etmiştir: “Ya hemen ilk günde. Çünkü o Türkçe bilmeyince şey yaşyamassın bu:da. Yani ben işte o zaman tabi çat pat konuşuyodum ama ben konuşkan bi insanım ve kontakt kurarım kola:yca. Ama 1: ikinci eşimin yanında daha iyi Türkçe öğrendim. Çünkü

ben onlan berabere muyananesinde çalıştım. Hep haKla haşir neşiriydim faAn. E: o zaman daha da gelişti:dim tabi şeyimi e: Tükçemi.”

Burada da görüldüğü üzere tamamen sosyal bir çevrede yerel halkla iç içe iletişimsel ağırlıklı strateji izleyerek dili edinmiştir.

Dili kursta öğrenmeye başlayıp edinen katılımcılardan biri de Julia Alaeddinoğlu’dur. Yukarıda da belirtildiği gibi çeşitli kurslara katılarak dili doğal ortamında öğrenmeyi sürdürerek dili edinmiştir. Bu durumu şu şekilde dile getirmiştir: “Öyle ya da ne bilim öle fa:klı fa:klı aAnla:da ku:sa katılmak hoşuma gidiyo. Çünkü o:da çok kolay kelime öğreniyo öğrenebiliğim.”

Yukarıdaki örneklerden de anlaşılacağı üzere dil öğrenmeye ister yönlendirme isterse de yönlendirme olmaksızın başlayan katılımcıların dili edinmelerindeki en önemli etken dili iletişimsel ortamda kullanabilecekleri sosyal çevreleridir.

Dili öğrenen, edinmeye yakın olan veya edinen katılımcılar iletişim çevrelerinde kullandıkları beceriler açısından değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlarla karşılaşılır.

Konuşma becerisi açısından değerlendirildiğinde, dil öğrenenlerin ve edinme aşamasına gelenlerin ağırlıklı olarak konuşma becerisinin kazanılmasında zorlandıkları ve dili edinenlerde olduğu gibi dili doğal bir şekilde kullanmak yerine, grameri merkez alarak, gramer odaklı kullanmaya çalıştıkları görülür.

Türkçeyi öğrenme aşamasında olan katılımcılardan Luise Hockenholz bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir. “Bence de:il. Çünkü daha faz daha fazla kelimeleri öğrenmeliyim. O yüzden e: dilbilgisi biraz ı: öğrendim çünkü Tö Tömeğ çok iyi dilbilgisi dersleri yapıyo: ama ım: konuşma: için yete: de:il. Ben bazen ı: bizim Töme: ku:sta dedim biz çok iyi e: dilbilgisi öğreniyo:uz ama noma:Í em: gündüz sobet için yete: de:il. Nasıl kutluyo:um biri doğum günü için veya biri öldü: ne demeliyim biz öğrenmedik orada.”

Dili kursta öğrenmeye başlayıp edinen katılımcılardan Mathias Goldstein ise Luise Hockenholz’u destekleyecek şekilde görüşlerini şu sözlerle dile getirmiştir: “Dilbilgisi kafamızda Tüykten daha i:yidi ama kelime yok. Çünkü TÖMə hep aynı kelimeyi kuÍanıyo...”

Katılımcıların ifade ettiği gibi dilin öğretilmesinde yöntemin gramer ağırlıklı olması, katılımcıları dil kullanımında sınırlandırarak ve dilin iletişimsel boyutunu arka planda

bırakarak aslında Türkçenin söz dizimindeki esnekliğinden ve bunun kelime anlamına yansıyan özelliğinden öğretimde yararlanılmadığını göstermektedir.

Konuşma becerisiyle birlikte göz ardı edilmemesi gereken bir diğer unsur da beden dilinin kullanımınıdır. Türkçeyi kursa gidip öğrenme süreçleri devam eden katılımcıların verdiği tepkiler ve beden dilinin Türklerin beden dilinden çok uzak Almanlar gibi olduğu gözlemlenmiştir. Almanlar gibi kullandıkları beden dili hareketlerine ek olarak konuşma sırasında doldurucu sözleri de Almancadaki gibi yoğun tercih ettikleri görülür.

Bu katılımcılardan Bea'dan alınan "Em: o bilmiyoğdu, oh: bana baktı, oh: o Tüykçe biliyoğ biraz, böle gibi yavaş yavaş sobet 1: et etmeye başladık." örneği incelendiğinde katılımcının Almanca *ähm* (em:) doldurucu sözcüğünü ve şaşkınlık ifadesi olarak *oh:* ifadesini kullandığı görülür.

Dili edinmeye yakın katılımcılardan Nina Heldmann da Bea Lotz gibi *ähm* (em) doldurucu sözcüğünü kullanmaktadır. "Em: yok em: bence açıkçası e: o:rtta seviyeden biraz daha üstünde ama fazla diil e: ama tam: en üst seviyede diil ve e: şunu da ben kendim bilirim, benim telaffuz çok harika diil."

Diğer taraftan, dil edinimine yaklaşan katılımcılarda ise beden dili hareketlerinin Türkler gibi kullanıldığı ve bu yönde bilinç oluştuğu görülür. Örneğin bu katılımcılardan Nina Heldmann, Türkçeyi kullanırken Türkler tarafından anlaşılamayacağını düşünerek Almanların beden dili hareketlerinden kaçınıp kullanmadığını dile getirmiştir.

Türkçeyi edinme seviyesinde kullanan katılımcılarda ise Türklere ait beden dilinin otomatik olarak kullanıldığı katılımcılar tarafından dile getirilmiş ve tarafımızdan gözlemlenmiştir. Kuram kısmında belirtildiği üzere dilin edinimi, dilin "bilinçaltı" sürecini tanımlamaktadır. Dili edinen katılımcılardan Julia Alaeddinoğlu, bu durumu kendinden yola çıkarak şu şekilde örneklendirmektedir: "Yani Tü:kçe konuşu:ken fa:klı mimikle falan hareketle: kullanıyom Almancada da daha fa:klı şe konuşuyom. Yani şey benim şe bilinça:ltında he:alde olan bişe. Ben fa:kında dil, bileğek yapmıyo:um."

Dili edinen bir başka katılımcı olan Mathias Goldstein da beden dili kullanımının artık bilinçaltına işlediğiyle ilgili şu şekilde bir cevap vermiştir. "Bunu zaten otoma:tik yapıyosun."

Örnekler incelendiğinde, dili öğrenen, edinmeye yakın olan ve edinen katılımcılarda beden dilinin kullanımına bilinçle yaklaşıp yaklaşmama noktasında bir fark olduğu görülürken; dili öğrenen ve edinmeye yakın katılımcılardan alınan örneklerde de yer verildiği üzere Almancada şaşkınlık ifade eden sözlerin ve Almancadaki doldurma sözlerin kontrollü kullanılmadığı, Türkçeyle birlikte yoğun kullanıldığı görülür. Dili edinenlerde de doldurucu kelimeler ve şaşkınlık ifade eden kelimeler görülse de diğer iki gruptakinin aksine bu durumun seyrek görüldüğü tespit edilmiştir.

Konuşmada deyim ve atasözü kullanımı açısından katılımcılar değerlendirildiğinde Türkçeyi öğrenmekte olanların atasözü ve deyimleri kullanmakta zorluk çektiği, Türkçeyi edinme aşamasına yaklaşanlardan bazılarının atasözü ve deyimleri az kullandığı, sınırlı örnek bildiği ve kullandığı görülürken, Türkçeyi edinen katılımcılardan Gerda Mete Seven, atasözleri ve deyimlerde hiç zorluk yaşamadığını belirtse de Türkçeyi edinen diğer katılımcı Nicole Uysal kullanmadığını sınırlı sayıda bildiğini dile getirmiştir. Nicole Uysal bu durumu şu şekilde açıklamıştır. “Ben kullanmıyorum çünkü bilmiyorum ama e: hatırlıyorum benim çocukla:dan işte okulda görüyola. O:da biraz zo:landıla: e: onla: da işte. Alman Almanca ı: atasözleri biliyorum ama işte Türkçe atasözle: bilmiyorum. Ben birkaç tane okul işte cümle geti:dile: işte ödev olarak ya da öyle bişey e: gö:düle: ama ben pek anlamıyorum yani ya da bilmiyorum.”

Dili edinen katılımcılardan Mathias Goldstein ise atasözüne örnek olarak şunu vermiştir. “Bizim en önemli atasözü ı: nakit pağa gülüyo.” Mathias Goldstein, Almancadan birebir çeviri yaparak Almancadan aktardığı atasözünün Türkçe karşılığını bilmediği için birebir çeviri yaparak aktarmaya çalışmıştır. Türkçede bunun karşılığı “Para peşin, kırmızı meşin.” atasözüdür.

Katılımcıların atasözü ve deyim kullanımları değerlendirildiğinde, dili edinenlerin biri dışında daha çok Almanca atasözlerinin bilindiği ve Almanca atasözünün karşılığını Türkçeye birebir kelime çevirisi yaparak aktardıklarından Türkçedeki doğru şeklini kullanmadıkları, Türkiye, Türk kültürü odaklı atasözlerinin kullanılmasında da zorluk yaşadığı tespit edilmiştir.

Konuşma becerisiyle doğrudan ilişkili olan becerilerden dinleme becerisi açısından değerlendirildiğinde genel olarak dili öğrenen ya da edinmeye yakın olanlar, hızlı konuşulduğunda dinleyip anlamlandırmada zorluk çektiklerini ve karşı taraftan

konuşmayı yavaşlatmasını istediklerini dile getirmişlerdir. Dili edinmeye yakın olan katılımcılardan Beate Meyer İşözen bu durumu şu şekilde dile getirmiştir: “Tabi ki. Bazen özellikle köylüle çok hızlı konuşuyola:. Fa:k ettim. Bi de düz değil böyle kelimeleri bö:yle ya bi hamur gibi yoğuruyor. Böyle ke konuşması bana göre. Kuġađım alamıyo işte. Bi daha soruyom. Lütfen biraz daha yavaş konuşabiliğ misiniz? İşte o da mesele benim çocukla: küçükken çok zo:ladım okuġa gittiği zaman. Ya çok öğretmenleğ, dokto:lağ çok hızlı konuşuyolağ. Bana göre hızlı konuşuyolağ. İşte sülüyorum o zaman. Ya bazen o kadağ değişik konuşmağa başlıyola: sanki aptaġım. O da vağ.” Katılımcılardan Beate Meyer İşözen, hem yerel halkın konuşmasında hem de daha önceki senelerde standart Türkçeyi dinleyip anlamlandırmada çok zorlandığını ancak karşı taraftan yavaş konuşmasını istediğinde de aradığını bulamadığını kendini kötü hissettiğini dile getirmiştir.

Dinleme becerisini Alanya ağzını dinleyip anlamlandırma açısından değerlendirdiğimizde ise Türkçeyi öğrenen ve edinmeye yaklaşan katılımcıların Alanya ağzını anlamakta zorluk çektiği, sadece dili edinen iki katılımcıdan Julia Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal’ın Alanya ağzını anlamakta zorluk çekmediği görölmektedir. Burada ilgi çeken nokta Türkçe konusunda her şeyi bildiğini ifade edip dili edindiği düşünölen Gerda Mete Seven adlı katılımcının Alanya ağzını kullanmakta ve anlamakta zorluk çektiğini ifade etmesidir. Gerda Mete Seven ile birlikte dili edindiği düşünölen bir diğer katılımcı Mathias Goldstein da Alanya ağzında zorluk çektiğini dile getirmiştir.

Gerda Mete Seven adlı katılımcı bunu şu şekilde dile getirmiştir. “Ben o Alanya yüz yaş yüz sene buda kalsam ben onları anġamıyorum. Ben hep diyorum yavaş konuşun yavaş konuşun. Ben Tükçe bilirim ama sizi anġamıyorum.”

Katılımcılar her ne kadar standart Türkçeyi öğrenseler de buldukları çevrede Alanya ağzının konuşulmasından kaynaklı farklı bir şekilde Türkçe öğrenmeleri gerçekleşmektedir. Özellikle yapı bilimsel sapmalarda da göröleceği üzere edinenler de dahil olmak üzere tüm katılımcılarda Alanya ağzının etkisi görölmektedir. Burada ilginç noktalardan biri Türkçeyi edinen katılımcılardan Gerda Mete Seven adlı katılımcının Alanya ağzını anlamakta zorluk çekse de Alanya ağzına yönelik tespit edilen şimdiki, gelecek zaman ve araç ekine yönelik tüm kullanımları yapan tek kişi olmasıdır. Buradan yola çıkılarak Türkçeyi edinen bu katılımcının Alanya ağzına yönelik yapı bilimsel

farkındalığının olmayıp dili standart Türkçeye bütünleşik doğal bir şekilde kullandığı görülür.

Konuşma ve dinleme becerilerden sonra okuma becerisi, gazeteleri okuyup anlamlandırma açısından değerlendirildiğinde dil öğrenenlerin ve edinime yakın olanların gazeteyi okumakta zorlandıkları, yüzeysel olarak değerlendirdikleri, dili edinenlerin ise herhangi bir zorluk yaşamadığı tespit edilmiştir. Dili öğrenenler ve edinmeye yakın olanların konuşma becerisi ve dinleme becerisinden sonra zorlandıkları dil becerisi okumadır. Genellikle gazete başlıkları, basit bir dille yazılmış kitapları ya da çocuk ve gençlik için yazılmış kitapları tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

Dili öğrenen katılımcılardan Sabine Rieger bu durumu şu şekilde dile getirmiştir. “Em: ben heğ gün Tüyk e: gazeteleğe bakıyoğum ama tüm okumuyoğum, ben em: üst yazı bakıyoğum ne vağ, önemli şey vağ mı ve biğşey meğak ediyogum deniyogum daha okumak.”

Türkçeyi edinmeye yakın katılımcılardan Nina Heldmann ise okumaya yaklaşımını şu şekilde dile getirmiştir: “Şöyle Aĺanya gazetesi, Aĺanya’nın dergisi e: kuaförde olunca okuyoğum. Kiminle, ne zaman, nasıl çay içti. Tamam okuyoğum a: ama bu Tüykçe geliştii:mek amaçıyla deil zaman geçmek amaçıyla.”

Dili edinen katılımcılardan Julia Alaeddinoğlu ise gazeteleri ve gündemi takip etme yanında okuma becerisi ve kelime dağarcığını geliştirmek için çeviri yaptığını ve kurslara giderek kelime dağarcığını geliştirdiğini şu sözlerle dile getirmiştir: “Evet, evet, ya onları yapıyoğum, yani gazete gündemi takip ediyogum. E: çeviri yapıyo:um. Mesela Tükçe-Almanca. Ben bu:da bi dönem dokuz yıl kada: Almanca habe:le:i sunuyodum. O:daki metinle yani şeyde ben Tükçe’den Almancaya çeviriyo:dum, öyle sunuyodum. Ya da: işte ba:zı şey arkadaşla: için ya da dışa:dan gelen talepler üzerine şey çeviri yapıyodum. Ama gene:lde Tü:kçe Aĺmanca oĺarak çeviriyodum. Bu şekilde bi de şey yani hoşuma gidiyo. E: ku:sla:a yazılmak yani ku:s ku:sa katılmak çok hoşuma gidiyo. Mesela şu anda ben Asmek’in bi ku:suna yazı:ldım. Altı ay boyunca. E: o:da da yine fa:klı aĺandan yani şey kelime bilgisi edinebilecem. Yani o hoşuma gidiyo.”

Dil öğrenme ve dil edinimine yakın evrede olanlar, gazete okumayı Türkçelerini geliştirmek için kullanmayıp, yüzeysel olarak haber edinmek ya da vakit geçirmek için kullanırken, dili edinenlerde gazeteyle birlikte kitap okuma da görülmekle beraber okuma

becerilerini geliştirmek amaçlı analizde bulunarak yoğun ve kapsamlı okuma gerçekteşirildiği görölür. Dili öğrenenler göz atarak okuma tekniğiyle içerik hakkında hızlıca bilgi sahibi olurken, dili edinenlerde okuma yoğun ve kapsamlı şekilde bilişsel olarak gerçekteşmektedir.

Son olarak yazma becerisi açasından değerlendirildiğinde; resmi işlerde dil kullanımına bakıldığında dili öğrenenlerin ve edinme aşamasına doğru yaklaşanların zorlandığı ve resmi dairelerde bulunan memurlardan ya da eşlerinden yardım aldıkları, dili edinenlerin ise herhangi bir zorluk yaşamadıklarını ifade ettikleri hatta aralarından Gerda Mete Seven adlı katılımcının siyasette senelerce aktif rol aldığı görölmüştür.

Gerda Mete Seven bu durumu şu şekilde dile getirmiştir. “Yani ben a:tık şey konuşmak istemiyom aslında ama ben on dokuz sene ben doğru yol pa:tisinde çalıştım. Kadın koľu ikinci başkanıydım. Hala başkan benim a:kadaşım.”

Dili edindiği düşünülen Julia Alaeddinoğlu ise “Gene:lde o ta:z işleği ya da dairele:deki işleri ben kendim haletmeye çalışıyoğum. O: beni şey yapıyo daha cesaretlendiriyö.” şeklinde ifade etmiştir.

Dili edinme aşamasına yaklaşan Beate Meyer İşözen ise resmi işlerde zorlandığını şu şekilde dile getirmiştir: “A:ynen öyle. Gittik iki sene önce bi ofise, gittik kızım için bir yeni nüfus cüzdan bastığmak için. Oğda bi tane şey yazıcaktım, ne diyosunuz ım: neyse bişey yazıcaktım. Biras bana yardım edeğ misin söyledim. Kızım da dedim hadi sen yaz. O zaman ben sade imza yazıyım. Çünkü tamam ben gazete okuyorum, kitap da okudum bikaç tane ama tabi ki e: özellikle stres içe:sinde hata yapıyo:sun ya ben yapıyorum.”

Yukarıdaki örneklerden de anlaşıldığı üzere, akademik dili kapsayan resmi dili kullanabilmek, öğrencinin genel Türkçenin üzerinde bir dil seviyesinde olduğunu gösterdiğinden, dili edinenlerde bu üst dil kullanımının gerçekteştiği, öğrenen ya da edinmeye yakın olanlarda resmi dilin yazı dili olarak kullanımında zorlandığı görölmüştür.

Katılımcıların kısaltmaları anlayabilme ve kullanabilme durumlarında ise dili edinenlerle birlikte, dili edinmeye yakın olanlardan bazılarının da kısaltmaları anlayabildiği ya da tahmin edebildiği ancak kullanmayı tercih etmediği, kelimeyi açık olarak yazmayı tercih ettiği görölmüştür. Bununla birlikte dili öğrenenlerin ise kısaltmaları anlayamadığı ve sınırlı sayıda bildiği kendileri tarafından ifade edilmiştir. Kendine has özellikler taşıyan

yazılı mesajlaşma dili toplumsal ya da yerel kodlar içerdiğinden katılımcılar tarafından da kullanımı sınırlıdır.

Dili öğrenen katılımcılardan Sabine Rieger şu şekilde dile getirmiştir: “Biliyoğum. Şey em: çok mesajlağ e: yazmıyoğum ama ağa sığa da a:kadaşıma yazıyoğum ve bu slm de biliyoğum ve biğkaç küçük şeyler ya ama ben yazabiliğim ne söyleyebiliğim yazabiliğim.”

Sabine Rieger’in kısaltmaya ilişkin sözlerini destekler nitelikte Nina Heldmann da yaygın olarak kullanılan kısaltmayı tahmin edebildiğini aynı örneği vererek dile getirmiştir. “E: şunu anlabilirim çünkü e: zaten. E: yani e: mese selam slm tamam onu anlabilğim ama em: gene:likle öyle mesajlar bana gelmiyoğ. Yani genellikle bütün kelime bana geliyoğ ve ben de bütün kelime yazıyorum.”

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü üzere dili öğrenen, edinmeye yakın olan ve edinen katılımcılarda kısaltma kullanımının sınırlı olduğu, kısaltması bilinen bazı kelimelerin dışında çok fazla örnek bilinmediği görülmüştür.

Yazma becerisinde dili öğrenen ve edinmeye yakın olan katılımcıların yazma eylemine bilinçli ve kontrollü yaklaştıkları görülmüştür. Dili öğrenen katılımcılardan Bea Lotz bu durumu kendi açısından şu şekilde ifade etmiştir. “I: dışağda ı: vağsam ı: ben bişey bilmiyoğsam genelde sözlüğüme bakıyoğum çünkü bence çok önemli bişey bilmiyoğsam.” Dili edinmeye yakın katılımcılardan Beate Meyer İşözen ise sosyal medyadaki yazışmalarda Türkçe kullandığında hata yapmaktan utandığı için kontrol ettiğini dile getirmiştir: “Onları onun ailesi beraber tabi ki bazen Tüykçe yazmaya çalışıyorum ama bazen tabi ki tekra: bakmak zorundayım hata yapmamak için. Utanıyorum çünkü.”

Bir diğer katılımcı Luise Hockenholz ise yazdıklarını kontrol edebildiği ya da bir başkasına kontrol ettirebildiği için çok zorlanmadığını şu şekilde ifade etmiştir: “Ama yazmak e: benim yazmayı biraz daha kolay çünkü bi kelime bilmezsem o zaman hemen intenetten bir söslük va: ve hemen bi kontrol yapabili:im kelime için ondan sonra yazabili:im.”

Dili edinen katılımcılardan Nicole Uysal ise kontrolden bahsetmeyip karşıdaki hedef gruba göre dili kullandığını ifade etmiştir. “Gruplara göre değişiyor yani. Arkadaşlara

göre işte bi a:kadaşla:la Almanca yazıyorum bi a:kadaşla:la birkaç Türkçe yazıyorum. Kulüp kulüplerle karate alakalı falan.”

Yukarıdaki örneklerden yola çıkılarak dili öğrenen ya da edinmeye yakın olanların dil kullanımlarında yardıma ihtiyaç duymadan yazamadığı dili edinenlerde ise böyle bir ihtiyaç içinde olunmadığı görülmüştür.

3.5.3. Edinim ve Öğrenimden Hareketle Telaffuzun Değerlendirilmesi

Türkçeyi öğrenen, edinmeye yakın olan ya da edinen katılımcıların Türkçeyi kullanırken telaffuzlarına etki eden öğeler kuram kısmındaki bilgilere dayandırılarak ve kendileriyle yapılan görüşmelerden örnekler verilerek şu çıkarımlara ulaşılmıştır.

Genel anlamda, farklı dil ailelerinden olan hedef dil ve ana dil göz önüne alındığında, hedef dilin telaffuzunun öğrenilmesinde etkili olan ana öge katılımcının ana dilidir. İki dil arasındaki ünlü ve ünsüzlerin çıkış yerleri, uzunlukları, hecedeki sıralanışları ve bunların telaffuza yansıma durumlarının farklılık oluşturması ana dil etkisini hedef dile taşıma ve dolayısıyla yabancı aksanının ortaya çıkmasına neden oluşturmaktadır.

Bu durumu katılımcılardan Nina Heldmann şu şekilde ifade etmiştir: “Hayır ama e: şunu önce e: önce dëdim yani önce e: dëdim mesela şimdi örnek verim. E: herhangi bi dükkana gidersem şimdi buğda ve e: oğadaki çalışanlar beni tanımıyo ya da Ankağada bi dükkana gidiyim beni tanımıyolağ, üç dö:t kelime yeteğ ki benim e: yabancı oldumu fayk ediyola. O beni heğ zaman yine şaşırtıyo yani nasıl olabiliğ yani en komik şey bence bu:.”

Türkçeyi edinme evresine yaklaşan Nina Heldmann dışında, Türkçeyi edinmiş olan Gerda Mete Seven adlı katılımcı da bu durumu kendi açısından şöyle ifade etmektedir: “Şey bi akzantım var. Onu biliyoğum. I: o zaten e: çocukken bi lisan öğrenmeniz lazım. Çünkü yetişkin insan olarak şey akzant kaliyo.”

Yabancı aksan, Türkçeyi edinmeye yakın ve edinen her iki katılımcıda görüşmeler sırasında fark edilmiştir ve her iki katılımcı yabancı aksanlarının farkındadır. Ancak bu durum iletişimi engelleyici değildir.

Yine ana dilin, katılımcının hedef dili edinimine yansıyan olumsuz tarafı da katılımcı tarafından hedef dile nazaran daha çok tercih edilmesidir. Bu durumun da telaffuzun ve Türkçeyi edinmenin önünde bir engel oluşturduğu düşünülebilir.

Katılımcılardan Beate Meyer İşözen bu durumu şu şekilde ifade etmiştir. “Ya bazen karişik konuşuyorus. Evde çoğun ben Almanca konuşuyorum. Bi yere gittiği zamanda Almanca konuşmak istiyorum zaten öyle. Çünkü benim Türkçe hala çok iyi olmadığı için. Konuşabilirim herkeze ama tabi ki Alman dili benim.”

Bir başka katılımcı Gabi Gassler de Türkçe bilen Alman arkadaşıyla aralarında Almanca konuştuğunu dile getirmiştir. “Biz Almanca konuşuyoruz. Sadece Türk yanında olunca o zaman biz de Türkçe konuşuyoruz ama normal biz en fazla Almanca konuşuyorus.”

Kuram kısmında da belirtildiği üzere ana dilin etkisiyle yapılan yanlış vurgu ve tonlama ikinci dilde iletişimin önündeki en büyük engellerden birisi olup ikinci dilin öğrenilmesinde gerek öğrenci gerekse öğretici tarafından ihmal edildiğinden anlaşılabilirliğe olumsuz etki etmektedir.

Vurgu ve tonlamanın beceriler üzerindeki etkisine değinen ve farkındalık geliştirdiği görülen katılımcılarda dili kullanım aşamasında vurgu ve tonlamada problemler yaşandığı görülür.

Türkçeyi edinme aşamasına yaklaşan katılımcılardan Gabi Gassler bu durumu şu örnekle ifade etmiştir:

“E: hem de şey var mesela o da farklı sizin hanımefendi. Birisi hanımefendi diyo güzel bişey kibar, birisi hanımefendi o da çok farklı. Hanımefendi diil, şey gibi, sanki sen ne istiyosun nesin, nerde, kimsin. İşte oğda, biraz burda şey.”

Bir başka katılımcı Katrin vurgu ve tonlamanın okuma becerisine etkisini dile getirmiştir. “Denedim ama şey bu benim oğlumun okul kitapları okudum. O hemen he: kelime anlamamak için. I: yanlış ı: melodi falan yanlış böyle ben bişey okuyorum. Benim oğlum diyo anne ben okuyorum sen çünkü melodi hiç ben bilmiyorum. Ne okuyorum okuyorum kelime okuyorum ama bi her her cümle ben melodi va: falan. Bi soğ melodi vağ. Yüksek falan konuşuyo. Ben okuyorum aynı falan. Ben hemen anlamıyorum, aynı okuyduğum. Sadece kelime okuyduğum. Evet o biraz komik.”

Telaffuza etki eden bir diğer durum da Türkçenin sondan eklemeli yapısı ve bunun yanında kök ve eklerinin fonetik bakımdan ayırt edilebilir oluşuna karşılık Almanca'nın farklı dil ailesinden olması sebebiyle Türkçeye aynı yapıda olmayışıdır.

Katılımcılardan Sabine Rieger, Türkçeyle Almancayı karşılaştırırken Türkçenin sondan eklemeli bir dil olmasının Türkçeyi öğrenen Almanlar için zor olduğunu ancak Türkçede zaman eki getirilirken kökün değişmemesini buna karşılık Almancada değişmesini Türkçenin lehine yorumlamıştır.

Bu durumu Sabine Rieger, şu şekilde ifade etmiştir. “Ben düşünüyom Almanlağ için bu şey soğ. Bi payca kelime vağ, on tane a:kaya yapıyosun, sonğa biy çümle veya iki. Bizim sistem fa:yklı ve em: biz başlıyoğuz Tüykçede so cümle sonunda böyle kramağ böyle ya ama biğ biğkaç şeyle mesela bu samanlağ Tüykçe’de daha kolay bence çünkü bu ön wortstamm aynı sadece son değışiyöğ. Almanya’da tüm kelime değışiyöğ çok zaman.”

Bir başka katımcı Luise Hockenholz de Sabine Rieger’le benzer şekilde Türkçenin sondan eklemeli yapısına değinmiştir.

Luise Hockenholz bunu şu şekilde ifade etmiştir. “Em: zofiksleğ. Çünkü basit bi: kelime bazen anlıyo:um ama Tüykçe Tüykçe biğ yılan gibi büyüyo:. Bir tane daha daha daha en son ben ı: analisis yapmam gerekiyo:. A: bu em: ço: a: okey bu geçmiş zaman a: evet. Bu biras soğ.”

Katılımcılardan Türkçeyi öğrenme aşamasında olan Luise Hockenholz ve Sabine Rieger’in ifade ettiği gibi sona getirilen eklerin Türkçeyi öğrenenler için konuşma esnasında zorluk oluşturabileceği ortadadır. Öğrenme aşamasında oldukları için kelimeyi analiz ederek ve düşünerek kullandıklarından, kelimeyi doğru kullanma endişesiyle birlikte kelimedeki hangi eklin vurguyu üstünde taşıması gerektiği ve bunun telaffuzunun sorun olabileceği tahmin edilebilir.

Bunların dışında yine kuram kısmında belirtildiği üzere Türkçenin ses uyumuna sahip olmasının da telaffuza etki edebileceği ortadadır. Katılımcılardan Christiane Alaeddinoğlu ünlü uyumunu çözdükten sonra Türkçe konuşmanın kolaylaştığını şu cümlelerle ifade etmiştir: “Hatlıyorum, tabi ki çok iyi hatırlıyorum. I: Tükçesini bilmiyorum. Vokal harmoniy diye bişey vağ. Yani bu a, e... Ha ha evet. Yani bunu anlamadım ki yani. Onu bi kere çözdükten sonra baya rahat gidiyo. Yani çok mantıklı bi dil aslında. Yani böyle İngilizce gibi diil. Yani ı: bi kere o mantığı anlayınca hemen hemen he:şeyi yapabiliyosun yani konuşabiliyosun.”

Katrin adlı katımcı ise ünlü uyumunun başta kendisine zor geldiğini sonrasında ise konuşurken kendiliğinden kullanabildiğini ifade etmiştir. “Bu şey bi: ya Tü:kçe nasıl bi

vokál harmoni falan va: ya...Hı hı o o çok zo bana çok zo: geldi ama konuğu:ken kendine geliyoğ fałan çünkü mantıklı. Őey o o ha:fleri mantıklı.”

Türkçenin tipolojik ses uyumu özelliği dışında telaffuza etki eden diğer unsurların başında katılımcıların aile, çocuk ve çevreyle olan etkileŐimlerinde dil tercihleri ve hedef dile maruz kalma yoğunluğu da büyük rol oynamaktadır.

Genel olarak daha çok Almanca konuŐmayı tercih eden katılımcılardan Gabi Gassler ve Beate Meyer İŐözen'in çocuklarıyla Almanca konuŐtuđu ve çocukları tarafından bu duruma zorlandığı görülür. Beate Meyer İŐözen bu durumu Őu Őekilde ifade etmiŐtir: “Ya onlar da istiyola: zaten. Onlar mesele bi yere gittiği zaman diyolağ anne Ałmanca konuŐ. Belki utandığı için, belki ı: annesi hata yapıyo: bazen kimse onu fa:k etmesin.”

Katılımcıların aile ve çevreyle iletiŐimlerinde hedef dile maruz kalma yoğunluğu kadar önemli olan bir diğer unsur da karŐılarındaki ana dil konuşurları tarafından yapılan engelleyici kontroldür.

Beate Meyer İŞözen ve az da olsa eşiyle Türkçe konuşan Martina Yaman'a eşlerinin Türkçe konuşurken hatalarını düzeltmesinden dolayı katkısından söz edilebilir. Nicole Uysal ve Katrin çocuklarının kendi hatalarını düzelterek Türkçe gelişimine katkı sağladıklarını ifade etmiştir.

Beate Meyer İŐözen bu durumu Őu Őekilde ifade etmiŐtir. “Baya ya vay tabi ki ama Őu anda eŐim daha belki iyi biliyor. Bazen bazı ı: kelimeleri yanlıŐ söylediği zaman e: çok fa:klı bi yere getidiği zaman böyle mesela sıkı:ldım bunu yanlıŐ e: siz anlıyor musunuz Őimdi bunu? İŐte öyle hataları yaptım mesele. He:kes gülüyo ya da ay eŐim diyo böyle söyleme lütfen. Bu o zaman kułanma.”

Katılımcıların Türkçe öğrenmelerine etki eden bir diğer faktör de ana dil konuşurları tarafından aldıkları olumlu dönütler ve Türkçe konuşmalarına yönelik yapılan değerlendirmelerdir. Katılımcılardan Nicole Uysal bu durumu Şu Şekilde ifade etmiştir: “Be:nce baya ile:ledim. Yani işte dışa:dan duyuyorum. İŞte senin Türkçen çok güzel. İŞte sanki işte çok çok hafif Şeyler vağ. İŞte oğdan biliyorus sen Alman oldun için ama Şeyler fonetik çok iyi diyola:. Yani aynı aynı Tüyk gibi sên konuşuyosun. Yani tabi gramer de ben hiç öğrenmedim için tek Şeyde duymaktan gramer öğrendim. Oğda bi eksik eksik kelimeler vağ. Bende de eksik Şeyler ama anlıyola beni.”

Standart Türkçenin telaffuzunu etkileyen öğelerden olan çevreyle iletişimde atlanmaması gereken bir diğer öğede yaşanan çevrede bir ağzın konuşulup konuşulmadığıdır.

Kuram kısmında da yer verildiği üzere öğrenciyi gerçek iletişim ortamına hazırlamanın ağızsal farklılıklara maruz bırakarak gerçekleşeceği bilgisine dayanarak katılımcıların Alanya ağzıyla olan etkileşimlerine bakıldığında Türkçeyi kurs ortamında öğrenenler de dâhil olmak üzere Alanya ağzının iletişimsel ortamda daha çok akrabalık ilişkileri sonucunda öğrenildiği ve katılımcılar arasında dili edinen katılımcılardan Julia Alaeddinoğlu ve Nicole Uysal adlı kullanıcının Alanya ağzını anlayabildiğini ifade ettiği görülür.

Alanya ağzına karşı farkındalık geliştirmek bir bakıma standart Türkçeye arasındaki fonolojik farklılıkları tespit edip kullanabilme yetisi geliştirmeyi sağlasa da katılımcıların henüz o düzeyde olmadığı görülür.

Genel olarak değerlendirildiğinde Türkçeyi edinen katılımcılar, dili işitsel olarak edinseler de elde edilen fonolojik sapmalara istinaden, hem dili öğrenen, hem dili edinmeye yakın tüm katılımcılarda yabancı aksanın varlığı görülmüştür.

SONUÇ

İlgili çalışmada, Alanya’da yaşayan dili öğrenen, dili edinmeye yakın olan ve dili edinen Almanların standart Türkçeyi konuşurken ana dilleri Almanca etkisiyle standart Türkçeden ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel olarak yaptıkları sapmaların ve bunları tespit ederken kültürel farkındalık ve hazırbulunuşluk durumlarının onların dil edinim ve öğrenmelerine olan etkisinin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Tezde ilk olarak çalışmanın uygulama kısmına temel oluşturacak kuram kısmı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu nedenle katılımcılar arasında Türkçeyi öğrenme, edinmeye yakın bir evrede olan veya edinen katılımcılar olduğu için ilk olarak edinme, öğrenme ve ikinci dil edinimi, öğrenimi, yabancı dil öğrenimi arasındaki benzerlik ve farklılıklar irdelenmiştir. İkinci başlıkta kültürel farkındalığın ve hazırbulunuşluğun iletişimsel dilin edinimine ve öğrenimine katkısı, çalışmanın ikinci bölümü olan “Türkçeye Karşı Yaklaşım ve Tutumlar” kısmına temel olması açısından; üçüncü ve dördüncü başlıklar ise çalışma, konuşma becerisi üzerine kurulduğu için telaffuz odaklı seçilmiştir. Daha açık ifadeyle çalışma, genel olarak Türkçenin öğrenimine ve edinimine yönelik olsa da katılımcıların konuşma becerisi üzerinden şekillenmektedir. Konuşma becerisinde iletişimi anlaşılabilirliği etkileyen en önemli öge telaffuz ve telaffuzu da etkileyen birçok bileşen olduğu için “Dil Öğrenim Şekli ve Amacının Telaffuza Etkisi” ve “Dil Ailelerindeki Yapısal ve İşlevsel Açından Ses Bilimsel ve Yapı Bilimsel Farklılıkların Telaffuza Etkisi” başlıkları seçilmiştir. Kuram kısmında yer alan diğer başlıklar uygulama kısmına kaynaklık edecek ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmalarla ilgili diğer kuramsal bilgilerdir.

İkinci kısım uygulama kısmı olup, elde edilen veriler ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmaları göstermek için kullanılmıştır. Daha sonra ise katılımcıların Türkçeye karşı yaklaşım ve tutumları başlığı altında bu veriler kullanılmıştır.

Uygulama kısımlarından sonra ise değerlendirmeler başlığı altında ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel, söz dizimsel sapmaların yanında dil edinme ve öğrenme; telaffuz ve son olarak kültürel farkındalık ve hazırbulunuşluk hakkındaki teorik bilgi katılımcılardan elde edilen verilerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Uygulama kısmında sapmaların tespitinde toplumdilbilimsel çerçeve çizilmeye çalışılırken kullanılan demografik ölçütlerin seçilmesinin dili edinme açısından nasıl etkileyebileceği araştırılarak çalışmaya dâhil edilmiştir. İlk olarak demografik bilgilerden eğitime yer verilmesinin nedeni kendi ana dilinde aldığı eğitimi üst seviyelere taşıyan ve artan eğitim derecesiyle birlikte ana dilini daha çok işleyen, kendi ana dilinde yetkinleşen katılımcının edineceği dillerde de başarı göstereceği varsayımdır. Yaşın seçilmesinin nedeni ise dil öğrenim yaşına bağlı olarak dilbilgisinin edinilmesinin değişmesi ve yaşın artmasıyla birlikte yeni bir dilin öğrenilmesinde zorlanılacağıdır. İkamet süresinin seçilmesinin nedeni dilin öğrenileceği yerde kalmayla birlikte hedef dile maruz kalma miktarının da artacağı ve dil gelişiminin de olumlu yönde etkileneceğidir. Diğer ölçütlerden medeni durumun seçilmesinin nedeni katılımcının bekâr ya da evli olmasına dayanarak Türkçeyi çevresindeki kişiler etkisiyle daha yoğun kullanıp kullanmayacağıdır. Son olarak, Türkçe dışında birden çok dil bilip bilmeme ölçütü açısından değerlendirilmesinin nedeni ise bilinen dillerin ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel açıdan kendilerine yeni dil öğreniminde kolaylık sağlayabileceğidir.

Bu çalışmada tespit edilen en genel bulgu; katılımcıların yaptığı sapmaların tamamının ana dillerinden olduğunu söylemenin mümkün olmadığıdır. Sapmalar, hedef dili iyi öğrenememekten daha açık ifadeyle hedef dilin kurallarını genelleme, kural sınırlamama, istisnai durumları göz ardı etme nedenleriyle ortaya çıkabildiği gibi; nedeni tespit edilmeyen belirsiz sapmalar ya da kişiye özgü bireysel sapmalar olarak da ortaya çıkmıştır.

Bu çalışma, Alman öğrencilere Türkçe öğretmeden önce öğrencilerin hangi noktalarda yanlış yapabileceklerine dair tahminlerde bulunulmasına ayrıca Türkçenin öğretiminde uygun yaklaşım ve yöntemlerin ortaya konulup, uygun materyal geliştirilmesi gibi ders içeriğinin bu doğrultuda oluşturulmasına olanak sağlayabilir.

Bu nedenle dilbilgisinin ses bilimi, yapı bilimi, anlam bilimi ve söz dizimsel açıdan birbiriyle bağlantılı bir şekilde bütün olduğu düşünülerek sağlıklı sonuçlara ulaşabilmek için her biri üzerinde ayrı ayrı detaylı çalışılmış ve sonuç bölümünde bu bölümler arasında karşılaştırmalı sonuçlara gidilmiştir.

Bunun dışında Türkçeye karşı yaklaşım ve tutumlar bölümünün çalışmaya katılmasının nedeni ana dili Almanca olan, çevreyi, evreni aynı dil dolayısıyla aynı düşünce sisteminden algılayan bu topluluğun hedef dil Türkçeye yaklaşımlarında, hedef kültürü algılayışlarında ve hedef kültüre yaklaşımlarında kendi içlerinde hangi ortak paydalarda toplandıkları ve hangi faktörlerin etkisiyle ayrıştıklarını göstermektir. Var olan kültürlerinin yanında ne ölçüde hedef kültürden ayrışma ya da hedef kültürle bütünleşme noktalarında oldukları hedef kültürle birlikte nasıl kültürlenme sürecine girdikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmayla birlikte katılımcıların hedef dile yönelik yeterliklerinin sapmalar üzerinden tespit edilebileceği ve hedef kültüre yönelik farkındalıkları ortaya konulurken aynı zamanda katılımcıların kendi ana dil ve kültürlerine yönelik farkındalıkları hakkında da çıkarıma ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Bu genel özetten sonra, tezin değerlendirme bölümünde de görüldüğü üzere ses bilimsel sapmalar, dili öğrenenler, dili edinmeye yakın olanlar ve dili edinenler açısından değerlendirildiğinde, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 103 tane yapılmış olup kişi başına 25.75; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 131 tane yapılmış olup kişi başına 26.2; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 129 tane yapılmış olup kişi başına 25.8 sapma düştüğü tespit edilmiştir. Bu tablo incelendiğinde, neredeyse aralarında fark olmadığı görülürken buna kuram kısmında da belirtildiği üzere konuşma becerisinin ediniminde standart dil konuşuru gibi bir telaffuza sahip olmanın aşılması zor bir engel olarak kalması neden olarak gösterilebilir.

Yukarıda da görüldüğü üzere bu üç grubun yaptığı sapmalar birbirine çok yakın olup aralarında yok denecek kadar az farklar olsa da, her üç grubun yaptığı sapmalar gruplanmıştır.

Katılımcıların tamamı tarafından yapılan sapmalar, /ı/ > /i/ değişmesi, /r/ yitimi nedeniyle bir önceki ünlünün uzaması, /z/ > /s/ değişmesi, /r/ > /y/ değişmesi, r/ > /ğ/ değişmesi, /r/ yitimi, /l/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /l/ ünsüzünün, ötümlü, dil ve diş ucu ünsüzü /l/ olarak telaffuzu, ses grubu büzülmesidir.

Dili edinenlerin tamamının yaptığı sapmalar, /er/ > /e/ değişmesi, /e/ > /è/ değişmesi, /a/ > /a:/ uzaması, /e/ > /e:/ uzaması ve ünlü kısalmasıdır. Dili öğrenenlerin tamamının yaptığı

sapmalar, /a/ > /a:/ uzaması ve /s/ > /z/ değişmesi olup dili edinmeye yakın olanların tamamının yaptığı sapma ise /y/yitimidir.

Gruplara göre katılımcıların yaptıkları sapmalara bakıldığında genel olarak dili edinen ve öğrenen katılımcıların Almancanın etkisiyle sesleri telaffuz etikleri görülse de dili edinmeye yakın olanların Alanya ağzından kaynaklı sapmayı yapması, katılımcıların tamamının Türk eşlerle evli olup ailelerinin uzun yıllardır Alanya'da yaşamasından kaynaklı olabilir. Diğer taraftan ana dili etkisinin sadece dil öğreniminin başlangıcında değil aynı zamanda dil edinim safhasında da sapma yapılmasında etkili olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Almancanın etkisinden kaynaklı olduğu düşünülen 30, Alanya ağzından kaynaklı olduğu düşünülen 12 sapma ve ya Alanya ağzı ya da Almancanın etkisinden kaynaklı olduğu düşünülen 7 sapma yaptıkları tespit edilmiştir.

Almancanın etkisinden kaynaklı olduğu düşünülen /ı/ > /i/ değişmesi, /er/ > /e/ değişmesi, /r/ yitimi nedeniyle bir önceki ünlünün uzaması, /o/ > /o:/ uzaması, /u/ > /u:/ uzaması, e/ > /e:/ uzaması, /ö/ > /ö:/ uzaması, /ü/ > /ü:/ uzaması, /l/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması, /i/ > /i:/ uzaması, /z/ > /s/ değişmesi, /r/ > /ğ/ değişmesi, /s/ > /z/ değişmesi, /c/ > /ç/ değişmesi, /g/ > /k/ değişmesi, /v/ > /f/ değişmesi, /b/ > /p/ değişmesi, /j/ > /y/ değişmesi, /p/ > /f/ değişmesi, /c/ > /ş/ değişmesi, /z/ > /ş/ değişmesi, /k/ > /g/ değişmesi, /ş/ > /s/ değişmesi, /r/ yitimi, /l/ yitimi, /ll/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /kk/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /ss/ ünsüz çiftinin tekleşmesi, /nn/ ünsüz çiftinin tekleşmesi ve /l/ ünsüzünün, ötümlü, dil ve diş ucu ünsüzü /i/ olarak telaffuzudur.

Alanya ağzından kaynaklı olduğu tespit edilen sapmalar /e/ > /è/ değişmesi, /a/ > /e/ değişmesi, /ğ/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması, /y/ yitimi nedeniyle ünlü uzaması, /ı/ > /ı:/ uzaması, /o/ > / u/ daralması, /e/ > /i/ daralması, /ö/ > /ü/ daralması, /ğ/ yitimi, /n/ yitimi, /k/ yitimi, /s/ yitimidir.

Ya Alanya ya da Almancadan kaynaklı olabileceği düşünülen sapmalar ise /a/ > /a:/ uzaması, /ç/ > /ş/ değişmesi, /t/ > /d/ değişmesi, /p/ > /b/ değişmesi, /h/ yitimi, /y/ yitimi ve /vv/ ünsüz çiftinin tekleşmesidir.

Ses bilimsel sapmalarda toplamda 28 sapma bireysel olarak yapılmıştır. Dili öğrenen ve dili edinmeye yakın katılımcılar toplamda 11'er bireysel sapma yaparken dili edinenler 6

sapma yapmıştır. Bireysel sapmalarda en fazla sapma ünsüz değişmesinden yapılmıştır. Burada en fazla sapmayı yapan katılımcı Martina Yaman olup, bunun nedeninin işitmede problem yaşaması olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların bireysel olarak yaptıkları bazı sapmaların nedenleri belirlenebilmişken, bazıları da yorumlanmaya açık olarak bırakılmıştır.

Katılımcıların, nedenleri belirlenen bireysel olarak yaptıkları sapmalar şunlardır: Almancanın etkisiyle yapılan bireysel sapmalar /j/ > /y/ değişmesi, /p/ > /f/ değişmesi, /c/ > /ş/ değişmesi, /z/ > /ş/ değişmesi, /k/ > /g/ değişmesi, /ş/ > /s/ değişmesi; ya Almanca ya da Alanya ağız kaynaklı olduğu düşünülen /t/ > /d/ değişmesi, /p/ > /b/ değişmesi, /vv/ ünsüz çiftinin tekleşmesi ve sadece Alanya ağızından kaynaklandığı düşünülen /s/ yitimidir.

Burada dikkat çeken nokta Türkçeyi öğrenmekte olan katılımcıların yaptıkları bireysel sapmaların tamamının nedeninin Almanca etkisiyle yapılmasıdır. Dili edinmeye yakın evrede olanların yaptıkları sapmalarda Alanya ağız etkisi görülmekle birlikte Almancanın etkisi daha fazladır. Dili edinen katılımcılarda ise Alanya ağızının baskın olduğu görülür. Burada dili öğrenen katılımcıların Alanya ağızının farkında olarak standart Türkçeyi öğrenmelerinden kaynaklı Alanya ağızından etkilenmediği buna karşılık dili edinenlerin işitsel olarak dili öğrendikleri için Alanya ağızının farkına varmadan standart Türkçeyi öğreniyormuş gibi dili edindikleri sonucu çıkarılabilir.

Katılımcılar tarafından bireysel olarak yapıp Alanya ağızı ya da Almancanın neden olarak gösterilmediği katılımcıların bireysel özelliklerine bağlı kalınarak yorumlanmaya açık bırakılan sapmalar, /ö/ > /a/ değişmesi, /m/ > /n/ değişmesi, /v/ > /b/ değişmesi, /i/ > /e/ genişlemesi, /d/ > /n/ değişmesi, /m/ > /y/ değişmesi, /t/ > /n/ değişmesi, /y/ > /g/ değişmesi, /s/ > /c/ değişmesi, /l/ > /y/ değişmesi, /ş/ > /j/ değişmesi, /v/ > /r/ değişmesi, /s/ > /v/ değişmesi, /z/ > /ç/ değişmesi, /c/ > /j/ değişmesi, /j/ > /c/ değişmesi, ş/ yitimi ve gerileyici benzeşmedir.

Burada yorumlanmaya açık bırakılan sapmaların nedenlerinin katılımcıların her birinin demografik, karakteristik özellikleri, sağlık durumları, hedef dile yönelik hazırbulunuşluk ve kültürel farkındalığının farklı seviyelerde olması, hedef dile hâkimiyetleri ve hedef dille etkileşimlerinin niteliği ve niceliği ve konuşma anındaki duygu durumları olduğu düşünülmektedir.

Bireysel sapmalar dışında birden fazla katılımcı tarafından yapılıp bir nedene bağlanamayan sapmalar ise /r/ > /y/ değişmesi, ses grubu büzülmesi, ünlü kısalması, ünsüz uzaması, ünsüz türemesi ve ünlü türemesidir.

Katılımcıların ana dillerinden kaynaklı sapmalarda, farklı dil ailelerinden olmalarına bağlı olarak her iki dilin hece dizilişindeki seslerin ve dolayısıyla vurgu sisteminin farklı olması ve bunun hedef dil Türkçenin sesletimine yansması ilk sırada söylenebilir. İkinci olarak Türkçede her harf bir sese karşılık gelirken, Almancada bazı harflerin birden fazla sese denk gelmesi ve Türkçenin yazıldığı gibi okunurken Almancanın yazıldığı gibi okunmaması da katılımcıların sapma yapma nedenleri arasında sıralanabilir. Katılımcıların ana dil etkisiyle yaptıkları sapmalara neden olarak bir dildeki seslerin ayırt ediciliğini gösteren uzunluk ve kısalıklara dikkat edilmemesi ve dilin kendi ana dillerindeki gibi kullanılması da eklenebilir.

Bu sapmaların nedeni ne olursa olsun ortaya anlaşılmayı ve iletişimi güçleştiren telaffuz hataları çıkmaktadır. Bu telaffuz hataları her ne kadar iyimser bakış açısıyla konuşma güçlüğü olarak adlandırılrsa da hem öğreticinin hem de öğrencinin konuşma becerisinin ediniminde üstesinden gelmesi gereken bir engeldir.

Gerek katılımcılardan derlenen metinlere gerekse katılımcıların derleme esnasındaki tavır ve tutumlarına bakıldığında yabancı aksanın katılımcılar tarafından konuşmanın önünde onarılmayı bekleyen, bazen de düzeltilmesi mümkün olmayan bir güçlük olarak algılandığı görülür. Bununla birlikte yapılan çalışmada katılımcıların aksanının olmasının onların anlaşılabilirliğini büyük oranda etkilemediği tespit edilmiştir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, katılımcıların telaffuz durumları değişken sonuçlar ortaya koyabilmektedir. Öyle ki, uzun süre Alanya’da yaşayan Alman katılımcılardan birinin telaffuzunun iyi olmamasına karşılık kısa süreli ikamet eden katılımcılardan birinin telaffuzunun diğerine göre anlaşılabilir olması sadece süreyle değil birden çok değişkenin etkili olmasıyla açıklanabilir.

Her ne kadar yabancı aksanın katılımcılarda görülmesi farklı değişkenlere bağlansa da tüm katılımcılar için söylenebilecek ortak nokta katılımcıların geç iki dilli olmalarının yabancı aksanlarına etki etmesi ihtimalinin yüksek olmasıdır. Bulunan bu sonuç daha önce bu konuda yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmalarda bazı geç öğrenenlerin yerel ya da doğal aksanlarla konuşmasını istisna olarak gösterirken, bu

durum öğrencilerin üstün yeteneklerine ya da yüksek motivasyonlarına bağlanmıştır. Buradan da anlaşılmaktadır ki genel bir sonuca ulaşıldığında geç iki dillilerde yabancı aksana sahip olmak doğal daha belirgin ifadeyle yaygın ve beklenen bir sonuçtur.

İlgili literatürde yer alan çalışmalarda da gözlenebileceği üzere, öğrencilerin dil performanslarında en büyük değişkenliğin görüldüğü telaffuzun gelişiminde hangi bireysel farklılıkların ne ölçüde etkili olduğuna dair büyük bir boşluk bulunmaktadır. Yapılan çalışmada da ses bilimsel sapmaların nedenini ilk sırada katılımcıların ana dili oluştururken ikinci sırada bireysel nedenlerin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Yapı bilimsel sapmalar, dili öğrenenler, dili edinmeye yakın olanlar ve dili edinenler açısından değerlendirildiğinde, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 116 tane yapılmış olup kişi başına 29; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 124 tane yapılmış olup kişi başına 24.8; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 92 tane sapma yapılmış olup kişi başına 18.4 sapma düşmektedir.

Bu üç grubun tamamının yaptığı sapmalar, Uygun Ad Durumu Ekinin Seçilmemesi, Belirtme Eki Eksikliği, Yönelme Eki Eksikliği ve Bulunma Eki Eksikliğidir. Bu sapmaların nedeni Almanca ve Türkçenin farklı yapı bilimsel özelliklere sahip olmasıdır. Daha açık ifadeyle Almanca ve Türkçenin aynı fiil için farklı durum eki alması ve Türkçenin sondan eklemeli bir dil olmasıdır.

Bunların dışında, dil edinenlerin tamamının yaptığı tek sapma, Alanya Ağzına Ait Sapmalardan olan Şimdiki Zaman Ekiyle İlgili Tespitlerdir. Dil edinmeye yakın olanların tamamı İlgi Eki Eksikliği, Araç Eki Eksikliği, Tamlama Eksikliği, İyelik Eki Eksikliği, Bildirme Eki Eksikliği, Yanlış Basit Zaman Seçimi, Çatı Eki Eksikliği, İsimden İsim Yapma Ekinin Kullanılmaması başlıklarında sapma yaparken, dil öğrenenlerin tamamı ise İlgi Eki Eksikliği, Araç Eki Eksikliği, Yönelme Ekinin Gereksiz Kullanılması, Belirtme Ekinin Gereksiz Kullanılması, İlgi Ekinin Gereksiz Kullanılması, İyelik Eki Eksikliği, İyelik Eki+ Durum Eki Eksikliği, Çoğul Eki Eksikliği, Bildirme Eki Eksikliği, Birleşik Zaman Yerine Basit Zaman Tercihi, Çatı Eki Eksikliği, Yeterlik Kipi Eksikliği, İsimden İsim Yapma Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması ve Alanya Ağzına Ait Sapmalardan olan Şimdiki Zaman Ekiyle İlgili Tespitler başlıklarında sapma yapmıştır.

Yapı bilimsel sapmalarda Ad Çekim Ekleri üç grup açısından değerlendirildiğinde dili öğrenenlerin toplamda 75 sapma yapıp kişi başına 18.75; dili edinmeye yakın olanların

toplamda 80 sapma yapıp kişi başına 16; dili edinenlerin ise toplamda 63 sapma yapıp kişi başına 12.6 sapma düştüğü tespit edilmiştir.

Katılımcıların en fazla sapma yaptığı ad durum ekleri bu üç grup açısından değerlendirildiğinde ise şu sonuçlarla karşılaşılır:

Toplamda 30 olarak belirlenen Ad Çekim Eklerinin 18'i Durum Ekleri'dir. Durum Eklerinde, dili öğrenenler, toplamda 45 sapma yapmış olup kişi başına 11.25; dili edinmeye yakın evrede olanlar toplamda 49 sapma yapmış olup kişi başına 9.8; dili edinenler ise toplamda 38 sapma yapmış olup kişi başına 7.6 sapma düşmektedir.

Ad Çekim Eklerinde, Durum Eklerinden sonra, en fazla sapma yapılan başlık iyelik eki olurken dili öğrenenler toplamda 16 sapma yapmış olup kişi başına 4; dili edinmeye yakın olanlar toplamda 14 sapma yapmış olup 2.8; dili edinenler ise toplam 11 sapma yapmış olup kişi başına 2.75 sapma düşmektedir.

Durum Eklerinden sonra Çoğul Ekleri üç grup üzerinden incelendiğinde dili öğrenenlerin toplamda 7 sapma yaptıkları ve kişi başına 1.75 sapma düştüğü, dili edinmeye yakın olanların 9 sapma yaptıkları ve kişi başına 1.8 sapma düştüğü; dili edinenlerin ise toplamda 7 sapma yaptıkları ve kişi başına 1.4 sapma düştüğü tespit edilmiştir.

Bildirme Eklerinde ise dili öğrenenler toplamda 6 sapma yapmış olup kişi başına 1.5; dili edinmeye yakın olanlar toplamda 5 sapma yapmış olup kişi başına 1; dili edinenler ise toplamda 4 sapma yapmış olup kişi başına 0.8 sapma düşmektedir.

Öncelik, Sonralık ve Zaman İlişkisi Kuran Edat Eksikliği açısından değerlendirildiğinde dili öğrenenler toplamda 1 sapma yaparken, dili edinmeye yakın olanlar toplamda 3 sapma yapmış, dili edinenlerde ise sapma yapılmamıştır.

Yukarıdaki örneklerden de görüldüğü üzere Ad Çekim Eklerinde en fazla sapmayı yapan dili öğrenenler olup en az sapmayı dili edinenler yapmıştır. Dili öğrenme ve edinme arasındaki farkı ortaya koymada ad çekim eklerinin belirleyici olduğu görülmüştür.

Ad Çekim Ekleriyle en az sapmayı dili edinen katılımcılardan Julia Alaeddinoğlu yapmışken, en fazla sapmayı dili öğrenen katılımcılardan Ines Goldstein yapmıştır.

Yapı bilimsel sapmalar incelendiğinde, katılımcıların Ad Çekim Eklerinden sonra Fiil Çekim Eklerinde de 19 başlıkta sapma yaptığı tespit edilmiştir.

Fiil çekim eklerinde dili öğrenenler toplam 28 sapma yaparak kişi başı 7; dili edinmeye yakın olanlar toplamda 31 sapma yaparak kişi başı 6.2; dili edinenler ise toplamda 20 sapma yaparak kişi başına 4 sapma düşmüştür.

Zaman ve Kişi Ekleri açısından sapma yapan üç grubu değerlendirdiğimizde dili öğrenenler toplamda 13 sapma yaparak kişi başına 3.25; dili edinmeye yakın evrede olanlar 15 sapma yaparak kişi başına 3; dili edinenler ise toplamda 9 sapma yaparak kişi başına 2.25 sapma düşmüştür.

Fiilimsilerle ilgili dil öğrenenler 4 sapma yapıp kişi başına 1; dili edinmeye yakın evrede olanlar 5 sapma yapıp kişi başına 1; dili edinenler ise 3 sapma yapıp kişi başına 0.6 sapma düşmektedir.

Çatı ekleriyle ilgili dili öğrenenler 4 sapma yapıp kişi başına 1; dili edinmeye yakın evrede olanlar 6 sapma yapıp kişi başına 1.5; dili edinenler ise 6 sapma yapıp kişi başına 1.2 sapma düşmüştür.

Fiilde olumluluk-olumsuzluk-soru ekleri incelendiğinde dili öğrenen ve edinmeye yakın olanların toplamda 2'şer sapma yaparken, dili edinenlerin hiç sapma yapmadığı saptanmıştır.

Kiplerle ilgili sapmalara bakıldığında dili öğrenenler 5 sapma yapıp kişi başına 1.25; dili edinmeye yakın evrede olanlar 3 sapma yapıp kişi başına 0.6; dili edinenler ise 1 sapma yapıp kişi başına 0.2 sapma düşmektedir.

Yapım ekleri ile ilgili sapmalar üç grup açısından incelendiğinde, dili öğrenenlerin 7 sapma yapıp kişi başına 1.75; dili edinmeye yakın evrede olanların 6 sapma yapıp kişi başına 1.2; dili edinenlerin ise 2 sapma yapıp kişi başına 0.4 sapma düştüğü saptanmıştır.

Alanya ağzıyla ilgili sapmalara bakıldığında dili öğrenenler 6 sapma yaparak kişi başına 1.5; dili edinmeye yakın evrede olanlar 7 sapma yaparak kişi başına 1.4; dili edinenler ise 7 sapma yaparak kişi başına 1.4 sapma düşmektedir.

Katılımcıların Alanya ağzına ait yaptıkları sapmalara bakıldığında en fazla sapmayı şimdiki zaman konusunda yaptıkları görülmüştür. Bu durumun şimdiki zamanın kullanım alanının daha geniş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun dışında Alanya ağzına ait en fazla yapı bilimsel sapmayı yapan ise dili işitsel olarak öğrenen Gerda Mete Seven adlı katılımcıdır. Ayrıca bu katılımcı ses bilimsel sapmalarda da dili edinenler

arasında yer alan Mathias Goldstein ile birlikte Alanya ağzına ait en fazla sapmayı yapan kişi olmuştur. Gerda Mete Seven, ses bilimsel sapmalarda bireysel olarak da Alanya ağzına ait bir sapma yapmıştır.

Yapı bilimsel sapmalarda toplamda 13 sapma bireysel olarak yapılmıştır. Dili öğrenen 6 ve dili edinmeye yakın katılımcılar toplamda 5 bireysel sapma yaparken dili edinenler 2 sapma yapmıştır. Bireysel sapmalarda en fazla sapma dili öğrenme aşamasında olan Ines Goldstein tarafından yapılmıştır.

Katılımcılar tarafından bireysel olarak yapılan sapmalar, Ayrılma Ekinin Gereksiz Kullanılması, Bulunma + Aitlik Eki Kullanılmaması, İlgi Ekinin Yanlış Seçimi, Durum Eklerinin Üst Üste Gereksiz Kullanılması, Bildirme Ekinin Gereksiz Yere Kullanılması, Yanlış Bildirme Eki Kullanılması, Basit Zaman Yerine Birleşik Zaman Kullanımı, Sıfat-Fiil Ekinin Yanlış Seçimi, İsim-Fiil Ekinin Gereksiz Kullanılması, İsim –Fiil Eki Eksikliği, İşteş Çatı Eksikliği, Soru Eki Eksikliği, Gereklilik Kipinin Yanlış Seçimi'dir.

Yapı bilimsel olarak bireysel sapmayı yapanların tamamı ses bilimsel olarak da sapma yapmıştır. Bu katılımcılar Bea Lotz, Beate Meyer İşözen, Gabi Gassler, Gerda Mete Seven, Ines Goldstein, Luise Hockenholz, Nina Heldmann, Nicole Uysal ve Martina Yaman'dır. Sadece Christiane Alaeddinoğlu adlı katılımcı bireysel olarak ses bilimsel sapma yapmış olup yapı bilimsel sapma yapmamıştır.

Bireysel sapmaların nedenlerine bakıldığında 13 sapmadan 5'inin Türkçe ve Almanca'nın yapı bilimsel özelliklerinin farklı olmasına dayanarak ana dili etkisiyle yapıldığı, geriye kalan 8 sapmanın ise katılımcıların hedef dile ait bilgi eksikliğinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Her üç gruptan da ana dil eksikliğinden kaynaklı sapma yapıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, bireysel olarak yapılan ses bilimsel sapmalarla da örtüşmektedir. Bireysel olarak yapılan ses bilimsel ve yapı bilimsel sapmanın her ikisinde de ana dil etkisi, dil öğrenenler, dili edinmeye yakın olanlar ve dili edinmiş olan üç grupta da tespit edilmiştir.

Anlam bilimsel sapmalar, Türkçeyi öğrenen katılımcılar tarafından toplamda 29 tane yapılmış olup kişi başına 7.25; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlar tarafından toplamda 35 tane yapılmış olup kişi başına 7; Türkçeyi edinme seviyesinde olanlar tarafından ise toplamda 33 tane sapma yapılmış olup kişi başına 6.8 sapma düşmektedir.

Bu tablo incelendiğinde, neredeyse aralarında fark olmadığı kuram kısmında da belirtildiği üzere leksikal seviyede etkileşimin en sorunlu kategori olmasına dayanarak buradaki geç iki dilli katılımcıların dil edinim seviyelerinde de bir fark oluşturmadığı düşünülmektedir.

Tüm katılımcıların yaptığı anlam bilimsel sapmalar, Almancadan Yapılan Anlamsal Kopyalar, Yanlış Sözcük Seçimi, Eksik Sözcük Kullanımı, Almancanın Etkisiyle Yapılan Gereksiz Sözcük Kullanımı ve Gereksiz Sözcük Kullanımıdır. Toplam 8 sapmanın 5'i tüm katılımcılar tarafından yapılmıştır.

Türkçeyi öğrenen ve edinmeye yakın evrede olanların tamamı, Almancanın Etkisiyle Eksik Sözcük Kullanımı ve Türkçe Olmayan Sözcüklerin Almanca Formlarının Kullanımı başlıklarında sapma yapmıştır.

Anlam bilimsel sapmalarda dikkat çeken bir diğer nokta, yapılan sapmalardan 5'inin katılımcıların ana dilleri odaklı Almanca olmasıdır. Burada dikkat çeken nokta ses bilimsel ve yapı bilimsel sapmalarda olduğu gibi dili öğrenen, dili edinmeye yakın evrede olan ve dili edinen tüm katılımcıların sapma yapmasında ana dilin etkili olmasıdır.

Anlam bilimsel sapmalarda üzerinde durulması gereken bir diğer nokta, en fazla sapmayı 8 sapmayla dili öğrenen katılımcılardan Bea Lotz ve dili edinen katılımcılardan Mathias Goldstein'in yapmış olmasıdır. Ancak, Bea Lotz'un konuşma metninin içeriği incelendiğinde daha yoğun olarak anlam bilimsel sapma yaptığı tespit edilmiştir. Katılımcılar arasında anlam bilimsel olarak en az sapmayı yapan ise dili edinen katılımcılardan Christiane Alaeddinoğlu'dur.

Birden fazla katılımcıda görülen ve sapma oluşturan *tam, tüm, bütün, hepsi, hiç, hiçbir, kaç, birkaç, yapmak, olmak, gelmek, gitmek, zaman zaman, yavaş yavaş, yüzde yüz, sene, normal, kafa, peki, gerçekten* olmak üzere çeşitli dilbilgisi kategorilerine ait kelimeler Almancadan birebir çeviri sonucunda gereksiz yere kullanılmıştır. Ayrıca bağlam içerisindeki anlamlarına dikkat edilmeyerek yan anlamı yerine temel anlamı tercih edilerek kullanılmıştır.

Almanca deyim ve kalıp ifadelerin aktarımı başlığı altında, dili öğrenen katılımcılardan Bea Lotz ve dili edinen katılımcılardan Mathias Goldstein'in Almancadan birebir kelime çevirisi yaparak kalıp ifade ve atasözünü kullanmaya çalıştıkları Türkçedeki doğru şeklini

kullanmadıkları ve genel olarak katılımcıların tamamında Türk kültürü odaklı kalıp ifade, deyim ve atasözlerinin kullanılmasında zorluk yaşandığı tespit edilmiştir.

Dili öğrenen katılımcılardan Luise Hockenholz'un dili kullanımında dikkat çeken bir durum bulunmaktadır. Almancada olmayıp Türkçede olan *ayıp* kelimesini dört kere kullandığı tespit edilmiştir. Dili öğrenen konumunda olduğu için, dili kontrol odaklı ve bilinçli kullanmasının etkisiyle konuşmasında bu kelimeye örneklerinde yer verdiği saptanmıştır.

Genel olarak anlam bilimsel sapmalar ele alındığında, katılımcıların hedef dil Türkçeyi kullanımında doğru kelime ve kalıp ifadeleri bulmaya çalışsa da anlamı ve kelimenin kavram alanını göz ardı edip kelimesine birebir çeviriden kaynaklı sapmaların gerçekleştiği görülür. Daha açık ifadeyle kaynak dil ve hedef dilin sözcük varlığındaki sözcüklerin anlam evrenlerinin farklı olması ana dildeki bir sözcüğün bütün anlamlarıyla hedef dilde karşılık bulmaması ya da bunun tam tersi olmasıdır. Ayrıca katılımcının kaynak dilinde hedef kültüre ait kültürel öğelerin olmamasından kaynaklı eksik ya da yanlış sözcük seçimi semantik sapma nedenlerini oluşturmaktadır. Bir diğer nedeni de katılımcıların ana dil ve hedef dilin yapısal açıdan farklı oluşundan kaynaklı dilbilgisel olarak daha çok fiil eksikliği olmak üzere eksik ya da gereksiz sözcük kullanmasıdır.

Söz dizimsel sapmaları, Türkçeyi öğrenen, edinmeye yakın evrede olanlar ve edinenler açısından değerlendirdiğimizde, Türkçeyi öğrenen katılımcılarda toplamda 50 tane yapılmış olup kişi başına 12.5; Türkçeyi edinmeye yakın seviyede olanlarda toplamda 48 tane yapılmış olup kişi başına 9.6; Türkçeyi edinmiş olanlarda ise toplamda 22 tane sapma yapılmış olup kişi başına 5.5 sapma düştüğü tespit edilmiştir.

Yukarıda da görüldüğü gibi ortaya çıkan veriler itibariyle yapı bilimsel sapmalardan sonra söz dizimsel sapmalarda da dili öğrenen, edinmeye yakın olan ve edinmiş olanlar arasında belirgin farklar bulunmaktadır. Bu yönüyle dil öğrenim ve edinmede yapılacak sınıflamada ölçüt koymada belirleyici olabileceği düşünülmektedir.

Söz dizimsel sapmalarda katılımcıların tamamının yaptığı sapmalar, Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri ve Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması'dır. Bu iki sapma dışında dili edinen katılımcıların tamamının yaptığı sapma bulunmazken, dili edinmeye yakın olan katılımcılar Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri, Almanca İfadelerin Söz dizimsel Olarak Kopyalanması, Derecelendirme İle İlgili Sapmalar, Kişi

ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması, Çift Bağlama Edatlarıyla İlgili Sapmalar başlıklarında sapma yapmıştır. Dili öğrenenlerin tamamı ise, Niteleme Yan Cümleli Nesne Cümleleri, Almanca İfadelerin Söz dizimsel Olarak Kopyalanması, Sıfat Dizilişiyle İlgili Sapmalar, Derecelendirme İle İlgili Sapmalar, Kalıplaşmış Cümle Başı İfadeleriyle İlgili Sapmalar, Çift Bağlama Edatlarıyla İlgili Sapmalar ve Zaman Gösteren Birleşik Cümle Kurulmaması başlıklarında sapmalar yapmıştır. Üç grup arasında en fazla başlıkta sapma yapan grup, dili öğrenen gruptur.

Söz dizimsel sapmalar incelendiğinde de dili öğrenen, dili edinmeye yakın evrede olan ve dili edinmiş katılımcıların ses bilimsel, yapı bilimsel ve anlam bilimsel sapmalarda olduğu gibi ana dil etkisiyle sapma yaptıkları tespit edilmiştir.

Söz dizimsel sapmalar değerlendirildiğinde varılabilecek en genel sonuç katılımcıların tamamının Türkçe yan cümle tipi yerine Almanca yan cümle tipini cümlelerinde yoğun olarak kullandıklarıdır.

Katılımcıların birleşik cümlelerle ilgili yaptıkları sapmalar değerlendirildiğinde dili öğrenen katılımcılar toplamda 11 sapma yaparak kişi başına 2.75; dili edinmeye yakın olanlar toplamda 8 sapma yaparak kişi başına 1.6; dili edinmiş olanlar toplamda 3 sapma yaparak kişi başına 0.6 sapma düştüğü tespit edilmiştir. Ayrıca dili edinen katılımcılardan Katrin ve Nina Heldmann bu başlık altında bireysel olarak 1'er sapma yapmıştır.

Tüm başlıklar incelendiğinde dili öğrenmekte olan katılımcılardan Bea Lotz'un 14 sapmayla en fazla sapmayı yaparken, dili edinmiş olan katılımcılardan Julia Alaeddinoğlu'nun 3 sapma yaparak en az sapmayı yaptığı tespit edilmiştir.

Dili edinen katılımcıların tamamı, Sıfat Dizilişiyle İlgili Sapmalar, İlgili/İyelik Yapısındaki Yan Cümle Eksikliği, Zaman Gösteren Birleşik Cümle Kurulmaması, Ki'li Birleşik Cümle Kurulamaması, İçin'li Cümleyi Ki'li Birleşik Cümleyle Karşılama başlıklarında hiç sapma yapmamıştır. Dili edinmeye yakın evrede olanlar ise Dönüşümlü Kodla İlgili Sapmalar, Yanlış Birleşik Cümle Seçimi, Şartlı Birleşik Cümle Kurulamaması; dili öğrenenler ise Ki'li Birleşik Cümle Kurulamaması, İçin'li Cümleyi Ki'li Birleşik Cümleyle Karşılama başlıklarında hiç sapma yapmamıştır.

Yapılan çalışma sözlü dil verilerine dayandığından karmaşık söz dizimi yapılarına kıyasla katılımcıların daha az karmaşık olan söz dizimi yapılarını kullanması beklenmiştir. Ancak burada karmaşıktan kast edilen katılımcıların kurallı ve anlamlı bir şekilde birleşik cümle

çeşitleri, edilgen cümleleri oluşturabilmeleridir. Bu nedenle bazı katılımcıların uzun cümle kurma çabaları dilbilgisi yetersizliklerinden kaynaklı herhangi bir anlam ifade etmeyen dilbilgisi yapılarının kullanılmasına ve veri incelenmesinin işin içinden çıkılmaz bir hal almasına neden olmuş, tarafımızdan bağlama uygun bir şekilde anlamlandırılıp ne demek istedikleri tartışılarak ortak paydada buluşulup bağlama uygun yapı seçilmiştir.

Söz dizimsel sapmalar genel olarak değerlendirildiğinde, yapılan sapmaların ana nedeni katılımcıların ana dilindeki söz dizimi yapılarını hedef dil Türkçeye kopyalamasıdır. Tespit edilen sapmalarda ana dili kaynaklı sapmalara nazaran katılımcıların bireysel olarak ve hedef dile yönelik bilgi eksikliği kaynaklı sapmaları azdır.

Tezin kuram kısmında da belirtildiği üzere, yüklem cümle sonunda yer alması, Türkçenin cümle dizilişinde ögeler arasında esnekliğe izin vermesi ve buna bağlı olarak anlamın değişmesi Türkçeyi ikinci/yabancı dil olarak öğrenen farklı bir dil ailesinden gelen katılımcıların zorlanacakları bir durum oluşturmuştur.

Tüm sapmalar, kendi arasında değerlendirildiğinde ses bilimsel ve anlam bilimsel sapmalarda dili öğrenen, dili edinmeye yakın olan ve dili edinen katılımcılar arasında bir fark bulunmamasına karşılık yapı bilimsel ve söz dizimsel sapmalarda anlamlı diyebileceğimiz farklar tespit edilmiştir.

Ana dilin saptmaya etkisi açısından değerlendirildiğinde ise ana dilin tüm sapma ve gruplarda etkin olduğu en çok da söz dizimsel sapmalarda belirleyici olduğu tespit edilmiştir.

Ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmalar, bireysel sapma yapılması açısından değerlendirildiğinde şu sonuçlarla karşılaşılır: En fazla bireysel sapma sırasıyla ses bilimsel, yapı bilimsel ve söz dizimsel olarak yapılırken, anlam bilimsel olarak bireysel sapma yapılmamıştır. En fazla bireysel sapmanın ses bilimsel saptmada görülmesinin nedeni daha önce de ifade edildiği gibi en büyük performans değişikliğinin sesletimde bireysel değişikliklere bağlı yaşanmasıdır. Kuramdaki bu bilgiyle örtüşmektedir.

Katılımcılardan Nina Heldmann bireysel olarak söz dizimsel, ses bilimsel ve yapı bilimsel sapma yapan tek katılımcıdır. Christiane Alaeddinoğlu sadece ses bilimsel sapma yaparken, Katrin adlı katılımcı sadece söz diziminde sapma yapmıştır.

Tüm sapmalar değerlendirildiğinde toplamda dili öğrenen katılımcılardan Bea Lotz en fazla sapmayı yaparken, dili edinmiş olan katılımcılardan Julia Alaeddinoğlu en az sapmayı yapmıştır.

Kültürel farkındalık ve hazırbulunuşluk açısından genel olarak bu üç grubu değerlendirdiğimizde ise dili öğrenen katılımcıların hedef kültüre adapte olma sürecinde olup daha gözlemci ve dikkatli oldukları, dili edinenlerde ise bu aşamanın geride bırakılarak hedef kültürün içselleştirildiği görülür. Hedef dili edinmeye yakın olan katılımcıların çoğunluğunun ise hedef kültüre ait farkındalıklarının yüksek olup hedef kültürle bütünleşme aşamasına gelmedikleri bunun dile yansıyan uygulamalarında da geride bir tutum sergileyerek Türkçelerini geliştirme çabası içinde olmadıkları tespit edilmiştir.

Kültürel farkındalık, Alanya ağızı açısından değerlendirildiğinde ise dili edinen katılımcıların dili öğrenen ya da edinmeye yakın olanlara göre Alanya ağızını anlama ve yerel halka uyum noktasında zorluk çekmediği tespit edilmiştir. Bu durum dili edinen katılımcıların hem kendilerinin bunu ifade etmesi hem de bu grup arasında özellikle dili işitsel olarak öğrenen ve yarım asırdan fazla Türkiye’de yaşayan katılımcılardan Gerda Mete Seven adlı katılımcının standart Türkçeyle bütünleşik olarak Alanya ağızını özellikle yapı bilimsel olarak kullanmasıyla da öne çıkmıştır. Bu katılımcıdan yola çıkarak, Alanya ağızı, ikamet süresiyle ilişkisi bağlamında değerlendirildiğinde, dili edinen katılımcılarda kişi başına düşen ikamet süresi 31 yıl; dili edinmeye yakın evrede olanlarda 21 yıl ve dili öğrenenlerde ise 15 yıldır. Burada da görüldüğü gibi Alanya’da geçirilen sürenin Alanya ağızına etkisi katılımcıları gruplamada etkili olmuştur. Buradan çıkarılabilecek bir diğer sonuç da uzun süre ikamet eden ve dili işitsel olarak edinen katılımcıların dili edinmelerinin etkisiyle Alanya ağızına yönelik sapma oluşturmalarıdır.

Çalışmaya katılan tüm katılımcılar, gönüllü göç çeşitlerinden evlilik göçü, emeklilik sonrası göç çeşitleriyle Türkiye’ye geldikleri için Türkçeyi ve Türk kültürünü öğrenmek konusunda kendilerini hazırbulunuşluğa hazırlayan motivasyonları yüksek olmuştur.

Türkçeyi öğrenme aşamasında olan katılımcıların çoğunluğunda bu motivasyon gözlemlenirken, dili edinenlerde bu durum, yerini dil ediniminde tamamlanmışlık hissine, dili edinmeye yakın olanlarda ise Türkçeyi geliştirmeye yönelik özel bir çaba olmaksızın planlanmamış bir sürece bırakılmıştır.

Genel olarak Türkçeye karşı olumlu tavrında olmalarının Türkçe dil seviyelerini ve kültüre entegre olma durumlarını da etkilediği, Türkçe seviyelerini ilerilere taşıdıkları görülse de bazı katılımcıların uzun yıllar geçmesine rağmen öğrenme seviyesinde ya da edinime yakın oldukları görülmüş ve bunda dil tutum ve tercihlerinin etkili olduğu tespit edilmiştir. Alanya’da yaşayan Almanların kültürel alışkanlıklarını devam ettirmelerine olanak sağlayan Alman nüfusun varlığı, yerel halkın kendileriyle Almanca konuşmak istemeleri, birçok alanda kendi ana dili konuşurunun bulunması ve bu bağlamda Türkçeyi akademik boyutta öğrenmenin zorunluluk olmaktan çıkması başta gelen nedenlerdendir. Ayrıca, katılımcıların hedef dile ve kültüre entegre olmaya çalışırken kendi kültür, yaşayış şekilleri ve tercihlerinden de uzaklaşmadığı tespit edilmiştir.

Bunların dışında hazırbulunuşluğa etki eden katılımcının ilgi ve becerileri kapsamında değerlendirilebilecek yabancı dil öğrenmeye karşı tutum ve yaklaşımın da sözlü iletişim becerilerinde etkili bir faktör olduğu saptanmıştır. Yabancı bir dili öğrenme konusunda hevesli ve istekli katılımcıların Türkçe sözlü iletişim becerilerinde daha başarılı oldukları gözlemlenirken, yabancı dil öğrenmeye ilgisi olmayan ya da nötr olan katılımcıların ilgisi olanlara nazaran çok başarılı olmadıkları kendi ana dillerini kullanmayı tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca, yabancı dil öğrenmeye hevesi olmayanların Türkçe iletişim becerilerini geliştirmek için de çok fazla etkinlik içerisinde bulunmadığı gözlemlenmiştir.

Mesleği gazetecilik, televizyonculuk, tercümanlık, öğretmenlik, reklamcılık ya da kendi iş yerinin sahibi olan katılımcıların, çevrelerindeki insanlarla ve çalışanlarıyla olan Türkçe iletişiminin, ev hanımı olanlara nazaran daha aktif ve çeşitli olduğu gözlemlenmiştir.

Bu mesleklere sahip kişilerden dil öğrenenlerin ve edinmeye yakın aşamaya gelenlerin ağırlıklı olarak konuşma becerisinin kazanılmasında zorlandıkları ve dili edinenlerin aksine dilin doğal bir şekilde kullanımdan uzak grameri merkez alarak, gramer odaklı kullanmaya çalıştıkları görülür.

Dili edinen katılımcılar Türkçenin kullanımını daha da genişleterek, siyasi partilerde rol alarak, televizyon haberlerini sunarak, Türkiye’deki üniversitede Türkçe bölüm okuyarak ya da tercümanlık yaparak dili profesyonel olarak kullanırken, dili öğrenen ya da edinmeye yakın olan katılımcıların Türkçeyi günlük dilde ve yüzeysel olarak kullandıkları bazılarının Almancayı daha yoğun kullandıkları tespit edilmiştir.

Türkçe öğrenmeye yönelik fayda odaklı yönelimlerde bulunanlarda ortak özellik giyim kuşamına dikkat etme, açık giyinmemedir. Bu yönde tercihi olan katılımcıların kendi isteği ve çabalarıyla Türkçe iletişim ortamlarına girerek sözlü becerilerini geliştirme isteğinde oldukları tespit edilmiştir.

Sosyal kaygı düzeyi yüksek olan katılımcıların iletişim ortamlarını çeşitlendirmedikleri daha çok aynı kişi ve ortamlarda Türkçe konuşmayı tercih ettikleri görülmüştür. Bu durum görüşme esnasında da özellikle dili öğrenen ve edinmeye yakın olan katılımcılarda gözlemlenmiş, anlamadıkları sorular olduğunda tarafımızdan sorular daha basit ya da açıklayıcı şekilde yeniden oluşturularak karşı tarafa sorulmuştur. Diğer taraftan dili edinenlerde bu durumlara rastlanmamıştır. İletişimsel yeterlik konusunda diğerlerinden ön planda oldukları görülmüştür.

Çalışmaya katılan katılımcılara Türkçe konuşurken olumsuz bir deneyim yaşayıp yaşamadıkları sorulduğunda katılımcıların çoğu yabancı aksanlarının kendilerine problem çıkarmasıyla ilgili deneyimlerinden bahsetmiştir. Öğrencilerin, sonrasında motive eden konuşmacılarla karşılaştıklarında bu durumun öz-yeterlik algılarına da yansıdığı sözlü iletişime daha açık oldukları görülmüştür.

Ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmalar, eğitim, medeni durum, yaş, ikamet süresi, birden çok dil bilip bilmeme açılarından karşılaştırıldığında şu sonuçlarla karşılaşılır:

Ses bilimsel sapmalar katılımcıların eğitim, birden çok dil bilip bilmeme, yaş, medeni durum ve ikamet sürelerine bakılarak değerlendirildiğinde, üniversite mezunlarının en az sapmayı yaptığı buna karşılık lise mezunlarının ortaokul mezunlarından daha fazla sapma yapması nedeniyle eğitim durumu arttıkça sapma sayısı düşer sonucu çıkarılamayacağı tespit edilmiştir. Yaş açısından değerlendirildiğinde, en fazla sapmayı yaşı en ileri grup yapsa da yaşı en genç grup en az sapmayı yapmadığından yaş ilerledikçe sapma sayısı artar sonucunun çıkarılamayacağı saptanmıştır.

İkamet süresi açısından değerlendirildiğinde ikamet süresi arttıkça sapma sayısı da artmıştır. Medeni durum açısından incelendiğinde ise bekâr katılımcıların evli katılımcılara oranla daha fazla sapma yaptıkları, evli katılımcılar arasında ise Türklerle evli olanların Almanlarla evli olanlara nazaran daha az sapma yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçe dışında birden çok dil bilip bilmeme ölçütü açısından

değerlendirildiğinde ise, Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen katılımcılar 1'den çok yabancı dil bilenlere oranla daha az sapma yapmıştır.

Yapı bilimsel sapmalar katılımcıların eğitim durumu açısından incelendiğinde eğitim durumu azaldıkça sapmanın arttığı; medeni durum açısından değerlendirildiğinde bekâr katılımcıların evli katılımcılara nazaran daha fazla sapma yaparken, Almanlarla evli katılımcıların Türklerle evli olanlara nazaran daha fazla sapma yaptığı, ikamet süresinin uzadıkça sapma sayısının da azaldığı, Türkçe dışında birden çok yabancı dil bilen katılımcıların bir yabancı dil bilenlere nazaran daha fazla sapma yaptığı, yaş açısından değerlendirildiğinde yaş ilerledikçe sapma sayısının arttığı görülse de üç grup arasında çok küçük farklar bulunduğu tespit edilmiştir.

Anlam bilimsel sapmalarda katılımcıların eğitim durumu açısından aralarında yok denecek kadar az bir fark olduğu görülürken diğer taraftan eğitim durumu yükseldikçe sapmanın azaldığı tespit edilmiştir.

Yaş açısından değerlendirildiğinde aralarında çok az fark olduğu görülse de yaş ilerledikçe sapma sayısının arttığı ortaya çıkmıştır. Medeni durum açısından değerlendirildiğinde bekâr katılımcıların evli katılımcılardan daha fazla sapma yaptığı ve Alman eşlere sahip katılımcılarda kişi başına düşen sapma sayısının Türk eşlere sahip katılımcılara göre daha çok olduğu tespit edilmiştir. İkamet süresi açısından değerlendirildiğinde ise daha çok ikamet edenlerde sapma sayısının daha az, daha az ikamet edenlerde ise sapma sayısının daha fazla olduğu görülse de iki grup arasında anlamlı denilebilecek bir fark yoktur. Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen katılımcılarda birden çok yabancı dil bilenlere oranla kişi başına daha az sapma düşerken aralarında anlamlı bir fark olmadığı gözlenmektedir.

Söz dizimsel sapmalar, eğitim açısından değerlendirildiğinde, eğitim durumu arttıkça sapma oranının azaldığı, yaş açısından değerlendirildiğinde yaş ilerledikçe sapmanın da arttığı, medeni durum açısından değerlendirildiğinde bekâr katılımcıların evli katılımcılardan daha fazla sapma yaptığı ve Alman eşlere sahip katılımcılarda kişi başına düşen sapma sayısının Türk eşlere sahip katılımcılara göre daha çok olduğu, ikamet süresi açısından değerlendirildiğinde ise 24 yıl ve üstü ikamet edenlerin daha az sapma yaparken, 22 yıl ve altı ikamet edenlerin daha çok sapma yaptığı, Türkçe dışında 1

yabancı dil bilen katılımcıların daha çok sapma yaparken 1'den çok yabancı dil bilen katılımcıların daha az sapma yaptığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların yaptığı ses bilimsel, yapı bilimsel, anlam bilimsel ve söz dizimsel sapmaları kendi aralarında eğitim, medeni durum, yaş, ikamet süresi, birden çok dil bilip bilmeme açılarından karşılaştırıldığında şu sonuçlarla karşılaşılr:

Eğitim açısından sapmalar karşılaştırıldığında, anlam bilimsel, yapı bilimsel ve söz dizimsel sapmalarda eğitim seviyesi yükseldikçe sapma sayısının azaldığı, ses bilimsel sapmalarda ise üniversite mezunlarının en az sapmayı yapmasına karşılık, ortaokul mezunlarının lise mezunlarından daha az sapma yapmaları sebebiyle diğer üç saptmada olduğu gibi, bir çıkarıma ulaşamadığı saptanmıştır.

Yaş açısından karşılaştırıldığında ise, anlam bilimsel, yapı bilimsel ve söz dizimsel sapmalarda yaş ilerledikçe sapma sayısının arttığı görülmekle birlikte ses bilimsel sapmalarda yaş ileri grup en fazla sapmayı yapsa da yaş en genç grup en az sapmayı yapmadığından yaş ilerledikçe sapma sayısı artar sonucu çıkarılamaz.

İkamet süresi açısından karşılaştırıldığında, anlam bilimsel, yapı bilimsel ve söz dizimsel sapmalarda ikamet süresi fazla olan grup daha az sapma yaparken, ses bilimsel sapmalarda ikamet süresi fazla olan grubun diğer gruba göre daha fazla sapma yaptığı tespit edilmiştir.

Medeni durum açısından tüm sapmalar incelendiğinde, bekâr katılımcıların evli katılımcılara oranla daha fazla sapma yaptıkları, evli katılımcılar arasında ise Türklerle evli olanların Almanlarla evli olanlara nazaran daha az sapma yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türkçe dışında birden çok dil bilip bilmeme ölçütü açısından değerlendirildiğinde ses bilimsel, yapı bilimsel ve anlam bilimsel sapmalarda Türkçe dışında 1 yabancı dil bilen katılımcılar 1'den çok yabancı dil bilenlere oranla daha az sapma yaparken; söz dizimsel sapmalarda 1 yabancı dil bilen katılımcılar 1'den çok yabancı dil bilenlere oranla daha fazla sapma yapmıştır.

Eğitim, yaş, ikamet durumu, medeni durum, Türkçe dışında birden çok dil bilip bilmeme kriterleri açısından sapmalar değerlendirildiğinde, ses bilimsel sapmalarda diğer sapmalara kıyasla eğitim, yaş ve ikamet durumunun farklı sonuçlar ortaya çıkardığı tespit

edilmiştir. Bunun nedeninin, kuram kısmında da belirtildiği üzere ses bilimsel sapmalarda bireysel değişkenlerin fazla olmasının olduğu düşünülmektedir.

Dört sapma medeni durum açısından incelendiğinde aynı sonuçları vermiştir. Buradan çıkarılabilecek bir başka sonuç da Türkçe dışında birden çok dil bilip bilmeme açısından incelendiğinde söz dizimsel sapmaların diğer üç sapmayla aynı sonuca sahip olmamasıdır.

Eğitim durumu, ikamet süresinin arttıkça sapmanın azalacağı, yaşın arttıkça sapma artacağı, bekar katılımcıların evli katılımcılara göre daha çok sapma yapacağı ve Türk eşlere sahip olanların Alman eşlere sahip olanlara nazaran daha az sapma yapabileceği ve Türkçe dışında birden çok dil bilenlerin bir dil bilenlere nazaran daha az sapma yapabileceği varsayımlarına dayandırılarak değerlendirildiğinde bu beş varsayımdan beşinin söz dizimsel; birinin ses bilimsel, dördünün de yapı bilimsel ve anlam bilimsel sapma sonuçlarıyla örtüştüğü görülür. Buradan yola çıkılarak ulaşılabilecek sonuç, demografik kriterlerin en etkili olduğu alanlar başta söz dizimi olmak üzere, yapı bilim ve anlam bilimken en az etkili olduğu alan ses bilimidir.

Yapılan çalışma sonuçlarından hareketle Türkçenin öğrenimi ve öğretimi için şu önerilerde bulunulabilir:

1. Ana dil etkisi tüm sapmalarda ağırlıklı neden olarak ortaya çıktığından dil öğretiminde farkları ve benzerlikleri ortaya koyan Türkçe-Almanca karşılaştırmalı bir öğretim metodu uygulanabilir.
2. Tüm katılımcıların yaptığı ses bilimsel sapmalara dayanarak, öğrenciye hedef dilin telaffuzunun kazandırılması konusunda ilk sırada kazandırılması gereken farkındalık, ana dil etkisiyle yapılan ses değişimi ve Alanya ağzının etkisiyle yapılan ses yitimidir.
3. Yapılan çalışmada ses bilimsel sapmalarda bireysel olduğu düşünülüp nedeni tespit edilemeyen sapmalar mevcuttur. Özellikle dil öğrenimini formel biçimde sürdürenler için öğreticilerin, öğrencinin bireysel özelliklerine göre telaffuz programı geliştirmeleri gerekebilir.
4. Öğrenciye telaffuz eğitimi verilirken her iki dilin hece dizilişindeki dolayısıyla vurgu sistemindeki farklılık gösterilmeli bunun yanında her iki dilde yazılışları aynı ama telaffuzları farklı sesler üzerinde durulmalıdır. Ayrıca katılımcıların sapma yaptıkları bir

diğer konu da ünlülerin uzun sesletilmeleri olup öğreticinin telaffuz öğretimini planlarken buna da dikkat etmesi gerekir.

5. Yapı bilimsel sapmalarda katılımcıların tamamının sapma yaptığı tek başlık durum ekleridir. Bu nedenle dil öğreticisinin bu konunun öğretiminde Türkçe ve Almancada bazen aynı fiilin farklı durum ekleri aldığını gösteren karşılaştırmalı çalışmalar yapması dil öğretimi açısından faydalı olabilir.

6. Yapı bilimsel saptamalara bakıldığında dili edinenlerin tamamı standart Türkçede kullanılan –yor ekinin birinci tekil kişiyle kullanımıyla birlikte Alanya ağzındaki şeklini de kullanmıştır. Standart Türkçenin kazandırılması adına bu ayrıma Alanya'daki dil öğretim merkezlerinde düzenlenen kurslarda yer verilebilir.

7. Yapı bilimsel saptamalarda dili öğrenen ve dili edinmeye yakın olan katılımcıların tamamının dili edinmiş katılımcılara nazaran daha fazla başlıkta sapma yaptığı görülür. Durum Ekleri ve Alanya Ağzı dışında, dili edinmeye yakın olanlar için İyelik Eki, Fiil Çekimi, Çatı, Yapım ekleri konusuna, dil öğrenenler için ise İyelik, Çoğul Eki, Bildirme Eki, Zamanlar, Çatı Eki, Kipler ve Yapım Ekleri konusuna ağırlık verilerek öğretim yapılmalıdır.

8. Anlam bilimsel saptamaların çoğunluğu katılımcıların ana dili kaynaklıdır. Bunda birebir çevirinin rolü büyüktür. Öğrenciye birebir çevirinin her zaman hedef dilde karşılık bulmadığı örneklerle öğretilmelidir.

9. Söz dizimsel saptamalarda katılımcıların tamamının yaptığı saptamalar, Yan Cümle Bağlaçlı Nesne Cümleleri ve Kişi ve İyelik Zamirinin Gereksiz Yere Kullanılması'dır. Almanca ve Türkçenin yapısal olarak farklılığından kaynaklı ana dil etkisiyle yapılan bu saptamalara yönelik Türkçenin söz dizimi karşılaştırmalı bir metot uygulanarak kazandırılmaya çalışılmalıdır.

10. Bu çalışmanın önemli taraflarından biri yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin öğretiminde sözlü dilin gramerinin esas alınmasının daha iyi olabileceği fikridir. Her ne kadar sözlü dilin gramerinin temel alınarak oluşturulabilecek metinlerde anlaşılabilirlik, materyallerin nasıl uygulanacağı konuları, üzerinde düşünülmesi gereken sorunlar olarak gözükse de öğrenciyi doğal dil ortamına hazırlaması yönüyle işlevsel olabilir.

- 11.** Birçok katılımcı Türkçe öğretiminin gramer ağırlıklı yapıldığını söyleyip derslerin günlük dilde konuşulan ifade ve kullanımları kapsamadığını belirterek kitaplarda yer alan konuşma etkinliklerinin günlük dil içermeyen kalıp ve ifadelerden oluşan doğal dil kullanımından uzak olduğu eleştirisini yapmıştır. Bu nedenle etkinliklerde bu eksikliğe yönelik bir bakış açısı geliştirilerek etkinlikler oluşturulabilir.
- 12.** Telaffuz konusunun hem dili öğrenenler hem de edinenlerde problemlili olduğu görüldüğünden sınıfta ana dili Türkçe olan öğretmenlerden ya da dili kendi kendine öğrenen öğrencilerde dilin ilk seviyesinden itibaren etkin bir şekilde pratik yapılarak öğrenilmesi sağlanmalıdır.
- 13.** Yapılan çözümlenmelerden hareketle dil öğrenimini planlayan dil öğreticisi öğrencilerin hangi aşamalarda ve hangi alanlarda yanlış yapabileceklerini belirleyerek öğrencinin dil edinim sürecini buna göre planlayabilir.
- 14.** Telaffuz problemlerini en aza indirmek için teknolojiden faydalanılmalı video, görsel işitsel araçlar ve doğal dil kullanım örneklerini içeren materyallerden konuşma ve dinleme becerilerinin ediniminde faydalanılmalıdır.
- 15.** Bunun dışında telaffuz alıştırmalarından başta tekerleme olmak üzere telaffuz gelişimini destekleyecek oyunlara değin rol yapma, drama ve grup çalışmalarına sınıf içi etkinliklerde yer verilmelidir.
- 16.** Doğru telaffuz için öğreticinin okuma etkinliklerini yüksek sesle yaptırması tercih edilmelidir.
- 17.** Öğrencilerin ana dili ve hedef dilinin sesleri arasındaki benzerlik ve farklılar tespit edilerek telaffuz alıştırmaları buna dayandırılarak yapılmalıdır.
- 18.** Bu çalışmada Türkçesi diğer katılımcılara göre daha alt seviyede olan bir diğer ifadeyle henüz Türkçeyi öğrenme aşamasında olanların ana diline ait beden dilini hedef diline taşıdığı; dil öğrencisinin sadece dilsel öğeleri değil aynı zamanda kendi kültürünü de taşıdığı bir göstergesidir. Dil öğreticisinin dili öğretirken bu durumla ilgili öğrencilere yönelik farkındalık geliştirmesi dil öğreniminin öğrenci tarafından bütün olarak algılanması ve uygulanması bakımından önemlidir.
- 19.** Katılımcıların konuşma diline bakıldığında literatürde doldurma sözler, dönüş açıcıları ya da dönüş kapatıcıları diye bilinen konuşma diline ait kullanımları konuşma esnasında kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların doldurma sözleri kullanımına bakıldığında ise Almancaya ait doldurma sözler yanında Türkçeye ait doldurma sözlerin

de kullanıldığı görülürken bunun dili öğrenenlerde ve edinenlerde farklı oranda olduğu, dili öğrenenlerde yoğun olarak görülürken, dili edinenlerde nadiren de olsa görüldüğü tespit edilmiştir. Dil öğreticisine düşen görev ise öğrenciye bu farklılığı göstermektir. Konuşmaya başlama, söz alma, söz kesme ya da konuşmayı bitirme konularında öğrenciye farkındalık kazandırılmalıdır.

20. Katılımcılar Türkçenin yapı biliminde, Ad Çekim Eklerinde en çok durum ekleriyle ilgili sapma yapmıştır. Burada da uygun ad durumu ekinin seçilmesinde zorluk yaşadıkları görülmektedir. Katılımcılara durum eklerinin öğretilmesinde bolca pratik yaptırılmalı, her iki dilin istem durumunu gösteren karşılaştırmalı istem sözlüğü hakkında bilgi verilmelidir. Katılımcıları motive etmek için durum eklerinin öğrenilmesinin uzun bir süreç gerektirdiği belirtilmelidir. Öyle ki çalışmaya katılan katılımcılar arasında hem dili öğrenenlerin hem de edinenlerin bu konuda sapma yaptığı görülmüştür.

21. Katılımcıların yapı biliminde Alanya ağzına ait yaptıkları sapmalara bakıldığında araç ekinde, şimdiki ve gelecek zamanın birinci tekil kişi çekiminde sapmaları gerçekleştirdikleri görülmekle birlikte bu ekler arasında en çok şimdiki zamanda sapma yapılmıştır. Katılımcıların Alanya ağzının farkında olsalar da eklerin standart Türkçedeki kullanımıyla aralarındaki farkı bilmedikleri düşünülmektedir. Bu nedenle Alanya bölgesindeki kurslarda standart Türkçede iletişimsel yeterliliği sağlamak adına, çalışmada tespit edilen bu sapma başlıkları üzerinden, yüzeysel olarak, farkındalık kazandırmak adına sınırlı bir şekilde karşılaştırmalı bir öğretim yapılabilir.

22. Niteleme ilgeçleri, yazı dilinden daha çok konuşma dilinde görülen, bir toplumdan diğerine değişen beden dilinin unsurları olan el kol hareketleri, jest ve mimiğin; konuşma dilinde dizilişteki yeri, vurgusuyla karşılığı olarak kabul edilebilir. Dili yabancı dil/ikinci dil olarak öğrenenlerin öğrenmekte en çok zorlandığı noktalardan birisi olarak kabul edilen, konuşmayı tamamlayıcı dilsel öğelerdir. Katılımcıların Türkçeyi konuşurken kullandıkları niteleme ilgeçlerinin başında *ya, ama, yani, şey, daha ve işte* gelmektedir. Bazı ilgeçlerin karşılığını Almancada bulmak mümkünken bazıları Türkçeye özgüdür. Katılımcılardan bazılarının Türkçeye özgü bu ilgeçleri bağlama uygun bir biçimde kullandıkları görülse de katılımcılara bu konuda farkındalık kazandırılmalıdır.

23. Birden fazla katılımcıda görülen ve sapma oluşturan *tam, tüm, bütün, hepsi, hiç, hiçbir, kaç, birkaç, yapmak, olmak, gelmek, gitmek, zaman zaman, yavaş yavaş, yüzde yüz, sene, normal, kafa, peki, gerçekten* olmak üzere çeşitli dilbilgisi kategorilerine ait

kelimeler Almancadan birebir çeviri sonucunda gereksiz yere kullanılmıştır. Ayrıca bağlam içerisindeki anlamlarına dikkat edilmeyerek yan anlamı yerine temel anlamı tercih edilerek kullanılmıştır. Öğrenciye bu kelimeler ve kullanımları örnek verilerek uygulama yaptırılmalıdır.

24. Söz dizimsel sapmalara bakıldığında, sapmaların, Almancanın söz diziminin Türkçe söz dizimine kopyalanmasından kaynaklandığı görülmüştür. Bu nedenle dil becerilerinin öğretiminde dil bilgisini öne çıkarmadan örneklerle karşılaştırmalı bir şekilde öğrenciye ilk seviyeden itibaren öğretilmelidir. Öğrencinin birleşik cümle oluşturmada, kullanmakta en çok zorlandığı dil bilgisi yapılarından olan fiilimsilerin cümle içindeki yan cümle oluşturmadaki görevi ve cümleye kattığı anlam öğrenciye gösterilmelidir.

25. Katılımcılarla yapılan görüşme esnasında katılımcıların verdiği cevaplarda ikileme, deyim ve atasözü kullanımından kaçındıkları konuşmalarına dâhil etmedikleri görülmüştür. Gerek Türkçeyi öğrenen gerekse edindiği düşünülenlere yönelik olarak hazırlanacak program ve etkinliklerde seviyelerine göre kelime öğretiminde bu durum ele alınmalıdır.

26. Katılımcıların tamamı Türkçeye ve Türk kültürüne karşı olumlu duygular beslemekte ve özellikle öğrenme ve edinmeye yakın aşamada olanlar Türkçelerini geliştirmek için yönlendirilmeyi beklemektedir. Alanya’da Türkçe öğreten kurslar halk eğitim merkezi ve Alanya TÖMER’le sınırlı olup katılımcılar arasında hangi Türkçe kursuna gideceğini bilmeyenler vardır. Bu kurslardan Alanya Halk Eğitim Merkezi’nde başlangıç seviyesinde Türkçe dersleri verilirken, Alanya TÖMER’de orta ve ileri seviyede kursların açılması katılımcıların kurs taleplerine göre olmaktadır. Almanya’da kursa giden katılımcıların Türkçe öğrenmek için halk eğitim merkezlerini tercih ettiği düşünüldüğünde Alanya’da da kendilerine orta ve ileri seviyelerde bu imkanı sağlayacak kursların açılması ve Türkçe öğrenme konusunda istekli olanların bu yönde motive edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

27. Katılımcıların çoğunun çevrelerinin, Türk eşlerinden dolayı eşlerinin ailelerinden oluştuğu ya da sürekli iletişimde oldukları aynı kişilerden oluştuğu görülmektedir. Bu nedenle ikamet süreleri fazla olsa da bu durumun Türkçe iletişimlerine yansıyan olumlu tarafı sınırlıdır. Katılımcıların Türkçe iletişimlerinin yoğun ve çeşitli olması için Alanya’daki yerel yönetim tarafından Türk-Alman sosyo-kültürel gelişimini

destekleyecek şekilde kültür buluşmaları düzenlenebilir. Kültürün etkileşim olduğu düşünüldüğünde yerel halkın da değişen, kendisinden farklılaşan toplulukla entegrasyonu sağlanmalıdır.

28. Katılımcılar her ne kadar Türkçelerini geliştirme hevesi içerisinde olsa da diğer taraftan çalışma hayatlarının yorucu ve zaman alıcı olması engelleyici bir öge olarak karşılına çıkmaktadır. Katılımcıların bu durumlarının göz önüne alınarak hazırlanacak programlarda dil eğitiminin yarı zamanlı, uzaktan eğitim seçeneklerini de kapsayacak şekilde düzenlenmesinin katılımcıların lehine olacağı düşünülmektedir.

29. İki farklı toplumun günlük hayatını içeren gündelik kültüre ait izler taşıdığından bu çalışma, Türkçenin ikinci/yabancı dil öğretiminde hedef dili ve kültürüne yönelik hazırlanacak çalışmalara ve projelere kaynaklık ederek daha önyargısız bir ortamın oluşmasına katkıda bulunabilir.

30. Hedef dil Türkçeye ve kültürüne ait görsel, işitsel ilgi çekici öğretici, eğitici paylaşımlar Alanya'daki yerel yönetimler tarafından sosyal medya uygulamalarında özellikle Almanların oluşturduğu gruplarda sergilenebilir.

KAYNAKÇA

- Açık, Ö.G. (2017). *Dil Akrabalığı ve Altay Dillerinin Akrabalığı Araştırmaları Hakkında Bir Değerlendirme*. Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Adıgüzel, F. B. ve Şen, Ü. (2017). Türkçe ve Türk Kültürü Dersi Öğretmenlerinin Yurt Dışı Görevlerine İlişkin Kaygı ve Hazırbulunuşluk Durumları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 8 (4), 822-839. DOI: 10.24315/trkefd.316571
- Ağaçsapan, K. A (2002). *Dil Üzerine*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. No 1352, Eğitim Fakültesi Yayınları, No 83.
- Akaslan, T. (1999). Bir Belirteni Üzerine Gözlemler. *Dil Dergisi*, 86, 5-19.
- Akdoğan, G. (1993). *Yabancıların Türkçe Öğreniminde Ad Durumu ve Çekim Açısından Sık Rastlanan Yanlışlar ve Nedenleri*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akerson, E.F. (2008). *Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış* (Genişletilmiş Yeni Basım). İstanbul: Multilingual.
- Aksan, D. (1975). Ana Dili. *Türk Dili*, 285 (31), 423-434.
- Aksan, D. (1999). *Türkçenin Gücü* (4.bs.). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D.(2005). *Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi* (2.bs.). Ankara: Engin Yayınevi.
- Aksan, D.(2010). *Türkiye Türkçesinin Dünü, Bugünü, Yarını* (6.bs.). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2014). *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri* (4. bs.). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aktaş, T. (2004). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12, 45-57.
- Alagözlü, N. (2016). Eğitimsel Dilbilim Kapsamında Küçük Ölçekli Dilbilim ve Dil Öğretimi: Kavramları ve Katkıları. *Türkbilig*, 32, 181-208.
- Alan, S. (2017). Fransızca Öğrenen Türklerin Yaptıkları Adıl Yanlışlarının Çözümlemesi. *Dil Dergisi*, 168 (2), 43-64.

- Aldosari, H. (2013). Integrating Culture Learning Into Foreign Language Education. *Umm Al-Qurma University Journal of Languages and Literature*, 11, 10-42.
- Apeltauer, E. (1997). Grundlagen des Erst- und Fremdsprachenerwerbs. Eine Einführung. Fernstudieneinheit 15. Kassel: Langenscheidt.
- Arkonaç, S. A. (2001). *Sosyal Psikoloji*. (2.bs.). İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım.
- Aslan, O. B. (2007). Türkçede Gereklilik Kipi. 38. *Icanas Kongresi (Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi)*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil Ve Tarih Yüksek Kurumu, s. 1245-1261. <https://www.ayk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/ORU%c3%87-ASLAN-Birsel-T%c3%9cRK%c3%87EDE-GEREKL%c4%b0L%c4%b0K-K%c4%b0P%c4%b0.pdf> adresinden erişildi.
- Atli, M. H. (2012). *Dilbilgisel Yapılar Işığında Türkofonlarda Almanca Edinimi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Aydın, A. (2000). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi* (1.bs.). İstanbul: Alfa Basım Yayım.
- Aydın, Ö. (1993). Türkçenin Sözdizimine İlişkin Olumsuz Aktarım Yanlıları. *Dil Dergisi*, 9, 5-17.
- Aydın, Ö. (1997). Türkçede Belirtme Durumu Ekinin Öğretimi Üzerine Bir Gözlem, *Dil Dergisi*, 52, 5-17.
- Aydın, Ö. I. (2017). *Evensel Dilbilgisi ve Türkçede İstem* (1.bs.). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Bahar, H.İ. (2015). Germans in Alanya. E. Nuroğlu, E. S. Bayrak Meydanoğlu ve E. Bayraklı (Ed.), *Turkish German Affairs from an Interdisciplinary Perspective* içinde (ss. 107-122). Berlin: Peter Lang.
- Balcı, T., Balcı U., Balcı H. ve Kaçar, E. (2016). *Türkçe Birleşik Zamanlar ve Almanca Karşılıkları* (1.bs.). Adana: Karahan Kitabevi.
- Balkır, C. ve Kırkulak, B. (2007). Turkey as a New Destination for Retirement Migration. *International migration, multi-local livelihoods and human security, Perspectives from Europe, Asia and Africa Institute of Social Studies*. The Netherlands.
- Banguoğlu, T. (2011). *Türkçenin Grameri* (9.bs.). Ankara: TDK Basımevi.
- Başaran, İ. E. (1998). *Eğitim Psikolojisi* (5. bs.). Ankara: Aydan Web Tesisleri.

- Başkan, Ö. (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual.
- Beiser M. ve Hou F. (2000). Gender Differences in Language Acquisition and Employment Consequences among Southeast Asian Refugees in Canada, *Canadian Public Policy*, 26, 311-330.
- Bekar, B. (2015). *Almanya Türkçesi*. Basılmış Doktora Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Bilgegil, M. K. (2009). *Türkçe Dilbilgisi* (3. bs.). Erzurum: Salkımsöğüt Yayınevi.
- Büyüknisan, E. (2007a). *Developmental And Transfer Errors Of German Adult Learners Of Turkish: A Case Study*. Basılmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Büyüknisan, E. (2007b). Acquiring L2 Turkish by German Adult Learners: A Case Study On The Acquisition Of Adjectival And Adverbial Elements. *Interlingüística*, 17, s. 211-219. file:///C:/Users/civelek/Downloads/Dialnet-AcquiringL2TurkishByGermanAdultLearners-2316909%20(11).pdf adresinden erişildi.
- Canlı, M. D. (2018). *Almancada ve Türkçede Çekim Ekleri*. Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Catalán, R. (1997). Terms and Definitions of Errors in SLA. *Bells: Barcelona English Language and Literature Studies*, 8, 60-81.
- Chiswick, B., Lee, Y.L. ve Miller, P.W. (2005). Parents and Children Talk: English Language Proficiency within Immigrant Families. *Review of Economics of the Household*, 3 (3), 243 –268.
- Civelek, E. (2018). Kendi Kendine Türkçe Öğrenmek İsteyenlere Yönelik Hazırlanan Üç Kitabın Karşılaştırılmalı Analizi-Nasıl Bir Yol İzlenmeli-?, *XIII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirleri Kitabı* içinde (ss. 798–809). Ankara: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Ticaret A.Ş.
- Comrie, B.(2017). *Dil Evrensellikleri ve Dilbilim Tipolojisi*. (İ. Ulutaş, Çev.) (2.bs.). Ankara: Hece Yay.
- Cora, C. (1995). *Türkçe Öğrenen Alman Öğrencilerin Eylem Çatılarında Yaptıkları Yanlışlar*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Crystal, D. (2015). *Dillerin Katli - Bir Dilin Ölümü Bir Milletın Ölümüdür*. (G. Cansız, Çev.) (3.bs.). İstanbul: Profil Yayıncılık.

- Crystal, D. (2019). *Dilin Kısa Tarihi*. (T.Göbekçin, Çev.) (2. bs.). İstanbul: Alfa Yayıncılık
- Çakır, İ. ve Baytar, B. (2014). Foreign Language Learners' Views on the Importance of Learning the Target Language Pronunciation. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 10 (1), 99-110.
- Çarkçı, E. (2016). *Yardımcı Bir Leksem Türü: Yaraç*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Çiçek, A. (1994). *Anadili Almanca Olan Öğrencilerde Türkçe Ortaç ve Ulaçlara İlişkin Olumsuz Aktarım Yanlılıkları*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dayıoğlu, L. (2012). Almanya'dan Al (m) anyaya Gönüllü Göç Sürecine Bakış: Emeklilik Sonrası Alanya'daki Yerleşik Almanlar. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, 1 (27), 35-51.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2010). *Türk Dili El Kitabı* (5. bs.). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Demir N. ve Yılmaz E. (2014). Türkçe Ses Bilgisi, H. Pilancı (Ed), (4.bs.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 2362.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri* (1. bs.). İstanbul: Ekin Eğitim-Yayıncılık ve Dağıtım.
- Demircan, Ö. (2009). *Devrik Tümce ve Odaklama, Dil Devriminin Öteki Yanı*. (1.bs.). İstanbul: Der Yayınları.
- Demirci, K. (2014). *Türkoloji İçin Dilbilim* (2. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2014). *Yabancı Dil Öğretimi* (7.bs.) Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Demirezen, M. (2003). Yabancı Dil ve Ana dili Öğreniminde Kritik Dönemler, *TÖMER Dil Dergisi*, s. 5-15.
- Denner, E. (2009). *Phonetische Einflüsse von Türkischer Muttersprache auf L2 Deutsch eine Akustisch-Phonetische Studie*. Diplomarbeit zur Erlangung des Magistergrades, Universität Salzburg, Salzburg.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılar Türkçe Öğretimi*. (2. bs.). Ankara: Grafiker Yayınları.

- Dornyei, Z. (2005). *The Psychology of the Language Learner: Individual Differences in Second Language Acquisition*. Lawrence Erlbaum Associates: Mahwah, New Jersey.
<https://cstn.files.wordpress.com/2009/11/the-psychology-of-the-language-learner-3haxap.pdf> adresinden erişildi.
- Eker, S. (2007). Türkçenin Ses Birimleri ve Belirgin Alt Ses Birimleri. *İlmi Araştırmalar*, 24, 23-42.
- Eker, S. (2010). *Çağdaş Türk Dili*. (6. bs.). Ankara: Grafiker Yayınları
- Ekoç, A. (2014). Facebook Groups as a Supporting Tool for Language Classrooms. *The Turkish Online Journal of Distance Education*, 15, 18– 26.
- Eser, H. (2019). *Fiillerde Çokanlamlılık: “Almak” Fiilinin Almanca Karşılıkları Örneğinde Bir İnceleme*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Erdem, M. D. ve Bölük, R. (2012). *Antalya ve Yöresi Ağzları*. (1.bs.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Erdem N. G. (2020). Türkçenin Sesletiminin Yabancılara Öğretimi Üzerine Notlar. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute*. 67, 703-714
- Ergenç, İ. (1984). *Almanca ve Türkçe Ses Yapılarının Karşılaştırılması*. Ankara: Ankara Üniversitesi, DTCF Yay, 345.
- Ergenç, İ. (1989). *Türkiye Türkçesinin Görevsel Ses Bilimi*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Ergenç, İ. (2002). *Spoken Language and Dictionary of Turkish Articulation*. İstanbul: Multilingual.
- Ergin, M. (2002). *Türk Dil Bilgisi*. (1.bs.). İstanbul: Bayrak Basım.
- Erkuş, A.(2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. (2. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ermağan, İ ve Ermağan E. (2020). Boğaz’dan Alanya’ya Türkiye’de Almanlar. A. Cihan, İ. Ermağan ve H. Genç (Ed.), *Dünyada Göç Yönetimi ve Türkiye’nin Göçmenleri* (ss.341-385). İstanbul: Akademik Kitaplar Yayınevi
- Ersoy, S. (1997). *Türkçe Öğrenen Yabancıların Yazılı Anlatım Yanlıklarının Dil Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi*. Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Faerch, C., Haastrup, K. ve Phillipson, R. (1984). *Learner Language and Language Learning*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Fenner, A.B. (2000). Cultural Awareness, D. Newby (Ed.), *Approaches to Materials Design in European Textbooks: Implementing Principles of Authenticity, Learner – Autonomy, Cultural Awareness* içinde (1. bs., ss. 142-152). Graz: European Centre for Modern Languages.
- Flege, J. (1988). The Production and Perception of Speech Sounds in a Foreign Languages. H. Winitz (ed.), *Human Communication and Its Disorders* içinde (ss.224-401). Norwood, NJ: Ablex.
- Gencan, T. N. (1978). *Dilbilgisi*. (1. bs.). İstanbul: Kanaat Yayınevi.
- Göksel, A. ve Kerslake, C. (2006). *Turkish: A Comprehensive Grammar*. London: Routledge.
- Gül, S. (2015). Ses Bilgisi-Ses Bilim ve Dil Öğretimi, E. Korkut ve İ. Onursal Ayırır (Ed.) (E. Korkut çev.) *Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi* kitabının içinde (ss.35-56). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güler E. ve Hengirmen M. (2005). *Ses Bilimi ve Diksiyon*. (1.bs.). Ankara: Engin Yayınevi.
- Güneş, K. (2019). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Bölgesel Ağızlara Yer Verilmesi Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 131-151.
- Güzel, A. (2014). *İki Dilli Türk Çocuklarına Türkçe Öğretimi (Almanya Örneği)* (3. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hann, N. B. (2017). Beyond Pastoral: The Role of Family in Second Language Learning Experiences of Adults. *English Scholar Beyond Borders*, 2, 29-50.
- Harman, G. ve Çelikler, D. (2012). Eğitimde Hazırbulunuşluğun Önemi Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), 140-149.
- Hengirmen, M. (1993). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri* (1. bs.). Ankara: Engin Yayınevi.
- Hengirmen, M. (1994). *Almanlara Türkçe Öğretimi-Kuram ve Uygulama* (1. bs.). Ankara: Engin Yayınevi.
- Hengirmen, M. (1999). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü* (1. bs.). İstanbul: Engin Yayınevi.

- İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, S. (2013). *Dilbilim Sözlüğü* (2.bs.). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- İmrağ, Ö. S. (2014). *Almanca ve Türkçede Dilbilgisel Zamanların Kullanım Yerleri ve Karşılaştırılması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Jarvis, S. ve Pavlenko, A. (2008). *Crosslinguistic Influence in Language and Cognition*. Newyork, NY: Routledge.
- Johanson, L. (2007). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler* (N. Demir, Çev.). Ankara: TDK Yayınları.
- Kaiser, B. (2015). Changing Patterns of Migration: German Migrants in Turkey. E. Nuroğlu, E. S. Bayrak Meydanoğlu ve E. Bayraklı (Ed.), *Turkish German Affairs from an Interdisciplinary Perspective* içinde (ss. 61-89). Berlin: Peter Lang.
- Karaağaç, G.(2013). *Türkçenin Dil Bilgisi* (2.bs.). Ankara: Akçağ Basım.
- Karababa Z. C. (1993). *Türkçeyle İngilizce Arasında Birbirine Paralel Anlatım Biçimlerinin Değerlendirilmesi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi: Ankara.
- Karababa, C. Z. C. (2009). Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi ve Karşılaşılan Sorunlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 42(2), 265–278. <http://dergipark.gov.tr/auebfd/issue/38389/445203> adresinden erişildi.
- Karahan, L. (1999). *Türkçede Söz Dizimi Cümle Tahlilleri*. (1. bs.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Kıran Z. ve Kıran A. (2013). *Dilbilime Giriş* (4.bs.) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kıran, A. (2015). Anlambilim ve Dil Öğretimi, E. Korkut ve İ. Onursal Ayırır (Ed.) (E. Korkut çev.) *Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi* içinde (ss.57-97). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Krashen, S. (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Oxford: Pergamon Press.
- Krashen, S. (1985). *The Input Hypothesis Issues and Implications*. London: Longman.
- Kartarı, A. (1997). *Deutsch-Türkische Kommunikation am Arbeitsplatz. Zur Interkulturellen Kommunikation zwischen Türkischen Mitarbeitern und Deutschen Vorgesetzten in einem Deutschen Industriebetrieb*. Münster. New York. München. Berlin: Waxmann Verlag.

- Kerimoğlu, C. (2017). *Dilbilgisi ve Dilbilim Yazıları* (2.bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Kerimoğlu, C. (2019). *Genel Dil Bilime Giriş* (5.bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Knight, L. T. (2007). *Beyond the Classroom Walls: A Study of out of Class English Use by Adult Community College ESL Students*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Portland State University, Portland, Oregon.
- Koç, N. (1996). *Yeni Dilbilgisi* (3. bs.). İstanbul: İnkılap.
- Koçak, Ş. (2013). Typische Fehler Der Deutsch-Muttersprachler/Innen Im Türkischen Spracherwerb. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, 5 (3), 265-278 <https://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewArticle/552> adresinden ulaşıldı.
- Konrot, A. (1991). Sesbilgisi Çalışmalarında Nesnellik, *Dilbilim ve Türkçe* içinde (1.bs., ss.23-35). Ankara: Kurtuluş Basımevi.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Türkiye Türkçesi Grameri–Şekil Bilgisi* (2. bs.). Ankara: TDK Yayınları.
- Köksal, D. ve Varışoğlu, B. (2014). Yabancı Dil Öğretiminde Yaklaşım, Yöntem ve Teknikler. A. Şahin (Ed.), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi: Kuramlar, Yaklaşımlar, Etkinlikler* içinde (1.bs. ss. 81-111). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Köse, D. (2015). Taiwanese and German Undergraduate Students Pronunciation Errors Towards Learning Turkish as a Foreign Language. *外國語文研究*, s.75-95. DOI:10.30404/FLS.201506_(22).0004
- Kuzgun, Y. ve Deryakulu, D. (2014). *Eğitimde Bireysel Farklılıklar* (3.bs.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Küçük, A. (2014). *Yabancı Dil Eğitiminde Konuşma Zorluğunun Aşılması Açısından İletişimsel Dilbilimin Önemi*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Küüksakarya, E. (2020). Dilbilgisinin Temel Bileşenleri ve Arakesitler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1), 33-60.

- Lado, R. (1957). *Linguistics Across Cultures: Applied Linguistics for Language Teachers*. (1.bs.). Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Lalima (2013). Language Learning through Media: Role of Radio, *Techno LEARN: An International Journal of Educational Technology*, 3 (1), 67-74. <https://ndpublisher.in/admin/issues/tlv3n1i.pdf> adresinden erişildi.
- Lomicka, L. ve Lord, G. (2016). Social Networking and Language Learning. F. Farr ve L. Murray (Ed.), *The Routledge Handbook of Language Learning and Technology* içinde (1.bs., ss.255-268). Abingdon: Routledge. https://www.researchgate.net/publication/311594357_Social_networking_in_language_learning adresinden erişildi.
- Luykx, A. (2005). Children as Socializing Agents: Family Language Policy in Situations of Language Shift. J. Cohen, K. T. McAlister, K. Rolstad ve J. MacSwan (Ed.). *ISB4: Proceedings of the 4th International Symposium on Bilingualism* içinde (1.bs.,ss.1407–1414). Somerville, MA: Cascadilla Press. <http://www.lingref.com/isb/4/111ISB4.PDF>. adresinden erişildi.
- Mackey, W.(2001). The Description of Bilingualism. L. Wei (Ed.) *The Bilingualism Reader* içinde (ss.22-51). Taylor & Francis e-Library. [https://vulms.vu.edu.pk/Courses/ENG512/Downloads/\[Li_Wei\]_The_Bilingualism_Reader\(BookFi\).pdf](https://vulms.vu.edu.pk/Courses/ENG512/Downloads/[Li_Wei]_The_Bilingualism_Reader(BookFi).pdf) adresinden ulaşıldı.
- Major, R. C. (2008) Transfer in Second Language Phonology. J. G. Hansen Edwards ve M. L. Zampini (Ed.) *Phonology and Second Language Acquisition* içinde (1.bs., ss. 63-94). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.466.8807&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.
- Menz A. (2003). Slav Dillerinin Gagauzcaya Etkisi, *Bilig*, 24, s.23-43.
- Mergen, F. (2011). Anadilden Sonra Öğrenilen Dilde Dilbilgisel İşleme: Geç İkidilliliğin Beyindilbilimi Açısından Değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, (4), 25-32.
- Molali, N. (2005). *Romanya Türk Toplulukları Örneğinde İki Dillilik*. Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Mora, J.C ve Darcy I. (2017). The Relationship Between Cognitive Control and Pronunciation in a Second Language. T. Isaacs ve P. Trofimovich (Ed.) *Second Language Pronunciation Assessment: Interdisciplinary Perspectives* içinde (1.bs., ss. 95-120). Bristol: Multilingual Matters. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1528781/1/Isaacs-TrofimovichOA.pdf> adresinden erişildi.
- Morales, D. ve Izquierdo, J. (2011). L2 Phonology Learning among Young-Adult Learners of English: Effects of Regular Classroom-based Instruction and L2 Proficiency. *Revista Electrónica de Investigación Educativa*, 13(1), 1-22.
- Munro, M.J. (2008). Foreign Accent and Speech Intelligibility. J. G. Hansen Edwards ve M. L. Zampini (Ed.) *Phonology and Second Language Acquisition* içinde (1.bs., ss.193-218) Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1528781/1/Isaacs-TrofimovichOA.pdf> adresinden erişildi.
- Ocak, G ve Karakuş G. (2014). Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeyleri ve İngilizce Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *EKEV Akademi Dergisi*, 18 (58), 681-697. <http://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423877752.pdf> adresinden ulaşıldı.
- Onan, B. (2013). *Dil Eğitiminin Temel Kavramları* (2.bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Onan, B. (2014). *Anlama Sürecinde Türkçenin Yapısal İşlevleri* (2. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Oruç, Ş. (2016). Anadili, İkinci Dil, İkidillilik ve Yabancı Dil. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 4 (45), 279-290. DOI: 10.9761/JASSS3411
- Özcan, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Arapça Konuşma Becerisi Öğretiminde İletişimsel Yaklaşım Dayalı Etkinliklerin Kullanımı. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 4(10), 153-164. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/59634> adresinden ulaşıldı.
- Özkan, F. ve Musa, B. (2004). Yabancı Dillerin Türkçenin Söz Dizimi Üzerindeki Etkisi. *Bilig*, 30, 95-137.
- Özmen, C., Güven, E. ve Dürer Z. S. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi: Sesletime Yönelik Bir Uygulama ve Etkinlik Önerisi. *Turkish*

Studies, 12 (28), 593-634.

<https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/79199/makaleler/12/28/arastirmax-yabanci-dil-olarak-turkce-ogretiminde-konusma-becerisi-sesletime-yonelik-bir-uygulama-etkinlik-onerisi.pdf> adresinden ulaşıldı.

Özsoy, S. (2013). Sesbilim ve Sesbilimsel Süreçler. S. Özsoy ve Z. Erk Emeksiz (Ed.) *Genel Dilbilimi II* içinde (2.bs.,s. 18-50). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Özsoy, A.S. (2004). *Türkçenin Yapısı – I (Sesbilim)*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Peçenek, D. (2014). İkinci Dil Edinimi (Araştırması) ve Yönlendirilen İkinci Dil Edinimi Alanlarına Genel Bir Bakış. *Dil Dergisi*, 164, 5-25

Punchihetti, S. (2013). First, Second and Foreign Language Learning: How Distinctive Are They from One Another? *The European Conference on Language Learning* içinde (1.bs., ss. 418-430). Brighton, UK. http://papers.iafor.org/wp-content/uploads/conference-proceedings/ECLL/ECLL2013_proceedings.pdf adresinden erişildi.

Refatto, A. (2002). Contact Phenomena between Veneto, Italian and English in The Third Generation in Australia. Doktora Tezi, Monash University, Melbourne. file:///C:/Users/civelek/Downloads/5466850_monash_5939_SOURCE2_4.pdf adresinden erişildi.

Rezzagil, M. (2010). *5-8 Yaş İki Dilli Çocukların Türkçe Artikülasyon Özelliklerinin Sesbilgisel (Fonolojik) Süreçler Açısından İncelenmesi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Richards, J. C. ve Schmidt, R. (2010). *Longman Dictionary of Language Teaching & Applied Linguistics*, (4. bs.). Malaysia: Pearson Education Limited.

Roberts, J.T. (1995). An Anatomy of Home-Study Foreign Language Courses. *System*, 23 (4), 513-530. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/0346251X9500037K> adresinden erişildi.

Saito, K., Trofimovich, P., Isaacs, T. ve Webb, S. (2017). Re-examining Phonological and Lexical Correlates of Second Language Comprehensibility: The Role of Rater

- Experience. T. Isaacs ve P. Trofimovich (Ed.) *Second Language Pronunciation Assessment: Interdisciplinary Perspectives* içinde (1.bs., ss. 95-120). Bristol: Multilingual Matters. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1528781/1/Isaacs-TrofimovichOA.pdf> adresinden erişildi.
- Selen, N. (1970). *Türkler için Alman Dilinin Telaffuz Kuralları* (1.bs.). Ankara: .Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Yay:199.
- Selen, N. (1979). *Söyleyiş Sesbilimi, Akustik Sesbilim ve Türkiye Türkçesi* (1.bs.). Ankara:TDK.
- Selen, N. (1985). *Alman Dilinin Fonetik ve Entonasyon Kuralları* (1.bs.). Eskişehir: .Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sezer, A. (1991). Türkçe Söz Dizimi, *Dilbilim ve Türkçe* içinde (1.bs.,ss. 56-69), Ankara: Kurtuluş Basımevi.
- Soral, G. (2009). *Anadilden Yabancı Dile Sözcüksel Aktarım*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Strange, W ve Shafer, V.L. (2008). Speech perception in second language learners The re-education of selective perception. J. G. Hansen Edwards ve M. L. Zampini (Ed.) *Phonology and Second Language Acquisition* içinde (1.bs., ss.153-191) Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. <https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.466.8807&rep=rep1&type=pdf> adresinden erişildi.
- Südaş, İ. (2011). Two Distinct Groups of EU Immigrants in Coastal Turkey: A Case Study on the Retired and Non-Retired Europeans in Marmaris. *Siirtolaisuus – Migration Quarterly*, 1, 26–37.
- Südaş, İ. (2005). *Türkiye'ye Yönelik Göçler ve Türkiye'de Yaşayan Yabancılar: Alanya Örneği*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Sülükçü, Y. (2011). *Yabancılar Türkçe Öğretiminde (Temel Seviye A1) Bilgisayar Destekli Materyal Geliştirme ve Bunun Öğrenci Başarısına Etkisi*. Basılmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

- Şahin, M. (2008). *Güvenlik Bilimleri Fakültesinde Öğrenim Gören Yabancı Öğrencilerin Türkçe Öğrenirken Karşılaştıkları Zorluklar*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Şenel, M. (2006). Suggestions for Beautifying the Pronunciation of EFL Learners in Turkey. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2 (1), 111-125. <https://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/27/29> adresinden erişildi.
- Şenyiğit, Y. ve Okur, A. (2019). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Konuşma Becerisi ve Telaffuz Eğitimi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 52, 519-549 DOI: 10.21764/maeuefd.544528 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/842417> adresinden erişildi.
- Tavakolı, N., Shakerı, N. ve Granbarzadeh, T. (2016). Language Learning Beyond the Classroom. *JIEB*, 4, 153-161.
- Tavares, V. (2016). *The Role of Peer Interaction and Second Language Learning for ESL Students in Academic Contexts: An Extended Literature Review*. Unpublished Master's Thesis, York University, Canada.
- Tecim M. E. (2017). *Wals İnfö Veri Tabanına Göre Almanca, Fransızca ve Türkçenin Karşılaştırılması*. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Thornbury, S. (2005). *How to Teach Speaking* (1.bs.). London: Pearson.
- Tomlinson, B. ve Masuhara, H. (2004). Developing Cultural Awareness. *Modern English Teacher*, 13, 5-11.
- Topçuoğlu Ü., F. ve Bursalı, H. (2013). Türkçe Öğretmenlerinin Motivasyon Faktörlerine İlişkin Görüşleri. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5, 7-22.
- Tosun, C. (1983). Anadiliyle Amaç Dilin İlişkileri ve Etkileşim Alanları Üzerine. *Türk Dili*, Temmuz-Ağustos, 220-226.
- Tüm, G. (2014). Çok Uluslu Sınıflarda Yabancı Dil Türkçe Öğretiminde Karşılaşılan Sesletim Sorunları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (2), 255-266.
- Uçak, S. (2016). Dil Öğrenimi ve Edinimi Üzerine Bir Tartışma. *İstanbul Aydın Üniversitesi Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 1(1), 65-80.

- Ushida, E. (2005). The Role of Students' Attitudes and Motivation in Second Language Learning in Online Language Courses. *CALICO Journal*, 23 (1), 49-78.
- Uslu, Z. (2016). *Türkçe-Almanca Karşılaştırmalı Temel Dilbilgisi* (2.bs.). Ankara: Anı Yayınları.
- Usta, H. İ. (1990). Yabancılaşmanın Söz Dizimindeki Görünümleri. *Türk Dili*, 463, 56-63.
- Uzun, N. E. (2013). Dil Öğretiminde Dil Tipolojisinin Yeri Üzerine. M. Durmuş ve A. Okur (Ed.), *Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (1.bs., 551-563). Ankara: Grafiker Yayınları.
- Üçok, N. (2004). *Genel Dilbilim (Lengüistik)*, Ankara: Multilingual Yayınları.
- Üstünova, K. vd. (2019). Türkiye Türkçesinde Derecelendirme Kodlayıcısı Olarak Kullanılan Ardıl Dil Birimleri Üzerine. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 713-725.
- Vardar, B. (1998). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: ABC Yayınevi.
- Weinreich, U. (1953). *Languages in Contact*, Newyork: Mouton.
- Yavuz, K. H. (2017). Türkçede Sesler ve Tanımları ile İlgili Sorunlar. (F. B. Aksu Yay. Haz.), *Türk Dil Bilgisi Toplantıları II Türkiye Türkçesi Ses ve Şekil Bilgisi Bildiriler* içinde (1.bs.217-227). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yaylı, D. ve Yaylı, D. (2009). Yabancı Dil Öğretimi Yaklaşımları ve Yöntemleri. D. Yaylı ve Y. Bayyurt (Ed.), *Yabancılarla Türkçe Öğretimi* içinde (1.bs., ss.7-28). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (10. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, E. (2016). Karşılaştırmalı Bir Bakış Açısıyla Türkçe ve Almanca İkilemeler. *SEFAD*, 36, 79-96.
- Zamoon, S. R. (1996). *Closed Captioned Television: A Perceived Means to Self-Help in Second Language Learning*. Unpublished Master's Thesis, Iowa State University, Ames, IA.
- Zengin, D. (2008). *Türkçe ve Almancada Sıfatlar*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Zengin, D. (2012). *Her Yönüyle Modern Almanca* (8. bs.). Ankara: Kurmay Yayınevi.

Zengin, E. (2018). *Türkçe ve Almancada Birleşik Cümle*. Basılmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya

EK 1. Ses Kayıtlarının Analizi - Bea Lotz

AD-SOYAD: Bea Lotz

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Ortaokul

MESLEK: Tercüman

YAŞ: 65

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 2005'ten beri.

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce, Fransızca, Rusça, İspanyolca, İtalyanca, Japonca, Yunanca, Arapça,

MEDENİ DURUMU: Bekâr, Almanla evliydi.

Elif: Bea Hanım öncelikle kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederim.

Bea: Bişè diil sève sève.

Elif: Bea Hanım öncelikle kendinizden biraz bahsetmenizi isteyeceğim. Alanya'ya ne zaman ve neden geldiniz?

Bea: Tamam.

Elif: Burada ne yapıyorsunuz? Almanya'da ne yapıyordunuz?

Bea: Tamam, peki. I: Eylül iki bin beşte 1: Almanya'dan buğaya geldim. Im: çünkü daha önce iki bin dö:de kocam Almanya'da onun işi kaybetti. Onun için düşündük 1: ne yapicaz. I: o zaman 1: bilmiyoğum ama 1: biğ biğ sene iki sene önce 1: Tükiye'de 1: tatile git gèldik. Peki bilmiyoğum 1: nasıl biğ fikiğ oldu ama 1: biz sonra düşündük tamam yeni biğ hayat buğda yapmayı denelim. I: peki iki bin dö:tte a: ilk dèfa biğ hafta için buğaya geldim. Daha önce inteğnette rezeva:syon gibi yaptım. Bikaç kişiye kontakt yaptı yaptım biğ ev 1: ağamak için. Peki buğaya gèldim. Am: biykaç kişiyle Okucala:dan Yeşilöz'e kadağ ev almak için 1: gezdik. I: yine iki bin beşte Mağtta biğ hafta için geldim. Sonunda 1: Alman biğ kişiden benim şu andaki ev buldum. Im: sonunda iki bin beşte Eylül'de buğaya geldim. Kocam yarım sene sonğa geldi. I: malesef tamam ayğıldık. Boşveğ. Bitti ama ben buğda kaldım. Benim benim planda buğda 1: böyle gibi devam etmem lazım. I:

üf: Almanya’da Almanya’da ofiste çalıştım. I: sık sık 1: dilleğ çok önemliydi. O yüzden 1: iyi ki he zaman yine yeni dilleğ öğrenmeyi çok sevdim. E: Buğada çok ya:dım benim için. Çünkü Tüğkçe ben düşünmedim böyle gibi sobet edebilirim ama iyi ki mümkün. I: hiç kokmadım. Kesinlikle yüzde yüz bilmiyoğum a: ama e: şimdi on biğ buçuk sene buğdayım. Zaman zaman daha kelime 1: öğrenebilirim. Televizyon seyretmek için yazmak yazabiliğim hepsi yapabiliğim. I: çünkü ben düşünüyöğüm 1: buğda 1: kalıyoğsan en önemli dil öğrenmesi lazım. I: yoksa sadece tatile gel geliğse tamam olabiliğ a: ama tembel 1: temel Tüykçe bilmesi lazım bence ama kişileğ mesela sadece Alanya’ya gelse oğda herkez en az İngilizce veya Almanca biliyo. Bu yüzden kişileğe tatil yapan buğaya geliğse daha tembel ama buğda dışağda otuğuyoğsa 1: şimdi de yılağca daha kişi daha İngilizce biliyoğ ama iki bin beşte yoktu. O buğda mesela sen 1: köye gideğsen oğda kimse İngilizce bilmiyoğ. Herkez, Herkezin biğ süpğiz oldu. Oğaya gittim, daha az Tüykçe biliyodum. Em: o bilmiyoğdu, ohh bana baktı, ohh o Tüykçe biliyoğ biraz, böle gibi yavaş yavaş sobet 1: et etmeye başladık. Benim için çok iyi bişey çok iyi bişe.

Elif: Peki siz Almanya’dayken Türkçe biliyor muydunuz? Orada Türkçe kursuna gittiniz mi? Yoksa buraya geldikten sonra mı öğrenmeye karar verdiniz?

Bea: Buğaya geldikten sonğa 1: başladım. Tamam 1: tatil tatil için 1: benim için biğ kitap aldım te 1: temel evet, hayır, teşeküğe böyle gibi biliyoğ biliyoğdum ama 1: çok daha öğrenmedim Almanya’da. Sadece buğda 1: iyi biğ dil okuía baktım. İyi ki buldum, TÖMERe gittim. Bence TÖME en iyi dil okulu okulu: a Tüykiye’de. Tamam 1: biğaz pahalı ama bence oğdaki değsi çok iyi çok çok yüksek kaliteli. O yüzden heğ zaman çok mutluyum bunu buldum ve şimdi 1: herkez diyo 1: o sen çok iyi Tüykçe biliyoğsun. Özellikle gıgameğ bence çok önemli çünkü başka kişi tanıyoğum Alman, e: Alanya’da, o biğaz Tüykçe biliyoğ ama böle gibi grameğ bilmiyoğ. Bence, benim için çok önemli. Çünkü bunu 1: çok özel biğşey ve bazen benimle kendi konuşuğum. Çok fayklı, çok deli bişe ama bazen böyle gibi pratik yapmayı yapıyoğum. Nasıl bunu 1: konuşmam lazım, nasıl bunu yapmam lazım. Yine kitaba baktım. Bunu çok seviyoğum.

Elif: Peki Alanya’da kursa ne kadar süre gittiniz?

Bea: I: sadece temel kuğsa gittim. Sêkis ay yok vağdı. I: peki dôt defa iki ay oldu. E: maalesef sonğa kişileğ 1: az oldu daha büyük kuys yapmak için. Peki ben de bit malesef benim için biğ şansım yoktu. E: peki bence çünkü dışağda mesela Demiğtaş’ta 1:

otuğuyosam ilk ilk ay aylağda meraba dedim. Başta anlamadım ama yavaş yavaş daha anladım. Peki oğada otudum çay içtim e ve yavaş yavaş sobet ettim. Böle gibi daha pratik. Çünkü dil okula git giderse sadece değs gibi ama pğatik dışağda yapmak lazım bence ama çok kişi koka. Bundan koka. Çünkü o düşünüğüoğ yanlış bişe diyosam ama yap yap yap yap, he:kes çok mutú. Mesela biyaz da önce göğdün. I: yeni kişi tanıdım, kokmadım, hemen sobet ettim. Böle gibi heğ zaman yaptım yılağca şimdi bi on biğ sene buğdayım ama beş sene önce aynı yapıyo. I: böyle gibi sohbet ı: yapmayı başlıyoğsa bence çok iyi bişey.

Elif: Çok iyi cevaplar veriyorsunuz.

Bea: Teşeküleğ.

Elif: Bea Hanım, Türkçenin dışında hangi dilleri hangi yabancı dilleri biliyorsunuz?

Bea: Im: özel biğ inlingua okuía gittim o zaman biğ buçuk sene için. Peki oğda ekonomik İngilizce hem Fğansızca öğrendim. Aynı zamanda akşamleyin öz özel okuía gittim Ruzca ve ı: o ya ya Espanyol Espanyolca. Peki bazen kağıştık kafamda. Am: sonra e: biraz, çok az Yaponca çok az e: Yunanis.

Elif: Yunanca

Bea: Yu yu ya yuyan yunan yunan. Alla alla alla alla, yunani, yulan. Yunanca. Yunanca a: alla. I: yeni biğ yeni biğ ülke ilginç olsa ı: dili öğrenmeyi sevdim heğ zaman ama e: İtalyanca öğrendim e: Ağapça. Sadece üç ay için okuía gittim ama bunu ı: bunu ı: duymayı çok sevdim müzik müziği gibi, müziği gibi.

Elif: Arapça mı?

Bea: Evet. Evet. Üç ay için özel okuía gittim. I: yazmayı da başladım. I: bence ı: bazen ı: televizyonda Ağapça Ağap biğ kanalında seğrediğoyum. I: tabi ki hiç anlayamam ama önemli diil. Mesela mutfak ı: şey pişiyöğsa gözlerimle ı: hepsi anlayabiliğim. I: ne diyoğsa önemli diil ama böyle bazen bikaç bikaç kelime yine ah: ah: böyle böyle yine döneğ peki bunu çok seveğim.

Elif: Peki Türkiye’de mi Arapça öğrendiniz?

Bea: Hayı Almanya’da.

Elif: Almanya’da öğrendiniz.

Bea: Almanya’da özel okula gittim. Malesef sadece üç ay için. I: devam etmek istedim ama mümkün deildi çünkü bu: 1: öğretmen bilmiyoyum. Bence 1: yine döndü da: unuttum yılağca önce ama o çok ilginçti.

Elif: Buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Bea: İyi ki benim çevresinde gene:lde Tükleğ vağ. Çünkü ben Tü:kiye’ye geldim 1: bu:da yaşamak için fayklı bi yaşama sü:mek için. Peki 1: çok kişi 1: mesela ö:zellikle 1: Alman biğ sitëve gidiyoğ, oğda yaşamak istiyoyğ. Ben istemedim. Çünkü Tüykiye’de 1: yaşıyoğsan bence 1: faklı biğ fiket vağ. Çünkü Almanya’ya gideğsen oğda Almanla:la beğabeğ otumak istiyoyğum. Ben aynı düşünüyom. I: peki e: tamam bizim sitimizde, oğda bikaç ki 1: sahibileğ a: Almanya’dan e: İngil İngilteğ’e den ama gene:lde Tü:kiye. Mesela 1: ben iki tane köpek vağ. Çok geziyoyum. Peki 1: komşu 1: komşulağda oğda geçeğsem heğ zaman meraba nasılsın böyle gibi yapıyoğuz ama 1: gene:lde 1: mesela Almanya’da çok toplan toplantı vağ. I: Almanlağ o Alman konuşan kişi beğabeğ otuğuyoğ oğaya gidiyom. I: ben sosyal 1: yaşam gene:lde inte:nette, mesela feysbukta. Oğda 1: çünkü ben mekezinden 1: yaklaşık yiğmi, yiğmi 1: sekis kilometre vağ. Peki 1: heğ zaman mekeze gitmeyi istemem a: ama iyi ki şimdi böyle gibi sosyal mümkünlük feysbok gibi vağ. I: oğda 1: bakabiliğsin. Gazeteleğ vağ isteğsen konuşabiliğsin isteğsen vidyo ile seni göğebiliğsin. Benim için yete. Çünkü ben Almanya’da da 1: benimle kendi otumağı soğun yok ve başka kişi 1: he zaman daha bi kişi lazım. Başka kişileğle otumak lazım. Ben hiç sevmedim isteğsem gidebiliğim. Mesela bugün. I: yeni kişi tanıdım, hemen sobet etmeye başladım veya mesela Demitaş’ta 1: gideğsem em: ve 1: alışveriş için kesinlikle iki üç sat lazım. Çünkü heykes beni tanıyoğ. A: Bea gel, Bea çay içelim, böle böle böle. I: bunu çok güzel sosyal biğ hayatım ama yine eve döneğsem yine mutluyum ama isteğsem dışağıya gidebiliğim.

Elif: Burada çok aktifsiniz onu görüyorum.

Bea: I: bazen bazen bazen.

Elif: İleışimde çok aktifsiniz.

Bea: Evet evet evet isteğsem heğ zaman. İki ağabam vağ, Ağabam vağ 1: ama iki: bizim yakın otobüs dolmuş da vağ ama 1: genelde evde kalmayı çok çok daha. Çünkü benim benim benim evin çok güzel açık deniz manzağalı. O yüzden 1: mesela sen 1: büyük biğ ev çok daireli bi ev 1: otuğuyasan 1: hiç deniz manzağa yoksa tamam kesinlikle daha dışağı

bakıyoğsun ama benim ne kada güzel cennet gibi teğasta otuğuyosam hiç hiç yok sadece ufukta ufuğa bakabiliğim. Çok çok seveğim ama isteğsem mümkünlük vağ Demiğtaş da gidebiliğim veya komşuya gidebiliğim. Hepsi olabiliğ ama ben kağaç veğiyoğum.

Elif: Yaşadığımız yer güzel olunca dışarıya çok gitme ihtiyacı hissetmiyorsunuz.

Bea: Evet, evet.

Elif: Benim de Trabzon'da doğduğum yer deniz kenarında. Orası da küçük bir köy denize sıfır. O yüzden sizi çok iyi anlıyorum.

Bea: Aynı aynı evet. Şimdi mesela 1: sapa bi yere bundan yaklaşık on dört kilome:tğe vay. Sapa bi yeğe kanyon çok çok ünlü. I: oğda yine başka bişey çünkü biğ oğda yüksek biğ yükseklik yaklaşık üç yüz metye. Peki oğda yine faykli biğ yaşamak vağ. I: oğdaki kişi faykli. Bazen 1: gözleme evine gidiyoğum. Oğda, kişiye gidiyoğum, otuyuğoyum, sobet ediyoğum, yiyoğum çok güzel ama faklı bişey. Yine buğaya, denize kadağ 1: gideysem, mesela şimdi buğda otuyuğoz 1: denizi yine böyle gibi biğaz dalgali. Bunu çok seveğim çünkü bu bu çok faklı biğ hayat mümkün buğda. I: tipeleğ çok yakın ama deniz de vağ. I: buğda hepsi aynı zamanda. Mesela 1: kişin 1: sen plajda gezebiliğsin aynı zamanda belki yağım saat sonğa kiş kiş ve kağlı biğ kiş vağ.

Elif: Birçok iklim bir arada.

Bea: Hepsi vağ buğda. O yüzden bunu çok seviyom.

Elif: Çok güzel anlattınız.

Bea: Çok teşekkürleğ.

Elif: Türkçenizi hangi seviyede tanımlıyorsunuz şu an ve en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?

Bea: Bilmem, bilmem.

Elif: Mesela yazarken zorlanıyor musunuz?

Bea: Hayığ, hayığ. Çoğu hiç soğun yok çünkü 1: hemen başladım böyle gibi yapma:ya. I: ilk ilk değsimde ben 1: bişey yazmaya başladım 1: çünkü ben düşünüyöğum bunu da çok önemli. Peki bunu 1: mesela feysbukta 1: yayım veya başka bi kişi bi mesaj yazağsam hemen böyle gibi çok şey yaptım. Başka kişi yağdım ettim bö:le. I: peki benim için 1: bi fağk yok.

Elif: Facebooku kullanırken hangi dilde kullanmayı tercih ediyorsunuz?

Bea: İngilizce bazen Fğansızca ı: Ğuzça çok az ama bi kişi tanıyoğum. I: peki ı: hangi ülkeden geliğ geliğse bu kişi böyle gibi onun kendi ı: dilleğde yazıyoğum bunu deniyogum.

Elif: Çevrenizdeki kişilere göre kullandığınız dilde değışiyor.

Bea: Evet, evet. Çünkü benim için pratik o çünkü biğ pratik yapmıyoğsan ı: bunu uta unutuyogsun ı: unutuyogsun. Peki böyle gibi çok önemli çünkü ba:zen mesela Fğansızca çok çok az kullandım. I: mümkünlik olsa ı: düşünmem la:zım. Tamam belki biğ saat sonğa, e: pratik yaptıktan sonğa e: yine daha geliyoğ ama Tükçe biğ saat için Tükçe unutmam lazım çünkü Tükçe şu anda ilk dilim. I: Almanyadan fayk ı: İngilizceden. Tükçe ilk dilim şu anda.

Elif: Almandan sonra en iyi bildiğiniz dil mi Türkçe?

Bea: Yok daha önce ı: İngilizce hem Fğansızca oldu ama şu anda ı: Fğansızca hem İngilizce Tükçe daha iyi geliyoğ çünkü ı: Tükçe fayklı öğrendim.

Elif: Çok fazla dil biliyorsunuz, konuştuğum kişiler arasında en fazla dil bilen sizsiniz. Peki Türkçe bu diller arasında nasıl bir yerde. Zor bir dil mi? Diğlerlerinden ayrılan yönleri neler? Farklı olan tarafları neler? Karşılaştırdığınız zaman Türkçeyi nereye koyabilirsiniz?

Bea: Ben düşünmedim ı: iki bin beşte ben böyle gibi ı: iyi Tükçe biliyoğum. Ben düşünmedim ama tabii ki. Belki ben ı: fak önemli diil hangi dil. Bence ben dilleğ çok daha daha kolay ı: öğrenebiliğim. Başka kişi ı: onun için çok daha poblem vağ ama ben ı: bilmiyoğum belki çünkü ı: ben düşündüm tamam buğda yaşıyoğum öğrenmek istiyogum. Belki onun için tabi ki zoğca zoğca biğ dil çünkü ı: mesela ı: böyle gibi ço:k fayklı anlamı olabiliğ, çok telikeli. Sık mesela çok, çok telikeli olabiliğ. Çünkü aynı aynı biğ kelime ı: fayklı biğ haf olsa ço:k ço:k telikeli olabiliğ ama o ne onun için çok önemli sen biliyosun bunu. Çünkü başka kişi mesela feysbukta Tükçe şey yazağ ama e: sadece Alman ı: Almanca böyle gibi yazağ. Peki bu a: haflağ Tükşe yazmıyoğ. Heğ zaman diyoğum lütfen olmaz bö:le. Olmaz böle çünkü çok çok önemli ı veya i yazıyoğsun. I: anlamı çok fa:klı olabiliğ. Lü:tfen yapma, lütfen yapma ama o düşünmüyoğ böyle. O düşünmüyoğ böyle. O yüzden zoğca biğ dil tabi ki ama Fğansızca da da: kolay diil.

İngilizce tabi ki olabiliğ. Ruzca mesela, Ruzca bikaç sene için öğrendim. O: da fayklı çünkü grameğ bence belki Tükçeden daha zoğ ama böyle gibi uzun biğ zamanda öğrenmedim. Ülkeye gitmedim o yüzden daha söylemem ama e: Tükçe buğda yaşıyoğsan heğ gün kullanıyosan çok iyi.

Elif: Siz burada Türk televizyonlarını mı izlemeyi tercih ediyorsunuz?

Bea: E: çok fayklı ı: ülkeden televizyon izliyoğum. Em: hepsi vağ inteynette şu an. Televizyon izliyoğum. I: peki şu anda çok İngilteğeden kanaı e: kullan kullanıyoğum ı: izliyoğum çünkü dağ ilginç ve yine biraz daha iyi İngilizce ı: yine dönmek için bu: dile. I: bazen Fğansızca ı: Fğansa Fğansadan a: ilgi ilginç biğşey vağsa o da izliyoğum. I: şu anda ı: Tük televizyon çok az kullandım, çok az izledim. A: ama özel biğ sebep yok.

Elif: Türk gazetelerini okuyor musunuz?

Bea: Sadece inteğnette çünkü ı: yeğli ı: biğşey bilmek istiyyoğum. Peki mesela feysbukta, Alanya adğes ı: en ye:li gazetesini. I: ve başka biğşey vağ çünkü neğde yaşıyoğum oğda hiçbiğ mayket böyle gibi biğ gazete ı: bulabiliğsin, bulamas. Peki onun için inteynette hepsi vağ. Oğda mesela Hüğiyet Miliyet hepsi ı: kuıanabiliğsin. I: inte:nette, mesela grupta ı: ilginç bişey vağsa ı: sen paylaşabiliğsin. Im: daha bilmek isteğsen inte:netin Miliyetin sayfaya giğebiliğim. Hüğiyetin sayfaya giğebiliğim. İsteğsem Alman ve başka ülkede ülkenin gazetesinde ı: oğda içine giğebiliğsin I: daha bilgi için.

Elif: İnternet işinizi çok kolaylaştırıyor.

Bea: Yüzde yüs yüzde yüs. Hem konuşmak için hem ı: iz izlemek için. Şu anda çünkü televizyon televizyonum bozuk. Peki inteğnetten izliyoğum. I: inteğnetsiz biğ hayat çok zoğ, kesinlikle çok zoğ.

Elif: İnternet üzerinden görüşmeler konuşmalar yapıyorsunuz.

Bea: Telefon ı: telefonda da bittim çünkü çünkü ı: inteğnetten ı: çok daha mümkünlük va. Mesela watsap veya ı: feysbuk mesinci kullanıyoğum. I: inteğnetin vağsa bunu kuıanağbiliğsin. I: o yüzden telefonun ı: yüzde belki belki beş yüzde beş kuıanıyoğum daha yok.

Elif: Alanya'ya geldiğinizde Türkçede daha çok zorlanıyordunuz.

Bea: Tabi ki.

Elif: Şimdi çok rahat iletişim kuruyorsunuz. Peki, yine şimdi zorlandığınız bir şey var mı? Mesela köylere gidiyorum dediniz oraya gittiğiniz zaman Alanya diyalektini anlayabiliyor musunuz?

Bea: Alla alla alla. Çok, çok ilginçti. I: aynı aynı biğ şey bugün. Biğ kişi 1: istemiyo:ğsa ben onu anlayabiliğsem. Sadece çok hızlı konuşabiliğ peki hemen hiç daha anlayamam 1: ve e noma:Í ve diyalekt çok vağ veya Demiğtaşa mesele biğ mağkette biğ kütüfanesi. I: bu kişi Hüseyin. I: o kunuşuğsa bilmiyoğum a: yüzde yüzde belki de kık anlayabiliğim çünkü çok çok bilmiyoğum belki sadece bir aksen bilmiyoğum e: ama e: buğda çok farklı aksent vağ biliyoğum.

I: inteğnette çok ilginç çünkü terete (TRT) habeginde oğda biğ kişi hava duğumun 1: diyosa bunu söylüyoğsa çok hızlı konuşu ve çok aksent vağ. I: Alanya televizyonda aynı. I: habeg e: izleğsen oğda biğ kişi onun onun Tükşe çok zoğ ama mesela 1: buğ hangisi unuttum, başka mesela enteve (NTV) belki ateve (ATV) habeg, o onun yüksek biğ Tüykçe vağ.

Elif: Standart İstanbul Türkçesi.

Bea: Evet. Heğ kelime anlayamam tabi ki ama onun Tüykçe çok güzel çok çok çok yüksek. Çok 1: açık. Bunu çok iyi anlabilğim evet.

Elif: Burada pazara da gidiyorsunuz. Pazarda konuşulan Türkçeyi anlayabiliyor musunuz? Başta anlayabiliyor muydunuz?

Bea: Önemli diil. Mesela 1: Gazipaşa'ya gitmeyi çok seveğim. Oğda 1: pazağa 1: gideğsem 1: çok kişiye konuşuğum. Otuğuyyoğum. Çay içeğim. I: ben ko:kmamam. Ko:kmamam 1: orda oğaya gideğsem. I: gülüyoğuz 1: konuşuğuz çay içeğiz. Bişey alıyoğum, almıyoğum, yine gidiyoğum.

Elif: Yapılan esprileri de çok rahat anlayabiliyorsunuz o zaman.

Bea: Olabiliğ.

Elif: Yapılan Türkçe esprilere çok rahat karşılık verebiliyor musunuz?

Bea: Bilmiyom bilmiyom. Oğaya gideğsem çok açi açiğim. Çok açık biğ kişiyim. I: çünkü ben 1: turist gibi mesela belki onun için. Bak, pazağa gideğsen veya mekeze gideğsen benim giyim tuğist gibi deil anladın mı?

Elif: Evet, evet.

Bea: I: giyim bence önemli. Böyle gibi açık çıplak gibi giyim yok. I: tuğistleğ böyle yapa:sa tamam. Ben bazen çok çok nefret edeğim bunu ama ben düşünüyüğüm hangi ülkedeyim. Hem ya: kiş kişin önemli değil ama yazın ı: düşünüyüğüm ı: belki belki oda oda biğ bişey vağ çünkü biğaz daha ı: kapalı olsa. Ya kapalı yok ama çok açık olmaz bunu çok nefget edeğim.

Elif: Aslında siz çok güzel bir şey söylediniz. Yerine göre. Ülkeyi tanıyorsunuz kültürü tanıyorsunuz ve siz buranın yerelisiniz aslında.

Bea: Yeğleğşim, yeğleştim.

Elif: İnsanlar önce dış görünüşe bakıyorlar. Daha sonra konuştuğça sizi anlıyorlar ama bu çok önemli.

Bea: Evet, evet.

Elif: Dün birisiyle de konuştum. Başörtü kullanmaya başlamış bir Alman aksesuar olarak.

Bea: Tamam olabiliğ.

Elif: Dedi ki ben başörtü kullandıktan sonra pazara gidince insanlar daha farklı yaklaşıyorlar. Yanımdaki arkadaşım açıkltı ona daha farklı davranıyorlar. Ben başörtüyü aksesuar gibi kullanıyorum dedi, bana daha farklı davranıyorlar. O geldi aklıma.

Bea: Evet evet kesinlikle bu bu bu çok ı: buğda önemli bişey. Çünkü ı: başöğtüsü kullanıyoğsan ı: kesinlikle fayklı sana bakıyoğ kesinlikle ama bence önemli deil önemli deil.

Elif: Tabi ki önemli değil ama ben de buraya gelince hemen farklı olduğum anlaşılıyor. İnsanların bakışlarından anlayabiliyorum. Her ne kadar Türk olsam da Türkçe konuşsam da onlar için ben de yabancıyım.

Peki hiç konuşmalarınızda atasözü deyim kullanıyor musunuz ya da karşı taraf kullandığı zaman atasözlerini deyimleri anlayabiliyor musunuz?

Bea: Evet atasözü biliyorum. Evet ama az biliyoğum. Tabi kesinlikle az biliyoğum.

Elif: Peki etrafınızdaki insanlar deyim, atasözü ya da kalıp ifadeler kullandıkları zaman anlayabiliyor musunuz?

Bea: A: az az az. I: bazen 1: özel özel sayfalağ gidiyoğum feysbukta çünkü bunu 1: bence çok ilginç biğşey. I: Alman ve Tüyk 1: atasözleğ 1: nasıl böyle ama çok zoğ çok zoğ biğşey ve az az biliyoğum.

Elif: Bir şey okuduğunuzda anlamadığınızda o zaman ne yapıyorsunuz, birine mi soruyorsunuz yoksa sözlüğe mi bakıyorsunuz?

Bea: Bakıyoğum tabi ki gene:lde bakıyoğum. I: sözlüğüm heğ zaman vağ. Mesela 1: iki şu andaki smartfon herkez, 1: çok kişi kullanıyoğ. Oğda sözlüm heğ zaman vağ. I: fayklı dilleğ yüklü dil. Peki dışağıya gideğsem 1: gene:lde heğ zaman 1: sözlüm benim yakında. I: peki bende sık sık başka kişi yağdım ediyoyum. I: dışağda 1: vağsam 1: ben biğşey bilmiyoğsam genelde sözlüğüme bakıyoğum çünkü bence çok önemli biğşey bilmiyoğsam. Hepsi bilemem, imkansız. I: ama sözlüm 1: şey yılağca önce, yılağca önce 1: benim biğ kitabım oldu. I: arabamda koydum ama iyi ki şimdi telefonda bunu kullanabiliğsin. I: bunu çok daha kolay ve çok yakında olabiliğ.

Elif: Bürokratik işlerinizi hallederken Türkçede zorluk yaşıyor musunuz?

Bea: Ah: bence he ülkede büğokrati vağ ama 1: çünkü mesela belediye gideğsem tapu tapuya gideğsen 1: oğdaki kelime kulllanıyoğsan oğdaki ne ne ne lazımsa daha zoğ çünkü özel biğ Tüykçe bilmesi lazım. I: mesela ben makemeye makemeye gittim 1: ayrılmak için. Yine bu kelime çok fakli çünkü gene:lde bunu öğrenmiyosun ama 1: tabi ki 1: biğ soğun vaysa a: ne oldu bu ne. Hekesin için 1: yaban bi ülkeye gideğsen sen düşünüyoyğsan belki belki daha zoğ ama bence he ülkenin büğokrati aynı 1: ama 1: yaban bi ülkedesin. I: belki düşünüyoyğsun bazen daha daha zoğ o. Ben ben düşündüm buğda yaşıyoğum. Daha önce bakmam lazım. Ne lazım, mesela 1: ikametim için. E: Tüyk Tüyk ehliyetim de aldım. I: ne lazım için bunu almak için bunu daha hepsi vağ. Başka kişinin pğoblem a: bu ne lazım bu ne lazım, neden böyle gibi. Lütfen biz böyle gibiyiz Tüykiyedeys. Peki bunu lazım. Al, sonğa oğaya git. Başbuğı yap ama 1: böyle gibi kişi vağ. Hem 1: belki bi kişi olumlu belki bi kişi olumsuz düşünüyoyğ. Sen biliyoyğsun bi bağdak su vağ. Yağım bi kişi diyo a: ya o: ne.

Elif: Bardağın dolu tarafı boş tarafı.

Bea: Heh böyle gibi olumsuz ve hem olumluz kişi vağ. Ben düşündüm tamam az kaldı. Başka kişi a: hiç böyle gibi dedi, 1: fakli. Ben gene:lde olumlu düşünüyoyğ, düşünmeyi deniyoyğum çünkü hayatım (kısa) e: zoğ. E: ben ya:lniz yaşıyoğum Tükiye'de kocan

yoksa bazen daha zoğ. O yüzden bazen e: savaş gibi. Sitemizde de çok soğun daha soğun vağ maalesef.

Elif: Çünkü erkek egemen bir toplum.

Bea: Olabiliğ ama ben düşünüyöğüm tamam e: oğum oğumlu bişeye düşünmem lazım. Daha kolay ı: hayatım olacak. Bazen biğaz zoğ. Ben de bazen ağılyöğüm e: ama sonğa düşünüyom lütfen buğda yaşabiliğim ne kadağ güzel manzağ biğ manzağa vağ. Oğumlu düşün tamam. Hayatım neğesi. Ben iyi ki ben a: sağlığım, sağlığım iyi. O peki ı: başka kişi hastaneye gitmek lazım. Ben ben ben gitmemem lazım. İyi ki bu yüzden böyle gibi ben ben ben şimdi biğaz daha yaşlıyım ama iyi ki inşalah böyle gibi hayatım devam edebiliğ ve poblemler heğ zaman vağ, neğde yaşıyosun heğ zaman biğ pğoblemler vağ ama önüne bakmak lazım. Böyle gibi.

Elif: Hayatı çok iyi çözümlemişsiniz.

Bea: Evet, çözüm bulmak lazım. I: sadece a: bu kötü kötü kötü, yağıdım yok ama çözüm çözüm bulmak lazım. Başka kişiyeye ı: gitmek lazım belki. Lütfen kim yağıdım edebiliğ. Feysbukta ne kada güzel biğ mümkünlük. Lütfen kim böyle gibi belki biliyoğ. Mesela ı: biğ kişi ı: bişey isteğsen senin gibi ı: sen Luize belki soğdun kim kime gidebiliğim, o sana söyledi tamam bakalım belki Bea Beyaya gidebiliğsin. Şu anda buğda otuğuyöğüz. Bu: çok önemli ama çözüm lazım. Sadece böyle gibi a: a: bilmiyoğ, bilmiyoğ çözüm yok.

Elif: Çok iyi analiz etmişsiniz hayatı bu biraz tecrübeyle orantılı. Peki sitede oturuyorsunuz. Komşularınıza hitap ederken nasıl hitap ediyorsunuz?

Bea: Hitap etmek anlamadım.

Elif: Hitap etmek, seslenmek.

Bea: E: fakli fakli. Böyle gibi fayklı vağ. Mesela Bahağ Hanım ı: belki benim aynı yaşımda ama o bana heğ zaman diyo Bea Hanım. I: ben sadece Baha Bahar diyoğüm. I: ben ben de öğrendim çok yaşlı bi kişi olsa mesela teyze teyze böyle gibi diyoğüm. Böyle gibi öğrendim buğda yaşa yaşıyoğsan öğreniyosun. Mesela yeni biğ kişi vağsa, Cengiz abi dedim. Benim için o vağ, tamam belki yanlış oldu. Bilmiyoğüm böyle gibi dedim.

Elif: Yoo gayet doğru.

Bea: Evet, evet evet. Mesela benim aynı yaşında ı: genç bi kişi genç a: abla yaşlı bi kişi olsa ben de diyoğum abla. I: böyle gibi olabiliğ. Evet kullanıyom.

Elif: Peki böyle hitap ederken zorlanıyor musunuz?

Bea: Hayığ hayığ.

Elif: Mesela abla mı desem teyze mi desem diye düşünüyor musunuz?

Bea: Hayığ. Hayığ, öğrendim. Öğrendim çünkü bak buda köpekleğimden önce daha gezdim. Daha komşuya gittim ı: ama şimdi biğaz daha ama o zaman böyle gibi sık sık ben otuğdum sadece dinledim. Böyle gibi daha çok öğrendim.

Elif: Kulak doldu sonra konuşmaya başladınız.

Bea: Evet evet evet evet çünkü ı: yılağca önce e: komşuya gittim. Habibe mesela oğda bikaç kadınlağla o böyle gibi yaptı.

Elif: Onun adı ne? Biliyor musunuz?

Bea: I: ben de biliyoğum.

Elif: El işi.

Bea: Yok.

Elif: Birşeyler mi örüyor. Örgü. Biz ona el işi diyoruz.

Bea: Evet evet. Otudum beğabey. Em: bazen kadınlağla beğabey sobet ettik hiç anladım. Belki yüzde yimi ama benimle beğabeğ sobet etmek istedi. Biz biras fayklı konuştu. Daha daha kolay benimle konuştu ama bazen ı: yıl bazen a: saatleğce otudum, sadece dinledim. Çok ilginçti çünkü benim için deys gibiydi. Am: yine benimle ı: konuş konuşmak istedi. I: biğaz daha kolay Tükçe konuştu benimle. Yine iyi oldu ama benim için çok çok iyiydi. Çok iyiydi ama ben ben böyle gibi mütişim çünkü ben düşünüyoğum böyle gibi otuyuşoysan çok iyi öğrenebiliğsin.

Elif: Siz bilinçli bir dil öğrencisisiniz. Nasıl öğrenmeniz gerektiğini çok iyi biliyorsunuz.

Bea: Mesela ben ben ben dinliyoğsan çok iyi öğrenebiliğsin ama kolayımı kapatıyosan hiç hiç öğrenebiliğsin.

Elif: Çok güzel söylediniz.

Bea: Atasözü benim. Bea'nın Bea'nın atasözü.

Elif: Cinsiyet, dili şekillendiriyor. Peki siz kadın olduğunuzdan dolayı erkeklerden daha farklı konuşuyor musunuz?

Bea: Olabiliğ ama bilmiyom. Az az az az yaptım çünkü e: bişey vay. Mesela Demiğtaşa gideğsem mayketler vağ. Mayketçi vağ ama genelde ekek. Bikaç hafta önce Demiğtaşa gittim. Oğda yeni biğ maket açtim. Fatoş. A noğmaÍde ekekleğ için ama içindeydi. I: ben ben düşündüm a bu anahtağcı a ben belki bana yağdım yapabili ama onun eşi yoktu. Peki o vağdı üç üç çocuklağla. E peki hemen oğda otuydum. O bana teklif etti, lütfen kahve içeğ misin böyle gibi. Kesinlikle yağım saat oğdaydım. Peki ama gene: lde oğaya gideğsen eykekleğle ama benim için fayk etmez. E: ama böyle gibi.

Elif: Mesela siz de marketçiler erkek ben de kadın olduğum için daha dikkatli konuşmalıyım gibi düşündünüz mü?

Bea: Yok yok hiç ben hiç hiç. O yüzden Demiğtaşa heğkes beni tanıyoğ. I: bazen mayketçi, ı: mesela oğda bi yoğgancı vay yoğgancı vay, bazen beni telefo edeğ. I: yaban yabancı ı: o yaban müşteri gelse yağdım lazımsa o beni arıyo tercüman ediyoğum. Böyle gibi bikaç defa yaptım. Yağdım ettim. Böyle gibi yağdım ediyoğum. Oğda heğkez biliyoğ. Ben ben biliyoğum. O onun heğkes benim telefon numagam bilmiyoğ. Bunu yapmıoğum ama ı: sık sık oğaya gidiyoğum, oğda çay içerim, biğaz sohbet ediyoğuz. I: teklif ben yaptım. Lütfen isteğsen beni arabiliğsin. Yağdım edebiliğsem, çok mutluyum. Böyle gibi ba:zen yaptı o yüzden. Tabi ki noğmaÍde e: Bea Hanım böyle gibi yapmıyoğ. Açık oğda gezmiyoğ, sobet etmiyoğ, otumuyoğ ama ı: ben mesela ben onun eşi de tanıyoğum. Yogancının eşi de tanıyodum. E: peki o zaman biğ ı: güne, iki gün için ı: öğlede öğlede oğdaydım. Hemen o beni ı: teklif etti o beni yemeğ için. O dedi tamam beğabey gidelim, çok güzeldi. Beğabey yedik ı: çünkü o kişi beni de tanıyo. I: onun eşi eşıleği beni tanıyoğsa hiçbiğ soğun yok çünkü böyle gibi heykez tanıyoğ. A bea, tamam buğda beğna adım.

Elif: Aa Berna da çok güzel bir isim. Eski başbakanlardan birinin eşinin ismi.

Bea: A öle mi? Biliyo musun ı: Berna Berna'nın anlamı ne demek?

Elif: Anlamını bilmiyorum.

Bea: Yiğit, genç. Bence çok iyi.

Elif: Size çok yakışmış.

Bea: Peki o yüzden e: ben düşündüm Bea gibi. Aynı Bea adım. Bi kişi dedi tamam Berna ve buğda başka kişileğ otuğuyoğsan ben diyoğum Beğna. Çünkü onla onlağ için daha kolay. Bea böyle gibi kolay değil ama bak on biğ buçuk sene buğdayım Beğna.

Elif: Berna ismini size çok yakıştırdım. Berna modern güzel bir isim.

Bea: Bu, bu bu Beğna çok seviyoğum.

Elif: Güzel bir isim bulmuşsunuz. Peki Bea Hanım Türkçeyle birlikte beden dilinizde de değişiklik oldu mu? Türkler gibi beden dilinizi kullanıyor musunuz?

Bea: Zaman zaman tabi ki.

Elif: Mesela örnek verebilir misiniz, aklınıza geliyor mu? Ya da Türklerin kullandığı hangi hareket sizin için enteresan?

Bea: Bilmem.

Elif: Mesela hayır demiyorlar. Cık diyip kafalarını kaldırıyorlar.

Bea: Evet, evet evet. A: tamam tamam tamam. Böyle gibi ben de kullanıyoğum. Evet evet evet. Çünkü bu çok seveğim. E: Bazen çok ilginç ı: çocukla. Böyle gibi bazen çok ilginç sadece beş yaşında ama ___ yapığ. Evet evet evet ya başka ne vağ. Bana biğ öğnek veğ ama biliyoğsam kullanıyoğum tabi ki.

Elif: Otomatik olarak kendiliğinden mi oluyor el kol hareketleri?

Bea: Evet, evet, evet. ___ mesela bunu baktım, öğrendim kuñanıyoğum tabi ki.

Elif: Çocuklar var dediniz sitede. Gençler var. Bazen onlar farklı konuşuyorlar. Onlarla rahatça iletişim kurabiliyor musunuz? Gençler aralarında bazen farklı bir dil kullanıyorlar. Hiç dikkat ettiniz mi?

Bea: Yo:k yo:k. Ben ben e: benim yakın çok çocuklağ vağdı. I: sobet etmeyi çok iyi başladık. O beğabey otuduk hiç soğun olmadı ama bunu anla benim için bazen ı: çok çok genç oldu I: bazen benim için çok zoğdu anlamayı ı: ama hiçbiğ soğun olmadı. Hayığ hayığ.

Elif: Hiç problem olmadı.

Bea: Yoğ bişi anlamadım. I: onun baba veya onun annene baktım. Ne demek böyle gibi soru da hemen soğdum ama ı: çok ilginçti.

Elif: Peki Bea Hanım on bir senedir burada yaşıyorsunuz. Türk kültürünü de yakından tanıyorsunuz. Türklerle iç içesiniz. Daha çok Türkler var etrafınızda. Peki Türk kültürünü yakından tanımanın Türk kültürünün içinde olmanın dilinize etkisi oldu mu ? Dilinizi geliştirdi mi? Mesela burada bir cenaze oluyor. Cenazede ne söylemeliyim, nasıl baş sağlığı dilemeliyim ya da birinin doğum günü olduğunda nasıl kutluyorsunuz? Bunları öğrenmenizin dilinize, hayatınıza nasıl katkısı oldu?

Bea: Mesela biğ böyle gibi 1: fayklı töyene gittim. I: heğ zaman gözleğim çok açık, kulağim çok açık çünkü öğrenmek istiyοğum. Ben yanlış bişiy makmak yapmak istemem. O yüzden çok dikat ederim. I: ne yapar. Ben ne yapmam lazım. Giyim nasıl olması lazım. Böyle gibi yapıyοğum. Çünkü ben 1: tuğistle böyle gibi düşünüyοğ ama ben 1: daha önce böyle gibi ne yapmam lazım ve ne giyim lazım böyle gibi soğuyοğum. I: çünkü ben bence 1: buğda yaşıyοğsan çok.

Elif: Siz buraya adapte olmak için her şeyi düşünmüştünüz.

Bea: Evet, evet, evet. Çünkü ben 1: ben ben o zaman bilmiyοğdum ama şimdi 1: çok uzun biğ zaman vağ buğa yaşıyοğum. E: ve he zaman yine belki bişey olacak ama e: ben ben ben yanlış bişi yapmak istiyοğum. O yüzden ba:zen önce bişey olsa ben ben soğuyοğum 1: bu mu veya tamam gene:lde ağabam ile geliyοğum. Oğda içinde faykli giyim olabiliğ, faykli bişey olabiliğ. Böyle gibi mümkünlük benim için. Bu şey değışmek için mümkünlük olacak. I: böyle gibi düşünüyοğum, evet.

Elif: Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınızda ne size farklı geliyor?

Bea: Ama 1: peki 1: büyük biğ şeig de köyünden çok faykli. Mesela 1: Alanya meykez meykezinde tamam oğda yaşmıyοğum ama o kişi çok daha modern, çok fakli düşünüyοğ. Çok fakli giyim o vağ ama ben dışağda otuyom. Peki ben 1: şimdi daha az ama daha önce çok daha köye gittim. I: köyüne gittim. Peki oğdaki kişi çok fakli. Mesela 1: bundan üç buçuk kilometre daha. I: bayanlağ mesela 1: çiftliğe gide:yse onun giyim mekezinden çok fakli. Çünkü e: başka sen düşünebiliğ ya mekezinde çok kişi bi gülük bakağ da bakağ yok ya I: ofisinde çalışıyοğ, böyle gibi buydaki kişi çiftlikte çiftlikte çalışıyo. I: kesinlikle böyle gibi yok. I: o elleğinde elleğinde elleğim ile çalışıyo, meğkezinde 1: daha kafalağıyla çalışıyοğ.

O yüzden bu kişi çok fayklı. Aynı aynı ülkede kesinlikle 1: ben biğ kişi tanıyοğum 1: o da namaz namaza beş defa. Buğda bilmiyοğum, 1: belki oğada ama Almanya'da bunu çok

fakli kişi tabiki. Klty fayklı ama Almanlara da kişileğ mesela Katolik vağ. I: oğda ı: başka kişiden fakli dşnyoğ ama fayk nasıl bilmiyoğum.

Elif: Burada 11 senedir yaşıyorsunuz ve kültürün bir paręası da din. İslam diniyle ilgili tabii ki bildikleriniz var. Burada oğrendiniz.

Bea: Evet, evet çok önemli. Mesela ı: ı: ben bikaç fakli tğene gittim. I: yemekten sonęa heğ zaman namaz. Ben de aynı yemeğe bittim. Hemen baktım, yaptım. Aynı düşünüyoğum böyle gibi. Ya hep aynı yaptım.

Elif: Dini literatüre ait kelimeler biliyor musunuz? Mesela Türkler çok inşallah, maşallah, hayırlı olsun gibi kelimeleri kullanıyorlar.

Bea: Tabi ki tabi ki şkğ şkğ çok şkğ.

Elif: Kullanıyor musunuz hiç?

Bea: Evet evet tabi ki çünkü bu mesela şkğ böyle gibi a: ı: kitapta yok. Bunu insanılağdan ı: oğrendim. Bunu çok evet evet. Bunu çok kullanıyoğum. Çünkü ı: kitapta bu kesinlikle oğrenmedim. Kitaptan bunu oğrenmedim. Bu insanılağdan oğrendim. Çok şkğ a: böyle gibi. Bişeğ dinleğsem ı: belki daha sonęa kitapta bakıyoğum a: ama genel bulamam peki dinleğsem kullanıyoğum. Evet evet şey bazen kişi çok o başka kişi için çok sürpriz çok bi sürpriz. Çünkü onda neğden oğrendi o ama gibi açık kulaklarımı çok açık böyle gibi ı: çok önem çünkü bu yerleş yerleşmek için en önemli.

Elif: Evet bunlar bizim dilimize yerleşmiş.

Bea: Ne zaman maykete gideysen kolay gelsin en önemli. Böyle gibi başlıyoğ. Böyle gibi hepsi başlıyoğ. Buğaya geldim bu bu bu şifti tanımadım. I: buğda çalışıyoğ ama buğda geldim, meğaba dedim, kolay gelsin sonęa biyaz baktım çünkü ayılağca buğdayım. Böyle gibi başlıyoğ. Böyle gibi başlıyoğ.

Elif: Bunlar iletişimin anahtarları.

Bea: Evet evet hepsi aıyoğ. Böyle gibi başlıyoğsan hepsi aıyoğ. Sonunda glyoğsan, kalbin e: kalbin aağsan heykes biliyoğ. Ah kim o ah tamam tamam

Elif: Siz Türkçenin ve Türk kültürünün şifrelerini zmşsnz.

Bea: Evet, deniyoğum. Deniyoğum.

Elif: Denediğinizi söylüyorsunuz ama bence tamamlanmış.

Bea: Çünkü biğ kişi ko:kaysa böyle yapmıyoğ. Merhaba, oturuyoğ. Hayat hayat ne kada kısa. Hayat ne kada kısa. İnşallah bikaç daha sene daha böle yaşabiliğim ama kim biliğ belki bikaç hafta sonğa e: hasta olucam.

Elif: Biz şöyle diyoruz, Allah uzun ömürler versin.

Bea: Ama hepsi olabiliğ kim biliğ. Şu anda hepsi çok yeni ama kim biliğ hepsi olabiliğ. Belki belki bikaç hafta sonğa çok kötü bişi olacak. Kanseğ, hepsi olabiliğ. O yüzden, şu anda yaşıyoğuz. Şu anda hava çok güzel. Biz 1: plajın çok yakın otuyuoğuz. Önemli bunu yağın ne olacak belki migren yine gelicek. Kim bilir. İnşala eve döneğsem köpekleğimle yine geseğsem daha yine iyi olacak. Ama şu anda önemli kon. Bunu çok çok önemli ama çok kişi sadece olumsuz düşünüyo ve 1: güzel güneşli biğ gün olsa o: hayığ hayığ diyo. Böyle gibi hayat güzel olamas.

Elif: Bea Hanım çok teşekkür ederim. Güzel bir sohbeti benim için.

Bea: Ben de ben de.

EK 2. Ses Kayıtlarının Analizi - Beate Meyer İşözen

AD-SOYAD: Beate Meyer İşözen

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Almanya’da tekstil firmasında çalışandı, Türkiye’de işletmeci.

YAŞ: 52

KAÇ YILDIR ALANYA’DA: 1997’den beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, Rusça, İngilizce

MEDENİ DURUMU: Evli/ Türkle evli

Elif: Merhaba Beate Hanım. Bana biraz kendinizden bahsedebilir misiniz?

Beate: Ya ben 1: on yedi kasım bin dokus yüz atmış dokus Do:u Almanya’da do:dum. O:da ım: kreşe gittim, sonra no:maı okuı. Sonra lise: biti:dim. Ondan sonra ım: ziraat şey mühendis gibi bişey okudum ama duva: yıkı:ldıktan sonra bin dokus yüz seksen dokus ben e: onu bitir bitirmedim. Onun karar onun kararsı verdim. Anne baba biras küsmüş bana ama neyse. Sonra Hamburka Hamburk gittim. O:da e: başka biğ em: bişi okudum daha. Ne diyosunuz ona? Böyle toptancı gibi bişi okudum. İmpo:t export. O:da büyük büyük biğ fiğmada tekstil fi:mada çalıştım. Ondan sonra bikaç defa Tüykiye geldim. Alanya’ya geldim. Alanya çok sevdim. Annem beraber geldim ik defa ve kadeşim. Bu:da ikinci defa: eşimle tanıştım Alanyadaki plaj plajda. O da tatile ge:lmiş. O da as aske:lik biti:di o zaman. Ben de tatile ge:ldim. Öyle tanıştık.

Elif: Sizi ikna etti.

Beate: Ya işte tanıştık. Sonra ben tabi ki Almanya’ya döndüm. Çalışma: devam ettim. O da aske:lik biti:di. Im: sonra bikaç ay sonra tekra ge:ldim. Ondan sonra tabi ki 1: napacaz bi karar vermen vermesi gerekiyor. Napıcaz düşündük. E: O diyo, ben bi restoran açmak istiyorum. Onun en büyük rüyası o. Aslında o 1: da: önce ım: repe:lik yaptı bu:da e: yabancıların.

Elif: Almanca rehberlik.

Beate: Yok Almanca değil, İsveçleğ, Norveçleğ için. Yok tur yaptı aslında.

Elif: He tur. Çok güzel. Günlük tur.

Beate: Günlük ya da büyük tu:lağ da yaptı aslında da eski zamanda ama ı: ben beni tanıdıktan sonra işte kara: ve:miş biz bi restoran açıcaz berabæ. Öyle bi kara: ve:dik, deniyelim dedik. O zaman ben yimi atı, yimi yedi yaşıdayım. Da: çucuk yok. Ya şimdi yapmasan hiç bi: zaman yapamassın. Ö:le düşündüm için ge:ldim. Bin dokus yüs doksan yediden beri AÁanya'da yaşıyorum.

Elif: Peki Beate Hanım, Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Beate: Ya ben e: Doğu AÁmanya'da e: Rusça okudum ilk yabancı dil, sonra İngilizce. Ondan sonra burda Tü:kçe ö:renmeye çalıştım. Tabi ki bana çok zo: ge:ldi. İngilizce de tabi ki iyi diildi o zaman. O da va:dı. Ne dicem. Tabi ki o zaman burdaki ım: eşim İngilizce çok onun İngilizce çok iyi olduğu için o:dan çok fazla Türkçe öğrenmedim. Buğdaki çalışanla:dan hiç İngilizce Almanca bilmeyenler aynı çucuk gibi öğrendim. Tabak ne demek, maydanos, dere otu işte restoran kelimeleri ilk önce. Bi de bi kurs yaptım Almanya'da. Eşim yeni tanıştım bir sene falan. Dedim ah Tükçe öğrenmem la:zım bişe anÁamıyorum burda. Gittim Almanya'da bi kurs yazdırdım ama o bilmiyodu. Üç ay falan bir kuys yaptım orda. Ama pek fazla bişey tabi ki üç ay çok fa:kli bi dil oldu: için.

Elif: Almancadan çok farklı.

Beate: Çok farklı. Hiç kel. Sadece şöyle öğrendim. Böyle ha:fleri öğrendim. Bir basit bir bir ı: sentins, ne diyosunuz.

Elif: Cümle.

Beate: Cümle kurdum, böyle koÁay koÁay şeyleri ya az bişe öğren. Tabi ki o da bana ya:dım etti sonra, en sonra.

Elif: Temel seviyede öğrendiniz.

Beate: Aynen öyle.

Elif: Peki Rusçanız, İngilizceniz hangi seviyede size göre?

Beate: Rusçada artık fazla bişe ka:lmadı. Tabi ki otuz sene geçti. E o zaman temel dicem. Temel ve biyaz tabi ki tarım okudun zamanda o zamanda Rusça dersimiz va:dı. Oda bir sınav falan yaptım ama a:tik hiçbişe ka:madı. Böyle. Çok az, bikaç kelime vay. Bazen ı:

Rus müşteri geldi zaman anlamağa çalışıyorum. İşte aynı şeyde. I: bizim restoranta çok yabancı geliyo ya Denima:ka bilmiyorum ki İsveç, Norveç. Bi kuşağımdan anlamağa çalışıyorum tabi ki fazla bir şey yok. İngilizce da şu anda iyi konuşabilirim müşteri beraber. Bu kadar. Çok iyi bi İngilizce diil. Çünkü bazen eşim beraber şey film seyrediyorus İngilizce. O da tabi ki çok farklı. Çok zor bazen geliyo bana. Ama anlamağa çalışıyorum.

Elif: Almancanın dışında en iyi bildiğiniz Türkçe.

Beate: Aynen öyle. Öyle. Öyle a:tik oldu.

Elif: Peki burada sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Beate: En fazla a:kadaşım ha:la Alman oluyolağ. Evet çünkü ya bizim ay:ni ya benim gibi ay:ni problem yaşamışla:. Ben birkaç sene önce mesela Tük vatandaşı o:İdüm. O, o problemleri, işte bürokrati problemleri a:yni zamanda yaşadık. Çocuklar, koca, evlilik, Tü:kiye’de yaşamak. O problemleri paylaşıyorus. Çünkü bis ben şimdi yi:mi sene bu:dayım. Ya yi:mi sene olacak bu sene. Ama hala yabancı olarak hissediyorum ve tabi ki yabancıyı ve hala yabancı kalacağımı biliyorum. Ev şey even İngilizce.

Elif: Hatta.

Beate: Çocuklarım da ba:zen tabi ki onla da tabi ki daha fazla Tük oluyola, benim gibi deil.

Elif: Peki çocuklarınız kaç yaşında?

Beate: Bizim iki tane çucumuz vay. Oğlumus ım: on sekis yaşında. Yonas, Yonas Ekrem. Dedenin ismi de vay.

Elif: İki isim.

Beate: Evet. Bi de e: bi kızımız var. Zara Mileyna. O şimdi on altı yaşında o:İmuş.

Elif: Çocuklarınızla hangi dilde konuşuyorsunuz?

Beate: Ya bazen karışık konuşuyorus. Evde çoğun ben Almanca konuşuyorum. Bi yere gittiği zamanda Almanca konuşmak istiyorum zaten öyle. Çünkü benim Tü:kçe hala çok iyi o:lmadığı için. Konuşabilirim herkele ama tabi ki Alman dili benim.

Elif: Çocuklarla Almanca konuşuyorsunuz.

Beate: Ya onlar da istiyola: zaten. Onlar mesele bi yere gittiği zaman diyolağ anne Almanca konuş. Belki utandıği için, belki ı: annesi hata yapıyo: bazen kimse onu fa:k etmesin.

Elif: Siz de çok iyi konuşuyorsunuz.

Beate: Neyse. Çalışıyorum ya ama tabi ki kaç sene yi:mi sene şimdi geçti ya. Yi:mi sene demek çok yavaş yavaş ö:rendim.

Elif: Beate Hanım, şimdi Türkçe konuşurken zorlandığınız yerler var mı?

Beate: Var tabi ki. Mesele bi doktoğ gittiği zaman, politika. Mesela eşim gazeteler okuma çok seviyo. Ben de gazete okumağ alıştim bikaç sene ama zo:luk çekiyom. Ya anılamıyorum anılamağa çalışıyorum tekra: okuma çalışıyorum bi iki tane kitap da okumağa ama basit kitapla: okudum tabi ki.

Elif: Eşinizin ailesiyle hangi dilde konuşuyorsunuz?

Beate: Çoğunda Almanca ama tabi ki eşim oldu: zaman berabè Türkçe konuşuyoğuz tabi ki ya da şimdi biz mesela ı: on gün berabè eşimin aileyi yanında gittik. Adana'da yaşıyoía, halaía berabè. Bikaç gün ka:ıdık. İşte o zaman tabi ki.

Elif: Mecburen Türkçe.

Beate: Ya Türkçe. Almanca çok azdı.

Elif: Adana'da konuşulan Türkçeyi anlayabildiniz mi?

Beate: Eşimin aile çok düs Türkçe konuşuyola onun için hiçbiğ zaman zo:ıanmadım. Ama tabi ki başka yere alışveriş me:kezi bi yere gittiği zaman konuştum insanlağ bazıları tabi ki fa:klı konuşuyoía ve zo:lanıyorum. Özellikle ama en fazla zo:landım Alanya'da aslında oldu.

Elif: Alanya'da.

Beate: Evet.

Elif: Burada insanlarla konuşurken ne zorluyor sizi?

Beate: Ya işte hızlı konuşuyoía fa:klı kelimeleri kullanıyoía bi baharat için bişey için. Diyelim patlıcan batlıcan diyoía bu:da mesela. Ö:le kelimeleri tabi ki alıştim. Ya da semiz

otu va:. Semiz otu ne diyola: tömek mi. Hatılamıyorum şimdi ama duydum zaman aytık tabi ki yavaş yavaş.

Elif: Ben de ilk defa duyuyorum.

Beate: Türmikan türmikan semiz otu türmikan.

Elif: Evet, ben de ilk defa duydum şimdi.

Beate: Evet, ya eşim de aynı şek o da bilmiyo ba:zen. O da sor sormak is, o da. Şimdi Türk bile herkez bilmes.

Elif: Türkçe öğretiyorum ama buranın ağzını bilmiyorum.

Beate: Tabi ki. Bazen özellikle köylüle çok hızlı konuşuyola:. Fa:k ettim. Bi de düz değil böyle kelimeleri bö:yle ya bi hamur gibi yoğuruyor. Böyle ke konuşması bana göre. Kuíağım alamıyo işte. Bi daha soruyom. Lütfen biraz daha yavaş konuşabiliğ misiniz? İşte o da mesele benim çocukla: küçükken çok zo:ladım okuía gittiği zaman. Ya çok öğretmenleğ, dokto:lağ çok hızlı konuşuyolağ. Bana göre hızlı konuşuyolağ. İşte sülüyorum o zaman. Ya bazen o kadağ değışik konuşmağa başlıyola: sanki aptaım. O da vağ.

Elif: Çok yavaş konuşuyorlar ya da yüksek sesle konuşuyorlar.

Beate: Olabiliğ olabiliğ. Evet. O da vay.

Elif: Türkçenizi daha da geliştirmek için bir şeyler yapıyor musunuz?

Beate: Şu anda hiçbirşey yapmıyorum ama tabi ki kursa gidicem mi gitmicem düşündüm ama.

Elif: Hangi kursa?

Beate: Ya buğda Tükçe kuys veriyolar. TÖMER, böyle bi okul vay. Ya da ı: tabi ki devletten belediye bu:da Alanya'da belediye çok kuys veymiş yabancııara ama benim için belki çok basit geliyo şu anda benim fa:klı onun için.

Elif: Sizin konuşmada seviyeniz ileri.

Beate: Olabilir ya. Şu anda benim problem konuşmak a:tık değil. Benim problem yaz. Ya:zmak mesele.

Elif: Yazarken zorlanıyorsunuz.

Beate: A:ynen öyle. Gittik iki sene önce bi ofise, gittik kızım için bir yeni nüfus cüzdan bastırmak için. Oğda bi tane şey yazıcaktım, ne diyosunuz ım: neyse bişey yazıcaktım. Biras bana yardım edeğ misin söyledim. Kızım da dedim hadi sen yaz. O zaman ben sade imza yazıyım. Çünkü tamam ben gazete okuyorum, kitap da okudum bikaç tane ama tabi ki e: üyelikle stres içe:sinde hata yapıyo:sun ya ben yapıyorum.

Elif: Bu çok normal.

Beate: Bi de mesela şu anda hep esemes whatsupta herkes tabi ki o:da. Benim mesele e Çağla:’ın kız kardeşle bana esemes yazıyoía. Bi de değışik tiplere yazıyoía. Hataíi de:il de böyle konuşması göre yazıyoía.

Elif: Kısaltmalar kullanıyorlar.

Beate: Kısaltmaía: kullanıyola:. O: benim için çok zo:.

Elif: Sosyal medyayı kullanıyor musunuz?

Beate: Kullanıyorum as bişey ama feysbuk kullanıyorum, wets ap. Ö:le şe:ler.

Elif: Hem Almanca hem Türkçe mi yazıyorsunuz?

Beate: O:da en fazla Almanca tabi ki en fazla Alman a:kadaşla:, ailem, Almanyadaki ailem.

Elif: Eşinizin kardeşleriyle Türkçe.

Beate: Tabi ki onlar işte onların çocukları berabere. Onların, eşimin ım: iki tane kadeş va:. Onları onun ailesi berabere tabi ki bazen Tüykçe yazmaya çalışıyorum ama bazen tabi ki tekra: bakmak zorundayım hata yapmamak için. Utanıyorum çünkü.

Elif: Utanacak bir şeyiniz yok bence gayet iyisiniz.

Beate: Basit kelimeleri bazen. Ama insan bazen düşünmek başlıyo ya İngilizce de aynı. Ben onu da fayk ettim. Çünkü senele:ce konuşuyorus, yazıyorus. Tamam fazla yazmıyorum ama tabi ki yazmak işte zo: da: zo:.

Elif: Konuşmalarınızda atasözü deyim kullanıyor musunuz?

Beate: Vay kulányorum as kulányorum. Tabi ki duydum. Şu anda aklıma bişe gelmiyo ama bis sürü atasözleri oku ım: duydum. Bazen.

Elif: Anlayabiliyor musunuz?

Beate: Bazen tabi ki hepsini diil. Şu anda aklıma ama kimse şey bişey gelmiyo şu anda ama.

Elif: Hiç bu zamana kadar Türkçe konuşurken ilginç bir olay yaşadınız mı ?

Beate: Baya ya vay tabi ki ama şu anda eşim daha belki iyi biliyor. Bazen bazı ı: kelimeleri yanlış söylediği zaman e: çok fa:klı bi yere getidiği zaman böyle mesela sıkı:ldım bunu yanlış e: siz anlıyor musunuz şimdi bunu? İşte öyle hataları yaptım mesele. He:kes gülüyo ya da ay eşim diyo böyle söyleme lütfen. Bu o zaman kuıanma.

Elif: Peki pazarcıların kullandığı dili anlayabiliyor musunuz?

Beate: Paza:da problem olmuyo. Benim problem dedim gibi politika ve doktoğ özel kelimeleri konuştuğu zaman.

Elif: Resmi yerlerde daha çok.

Beate: Res, evet, aynen öyle

Elif: Cinsiyetiniz dilinizi etkiliyor mu?

Beate: Şimdi yapıyorum ama ik başladığı zaman tabi ki küfür duydum ve bazen kötü lafları daha koıay öğreniyor ya insan. Mesele eşşoğlueşşek. İık lafını işte ö:rendim bitanesi ve sinirlendiğı zaman tabi ki onu bikaç defa kuıandım. A:tik onu kuıanmıyorum dikat et da: da dikat etmeye çalışıyorum. Tükçe biraz daha iyi olduğı zaman tabi ki biraz daha kibar konuşmağa çalışıyorum ama tabi ki hala yabancıyım bazı hatalağ yapıyorum ve söylüyorum insanlara. Lütfen bazen bir laf attığı zaman ban üzölmeyin fazla çünkü a:zından bazen kaçıyor. Ve yanlış anlıyola: biliyorum ama ik zamanlağ zo:du.

Elif: Türk kültürünü yakından tanımanın dilinize katkısı oldu mu?

Beate: Baya tanıyorum hepsini değil de. Oldu tabi ki. Ne dicem ki şimdi. Tabi ki. Hala da ı: a:kadaşla: berabæ Aııman a:kadaş berabæ zaman geçiriyorum. Tüyk ailesi çok fazla zaman geçmiyorum hala da öyle oluyo işte bilmiyorum neden. Va: bazen arka bizim bu:da ı: çalışan yaban yabancı deil, Tüyk kadının yanına gidiyorum. Onları ziyaret ediyorum. Onlar beni çağırıyola. Mesele düğün için ya da şey için ama tabi ki en fazla ı: kontağım hala daha yabancı, işte Alman arkadaşları kurmaya çalışıyorum.

Elif: Burada beden dilinizi Türkler gibi mi kullanıyor musunuz?

Beate: Tabi ki biraz Tüykleşmiş. E: ya öyle ne dicem. Orda fazla söylemek. Tabi ki bazen fa:k ediyorum ba Tüyk gibi hareket ediyorum. Bi de Almanya gittiği zaman o zaman daha fazla fayk ediyorum.

Elif: Arkadaşlarınız mı fark ediyor?

Beate: Onlar da fayk ediyolar tabi ki. Herkesi öpmek istiyorum. Onlar tabi ki öyle değil ya.

Elif: Biz daha sıcakız.

Beate: Evet.

Elif: Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?

Beate: Burda da: tabi ki aileleri daha sıcak ama tabi ki ben Doğu Almanya'dan geldim için bizim de öyle, biz bi aynı kantağımız çok iyi mesela. Almanya'ya gittiği zaman doğum günleri kutluyola, berabere: hafta sonları gidiyola, birbirini ziyaret ediyola zaman ayrılıyola. Tabi ki ama ı: Batı Almanya'da öyle değil. Ben onu bazen onun soğukluğu hissediyorum. Ya işte kulay onla berabere bişey yapamıyosun onu fa:k ediyorum. Biraz değişik. Burda mesela bi yere gittiğin zaman telefon açmadan gidebili:sin. Ya problem hiç olmuyo. Zaman bile yoksa kibar kibar seni alıyola: işte sana çay veriyola yemek bile o:lmadığı zaman sana bişe getiriyola. Ö:le değil Almanya'da. Böyle hissediyorum onun farklı za yanlış zaman gel geldiği zaman. Onu sana hisset hissediyosunuz. Evet.

Elif: Peki eşinize hitap ederken nasıl hitap ediyorsunuz? Türkçe mi Almanca mı?

Beate: O da değişiyö. Bazen canım diyorum bazen ı: mois, bilmiyorum Almanca da konuşuyorum. Ya öyle değişik kelimeler.

Elif: Eşiniz Almanca mı hitap ediyor Türkçe mi?

Beate: Değişiyö ya. Biz onu hiç akıl hiç şeyim gelmiyor şu anda. Bana işte ne diyo. Beate diyo ama tabi ki bazı şeyler de bazen Almanca bazen Tüykçesi. Fark ediyö. Karışıyoruz. Biz karışık konuşuyoruz zaten. O da seviyo Almanca konuşmayı seviyo ba:zen.

Elif: Çok teşekkürler Beate Hanım sağ olun.

Beate: Bişey değil.

EK 3. Ses Kayıtlarının Analizi - Christiane Alaeddinoğlu

AD-SOYAD: Christiane Alaeddinoğlu

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Üniversite

MESLEK: Optometrist

YAŞ: 56

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 1995'ten beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce

MEDENİ HALİ: Evli/Türkle

Elif: Christiane Hanım öncelikle kendinizden bahsetmenizi isteyeceğim. Alanya'ya neden geldiniz? Burada ne yapıyorsunuz?

Christiane: Yani ben Alanya nasıl ge:ldim. Yani ı: klasik hikaye, ı: aşk hikayesi yani. I: bin dokuz yüs seksen dokuzda ik defa Tükyiye'ye geldim ta:til için. O zaman eşimle tanıştım e: ve alti sene sonra yani doksan beşte: ye:leştim.

Elif: Doksan beşte yerleştiniz.

Christiane: Hı hı evet. Ondan sonra yani devam ettim. İk on senede bizim e: apayt otel çalışıyodum. I: yani müdüğ o'arak resepsiyonist bilmem ne ba:men temizlikçi heğ şeyi yani heğ şeyi yaptım oğda on senede. Ondan sonğa ı: bis oteli kira:ya ve:dik. I: ben bošta ka:ldım. Bi a:kadaşımla beğabey ı: yani bişele yapmak istiyoguz. Yani bi yani biz şey hep ya işte şey topluyoduk driftbuch (driftbuh) yani şey yallos. Denizden çıkan tahtala:la ı: bişeyle yapmaya başladık. I: öyle devam etti yani. Im: festivallede katıldık. I: yarışma'ara katıldık. Yani öyle ondan sonra şimdi ona devam ediyogum. Buda on sene on birinci sene şimdi bunu yapıyorum ama hobi o'arak yani.

Elif: Alanya'daki hayatınızdan memnun musunuz?

Christiane: Tabi ki memnun. Memnunum. Yani ı: şimdi düşünüyorum yani Almanya'ya dönmek istemem yani. Yani çok zor durumda kalmassam kesinlikle ı: dönmek istemem.

Elif: Almanya'dayken Türkçe biliyor muydunuz? Yoksa Alanya'ya geldiğinizde mi öğrendiniz ?

Christiane: Ben 1: doksan ikide 1: nasıl şöyle diyeyim altı sene gidip geliyodum buraya, yani eşimle görüşüyodum, o geliyodu, ben gidiyodum. ım: ben ama benim ım: nasıl diyim onunla tanıştıktan sonra şey kara: verdim, optimitris olmaya kara: verdim. Yani bu üç senelik bi okula gitmem gerekiyodu. I: onu bitirim diye düşündüm. Onun için yani. Kö:İnde okudum 1: oğda bi kursa katıldım yani Türkçe kuysuna. Öğrenmem gerekiyor. Yani şey hem kültüğünden hem a dilinden bişeyle öğreneyim.

Elif: Peki hangi seviyeye kadar orada öğrendiniz?

Christiane: Yani böyle bi ye:di ki. Yani filmsbildungsrack diye biye: vağ. I: çok solcuía. Bunun için daha çok siyasi bi bişey oldu. Yani bi ta:tışma şey oldu yani. Sonra buraya gelince 1: özel bi hocam va:dı ona he: gün gidiyodum. I: deys veriyodu filan. Oğda anladım yani bişeyle öğrendiğimi anladım. Yani şey o bu kuysa giderken ben düşündüm ki yani ben hiçbişe ö:renemiyosun.

Elif: Köln'deki kurs ne kadar sürmüştü?

Christiane: Heya:Íde biğ sene.

Elif: Bir sene

Christiane: He he. Haftada biğ. Yani öyle bişey yani çok fazla gitmedim ama en azından temelleri faían öğrenmişimdir.

Elif: Başlangıçta Köln'de Türkçe öğrenirken nerelerde zorlanıyordunuz? Hatırlıyor musunuz?

Christiane: Hatlıyorum, tabi ki çok iyi hatırlıyorum. I: Türkçesini bilmiyorum. Vokal harmoniy diye bişey vağ. Yani bu a, e.

Elif: Ünlü uyumu.

Christiane: Ha ha evet. Yani bunu anlamadım ki yani. Onu bi kere çözdükten sonra baya rahat gidiyo. Yani çok mantıklı bi dil aslında. Yani böyle İngilizce gibi diil. Yani 1: bi kere o mantığı anlayınca hemen hemen he:şeyi yapabiliyosun yani konuşabiliyosun.

Elif: Buraya geldikten sonra özel ders ne kadar sürdü?

Christiane: Özel ders, üç ay. Üç ay galiba. Evet üç ay. Üç ay her gün haftada.

Elif: Peki burada yaşamaya başladıktan hemen sonra mı yoksa biraz zaman geçtikten sonra mı özel ders almaya başladınız?

Christiane: Yok yok yok hemen. Yani bir iki hafta sonra be:liki.

Elif: Peki hangi seviyeye kadar geldiniz?

Christiane: Şimdi o adamlarla mı?

Elif: Evet. Özel ders aldığınızda.

Christiane: Valla şey bilemiyorum yani onunla. I: ya ben şöyle diyeyim. Ben doğru konuşmak istiyorum bunun için. Ben çok geç konuşmaya başladım. I: yani en azından dediklerimi doğru olsun istiyorum. Öyle benim biğ huyum vay, neden bilmiyorum. Bunun için çok geç başladım konuşmaya. Pazara gittim. Mesela pazarcı:la konuşuyodum ama Alanyaca şey konuşuyola: ya hiçbişe anlamadım.

Elif: O çok zor.

Christiane: Çok zor ama sağ olsun dedim gibi ben buraya geldimde ı: aynı anda bu kafe açılmış. Bi a:kadaş ağalığıyla ben buraya gittim. Kendimi tanıştım. O biraz, çok az İngilizce biliyo ama onun Türkçesi iyi yani şey diyelim, yani şey bu Alanyaca.

Elif: Standart İstanbul Türkçesi konuşuyor.

Christiane: Aynen öyle.

Elif: Arkadaşınızın çok faydası oldu o zaman size.

Christiane: Çok, çok.

Elif: Şimdi zorlandığınız şeyler neler? Resmi kurumlarda zorlanıyor musunuz?

Christiane: Hayı kesinlikle. Çok zorlanmıyorum, hayır. Kelime eksiklik var. Çok bakmam gerekiyor, yani bazen gazete okurken fe:lan. Ya bayağı gerekiyo, evet.

Elif: Resmi kurumlara tek başınıza mı gidiyorsunuz yoksa bu işleri halledecek birisi de oluyor mu?

Christiane: Düşünüyorum şu anda hiç öle bi yeğ gitmedim. Gitmek zoğunda ka:lmadım A:lahtan. I: yani büyük ihtimal yine de eşim yanımda olmasını iste:dim. Yani çünkü zaten yani bi bayan o:larak yani böyle bir yabancı o:larak ı: zo:lanıyosun maalesef.

Elif: Zorluk çekiyorsunuz.

Christiane: Ben en çok telefonda zo:luk çekiyom. Mesela şeyden şey Türkselden bilmem ney bazen anlıyolağ ya şey diyorum ben hiçbişey anlamıyorum. Ya yavaş konuşacaksınız ya kapatcam. Öyle.

Elif: Onlar peki yavaş konuşmayı tercih ediyorlar mı?

Christiane: Ya yavaş konuşmaya başlıyolağ, ondan sonra yine aynı hızla devam ediyolağ. Onun için ben gene:de hemen kapatmaya çalışıyorum yani kibar biğ şekilde tabi ki.

Elif: Türkçenin dışında bildiğiniz yabancı bir dil var mı?

Christiane: İngilizce.

Elif: Hangi seviyede?

Christiane: İyi derece. Bi de Fransızcam var. I: Fransızca'yı sadece anlayabiliyorum yani konuşamıyorum. Beş senede okulda gördüm Fransızca ama ım: yok konuş bişi kalmadı yani.

Elif: Evlisiniz, eşiniz Alanyalı.

Christiane: Evet, aynen.

Elif: Çocuklarınız var mı?

Christiane: Yok.

Elif: Eşinizle evde hangi dili konuşuyorsunuz?

Christiane: Ya bis İngilizceyle başladık. Yani İngilizce heğ birimizin şey ana dili olmadığı için iyi olcağını düşündük. Onun İngilizce de iyi, fena diil benim de. O zaman ı: yani aynı seviyede'dik diyelim. Sonra ben otelde çalışırken benim İngilizcem biraz daha şey ile:lemiş, Türkçem de ile:ledi. Ondan sonra Tüykçe konuşmaya başladık. Yani şu anda yüzde doksan beşi Tüykçe oluyo.

Elif: Evde birbirinize sevgi sözcükleri kullanırken Türkçe mi kullanıyorsunuz Almanca mı?

Christiane: İkisi.

Elif: Hem Almanca hem Türkçe.

Christiane: He he. Hem şatzım oluyo, hem canım oluyor. Yani öyle bi değışik.

Elif: İkisi de oluyor.

Christiane: İkisi oluyo.

Elif: Ağırlık Türkçede ya da ağırlık Almancada değil.

Christiane: I: Büyük ihtimal a:ırlık ı:Türkçe çünkü daha güzel gel. Bazı kelimeler ge:çekten Almancada söyleyen herkez öyle baka: güleğ yani.

Elif: Mesela, aklınıza geliyor mu?

Christiane: Bitanem e: ya akÍıma geliyo da. I: kuğabiyem.

Elif: A: çok güzel, çok orijinal.

Christiane: Evet yani. Ne de:le başka, kuzum, yani böyle şöyle.

Elif: Şimdi size de sempatik geliyor.

Christiane: Evet, evet.

Elif: Burada Türk Alman derneklerine üyeliğiniz var mı?

Christiane: Hayır kesinlikle.

Elif: Daha çok bağımsız bir sanatçı gibi çalışıyorsunuz.

Christiane: Ben kendimi sanatçı olarak gö:müyorum onu şey.

Elif: Hobi olarak gören bir sanatçı diyelim.

Christiane: Ben şey nasıl diyim. E: kendimi nasıl görüyorum ım: sanatçı veya esas doğa yani doğa bu tü şeyleri o:taya çıkarıyo. Ben sadece bunları bi:leştiriyorum. Bilgim vay yani sanatka olarak ı: bilgilerim vay. Belki benim gözüm fa:klı oluyo, bazı işler böyle. Ama o sanatçı diil mi bilmiyorum yani ben kendimi böyle Tasarımcı daha doğru. Tasarım tamam onu bi şekilde kabul edebiliyorum.

Elif: Tasarım da sanatın içerisinde belki değerlendirilebilir çünkü siz gerçekten o topladığımız yalozlara daha farklı bir açıdan bakıyorsunuz. Başkası daha farklı bir perspektiften bakarak birleştirecek. O yüzden sanatçı diyebilirsiniz kendinize.

Peki Türkçenizi geliştirmek için şimdi yaptığınız şeyler var mı?

Christiane: Va. Bi zamanda ama bunda on sene önce galiba ı: bi grup yani on dört kişi dört Alman. I: dö:dümüz de yılÍa:dır Alanya'da yaşıyorus Tü:kçe konuşuyos fakat çok

yanlış bazı şeyleri çok yanlış kuğlanıyorus. Hala da yanlış kuğlanıyorum biliyorum ama bunlar biraz da şey ı: yok etmek ı: için bir Tmeğ Tmeğ kursuna atırdık kendi kendimize. Özel ders aldık ordan.

Elif: Faydası oldu mu?

Christiane: Oldu, oldu da.

Elif: Ama sürekli tekrar yapmak gerekiyordu. Ne kadar devam etmiştiniz.

Christiane: Aynen, faydası va kesinlikle.

Elif: Ne kadar devam etmiştiniz?

Christiane: İki iki biğ kuys mu yani altı altı ay mı öyle bişey heağde.  ay mı  ay  ay mı tam hatııamıyorum. Heya:ıde.

Elif: Bu kurs hangi açılardan sizi geliştirdi? Konuşmada mı, yazmada mı, dinlemede mi, okumada mı?

Christiane: Konuşmada yani bizim sürekli kuğlandığımız ya:nlışları düzeltmeye çalıştı diyelim. Aynı zamanda biyaz daha gđgame yani şey dilbilgisi konusunda biyas yine de baya faydası vağdı. Pasif yani bu pasifle vağ ya. O biraz şey hala onları biraz zor zorlaşıyo.

Elif: Türk televizyonlarını mı Alman televizyonlarını mı seyretmeyi tercih ediyorsunuz?

Christiane: Yani şöyle diyeyim eskiden Türk televizyon seyrediyodum. Çünkü oğdan ben biğsy şeyler aldım. E: eski bu aşk filmler var ya. Böyle ı: bu bana mkemmeğ yani. Çünkü yavaş konuşuyoğa az konuşuyoğa anlıyorum yani.

Elif: Duru bir Türkçe var saf bir Türkçe var.

Christiane: Evet, evet. Onu seyrediyodum mesela sonradan Al Alman televizyonu buraya gelince yani. Çünkü ilk buraya yerleştiğimde hiç Alman televizyonu yoktu. Yani sıfır. I: bi tane program va:dı. Doe welle. O mesela ama iki saat Almanca şey veriyo, iki saat İngilizce veriyo ya da Fransızca veriyo. I: onun için yani habeğ alabiliyodum o:dan Almanya'dan ama şimdi diyelim ki Tüykçe kendim açmam yani Tyk televizyonu hiç kendim açmam.

Elif: Eşiniz açıyor.

Christiane: Açıyo. O habeğ açıyo. Bi de ı: belgesel yani hayvanla.

Elif: Siz seviyor musunuz peki?

Christiane: Seviyoğum seviyoğum yani e: bakıyoğum.

Elif: Orada farklı bir dil var belgesel dili. Türkçenizi geliştirdi mi?

Christiane: Kesinlikle, evet.

Elif: Daha farklı oluyor değil mi?

Christiane: Bilmiyorum yani o kada zanetmiyorum.

Elif: Buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Christiane: O da fa:klı. I: beş yıl önceye kada: diyelim daha çok Alman diyelim. I: Ondan sonğa hemen hemen bütün Alman a:kadaşlarım e: şey dönmüşle Almanya'ya ya da başka yere gitmişler yani Alanya dışına. Bunun için başka bi şekilde biriyle ya biriyle buluşmak gerekiyo yani. Başka biğ ggup bulmak gerekiyodu. I: ben şu anda daha çok İskandinavla beğabeğ oluyoğum Tüykle:le oluyo. Yani benim Tüyk aykadaşlarım.

Elif: Eşinizin ailesiyle de görüşüyorsunuz.

Christiane: Görüşüyoruz görüşüyoruz.

Elif: O da sizin için başka bir alternatif.

Christiane: E tabi ki, tabi.

Elif: Eşinizin aile ortamına girdiğiniz zaman kültürel açıdan zorlandığınız şeyler var mıydı?

Christiane: Kültügel.

Elif: Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınızda size ilginç gelen şeyler var mı?

Christiane: Şu anda aklıma hiç gelmiyo.

Elif: Mesela kullandıkları beden dili, olaylar karşısındaki tepkileri gibi.

Christiane: Ya yiğmi yıl önceden bahsediyoruz yani bunun için mutlaka vağdı: yani ama gerçi ben şu anda biğ ö:nek sö:leyemem.

Elif: Aklınıza gelen.

Christiane: Çünkü yok yani gerçekten. Şu anda çok no:ma'ı şeyle: benim için ama yine de örnek veremecem çünkü ya unutuyoğum ama o kadağ şey gelmiyoğ ama mesela ım: Almanyadan misafirliğim geliyosa annem mesela yani abimleğ ı: aile e: bizim bizimkile tabi ki onlağı davet etmek istiyola. I: yemek falan. Ondan sonra bazen görüyorum onların şey hareketleğ düşündüklerini. Oda bi tuhaf bişi vağdı yani. Esas onların reaksiyonundan şey ben anlıyorum yani bişey.

Elif: Onların beden dilinden anlayabiliyorsunuz.

Christiane: Aynen.

Elif: Peki sizin beden dilinizde değışiklik oldu mu burda yaşadığınız için?

Christiane: Bazı hareketler kullanıyorum ama çok şey fazla diil. Ben çok fazla el kol.

Elif: Çok fazla el kol hareketleri değıl.

Christiane: Yok yok böyle değıl.

Elif: Bazen.

Christiane: Bazen oluyo tabi. Bazen ama büyük ihtimal onu başkalarına sormak lazım tabi. Kendi kendimin farkında değılim heya:Íde.

Elif: Martina Hanım ya da Julia Hanım ikisinden biri söylemişti sanırım. Almanya'ya gittiklerinde arkadaşları fark etmiş beden dillerindeki değışikliğı.

Christiane: Yok öyle bişey hiç duymadım. Şimdiye kadar hiç öyle duymadım.

Elif: Konuşmalarınızda atasözü deyim kullanıyor musunuz?

Christiane: Kullanıyoğum.

Elif: Mesela aklınıza gelen var mı?

Christiane: Vağ. Ağızı olan konuşuyo.

Elif: A:. Güzel.

Christiane: O benim en sevdiğim ilk şeyden. Bazı şeyleri kul'lanıyoğum.

Elif: Peki başkaları kullandığı zaman ana dili Türkçe olanlar kullandığı zaman anlayabiliyor musunuz?

Christiane: Çok özel bişi değilse anlarım. Yani anlarım yani anlarım tahmin edebiliyoğum yani

Elif: Tahmin edebiliyorsunuz.

Christiane: Yani yüzde elli diyelim, anlıyorum.

Elif: Soruyor musunuz peki anlamadığımız zaman?

Christiane: Em.: Şey göre. Kişiye göre.

Elif: Sosyal medyayı kullanıyor musunuz?

Christiane: Evet.

Elif: Peki hangi dilde? Almanca, İngilizce Türkçe?

Christiane: A şey feysbuk benim kendi feysbuk sayfa sayfam A:Imanca ama mesela benim şey yallos sayfası hep İngilizce kullanıyoğum ama bu şey e: uluslararası kullanılan biğ dil oldu için. Tüykçe pek kullanmıyoğum sosyal medyalayda. I: ih.

Elif: Whatsup kullanıyor musunuz?

Christiane: Hı hı.

Elif: Kısaltmalar kullanılıyor. Mesela selam kelimesini yazarken beş harf değil de üç harf kullanıyorlar. Zorlanıyor musunuz anlamakta ?

Christiane: Çoğu biliyoğum. Ba:zılar tahmin edebiliyoğum, bazıları anlamıyorum tabi ama bu bizde o kadağ çok yok. Yok benim gruplarımda o kadar yok. Ayrı grubumuz var. Bazen gençler böyle kullanıyoğ ama ı: o zaman tahmin edebiliyorum ya da ı: öle bi oluyo.

Elif: Almancayla Türkçeyi karşılaştırdığımızda ne çok ilginç geldi ?

Christiane: İşte ne ge:ldi. Bu ı: ggame tabi ki ggame. Bu kaday, şey, zaman şeyleri. Zaman şeyleri, kaç çeşidi vaymış, bilmiyoğum yani. Buda ayrı biğ e: anlatma dili vaymış yani şey bu miş. Çok çok zo:landım çok. Hala da zo:lanıyom.

Elif: İki tane geçmiş zaman. Hem gördüğümüz, hem başkasından duyduğumuz.

Christiane: Aynen, aynen.

Elif: Şimdi de mişli geçmiş zamanı kullanırken zorlanıyor musunuz?

Christiane: Ya ben konuşuyorum yani. Zo:lanıyoğum bazen ge:çekten çünkü ya tam.

Elif: Kolay değil tabi.

Christiane: Zoy ya geyçekten zoğ.

Elif: Çünkü sizin ana dilinizde mişli geçmiş zaman gibi bir zaman yok.

Christiane: Yok, yok.

Elif: O yüzden ana dilde karşılığı olmayınca zorlanıyorsunuz.

Christiane: Ya bazı çok karıştırıyola bunu da. Yani sanki bişey göğmüş da an an anlatıyoía ama kendi görmüş gibi diil. Anla anlatamıyom. Ya ben şey görüyoğum o zaman biğine anlatı:ken miş mi kuílanmak gerekiyo gerekmiyo mu? Çünkü ben gö:düm yani ben şahit oldum o başkasına anlatığsa tamam o miş gibi o zaman kuílanıcak ı: ama ben niye kuílanıyım yani çok kişi bunu da kuílanıyoía yani o zaman.

Elif: Güzel bir örnek oldu. Christiyane Hanım pazara gidiyor musunuz?

Christiane: Gidiyoğum.

Elif: Pazarda pazarcılar ürünlerini satmak için farklı bir dil kullanıyorlar. Bunu anlayabiliyor musunuz?

Christiane: Ben çok paza:cı oldum için he:şeyi anlıyorum yani ben.

Elif: Orda problem olmuyoğ.

Christiane: Ben yani bi hobim diyelim yani. Sadece sebze meyve diil de yani, kıyafet bilmem ne. Heğ yeğe gidiyoğum yani. İstanbulda mesela yani ben geçen hafta, iki hafta önce İstanbulda:ydım, üç a:yı pazara uğradım yani.

Elif: İstanbulda hangi pazarlar?

Christiane: Ya benim en sevdiğim Pazar, kapandı. Yani a:tık öyle diyim.

Elif. Hangi Pazar?

Christiane: Eski eski Sali pazarı benim en sevdiğim pazardı. Ulus pazarı vağdı. O da kapandı. I: şimdi diyelim, Salı pazarı, Leventte Salı pazağı var. O: fena (kısa) değil. Çarşamba, Yeşilköy. Beşiktaş cumartesi gidiyoğum. Çok nadiren yani şey cuma şey Hasanpaşa'ya gidiyoğum ama o.

Elif: Eskiden Salı pazarı çok meşhurdu ama şimdi kalite düştü.

Christiane: Hiç yani alakası yok. Hiç alakası yok.

Elif: Annem de öyle söylüyor.

Christiane: Maalesef.

Elif: Karşılaştıranlar biliyorlar. Türkçeyi konuşurken hiç ilginç bir şey yaşadınız mı?

Christiane: Evet.

Elif: Aklınıza geliyor mu?

Christiane: Benim benim eşim hala ı: beni şey e: kızdırıyor. Ben eskiden şey e: şimdi yine de karıştırabilirim. Ben hep eskiden bi ben hep sınığ oldum, dedim ama siniğ olmak demek gerekiyo. O: bu es ilk anlı anlıyamıyodum ne demek istiyosunuz, hangisi siniğ. Ondan sonğa bunu öğrenince yani baya bi bi: zaman geçti. Hala da bazen karıştırabiliyoğum. I: eşim de hala yine mi sınığ oldun diyo.

Elif: Burada yaşamamızın Türkçenizi geliştirmenize katkısı oldu mu?

Christiane: Kesinlikle.

Elif: Kitaptan öğrenmekle dilin konuşulduğu coğrafyada öğrenmek farklı.

Christiane: Katılıyorum kesinlikle. Bi dil tam öğrenmek için mutlaka bi zamanda o ülkede yaşamak gerekiyo.

Elif: Erkeklerin ve kadınların cinsiyetlerin bağlı olarak kullandıkları kelimeler var. Cinsiyetinizden dolayı dilinize dikkat ediyor mu? Size göre dilinizin cinsiyetinize etkisi var mı?

Christiane: Bilerek değil.

Elif: Mesela ben kadını böyle bir küfrü kullanmamalıyım diyor musunuz?

Christiane: Ben ben zaten öyle küfürüm yok yani.

Elif: Ya da argo.

Christiane: A:go a:go da kullanmam ama bilerek değil çünkü ben duymuyorum yani benim etrafımda pek çok şey ı: olmuyo. Eşim hiç hiçbiğ zaman öyle kötü bişe kulllanmıyo. Ailede a:kadaşla:da yani ben geyçekten hala küfürleri çözmüş değilim yani bana küfür etseler yani sokakta ben anlamam yani. Bazıları anlarım da ama çoğu anlamam.

Elif: Alanya ağzıyla karşılamanız nasıl oldu ?

Christiane: Tabi ki bu dili biraz öğrendikten sonra yani buraya gelince ı: en en çok şey de zo:landık. Ra:metli kayınpedeğim, onu anlıyamıyodum yani ge:çekten yani bakıyom adama ne demek istiyö acaba bana. I: pa:za:lağda çok oldu. Yani Alanya'da kabak yerine gabak yani öyle bi k kelimesine g şey ku'llanıyo'la o zaman ama bazen ge:çekten bişi anlamadım ama ı: ilk defa ailede yani çünkü aykadaşım samiyi aykadaşım ım: hiç öyle yani şe konuşmuyodu. Yani ben sürekli buğaya geliyodum. Ka:şıda otuyuğodum o zaman oraya gidiyodum, hemen hemen he: gün.

Elif: Burada yaloz diye bir dükkanınız var. Yaloz neydi?

Christiane: Yalos ı: Alanyaca evet. E: Yunancadan geliyo galiba. I: deniz kenarının bulunan tahta pa:çalayı yani denizden çıkan tahta pa:çalayı yallos deniyöğ Alanyada.

Elif: Kim koydu peki dükkanın ismini?

Christiane: Beğabe koyduk yani.

Elif: Çok güzel ilgi çekici de bir isim.

Christiane: Biz biyaz araştırma yaptık. Yani o büyük ihtimal yalıdan geliyo. Yani o Yunanca şey ı: sahil şey filan demek demekmiş, bilmiyoğum.

Elif: Bu uğraşınızın dilinize katkısı oldu mu?

Christiane: Çok oldu.

Elif: Geliştirdi mi sizi?

Christiane: Gelişti:di. Ben ben hep biz diyoğum. Yaloz yani bi a:kadaşım la beğabey şey gelişti.

Elif: Arkadaşınız Türk mü?

Christiane: Tüyk. Tüyk ama şey Alman edebiyatı okumuş ve şey rehber. I: İstanbul Eykek Lisesi'nden mezun. Almancası süpø. Aynı zamanda yani çok yönlendi:di diyelim. Sürekli ı: bunu yanlış söyledin felan beni şe yapıyodu.

Elif: Gelen müşteriler ürünleri nasıl yaptığınızı soruyordur herhalde.

Christiane: Çok çok.

Elif: Anlatırken Türkçe anlatıyorsunuz. Bu sizi geliştirdi mi?

Christiane: Tabi ki yani e tabi yani. Şey öğreniyosun ne bilim alet ı: isimleği. Bu böyle, bu böyle teknik, biyaz daha teknik. Benim arkadaşım Filiz yani beğabe şey yaloz yaptığımız ı: bayan, o tercüme özellikle yani teknik şey ı: kulñanma kılavuzları falan ı: te:cüme ediyodu yani te:cümandı. Bunun için bazen daha çok Almancadan şey Tüykçeye. Bazen soruyo bana bu kelime nedir, yani Tüykçesi nasıl anlatabiliğim diyo. Yani bazen Almancada öyle biğ kelime oluyo ki pat diye otuğuyo. Türkçede yani üç şey zoğ anlatıyosun. Im: bunun için baya bi tartışmamız oldu.

Elif: Almanca da karşılığı bu mu bu kelime tam oturuyor mu gibi?

Christiane: Aynen, aynen.

Elif: O zaman siz arkadaşınızla birbirinizi tamamlıyorsunuz.

Christiane: Evet ama o ağıtık İstanbul'da yaşıyoğ. Buğda diil.

Elif: Siz burada yalnızsınız.

Christiane: Evet şu anda ama gidip geliyo yani arada bi beğabeğ bi çalışmamız oluyoğ.

Elif: Bu tahta parçalarını nasıl birleştiriyorsunuz. Muz liflerini mi kullanıyorsunuz?

Christiane: Yok muz lif ayrı bi projeydi. Alanya belediyesinin projesiydi. I: İki sene önceki a Alanya turizim festivalinde öyle biğ teması vağdı, bu muz lifi. I: sen de bişeyle yap dedile. Yani bu tamamen bi şekilde bişile yapmaya çalıştım. I: çok da ısınamadım ben bu muzlara, muz lifleri diyelim.

Elif: Çok hoşunuza gitmedi diyelim.

Christiane: Ya çok kaba biğ şey. Yani bu bu daha çok fazla işler görmek gerekiyo bu iplerin.

Elif: Muz lifleriyle ne yapıyordunuz tam olarak?

Christiane: Ya ben sadece bu festival için bi koleksiyon yaptım diyelim. Yani onu öğdüm. Bi mesela bi yelkenin yelken oldu, bi tane çanta yaptım sapı yalozdan mesela. I: kolye yaptım yani kuş tüyü gibi.

Elif: Ne kadar sürdü bu?

Christiane: Bu çalışmamı mı?

Elif: Evet.

Christiane: Üç ay belki dört ay. Yani festival öncesi yani iki bin onbeşin festival öncesinde heyay:ıde. Şubatta falan başlamıştım. Bu festival hep Mayt sonunda oluyo.

Elif: Bu da size farklı bir sosyal ortam getirdi.

Christiane: Tabi ki.

Elif: Katılanlar merak etti siz anlattınız.

Christiane: Evet evet.

Elif: Yine Türkçenize katkısı oldu mu?

Christiane: Olmuştuğ ya. Ben kendim o'lağak onun bişi diyemiyogu. Onlağ biliyo. Tabi kelimeleğ öğreniyosun heğ zaman ama aynı zamanda unutuyosun yani. Belli biğ yaştan sonğa zaten bugün kelime öğreniyosun iki gün kull'lanmıyosan e:tesi gün kayboluyo yani.

Elif: Türkçenizi geliştirmek için ne yapmanız gerekiyor? Türkçe öğrenecek olanlara ne tavsiye edersiniz ne yapsınlar?

Christiane: Ne yapsınlar. Biğ İngilizce ya da Almanca bilmeyen biğ aykadaş bulmak gerekiyoğ. O o çok önemli yani benim için çok önemliydi. Yani fa:klı kişileğle yani konuşmak gerek, Tü:klerle konuşmak gerekiyo. Televizyon yani hiç tavsiye etmiyorum.

Elif: A:. İlginç.

Christiane: Hiç tavsiye etmiyorum.

Elif: Neden? Sadece dinleme olduğı için mi?

Christiane: Ya, evet. Bilmiyorum çok onlağa bi tuhaf konuşuyo'la. Tamam belki eski filmler fa:klı ama ne öğreniceksin ki yani şeyden bu dizile:den. Bu saçma sapan şeyleğ programla:da ne var ki? Belgese:ıden olabiliğ ama noma:Í televizyonu açınca yani bu yağışmalar bu şeyler bu tok şovlar bilmem ne yani ı: yani çok tuhaf konuşuyo'la. Ya film olabilir yani iyi mesela ben dediğim gibi yani bu eski Tüyk filmlle en ilgi çeke:se ama noma:Íde.

Elif: Eski Türk filmlerini size kim tavsiye etmişti? Eşiniz ya da sosyal çevrenizdekiler mi?

Christiane: Hayığ yani ben kendim yani ben sıkıldım televizyonu açtım. He biğ iki kelime anlayınca da devam ediyó insan yani.

Elif: Christiyane Hanım çok teŖekkür ederim kabul ettiğiniz için.

Christiane: BiŖiy diil yani. İnŖaÍa biŖiler katkı oldu.

Elif: Çok çok katkınız oldu.

EK 4. Ses Kayıtlarının Analizi - Gabi Gassler

AD-SOYAD: Gabi Gassler

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Ev Hanımı

YAŞ: 59

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 1997'den beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce

MEDENİ DURUMU: Evli/ Türkle

Elif: Gabi Hanım öncelikle kendinizden bahsetmenizi isteyeceğim.

Gabi: İşte aynı Nicole gibi tatil için ge:ldik. Tabi ilk defa doksa bin dokuz yüz doksan iki. O zaman tabi benim eşim tanıştım o zaman. Beş sene hep şey tatil olarak ge:ldik gittik beş sene. Ondan sonra bi anda tabi biy karar verdik artık gelelim ve bakım nasıl oluyo. Doksan yedi tam buraya geldim. O zamandan beri burda oturuyorum mesela eşimlen. Yine de beş sene beraber otu:duk evlenmedik daha. I: iki bin iki bin bir evlendik. İki bin iki benim kız doğumlu. İki bin yedi o:lum doğumlu. İşte, öyle.

Elif: Almanya'dayken Türkçe biliyor muydunuz?

Gabi: İşte ben şey ı: eşim tanıştım Ekim falan. Ondan sonra Ocakta hemen şey başladım. Tü:kçe kuys gittim.

Elif: Nereye gittiniz Türkçe kursuna?

Gabi: Almanya'da akşam ku:s oraya gittim. Haftada biy defa iki saat. Kaç? Dört sene. Ya. Hem de benim Tüykçe öğretmen çok iyi bir arkadaş olduk. O bize iki sene biz hep ku:rsa gibi yaptık. Sonra tabi as müş as kişi oldu. Ya zor ol ol ol olunca tabi az oldu. O bize evde devam etti. Evde özel de:rs verdi. İşte ondan sonra zaten buraya geldik.

Elif: Burada kursa gittiniz mi?

Gabi: Yok burda devam etmedim, pratik yaptık.

Elif: Daha çok kimlerle pratik yaptınız burada?

Gabi: İşte benim eşim tabi biraz Almanca biliyor ama onunla da aslında hep Tükçe konuşuyoruz ama onun aile mesela biz aynı aile yanında oturuyoruz ya o sadece onun küçük ı: erkek kardeş biraz Almanca biliyo ama öbür aile hep öbür aileden herkes sadece Tükçe konuştu. Tabi mecbur Tükçe konuştuk. Bir şey anlatmak istiyosun, bir şey beraber yaşıyosun ya. Tabii ondan sonra işte yavaş yavaş oturduk.

Elif: Başta hep Türkçe mi konuştunuz yoksa eşiniz de Almanca bildiği için Almanca mı?

Gabi: Ya işte böyle. Bazen Almanya Almanca başlıyoruz ondan sonra hüt Tükçe çeviyemeye başlıyoruz. Çünkü daha kolay oluyor sonra.

Elif: Çocuğunuzla Almanca mı Türkçe mi konuşuyorsunuz?

Gabi: Aslında en fazla Almanca çocuklarla.

Elif: Siz mi tercih ediyorsunuz?

Gabi: Bazen çocukla biraz Tükçe başlıyor ama ben ı: mesela kızım dabi onun Almanca hemen daha güzel oldu. Çünkü o çocuktan biz yine de sık sık Almanya'ya gittik. Kışın iki ay gittik. Yazı altı hafta sekis hafta gittik. O tabi kolay kolay Almanca öğrendi. O:lum tabi o zaman o kada: sık sık gitmedik. Çünkü kız oku:la başladı. Az gittik. Onun Almanca biras sayıf geldi. O yüzden yine de onunla hep Almanca konuşuyos. Biras onun Almanca biras daha otu:sun. Çünkü tabi fazla pratik olmayınca onun Almanca biras sayıf. Ya bazen kelimeleri yanlış kullanıyo ama onun Tükçe daha iyi ba:zen şeylere.

Elif: Çocuklar sizin yanlışlarınızı düzeltiyor mu?

Gabi: İşte o kada yapmıyola. Ben işte bis Almanca konuşuyoruz ya o yüzden öyle bişey olmuyo. Eşim eşim de bana şey yapmıyo. Ben bişey yanlış diyorum. Bilmem yanlış diyorum o zaman.

Elif: Sosyal çevreniz kimlerden oluşuyor?

Gabi: Ya bis iyi bi arkadaş, biz baya görüşüyoruz. Tabi çocukla büyüyünce herkes çalışıyo biraz az ama yine de haftada bir defa konuşuyoruz, beraber oluyoruz.

Elif: Peki Nicole Hanımla bir araya gelince Almanca mı konuşuyorsunuz Türkçe mi?

Gabi: Biz A:lmanca konuşuyoruz. Sadece Tük yanında olunca o zaman biz de Tükçe konuşuyoruz ama no:mal biz en fazla Almanca konuşuyorus.

Elif: Türkçeyi de biliyorsunuz ama Almanca konuşmayı tercih ediyorsunuz.

Gabi: Daha hızlı.

Elif: Eşiniz ne iş yapıyordu?

Gabi: O turistik çalışıyor. Eskiden restoran vardı. O zaman onun Almanca daha iyiydi. Restoran bıraktık şey e: butik açtık. Orda çalışıyo.

Elif: Almanya'da Türkçe öğrenirken nerelerde zorlanıyordunuz, burada Türkçe öğrenirken nerelerde zorlandınız?

Gabi: Şey konuşurken mi?

Elif: Konuşurken, yazarken, dinlerken, okurken.

Gabi: Okumak ta zor değil zaten yazmak ta kolay ama tabi konuşmakta bazen şeyleri unutuyorsun ama artık öyle değil. Hiçbi zaman.

Elif: Peki orada pratik yapabiliyor muydunuz?

Gabi: Almanya'da? Yok. Almanya'da şeyde çok enteresan bir şey vardı. Mesela benim kızım o orda aslında onla onunla Türkçe konuşmak istedim onun Türkçe unutmamasın. Çünkü çocuk tabi hep benim yanımda Almanca konuştu ya. O hep bana dedi sen benimle öyle konuşma. O benimle hiç Türkçe konuşmak istemedi. Mesela o hep hiç benimle Türkçe konuşmak istemedi benimle sadece Almanca konuştu ama.

Elif: Neden böyle yaptı size göre?

Gabi: Bilmiyorum ya bi an geçti tabi ama o zaman ilk zaman hep böyle oldu hiç benimle Türkçe konuşmak istemedi. Biz hep Almanca konuştuk Almanya'da mesela. Bilmiyorum. Öyleydi. O da enteresan bir şey.

Elif: Evde Türk televizyonlarımı izliyor musunuz?

Gabi: I: yani ne diyim. I: benim eşim yoksa biz tabi Almanca seyrediyorus. Eşim gelirse tabi Türkçe Türkçe seyrediyorus. Tüyk Tüyk kanalı seyrediyorus ama tabi Tüyk kanal aralarda seyrediyom ya bişey. Sabah bazen haberlre biraz bakıyoruz bişe. Kaç tane diziler de var sevdiğim. Seksenler, Erturul. Öyle bişeler.

Elif: Düzenli olarak dizi izliyorsunuz.

Gabi: Aa ama hepsi tam anlamıyorum. Seksenler kolay anla anlıyorum ama Erturul onun eski konuşmak var ya. O bana daha zor geliyor tabi.

Elif: Türkçenizi geliştirmek için neler yapıyorsunuz?

Gabi: Tembeliz. Hep ku ı: kullanırken ya: konuşurken, dinliyorsun şey. Aslında gram gramatik gramer var ya daha bi eksik var. Daha ama biz hep şöyle şöyle biras.

Elif: En çok zorlandığınız yer gramer mi?

Gabi: Ya, evet o çok zor. Çünkü çok fa:klı. Çok fa:klı anlam.

Elif: Ne tür farklılıklar var?

Gabi: Ya bu işte eklere var ya eklere işte o zor geliyor. Ondan sonra, ne bilim işte kelimeleri Alman İngilizcenin kelimelerine hiç benzemiyo. Ba:zen burda da çok hızlı konuşuyo ve zaten anlamakta zor, öğrenmek de zor.

Elif: Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Gabi: İngilizce.

Elif: Hangi seviyede?

Gabi: İşte okulda öğrendim dört sene. Ondan sonra, yine de okuldan sonra biraz devam ettim unutmamak için. Okul, kursa gittim aylık kurslara gittim. Devam ettim biraz. Aslında iyi konuştum ama Tü:kçeyi öğrendim. A: bu İngilizce hepsi biraz arkaya gitti. Sonra şey konuşmadık ondan sonra ama şimdi ben ben de artık şey ote:lda butik açtık. Orda baya İngiltere'den başka ülkeløden müşteri geliyor. Artık benim İngilizce de biras oturuyor, biras geri geldi.

Elif: Sosyal medyayı kullanıyor musunuz? Örneğin Facebook.

Gabi: Yok. Watsap. Feysbuk hiç kullanmıyorum

Elif: WhatsApp'ta günlük dil kullanılıyor ve kısaltmalar çok kullanılıyor.

Gabi: A ah. Ben hepsi düz düz yazıyorum. Hiç ben o anlamıyorum bu kısaltma şeyleri.

Elif: Örneğin karşı taraf merhaba yerine mrb yazıyor.

Gabi: He anlıyorum anlıyorum ama ben hiç yapmıyorum. Ben hep uzun ya. Ben ya ı: bilmiyom ya genç değilim heralde ondan. Öyle bişey anlaş ı: alışmıyorus heralde.

Elif: Gençlerin dilini anlayabiliyor musunuz?

Gabi: Tüykçe konuş.

Elif: Evet Türkçe konuşurken.

Gabi: Ya işte biz Almanca konuşuyo konuşuyoruz ya o kadar çok fazla yok.

Elif: Hiç yok. Tamam. Peki Türkçe deyim ve atasözlerini anlıyor musunuz, kullanıyor musunuz?

Gabi: O: hoh hoh. O da çok zoğ bişey. Çocukla o sadece çocukla ile biras du:ydum ama an hepsini anlamıyorum. Ya o okulda öğreniyöla. Ya şey yapıyöla ya ama çok zor. Zor bizim için.

Elif: Dışarıda arkadaşlarınızla buluştuğunuzda hangi dili kullanıyorsunuz?

Gabi: Ya şey nasıl benim karşıda nasıl konuşuyo ona onunla şey?

Elif: Türkçe konuşurken ilginç bir anı yaşadınız mı?

Gabi: Mesela?

Elif: Bir kelimeyi farklı kullanmaktan kaynaklanan durumlar gibi. I yerine i'yi kullanmak gibi.

Gabi: Ya ı: işte bazen şey mesela şey bana öyle gelir. Im: bazen Almanca konuşurken senin dedin gibi sert değil ama biz tabi Tü:kçe çeviriyoruz ya bazen o zaman daha sert gibi geliyor. Çünkü biz hepsi bilmiyoruz ya nasıl. O yüzden bazen bizim ı: kavga yaparken biz bazen biraz se:rt geliyoruz. Ama aslında se:rt deil. O biras şey var. Ben öyle hisediyorum bazen.

Elif: Bürokratik işlerde Türkçe kullanırken zorlanıyor musunuz?

Gabi: Yo:. Ben yine de eşim hep beraber gidiyom yine ama ben de ben de anlıyom aslında evet zor bişe değil ya. Hem de hem de ben doktora gidiyoz, soruyorum. O zaman ben boş durmuyo tekrar soruyom. Tekrar anlatabilisiniz. Tekrar ne demek istiyoy, ne demek istiyosunuz, nasıl bişe yapıyoruz ya bişeler.

Elif: Tekrar soruyorsunuz anlamadığınız zaman.

Gabi: Hı hı tabi.

Elif: Pazarcıların dilini anlayabiliyor musunuz?

Gabi: Anlıyoruz ya.

Elif: Şimdi bir sıkıntı yok ama ilk geldiğiniz zaman belki vardı.

Gabi: Valla aytık unuttum bir şey. Hiç, hiç hatır. Birisi yine bi arkadaş vay, o bana hep diyo sen ilk ilk geldiğin zaman ı: orman Tükçe konuştun. Şaka gibi ama hiç öyle hissetmedim ama o öyle diyor ama aytık güzel konuşuyosun bana diyor ama bilmiyom.

Elif: Alanya ağzını anlayabiliyor musunuz?

Gabi: Bizim için farklı gelmiyo. Çünkü biz sadece o biliyoruz. Bana mesela şey daha farklı gel. Mesela Ankara tarafı ı: Karadeniz tarafı gelen kişiler daha farklı konuşuyoía. Tabi İstanbul gelen kişiler Ankara biraz farklı konuşuyo ama burda tabi alışmak için bize normal geliyor.

Elif: Peki başta zorluk çektiniz mi şimdi daha mı kolay?

Gabi: Şimdi tabii daha kolay. Ya eskiden yine de şey vay. Tabi buğda köy ya. Tabi bazen yaşlı insanlara onun köy dille va. Ben kayınvalidem_____. Eskiden hep beni sordu ne ettin? Ne ettin ? Ne ettin ? Ben hep anladım, ne ettin, ettin, ı: ne ne ye yeddin gibi bişey. Ha ne yedin, ne yemek yedin. Ben hep ben hep hiçbirşey yemedim veya ben bişe anladım yedim anladım yedim. Kayınvalide hep bana baktı. Hiç anlamadım daha. Neden öle baktı. Tabi o sadece sordu sen ne yaptın. Sonra ben ney ettin, ney ettin, hep şey anladım ya ne ne yedim anne ne yedim bişey yemedim. Henüz hiç anlamadım neden kayınvalide hep beni soruyor, ne yedim.

Elif: Az önce ilginç bir örnek demiştim. Bu oldukça ilginç bir örnek oldu.

Gabi: Ama işte bu yaşlı insanlar burda. Tabi onun Tükçe kelimeler daha farklı kullanıyoía.

Elif: Cinsiyetiniz dilinizi etkiliyor mu?

Gabi: Tük Tük bize biz karşı konuşuyo. O mu?

Elif: Yok. Kadın olduğunuzdan dolayı daha kibar konuşmaya dikkat ediyor musunuz? Erkekler daha kolay küfrediyolar mesela.

Gabi: Tabi, tabi. Ya işte birkaç tane erkekler biliyoruz ya. O yüzden biliyorum erkekler bazen daha kolay küfreniyola. Çok ya mesela küfrenmek. Sadece biz Almanyada böyle bir hep kadın üstüne küfrenmek yok.

Elif: Anlayabiliyor musunuz küfürleri?

Gabi: Bana anlattılar demek ama aslında ilk zaman hiç anlamadım ve hiç bilmedim o ne hepsi. Ama işte bu senin anneni ne bilim senin bu bu hep ben o bana çok kötü geliyola. Çünkü biz Almanya’da bizim kültürü biz bizim veya başka bir anne hiç öyle bi küfrenmek yok. Biz ya sö:lemiyoruz öyle bişey. E: hem de şey var mesela o da farklı sizin hanımefendi. Birisi hanımefendi diyo güzel bişey kibar, birisi hanımefe:ndi o da çok farklı. Hanımefendi diil, şey gibi, sanki sen ne istiyosun nesin, nerde, kimsin. İşte oğda, biraz burda şey

Elif: Komşularınızla konuşurken hitap kullanıyor musunuz?

Gabi: Hitap mı?

Elif: Mesela Ali amca, Ayşe teyze.

Gabi: A: bazen tabi ki öyle kullanıyoruz ya. İşte herkes burada söylüyo ya. Yine de ben de enişte, teyze amca öyle şey kulanıyorum abla bazen. Bazen kişilere.

Elif: Zorlandınız mı bu akrabalık isimlerini kullanırken?

Gabi: Yok o kada değil ama bazen ben eskiden tabi bana bazen şey demek iste. Ben hemen dedim hıh söylemeye gerek yok sen bana Ga:bi diyor. Bizim yeğen benim yeğenlerim en fazla bana sadece Gabi diyola. Hiç bana yenge, ya kaç kişi diyola ama hepsi diil. Ben öyle şey ı:s önem vermiyorum benim için.

Elif: Almanya’da böyle hitaplar olmadığı için bu şekilde de kullanabiliyorlar.

Gabi: Ama bazen tabi böyle bi bir konuşmak aslında kolay. Çünkü sen birisi tanımiyosun. Sen o zaman teyze diyosun, abla diyosun, amca diyosun. İşte bu yine ney aslında o kadağ zo kötü bişe değil. Kolay bazen oluyo, isim de bilmiyosun unuttun filan belki o zaman sadece teyze diyosun vè abla diyosun.

Elif: Eşinizle ev içerisinde nasıl birbirinize hitap ediyorsunuz?

Gabi: İşte Tükçe. Tükçe En fazla Tükçe. Bazen Almanca ama eşim onun Almanca çok kötü. Hiç iyi değil. Ondan. Aslında anlıyo ama onun konuşmak da zor. O yüzden biz hep Tükçe konuşuyos.

Elif: Çocuklar babalarıyla Türkçe, sizinle Almanca konuşuyorlar.

Gabi: Hıhı hıhı. Sürekli karıştırıyos.

Elif: Olsun. Böylelikle iki dile de hâkim olacaklar. Türk kültürünü öğrenmenizin Türkçenize katkısı oldu mu?

Gabi: O yavaş yavaş öğrendik burda. Tabi eltimlere bana gösterdiler şey.

Elif: Beden dilinizde bir değişiklik oldu mu?

Gabi: Ne.

Elif: Beden dilinizde jest ve mimiklerinizde bir değişiklik oldu mu?

Gabi: He:. Yapıyom mu öyle bişe. Cık. Yok di mi. Bu sevmiyom, ben o sevmiyom fazla. Benim çocuğa bile söylüyorum siz öyle yapmayın. Çünkü sevmiyom.

Elif: Neden?

Gabi: İşte ben sevmiyom. Sevmiyom.

Elif: Sevmeme sebebiniz ne?

Gabi: Ya çok sevmiyom işte. Benim için iyi bir hareket değil.

Elif: Kaba mı buluyorsunuz?

Gabi: Heh öyle bişey. Ben sevmiyom.

Elif: Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınız zaman size göre farklı olan ne?

Gabi: Fark tabi fark vay tabi. İki kültü zaten ayrı bişey ama yine de bazen şeyler o kadar zor bişey gelmiyo. Biz de ben otur Almanya'da otu:duğum yer küçük bi yer. Tabi o:da yine de aynı. Biz aile yaşamak gördüm. Daha küçük yerleri. Hepsi tabi. O yüzden. Kültür yani ne bilim. Kültür. Ya biz mesela. O cenaze mesela. Bir şey olursa, ya mesela bütün kaç günden beri misafir misafir misafir misafir. O, o bana.

Elif: Güzel

Gabi: Güzel.

Elif: Örnek güzel

Gabi: Biz, biz mesela hasta birisi biz o kişi rahat bırakıyorus. Ya önce iyileşsin biraz şey topa:lasın. Bebek yeni geldi ama burda birisi oluyor hemen bütü:n aile bütü:n komşula onun üstüne düşüyola. Ya hiçbir nefes alamaz.

Elif: Bu örneği dün başkası da verdi.

Gabi: Tabi yine de tabi bazen e: mesela burda gitmesse herkes ayıp düşünüyö. O zaman he bana bakmıyola ama Almanya'da kimse beklemiyö bile çünkü de mi aile belki öyle bişey tamam ama.

Elif: Size göre Türkçeniz hangi seviyede?

Gabi: Siz ne diyosunuz ?

Elif: Bence gayet iyi ama siz nasıl tanımlıyorsunuz ?

Gabi: Biz kursa gittim ya o yüzden yazmak okumak bana zor gelmiyor tabi kolay. Hem de bazen kelimeleri okuyorum. Daha iyi anlıyorum daha konuşabilirim ama tabi grame:de baya bi eksik var bence. Baya bi eksik. Tabi biz bizim çevre bizi her hepsi anlıyolar herhalde ama tabi bazen yeni tanıdık kişilere belki biz beni o kada iyi anlamıyo. Ya biz halediyorus, biz haledebiliris.

Elif: Birkaç seneye kadar yabancı olduğunuz anlaşılmaz.

Gabi: İşte kaç sene burda olduk ya ondan.

Elif: Gabi Hanım çok teşekkür ederim.

Gabi: Bi şey değil.

EK 5. Ses Kayıtlarının Analizi - Gerda Mete Seven

AD-SOYAD: Gerda Mete Seven

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Ev Hanımı/ Emekli

YAŞ: 83

KAÇ YILDIR TÜRKİYEDE: 1965'ten beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Sadece Türkçe

MEDENİ DURUMU: Bekâr/ İki Türkle evlilik yapmış

Elif: Gerda Hanım bize biraz kendinizi tanıtabilir misiniz? Türkiye'ye nasıl geldiniz, burada ne yapıyorsunuz?

Gerda: A:şık oldum için.

Elif: O süreçlerden bize biraz bahsedebilir misiniz?

Gerda: Gayet, tabi. Şimdi ı: yani benim yaşım şimdi beli o'lucek ama heralde televizyona fa'lan ve:miyorsunuz.

Elif: Hayır, hayır.

Gerda: Yani ben o zaman ilk eşim o Almanya'yı okumaya gelmişti. O şimdi biz tanıştık, nişanlandık evlendik. O elli yedide mühendis o:muştı. Ondan sonğa elli sekizde o daha Almanya'da okumak istiyodu. Belki tüm bikaç Türk va:dı. Zaten işçi fa'lan yoktu. Ya:niz işte okuyanları va:dı. Akzaptans almıştı ve yüksek bugün mastırda okumak istemişti. Akzaptans almıştı. Şeye gitti. İşte şey e: kültür şe bakanlığı va:dı o zaman Almanya'da Tü:kiye'nin kü:tür bakanlı:ı. Hatta ben Menderes'in zamanı Menderes'i gö:düm. O zaman o gelmişti Almanya'ya. Ondan sonğa işte şey ona şey müsaade etmemişle. Pasapo:tunu uzatmamışla. Adam nası yıkı:lmıştı. A:lıyodu eve geldi zaman. Benim kaiyeyime mani oldula: bilmem ne. Ben dedim ne üzülyosun dedim. Ya: dedim işte gidelim şe aske:liğini yapa:sın ben de geliyim Türkiye. Döneris bi poblem yok ki ya: He aske:lini ya:pa:ken teris o'luçaktı. İnki'ap oldu atmış inki'abı. O inki'abin içinde:ydi o

zaman Şe subay olarak. Neyse ondan sonra Şe tekŐa: Almanya gelememi. Paspo:t yoktu. Hudutları kapağı. Bilmem ne. Bana habe: geldi. Zaten bi aydan sonra bana habe: gelebildi. Ben gelemicem sen gel. Benim o:lum da o zaman iki yaşındaydı. Ben de gene o:lumu aldım tŐenle TŐrkiye geliyoğum, İstanbul'a geliyoğum . OĞda Şe aske:likten tehis olmuş ama dışarı ıkamıyodu. Ondan sonra Şe Şimdi KÖ:ln'de Şeyde istasyo:nda danıştım. Tabi iki ta:ne tŐen ekspresi vardı. MŐnih'ten itiba:ren. Birisi Saloniki Őzerine birisi Şey Sofya Őzerine. O Saloniki Őzerine o zaman TŐrkiye Şe Kıbrıs yŐzŐnden onlağ dŐřmandı. Saloniki Őzerine vize lazımdı. Bilmem ne. Şimdi bana ya:nlış danıştılar. Şimdi Sofya Őzerine ben zanettim Sofya Őzerine gidicem. ŐnkŐ o zaman vize falan Şe lazım deildi. Ondan sonra annem ve eniştem beni KÖ:ln'den ben KÖ:ln'denim Şe MŐnih'e kada: yedi yŐs kilome:te falan. Beni oraya kada geti:dile. TŐene bindi:dile ocuğumlan berabe. Benim o:lum Zafe: elli sekis doğumlu. Ondan sonra kondŐktŐ: geiyo o:dan. Ađđahtan soğdum. Dedim bu tŐen Sofia Őzerine gidiyo di mi? Hayı: diyo, Saloniki Őzerine diyo:. Eyva:h tren de hareket ediyo:. Hayır inemiyorum. Benim annem bayıl:miş. Onu Şe Kızılai'a geti:mişler falan. Ben anneme de Şe seslendim dedim bak hiç kokma ben dŐřŐnŐrŐm biğ a:e dŐřŐnŐrŐm dedim. Ben Şe Şe yapağım. Ge:i ben daha yi:mi biğ yaşındaydım o zaman. Ondan sonra Şe tren gidiyo. Ben de dŐřŐndŐm. Ya: dedim mutđaka Ağman hududunda inmem lazım. Ne Yugoslavya girebilirim ne Şe girebilirim. Lisanını bilmem, param da yok. Şeyde. Dedim Şe ben mutđaka Avusturya ve Alman hududunda inmem lazım. Ve Filaf lazım. En bŐyŐk Şehir oğda. Ben de sabaha ka:şı saat döt buçukta falan geldim tŐenle. Şimdi hemen o:da bi adam ağı:dım bagajımı ve:rdim. Dedim benim bagajımı Şey getir emniyete getir. Yiğmi döt saat sonra őbŐrŐ tren gelicek. Şimdi o:da bekledim. Şimdi Şey o Şe ne ik önce bekleme sağonunda otu:dum kimse yok. Genç kadın oturuyo kuağında bi ocuk. O uyuyo. Ben de Şe ondan sonra saat altı yedide fağan e: Şey hayat başladı. İşile: fağan gelip bana bakıyoğa: bö:yle ben hiç istifimi bozmadım. Ondan sonra saat sekis buçukta e: istasyon için banka va:dı. Oraya gittim hemen paramı değişti:dim. Ondan sonra istasyon a:kasında ŞÖyle bi Şey vağ, restoran vağdı. BÖyle bahçe restorantı. O:da otu:dum akşama kada:. Şimdi Şey o tŐen saat beşte gelicekti o őbŐ tren. Yani ben o:dan istese:ydim faytonlar va:dı bŐtŐn Filat gezebili:dim yani. Ama o ko:ku. TŐeni kaşırcam diye. o:da otudum. Yemeğimi yedim. Çocuğum kuağımda uyudu fağan neyse ondan sonra saat beşte őbŐ ekspres ge:ldi. Şe gene bagajımı aldı:dım. Beni Şeye ab Şeyine yerleşti:dile. Gidiyorus. Ama ben Şimdi eşime

haber veremedim ki. Ona telegrafla bildi:miştım. Ben ondan İstanbul'dayım. Tğen geliyo ama bis yokus. Adam delirmiş İstanbul'da. Haber verilmiyo ki o zaman Handy falan bişey yoktu. Ondan sonra işte na:psın. Yani ikte bütün trenleri Avrupa'dan gelen Bulgaristan'dan gelen bilmem ne:den gelen bütün tğenleri beklemiş beklemiş yok, bis yokus. Sonra demişle: işte şey bi gün sonra ekspres öyle gelicek. Ona da ge:ldi baktı. İşte sakal olmuştu bu kada: şeyine. Uyumamış tabi üzgün. Tabi biz iki buçuk sene görüşmemiştik. O zaman aske:lik çok uzu:ndü. İki sene subay olduğu halde iki sene şey va:dı. Benim o:lum babasını bil tanıımıyodu. Ondan ayrıldı zaman onbi: aylık idi. Almanya'da he gö:düki e:keğe baba baba baba diyodu. Ya:. Ondan sonra işte şey gene işte şey bütün şey evraklarını falan şey yaptım hazı:ladım. Almanya döndü. Fakat Almanya'da da pek de kalmak istemedi. Çünkü şey annesi ölmüştü o vakitte. Tek bi kız ka:deşi va:dı ve babası İstanbul'dalar. Kendine bişey hissediyodu, açızlık hissediyodu, döndük. Ondan sonra şeyde e: Doğancıla:da otu:duk, şeyde paykın a:kasında hemen kayakol sokağı vay, oğda güzel bi evde otuduk. Ondan sonra oğda işte şey e: Siemens'te çalıştı. Fındıklı şe:yde, Fındıklı'da Siemens'te çalıştı müendis olarak. Ondan sonra ı: gene hoşnut diildi. Çünkü o zamanki durum falan şey pek iyi dildi Tü:kiye'de. Ben bunları hepsi yaşadığım için. İşte birisini ona şey gene bi akıf ve:miş. Ben anlamıyorum seni. Senin karın Alman, sen Almanya'da okumuşun, bu:da ne işin vağ, bilmem ne. Bi: gün geldi dedi biz Almanya dönüyoyuz. Hadi dedim ya Alla aşkına dedim. O:lan iki buçuk üç yaşında oluyo yo: üç buçuk yaşında. Songa ben de işte şey tekyay hamile kaıdım. Atmış üçte ikinci o:lum do:du. Ya dedim, a:tık çocukla: dedim o:lan büyuyo okuıa falan gidicek. Karay vey ya Almanya ya Tükiye aytik. Yok Almanya öncez. Aniden geldi benim pasapo:tumu, valizin hepsini hazırladı. Bizi tğenle yolladı gene. Kışın de hiç unutmam çocukları bi kompaytımınım va:dı tek başıma. Bi a:kadaşım, bi Alman a:kadaşım, o da çocukla:la berabe, berabe gidiyoyuz. Kocaları İstanbul'da kalıyola. Ondan sonra işte şey çok kötü:ydü. Gündüz sıcak gece bus: gibi oluyodu o kompartıman. Neyse onla: şey te:fe:uat. Ondan sonra işte şey sonradan kendisi ge:ldi. Eeey işte o da fazla dayanamadı gene. İşte şey gene İlebankla şey yaptı anlaşma yaptı. Biz diyo Ankağa, Sivas'a gidiyorus. Dedim Sivas, ben Sivas'ta napıyım dedim işte şeylen. Yok dedi işte ben de o:da şantiye şefi olarak falan işte şey İlebankla şe anlaşma yaptım. Ben o zaman dedim bana bak sen kendin gide:sin ben bu:da kalırım, ben seni boşarım. Aynen öyle. Ondan sonra işte şey geldi. Yok dedi, İlebankla konuştum dedi. Sivas'a diil, Ankara'ya

gidiyorus. E: düşündüm taşındım Ankağa baş şehir gene. E iki çocuğum var. Bi de seviyorus birbirimizi. Dedim tamam, Ankara tamam dedim. Ondan sonra işte öyle gene benden önden gitti. Ev alicekmiş, daire şey hazırlıcekmiş bilmem ne. Ben sonra çocuklarla gelicektim. Öyle yaptım gene. İki tane çocuk bende. Ben de gene arkadan şey geldim. Ondan sonra geldim zaman bana diyo Ankara diil diyo Adapazari'na gitcez. Ne Adapazari'na. Ben ismini duymuştum ama ne:de oldunu da bilmiyodum. Bö:yle, bö:yle. Çünkü o:da işte Uni Royal e: fabrikası e: yapiliyodu. Yeni yapiliyodu işte şey lastik fabrikası. Amerika:dan şey gelmişle:di e: uzmanla: gelmişti. O fabrika yapiliyodu. O müendis ariyola:dı. O da müracat etmiş ve bilhasa onu almışla. O kada: çok müracatın arasında onu niçin. Çünkü Simensteyken o fabrikanın pla:nları o: yapmış kafasında konstüktöğ olarak. O pla:nların altında hep onun imzası vardı. Onun için tercihen onu almışla:. Onun için Adapazağı'nda kaldık. Ondan sonra ama o:dan şey Uni Royal'den Petkim'e geçti. Ama Petkim'de vefat etti. Kık beş yaşındayken vefat etti. Kalpten. E: ondan sonra işte ben de tabi Almanya dönicektim. İki çocum va:dı. Benim büyük o:lum Kabataş'a gidiyo:du on altı yaşında:ydı. Ama işte gene kısmet çıktı. Almanya beni istemedi.

Elif: Türkiye'de kaldınız.

Gerda: He Adapaza:ı'nda. İşte şey bu sefer benim eşim dokto. Kulak boğaz burun mütasıydı. İşte ben de ka:ndım gene ka:ldım.

Elif: Peki Türkçeyi öğrenmeye ne zaman karar verdiniz?

Gerda: Ya hemen ilk günde. Çünkü o Tükçe bilmeyince şey yaşıyamassın bu:da. Yani ben işte o zaman tabi çat pat konuşuyodum ama ben konuşkan bi insanım ve kontakt kurarım kola:yca. Ama ı: ikinci eşimin yanında daha iyi Tükçe öğrendim. Çünkü ben onlan berabere muyananesinde çalıştım. Hep ha:klıa haşır neşiriydim falan. E: o zaman daha da geliştidi:dim tabi şeyimi e: Tükçemi. Yani o benim hikayem böyle. Sonra işte iki bin dokuzda doktoğ bey vefat etti ben de buraya taşındım.

Elif: Peki Tükçe kursuna gittiniz mi yoksa tamamen kendiniz mi öğrendiniz?

Gerda: Bö:yle küçük langensayd lügat elimde. Bi tarafta Türkçe bi tarafta A:manca. İşte pazara gidiyorum. Bu ne, bu ne, bu ne, falan böyle başladı.

Elif: Peki o zamanlarda en çok nerelerde zorlanıyordunuz? Konuşmakta mı?

Gerda: Gayet tabi. Gayet tabi. Hele ilk geldiğim zaman gelin olarak benim kayınvalidem rahmetli komşuları bilmem ne geliyoğladı beni güzellik için. Ben de kendime böyle nasıl bakıyola konuşuyola bilmem ne. Ben de kendime maymun siktteki maymun gibi hisettim. Yani öle. Benim şey hikayem öyle.

Elif: Buradaki sosyal hayatınız nasıl? Türk derneklerine üye misiniz?

Gerda: Şimdi benim bu:da sosyal hayatım çok. Ben 1: şey ben Tük Tük sanat müzik korosundayım. Bizim korumuz Gönül dostları. Bizim koro şefimiz Esin Üzkan. Aynı zamanda biz de işte hususi a:kadaşız. Ondan sonra e: şey Tü:kü Ya:dım sevenler de:neğinde Atatük onu seksen beş yıl evel ku:muş. Ben de o:da dört seneden beri beş seneden beri o:da çalışıyorum evet bi de Atatükçü Düşünce Deneği. Ben Atatük hayranım. Ben Almanya'da e: Kö:ln'de Atatükçü Düşünce Deneğinde bi konuşma yaptım. O zaman beni davet ettiler. Tesadüfen be Almanya'daydım. Atatük'ün ölüm gününe anılıyordu. Beni davet ettiler. Oğda kısa bi konuşma yaptım. Yani beni tanıyola. A:Alanya'da da tanıyola. Şey de Ticaret odasında da konuşmaları yaptım. Atatürk'ün şeylerini şey şiirleri okudum. Beni tanıyola.

Elif: Derneklere üye olmanızın, koroya katılmanızın sizin Türkçenize nasıl bir katkısı oldu ?

Gerda: Yani a:tık bi katkı yo:k. Ben he:şey biliyo:um. Bi katkı yok a:tık. Ben gazete okuyoğum. Ben kitapları okuyorum. Şey bi akzantım var. Onu biliyoğum. I: o zaten e: çocukken bi lisan öğrenmeniz lazım. Çünkü yetişkin insan olarak şey akzant kalıyo. Ama ben herşeyi bilirim he:sey. Kitapları okurum. Gazete okurum. Televizyon seyrediyorum. Televizyo:n o da bana çok ya:dımcı oldu. O ilk şey, o eski filmde, Sadri A:şık bilmem ne falan şeyleri. Olar bana çok ya:dımcı oldular. Ben de şey Almanlara söylüyorum. Türkçe öğrenmek istiyosunuz Tük filmleri seyredin. Çünkü tamam anlayamasın ama kelimeleri anla:sınız ve işte şey o mevzuyu anlıyosunuz o zaman. Ben hep onu şe tavsiye ediyorum ve aynı zaman şimdi bis hızlı konuşuyorus. Türkçe öğrenmek istediniz zaman hece konuşun. Yani ____ konuşuyola buda. Ben o Alanya yüz yaş yüz sene buda kalsam ben onları anlamıyorum. Ben hep diyorum yavaş konuşun yavaş konuşun. Ben Tükçe bilirim ama sizi anlamıyorum. Ondan sonra, onlar Yörükçe konuşuyola. Hı: biliyorum Yörükleri. Ben de Adapazarı'nda bizim Yörükleri bi ailem var. Kık beş seneden beri o:da kaldım. Zaten Yörük köyünde kaldım. Kuzu kestile: benim.

Elif: O zaman siz sürekli Türklerle bir arada olduğunuz için Türkçeyi bu kadar iyi konuşuyorsunuz değil mi?

Gerda: Yani ben a:tık şey konuşmak istemiyom aslında ama ben on dokuz sene ben do:ğru yol pa:tisinde çalıştım. Kadın ko:lu ikinci başkanıydım. Hala başkan benim a:kadaşım.

Elif: Bu zamana kadar Türkçeyi konuşurken, kullanırken hiç ilginç bir anınız oldu mu?

Gerda: Tabi başlangıçta öyle. Yani kelimeleri karıştırıyodum o zaman.

Elif: Örnek verebilir misiniz?

Gerda: Tabi. Mesela kumaş al:mak istemi:ştim. Bi elbise dikti. O zaman yal:nıs dikili:di. Te:zim va:dı yani gençken, atmış biğ atmış yedi yilla:ında fa:lan. Şeye gittim. Bi dükkan beni tanıyodu. Dedim ben elbise diktiricem, kumaş istiyorum. Bana şimdi kumaşları falan gösteriyo, desenleri falan. Ben biliyodum, koca karı denirdi. Yani yaşlı ne. Ama ben dedim yok ben karı koca deseni istemiyorum. Onun için beni senele:ceden sonra beni göydükleri zaman Gerda Hanım karı koca deseni istiyo musun?

Elif: Hala onu hatırlatıyorlar demek. Peki siz cinsiyetinizden dolayı dilinizi buna uygun şekilde kullanıyor musunuz? Dilinize bu açıdan dikkat ediyor musunuz? Mesela erkekler küfür kolaylıkla kullanıyor. Böyle kızgınlık ifadeleriniz var mı? Kullanıyor musunuz?

Gerda: Ben biliyorum gıgınlan.

Elif: Çok kızdığınız zaman kızgınlık kelimeleriniz var mı?

Gerda: Tabi tabi hele araba kullanırken. Ama bu:da söylemiyelim.

Elif: Verebileceğiniz örnekler var mı?

Gerda: En kötü sa:lak diyelim, saklıya:ım.

Elif: Arabanın içinde tabi, sadece siz duyuyorsunuz kimse duymuyor.

Gerda: Yo: yo: böyle kimseye karşı karşıya yapmam. Ben kadını, yani istifimi bozmam. Düşünüyorum ama söylemiyorum.

Elif: Günlük hayatta deyimleri kullanıyorsunuz? Kullanmakta sıkıntı çekmiyorsunuz.

Gerda: Tabi: tabi: hepsini bilirim. Hep iza: ediyorum. Deyimleri falan hepsini biliyorum, ma:nasını biliyorum, anlıyorum.

Elif: Kullandığınız deyim, atasözlerine örnek verebilir misiniz?

Gerda: Şimdi şu an aklıma yani bi bi hazırlı:ım yok. Yani durup dururken sade şey oluyo. Yani şu an mesela neydi o şey ? Bi insan üzümüne baka baka.

Elif: Üzüm üzümüne baka baka kararır.

Gerda: Evet, yani hepsini anlıyorum. Mesela siz buğda konuşsanız benden gizli konuşamazsınız.

Elif: Yok öyle bi niyetim yok.

Gerda: Yok mesela.

Elif: Burada yaşamanızın Türk kültürünü tanımanızın dilinize nasıl bir katkısı oldu ?

Gerda: Ben şeydeydim. Buğda bi şey Alman Tüyk değneği vağ ya, Hütüyk. Ben de o:da üye olmuşum. Ama oda böyle açıkça söylemek istemiyorum aslında ben kendi insanla:la a:tık bi yakınlık pek kuramıyorum. Yani ben Türklerle daha şey samimi oluyorum daha a:kadaş oluyoruz. Bundan böyle yani çok zor kontakt alabiliyosunuz o insanlağ. Onun için ben o de:nekten çıktım. Çünkü bana bişi ve:miyo. Onların anlattıklarını o:da onları işte bilgilendiriyola: politika bakımından şey kanun bakımından bilmem ne falan. Ben onların hepsi biliyorum. Zaten ben zaten Tük vatandaşıyım. Benim yeşil pasapo:ytum vay eşim dolayısıyla gerçi benim de Alman pasapo:tum var. Çünkü o zaman evlendim zamanda kanun öleydi. Şift vatandaşlık kabul ediliyodu. Şimdi gene kabul ediliyo ya ama ondan sonra evlenenlere ikamet alıyola:dı. Benim ikametim falan yok, ben Tü:küm. Ben bu:dan sigo:tada eşimin muayenesinde çalıştım için sigo:talıydım. Sigo:tadan emekliyim yani ben Tüyküm.

Elif: Peki çocuklarınız iki dilli mi Gerda Hanım?

Gerda: Onlağ iki dilli büyüdüle hemen. Hatta benim oğlum isyan ediyodu. Almanya diyo Almanya'dayken diyodum Türkçe konuşun unutmayın. Buyda diyodum Almanca konuşun. O da isyan ediyodu ne konuşuyum diye.

Elif: Çok iyi Türkçe biliyorlar, öyle mi?

Gerda: Tabi, lise bitirdiler buğda. Sonra şimdi onlar işadamları Almanya'da. Birisi elli sekis yaşında birisi atmış üç. Yaşım çıktı.

Elif: Çok genç duruyorsunuz.

Gerda: Ben zaten şey e: nüfus kağıdı çöpe attım.

Elif: Gerda Hanım dille birlikte Türklerin kullandığı gibi beden dilini de kullanıyomusunuz?

Gerda: Alman çok elle ayakla şey yapıyola:. Onu da alışmışım tabi. O da ellen bilmem ne şeyle. Bi de bilhasa ondan şey çok şikayetçiyim. Tü:ykler dinlemesini bilmiyola:. Herkes konuşuyo:. Ya dinle. Ben bişi anlatmak istiyoyum di mi? Dinle, hayıg, hemen konuşuyo hemen, buydan başka konuşuluyo, buydan başka bişi konuşuluyo. O beni çok sinirlendiriyö. Şey de koroda ben he: zaman kızıyorum. Pa:tide kızıyodum. Ya dedim bişi anlaşılmiyo. He:kes karışık konuşuyo. Hey kafadan bi ses.

Elif: Peki Türk kültürüyle Alman kültürünü biraz karşılaştırabilir misiniz?

Gerda: Gerçi ben şimdi elli sene Almanya'dan yokum. Ben zaten Almanya'ya gittim zaman ben pek intibak edemiyorum. Artık kendi şeyimden akrabalarım ailemden falan zaten fazla kalmam. İki hafta kalıyorum kaçıyorum. Bana yetiyö. Ondan sonra tabi buydaki kültürü aileler daha birbirini tutuyolar kenetliyolar ya:dımcı oluyolar. O kaday da şey de bilmiyorum tabi ama işte şey kırsal bölgede falan şey. Ben de muayenehaneden de görüyodum. Şeyinde ama Almanya'da a:tık herkes kendi kendini düşünüyö ve pek ka:şidakinin şeylerini anlamıyola:, de:dini şeyini falan e anlamıyolar. Biraz egoist olmuşlar yani öle görüyorum. Yani şey ben dedim ya bak bikaç iki üç tane Alman aykadaşım var. Mesela Rena:te. Ben buydan tanıştım. Buraya taşındığım zaman ama sanki o kadın kık seneden beyi tanyorum. Yani benden bi pa:ça. Biz berabe Almanya'ya gittik, araba kiraladık. Gezdik şey ettik. Yani bi kadeş gibi. Böle olamaz. İşte böle iki üç akadaşım vay. O bana yetiyö. Buda da Tüykiye'de de şeyde Alanya'da. Samimi doğru:e şey düzgün insanla. Bana eli tane insan lazım değil. İki üç tane yetiyö. Yani ö:le. Onun için. Tamam ben sosyal bi insanım ve çok çevrem şeyim var ama hakiki dost iki üç tane. Dost yani. Diğerleri a:kadaş.

Elif: Gerda Hanım çok teşekkür ederiz.

Gerda: Rica ederim, çok konuştum.

EK 6. Ses Kayıtlarının Analizi - Ines Goldstein

AD-SOYAD: Ines Goldstein

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Meslek Okulu

MESLEK: Terzi/Muhasebeci/Sekreter

YAŞ: 59

KAÇ YILDIR TÜRKİYE'DE: 1995'ten beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, Rusça

MEDENİ DURUMU: Evli /Almanla evli

Elif: Ines Hanım merhaba.

Ines: Me:haba.

Elif: Öncelikle sizden, kendinizi genel olarak tanıtmanızı isteyeceğim.

Ines: Hıhı. Benim adı Ines Goldstein. Ben şu anda elli beş yaşında gelecek. Em: ben Alma:nım ve ım: benim doğmuş şehi:de _____çünkü çok eski Alman ı: ülke, he şehi. Ya Huuse. Denize he: zaman ı: bakıyo ve bizim evimde em: meza:lık döyt tane çocukken va:dı. Şu anda otuğuyoğuz, denize vay mezaylık vay. Aynı gibi İstanbul, aynı. Em e: bis bin dokus yüs doksan dö:t evlendik ikinci defa. O:lum şu anda otus beş yaşında ama Almanya oturuyo ailemle. İki tane toğumuz vay. I: büyük oktobağ (october) beşinci Ekim, dö:düncü yaşında başlıyo o: ve çok yaramas. Gêyçekten. Ya tamam.

Elif: Türkiye'de ne iş yapıyorsunuz? Nasıl vakit geçiriyorsunuz?

Ines: Ya ben ı: bizim berabê bi şiyket devam etcez bi. O zaman biz o:tam. I: ben muhasebeci iş yapıyorum. Ya böyle.

Elif: Ines Hanım kaç dil biliyorsunuz?

Ines: OkuÍda ı: Ğusça öğrendim ama zaman zaman hiç kuÍlanmadım, unuttum ve Tü:kçe öğrendim.

Elif: Peki hangi seviyede Rusça biliyorsunuz?

Ines: Moego vot Po-russki. (İşte benim Rusçam) Bis beraber Tüykçe konuşuyo. Bu gibi mesela.

Elif: Ne zaman başladınız Türkçe öğrenmeye? Almanya'da bir ön ilginiz var mıydı?

Ines: Alzo biz için em: e: ko:şam biy Alman şı:kette çalıştı. E: akşam eve döndü, konuştu. Bak bir şansli va: . Bi şiyket yeni açmak lazım şiykete. O zaman biz de üç günden sonra kara: ve:dik. O:lum bizim yanında so:du. Beyaz meyak ettik. Ama tamam bis ı: İstanbul'a taşınacağız. Bin dokus yüs doksan beşte taşındık ve o:da Alman şiykette çalıştık o zaman bunla için. O zaman hiç haber vermedi, bilmedi. E: o zaman, Tüykçe daha önceden hiç öğrenmedi. Bizi ama başladım zaman Alman şiyketi için no:maÍ Tükiye'de altı gün çalışıyo ve ba:zen biz Pazar günü için ya ku:sa zeminağ yapmış. O zaman haftada dolu. O zaman bizim ilk defa nasıl öğrendi, merhaba, nasılsın böyle.

Elif: Türkçe konuşurken en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?

Ines: Heh, ya, Alzo. Bis bis başladım zaman bis zaman şiyketten ayrıl:dı. Bis Alanya taşındık. İstanbul'daydık. Ne İstanbul'daydık. O zaman bis düşündük iş bıraktık. O zaman bis düşündük Tü:kçe öğrenmek lazım. Biz e: böyle hayatımıza başka ülkede oturuyo:sa bu dil öğrenmek lazım. Çünkü bana göge zum mesela ı: imda:t bu: önemli. Kalbin hasta bilmiyo:san nasıl doktor söylemek lazım o:da (oder) insanlağ. Nasıl ya:dım ediyö böyle bana göge. Ve biz ayrı ayrı bi odası gittik. Kitap, Tü:kçe kitap açtı, okudu. Bi saat sonra beraber konuştu. Anlamıyorum bak bu kelimeyi. Fiil, ben, sen, za:man geldim, geliyoğum, gelebiliğ miyim, biz anla hayığ biz anlamıyoğuz. Ve gğamer için bizim için akuzatif, datif . _____ya ama Türkiye'de altı tane vağ. Eve, evde evden. Obb ya. Bizim Almanca: gğamer kitap okuduk. Unuttum. KuÍlanıyoğuz aba (aber) düşünmüyo.

O zaman düşündük ve ım: akşam bi AÍman akadaşın pa:tiye gittik. O bayan söyledi biz tüm o ku:yza başladık bi hafta önce. Biz düşündük o tamam biz oğa gideceğiz. Biz geldimiz zaman kocam dedi, tamam, ben beyaz daha Tüykçe biliyoğum. Öğretmenimiz dedi: Tamam test yapaÍım, son dedi biğinci kuys git o kadar. Tamam o zaman biz başladık ve ı: hafta beş kere her gün beş gün ı: gittik ve oku:Ídan sonra bizim kafa dolu. Alzo (Also) köpemiz ve evimizde kedi va. O yüzden tuğ yaptık. Öğle yemekten sonra biraz dinleriz. Ondan e: en az iki saat ödef yapıyoğuz. Böyle çünkü em: çok zoğ ve e: Töme

kuys için çok ggamer var. Bazen fiil öğrenmedi. I: alzo iki büyük ku:ys yaptım, tamam bıraktım, ge:çekten.

Elif: Türkçeyi tam olarak aktif bir şekilde ne zaman öğrenmeye başladınız?

Ines: Doksan yedi olabiliy, ya doksan yedi ama em: o zaman zaman ailem yoksa koçam Tükçe konuşuyosa daha iyi öğrenicek ama biz Almanca konuş evimizde he: kelime için. O zaman e: biz böyle alzo daha zoğ. Ben söylim, bi aykadaşın. Bak ben bi ay köye gidiyo:sam döndüm zaman her şeyi biliğim. Heyşey. Ama böyle zaman bizde yok. Ya o zaman.

Elif: Köye derken? Tatil için mi?

Ines: Öğrenmek. _____ Türkçe öğrenmedim.

Elif: Pratik yapmak için köye gidiyorsunuz.

Ines: Çünkü başka şeyimiz yok. Ya o zaman. Çünkü bak bu kalem, tamam kalem olabiliğ.

Elif: Peki, köye gittiğinizde bu bölgeye has kelimeler öğrendiniz mi?

Ines: Sen mesela ım: ben düşündüm em: he: gün o:da (oder) bi gün bi kelime öğreniyo:sa o bi yıl bitiyo:sa bak üç yüz 1: ałtmış beş kelime öğrendim oh: oh: ama böyle zamanım yok ve 1: ben 1: söyledim her zaman e: konuşu:ken ben Tük aykadaşım va: ama Almanya'da doğ ye:de va:dı. Bu sonğa evlendi zaman buraya taşındı ve Tüykçe çok iyi biliyo ama yazıyosa çok kötü. O zaman bense söylerim. O zaman bi kelime konuşuyo ama yazmak lazım unutmasa, böyle.

Elif: Köye gidiyorsunuz. Türk arkadaşlarınızla orada konuşuyorsunuz.

Ines: En iyisi. Fayk etmez. Biz İstanbul beş sene otuduk. Hepsi bizim binada Tüyktü. O zaman tembel diilim ama em: 1: benim iş doflu. Çünkü bize öze: evimizde va: bahçe va:.. Evimizde döyt tane köpek, iki tane kedi, büğoda üç tane kedi. Hepsi hayvan sokak hayvanla. Bundan yağdım olsun. Ben de:nek başkanı ve geçen sene bir müzik grubumuz başladı. I: ben iş dolu. Bahçe iş va:., evimizde iş va:..

Elif: Peki bu müzik grubunuzda Türkçe şarkılar mı söylüyorsunuz?

Ines: Tabii tabii. Bizde em: iki sene önce bi: Tük akadaşım başladı ama bu başka e: köye e: şeye gitti, taşındı e: o zaman e: ben devam. Başka çalışıyoğum. Bizim müzik diğektöğ bu Tü:k. Hali Bey devlet hastanede çalışıyo. Meneje, o zaman o sadece Türkçe biliyoğ.

Bazen Alman vağ e: çok az Tükçe biliyo. O zaman ba:zı ben tercüme yap. İngilizce vay o zaman gubumuz. E: biz nomal saat altı başlıyo. Sali günü iki saat, yarım saat önce geleceğiz. O zaman hangi fiki:, hangi: şa:kı söyleğiz. Böyle. O zaman bazen kişi te:s konuşuyo. Bundan Almanca Türkçe İngilizce. O zaman böyle. Alzo (Also), bizim grubumuz, müzik grubumuz Almancı, Tükçe, İngilizce, Fransa, Rusya, Kalinka, katuşya

Elif: Sizce katıldığımız koronun günlük hayatınızda kullandığımız Türkçeye etkisi oldu mu?

Ines: Evet, bazen bizim mesela bizim ı: müzik direktö: geliyo:sa ı: bi şaykı söylüyor. O onun ses çok iyi:di ama aykadaş ama aykadaş hiç bilmiyo nasıl dedi nasıl o zaman. Biz ge:çekten kelimeyi kelimeyi tek tek tek öğrendik. Alzo ama ben ben İngilizce yo öğrenmedi o zaman, benim bana için zoğ veya Ğuşça için. Alzo bana göğe aynı, fa:k etmez ama I: bizim sosyal böyle, biz heğ sene konse: ve:dik. Mesela bu sene Mayıs Mayıs'ta em: biz hep ünive:ziteye bedava bi konse: ve:dik. Huzuevinde gittik, bi konse bedava veğdik. Yoksa bis para kazanıyoğsa bis ya:dım edecek. Böyle ve ı: de:nek başkanın için. Bizim de:nek Bombola ya:dım de:neğiyiz. İki bin yedi başladım. İki bin sekizde bi kurulu de:neđe başladı. Bize bu pğosedüğ çok zoğdu. Çok zoğdu. O zaman e: kaymakan tanıştım. E: konzuluk Ankara'da bize davet veriyoruz. Alzo he:kes çünkü bu pğosedüğ zoğ. E: bana göre heğ ülkede e: cimri var, zengin insan va: akıllı, tembel. O zaman ama çok bakmak lazım. Biz de çok okuÍa gitcez. Şu anda e: bi: pğoje vaydı. Em: geyçekten ik defa bu okula gittim. Anlamıyom. Masa sandalye gibi bin dokuz yüz atmış yaşında beri almış. Ve ı: no:mal bizde Almanya'da yimi, yimi beş öğrenci va. Ama o:da eli kadar. Bu iyi dildi bana göre. Çünkü bu çocuk songa zo: öğreniyo:sa şanssız. Ve biz de o zaman başladı. Biz ı: bu sene, da: önce ich glaube i:ki sınıf biz okul yeni masa sandalye veğdik. Çok mutluyum. O zaman öğretmen diğektöğ söyledi lütfen devam, lütfen devam. Şu anda otus masa sandalye sipa:iş yaptık. Öğleden sonra öğlede gelecek. Haziđ malzeme veririz.

Elif: Bu çalışmalarınızda hep Türkçeyi mi kullanıyorsunuz?

Ines: Başka şans yok. Yoksa öğretmek va:sa Almanca biliyor. Ve aytık Tük aykadaşlar, bazı aynı Almancı Türk Almanca biliyor. Bana yardım ediyo tercüme için falan böyle.

Elif: Dernek için yaptığımız duyurular için sosyal medyayı kullanıyor musunuz?

Ines: Bis şu anda ı: bir feysbuk sayfa vağ ve biz biz web sayfa vay. Bazen alzo hepsi Almanca ama Tü:kçe olabiliğ. Ya em: ve alzo şu ana kada: Tüyk insanlağ bize geliyo soğuyo yağdım için. Ama ben hepsi kontrol yaptım. He:kes soruyoğsa böyle kadağ göründü. Böyle öğrendim aba: (aber) yüsde yüs doğru söyledi mi bilmem. O zaman mesela kaç sene önce bilmem alzo em: bi köye bi çocuk va:dı. O çocuk em: sekis yaşındaydı ama beş sene sadece yatak duruyo. Hiç kas kalmadı hiç. Çok kötü ama aile çok iyi bakıyo ve bu çocuk çok köylü ge:çekten. Biz orada gitti ailem biz hepsi kontrol yaptık. Tamam. O zaman e: Alman televizyon yanımdaydı, Türk televizyon. Ben söyledim bak hepsi gideceğiz. Zor. Resim yap, video yap, çek. O zaman biz daha önce hepsi sipariş yaptık. İki tane koltuk yeni pe:de, lamba, masa. Hepsi değışti. Çocuklar için ı: buna elbise falan ve:dik. Altı ay için ailem yemek, kuğu yemek ve:dik ve özel sandalye, tehlike sandalye. Ge:çekten em: değnek vaysa şiket gibi _____ defteri muhasebe için lazım büğö lazım. E: ama bana göre sis daha önce sordu nasıl neleğ farklı. Bana göre e: kaymakam ona söyledim ama puuff e: bence gere. Bizim değnek için ve:gi parası veriyo, bana göre iyi değıldi. Çünkü bizde em: kira parası ödemek lazım. Yıl bitiyosa o:da (oder)bir yıl için e: ve:gi parası ödemek lazım. Bana göre iyi diil. Bundan parası yağdım için. Aba (Aber) vergi için vermek lazım iyi değıl bana göre.

Elif: Kaymakamla konuşurken biraz daha üst seviyede bir Türkçe gerekiyor. Bunun için yardım aldınız mı yoksa günlük dili mi kullandınız?

Ines: Biliyoğ ama mesela bis Antalya'dan bu müdürü bize geldi. Alzo hepsi dernekleğ e: biğ proje konuştu. Ona söyledim, bak bunlar lazım, bunlar değışmek lazım. Mesela bana göre, bizde de:nek hepsi de:nekler fayk etmez. Biz bedava çalışıyoruz ama kaymakam gidiyosa kaymakam eleman ora gidiyosam bize bakmak lazım. Mesela kuys veymek lazım. Senin kasa defteri bunlan yap. Defteri nasıl yaptın bunlan ama hiç ve:medi hiç, hiçbişey. Bunlan bunlan değışmek lazım çünkü Afrupa bakmak lazım. Ya mesela çünkü bizde hepsi herkes hangi ben çok değnek başkanı tanıştım ama heykes aynı biliyoğ.

Elif: Türk gazetelerini okuyor musunuz, Türk televizyonlarını izliyor musunuz?

Ines: E: as ama ı: zamanımız yok ama okuyoğsa oda (oder) bişey vaysa oda (oder) gazeteci tabi tanıştı. Çünkü bizde ke:mes yapıyosa hepsi geliyor. Resim, vidyo, tamam televizyon olabiliğ ama ben ya zamanım yok çünkü geçekten hey gün işim dolu. Çünkü bugün ım: mesela başka kimseden tabaklağ, servis, bunla aldım. İşim bitiyorsa onlara

yardım edecek. Ya ama ben hiçbirşey yazmadım. Boşveğ yağıdım ediyom o kada fe fe mesela ik defa biz İstanbuldaydık. Mathias akşam yemek yaptı. Ben Türkçe televizyon e: seyrettim ve eskiden biz biğ biğ kimse hasta va:dı. Elimde e: makine gitti. E: ve Tük televizyondan biğ e: _____so:muş e: nasılsın. Nasılsın, o hasta. Neden nasılsın. Ağladı ve kan he:kes görüyo. Şu ana kadağ televizyon ayağ değışti. Ya şu anda yoktu aba (aber) ge:çekten doksan yedi, doksan beş doksan altı. Alzo ım: ve mesela oku için daha önce beş sene var şu anda on iki. Tek tek ne katlı ya bundan sistem çok iyi. Em: mesela em: sigo:talar için, hasta için çok iyi kanun vaydı, emekli için zoğ para kazanıyosa. O zaman biz de öğrendin bizim arkadaşla. I: Eskiler ı: ekstra pağa hiçbi yere koymadı. O zaman sigo:ta, pağa yok. O zaman Türkiye’de aile herkes. Büyük babam hasta. Ailem haydi ayabaya. Doktoy paya veymek lazım. Ameliyat vaydı. Ya ama şu anda sizi öğrendi. O zaman bizde aynı. Bis Tükiye’de sigo:ta için ım: paya ödicek hey an.

Elif: Ines Hanım atasözü, deyim kullanıyor musunuz?

Ines: Em: Ja wir _____ Tam doğru bilmem. Nine ne dile maydonoz köftelē. Dün öğrendim.

Elif: Ines Hanım Türk kültürünü yakından tanımanızın dilinize katkısı oldu mu?

Ines: Alzo, Almanca ve Tü:kçe çok farklı. E: bana göre şu anda Tüyk aile daha yakın daha cıcak. Çünkü sizin si:stem fayklı. O zaman Almanca çok eski aynıdı. Ama babası sigortası hepsi hiç ödemedi. O zaman on çocuk vay. Yaşadığım zaman çocuk bana paya çocuk bakıyo ama Tükiye şu an e: şu an şu anda Eğdoğan bey istiyo: şu aile üç tane çocuk lazım aba (aber) Türkiye’de ben biz bakıyoruz arkadaşla bi iki çocuk vaysa çünkü bi çocuk paya gidiyor ne he:şey için. O zaman ı: Tükiye zaman Afrupa gibi gidiyo. Ama sizi daha önce sadece büyük biy evi aldınız aba (aber) hepsi aynı böyle oturuyo, biz de Almanya’da ayrı ayrı oturuyo. Oğlum ayrı oturuyo, kızım ayrı oturuyo, biz de ayrı oturuyo, büyük annem ablası ayrı, aba (aber) sizde hepsi.

Elif: Ines Hanım kızdığınız zaman ya da çok sevindiğiniz zaman kullandığınız Türkçe kelimeler var mı?

Ines: İyi mi kelime mi kötü?

Elif: İki örnek de mümkün.

Ines: Boktan. Mesela oda (oder) tamam tamam. Biz her zaman ilk defa böyle öğren tamam tamam tamam tamam okey okey tamam aba: (aber) tamam, tamam ookey. Ama tamam tamam a a _____ Evet gaganı kapat. Evet ben söyle. Mesela Töme kuysada ben ben Almanca hızlı konuşuyom Tüykçe aynı. O zaman benim öğretmen Herr gesagt İ:nes nomal ben geliyoğum. Ben geliyo o kadar, rum söylemedim, ekonomik.

Elif: Evin içinde eşinize nasıl hitap ediyorsunuz? Kullandığınız bir sevgi sözcüğü var mı?

Ines: Ben kaye gittiğim zaman o önce kahfaltı hazırladı. O öğle yemek pişiyo Ben akşamleyin ya: bazen. O zaman o: tamam sabah elektrik süpü:ge almıyor, temizlik yapmıyo. Ama böyle şimdi bana göye hayatım fa:ketmez. Çünkü em: o zaman şiyket için ve ailem için. Çünkü ı: o:tam va:sa iy:. Berabə bakmazsa şanssız iş için ev için ailem için fayk etmez. Çünkü anne babası çocukla iyi bakıyo:sa, iyi açık konuşuyo:sa, iyi, stres gelmiyor, gerek yok.

Elif: Kızdığınız zaman ya da kullandığınız sevgi sözcüğü var mı?

Ines: Dün de şok güldüm. Biz Antalya'ya gittik. Dün em: biz em: alışveriş me:kezi gittik. O bize içinde büyük lokanta va:dı. Bu çok hepsi Tüyk yemek biz çok seviyoz. O zaman gittik. O dedi bana türf hangi yemek. Tavuk, e: kuzu falan. Ama o biraz bazen cimri. O zaman ben ona söyledim kuzucum, hayır cimricim. O an dedi _____ bak bu yemek ama kuzu weises noch _____ vergessen. Kuzu kavuma ama bu en pahalı. Biz tableya gittik. Mathias ödedi. Masada yemek yedi. Ben sana söyledim bu tavuk diil. Ben görüyom bu et. Tavayı aldığım zaman a: bu kuzu. A: tamam kuzu olsun. O dedi çok pahalı, çok pahalı. Fiş bak, bu et en pahalı. Kilosu atmış tele (TL). Ben çok güldüm.

Elif: Alışveriş için pazara gidiyor musunuz?

Ines: Tabii.

Elif: Pazarcıların konuştuğu Türkçeyi anlamakta zorlanıyor musunuz?

Ines: ıı ih ı ıh. Zaman bir kelime bilmesem elimde bak bundan istiyorum. Mesela biz İstanbul taşındım zaman e: bi kamyon geldi, o zaman ben Tüykçe kitap aldım. Yazdım bu kahverengi odası, bu mutfak, bu boş yer. Hepsi ona söyledim, elemana. O zaman kemileyi bilmiyosa elimde nasıl şöylerim yaparım boşve.

Elif: Burada Türkçenizi geliştirmenizi en çok ne kolaylaştırdı?

Ines: Biz İstanbul beş senadaydık. O zaman mesela ben ora bir ma:ket gidiyo:sam Tükçe soruyosa cevap bana Tükçe. Kaç sene önce bin Tük gazete aldım, mayket gittim, su istedim. Meğaba meğaba. Soğuk su ne:de dedim. O: Almanca biliyo. Schauen Sie da nach rechts. Bana şim bak Almanca ben çünkü Almanca görüyo he. O zaman ım: ya

Elif: Ines Hanım çok teşekkür ederiz tekrar.

Ines: Biz teşekkür ederiz.

EK 7. Ses Kayıtlarının Analizi - Julia Alaeddinoğlu

AD-SOYAD: Julia Alaeddinoğlu

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Realschule Meslek Okulu Mezunu, Türkiye’de Açık Öğretim Lisesi, Açıköğretim, Sosyoloji

MESLEK: Televizyoncu/ Gazeteci

YAŞ: 54

KAÇ YILDIR ALANYA’DA: 1990’dan beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce, Fransızca

MEDENİ HALİ: Evli/ Türkle

Elif: Evliliğinizden, varsa çocuklarınızdan buradaki yaşamınızdan, böyle genel olarak bahsetmenizi isteyeceğim.

Julia: E: ismim Yulya Alaattino:lu, e: yimi üç Ağalık bin dokus yüs atmış yedi doğumluyum, Aİmanyaya doğumluyum. Bin dokus yüs doksan senesinde e: temeli oİarak Alanya’ya ye:leştim. Daha önce üç-döt yıl boyunca sadece tatil ya da için geldim. Yılda iki vèya üç kere. E: o: sürede e: eşimle tanıştım sonra işte arkadaşlımız gelişti. Berabè bi gelecek planladık. Ben buraya ye:leştim. Doksan bi senesinde evlendik, e: doksan üç senesinde bir o:lum oldu, doksan atı senesinde bir o:lum daha oldu. E: şu anda işte onla: ikisi öğrenci. Biri hukuk öğrencisi büyük oğlum, küçük oğlum diş hekimliği okuyo. Geçen sene başladı. E: ben kendim buda eğitim e: eğitimimi tamamlamaya şey baktım çünkü benim Aİmanyada şey biti:diğim okul buda kabul gö:mediği için denklik alamadım için bu:da açıköğretimden son bi yıl daha oku e: liseden bi yıl daha okudum. Onu biti:dim. ÖSS sınavına gi:dim. Buda o zamanda. E: kazandım. İk başta: şey Antalya Akdeniz Ünive:sitesi’nde Eski Yunan Dili ve Edebiyatı kazandım. Onda işte başladım ama maalesef çok fa:zla şey sü:düremedim. Ondan sonra bi iki sene önce af çıktı, açıköretime yazı:ldım.

Elif: Peki, e: Julia Hanım buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Julia: E: şöyle söylüyüm. Benim a:macım ya ye:leştüğimde a:macım şey buda aile eşimin ailesiyle iletişim kuğabilmektir. O yüzden benim ik hedefim dil öğrenmektir. Yani şey özel bi öğretmenden ku:s aldım e: birkaç ay boyunca işte e: onu şey yaptım. İk ailesiyle falan şey tanıştım. E: yavaş yavaş işte a:kadaş grubumuz oldu. Daha çok o zaman ik yıla:da benim gibi bu:da yaşayan şey yabancı ya demiyim de yani şey Alman vèya şey başka farklı ülke:den şey kadın veya e:kek çok fazla yoktu o yıla:da. E: o yü:zden ik başla:da Tü:k olarak çevrem daha Tü:k daha fazlaydı. Sonra sonra işte şey turizm geliştikçe yani AÁanya büyüdükçe yani Avusturali AÁman falan İngiliz No:veçli falan yani bi: sü:ü a:kadaşım oldu. Şu anda yağı yağıya diyeyim yani. Yani mesela sayı atıyorum yüs Tüğk a:kadaşım vaysa doksan da yaban yani şey e: yeni AÁanyalı diyelim, a:kadaşım va.

Elif: O zaman siz Alanya'dayken hiç Türkçe bilmiyordunuz.

Julia: İk geldiği:mde hiç bilmiyo:dum. İk geldiğim ama benim amacım buda yani aileyle iletişim kuğabilmek. Buda bi turist gibi yaşamak istemedim. Ben bi şey yani ben e: buda benim evim o:lsun yani ben buda rahat yaşıyım yani iletişim kuğayım şey tam kendimi evimdeymişim gibi hisey kendi memleketimdeymiş gibi hisedeyim istedim. O da tabi ki şey dilden. Benim için dil bi anahta:dı yani şey bu kapıyı açan bi: anahta:dı. O yüzden dile çok önem verdim.

Elif: Peki ilk geldiğiniz zaman Türkçeyi kullanırken en çok nerelerde zorlandınız? Konuşmada mı, dinlemede mi, yazmada mı okumada ?

Julia: Konuşmada. İk başta ik atı ayda şeyde he: şey va:dı teoğide yazmada şeyde ama a:zımı açamıyodum. Kesinlikle mümkün deil bi ses çıkmadı a:zımdan.

Elif: Neden peki, siz neden olduğunu düşünüyorsunuz?

Julia: Bilmiyo:um, bilmiyo:um

Elif: Çekingenlik mi yoksa psikolojik olarak başka bir ülkede olmanın verdiği bir durum mu?

Julia: Hepsi, he:a:lde hepsi. Bi yani şe biaz da (daha) çok çekin hata yapmaktan ko:ktum için di (diye) düşünüyö:um ama e: o bi akşam yattım e:tesi günü sabah tak bişe:y oldu, konuşmaya başladım.

Elif: Mucize.

Julia: Mucize gibi. Eşim çok sö:lüyodu o zaman da işte.

Elif: Peki eşiniz, etraftaki insanlar Türkçe konuşmanız için sizi teşvik ediyor muydu, yardımcı oluyor muydu ya da ne tür yardımlarda bulunuyorlardı Türkçe konuşmanız için ?

Julia: E Türkçe konu tabi eşim beni destekliyo:du ku:s sırasında. Kelime öğrenirken falan bana ya:dımcı oluyodu ya da anlamadım ggame:de. Bişile yani bi soğulağım falan oldu oldu zaman bana ya:dımcı oluyodu ama aramızda sadece Almanca konuşuyoduk ha:la: da ö:le yapıyoruz. E çünkü benim buda o zaman özellikle Almanca konuşma fı:satım çok azdı. Tü:kçe konuşmak zoğunda:ydım çünkü etğafım yani genelde yüzde yüz Tü:ktü. O yü:zden kendi dilimi de unutmamak ya da pığaktik ya da eşim Almancası da gelişti:mek için biz kendi aramızda öyle bir karar aldık. Kendi aramızda Almanca aile arasında Almanca dışa:da Türkçe.

Elif: Peki şimdi Türkçeyi kullanırken zorlandığınız şeyler neler? Var mı zorlandığınız şeyler ?

Julia: Şu anda yok. Hiçbi şekilde bi zo:luk çekmiyoğum.

Elif: Her şeyi çok rahatlıkla, istediğiniz her şeyi çok rahatlıkla anlatıyorsunuz iletişim kuruyorsunuz.

Julia: Evet, evet, evet.

Elif: Peki Türkçenizi daha da geliştirmek için mesela diksiyonunuzu geliştirmek için, okumanızı geliştirmek için yaptığınız e: şeyler var mı kişisel çabalarınız var mı? Mesela Türkçe gazete okuyor musunuz, televizyon izliyor musunuz, radyo dinliyor musunuz?

Julia: Evet, evet, ya onları yapıyoğum, yani gazete gündemi takip ediyoğum. E: çeviri yapıyo:um. Mesela Türkçe-Almanca. Ben bu:da bi dönem dokuz yıl kada: Almanca habe:le:i sunuyodum. O:daki metinle yani şeyde ben Türkçe'den Almancaya çeviriyo:dum, öyle sunuyodum. Ya da: işte ba:zı şey arkadaşla: için ya da dışa:dan gelen talepler üzerine şey çeviri yapıyodum. Ama gene:lda Tü:kçe Almanca o'arak çeviriyo:dum. Bu şekilde bi de şey yani hoşuma gidiyo. E: ku:sla:a yazılmak yani ku:s ku:sa katılmak çok hoşuma gidiyo. Mesela şu anda ben Asmek'in bi ku:suna yazı:ldım. Altı ay boyunca. E: o:da da yine fa:klı alandan yani şey kelime bilgisi edinebilecem. Yani o hoşuma gidiyo.

Elif: Hangi kurs bu?

Julia: O: şey, e: neydi ? Ci:t bakımı ve temel makyaj diye bi kuys va. Altı ay se:tifika ku:su se:tifika ku:su.

Elif: O alanda geçen kelimeleri de öğrenmiş oluyorsunuz.

Julia: Evet, evet, evet öle o hoşuma gidiyo:. Da önce mesela şey bikaç yıl önce şey katıldım. E: dikiş. Öyle ya da ne bilim öle fa:klı fa:klı AÍlanla:da ku:sa katılmak hoşuma gidiyo. Çünkü o:da çok kolay kelime öğreniyo öğrenebiliğim.

Elif: Peki sosyal medyayı kullanıyor musunuz?

Julia: Yani tabi ki.

Elif: Peki daha çok hangi dilde kullanıyorsunuz?

Julia: Daha çok şey yani şey yani mesela telefonum AÍmanca aya:lı. O:daki pğogramla: tabi aplikasyonla: falan da onla: da AÍmanca ama Tü:kçeyi kullandım zamanda da zo:lanmıyo:um.

Elif: Peki, e: burada belki ilk zamanlarda ya da şimdi Alanya bölgesinde konuşulan Alanya ağzı var biraz farklı standart Türkçeden.

Julia: Biraz diil, epe:y fa:klı.

Elif: Çok farklı. Peki bu ağızla sık sık karşılaştınız tabi.

Julia: Tabi.

Elif: Şu an anlayabiliyor musunuz, durumunuz nedir ya da hiç böyle bir ortamda bulundunuz mu? Ne tür zorluklar yaşadınız?

Julia: Yani bulunuyo:um, sürekli bulunuyo:um. Çünkü eşim öz AÍanyalı. Yani şey çok eski AÍanyalı bi ailesinden. O yü:zden çe:vremizdeki özellikle büyükle o: şiveyi konuşuyola ha yani hala: . O yü:zden süe:kli ka:şılaşıyo:um.

Elif: Anlayabiliyor musunuz peki şimdi? Sıkıntı çekiyor musunuz anlamakta?

Julia: Yani bazı kelimeleri hala anlıyamıyo:um. Ama gene:lde çok büyük bi sıkıntı çekmiyorum.

Elif: Türkçeyi konuşurken ilginç bir şey yaşadınız mı?

Julia: Tü:kçeyi kullanı:ken mi ?

Elif: Evet.

Julia: Çok ilginç gelen bişey aklıma şu anda gelmedi.

Elif: Orda da sıkıntı çekmiyorsunuz. Güzel. Peki bizim sosyal hayatta işte kadın olduğumuz için bazı kullandığımız kelimeler var. Onları erkekler kullanmıyor, erkekler cinsiyetlerinden dolayı kadınların kullandığı bazı kelimeleri hitapları kullanmıyorlar. Sizin de böyle Alanya'dayken işte cinsiyetinizden dolayı, kimliğinizden dolayı kullandığımız, böyle dikkat ettiğiniz kelimeler, hitap şekilleri var mı?

Julia: Fa:kında deilim yani şu anda ama genelde o ta:z şeyle biraz a:goya kaçıyor yani. O dili de ben konuşmamaya çalışıyo:um.

Elif: Mesela evet erkekler daha çok argo, küfür kullanıyorlar.

Julia: O konuda şey kelime bilgim çok az onu söylüyüm.

Elif: Çevrenizdeki insanlara kızdığınızda söylediğiniz kelimeler var mı?

Julia: Yok. Gene:lda kızdımı çok belli etmemeye çalışı:ım.

Elif: Eşinize mesela evdeyken ya da çocuklarınıza kullandığımız sevgi sözcükleri hitap şekilleri var mı?

Julia: Almanca konuştuğumuz için ben çocuklarımla da Almanca konuştu:um için yani o konuda cevap şey size cevap veremeyecem. Çocukla:la da şey çünkü şey yani sa:dece Almanca konuştum için.

Elif: Peki burada yaşamamanın Türk kültürünü öğrenmenin dilinize katkısı, olumlu bir etkisi oldu mu?

Julia: E tabi ki yani bu:da yani e sadece yani şey dili benimsiyo:san kültüğü benimsiyo:san şe yapıyosan o zaman yani şe tam o'arak bu:da şe yaşıp buğda buğası benim evim diyebili:sin benim düşüncelerime. Mesela: diyelim ki şey dün bebek bakmaya gittik görümcemle:le ve şey ailede bi bebek do:du eve gittik yani. O:daki kullanılan kelimelø, ya da o:daki e a:detlø. Nè zaman ne yapılyo: ne verilyo: bebeğe nasıl davranılyo: falan. Onla: şey, tabi ki katkısı oluyo bu tü: şeyle:in. Onu mu demek istediniz ben ya da yanlış mı anladım? Ya da bişi. Birisi bi cena:ze evinde falan yani. Ya

o:da da çok fa:klı şeyle:. Ya da bi doğumda ya da bi şey düğünde ya da öle bi kız istemede falan filan. O:da tabi ki yani katkısı oluyo:

Elif: Alman kültürüyle Türk kültürünü karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?

Julia: I: şe:yle: mesela şe diyim cena:ze evlerindeki şe a:detle:. Mesela Almanya'da bilmiyo:um biliyo musunuz o:da bi insan vefa:t ettiği zaman e: şey evine gidilmiyo şey bu:da budaki gibi yani. Oda şe on gün sonra mesela cena:ze kalkıyor.

E: insanla: oraya şe gidiola: başsa:lıklarımı diliyola. Onun a:kasından bi gidip bi yerde bi ikram oluyo. Bi restoğantta genellikle oluyo. Ondan sonra herkes evine yine dağılıo. Eve gidilmiyo öyle çok fa:zla çok yani ka:deş ya da anne baba falan olmadıktan sonra. Ama bu:da şey yani Alanya'da özellikle kık gün evde bekleniyo gelen oluyo giden oluyo. Şe o acı paylaşılıyo. O meşgulüsün. Aklın dalıyo. Yani o şe o üzüntüyü şe hisetmiyosun. O sügede geçince o za:ten o acı biaz hafiflemiş oluyo. O çok büyük bi fayk yani adetle:. Ya da şey düğün evlerinde de aynı şekilde. Düğünde Alanya'da şey adet mesela. Düğünle:den önce bi hafta evde bekleniyo. Ziyaret etmek isteyen ya da he:diyesini geti:mek isteyen oraya gidiyo. O Almanyada'da öyle. Genelde orda şe düğün şey oldu: günde o akşam ya da şey getiriliyo ya da önceden gönderiliyo. Ama öle o kişisel iletişim yok Almanya'da ama bu:da çok fazla va:. Yani şey insanla: çok daha fa:klı bi şekilde iletişim kuruyo. O benim çok hoşuma gidiyo.

Elif: Peki, Türk dilini öğrendiniz, Türkçeyi öğrendiniz. Türkçeyle birlikte beden dilinizde de değişiklik oldu mu? Türklerin kullandığı gibi beden dilinizi de kullanabiliyor musunuz?

Julia: Oluyo, ben fa:kında dilim açıkçası ama şe a:kadaşla:ım çok söylüyor. Mesela Almanya'dan gelen a:kadaşla:ım oldu:nda aynı o:tamda bulunuyoz. Biriyle şe Almanca konuşuyo:um bi başka bi a:kadaşla şe Tükçe konuşuyom. O:da bunla: bana sö:ylüyola ama ben fa:kında dilim. Yani Tü:kçe konuşu:ken fa:klı mimikle falan hareketle: kullanıyom Almandada da daha fa:klı şe konuşuyom. Yani şey benim şe bilinça:ltında he:alde olan bişe. Ben fa:kında dil, bileğek yapmıyo:um.

Elif: Peki, resmi dairelerde de işiniz oluyor. Resmi dairelerde de işinizi kolayca böyle Türkçe halledebiliyor musunuz?

Julia: Evet, bi sıkıntı yok.

Elif: Prosedürlerde sıkıntı yok?

Julia: Yok, yok hiç bi şekilde birşeyim yok. On iki yıl önce vatandaşlı: da a:ldım o:da şe o yüzden o zaten daha da ba:zı şeyleri kolaylaştı:dı. I: mesela şey, seçim hakkı falan. Kaza seçim seçilme hakkı falan. Biz de o ta:z şeyleri de şe kazandım. Heha:ngi bir zo:luk ben çekmiyo:um çektiğim zamanla:da da za:ten eşimden ya:dım istiyogum. Gene:ldede o ta:z işleği ya da dairele:deki işleri ben kendim haletmeye çalışıyoğum. O: beni şey yapıyo daha cesaretlendiriyö.

Elif: Peki, Türkçeyle ilgili eklemek istediğiniz bu geçirdiğiniz süreçle ilgili yaşadıklarınızla ilgili ya da deneyimlerinizle ilgili eklemek istedikleriniz başka bir şey var mı?

Julia: Türkçeyle ilgili.

Elif: Belki çocuklarınızla iletişiminizde.

Julia: İletişimim mesela çocukla:la da şey nasıl söyliyim çocukla: mesela biz biraz önce o kara:dan bahsetmişim yani. Sadece aile arasında Almanca konuş. İk başta sadece eşimle sonra da çocukla:la şey Almanca konuşuyo:dum. E: şeyde bu:da başka a:kadaş da benim gibi aynı durumda. Yani bi yurtdışından gelen bi bayan bu:daki bi Tü:kle evli. Tüykle evlendi zaman şey he: zaman bunu şe yapamıyo ayıramıyo. Mesela ben Almanca konuşuyorum çocuklarımla ama bi Avustu:yalı bi akadaşım va: o kağışik konuşuyo. Çocukla: da şey o zaman çok düzgün ö:renemiyola: dili. Yani hem şey ana dillerini öle diyim. Mesela benim çocuğum. Benim dilim Almanca. Çocuklarıma da ben düzgün bi şekilde öğretebilirim o zaman ama bu zo: olduğı için ben çünkü buda şey savaşmak zorundayım. Yalnız olduğum için bu sürekli yapmak zorundayım. Bi gün böyle bi gün böyle öyle bi tuta:sızlık sergile:sem olmuyo. Yani çünkü o zaman zo: olacak. Öğrenemiyola: düzgün bi şekilde. Ben bunu bi şekilde yaptım. İnatçı oldum için biraz. Bunu yaptım başa:dım ama başka a:kadaşlarım bunu yapamadıla:. Şey Tü:kçe daha kolay olduğı için geldiğı için bazı yerleri biraz Almanca ya da İngilizce ya da Tükçeyi karıştırdıla:. Şimdi de o çocukla: o annelerinin dilini konuşamıyo. O da şey olmaması gereken bi durum benim düşüncemde. Yani şeyde onlar belki rahatsız olmayabili:le: ama ben öle bişeyle e: yani ben istemem yani öle bişeyi. Çünkü sadece benden öğrenebili:le:.

Elif: Şimdi çok iyi Türkçe ve çok iyi Almanca konuşuyorlar.

Julia: Bi: de İngilizcede de süpe aynı derecede de İngilizce öğreniyola:. ya da başka bi dil daha öğreniyola:. Benim büyük oğlum mesela Fince öğrendi, Rusça öğrendi. Şey zaten beyin alışkın olduğu için bi:den fazla dile daha farklı diller daha da kolay öğreniyola:. Biraz da yetenek. Ama genelde de şey e: yani bilingual olarak büyüdüğü için o:da bi kolaylık var yani.

Elif: İki dilli olduğu için çocuklarımız diğer dilleri de kolay öğrendiler.

Julia: Evet daha kolay oluyo.

Elif: Peki Julia Hanım, çok teşekkür ederim.

Julia: Rica ederim.

EK 8. Ses Kayıtlarının Analizi - Katrin

AD-SOYAD: Katrin

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Reklamcı

YAŞ: 56

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 2003'ten beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce

MEDENİ HALİ: Evli/Türkle

Elif: Katrin Hanım kendinizi genel olarak tanıtabilir misiniz?

Katrin: Ben Almanya'da doğdum, 1: Dortmund yanında. E: ben önce Türkiye'de tatil yaptım. Ondan sonra, birkaç sene sonra benim eşim tanıdım. O yüzden tekrar: iki sene sonra 1: düşündüm ben Türkiye'ye taşınmak istiyorum çünkü eşim buradan a: Türkiye'den almak istemiyordum. Bu yüzden zaten denlemek istiyordum Türkiye yaşamak. Ondan sonra iki bin üç buraya geldim. E: Alanya Alanya'da yaşıyorum iki bin üçten sonra Alanya'da yaşıyorum. I: bi: tane o:lum var on on beş yaşında.

Elif: İki bin üç yılında geldiniz. Onun öncesinde ne zaman gelmiştiniz tatil için?

Katrin: Tatil için bin dokuz yüz doksan üçten her sene ya da her iki sene falan.

Elif: Belli aralıklarla her sene ya da iki senede bir.

Katrin: Evet ve he he eşim iki bin bir tanı tanıdım.

Elif: Alanya'da tanıştınız.

Katrin: Alanya'da. Turizmde çalıştı. Hala daha çalışıyor turizmde.

Elif: Katrin Hanım, Türkiye'deki hayatınızdan memnun musunuz?

Katrin: Çok memnun çok, çok memnun. Şimdi heşey var ve Türkiye'de yaşamak daha biras daha rahat. Almanya'da çok şey disiplin var, herşey var. Çok stres var ve 1: Almanları Almanya'da 1: herşey var. Sosyal güvenli, he:seyi va: ama Almanları I:

memnun değil. He: zaman ya gülün. Noma:Í he: gün gülen yüz uyanmak lazım ama ı: yapmıyolağ mutlu mutsuzla. Herkezi değil ama bazen ı: insanla: ı: herşe va. Ben he: zaman düşünüyöğüm ı: bir Alman aile bir Türk aile bi üç ay ı: ye: değişmek lazım. Ondan sonra Almanlar daha biliyor ney Almanya'da ne var. Herşey var ve o o yüzden.

Elif: Peki Katrin Hanım, Almanyadayken Türkçe biliyor muydunuz?

Katrin: Ben Almanya'da ı: üç tane ku:s yaptım.

Elif: Nerede?

Katrin: Em: e: bu in internasyonel. Dortmund'da bi institüt enstitüt var. O:da üç tane ku:s yaptım ama orda pek Tükçe öğrenmedim.

Elif: Size göre orada neden çok iyi Türkçe öğrenemediniz?

Katrin: Ya: ben yanında çalıştım. İşten sonra, akşam kurs gittim. Kafa dolu ve çok ı: zaten benim dil ı: ben dil kolay öğrenmiyorum.

Elif: Neden?

Katrin: Ben İngi İngilizce ya biliyosunus bikaç insan var okula gidiyolağ bi keli ı: kelime bi:kez görüyola kafada takıyola ama ben çok çalış o yüz yüzden çok çalışmak lazım. Em: ondan sonğa Tü:kiye ge:ldim. I: Tü:kçe biraz hatı:ladım. I: he: ay daha fazla anladım ama konuşmadım. Ondan sonra benim o: o:lum doğdu ve benim kayın anne kayınpede Kayserili. Ben bi: bi kez ya:lnız olum benimle. Yal biz ya:lnız Kayseri'ye gittik. O:da İngilizce yok, Almanca da yok. Benim benim tek şans Tü:kçe konuşmak lazım. Benim kayınpede, kayın annem ile başladım. Tü:kçe konuşmak başladım. Ben hatı:ladım. Bu kelimeleğ hatı:ladım ve yavaş yavaş konuşmak başladım. Ondan Kayseri'ye dön döndükten sonra burda o kadar keyifli her otobüs şoförüyle konuştum. Ma:ket şey ma:ket içinde hep Tü:k satıcı ile Tü:kçe konuştum ve denedim nasıl konuşuyo ve her her ay ve her sene daha kelime geldi ve benim olum oku:Ídan okuÍa başlamaktan sonra em: bi: kaç tane anne okul annesi görüştüm tanıdım ve şimdi çok iyi bi Tü:k arkadaşlarım. Bis o o İngilizce Almanca bilmiyor. Biz çok konuşuyorus. Onlan çok daha öğrendim.

Elif: Gelince kursa gitmediniz, tamamen sosyal bir ortamda Türkçe öğrendiniz.

Katrin: Evet, hep sosyalı şey.

Elif: Kayseri'ye gittiğinizde orada konuşulan Türkçeyi anlayabildiniz mi? Kayseri diyalektiyle karşılaştınız mı?

Katrin: Şimdi biliyorum ama o zaman hiç bilmiyorum diyalekt falan bişey vay.

Elif: Çok sık görüşüyor musunuz eşinizin ailesiyle. Nasıl öğrendiniz?

Katrin: Öğrendim. Ben yavaş yavaş öğren öğrendim. Tüm Alanya'da daha kötü. Alanya Alanya Tü:kçe çok daha kötü ama ben o zaman yıġağ önce bilmiyorum. Şimdi duyuyorum nasıl o:da bir diyalekt vağ. O:da bir diyalekt vağ ama ben anlıyorum yavaş yavaş.

Elif: Kayseri'ye gittiğinizde oraya ait kelimeler kullanıyor musunuz?

Katrin: Evet kelimele kullanıyoğ.

Elif: Örnek verebilir misiniz?

Katrin: Yok şu anda. Yok gelmiyo ama çok vağ. Benim kaynana çok kullanıyor. Ben de kullanıyorum ama şu anda gelmiyo bi bi örnek.

Elif: Birlikte Kayseri mantısı yapmışsınızdır o zaman?

Katrin: Evet he:şey yaptık. Bi kez yaptım. Ben dedim olmas böyle bi iş olmas benim için. Biz sa:ma yaptık falan böyle. Bi tabak için çok uğraşmak lazım. Ya o mantı, kayseri mantı çok fa:klı. Daha küçük böyle yapıyola. Ben he: zaman diyorum siz yapın ben yapmıyorum böyle ama Tü:kiyede tüm aile çalışıyo. Benim eşimin iki tane abla vağ. Onla: hep berabæ mantı yapıyolağ ne kadağ hızlı, inanmıyorum.

Elif: Çok pratikleşmişler yapa yapa.

Katrin: Ço:k ço:k. Evet o yüzden.

Elif: Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Katrin: İngilizce biliyorum ama ı:

Elif: Hangi seviyede İngilizce ?

Katrin: Efendim.

Elif: Orta mı, temel mi, ileri mi?

Katrin: O:ta ben. Ben tam bilmiyorum ama konuşuyorum aynı Tü:kçe gibi. Konuşuyorum ama Tü:kçeden biras daha ı: va İngilizce.

Elif: Türkçeyi öğrenmeye başladığınızda nerelerde zorlanıyordunuz? Şimdi nerelerde zorlanıyorsunuz?

Katrin: Bu şey bi: ya Tü:kçe nasıl bi vokaÍ harmoni falan va: ya.

Elif: Ünlü uyumu.

Katrin: Hı hı o o çok zo bana çok zo: geldi ama konuşu:ken kendine geliyoğ faÍan çünkü mantıklı. Şey o o ha:fleri mantıklı. A:tık noma:Í benim Alman arkadaşıla için çok ı: çok komik ı: Tü:kçe. Ben bazen Almanya'da Tü:k insanla: çok va: ya. Ben he: zaman bir biraz şaka yapıyorum. Ben Alman biğ Tüğk Alman Türk ma:ket gidiyorum falan ondan sonra ben benden beklemiy:lağ ben Tü:kçe konuşuyoğum. Ben kasada falan Tüykçe konuşuyoğum bana nasıl bakıyo:la. Anlamıyo:Ía. Anlamıyo:Ía çünkü beklemiy:Ía. Ben Tü:kçe konuş efendim ya da Almanca efendim diyo efendim. Ben tekra: söylüyom Türkçe bilmiyo musunuz? Onlağ şaka yapı yapıyorum ama ya komik bişe anlamıyo:la. Buda bazen Alan bu:da Alanya'da beni tanıyo:lağ. Şimdi çok yíÍa:r bu:da yaşıyorum. Beni a:tık tanıyolar ama yaban yabancı insanla: ben Tüykçe bişey konuşuyoğum bana nasıl bakıyo:la:. ıı be anlamıyo:la: ya da inanmıyo:la: yabancı Tüykçe konuşyo:.

Elif: Çünkü burada yaşayan Almanlar hayatlarını Almanca konuşarak da devam ettirebiliyorlar.

Katrin: Evet, evet. Aynı Kayseri'de. Hiç kimse oda yabancı yok oda, Kayseride. O:da tatil yapıyorum o şaşı şaşıryola. Benim o:lum sarı ama Türk. O: çok komik olaylar geliyo.

Elif: Oğlunuz kaç yaşındaydı Katrin Hanım?

Katrin: On biğ.

Elif: Oğlunuzla daha çok Almanca mı konuşuyorsunuz yoksa Türkçe mi?

Katrin: Çok Almanca daha çok Almanca bazen karışıyorum ama Almanca noma:Í Almanca konuşuyoğuz.

Elif: Peki bunu bilinçli olarak mı tercih ediyorsunuz?

Katrin: Bilinçli yaptım. Ben Almanca konuştum. Eşim Tü:kçe konuştu. Bu yüzden şimdi çok güzel Almanca konuşuyo: ve çok güzel Tü:kçe konuşuyo: İkisi ayrı kafada. Ayrı çok iyi yapıyo. Biras e: Almanca yazıyoğ ama biras hata yapıyo ama noma:Í bişe ama Tü:kçe çok iyi yazıyo yazıyo ve konuşuyo.

Elif: Eşinizle evinizde Almanca mı konuşuyosunuz, Türkçe mi konuşuyorsunuz?

Katrin: Almanca. Eşim Almanca ö:rendi. ə: ben yavaş yavaş Tü:kçe ö:rendim. Hiç, hiç bilmiyodu. Ondan sonra ben Türk arkadaşıyla Tü:kçe konuştum. Merak etti. A:tık o kadar iyi Tü:kçe öğrendi. Çok yÍlağ bilmiyodu. Ben Tüykçe konuşuyoğum. A:tık biz Almanca konuşuyoğuz. Benim eşim çok kolay dil dilleri öğreniyo çok şey. Şimdi turizmde çalışıyo. Şimdi biras Rusça va: ve he:şey çok kolay geliyoğ.

Elif: Hiç evde Türkçe konuşmuyor musunuz?

Katrin: As konuşuğouz ama: eşim o:lum ile Tüykçe konuşuyo.

Elif: Eşiniz Almancayı ne kadar sürede öğrendi?

Katrin: Çok hızlı ama: bikaç yÍla biğ Alman patron va:, o ile çok öğrendi.

Elif: Tanıştığımızda İngilizce mi konuştunuz?

Katrin: İngilizce evet. Benim Tü:k Tü:kçe yok. Onun Almanca çok as. Bis İngilizce konuştuk.

Elif: Peki Katrin Hanım burada sosyal çevreniz daha çok Türklerden mi oluşuyor yoksa Almanlardan mı?

Katrin: I: sosyal hayat?

Elif: Sosyal hayat.

Katrin: Almanlar da va:. Benim işte çok Rus va: ve: bi her Alanya çok harika bi biğ şehir. Çünkü burda tüm ı: ülkele:den insanlar yaşıyo. Biğ Estonya'dan bi a:kadaş vağ. Danimarka'dan bi arkadaş vağ ve çok ilginç bişey. Bis bazen beraber Tüykçe konuşuyoğuz ya da İngilizce ama benim Rus iş arkadaşlar ile Tü:kçe konuşuyos ve çok entasan bişey. Başka şehir belki o kada yok.

Elif: Peki burada Türk derneklerine üyeliğiniz var mı?

Katrin: Var ama ben katılmıyorum çünkü onla: biras fa:klı. Biras özel insanlağ içinde. Bu aynı aynı Almanya gibi yaşıyolağ.

Elif: Türk kültürünün dışında. Entegre değiller.

Katrin: He he seviyo!a: ama: onun şey ya kendine daha kapalı yaşıyolağ. Ben, benim için he: zaman önemli ben Tü:kiye'de yaşıyorum ben Tü:k insanlağ ile beraber yaşamak istiyorum. O yüzden ben ya herkeze tanımak istiyorum falan. O önemli bişey.

Elif: Burada Türkiye yaşıyorsunuz ve Türk kültürünü iyi tanıyorsunuz. Türk kültürünü tanımmanın dilinize faydası oldu mu?

Katrin: Anla anlamadım.

Elif: Mesela birisi doğum yaptı ve siz de tebrik edeceksiniz. Tebrik ederken Türk kültürüne ait kelimeleri kullanmalısınız. Ya da bir cenazede insanlar belli davranışları sergiliyorlar.

Katrin: Biras biras kullanıyorum şey biras öğrendim böyle bişe ama he: şey tam bilmiyorum ama ı: öğrendim.

Elif: Mesela Türk kültürünü algılamakta zorlanıyor musunuz? Alman kültürüyle Türk kültürünü karşılaştırdığımızda size neler farklı geliyor?

Katrin: Ben sis doğum dedinis. Doğum, bi doğum kimse bi doğum yaptı, ben ondan sonra ilk gün tüm aile ve tüm insanlağ ı: gözün aydın falan ve herkeze hastaneye gidiyoğ. Ben, benim için ya hala çok.

Elif: Trajik.

Katrin: Evet, ben üzülüyorum. Anne için üzülüyorum.

Elif: Peki Almanya'da nasıl? İlk gün kimse gitmiyor mu?

Katrin: En yakın aile geliyoğ. O baba, bebek bebeğin baba geliyoğ o ve belki anne geliyoğ falan ama çok. Ondan sonra ı: o anne biraz daha güçlü bilmiyoğum ama ziyaret yapmıyoğla yapmıyoğla sadece hediye hediye gönderiyoğla:. Ziyaret gerek yok. Ziyaret yapıyoğla: ama böyle tek tek ı: böyle grup. Stres yapıyorum. Ben görüyorum annele: için çok stres. Ve bizim şey ne onu ameliyat ne?

Elif: Sezeryan.

Katrin: Sezeryan fa:k etmez noma:Í doğum. Sezeryan bi: saat sonra herkes hastanede. Ben ben hiç sevmiyorum böyle bişey.

Elif: O zaman siz sonrasında tebrik ediyorsunuz?

Katrin: Evet, hediye hediye veriyorum ama ondan sonra hızlı çıkarıyorum hastaneden.

Elif: Rahatsız etmek belki istemiyorsunuz.

Katrin: İstemiyorum. Çünkü zor bişe, kolay bişey diil.

Elif: Size göre Türkçeniz hangi seviyede? En çok konuşmada mı, yazmada mı, dinlemede mi, okumada mı zorlanıyorsunuz?

Katrin: Konuşmak, ı:konuşmak en zoğ. Yazmak. O kurs kurstan yazmak hatıladım. şimdi iyi. I: ben bana kimse bana Tü:kçe biy kelime söylüyor ben yazmak biliyorum. O ku:stan hatıladım ama başka biğ şey öğrenmedim ama o hatırlıyom ama konuşmak e: en zoğ konuşmak çünkü önce utandım. Yanlış biğ şey söylüyorsun. Ondan sonğa yavaş yavaş kuıılandım Tü:kçe ve gö:düm a: insanlağ mutlu. Biğ Tü:kçe Tü:kçe konuşuyosun Tüyk insanlağ mutlu, gülüyo:lağ falan. Ondan sonra daha kendine güvendim falan ve he: zaman daha kuıılandım ama en zoğ ı: konuşmak. Okumak biraz zor çünkü her şey.

Elif: Türk gazetelerini okuyor musunuz?

Katrin: Denedim ama şey bu benim oğlumun okul kitapları okudum. O hemen he: kelime anlamamak için. I: yanlış ı: melodi falan yanlış böyle ben bişey okuyorum. Benim oğlum diyo anne ben okuyorum sen çünkü melodi hiç ben bilmiyorum. Ne okuyorum okuyorum kelime okuyorum ama bi her her cümle ben melodi va: falan. Bi soğ melodi vağ. Yüksek falan konuşuyo. Ben okuyorum aynı falan. Ben hemen anlamıyorum, aynı okuyoğum. Sadece kelime okuyoğum. Evet o biraz komik.

Elif: Evet güzel bir şey söylediniz. Vurgu önemli. Türk televizyonlarını izliyor musunuz?

Katrin: Evet.

Elif: Ne izliyorsunuz televizyonda?

Katrin: İlk önce Türk dizileri izledim. I: şey başladım çocukla duymasın falan, o izledim ve: şimdi şey herkese sörva:vı biz izliyoruz.

Elif: Ne izliyorsunuz, anlamadım.

Katrin: Sörva:vı. Biz izliyoruz. Em: ben tek evdeyim. Televizyon açık. Ben Alman televizyon izliyorum ama akşam herkeze evde. Biz paylaşıyoruz programları. Şey bazen ı: benim eşim biğ seçiyo biğ program. Ben de duyuyorum. Tam zaman iz izlemiyorum ama duyuyorum. Habe: izliyorum falan ve şey habe: şey okuyorum ve benim eşim soru

soruyorum ne o, ne demek o kelimeleri ne demek. Tam anlamak için o bis ya kar karışıyoruz.

Elif: Resmi işlerinizi hallederken Türkçe kullanıyorsunuz. Kullanırken zorlanıyor musunuz? Birisi size yardımcı oluyor mu ?

Katrin: Ben ben a:tık kendine yapıyorum. Ben daha rahat benim ı: Tü:k a:kadaş yanımda. Ben daha rahat ama ben kendine yapıyorum. Bu:da çok iyi. Şey belediye içinde o çalışan hep ben, hep iyi görüyorum. Hep beni hep iyi davranıyo:. Çok yağdım ediyo:la: falan ve ben çok seviyorum bu:da _____. Böyle hiç ben bana bi kimse söylüyor: a: o:da bir problem çıktı. O:da bi problem a hiç ben hiç gö:medim. He: zaman bana çok iyi ya:dım ettilē. Çok iyi bi sistem.

Elif: Strese girmiyorsunuz burada hiç.

Katrin: Yok hiç. Almanya'da daha stres var.

Elif: Sosyal medyayı kullanıyor musunuz?

Katrin: Yok ama ı: benim iş için feysbuk ı: kuıılanmak la:zım ve bizim bizim şirketin feysbuk sayfala vağ. Ben feysbuk kuıılanmak lazım ama ı: özel kullanmıyoğum. Ben hiç sevmıyoğum.

Elif: Peki hangi dili kullanıyorsunuz? Almanca mı, Türkçe mi?

Katrin: Almanca ve İngilizce ı: kullanıyorum.

Elif: Türkçe yok mu?

Katrin: Türkçe bazen. Ben bizim şirket için ı: feysbukta habe: yazmak lazım. Bazen Türk gazetelerin haber almak lazım çünkü ilk önce Tü:kiye ilgili haber. İlk önce Türk haber öyle çıkıyo. Ben o okumak lazım. Ondan sonra çeviriyorum. Almanca ve İngilizce çeviriyorum ve gugul çevirdiği. Sonra ben kelime bilmiyoğum. Ben bazen kelimeler gugul çevir. Belki yanlış bir şey yazıyorum. Siz, en iyi siz biliyosunuz. Türk kelime bazen me, ma içinde ondan sonra e: olumsuz falan. Ben belki görmüyorum ama tam text farklı farklı anlam geliyoğ. O yüzden kontrol ediyorum üç dil falan. Böyle böyle değışiyorum. Ondan sonra anlıyorum.

Elif: WhatsAppı kullanıyorsunuz. Mesajlaşırken kısaltma kullanıyor musunuz? Ya da birileri kullandığında anlıyor musunuz? Örneğin merhaba yerine mrb gibi.

Katrin: Yok. Hiç hiç. Meraba.

Elif: Hiç kullanmıyorsunuz?

Katrin: Hiç sevmiyöğüm.

Elif: Peki birisi böyle kısaltma kullandığı zaman anlıyor musunuz?

Katrin: He:şey diil ama ben çok yazmıyorum. Watsep kullanmıyorum. I: Wiybır mesaj yazıyorum ama çok yazmıyorum ve o kısa şey bazen kolay kısa şeyler anlıyorum ama bazen hiç anlamıyöğüm. Benim oğlum bişey yazıyo:. Ben hiç anlamıyöğüm çünkü kısa kısa bişey yazıyo.

Elif: Onu soracaktım. Bazen gençlerin kullandığı kelimeler farklı olabiliyor. Oğlunuz da böyle kelimeleri kullanıyordur.

Katrin: Yok ben yasak söyledim. Benimle ı: noma:Í konuş. Ben anlamıyöğüm. Be ben he: zaman diyoğüm. Bi bazen mesaj okuyorum. Ben mesaj yazıyöğüm. Ben he: zaman kızıyöğüm. I: noma:Í Tüykçe yas ve uzu:n kelime kullan çünkü ı: unutyosun _____ Belki sonra böyle yazıyöğsun test test içinde falan.

Elif: Sizinle standart yazışıyor ve konuşuyor. Peki hiç konuşurken atasözü deyim kullanıyor musunuz, ya da karşı taraf kullandığı zaman anlayabiliyor musunuz?

Katrin: Tü:kçe atasös bikaç tane va: ama ı: o konu o kada: derin gitmedim. Bi eski zamanla:da ben bi: seyahat acentası çalıştım. İlk iki sene o:da seyahat acentası çalıştım. O:da biğ Tüyk iş aykadaş vağ. O: çok güzel biğ kitap vağ. Tüykçe Almanca atasözle yan yanında çevirdi. O: ben çok sevindim ama çok bilmiyorum bu: atasözle. Ben biğ atasöz okuyo:um. Anlam so:mak lazım neye diyor ve neye diyor? Atasözü zoğ bişey.

Elif: Ben de Almanca atasözlerinde tereddüt ediyorum acaba doğru mu anlıyorum diye.

Katrin: Çok zo:, zo:. Ya ben atasöz anlıyöğüm benim Tü:kçe süper.

Elif: Kesinlikle çok doğru bir tespit. Eğer deyim veya atasözlerini anlıyorsanız upper advancesiniz demektir.

Peki buradaki Alanya ağzını anlayabiliyor musunuz ya da biraz öğrenebildiniz mi?

Katrin: Öğren, öğrendim biras çünkü.

Elif: Nerelerde karşınıza çıktı?

Katrin: Bu:, benim o:lum ana ilkokul ilkokul bi öğretmen va:. Aġanyalı. Biğ çok tatlı ı: komik bir kadın. I: kısa boylu falan ama çok ı: Alanya Tükçe konuştu. Ben ilk ayla hiç anlamadım hiç hiç o ve çok hızlı konuştu çok hızlı. Ben heğ zaman o kada: iyi dinlemek lazım ama yarısı anlamadım ama bikaç ay sonra bikaç ay sonra o kadınla anladım. O diyalekt her sene daha anlıyorum ve diyalekt fa:k görüyorum ama o kadın inan inanılmas konuşuyo.

Elif: Öğretmen olduğu için standart Türkçe konuşması lazım.

Katrin: Ama konuşmadı. Konuşmadı ama ben he: zaman benim oğlum so:dum, Yunus anlı anlıyo musun? Evet diyo. Ben tamam sadece, ben anlamıyom. Ya anlıyola, çocukla anlıyola. O çok sert Alanya Tü:kçe konuştu.

Elif: Pazarda konuşulan Türkçeyi anlayabiliyor musunuz?

Katrin: İlk önce o öğren öğrendim. En en ı: sebze meyve en ilk kelime o ve he: zaman yazıyo, o küçük yazıyo veya bişey bu:da bişey pişi:mek lazım. He: gün yemek yapıyorum. O ne ne:den alıyorum ve ne alıyorum o bilmek lazım. O yüzden ve tarihle:den ben inşalah da tarihle yazdım, ondan sonra da okudum. Anlıyorum, bu: mutfak ı: konu en çok kelime va:lığı.

Elif: Mutfağa ait kelimeleri çok iyi biliyorsunuz.

Katrin: Evet.

Elif: Güzel. Peki, kadın olduğunuzdan dolayı cinsiyetiniz dilinize yansıdı mı? Mesela ben kadını, küfretmeyeyim argo kullanmayayım diyor musunuz?

Katrin: Hı hı. Evet zaten ı: o kada küfü: çok şüküğ öğrenmedim ı: ama ben ı: önce çok vallah kullan. Ondan bil, bilmiyoğum.

Elif: O küfür değil.

Katrin: Küfüğ deil ama ı: bana kimse kimse bana söylemiyoğ valla iyi bişi değil falan. Ben ı: kullandık zaman ah: dikkat ettim ondan o kadağ şimdi kulllanmıyoğum ve ı: din ilgili bişey o o yüzden çok kullanmak gerek yok böyle. Ba:zen kelime vağ.

Elif: Dinle ilgili bir kelime olduğ zaman onu kullanmaktan kaçınıyor musunuz?

Katrin: Güzel bir kelime değil ben kullanmıyorum. Ya söz vermek gerek yok her zaman. Bu içinde söz lazım ama her zaman valla demek güzel bişe değil.

Elif: Eşinize evin içinde nasıl hitap ediyorsunuz, Türkçe sevgi sözcükleri kullanıyor musunuz?

Katrin: Evet biz şaka yapıyoruz böyle.

Elif: Yoksa hitaplarınız Almanca mı?

Katrin: Yok biz zaten çok kullanmıyoruz ama biz bazen şaka yapıyoruz ve benim ben he: zaman gülüyorum. Benim kayın anne, kayınpede her zaman herif çağır, söylüyo. O ben önce bilmiyorum ne kelime. Ben baktım şimdi. I: şaka yapıyorum böyle ama çok kullanmıyorum böyle bişe.

Elif: Komşularınızla diyalogunuzda yaşça büyük komşularınıza nasıl hitap ediyorsunuz?

Katrin: Hiç. O Almanca Türkçe. O konu çok farklı. Ben hiç kullanmıyorum. I: ben so ön adı söylüyüğüm.

Elif: Nasıl mesela?

Katrin: Zabina, Zabina söylüyorum ama Zabine yine adla söylemiyüğüm.

Elif: Mesela Ayşe adı.

Katrin: Ayşe he he.

Elif: Ayşe Hanım ya da Ayşe abla değil.

Katrin: Yok. Ben he: zaman, e: emin ya da değilim ı: benden daha büyük ya da daha küçük o yüzden ben biras ı: dikkatli. Sadece adı kullanıyom ama ben çok ı: çok güzel ben benim ben he: zaman e: o kadağ mutluyum. Benim o:lumun ı: bina aykadaşla: onlağ beğabey oynuyola. Noma:Í bana ben o yaştayım bana teyze noma:Í diyola ama ben nefret ediyüğüm teyze. Teyze benim için bu gri ve böyle ı: şey bi kadın va:.

Elif: Aslında öyle değil biz saygıdan bunu kullanıyoruz.

Katrin: Biliyüğüm ama o ben hiçbiğ zaman istemiyom. Ama onla bana abla diyola ben nasıl mutlu. Herkeze teyze diyola. Tüm öbür kadınla bana abla diyola. Ben he: zaman o kadağ mutlu ben teyze hiç hisetmiyüğüm.

Elif: Daha iyi hissediyorsunuz kendinizi.

Katrin: Evet.

Elif: Türkçeyle birlikte beden dilinizde değişti mi?

Katrin: İlk önce o “çik” böyle ha:yir. Ben ilk önce he: zaman düşündüm na:piyola ne yapıyola. Ondan sonra ama ben alışmadım, ben yapmıyorum böyle. Ben ben de sevmiyoğum ama ne başka ne va:.

Elif: El, kol hareketleri ya da kafa sallama.

Katrin: He he ama Allah allah. O: çok kullanıyoğum şey ama.

Elif: Katrin hanım bir kez daha teşekkür ederim katıldığınız için. Sağ olun.

Katrin: Teşeküleğ.

EK 9. Ses Kayıtlarının Analizi - Luise Hockenholz

AD-SOYAD: Luise Hockenholz

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Üniversite

MESLEK: Öğretmen

YAŞ: 73

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 2013'ten beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce, İspanyolca

MEDENİ DURUMU: Evli, Almanla

Elif: Luise Hanım öncelikle kabul ettiğiniz için çok teşekkür ederim.

Luise: Rica edeim.

Elif: Kendinizden bahsedebilir misiniz?

Luise: Benim adım Luise. Luise ben. Ben ə: şimdi üç buçuk ə: yıldan beri Alanya Kestel'de yaşıyo:um eşimle. Eşim seksen yaşında. Ben yetmi padon ben atmiş sekiş yılında yaşındayım. Am: neden biz Tü:kiye'ye geldik bilmek istiyo:san.

Elif: Tabii ki.

Luise: Em: biz, bizim kız ə: büyüdükten sonra biz daha fazla tu:la: seyahatle yaptık ve ə: seksen bin dokus yüs seksen dokus ik defa Tü:kiye'ye geldik ve ik defa buraya geldiğimis zamanda kalbimis biraz Türkiye'ye çalıştı. Biz çok güzel em: bi tu: yaptık. Ya:niz sırt çantayla ve uçak biye:t ve hotel rezervasyon yapmadık ə: biz do'laştık. Ondan sonra on bi: sene aynı he: sene bir kere o kada: yaptık.

Elif: On bir sene boyunca bu şekilde tatil yaptınız.

Luise: Evet. Ya sadece tatilci. En az bir kere bazen iki kere senede Tü:kiye'ye aynı o kada: tam serbest ya:niz sırt çantayla uçak biye:tle. O yüzden bütün Tü:kiye'de do'laştık.

Elif: Güneydoğu'ya da gittiniz mi?

Luise: Evet. Biz Ma:tin'e kada: ı: Van gölü, Tıa:bzon, Rize, em: ɛzu:um ve diğer taraf Ege bölgesi.

Elif: Trabzon'u sevdiniz mi? Trabzon'a da gittiniz mi? Ben Trabzonluyum.

Luise: Tıa:bzon. Güzel bir şehir evet. Kars'a da geldik, gittik.

Elif: Trabzon'da insanlar biraz farklı. Komik, esprili.

Luise: Ya:. Bence komik için benim Tükçe yete: değil. O: yüzden belki anlaş anlaşmıyo:um ama biz ə: he: taraf. Nereye gittik he: taraf saygılı samimi insanla: bulu:ştuk ama Tıa:bzon'da kim yakın Sümele var. Biz oraya gittik ı: o yüzden biz emm he: sene bizim kalp Tü:kiye için daha fazla.

Elif: attı

Luise: Evet. İki binde ev aldık ama biz çalışmalı.

Elif: Özür dilerim iki bin kaçta. İki bin ikide mi?

Luise: İki bindé. Hı hı ı: ama o zaman biz çalışmalıldık ama şimdi biz emekli. O yü:zden tam buraya taşındık. Alman AÍmanya'da evimiz sattık.

Elif: Almanya'da neredeydiniz?

Luise: Hano:feliyim. AÍmanya'nın kuzey tarafında.

Elif: Biliyorum. Ben üç ay Hamburg'ta kaldım.

Luise: He, okey.

Elif: Kuzeyi çok seviyorum çünkü ben de Trabzonlu olduğum için iklim çok benziyor.

Luise: Evet çok yakın bir.

Elif: ve standart Almanca konuşuluyor.

Luise: Hano:fə Hano:fəliyi ə: Hano:fəli insanla: en temiz temtemiz AÍmanca konuşuyo:la:

Elif: Gitmeden önce bana da öyle söylediler. Bazı şeylerde biraz şaşırdım mesela Moin Moin.

Luise: Ye ye ye ama: Hano:fəde biraz farklı. Daha temiz.

Elif: Belki bir sonrakine oraya gidebilirim.

Luise: Almanca öğrenmek istersen o zaman Hano:fede daha iyi.

Elif: Luise Hanım eğitim durumunuz nedir?

Luise: Evet ben öğretmen. O yüzden önce üniversiteye gittim Pedagogig

için ama ilk mesleğim ı: hemşire oldu. Daha sonra ben _____ gittim öğretmen öğrenmek için.

Elif: Ne öğretmenisiniz?

Luise: E: hastane ve emm dokto:la: ve hemşi:elê için.

Elif: Türkiye’de sağlık meslek liselerinde öğretmenler var. Yılım tamamını Türkiye’de mi geçiriyorsunuz?

Luise: Ya biz ailem va: ve kaydeşler va: ayakdaşlar va:. O yüzden biz senede bi: iki bazen üç defa tatil yapmak için e: Almanya’ya gidiyo:uz.

Elif: Güzel. Peki Luise Hanım, Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Luise: E: İngilizce ve biras İspanyolca.

Elif: Hangi seviyelerde?

Luise: Em: şimdi İngilizce benim için daha kolay. Tüykçe biraz Tüykçenin dilbilgisi ı: bizim dilden daha çok farklı oldu: için. O yüzden biraz daha zo: ama ben ııı şu anda yine derse gidiyo:um.

Elif: Almanya’dayken Türkiye’ye on bir sene boyunca gidip geldiniz.

Luise: Daha fazla.

Elif: Daha fazla.

Luise: Biz ı: iki binde ev aldık ama em: üç buçuk şimdi beki a dö:t sene önce tam buraya ı: taşındık. O yüzden ı: daha fazla zaman ı: Almanya’da ve burada ııı yaşadık.

Elif: Almanya’da Türkçe öğrenmek için kursa gittiniz mi?

Luise: Evet evet akşam okuía ı: ben ı: iki sene akşam okuía gittim ve sonra em: Tüykiye’de üç kurs ı: Tömeye ı: katıldım.

Elif: Almanya’da gittiğiniz kurs ne kadar sürmüştü?

Luise: Em: ben düşünmeliyim. Em: topla:m bence aşı yukarı yüs ı: yüs saat. I: çünkü bir bir ıı kurs yimi beş saat. Ben dö:t ku:sa gittim.

Elif: Ne kadar süre önce gittiniz?

Luise: Tüykiyeye mi veya ku:sa?

Elif: Kursu.

Luise: I: ev aldıktan sonra ben düşündüm şimdi Tüykçe öğrenmeliyim. İki binden başlama başladım.

Elif: Türkçe öğrenmeye başladığınızda en çok nerelerde zorlandınız Almanya'da ?

Luise: Emm bence dilbilgisi bizim için de zo: Ben önce dedim ve em: oku okuyo:sam biraz daha koıay. En zo: benim için anlaması. Çünkü Türkler aynı Almanyalı gibi ı: daha hızlı konuşuyola:. Ve biz köyde yaşıyoruz. Orada insanla: biraz farklı bir dil, köy dili ile konuşuyo:la:.

Elif: Alanya diyalekti.

Luise: Ve evet ve ben bazen diyo:um a: abla lütfen biraz daha yavaş konuşabilirsiniz. Onlar da aynı hızlı ama daha ba:ırıyola: çünkü onla: düşünüyola: kulaktan iyi anlamıyo:um.

Elif: Köyde yaşadığınız için diyalekti anlamakta zorlanıyorsunuz.

Luise: Yok e: biz e: eÍ ve yüzden ve kelimele:iden biz anlaşabili:iz. Biz bizim e: komşuluk çok iyi bi komşuluk. Benim ik meslekten bazen benÁa onlara ya:dım edebili:im. Tanziyon kontrol, çekap kontrol. Bi: başka ı: arkadaşla:ın veya komşula:dan gerekli olunca ben onlara ya:dım ediyö:um.

Elif: Güzel. Peki bu yardımlarınız sırasında Türkçeniz gelişti mi?

Luise: Ya:, çünkü o köy dili daha iyi ı: banım bana ya:dım etmiyo:.

Ben başka bi: arkadaşım buldum. Aynı Tü:kiye'de öğretmenlik yaptım. Onunla daha iyi anlaşabili:im ve öğrenebili:im.

Elif: Standart Türkçeyi öğrendiniz ama Alanya'da jest ve mimiklerinden de insanların ne demek istediğini çıkarabilirsiniz.

Luise: Evet, evet.

Elif: Burada sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Luise: Em: bak em: önce ben önce o kada: yapmıyo:um hangi ı: daha sosyal Tüykle: veya Almanla: Çünkü kü:tür çok fayklı. O yüzden ben düşünüyö:um ben şimdi Tü:kiye' deyim o yüzden Tü:klø ile anlaşmak istiyo:um. Ben gæk gö:müyo:um çünkü burada ben düşünüyö:um Tü:k kü:tür benim için öğrenmek için ı: çok önemli. O yüzden onlara göre yo:un ve ı: çok ö:renmeliyim. Baş bak bi: sene biz burada kaldımız zaman bi: komşu bize bi: tabak bize yemekle ile ı: vèdi. Ben sonra teşekü: edëim ve bu tabak gøi verdim ama ben bilemedim hiçbi: zama:n boş bi: tabak g øi vøme. Bu sizin kü:tü: için çok ayıp. Bizim kü:tü:de hep no:mal. Belki biz ı: gøi vøsek teşekür dø døsek bu yetø. Diğøde zaman bende lezzetli bişey vaysa ben onla: onla:a verebilirim ama aynı zaman bizde gerekmiyo: ve sonra ben öğrendim a: eski zamanda Tüykle: o kada: yaptıla:. Çünkü biri pilav pişi:di diğøer belki güzel meyve va: ama pilav yok. Onla: aynı paylaşmak gibi. Biri oraya başka biri ı: diğøer komşulara vèdi, vèdiler.

Elif: Burada Türk derneklerine başka derneklere, gruplara üyeliğiniz var mı?

Luise: Ya ya. Em: ben ı: genellikle daha fazla grupla: Tüyk grupla:a ı: beraber ı: buluşmak istiyo:um. O yüzden bi: ko gidiyo:um ve e: başka bişey yaptım döt sene em: belki bi: bu:çuk sene ben ı: devlet hastanesinde AÍmanca öğrettim. Çünkü onla: oğada ı: bi:kaç ı: memu:la: ve: hemşire dokto:la: AÍmanca öğrenmek istedile:. O yüsden onunla biraz ı: sosyal kontakt yaptım.

Elif: Almanca öğretmenizin size ne faydası oldu?

Luise: Bu soru anÍamadım.

Elif: Hastanedeki personele AÍmanca öğrettiniz. Onlar size Türkçe konusunda yardımcı oldular mı?

Luise: Ya bazen ama onla: ik önce AÍmanca öğrenmek istedile: ama bi: so:un soysa vaysa ben ı: so:dum ve onla: cevap ve:dile:. Doğru.

Elif: Güzel. Peki koroya gidiyorum dediniz. Orada Türkçe şarkılar mı söylüyorsunuz?

Luise: Evet. Memleketim, Arkadaşım ama karışık. Biz dier dil dier ülkeden şarkılar karışık. Çünkü Alman, İngilizce ı: Tüyk grup ı: karışık va:.

Elif: Koroda olmanızın Türkçenize bir katkısı oldu mu? Mesela orada bir kelime, cümle geçiyor. Öğrenip o kelimeyi, cümleyi kullanıyor musunuz?

Luise: Neden çünkü ben şarkı söylemeyi seviyo:um ve başka bi: vaktim çok va:. O yüzden ben beyaz aktif olmak istiyö:um ve 1: ben genellikle seviyo:um insanla: beraber toplamak için o yüzden.

Elif: Peki koroda Türkçe mi konuşuyorsunuz?

Luise: Karışık. E: öğretmenim e: Tüyk ha paydon Rus bayan ama o çok sene e Tüykiye'de yaşıyor. O yüzden bizim ko:o dili Türkçe.

Elif: Türkçenin dışında başka diller de konuşuyorsunuz tabii.

Luise: Ya evet çünkü karışık ve bu grup eee ya Polonya'dan biri var Rustan ve İngiliz 1: ve e: Alman insanla:.

Elif: Peki şimdi Türkçeniz hangi seviyede?

Luise: Bu soru anlamadım.

Elif: Sizin Türkçe düzeyiniz ne?

Luise: Tüykiye Tükiyeye

Elif: Evet Türkçe seviyeniz. Orta mı, ileri seviyede misiniz?

Luise: Dil. Ben o:ta de:ilim. Hayı: basit Tüykçe biliyo:um.

Elif: Siz aslında basit Türkçenin üstündesiniz.

Luise: Bence de:il. Çünkü daha faz daha fazla kelimeleri öğrenmeliyim. O yüzden e: dilbilgisi biraz 1: öğrendim çünkü Tö Tömeğ çok iyi dilbilgisi dersleri yapıyo: ama ım: konuşma: için yete: de:il. Ben bazen 1: bizim Töme: ku:sta dedim biz çok iyi e: dilbilgisi öğreniyö:uz ama noma:Í em: gündüz sobet için yete: de:il. Nasıl kutluyo:um biri doğum günü için veya biri öldü: ne demeliyim biz öğrenmedik orada. Noma:l 1: önemli biğ durumla: için biz öğrenmedik belki sonra kuysta daha sonra onlar öğretiler ama ben ya sadece üç kuysa gittim. Im: ben başladım üçüncü. Döydüncü beşinci Tömere gittim çünkü basit beyaz numara bi: ve iki. E: ben öğrendim Almanya'da.

Elif: Peki şimdi Türkçenizi geliştirmek için neler yapıyorsunuz? Türk televizyonlarını izliyor musunuz? Türk gazetelerini okuyor musunuz?

Luise: Tükçe gazete as okuyo:um ama ben e: bende e: bi:kaç Tk e: kitap vay ve e: bazen gazetede ve intenetten ben e: okuyo:um. Em: intenette gazete AÁanya'nın gazetesi. Çünkü e: AÁanya hakkında bişey bilmek istiyoy:um ve birkaç grupla: e: Tükçe va: Feysbuk grupla:da Tk feysbuk grupla: o:ada yalniz e: Tükçe konuuyom.

Elif: Bu gazeteye aboneliğiniz var mı?

Luise: Yok. Ben e: he: gün e: AÁanya gazetesi e: okuyo:um e: nasıl onla: gsteğiyoğ veya nasıl yazmış. Benim için önemli olunca o zama:n anlamak istiyoy:um. Yoksa ben seviyoğum. Ben televizyon izlemiyo:um nk Tk televizyon habe:lei çok hızlı konuuyo:la: ve e: pembe diziyeye nefĐet ediyo:um. Em: o yüzden.

Elif: O zaman Alman televizyonlarını izliyorsunuz?

Luise: Evet AÁmanya televizyon çok izlemiyo:um habeğle:i için bazen bi: film ama çok izlemiyo:um.

Elif: Çok izlemiyorsunuz.

Luise: Çok okuyoyum kitaplar benim eee bende ibuk rida va: ____ o yete:.

Elif: A: Çok güzel.

Luise: O yete:.

Elif: Türkçe okuyorsunuz değil mi?

Luise: Evet, evet.

Elif: Peki okurken en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?

Luise: Em: zofiksleğ. Çünkü basit bi: kelime bazen anlıyo:um ama Tükçe Tükçe biğ yılan gibi byyo:. Bir tane daha daha daha en son ben ı: analis yapmam gerekiyo:.. A: bu emm o: a: okey bu geçmiş zaman a: evet. Bu biras soğ. O yüsden bazen de e: ben genç gençle kitapla:ı okuyo:um gençle: için. ocuk kitapla:ı ama gençle: için. Ben bazen kı:tasiyede so:uyo:um hangi kitap benim için uygun. Onla: bana satıyola:.. O zaman kolay okuyo:um.

Elif: Peki ev içinde einizle Türkçe konuşuyor musunuz? Einiz Türkçe biliyor mu?

Luise: Az. O he: zaman diyo biz Tyke konuuyo:uz ama biaz daha iyi anlıyo ama az konuuyo. Eim on bi sene daha yil daha yalı. O yüzden o diyo ha “baım Şu anda reniyo:”.

Elif: Einizle ev içinde konuşurken ona Türkçe sevgi sözcükleri kullanıyo musunuz?

Luise: Ya: ya: eve:t.

Elif: Türkçe kullanıyo musunuz?

Luise: Evet ve.

Elif: rnek verebilir misiniz?

Luise: Evet. O çok seviyo:.. O T:kçe onunla konuu:sam, e: ya evet o anlıyo:.

Elif: Mesela aklınıza gelen örnek var mı?

Luise: Bazen ben em: ona anlatıyo:um çünkü e: belki bi: araba poblem veya alıve:i yapmak için e: bi:şey vaysa o zaman onunla diyo:um. Ne so:malısın, nasıl e: demelisin? Ondan sonra o yazıyo:.

Elif: Siz einize yardımcı oluyorsunuz.

Luise: Ya:, evet.

Elif: Yanında sürekli bir rehber var. Peki Luise Hanım sosyal medyayı kullanıyo musunuz?

Luise: İnstegram, wetsap ve feysbuk.

Elif: Peki Almanca mı kullanıyo musunuz Türkçe mi?

Luise: İnstegram sadece Aımanca ama Feysbuk e: karışık.

Elif: Facebookta yazı yazarken Almanca mı Türkçe mi?

Luise: Bazen Tyke bazen Aımanca. Ne gerekiyo: olunca ben e: kullanıyo:um yazıyo:um.

Elif: Türkçe yorumlar yapıyo musunuz o zaman?

Luise: Ama yazmak e: benim yazmayı biraz daha kolay çünkü bi kelime bilmezsem o zaman hemen intnette bir sslk va: ve hemen bi kontrol yapabili:im kelime için ondan sonra yazabili:im.

Elif: Nerede kontrol ediyorsunuz peki yazdıklarınızı?

Luise: Ponsleksikon ile.

Elif: Whatsup kullandığınızı söylediniz. Orada Türklerle yazışıyor musunuz?

Luise: Hıhı.

Elif: Türkler Whatsup kullanırken bazen kısaltmalar yapıyor.

Luise: Hiç. Tükler genellikle çok saygılı. So:sa e: bak bana söyle hangi hata yaptım.

Ha: Luise, senin dil harika. Tükçe çok iyi biliyo:sun. Onlar ı: ya:rım noma:l ya:dım

etmiyolar ama ya sen lütfen şimdi söyle. Daha güzel nasıl yazmalıyım. Onla: bazen

diyo:lar ama genellikle Tükler çok saygılı. Em: o yüzden hatala: göstemiyo:la:.

Almanyalı Almanyalı biraz fayklı bi hata göyse a bak o kada: yazmalısın. He: zaman

onla düşünüyola: öğretmen gibi em: yabancıla: göste:meliyim.

Elif: Mesela WhatsApp'ta selam yazacak ama ünlüleri yazmıyor. Slm yazıyor. Böyle örnekleri anlayabiliyor musunuz?

Luise: Bikaç ama ben ı: temiz kelimeleri çok seviyo:um. O yüzden genellikle ı: noma:l

kelimeleri kullanıyo:um vb biliyo:um evet veya başka bi:kaç ı: kısaltça ama ben

kullanmıyo:um veya tck yazıyo:um teşkü:lə neden tck.

Elif: Peki Türkler sizinle yazışırken buna dikkat ediyor mu?

Luise: E: bazen, kısa ama az.

Elif: Peki şimdi Türkçeyi kullanırken en çok nerede zorlanıyorsunuz?

Luise: En çok ben ı: genellikle en iyi öğrenebili:im bişey ım: yaza:sam. O zaman daha iyi

hatlıyo:um.

Elif: Ama en çok size zor gelen ne?

Luise: En zo:, anlamak.

Elif: Anlamak. Bunun için karşı tarafın nasıl olması lazım?

Luise: Gelecek hafta ben bi: bayan grup ile ben e: Karahaliç e: Pamukkale yakın bi otele

gidiyo:um dört gün, bi: temal otele. O yüzden ben biliyo:um benim konsentretzyo:n çok

önemli ve e: ben akşam öğret tam yo:gun çünkü bütün gün Tükçe Tükçe başka yok.

Elif: Sizi geliştirecek bu geziler.

Luise: Ya.: Evet.

Elif: Belirli aralıklarla çoğunluğunu Türklerin oluşturduğu arkadaş gruplarınızla gezilere gidiyorsunuz.

Luise: Evet.

Elif: Bu geziler Türkçenizi nasıl geliştiriyor?

Luise: Geçen sene ben e: Bałkan tu:u yaptım. Bi: hafta. Sekiz gün. Em: ya bi: kaç sene önce aynı başka bi: tu:.

Elif: Gittiğiniz yöreye ait yeni kelimeler öğreneceksiniz belki.

Luise: Evet, inşaıah.

Elif: Günlük hayatta kullanılan deyim ve atasözlerini anlayabiliyor musunuz?

Luise: Bak bugün ben bizim toplamaktan önce ben bi: habe: aldım. Çok güldüm neden? Bu habe: hiç anlamadım. Kelimeleıi anladım ama o sös, atasös gibi veya sös. Bak, gei:zekali biliyo musun?

Elif: Evet hakaret.

Luise: Veya bozuk pağa biliyo:um ama kes sesini okey ben düşündüm a: sus gibi.

Elif: Shut up.

Luise: Hı hı. Genau. Ama resmin yakıyo:.

Elif: Resmin yakıyor, çok güzel bir resim, çok güzelsin gibi.

Luise: Ama o anıam başka bi: iyi Tükçe bilen baya Alman bayan çünkü o otuz seneden bei Tü:kiyede. Onun ne yazmış em:.

Elif: O kim?

Luise: Bi: a:kadaşım he he. Emm o yazmış resim yanmış senin şans buluyo:.. Senin için tehlikeli bi: zaman başlayabili:.. O kada:.

Elif: Hayır resmin yakıyor şu demek çok güzel bir resim, sen çok güzelsin.

Luise: He he. O zaman o yanlış. E: kes sesini okey biliyo:um gei:zekali deli gibi ve başka.

Elif: Dumnkopf gibi.

Luise: Ya:, evet. Okey adamı hasta etme okey onu anlayo anlıyo:um ama o kada: kelimeleri ve sösleri biraz zo:.

Elif: Bu B seviyesinde.

Luise: İnte:net veya söslükte bi: kontrol yap:sam o zaman. Nasıl ama o yanlış.

Elif: A: bu şekilde. Komik, evet.

Luise: Ya, ya. O kelimeleri ayrı söslükten bulu:sam. Başka bi a:kadaşım yazmış bunu.

Elif: Mesela bu otomatik çeviri. Resmin yakıyor çok güzel anlamında ama Dein bild ist brennt değil.

Luise: O kada:. O yüzden. O çok zo: bi:.

Elif: Pazarda pazarcıların dilini anlayabiliyor musunuz?

Luise: Genellikle. Evet, onla: em: beki bi:şey em: AÍmanya bazen AÍmanca biliyola:.
E: veya bi:kaç kelimele biliyola: çünkü burada çok ı: vatandaş pado:n şok yabancı va:.
E: o yüzden onla: biyaz biliyo ama ben genellikle Tüykçe konuşuyo:um. Onlağ İngilizce veya AÍmanca ı: cevap veyse ben aynı Tüykçe devam ediyö:um.

Elif: Çok güzel. Peki resmi dairelerdeki işlerinizi bürokratik işlerinizde zorlanıyor musunuz?

Luise: Evet.

Elif: Ne yapıyorsunuz zorlandığınız zaman?

Luise: Yine sou:yo:um sou:yo:um ve devam devam ve genellikle memu:la: Tükiyede çok em: ya:dımlık ve: rahat. Onla: ya:dım etmek istiyola: ve çok zo: bi anÍam va:sa belki bir ı: onla:ın iş aykadaşı biyaz AÍmanca veya İngilizce biliyo:la: o zaman onla:ı ça:rıyola:.
Onla: ya:dım ediyö:la:.. Yoksa başka bi ı: gerekli olunca em: AÍmanca bilip iyi Tüykçe bilen ı: tanıyan va: onla: ya:dım edebili:.

Elif: Çok güzel. Türkçe konuşurken ilginç komik bir olay yaşadınız mı?

Luise: Bazen ama ben şimdi hati:lamıyo:um hangi kelime.

Elif: Luise Hanım cinsiyetiniz, kadın olmanız, dilinizi etkiliyor mu?

Luise: Evet. Sen genellikle biz çünkü biz köyde yaşıyo:uz. Genellikle erkekle ben dikatli neden? Onlain kokmıyo:um ama ben biliyo:um ı: köyde bi: bayan erke: merhaba o yalnız

ben yalnız olu:sam merhaba de:sem o zaman köyler için ayıp. O yüzden sadece eşimle beraber gidsem o merhaba de:se eşim de merhaba diyo:. Ben sadece çok az bi:şey yapıyo:um. O yüzden bilmiyo:um hiçbi: problem yok ama ben bi:az yapıyo:um.

Elif: Uzak duruyorsunuz. Mesafeli.

Luise: Evet, hı hı, uzakla evet.

Elif: Peki Luise Hanım Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınız zaman size ilginç gelen ne var?

Luise: Düşünmeliyim. Bayan ve erkek e: karşılaşmak için biraz e: benim için yeni çünkü Almanya'da hiçbir fark değil. E: erkek vaysa aynı gibi bi iyi tanıyan veya az tanıyan biraz daha tanıyan yalnız elden ele. Em: bence genellikle em: daha em: e: doğru tarafına gide:sem orada bayanın hayatı biraz daha zor ama ben e: yüzde yüze gö:medim ama ben e: okudum gazetede ve feysbukte onların e: sosyal durumu nasıl. Ben biliyo:um bayanla: için bazen çok zo: ama ben e: kendim gö:medim.

Elif: Burada yaşamının Türk kültürünü öğrenmenin dilinize ne tür etkileri oldu, geliştirdi mi?

Luise: Em: bunu anlamadım.

Elif: Mesela bir düğün cenaze töreni olduğunda ne diyeceğinizi öğrendiniz.

Luise: Ne diyo:um mu?

Elif: Evet.

Luise: Ya:. Em: ben noma:l bi: doğum günü va:sa o zaman kutlu olısu:n diyo:um veya salık bozulmuş veya hasta oldu: için ben e: geçmiş olısu:n de diyo:um. O kada: bilmek istiyö:sun mu?

Elif: Evet. Kültürü görüyorsunuz ve uyguluyorsunuz.

Luise: Ya evet. I: bi: ben gözle:inden görüyo:um ve başka biri ben Tüyk aykadalara soruyöğüm ne yapmalıyım ne demeliyim veya nasıl gerekiyo: ve e: hangi veya ne ayıp oluyo:., ne hiç yapamam o kada:.. Sou somalıyım genellikle.

Elif: Çok güzel. Peki beden dilinizde bir değişiklik oldu mu?

Luise: Ben e: göüyo:um e: bayan bay aynı benim yaşam yaşa gibi. E: olan olan ben göüyo:um onla: nasıl biğ gidiyo: ve noma:Í bence. E: bütün dünyada aynı o zaman ben hiçbiğ fayk yapmıyor:um. Belki kızım İsveç'te yaşıyo: çünkü onun eşi de em: İsveçli. Ben oraya gide:sem aynı elbiseleri burada gibi giyiyo:um. Aynı AÍmanya'da çünkü e: ben çok çiplák gitmiyo:um denizde aynı çünkü ı: ben biliyo:um. A: okey orada biy fayk vay. Ben genellikle denizde e: burada olu:sam em: denizden çıka:sam hemen havlu ile biaz kapatıyo:um aynı AÍmanya'da gibi ı: de:il ama genellikle çok az fayk vay.

Elif: Burada görüp sizin de yaptığınız hareketler var mı?

Luise: Evet ben çocukla:dan, eykeklerden çocuk eykek e:___eykek çocukla:dan ö:rendim çünkü bizim e: sokakta bi küçük okul va:. O: em: bazen ben gö:düm çocukla:a bi: şey so:sam onla: ___ değse ben biraz şaşı:dım ilk defa. ___ biyaz ayıp belki. Sonra arkadaşla:a so:dum, onla: bana dediler nasıl.

Elif: Çocukların gençlerin dilini anlayabiliyor musunuz?

Luise: Evet, evet. Yok. Belki onla: anlamazsa o zaman yine so:uyo:um veya yine diyo:um veya onla: so:uyo:m lütfen bi kere daha söz söy de veya sö:le. Onla: yapıyo:la:.

Bazen ben onla: diyo:um e: ben Tüyk dilim sen biliyo:sun benim dil iyi di:l o yüsden bi kere daha sö:le.

Elif: Eşinizin Türkçe öğrenme isteği kısa süreli mi oldu? Siz yardımcı olduğunuz için çeviride mi çok da öğrenmiyor mu?

Luise: O bence biaz öğreniyor ama e: az.

Elif: Evet yeterli değil. Çok teşekkürler Luise Hanım, sağ olun.

EK 10. Ses Kayıtlarının Analizi - Martina Yaman

AD-SOYAD: Martina Yaman

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Gazeteci

YAŞ: 56

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 2001'den beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce, Fransızca

MEDENİ DURUMU: Evli/ Türkle

Elif: Martina Hanım kendinizi tanıtabilir misiniz?

Martina: Benim adım Ma:tina Yaman. Elli yaşında:yım. On beş sene Alanya'da yaşıyorum. E: bi: Alanyalı ile evliyim. İki çoçum var. E: on iki ve on dö:t yaşında. E: eşimin ana ana işimis eşimin işi ı: rent a car. Oto kiralama yapıyorus. Ben de e: ben gazeteçi olarak çalışıyorum. Alman de:rgi var. Ben de ı: iki bin doksan dokus yıÍından beri çıkartıyo ama şimdi yavaş yavaş inte:nete taşınıyorus çünkü ya samanla değışti ondan dolayı ama gazeteçilik devam ediyorum.

Elif: Martina Hanım Türkçenin dışında kaç dil biliyorsunuz?

Martina: I: iyi derece İngilizçe de biliyorum. I: şey geçen samanla:dan çok az Fransısça kaldı. Fransısça E: okuÍda çok iyi bildim ama unuttum. Yani okuyabilirim, anlayabilirim ama konuşamıyorum. Maalesef aktif kelimele, kelime kalmadı, unuttum.

Elif: Yılın tamamını mı Türkiye'de geçiriyorsunuz? Yoksa Almanya'ya da gidiyor musunuz?

Martina: Yok, tam buda yaşıyorus. Çocukla buda okuÍa gidiyo. Bizim yaşam burda. Hem de e: üç sene önce e: çift vatandaş olarak Türk pasapo:tumu aldım.

Elif: Evde hangi dili konuşuyorsunuz çocuklarla?

Martina: Karışık, karışık. E: Çocukla:la tek başıma da Almanca konuşuyorum. I: eşim de çok iyi al AÍmanca biliyo ama evde konuşmak istemiyo çünkü müşteriye her zaman

bütün gün Almanca konuşuyo. Evde Türkçe konuşmak istiyio. Ondan dola:yı poblemleri karışıyor. Ya en fazla ya yarı yarı o: söyleyim ama çocukla:la ben Almanca konuşuyorum çünkü unutmasın diye.

Elif: Çocuklar hangi dili tercih ediyor? Fark etmiyor mu?

Martina: Fa:k etmiyo. Ben şimdi de baktım. Benim olum on dört yaşında. O: da hem Türkçe hem Almanca tam yaşa göre çok iyi biliyo. Yazmada, okuma yazmada çok iyi. Hem de onun İngilizce de çok iyi.

Elif: Peki Türkçenizi hangi seviyede tanımlıyorsunuz?

Martina: Ya: benim benim benim öze:l bi poblemleri var. Ben çok anlamıyorum. Şey e: isitme engelliden ben çok sor öğrendim. Çok uzun. On beş sene burdayım ama Tü:kçeyi çok sor öğrendim. Ama ben ı: mesela herhangi bi: de:ste kitap okuyabilirim anlayabilirim ama konuşmadan biras poblemleri var ama okuyabilirim.

Elif: Almanya'dayken Türkçeye karşı bir ön ilgi var mıydı? Almanya'dayken kursa gitmiş miydiniz?

Martina: Evet, evet. Benim benim eşim doksan beş yılında tanıdım ı: ama iki bin bir yılında buraya geldim. Bu arada yavaş yavaş biras Tü:kçe öğrenmeye çalıştım.

Elif: Nasıl öğrendiniz? Kursu mı gittiniz, özel ders mi aldınız?

Martina: Yok e: oda, Frankfurtta bir Türk kültüğü evi va:dı. Onla: TÖME:'den. Almanya'da tek kurs vardı. Elli kilometre falan va:dı ama bi a:kadaşımla beraber her hafta haftada iki defa gittik akşamların. Oda öğrendik.

Elif: Hangi seviyeye kadar öğrendiniz orda? Orta seviye mi temel seviye mi?

Martina: Çok fazla, çok zoğ ö:ğrendik ya pratik yok. Tü:kçe konuşma konuşmaya kimse yoktu. Ondan dolayı sadece arkadaşımıa denedim ama o da Alman. Ondan doıayı ya buda öğrendim. Buda buraya gelirken tekrardan TÖMER'de devam ettim. Üç kurs yaptım. E: o da çok iyi bir temel verdi.

Elif: Türkçeye olan ilginiz eşinizden dolayı oldu o zaman?

Martina: Tabi, tabi, hı hı evet. Doksan beş yılında onu tanıdım. Ondan sadece ı: şey gelip gidip o: kışın Almanya'ya ge:ldi üç ay. I: ben şey benim tatil olarak altı hafta senelik buraya geldim. Öyle devam ettik.

Elif: Martina Hanım siz burada aktif olarak çalışıyorsunuz. Peki burada Türk derneklerine üyeliğiniz var mı?

Martina: Yok ben 1: gazeteçi olarak benim özgü olmam lazım. Ondan dola:yı hiçbir dernekte üye değilim. O benim prensip. Benim hiçbir partiye hiçbir kadın kolları hiçbir derneğe üye değilim. Ben sadece e: her dernekte içindeyim ama üye değilim. Sadece e: şey destek veriyorum, bilgi veriyorum, haber yazıyorum, fotoraf çekiyorum. Öyle bişey yapıyorum.

Elif: Eşinizin ve çocuklarınızın dışında daha çok kimlerle konuşarak Türkçenizi geliştiriyorsunuz?

Martina: Mesela geçen haftasonu bir krupla 1: şey dağlara çıktım, hobi fotoğrafları. Üç günde hiçbir kelime Almanca yok. Hiçbi Alman yoktu. Öyle ya Tüyk a:kadaşlarım vay. Hem de e: ebru ders alıyorum. Oda bi krup bayanlar var. Biz de devamlı görüşüyoruz. Haftada bir defa akşamleyin ya da bi de hafta sonu 1: çıkıyoruz. Öyle ya arkadaşlarım var.

Elif: Türk gazetelerini okuyor musunuz ve Türk televizyonlarını seyrediyor musunuz? Facebook'ta yazışmalarınızı Türkçe mi yapıyorsunuz Almanca mı?

Martina: Hem Almanca, hem İngilizçe, hem Tü:kçe biras Fransızca da vağ ama as ama en fazla Almanca. İkinci Tü:kçe ve İngilizçe de vay.

Elif: En çok Türkçe konuştuğunuz yer neresi? Ev mi, iş ortamı mı?

Martina: Evde evde değil ya. Evde evde evde en fazla Almanca konuşuyorus. Ya dışa:rda. Ben normal hayatım va: buğda ya. Bilmiyom ya. Ben 1: böyle bi görüşme yapıyor yapmıyorum Tükçe konuşmak için. Benim arkadaş Türk arkadaşlarım vay. Tabii ki onunla onlarınla Tüykçe konuşuyorum. Onlar Almanca veya yabancı dil yok.

Elif: Frankfurt'ta Türkçe öğrenmeye başladığımızda en çok nerelerde zorlanıyordunuz? Şimdi Türkçe konuşurken en çok zorlandığımız şey ne?

Martina: Nasıl anlatıyım ya. Ya ya tabi ki o:da e: çanlı bi dil var tabi. E: bize TÖMER'de hele hele e: kitap Türkçe de öğrendik ama buda mesela Alanyaca var. Kayınbabamla hiç anlamadım.

Elif: Bölgenin ağzını, buradaki diyalekti öğrenebildiniz mi?

Martina: Biras, biras öğrendim biras öğrendim ama çok zoğ ya. Bazen bazen başka bir dil gibi Alanyaca.

Elif: Öğrenmek istediniz mi, yoksa mecbur mu kaldınız?

Martina: Ya Aile. Aileden. Ya ailem var. Şey. Yaşlı teyzeler, amcalar. Onlarda öğrenmek zorundayım zaten.

Elif: Örnek verebilir misiniz?

Martina: Ya mesela benim kayınbabam yüz döyt yaşında.

Elif: Oh maşallah.

Martina: Evet maşala çok iyi, çok şükür ama onu da anlamak için ı: öğrenmem gerekiyo. Hem de onu çok seviyorum. Yakında kalmak istiyorum ama anlamıyorum bazen.

Elif: Yaşadığımız ilginç bir diyalog, olay ilginç bir anı var mı?

Martina: Ya bazen bir şeyi yanlış söylüyorum bir şaka gibi geliyo ama şey bir örnek, ne va:dı. He otobüsta dolmuşta e: inmek istedim. İnecek var diyecektim. İnek va: dedim. Öyle. O:da ben hiç anlamadım anlamadım herkes gülüyo ama neden.

Elif: Alanya ağzını konuşan kişilerle iletişim kurduğunuzda anlamadığınızda ne yapıyorsunuz?

Martina: Ya anlamıyorum diyorum ya da anlatmaya çalışıyolağ. Bazen de çözüyorus bazen çözemiyorus.

Elif: Türkiye'deki hayatınızdan memnun musunuz?

Martina: Ya günlük yaşam heğ zaman zor. İşimiz vay, çocuklarım vay, evim var ama bu:da mutluyum ya şey ailem vay buğda, eşim vay çocuklarım vay arkadaşlarım var. Ben şimdi on on beş sene on altıncı sene buydayım. Ya dönme fikrim yok, kalmadı.

Elif: Türk kültürünü tanımak dilinizi, Türkçe konuşmanızı etkiledi mi?

Martina: Ya buda mesela çalışan annelere çok daha saygı var. Mesela Almanya'da çok anneler ı: meslek ve aile arasında kalıyo. Çünkü e: kreşler as var. Hem de e: açılış saatler de as var ama buda hiç problem yok. He: he: zaman da bir bakıcı bulurus ya da e: daha önce serbest çalışmadım da bir emlakçıda çalıştım. Benim çocuklarımda bir poblemler varsa

gidebilirim ya da çocuklarım oraya götü:düm o:da kaldıla. Almanya'da böyle bişey yok. Çalışan anneler için yaşam biraz daha kolay.

Elif: Sizin Türkçeye karşı tutumunuz nasıl, Türkçenizi geliştirmek için yaptığınız şeyler var mı?

Martina: Ya e: ben şimdi beni benim eşimle anlaştım. Normalde he: zamanda Almanca konuştuk. I: ben yanlış bir şey söylüyosam o bana beni benim hataları öğretiyö. O da böyle söylemes, böle yanlış, öle yavaş yavaş öğreniyö. Bakalım ya kısım da daha vaktim var. O da kitap okuyorum. I: şey okuma yazma daha iyi öğreniyorum yani.

Elif: Cinsiyetinizden dolayı tercih ettiğiniz bir dil var mı? Farklı bir dil kullanmaya özen gösteriyor musunuz?

Martina: Ya ben çocuken de öğrendim se:t konuşmama. Almanca da Türkçe de. Her zaman da saygılı konuşmak çok önemli herhangi bi dil. Ben böle bir küfür müfür hiç kuľanmıyorum.

Elif: Kızdığınızda sinirlendiğinizde kullandığınız Türkçe kızgınlık belirten hitaplar var mı?

Martina: Ya ben çocuklara ya bazen tabi ki bağıriyorum ama kötü kelimeleri kuľanmıyorum.

Elif: Eşinize karşı kullandığınız Türkçe sevgi sözcüğü, hitap var mı?

Martina: Yo:. Ya benim eşim daha çok romantik bi eş bi adam yok değil yani. E: bi de e: şöyle dergi, vergilin, aşkım, canım söylemiyorus. Ma:tina ve Necati diyorus ama o da ben deymiyorum. Öle özel konuşma, özel söslere yok bize.

Elif: Peki pazarda pazarcıların dilini ya da gençlerin dilini anlamakta zorlanıyor musunuz ya da çocuklarınızın dilini anlamakta zorlanıyor musunuz?

Martina: Tabi ki, tabi ki. Tabi ki var ama e: çok ilgileniyorsam da benim e: smartfon vay da çeviri yapıyorum, okuyorum. He anlıyosam ama he: zaman da yine benim pöblem var. Ben bilmiyorum o sö. Bilmiyorum ya da sadece duymadım diye oğda benim biras fa:klı var.

Elif: Almancayla Türkçeyi karşılaştırdığınızda ne dikkatinizi çekiyor?

Martina: Daha önce ya Tük a:kadaşlarım vardı ama bu kadağ yakın değildi her zaman. Bayan ebru bayan krubu her zaman görüşüyorus. Böle e: Almandada böyle bir şey hiç yok. Böyle, öpüyorum, özledim ne zaman görüşelim en sonunda. Böyle bişey e: Almandada hiç yok. O da o da benim için zo:du, O da çünkü Almanca biras daha daha uzak. Oda çok, çok yakın akadaşla:la yapıyorus bunu. Mesela benim iki tane e: kreşten çocuk şey arkadaşlarım var Almanya'da. Onların da ajgı aşkım canım söylüyorum ama sadece iki tane benim çocuk arkadaşlarım. Sonradaki iş arkadaşlarım vağ. Yok, olmas.

Elif: Bizde öyle değil. Tanışınca öpüyorum, güle güle. Hatta bizde telefonu kapatmak bile çok uzun sürüyor.

Martina: Evet, kendine iyi bak, görüşmek, görüşmek üzere, hadi kapat, ya sen kapat. Öyle.

Elif: Öğrenmişsiniz.

Martina: Evet, evet.

Elif: Zor ama sizin için.

Martina: Ama ondan da çok fark var. Mesela da yaşlıları daha ı: saygılı konuşuyorlar. Böyle hem de herkese de abla, a:bi, yenge, teyze diyola:. Almandada böyle bişey yok. Benim benim amca, benim teyzeye Almanya'da mesela sadece ismi söylüyorum. Amca, teyze söylemiyorum. Yok böyle bi şey. Onlar da diyo, şey yaşli, yaşlıla:da amca teyze söylemiyorus ama haıa tam ö:renmedim. Hangisi hangi akraba ne nasıl söylüyorum kime yenge diyorum kime abıa diyorum, çok zo.

Elif: Akrabalık isimleri Türkçede çok fazla bir de sosyal ortamda daha da farklı oluyor. Biz de zorlanıyoruz ben de zorlanıyorum sadece siz değil.

Martina: Ama benim daha önce şey e: önceki yıla:dan benim Tükçe çok daha sayıf olarak ben herkese aileden abla dedim. Bugüne hala abla diyorum. Poblemler yok. Biliyo:la:, biliyo:la:.

EK 11. Ses Kayıtlarının Analizi - Mathias Goldstein

AD-SOYAD: Mathias Goldstein

CİNSİYET: Erkek

EĞİTİM DURUMU: Üniversite /Ekonomi

MESLEK: BWL-VWL- Studium

YAŞ: 68

KAÇ YILDIR TÜRKİYE'DE: 1995'ten beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce

MEDENİ DURUMU: Evli /Almanla

Elif: Mathias Bey kendinizden bahseder misiniz biraz?

Mathias: Evet ben 1: atmış üç yaşıdayım. Almanım. I: doksan beşte 1: Haziranda biz Tükiye gittik. Oda ben 1: genel müdü: olarak çalıştım bi Alman şirket için. O:da bi: Tüyk şirket ku:duk. I: ben 1: o zamanda bütün Tü:kiye'de gezdim. Ankağa, Meğsin, Adana, Bu:sa, İzmiğ, İstanbul'da 1: semina: yaptık. Ben Tüykçe hiç bilmedim. I: tercüme yanımdaydı. O hemen ben iki tane cümle söyledim sonra o tam tercüme etmiş. Sonra 1: Eylül doksan al doksan altıda biz ayrıldık. I: biz önce Çengelkö:y'de otu:duk kiğalık bi evde sonra dubleks aldık Üsküda:'da. Tüykçe bilmeden 1: tadilat yaptık oğda. İyi oldu ve 1: doksan yedide dil öğrenmeye başladık. Önce kitaptan ama olmuyo bu ama sonra TÖMø'den e: duyduk. Biz TÖMø 'e gittik. Kursu yaptık. Temel biğ iki ay, temel iki iki ay, 1: orta biğ iki ay, orta iki iki ay yüksek biğ iki ay alzo (also) ağa verdik. I: Ağada bi tane özel öğretmen bize geldi. Bis sabah sabah dokusdan 1: öğle öğle biğe kadağ 1: de:se gittik. Sonra ödef, hafta sonu ödef. Dilbilgisi kafamızda Tüykten daha i:yidi ama kelime yok. Çünkü TÖMø hep aynı kelimeyi kullaniyo ama sonra bis 1: doksan dokus bi a:sa aldık buyda.

I: sonra kasim kasimda biy ağama geldi. Şimdi 1: okey geldi. Siz 1: başlabili:siniz villa yapmaya. O zaman biz geldik. I: planlağı hep belediye verdik. Im: ve şubat şubat iki binde tamamen buğaya geldik. İnşaat başladık iki yıl kendimizin ve 1: bundan sonğa biti:dikten sonra biz işe başladık. Biz şimdi otoma:tik kapı yapıyoz, raylı kapı, kanatlı

kapı, garaj kapısı, panju: e: ikincisi kalogife: ye:den ısıtma, petek ısıtma, gazlı, elektğikli. Oraya şey. Şimdi yeni başladık, e: alarm sistem. Bu yeni geldi. Biz şimdi ya: on dört sene piyasadayız. He:kes bizi tanıyo. Memnunuz. Kaçmak istemiyoz. İyi. Bu kada.

Elif: Burada daha çok kimlerle görüşüyorsunuz? Çevreniz Almanlardan mı oluşuyor Türklerden mi?

Mathias: He:şey va:. He:şey va:. Tüyk, çok Tüyk vay ve çünkü I: müşteğimiz yüsde seksen Tüyk. E: akadaşlağımız Tüyk. Alman akadaşlağımız vay. Hollandalı, Ğus, No:veçli, kağışık bu:da. Sempatik vaysa o zaman akadaş oluğ.

Elif: Peki siz Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Mathias: İngilizce.

Elif: Türkçe seviyenizi hangi seviyede tanımlıyorsunuz?

Mathias: Yi:mi iki sene sonra biz Tüyk mutfaka Tüyk gibi düşünüyöz. I: evde bis ı: Alman televizyon seyrediyos. Çünkü bütün gün Tü:kçe konuşu:san o zaman biraz ı: rahat bizim için lazım. Ama: biz alıştık buna, bu hayata.

Elif: Türkiye'deki hayatınızdan genel olarak memnunsunuz.

Mathias: Memnunum.

Elif: Yaşadığınız problemler var mı?

Mathias: Poblemler he: zaman va: ama her problemin bi: çözümü va:

Elif: Karşılaştığımız problemler neler? Bunlara örnek verebilir misiniz?

Mathias: Elif ı: biz çalışı:sak ı: sabah yere gidiyöz. I: iyi olup olmadını bilmiyos. Ya ama: biz deniyos ve uygun olmazsa uygun yapağız alzo soğun yok. Bis bis e: çok e: insanfa: kiziyo ı: konuşuyo o poblemler, poblemler, poblemler ama: bizde öyle yok. Bi problem va:sa çözmek lazım.

Elif: Çözüm odaklısınız.

Mathias: Tabi.

Elif: İşiniz dışında Türk Alman dernekleri gibi derneklere üyeliğiniz var mı?

Mathias: Ben e: ben buçukta kalkağım he: sabah. Evde evimizde dört tane köpemiz vay iki tane kedi. Köpekleğ gezdiğiyom. Sabah bi saat ı: akşamüstü yağım saat. I: kitap

okuyom, pişiriyom, hobi olarak. Bombolara ben üyeyim ama akşam eve geli:sem o zaman e: benim pil bitmek üzere. O zaman biraz televizyon yete: bana.

Elif: Peki Türk kanallarını mı daha çok izliyorsunuz?

Mathias: Yok ben Alman televizyon seyrediyom.

Elif: Yüzde kaç Alman televizyonu?

Mathias Yüzde yüz.

Elif: Türkçe gazete okuyor musunuz?

Mathias: Gazete okuyos tabi. E: Alman Alanya'da bi gazete va:.. Sen bi yeğe gidiyosun bakıyosun. I: biz önceden bi tane ı: hobi olağak aldı. Sonra komşu aldı. Çünkü biz biraz geç başladık işe. Komşu geldi sonra o komşuya gitti. Sonra gazete e: çöp gibi göğündü. Sonra söyledim sen yüzde eli öde ben yüzde eli. Hayı: o zaman git sen tamam. Ama: e: imkanı va:.. Alzo (also) her tağafta vay. Biz o şekilde okuyos.

Elif: Sosyal medya hesaplarında hangi dili kullanıyorsunuz?

Mathias: Ben ben ben bak ben bi: defa feysbuka giydim. I: bana çok aptaı geldi. Ge:çek. Ben bunu be:eniyom tamam okey ama: ı: ben benim için saçmalık. O kada: vaktim yok benim benim gün doı. Ya. Ben sonra ı: bi gün sonra açtım ı: yi:mi üç mesaj va:dı. Ben açtım, açtım, açtım. O da aptaı. Sonra bi gün sonra eli iki çıktı. Ben sonra kapattım. Ben girmiyom feysbuk ben sevmiyom çünkü ı: ben başka yeğ başkala:da fa:kediyom. Bip, bip. He: zaman bip bip bi mesaj geliyo. Ben eymir olarak _____ja ım: wie sagt man k1. Ben emir bi tane bana geli:se mutlaka cevap veriyom. Ama feysbuk çok oda kayboluyo.

Elif: Türklerle konuşurken en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?

Mathias: Nasıl, ben anlamadım.

Elif: Türklerle Türkçe konuşurken, çalışırken, iş yaparken en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?

Mathias: Alanya'da Alanya'da çok köylü insanla: vay. Bunu zo: anlıyosun. Mesela İstanbul temiz konuşuyola:, Ankara temiz konuşuyola: ama bura üğ: üğ: üğ: ba:zı insanla: bugüne kada: hiç anlamıyom. E: he:hangi bi:şey diyo:sa ben tamam diyom güle:se ben

de gülüyom tamam haklisin ama bazen anlamıyom çünkü diş eksik veya a:ız açmıyo ama noma:Í ı: çevremizde sorun hiç sorun yok.

Elif: Bu yöredeki insanların kullandığı Alanya ağzına ait kelimeleri anlıyor musunuz, kullanıyor musunuz?

Mathias: Kelime hep aynı ama: düzgün konuşmuyola: ba:zen. Ba:zen telefo:nda biz ı: konuşuyos fabrikala:la veya he:hangi bi kimseyle. E: çabuk bo: bo: bo: öyle konuşuyo. Yavaş yavaş. Unutma ben yabancıyım. Tekra yavaş. Ondan sonra noma:Í tekra:lıyo.

Elif: Bildiğiniz deyim, atasözü var mı, kullanıyor musunuz? Kullanıldığında anlıyor musunuz?

Mathias: Atatü, biz biz ı: TÖMø'de bi kaç tane öğrendik. I: Bizim en önemli atasözü ı: nakit pağa gülüyo. Bu demek bu şikette çek, taksit falan yapmıyos. Böyle bi kimse geli:se başka başka yere gitsin. Biz istemiyos.

Elif: Türkçe konuşurken hiç ilginç bir anı yaşadınız mı?

Mathias: Ya ben ben ı: genel müdü: olağak mutÍlaka otus kık tane vekaletname imzaÍladım ama: ben hiç anÍlamadım. Bizim o _____güvenli bi adam ama e: biz konuşamadık. Ben bi kimse ça:ırdım Sen bunu lütfen bana tercüme et. Sonra başka kimse çağırdım sen bunu bana tercüme et. Aynı olu:sa o zaman imza attım. Ö:yle.

Elif: Peki burada Türkçenizi daha da ilerletmenizi en çok ne kolaylaştırdı?

Mathias: Bu: ne demek?

Elif: Buraya geldiniz yaşıyorsunuz. Geldiğiniz zamandan bu zamana kadar Türkçeniz gelişti. Bu duruma gelmenizde size en çok ne yardımcı oldu?

Mathias: Ya biz ı: ben ı: AÍlmanya'da em: sigo:tacıÍlık yaptım. I: bu:da teknik olağak şimdi çalışıyo:us. I: teknik kelime ben hep bu:da ö:rendim. Mesela bi teknik kelime AÍmancada ben ba:zen bilmiyom ama: Tükçe olağak biliyom. Bazen Almanla: bura geliyor. Bişe istiyola bu ne. Bu ha bunu istiyoy. O bazı teknik olarak biz daha iyi anlı anlıyoruz şu anda.

Elif: Buradaki kültürü tanımanın dilinizin gelişimine etkisi oldu mu?

Mathias: Kültüğ

Elif: Evet Türk kültürü, Türklerin gelenek görenekleri gibi.

Mathias: Ya bu ha:yat. Tüyk hayatı ____ . Ya 1: a:kadaşlağımız vay. I: iş işçile: vay. O:da 1: özel 1: kontakt va. Mesela evimizde e: yılda bi: defa bi tane 1: usta pa:tisi yapıyos. Demek elektriçi, 1: demi:ci, duva:cı 1: sucu: he:sey bize çalışan için boyacı bize ailele: berabê geliyo. E: mesela on sekis çocuk havuzda oynuyo, e: uzun masa 1: oturuyos 1: sohbet ediyos, manga:lda 1: et pişiyos, e: kola fanta bazı Almanla bira içiyola. Bu hep kağışik ama bu bi teşeküğ için bunu yapıyos. O zaman biz ev eve gittik. I: Mese biz mesela ım: küçük çocuklağın do:um günü oraya gidiyos. Geç bi hafta önce gittik. Çocuk altı yaş oldu. Okula okul başlıyo şimdi. Böyle bi tğaktö: hediye olağak geti:dik. Çok mutlu. I: ya düğün, 1: hêsey nişan davet 1: bizi davet ediyolar. Biz be:abeğiz.

Elif: Türk kültüründe ilginç bulduğunuz bir şey var mı?

Mathias: Ya mesela 1: biz düğün yapsak kendimizin oda 1: otus altı kişi va:dı. Yemek, 1: biz yatak yattık o:da. Ama bu:da beş yüs kişi. Öyle bi küçük bi içecek, biraz kek. O kada: Alzo (also) biz öyle yapmıyos. Çok güğü:ltü. Bu biğaz fa:klı ama: mesela meza:lıkta bi cenaze vaysa bu aynı, hep aynı. Bu:da biyaz e:kek 1: kadınla biraz ayrı ayrı ama: noma:Í tğafikte biraz fa:klı olu. Herkes istediği gibi gidiyo ama: polis şimdi daha fazla bakıyo alzo kontrol yapıyo.

Elif: Peki siz erkek olduğunuz için cinsiyetinizden dolayı özellikle kullandığınız şeyler var mı?

Mathias: Yok, ben bilmiyom şu anda.

Elif: Günlük hayatta argo, küfür kullanıyor musunuz?

Mathias: Yok. Ya bizim zate zaten e: bis konuşabiliğiz ama: o kada derin mutlaka değil. I: mesela 1: başlangıçta Tü:kçe hiç bilmedik. Biğ usta bize geldi. Biz memnun kalmadık. I: biz çok sesli Almanca konuştuk. O da anÍadı. Oda soğun yok.

Elif: Eşinizle Türkçe mi Almanca mı konuşuyorsunuz?

Mathias: AÍmanca, AÍmanca, tabi.

Elif: Hiç Türkçe konuştuğunuz yer zaman yok mu?

Mathias: Bazen, bazen oluyo. Yimi iki sene sonra bazen oluyo. I: köpekle zaten AÍmanca sadece anlıyola: ve kedile.

Elif: Eşinize kullandığınız bir sevgi sözcüğü var mı?

Mathias: Ya, biz noma:Í 1: noma:Í Almanca konuşuyoz ağamızda ö:le.

Elif: Türkçe kullandığımız bir sevgi sözcüğü yok o zaman.

Mathias: Yok ö:le.

Elif: Dille birlikte beden dilinizi de Türklerin kullandığı şekilde mi kullanıyorsunuz?

Mathias: Beden dil.

Elif: Yani el, kol hareketleriniz.

Mathias Bunu zaten otoma:tik yapıyorsunuz.

Elif: Çok teşekkür ederim bana vakit ayırdığınız için.

Mathias: Tamam oldu mu?

EK 12. Ses Kayıtlarının Analizi – Nicole Uysal

AD-SOYAD: Nicole Uysal

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Ev Hanımı

YAŞ: 48

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 2001'den beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, Rusça, Fransızca

MEDENİ DURUMU: Evli /Türkle

Elif: Nicole Hanım öncelikle kabul ettiğiniz için teşekkürler.

Nicole: Rica ederis.

Elif: Biraz kendinizden bahseder misiniz? Burada ne yapıyorsunuz? Alanya'ya ne zaman ve neden geldiniz?

Nicole: I: ben: on beş sene önce geldim. Alanya aşk için geldim. Ya:ni noma:Í iş iş için geldim çünkü benim iş ı: kendim seyahat ajanta va:dı. I: o:da çalışınca firma'la buraya gönderiyö. Hoteller bakmak için, işte daha iyi satmak için. Sonra buyda ı: eşimle tanıştım. Tabi o zaman ı: yeni yeni tanışıyoduk. İşte bir sene gittim geldim gittim geldim. Sonra işte buraya taşınmaya kara: ve:dim çünkü o: bana dedi ben A'lmanya gel'micem. Yani A'lmanya sevmiyom. Ta:til için tamam ama kalmak istemiyorum orda dedi. Ben de buraya geldim. Kırk üç yaşındayım. İşte Almanım. Hamburg, Hamburg'ta doğdum. Hamburg'a yakın Flensburg Danimark sınırında doğdum. İşte.

Elif: Ben de Hamburg'da 3 ay kalmıştım.

Nicole: A: ne güzel.

Elif: Evet güzel bir şehir. Trabzon'a benziyor.

Nicole: Aynen, ço:k çok benziyo. Ben geçen sene Trabzon'a gittim ilk kez. Sürmene'ye gittim. İşte çok güze. Ben de çok beğendim. Hava biraz kötü:ydü ama ben alıştım. Yani bizim e: Flensbu:rg'ta sürekli aynı hava var işte ya:mu:lu.

Elif: Peki buraya geldiğiniz zaman eşinizle hangi dilde anlaştınız? Almanca mı konuştunuz, İngilizce mi yoksa?

Nicole: Yok eşim biraz 1: A1manca biliyordu. Turizmde çalışıyordu. I: ben hiç Türkçe bilmiyodum hiç yani sıfı: ancak işte be:iki merhaba, 1: nasılsın orda bitiyodu yani. I: gene:ilde işte Almanca konuştuk. Ya da işte eller el hareketleriyle başka şey çünkü İngilizce o da bilmiyodu. Yani öyle anlaştık.

Elif: Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Nicole: E: Rusça okulda öğrendim unuttum ama.

Elif: Hangi seviyede? Konuşulduğu zaman anlıyor musunuz?

Nicole: Ya e:skiden anlıyodum şimdi hepsini unuttum yani çünkü çokta:n kullanmadım. Fransızca da öğrendim. E: onu hala anlıyorum konuşması da biras zorlanıyorum çünkü kelimele çok çoğu unuttum. E: İngilizce tabi öğrendim oku:lda. O: benim İngilizce gayet iyi diyebiliğim. E: Tü:rkçem buda öğrendim yani işte hiç oku:la gitmeme kurs yapmadım. Tek buraya ye:leşince me:bu: kaldım için çabuk öğrendim. Bi de çok heveslim yani dil yabancı dil öğrenmek çok seviyorum.

Elif: Peki eğitim durumunuz nedir?

Nicole: Lise.

Elif: Hangi tür lise?

Nicole: Gimnasyum. Gimnasyum bitidim sonra işte: meslek oku:la gittim. Üç sene oğda 1: işimi öğrendim. Sonra biras seyahat acentada çalıştım. Ondan sonra kendim açtım.

Elif: Almanya'dayken Türkçe kursuna gitmiş miydiniz?

Nicole: Gitmedim.

Elif: Burada nasıl öğrendiniz?

Nicole: Ya işte 1: buraya gelince hiç Türkçe bilme. İlk kez buraya gelince hiç bilmiyodum. Burda işte noma:1 şekilde işte merhaba nasılsın merak ediyosun, yani ne demek. İşte sen de ku:lanmaya başlıyosun. I: sonra işte eşim be:ra:be arada o beni anlıyamıyordu. Ben de an:lamadım işte. Göste:dik işte diyelim telefon. Bu işte cep telefonu d:edi. Ben de hendi: (Handy) d:edim. Yani öyle işte hem o A1manca ö:rendi hem ben Türkçe ö:rendim. E: öyle baş:ladı. Sonra işte e: duydum kelimeleri kafamda kaldı. Onu akşam kitapta baktım yani

ne demek diye ama işte en en fazla buraya burda öğrendim çünkü burda buraya geldimde hiç kimse kayıvaldem eltim hiç kimse Almanca konuşmuyodu. Eşim de işe gidiyodu. O da evde dildi yani. Mejbur konuşujam yani çünkü o zaman e:timle. Çok e:tim bana çok ya:dım etti. Bera:bə çok takıldık. O: söyledi bişey. Söyleyince zaten gö:dü ben anladım mı anlamadım mı.

Anlamadıysam başka bir ı: kelime kulandı ya da işte ı: göstedi bişey ya da öyle işte önce ı: anlamaya çalıştım sonra işte tabi utanıyosun. Konuşmak istemedim. Sonra ı: bizim yiğenle:le konuşmaya başladım. Onla: o zaman işte dö:t beş yaşında. Onlara en azından gülmüyo:la: yani yanlış bi kelime kułanınca. Öyle işte ondan sonra işte yavaş yavaş yavaş yavaş he: gün ı: iki üç kelime daha ı: kulandı sonra işte bilmiyom yani sonra öyle zamanıa çoğa:ıdı.

Elif: Buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Nicole: Türkle:den, Türkle:den.

Elif: Peki sizin Türkçenizin gelişimine bunun bir katkısı var mı?

Nicole: Tabi, tabi.

Elif: Ne tür faydaları var?

Nicole: Yani ben çok çabuk ö:rendim çünkü mejbur kaldım yani. Onlar beni anlamadııa yani. Ben Almanca konuşunca hiçbişe anlamadııa. İngilizce de yok onların. Gene:ıde işte burda bizim çevrede işte hep eltim va:, işte görümcem va:, hep aile. Kayınva:lidem, o da zaten hiç yabancı dil bilmiyo, yani yazma, okuma da bilmiyo, e: çok faydalandı bana yani. Çabuk öğrendim. Bilmiyom nasıl da işte mejbur kaldım için heralde daha da çabuk öğreniyosun.

Elif: Burada hiç üyeliğiniz var mı derneklere?

Nicole: Yok. Derneklere işte ı: dernekler üyelimiz yok da işte spo:rla alakalı çok uğraşiyos.

Elif: Ne yapıyorsunuz?

Nicole: Karate yapıyorus. Ben çocuklar da karate yapıyo ben de karate yapıyorum.

Elif: A:. Çok güzel.

Nicole: Bi de e: bikaç arkadaşıla bi yuka:daki bi vila site gibi bişey vay. Onlar hepsi yabancı. Alman, işte Holandalı. Onlayla çok uğraşıyorum. İşte tercümenlik işler yapıyorum öyle işte a:kadaş olarak.

Elif: Tercümanlık yapıyorsunuz, o da geliştiriyor tabi Türkçenizi. Çok güzel. Burada karete hocalığı gibi mi sizinki.

Nicole: Hoca yapmıyom ben kendim spo:rcuyum. Şu anda şeyi yapmaya çalışıcam. Ha:kemlik yapmaya çalışıcam da. Benim çocukla çok yapıyorlar.

Elif: Size göre Türkçeniz hangi seviyede?

Nicole: Be:nce baya ile:ledim. Yani işte dışa:dan duyuyorum. İşte senin Türkçen çok güzel. İşte sanki işte çok çok hafif şeyler vağ. İşte oğdan biliyorus sen Alman oldun için ama şeyler fonetik çok iyi diyola:. Yani aynı aynı Tüyk gibi sen konuşuyosun. Yani tabi gramer de ben hiç öğrenmedim için tek şeyde duymaktan gramer öğrendim. Oğda bi eksik eksik kelimeler vağ. Bende de eksik şeyler ama anlıyola beni.

Elif: Başta nerelerde zorlanıyorsunuz, şimdi Türkçeyi kullanırken nerelerde zorlanıyorsunuz? Mesela Alanya diyalektini anlayabiliyor musunuz?

Nicole: E: Alanya diyalekt anlıyorum. Burda kö:ydeki yine fa:rklı. Kö:y diyalekt işte benim kayınvalidem tavuk demedi başta yani hala da demiyoğ, töyik dedi. Ben dedim sanki ben Tü:kçe öğrendim gibi geldi bana. Onlağla konuşunca hiç bişi anlamadım. Toyuk, işte kayfaltı yapalım, işte foroz diyo. Horoz demiyo işte foroz diyo. İşte bi:kaç değişik kelime kullanıyodu. Aynı işte e: Trabzon'a gittimiz zaman da zor anladım çünkü onlağ çok farklı konuşuyola: yani ama işte en en zor e: zamanlayla e: uğraştım yani hala da uğraşıyorum ba:zen kelime. O:da eksik var. Gène:lda yani eskiden hiç e: habeleş izleyemiyodum. İzledim ama hiçbirşey anlıyamadım ama şu anda e: yüzde seksen beş anlıyorum kelimele:den yani.

Elif: Türk televizyonlarını izliyorsunuz o zaman ?

Nicole: İzliyorum ama çok izlemiyorum. Dizi falan işte sevmiyorum. Sörvayvır izliyorum. Ya işte dizi hiç hiç sevmiyom. Bi de zamanım çok yok izlemek için.

Elif: Türk gazetelerini okuyor musunuz?

Nicole: Arada onu da okuyorum ama şey dil her gün dil. İşte önüme gelirse okurum değilse.

Elif: Şimdi Türkçenizi geliştirmek için yaptığınız bir şeyler var mı?

Nicole: Yok, özellikle bir şey yok. Her gün zaten Türk Türkçenin içindeyim yani işte akrabamla bu:da işte çevremle yani ö:yle.

Elif: Evin içinde çocuklarınızla Almanca mı konuşuyorsunuz Türkçe mi?

Nicole: Sinir olu:sam Almanca konuşuyom ama gene:lda işte onlar genelde Türkçe konuşmak istiyolar. Almanca da iyi onların ama yine de buyda gene:lda Türkçe konuşuyos.

Elif: Nicole Hanım sosyal medyayı kullanıyor musunuz?

Nicole: Evet.

Elif: Hangi dilde Almanca mı, Türkçe mi?

Nicole: İkisini. Gruplara göre değişiyor yani. Arkadaşlara göre işte bi a:kadaşla:la Almanca yazıyorum bi a:kadaşla:la birkaç Türkçe yazıyorum. Kulüp kulüplerle karate alakalı falan.

Elif: Mesajlaşılırken kısaltmalar kullanılıyor. Anlayabiliyor musunuz?

Nicole: Benim o:lum da onu yapıyo. Çok sinir oluyorum.

Elif: Anlayabiliyor musunuz, ya da siz kullanıyor musunuz?

Nicole: I: ben kulanmıyorum ben kulanmak isteme sevmiyorum yani. İşte şey geliyo bana bilmiyom yani tuhaf geliyo bana kısaltma. O:lum yapıyo. O:lum bana mesaj atınca sinir oluyom çünkü ben sevmiyorum. Yani işte iki kelime ya da iki harf e: ben kullanmıyom yani.

Elif: Gençler bazen kendi aralarında farklı yeni bir dil oluşturuyorlar. Gençlerin dilini çok rahat anlayabiliyor musunuz?

Nicole: Evet maalesef. Anlıyorum hı hı.

Elif: Orda bir problem yok.

Nicole: Yok.

Elif: Pazarcıların dilini anlayabiliyor musunuz?

Nicole: Anlıyorum.

Elif: Bir sıkıntı yok.

Nicole: Yok.

Elif: İlk geldiğiniz zaman nasıldı?

Nicole: O zaman anlamadım zaten işte.

Elif: Konuşurken atasözü deyim kullanıyor musunuz?

Nicole: Ben kullanmıyorum çünkü bilmiyorum ama e: hatırlıyorum benim çocukla:dan işte oku'da görüyola. O:da biraz zo:landıla: e: onla: da işte. Alman Almanca ı: atasözleri biliyorum ama işte Türkçe atasözle: bilmiyom. Ben birkaç tane okul işte cümle geti:dile: işte ödev olarak ya da öyle bişey e: gö:düle: ama ben pek anlamıyorum yani ya da bilmiyorum.

Elif: Evet zor oluyor.

Nicole: Yani anlıyorum ama şeyden anlamıyorum yani. Em: e: onun ne demesi istiyor anlamıyom. Yani neydi. Bi tane vaydı. I: neydi bir bir elin nesi vağ iki elin sesi vağ. Yani ben o zaman dedim Alla Alla ne demek o yani. Sonra işte kızım bana dedi işte böyle böyle. Tamam dedim yani. Benze: zaten atasözle deyimle:. Aynıydı Almanya'da ama tabi ben bu:da ben anlayamadım yani.

Elif: Eşinizin akrabalarıyla hep Türkçe konuşuyorsunuz değil mi?

Nicole: Evet.

Elif: Başka bir şey yok.

Nicole: Yok.

Elif: Peki bu zamana kadar Türkçe konuşurken ilginç bir şey yaşadınız mı?

Nicole: Ya bazen benim çocuklar gülüyola:. Anne sen ne dedin işte yani bazen.

Elif: Örnek geliyor mu aklınıza?

Nicole: Örnek bi tane balon ı: va:dı ya da top mu ne va:dı. I: oynadıla beni sinir ettiler. Ben dedim şu topu patlatacağım şimdi. Şu topu patlıycam şimdi dedim yani. Onla: bi güldüle. Ya anne ne diyosun dediler. Yani bana bazen öyle oluyor.

Elif: Onlar düzeltiyorlar mı konuşmayı?

Nicole: Düzeltiyolar. Ya önce bi gülüyolar. Sonra diyom ne yaptın ne var. Sonra bana diyolar öyle değil.

Elif: Cinsiyetiniz dilinizi etkiliyor mu? Kadın olduğunuz için daha kibar konuşmalıyım diyor musunuz?

Nicole: Noma:Í noma:Í hayatta öyle ama çok çok sinir oldum zaman ı: Tüykçe küfür ediyorum yani.

Elif: Biliyorsunuz.

Nicole: Bikaç kelime biliyorum. Öyle. Genelde araba kullanırken kullanıyorum.

Elif: Evin içinde eşinize Türkçe sevgi sözcükleri kullanıyor musunuz? Yoğun bir şekilde mi?

Nicole: Evet kullanıyos. Çok yoğun deil ama tabi kullanıyos.

Elif: Peki eşiniz?

Nicole: Eskiden çok kullanıyodu. Şimdi biraz azaldı. İşte kullanıyos. Benim aşkım, kullanıyoz yani.

Elif: Senelerdir burada yaşıyorsunuz. Türk kültürünü öğrenmenizin dilinize etkisi oldu mu?

Nicole: Evet.

Elif: Mesela örnek verebilir misiniz? Mesela cenazelerde insanlar nasıl baş sağlığı diliyorlar?

Nicole: Evet a:yne a:yne. İşte cenaze törenle:de ya da işte düğünle:de. işte kültür de bizim kültüre göre fa:rklı. O:da tabi ilk bura geldim zaman işte o:da yani cena:zede ne diyosun ben bilmiyodum ya da işte düğünde ya da çocuk doğdunda ya da işte çok bakmaya gidiyosun ı: bilmiyodum. Tabi şimdi onu da ı: ö:rendik. Dil bilmeyince öğrenemessin zaten ama işte yavaş yavaş onu da görünce ö:rendik.

Elif: Alıncayla Türkçeyi karşılaştırdığınız zaman ne tür farklılıklar var?

Nicole: Hiç şeyle. Türkçe hiçbi benim öğrendiğim din dillerden benzemiyo yani. Fransısca, İspanyolca hiç benzemiyor. Çok çok farklı bi dil oldu için e: o:da biraz zo:landım yani çünkü İspanyolca Fransısca biraz benziyo İtalyanca ama Türkçe hiçbişeyi mi benzemedi. Bazen bazı kelimele Fransızca biraz benziyo. İşte yani ama severek ö:rendim yani işte merak ettim.

Elif: Alman kültürüyle Türk kültürünü karşılaştırdığınızda ne tür farklılıklar var?

Nicole: Çok fark var. Ya daha hala ı: şey çok fark var. Kadın erkek farkı çok. Hele hele köyde oturunca çok fark ediyos yani. Buda ba:zen yaşaması biras zor geliyo. Yani çok da koľay dil. Hele hele köyde çarşıda yine de merkezde be:ki farklı. İstanbul, Ankara çok fa:rklı. Ya: işte en en büyük ı: şeyler sıkıntı çekiyo şu anda. Ben Aĺmanya'da do:dum, büyüdüm. İki tane çocum var. Bi erkek çocuk, on üç yaşında. Bi kızım, kızımız var. O da bu sene on altı yaşında olacak. Tabi o da Almanya'ya kültürü gö:dü. İşte kuzenler, arkadaşlar orda işte çok fa:rklı büyüyola:. Bu:da da çok fa:rklı büyüyola:. O:da daha serbest. Şimdi bu:da babası diyo işte sen bir e:kek ile konuşamassın. Yan yana oturamassın. Yani şimdi şimdiden başladı bu yaşta. O da onu anlamıyo yani neden. İşte buda he: zaman kayınvalidem he: zaman diyodu bi e:kek bi de bi kadın a:kadaş olamaz. Ben hiç öyle gö:medim ama yani Aĺmanya'da do:dum için ben çok noma:Í eykek aykadaş yani işte sevgili deil de aykadaş çok aykadaşla: va:dı. I: ama işte bu beni bazen üzüyo. Noma:Í, ben hiç yanlış bişey düşünmüyorum ama bu:da kültürel farklı çok e: fazla oldu için yani ama beni anlamıyolar ben onları anlıyamıyorum yani. Kültüğ farkı vağ dolayısı.

Elif: Şehirlerde de var.

Nicole: Evet, yani o:da şimdi biğas e: zo:luk çekiyorus çocuklar konusundan yani başta:. Ben şe yaptım zaten. Oğta bi yolu buldum, kapandım ama benim istedim gibi kapandım. Yani yazın tişöt de giyiyom ama mayoyla denize gitmiyorum. Yani öyle işte kayınvalidem şey yapmamak için.

Elif: Yani orta yolu buldunuz.

Nicole: Aynen aynen. Yani Almanya gide:sem açıyorum ama yani. Yani ben öyle bi o:ta yoľ buldum kendime. Öyle daha da hem bana daha koľay oldu. Yani bazen pazara git ya

da işte ça:şıya git he:kes çok farklı davranıyo. Yani noma:Í Gabi de on beş sene yok daha fazla buda yiğmi sene buğda ama yine de bera:bə yani bura deil burda tanıyola zaten bizi. Bera:bə başka biğ yere gide:sek bana daha fa:klı davranıyola ona da fa:klı davranıyola. Yani o işte.

Elif: Hayatınızı kolaylaştıran bir şey oldu.

Nicole: Evet, ge:çekten ge:çekten çok e: çok fazla kola:laştı. Bi de dil bilince daha: da. İşte bazen duyuyorum. Geçiyom baza:dan işte diyola:. Bak bak bak. Kapandı diyola: işte ah ne güzel. Bi de Tü:kçe konuşu:sam daha da a: işte bizden a:tık işte faÍan. Yani öyle seviyoÍa yani böyle dil iyi öğrenince bi de kapanınca.

Elif: Sizin için iyi olmuş, rahat olmuş.

Nicole: Evet, aynen.

Elif: Beden dilinizi jest ve mimiklerinizi Türkler gibi kullanıyor musunuz?

Nicole: Evet kullanıyorum.

Elif: Mesela?

Nicole: El hareketler ya da işte şu hayır kelime şu _____. Onu Almanya'da hiç bilmiyoruz ama bu:da kullanıyoruz yani. Onu da mutlaka her gün her gün her gün görünce görüp sen de alışıyorsun.

Elif: Nicole Hanım bu kadar.

Nicole: Teşekkürle. (kısa)

Elif: Ben teşekkür ederim, kabul ettiğiniz için.

EK 13. Ses Kayıtlarının Analizi - Nina Heldmann

AD-SOYAD: Nina Heldmann

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Lise

MESLEK: Ev Hanımı

YAŞ: 50

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 1999'dan beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce

MEDENİ DURUMU: Evli/ Türkle

Elif: Nina Hanım öncelikle kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Biraz kendinizden bahseder misiniz?

Nina: Rica ederim. E: ben e kırk beş yaşındayım. Em: tam yirmi sene önce e: bin dokuz yüz doksan yedi yılında ik defa Alanya geldim. E: o zaman eşim ile tanıştım. E: doksan dokuzda evlendikten sonra buraya yerleş, buraya geldim. Ya iki binde e: Alanya buraya yerleştirdik. E: iki tane o:lumuz var. Am: ve.

Elif: Peki Almanya'dayken Türkçe biliyor muydunuz?

Nina: Am: dedim gibi e: doksan yedi yılında, ik defa, hayatımda ik defa Türkiye geldim ve hayatımda ik defa Türkçe duydum. E: eşimin Alımancası va:dı o zaman ama tabi ki e: çok harika diil yani idare eder bi şekilde va:dı. E: ondan sonra em: yani Türkçe öğrenmeye kara: ve:dim. A: Alımanya'da başlamıştım.

Elif: Hangi kursa gittiniz orada? Ne kadar süre gittiniz?

Nina: Oğda sadece halk eğitimde e: bi kuys bulabildim, bulabildim. Çok fazla gitmedim belki üç dört ay gibi birşey. Haftada biy kere, haftada iki keye falan, çok fazla diil. Ondan sonğa em: kendime e: grame öğrenmek için kelime kelimelē ezbe:lemek e: amaçıyla e: kendime: e: kitapla aldım. Kitapla:dan ö:rendim. E: ondan sonğa e: biraz herkes buğası gibi e: sanırım herkesi biraz aynı konuşarak öğrendim. Yani meçburen konuşarak. E: eşimin ailesiyle çünkü onlağ tabi ki Alımanca hiç bilmiyolağdı.

Elif: Burada kursa gittiniz mi ya da özel ders aldınız mı?

Nina: A: hayır. İı ıh. Hayır ama aslında iste:dim. Özel ders yok diil ama aslında em: Tükçe Tükçemi geliştirmek iste:dim. E: biğ yani biğ kuys bulabiliğsem giderdim yani ama tabi ki baştan başlamak istemiyoğum ama benim seviyede geliştirmek istiyorum hem de lazım yani.

Elif: Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Nina: E: İngilizce.

Elif: Hangi seviyede biliyorsunuz İngilizceyi?

Nina: E: Türkçe ile kıyaslasam e: İngilizcem daha iyi.

Elif: O zaman İngilizceniz çok iyi. Peki buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Nina: I: tam yüzde eli diyebilirim. Yarısı, yarısı.

Elif: Türklerle bir araya geldiğinizde örneğin eşinizin ailesiyle Türkçe konuşuyorsunuz.

Nina: Hıhı ama evde Almanca konuşuyorus. Yani eşim ile çocuklar ile Almanca konuşuyoruz. E: bi:kaç akadaşım va buğda da. Onlar evde de Tükçe konuşuyolağ bildim kadağ ile. O zaman onların Tükçesi daha gelişmiş olabilir.

Elif: Eşinizle her zaman mı Almanca konuşuyorsunuz? Yoksa yüzde doksan gibi mi?

Nina: Yüzde doksan Almanca.

Elif: Çocuklarla da Almanca?

Nina: Hıı.

Elif: Çocukların Almancası mı daha iyi Türkçesi mi?

Nina: Yani em: büyük oğumuz lise ikide. Küçük oğumuz orta üç, yedinci sınıfta. E: onların yani onlar sanırım Tük çocuk gibi Tükçe konuşuyola sanırım. Yani ama bunu tabi ki ben e: mesela bi kelime aklıma gelmiyoğ ım: onu diyemem ama sanırım onla Tük gibi Tükçe konuşuyolağ. Hı hı.

Elif: Eşiniz buralı Alanyalı değil mi?

Nina: Hı hı. Okucafa taraftan.

Elif: Peki, burada Alanya'da konuşulan bir diyalekt var.

Nina: Efendim.

Elif: Alanya diyalekti.

Nina: Ya. Hı hı.

Elif: Burada konuşulan Türkçeyi anlayabiliyor musunuz ya da hiç kullanıyor musunuz?

Nina: Hayır, ı ih kullanmıyorum. Şöyle o zaman şöyle söylüyim em: sizin gibi e: birisi Ankara'dan geli:se ya da benim için en güze en güzel İstanbul'dan E: İstanbul'dan biy biy akadaşım vay buyda Alanya'da onun Tü:kçesi harika. Anıadım, he:seyi anıadım.

Elif: Standart Türkçe konuşuyoruz çünkü.

Nina: Evet çünkü çok net. Em: çok güzel anlaş anlaşla anıabilirim ama em: Alanya ne diyosunuz ona Alanyacıfa.

Elif: Yok. Alanya diyalekti.

Nina: Alanya diyalekti e: tam yüzde yüz anlayamam.

Elif: Benim için de aynı. Peki burada sizin Türk Alman derneklerine üyeliğiniz var mı?

Nina: I ih. Hayır, yok.

Elif: Peki şimdi Türkçenizi geliştirmek için neler yapıyorsunuz?

Nina: Em: çok televizyon sevmiyorum. Açıkça sevmiyorum. Açıkça söylüyim. E: bazen e: basit bir kitap okumaya çalışıyorum e: bazen yeni kelimeler ezberlemek çalışıyorum ama e: siz bana bir fikir vere. Yani burda bir ku:s falan varsa yani ge:çek gitmek iste:dim Tüykçemi geliştirmek için ama şu anda nereye gitsem falan bilmiyoğum.

Elif: Bilmiyorsunuz. Mesela bildiğim kadarıyla burada TÖMER var.

Nina: TÖMER e: o ana caddesinde.

Elif: Ben size yazarım onu.

Nina: Ya, ya. Onu yapmak isterdim.

Elif: Onu konuşuruz.

Nina: Ya.

Elif: Size göre Türkçeniz hangi seviyede?

Nina: Benim?

Elif: Evet.

Nina: Em: benim Tüykçe hangi seviyede?

Elif: Orta seviye mi, ileri mi?

Nina: Em: yok em: bence açıkçası e: o: rta seviyeden biraz daha üstünde ama fazla diil e: ama tam: en üst seviyede diil ve e: şunu da ben kendim bilirim, benim telaffuz çok harika diil. Mesela e: hiç hata oımadan hiç yanlışlık yapmadan biğ kelime e: biğ cümle kursam Tüykçede, yani mesela bi basit biğ cümle diyelim mesela e: biz bu:da kafe içiyorus, hemen hemen herkez e: benim yabancı oıdumu fayk ediyo. Yani benim telaffuzde biğ yanlışlık vay e: ama onu em: düzeltmem gitmicek ama ggamer oıarak, e: kelime hazine oıarak e: ortasın orta orta seviyesiden biraz daha üstündeyim bence.

Elif: Peki eşiniz burada ne iş yapıyor?

Nina: Benim eşim buda turizmcilik ile uğraşıyo.

Elif: Genellikle turizmle uğraşıyorlar. Eşinizle Almanca konuşuyorsunuz?

Nina: Hı hı. Yüzde doksan. Eşim çocukla o:lanla ile e: Türkçe konuşabiliyo ama mesela ben sohbete ben girsem hemen Alımancaya çeviriyorus.

Elif: Türkçe konuşmak için ısrar etmiyorsunuz. Almanca konuşmayı tercih ediyorsunuz. Peki senenin tamamını burada mı geçiriyorsunuz?

Nina: Genellikle, tatillerinde Almanya gidiyoğuz.

Elif: Siz de mi Almanya'nın kuzeyindensiniz?

Nina: Yok e: Gabi ve ikimiz. Gabi ve ikimiz Münih tarafından.

Elif: İlginç konuştuklarımın çoğu kuzeyliydi.

Nina: Ya. Doğrudu. Biz güney tarafından ve ben aslında zaten Alman diilim. Aslında Avusturyalıyım kökünden ama Münihte büyüdüm.

Elif: Türk gazetelerini okuyor musunuz?

Nina: Şöyle AÁanya gazetesi, AÁanya'nın dergisi e: kuaförde olunca okuyoğum. Kiminle, ne zaman, nasıl çay içti. Tamam okuyoğum a: ama bu Tüykçe gelişti:mek amaçıyla deil zaman geçmek amaçıyla.

Elif: Türk televizyonlarını izlemiyordunuz?

Nina: Hayır maalesef. Ya: şöyle a: eskiden a: biğ dizi vardı a: onu izledim. Yalan söylemiyim.

Elif: Muhteşem Yüzyıl

Nina: Hürem Sultan

Elif: Tahmin ettim. Genellikle onu seviyorlar ve ben de rahatlıkla tahmin edebiliyorum.

Nina: Ama o şimdi hayır.

Elif: Sosyal medyayı kullanıyor musunuz? Kullanmıyorsunuz. Peki WhatsApp kullanıyorsunuz.

Nina: Tek tuk.

Elif: Orada yazışırken kısaltmalar kullanılıyor. Siz kullanıyor musunuz ya da karşı taraf kullandığı zaman anlayabiliyor musunuz?

Nina: E: şunu anlabilirim çünkü e: zaten. E: yani e: mese selam slm tamam onu anlabilim ama em: gene:likle öyle mesajlar bana gelmiyoğ. Yani genellikle bütün kelime bana geliyoğ ve ben de bütün kelime yazıyorum.

Elif: Bu zamana kadar Türkçeyi konuşurken ilginç bir şey yaşadınız mı?

Nina: Hayır ama e: şunu önce e: önce dēdim yani önce e: dēdim mesela şimdi örnek verim. E: herhangi bi dükkana gidersem şimdi buğda ve e: oğadaki çalışanlar beni tanımyo ya da Ankağada bi dükkana gidiyim beni tanımyolağ, üç dö:t kelime yeteğ ki benim e: yabancı oldumu fayk ediyoía. O beni heğ zaman yine şaşırtıyo yani nasıl olabiliğ yani en komik şey bence bu:.

Elif: Kelime vurgularınız farklı. Mesela kahve içiyoruz demediniz h sesini çıkardınız ve kafe içiyorum dediniz.

Nina: Ya, ya ama yani üç döt kelime yeteğ yani. Bence çok enteresant. Yani o bana heğ zaman yine beni güldürüyo. A:tık yani a:tık güldürüyoğ beni ama e: yani komik bişey ya da çok yanlış bişey belki dedim ama unutmşum o zaman.

Elif: Bürokratik işlerinizi hâllerken zorlanıyor musunuz?

Nina: E: eskiden e: hep eşim ile e: yani eşim yadım lazım yadım lazımdı bana ve şimdi bak ya şimdi konsantre olmam lazım. Em: e: geçen sene e: geçen sene bana e: yeni biğ ikamet gerekiyodu. İk defa yalnız tek başıma başvu:rdum ve yani kendimi ifade edebiliğdim edebiliğdim evet. Çok sorun diil ama genellikle em: eşimi yanımda götürüyoğum.

Elif: Belki eşinizle gittiğinizde daha iyi hissediyorsunuz ama siz de yapmışsınız, problem olmamış.

Nina: Ya. Pobleml olmamış evet.

Elif: Burada Türkçenizi geliştirmenizi en çok ne kolaylaştırdı?

Nina: Nasıl anlamadım.

Elif: En çok size ne yardım etti?

Nina: En çok bana ne yadım oldu. E: em: İstanbul' ya da Ankara'dan gelen akadaşlarım.

Elif: Türk arkadaşlarınız.

Nina: Evet Tüyk arkadaşlarım çünkü onlağ yani güzel konuşuyoğ net konuşuyoğ yavaş konuşuyoğ öyle.

Elif: Eşinizin ailesiyle de Türkçe pratik yaptınız konuştunuz.

Nina: Tabi ki eşimin ailesiyle ama e: pratik ettim ama onlağ e: hem aşırı hızlı konuşuyoğ. Alanya diyalekt konuşuyoğ, bazen zoğ olabiliğ. Yani mesela biğ iki saat e: den sonra beyim benim bey beyim yoruldu zaman e: zor oluyo benim için.

Elif: Mesela kadın olduğunuzdan dolayı dilinize daha çok dikkat ediyor musunuz? Mesela cinsiyetiniz size göre dilinizi etkiliyor mu?

Nina: Ben öyle düşündüm mü ya da üzgünüm ama sizin sorunuz tam anlamadım yani.

Elif: Örneğin erkekler daha sert olabilirken konuşmalarında kadınlar daha kibar olabiliyorlar.

Nina: Hayır bence bu e: kadın mı erkek mi. Bu sös benim için sös konusu kadın mı erkek mi değil. Yani benim için e: insan olarak biraz kibarlık lazım e: ya da biğ toplumda herkes biraz kibar olunca daha güzel oluyoğ ama mesela geğçekten sinirlendim zaman e: Aلمانca ołarak bi küfüğ azımdan kaçabili ama Tükçe olarak çok küfüğ bilmiyoğum çünkü onu öğrenmeye merak etmedim.

Elif: Anlıyor musunuz?

Nina: Bazıları anlıyorum. Bazıları anlayama anlamam belki.

Elif: Atasözü ve deyim kullanıldığında anlayabiliyor musunuz ya da siz kullanıyor musunuz?

Nina: E: kendim kułanmıyorum çünkü em: kendi kullanmıyoğum ama bazen biğ Türk e: atasözü ya da deyim bazen deyimleri duyuyorum ve bazen çok hoşuma gidiyo.

Elif: Aklınıza geliyor mu, örnek verebilir misiniz?

Nina: Em: zaten e: bazı em: deyimler e: Almandada da vağ yani benzer bir manası ile. Em: bazen onun fakındayım.

Elif: Çünkü insanların yaşadıkları ortak.

Nina: Ya. Geçen biğ deyim duydum, çok beğendim ama şimdi aklıma gelmiyo.

Elif: Peki duyduktan sonra sonrasında kullanmaya özen gösteriyor musunuz?

Nina: Em: ya aklımda ołunca tamam ama em: kesinlikle biğ yanlışlık vağ yani biğ kelime sıralamada fałan. O yüzden çok kułanmıyorum ama e: benim e: ołanların, ik iki ołan ołanlarımız e: ikokulda:yken özelleikle ik ikokulda:yken üçüncü döydüncü sınıfta öyle biğ e: Tükçede biy ev ödevi va:dı. Yani özellikle deyimle e: bulmak e: bulmak lazımdı. Onun manası anlatmak lazım. O zaman bikaç tane öğrendim.

Elif: Siz de çocuklarınızla birlikte öğrendiniz.

Nina: Ya ama e: yani şimdi duysam birisi bana değse anıırım ama şimdi böyle ezbe:den aklımda diil.

Elif: Alışverişte Türkçe konuşuyor musunuz?

Nina: Paza:da Tükçe konuşuyorum.

Elif: Pazarcıların dilini anlayabiliyor musunuz?

Nina: Mesela ne gibi. Bi ögnek verebilir misiniz?

Elif: Mesela bir peruk satılıyor. Biliyorsunuz değil mi? Hürrem saçı diye satıyor. Dolaylı olarak satıyor malını.

Nina: Hayır öyle biğ şey duymadım, karşılaşmadım. Ya da e: belki de e: dikkatimi çekmedi ama e: şimdi konu:ken biğşey fayk ettim. Şimdi mesela dediniz ya peruk biliyo musunuz? Neden öyle dediniz?

Elif: Çünkü durumu anlatmak için bilip bilmediğinizi bilmem gerekiyordu.

Nina: Yani ama e: siz e: düşündünüz mü yani belki Nina peruk kelime duymamış ya da.

Elif: Evet, olabilir.

Nina: Ama siz yani dil yani sizin e: işiniz dil falan filan. O zaman em: benim ilgi çeken biğ e: şey söylüyüm. Bunu mesela bunun gibi çok karşılaştım. Yani akadaşla ile konuşuyorum ondan sonra biğ kelime geliyor. Ondan sonra a: Nina belki bilmiyor. Bakaım. Genellikle ama o ve bu enteresant nokta bence. Genellikle mesela peruk Al e: Alman biğ kelime e: ya: da e: ya e: yani ya Alman dilinden ya İngilizce dilinden ya da Yunan dilinden gel gelen e: kelimeler. Mesela şöyle e: tam Türk ya da Osmanlı kökünden kelime bilemem. Yani çok eskiden kullanan kelimeler ya da Osmanlıcadan gelip gelen kelimeler bilmiyoğum ama em:.

Elif: Ben de bunun eğitimini gördüm ama Osmanlıca kelimelerin hepsini bilemem.

Nina: Ya ama şu mesela peruk gibi ya da ne bilmem e: bu Türk Türkçe diil yani. Türkçe oılmayan yabancı biğ dilden gelen kelime genellikle bilirim çünkü onlağ benim için çok noma:ı.

Elif: Aslında bu kelimeyi bildiğinizi biliyordum ama örneğimi verirken anlaşılıp anlaşılmadığımı kontrol etmek istedim. Kontrollü gitmek istedim.

Nina: Veya yok zadece em: yani belki sizin belki sizin için hiç enteresant deil ama benim ilgi çekti. E: zaten e: geçen sene ya da son e: on senede fayk biğşey fayk ettim. E: Tü:kçede çok daha İngilizce ya da Almanca ya da yabancı dilden e: kelime atık çok kullaniyoğuz atık. De mi eskiden, on sene önce çok kulllanılmıyodu ama şimdi çok kulllanıyodu ve benim bütün Tüyk akadaşlarım a: Nina bunu biliyo mu acaba biraz

şüpheleniyolá ama tabi ki bilirim. Onla benim gaye gayet normal ama mesela benim e: kayınpederim kullandığı eski kelime onu bilemiyoğum.

Elif: Almancayla Türkçeyi karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar var size göre?

Nina: Almanca Türkçe ile hiç karşılaşmaz. Em: e: yani Almanca benim ana dilim oldu ana dili ana dilim olduğu için benim için mantıklı. Aslında em: yabancı olarak baka:an Almanca hiç mantıklı diil. Sıfır. E: ge:çekten yani ben bunu e: baya baktım. E: Almanca hiç mantıklı diil bir dil değil. Türkçe çok mantıklı biğ dil.

Elif: Nesi mantıklı geliyor size?

Nina: Mantıklı çünkü kuralı vağ. E: bir fil, mesela yapmak. Yapmak bir fil di mi? Bir fil alıyosun, bir filin kökü vağ, o kökü alıyosun ondan sonra e: bir şey ekliyoğsun. E: geçmiş zaman, gelecek zaman yani heşey ekliyosun. Biğ e: lego oyun gibi biğ kelime yapıyoğsun ve her zaman aynı şekilde tam kuralı göre.

Elif: Evde eşinizle konuşurken ona nasıl hitap ediyorsunuz? Türkçe mi Almanca mı?

Nina: Karmakarışik.

Elif: Özel bir tercihiniz yok.

Nina: Karışık.

Elif: Türkçeyle birlikte beden dilinizi nasıl kullanıyorsunuz? Arkadaşlarınız size hiç beden dilinizi Türkler gibi kullandığınızı söyledi mi?

Nina: Hiç kimse demedi bana böyle bişe.

Elif: Beden dili kullanılırken ilginç bulduğunuz şeyler var mı? Mesela hayır demek için.

Nina: A: evet evet. Ya o e: çok büyük bir fark vağ. Mesela em: a:tık ben alıştım gel böyle yapıyoğum de mi? Gel. Gel. Bis Almanya'da öyle yapıyoğuz gel ama bu sanki saygısız mı oluyor çünkü bazen eskiden böyle yaptım, o: insanla böyle baktı. Şimdi baya bunu yaptım. Gel e alıştım, böyle gel.

Elif: Bu hareketleri çok güzel gösteriyorsunuz. Türkçe olarak da ifade edebilir misiniz?

Nina: Nasi. Yani el hareketiyle. Aslında yani el Türkçede böyle bu şekilde oluyo, üstünde ve Almanca şöyle ama şimdi böyle Tüke yapağsan olmaz, yalnız tuhaf oluyo

de mi, yani ben de böyle alıştım. Ondan sonra şunu da hatırlıyorum. E mesela, biz Almanca şöyle yapıyoruz. Bunu ne demek biliyo musun.

Elif: Düşünüyorum demek mi?

Nina: Bu demek ki birisi delirmiş yani birisi aptal, deli. Yani, böyle. Bunu eskiden eskiden çok yapıyordum bazen yapıyordum yani mesela bu deli o da o deli bir şey şimdi onu ondan tamen vazgeçtim çünkü Türkler bunu anlayamaz. Bıktım, anlıyorum aytık ama kendim yapmıyorum. Ondan sonra ya bana eskiden tuaf geliyordu şu da vağ. Bıktım demek. Bıktım, anlıyorum aytık kendim yapmıyorum, kendim yapmıyorum. E: ondan sonra şunu da anlamadım yavaşca, demek çok iyi a:kadaş olmak di mi ama hiç kullanmıyorum mesela.

Elif: Ben bunu ders anlatırken eş anlamlı anlamında kullanıyorum.

Nina: Yani dedim gibi mesela bu cinsten e: atık anladım, manası da biliyorum ama kendim kullanmıyorum. E: benim Almanca cinstenim kullanıyorum tabi ki Alman akadaşıyla ile.

Elif: Türk kültürünü tanımanın dilinize etkisi oldu mu?

Nina: Tabi ki yani çünkü bir dil öğrenmeden e: insanla ile konuşmadan bir kültür e: tanımak mümkün değil. Mümkün değil.

Elif: Kültürün parçalarından biri de din. Dini öğrenmenin dilinize etkisi oldu mu? Mesela İslam dinini seçtiniz.

Nina: Şimdi bu soru gerçekten tam anlamıyorum, yani nasıl.

Elif: Mesela günlük hayatta inşallah, maşallah, hayırlı olsun vb. kelimeler kullanıyoruz.

Nina: Ya ama herkes kullanıyor. Herkes kullanıyor yani din ile hiç ilgili olmayan herkes kullanıyor çünkü Türkçenin bir payçasıdır.

Elif: Peki sizin bu değişiminiz dilinize yansdı mı?

Nina: E: yani belki şöyle söylüyüm. Mesela ben inşa kelime kullandım zaman e: isteyerek manası ile kullanıyorum, düşünerek kullanıyorum. Ya da zaten yani her şey her şey bağlı. Yani e: kültür e: din e: Türkçe e: yeni modern Türkçe e: yani her şey her şey ile bağlı ama em: aslında Türkçe Türkçe dil olarak benim dinim e: bir bağlantı var ama aslında.

Elif: Dilimizde çok fazla Arapça kelime var ve sizde dininizi değiştirdiğiniz için bu kelimeleri kullanma eğilimi oldu mu?

Nina: Yok diil. Yani zaten e: genellikle Arapça kökünden kelimeleri anlamam ya da bilmiyorum ya da bakmam lazım. O da zo: benim için.

Elif: Çok teşekkür ederim Nina Hanım.

Nina: Bu kada mı?

Elif: Evet bu kadar.

EK 14. Ses Kayıtlarının Analizi - Sabine Rieger

AD-SOYAD: Sabine Rieger

CİNSİYET: Kadın

EĞİTİM DURUMU: Ortaokul

MESLEK: Sekreter

YAŞ: 56

KAÇ YILDIR ALANYA'DA: 2011'den beri

KAÇ DİL BİLİYOR: Türkçe, İngilizce

MEDENİ HALİ: Bekâr

Elif: Sabine Hanım öncelikle kabul ettiğiniz için teşekkür ederim.

Sabine: Bişi diil.

Elif: Sabine Hanım biraz kendinizden bahseder misiniz?

Sabine: Ben Almanım. Şututgat'tan geliyoğum. Ben a: şimdi yine altı sene yakında buğdayım. Ben hastalık için emekli oğdum. Onun için çalışmak geğek yok. Bu çok kolay onun için benim için ya ve ben iki bin veya iki bin biğ birinci kere Alanya'ya tatil için geldim ve ya: hoşuma gitti. Ben seviyoğum, denize bakıyoğum başka biğ yeğe bakmıyom sadece deniz. Küçük ya şimdi büyük oğdu ama hala biğaz köy gibi ama sığadan buğda.

Elif: Sabine Hanım eğitim durumunuz nedir?

Sabine: Tü:kiye'de siste:m fa:klı. Ben realşule yaptım. Biliyo musunuz bu ota: okuğ ama buğda yine biğaz fa:klı. Bu bu sistem buğda iyi bilmiyoğum.

Elif: Altı senedir Türkiye'de yaşıyorsunuz. Türkiye'deki hayatınızdan memnun musunuz?

Sabine: Ya, ya benim için onun için kolay ve çalışmak gerek yok. Benim pağa geliyo. Bu böyle yaşamak daha kolay tabi. Ben biliyoğum buğda çalışmak lazım, bu çok zoğ yabancılağ için ama ya ben seviyoğum, rahat yaşabiliğim ama daha güzel Almanya'dan ve ya ben seviyoğum, nomağ seviyoğum.

Elif: Yılın bütün zamanını Alanya'da mı geçiriyorsunuz?

Sabine: İki üç gün biğ dokto gitmek ve alışveriş, ağkadaşlağ buluşmak başka yok. Nomañ tüm sene buğdayım.

Elif: Burada kiminle yaşıyorsunuz?

Sabine: Ben önce yañınız yaşadım ama üç seneden beği biğ ağkadaş vağ, beğabey yaşıyoğuz

Elif: Sabine Hanım Türkçenin dışında hangi dilleri biliyorsunuz?

Sabine: İngilizce.

Elif: Hangi seviyede?

Sabine: Ne?

Elif: Hangi seviyede? Orta seviye, ileri seviye?

Sabiha: İngilizce mi?

Elif: Evet.

Sabine: Ya şimdi ben geçe gündüs Tükçe konuşmam lazım. Benim İngilizce biraz yavaş, a:kaya gidiyo. Duyuyoğum. Şey ben hala iyi anlıyoğum ama biğşey söylemem. Daha önce Tükçe kelime geli geliyoğ. Yavaş gidiyo ama biras training yapmak lazım.

Elif: Çok güzel bir örnek verdiniz. Peki buradaki sosyal çevreniz daha çok kimlerden oluşuyor?

Sabine: En çok Alman kadınla ya. Biri tanışiyosun bundan daha başka tanıyoğsun. Böyle çalışıyoğ veya Tüykleğ ile çok yakın şey yok.

Elif: Ev arkadaşınız Türk mü Alman mı? Onunla ev içerisinde Türkçe mi konuşuyorsunuz?

Sabine: Tüyk. Ya o Almanca bilmiyo.

Elif: Almanca bilmiyor ve Türkçe anlaşıyorsunuz her zaman?

Sabine: Evet.

Elif: Bu durum size göre Türkçenizi geliştiriyor mu?

Sabine: Ben Almanya'da hañk yüksekokuñda çok seneleğ e: gittim Türkçe çalışmak için. Onun için biliyoğ bazı eski biğşey vay ama ya çok zaman ya başladım, yeni geldim. Ya

biraz kokuyoğsun konuşmak ama çünkü ben iyi doğyu söylemek lazım. İstiyüğüm, ben istiyüğüm benim için a: ama ben bir gün düşündüm ya ben bana çok zaman lazım cümle düşünmek üzeri bu kelime buraya bu oraya ı ih. Çok zaman düşünmek şey gidiyo. Onun için bir gün düşündüm tamam sadece konuşacam. Önce düşünüyüğüm. Ağa sığa da cümleden dönmek lazım yeni başlamak çünkü yanlış başladım ama çok düşünüyüğsun da konuşmuyosun bence.

Elif: Almanya'da Türkçe kursuna ne kadar süre gittiniz ve hangi seviyeler için ?

Sabine: Bu, em: bu halk yüksek okula sömestiğ vağ. On iki sömesti gittim demek on iki keğe sekiz on iki pağça.

Elif: Buraya geldiğiniz zaman kullanabildiniz mi Türkçeyi, burada Türkçe kursuna gittiniz mi peki?

Sabine: Ya. Yok gitmedim. Em: ben em: buğaya geldim ama benim herşey ikamet ve em: vergi dairesi herşey yalnız yaptım.

Elif: Peki nasıl?

Sabine: Seviyüğüm ya ve başka biği lazım iyi değil. Kendime yapmak daha iyi ya.

Elif: Resmi dairelerde Türkçe konuşarak işinizi hâlledebiliyor musunuz? Resmi dairelerde Türkçe mi konuşuyorsunuz, Almanca mı?

Sabine: Em: ben heğ yeğde Tü:kçe konuştum. Em: seneleğ önce daha az konuştum tabi heğ gün değil ama yine ve yine yeni kelimeleğ e: geliyoğ ve lazım. Bakıyüğüm ve televizyon biğşey vağ bakıyüğüm, soğuyüğüm ve veya a:kadaşa soğuyüğüm veya twiti habeğleğ bakıyüğüm, diyoğüm bu ne o anlatıyoğ ve o çok güzel konuşuyoğ. Am: devamlı öğrenmek lazım. Ben heğşey bilmiyüğüm, tüm kelimeleğ bilmiyüğüm ve tüm krameğ şeyler de bilmiyüğüm ama noma:Í hayat için yeteğ ve em: yeni yine buraya geldim ve biğ Tüyk ile çok konuştum. O söyledi koykma, konuş konuş. O çok yağdım etti ya.

Elif: Burada hiç Türk derneklerine, Türk Alman derneklerine üyeliğiniz var mı?

Sabine: Yok. Ben, ben ya nasıl söyliyim, ben Almanya'da aynı kendine yaşıyüğüm. Biğaz ben çok ben bikaç kişileğ biliyüğüm. Biykaç söyliyüğüm aykadaşlağ başka sadece biliyüğsun. Ama ben heğ yeğde değilim ve çok Almanlağ vağ ya da benim yaş biğaz fayklı nomaÍ Almanlağdan buğda ve çok e: bilmek istemiyüğüm çünkü ya otuğuyoğlağ

ya Tüykler ile otuğmak istemiyöğuz. Tüykler neden böyle yapmıyoğlar? Neden böyle yapmıyoğ? Ya ben düşünüyoğum neden bu buğda kałmak gerek yok, git de mi? Ben ösel kişileğle ben tanışmak istemiğoyum ya.

Elif: Size göre şimdi Türkçeniz hangi seviyede?

Sabine: O: çok zoğ, ben bilmiyoğum.

Elif: Türkçeyi kullanırken en çok nerelerde zorlanıyorsunuz?

Sabine: Em: ya ben düşünüyoğum daha çok daha kelimeleğ biliyoğum daha iyi ama çok fağklı, ben satleğce sohbet ediyöğum ama bir küçük iki cümle vèya a: atasös gibi anılamıyoğum ya. Bu çok fa:yklı ve arasığa da gazetede tüm okuyöğum. Belki biğ kelime, iki bilmiyoğum ama hep berabè anlıyoğsun ama başka başlıyoğum, kapatığoyum çünkü anılamıyoğum, ya kelime bilmiyoğum.

Elif: Almanca ile Türkçeyi karşılaştırdığınız zaman ne tür farklılıklar var size göre?

Sabine: Ben düşünüyom Almanığ için bu şey soğ. Bi payca kelime vağ, on tane a:kaya yapıyosun, sonğa biy cümle veya iki. Bizim sistem fa:yklı ve em: biz başlıyoğuz Tüykçede so cümle sonunda böyle kramağ böyle ya ama biğ biğkaç şeyle mesela bu samanığ Tüykçe'de daha koıay bence çünkü bu ön wortstamm aynı sadece son değışiyöğ. Almanya'da tüm kelime değışiyöğ çok zaman.

Elif: Türkçenizi geliştirmek için neler yapıyorsunuz? Örneğın Türk dizilerini izliyor musunuz?

Sabine: Dizi bakmıyoğum. Ben, benim Alman dizileğ bakıyoğum. Tabi asla. Em: ben heğ gün Tüyk e: gazeteleğe bakıyoğum ama tüm okumuyöğum, ben em: üst yazı bakıyoğum ne vağ, önemli şey vağ mı ve biğşey meğak ediyöğum deniyöğum daha okumak.

Elif: Anlamadığınız zaman ne yapıyorsunuz?

Sabine: Em: ya bu biğ soğu. Nasıl önemli benim için şey bakıyoğum kelimeleğ için ya da akadaşım söyliyom, oku, bana söyle.

Elif: Sosyal medyayı kullanırken Almancayı mı tercih ediyorsunuz, Türkçeyi mi?

Sabine: Em: ben biğşey paylaşıyoğum e: noma:Í Almanca, Tüykçe, İngilizce yazıyoğum. Niçin ?

Elif: Türkler yazarken kısaltmalar kullanıyorlar. Örneğin selam yazmak yerine slm yazıyorlar. Bunu anlayabiliyor musunuz?

Sabine: Biliyoğum. Şey em: çok mesajıağ e: yazmıyoğum ama ağa sığa da a:kadaşıma yazıyoğum ve bu slm de biliyoğum ve biğkaç küçük şeyler ya ama ben yazabiliğim ne söyleyebiliğim yazabiliğim.

Elif: Türkçe deyim ve atasözlerini kullanabiliyor musunuz ya da bir Türk kullandığı zaman anlayabiliyor musunuz?

Sabine: Fa:klı. Bi:kaç diyekt anlayabiliyoğsun. Biykaç şey, kelime yok ve em: böyle kağışık anlamı veya .

Elif: Çok sık kullandığınız atasözleri deyimler var mı?

Sabine: Bilmiyoğum çok değil ama biykaç em: kelime duyuyoğsun ve ben benim için biliyoğum ne demek ama tam nasıl söylüyoğsun unuttum mesela.

Elif: Burada konuşulan Alanya diyalektini anlayabiliyor musunuz? Standart Türkçeden farklı.

Sabine: Çok fayklı. Deli oluyoğum. Vaııa deli oluyoğum. Benim da:irede Aıanyaıılağ vağ. Onlağ, yakında heğ gün savaş, çok bağıyoğlağ, beğabeğ konuşuyoğ biğ payk yeğinde. Ben heğ zaman dinliyoğum. Sadece kötü kelimeleğ aynı kullanıyoğsun noğmal Tüykçe ama bu başka Alan Alanyaca.

Elif: Küfür edildiği zaman, kötü kelimeler kullanıldığı zaman anlayabiliyorsunuz?

Sabine: Bunlağ şimdi e: öğrendim. Ya tabi heğ yeğde duyuyoğsun, geziyoğsun.

Elif: O zaman sokak dilini de anlıyorsunuz?

Sabine: Şey noma:ı e: güze: İstanbul Tüğkçe konuşuyoğlağ em: anlıyoğum. Noma:ı kelime biliyoğum. Ama bu Aıanyalı Tüykçe ama bu kelime o kadağ fağklı, tabi diyalekt. Ben ben noma:ı e: Aımanca konuşmıyoğum benim diyalek konuşuyom daha he:kesi anıamıyo, noma:ı.

Elif: Bir kafeye oturduğunuz zaman garsonla Türkçe konuşmayı mı tercih ediyorsunuz?

Sabine: Yok ben biz heğ zaman berabe Tükçe konuşuyoguz ve dışağda aynı ve ya ben noma:ı beki direkt söylemiyoğum, gağson o soğuyoğ, ben de dinliyoğ. Ben de çay alıyoğum. Ben noma:ı dışağda da Tüykçe konuşuyogum.

Elif: Ama arkadaşınıza söylüyorsunuz o garsona söylüyor, siz doğrudan garsona söylemiyorsunuz.

Sabine: O da olabilir. Tabi bişey istiyorum, söylüyorum.

Elif: İkisi de mümkün. Pazara gidiyorsunuz. Pazarda konuşulan Türkçeyi anlayabiliyor musunuz? Pazarcılar sizinle Almanca ya da İngilizce konuşmak istiyor mu ? Bu durumda ne yapıyorsunuz? Sizin tercihiniz ne oluyor?

Sabine: Ya he:kese biğ yabancı dil biliyo, bu kuľanmak istiyo di mi ve ben noma:Í Tüykçe konuşuyorum ama biği bana Sind Sie Deutsch, Alman mısın soğuyo, diyom evet ve belki Almanca konuşuyoz çünkü bunla da göstermek istiyog ben dil biliyogum. Fa:kli noma:Í. Ben Tüykçe konuşuyorum ama Almanca biği geliyog Almanca konuşuyorum.

Elif: Pazarda pazarcıların konuştuğu Türkçeyi anlayabiliyor musunuz?

Sabine: Em: ya ya biykaç şeyler için aynı yeğe heğ zaman gidiyogum. İyi anlıyogum ve ya noma:Í soğun yok buğaya kadar.

Elif: Türkçeyi kullanırken ilginç bir şey yaşadınız mı?

Sabine: Direkt e: fikiğ gelmiyo ama ben şey karşılaştık. Daha seviyogum telefon. Ya biğ yeği ayıyogum, ben dönüyogum başka nasıl Tüykçe konuşuyog ben hiç anlamıyogum.

Elif: Mesela bazen Turkcell'den ya da bankadan arıyorlar. Onlarla konuşurken sıkıntı yaşıyor musunuz?

Sabine: Ya biğşey anlamıyogum sizinle sizinle aynı yapıyogum heğ. Ne demek. Ara sığa da lazım tabi ama şey Tüykçe de anlıyog, beni direkt kapatıyogum çünkü ben de kampanya vay, başka gerek yok. Ve em: bankada oğda çalıştı ya ve ben biğşey anlamıyogum soğuyogum tabi ağa sığa da lazım belki.

Elif: Burada Türkçenizi geliştirmenizde ne fayda sağladı?

Sabine: Ben düşünüyogum biğaz zadece biğaz Tüykçe e: biliyo:sun biyaz daha güzel yaşayabili:ysin, çünkü Tüykler Tüykçe konuşuyogsun. Biy biy çay mesela söylüyog daha bilmiyog. Ama Tüykler noma:Í hoğ hoğ hoğ ama ben düşünüyogum hayat biyaz daha kolay konuşabiliğsin.

Elif: Türkçenizi geliştirmenizde en çok neyin faydası oldu?

Sabine: Em: dizileğ bakmıyoğum ve Tüykçe kitap yok, olmaz. Böyle iyi konuşmuyogum ya da Tüyk film sadece ve çok diyalog vağ. Onun için yapmıyoğum. Tüykçe duyuyogum. Em: sadece biğaz konuşma vağ. Daha kolay em: ve ya: sohbet ediyog:ğsan buğada göğüyoğum ve şey mesela biğşey söylemek istiyogum ama kelime ya da krameğ, şey yok. Düşünüyom hı başka söylemek lazım ama buğda bu kağşıda kişi da heğ zaman biğaz seninle düşünmek lazım. O: da seninle konuşmak istiyog ve böyle çalışıyoğ. Kağşı tağaf ta istemiyog. Senin güzel İstanbul Tüykçe anılamıyo.

Elif: Kadın olduğunuz için Türkçeyi kullanırken erkeklerden daha farklı kullandığınızı düşünüyor musunuz?

Sabine: Ya ben düşünüyogum şey kadınlağ çok kötü kelime kulınmak güzel değıl ama lazımdı.

Elif: Nerede peki tercih ediyorsunuz lazım olduğı zaman?

Sabine: Ya ben düşünüyogum bana e: biğı e: iyi gelmiyoğ ben de ona cevap veğebiligim, bana fayk etmez böyle.

Elif: Bu zamana kadar böyle bir deneyim yaşadınız mı?

Sabine: Em: beni unuttum. Anılamadım. Onu o mutlu, o mutlu olabiliğ biğaz. Bikaç hafta önce, bimdeydim, alışveğış yaptım. Kasaya gittim biğ kişi önümde, benim şeyleğı pıraktım. Göğdüm sonğa biğ kişi kask ile gełdi ve nası gełdi. Ben ösel baktı düşündüm. Ha neğeye istiyi ? Biykaç kahve aldı. Em: bu kişi önde ödedi. O geldi pığaktı. Biğşey söyledi. Anılamadım. Yok önce pakmadı, o bekledi. Yok pığaktı. Ben dedim ya ben de bekliyoğum. Bana baktı. Ya yakında öldüm, nasıl baktı. O yine aldı. Dedim tamam, soğun yok. Bakın. Pakmadı. E: kasaya, benim şeyle aldı. Aldım a:kaya gittim. Poşet yaptım. O hala maalesef tüm anılamadım. Sa:dece biğşey memleket. Ben yine benim şeyle gel gittim. Ona yanına geldim. Seninle benimlen sende benimle hangi poblem vağ. Hiç cevap alılamadım. Bana bakmadı. Ben düşündüm. Benim şeyleğe gittim. Benim a:kadan kasada biğ Tüyk kadın vağdı. O ona veğdi, o kada: güldüm ya. Bu kadın doğyu konuştu ne ve ve ve ona bana bağırdı. Ya biz hepimiz çünkü o biğşey söyledi. Ğus o düşündü belki. Ben Ğus bilmiyoğum. O e: o söyle, kadın hepimiz ayni, ne konuşuyogsun. Kadın doğru konuştu. Sen de a:kada bekleyebiliğ. O çok kızgın oldu. Ben de poşet yaptım, güldüm ya ama bu e:kek ben tüm anılamadım çünkü şey em: ya güzel konuşmadı. Açmadım e: ben tüm anla anladım belki daha söyledim.

Elif: Ağzının içinde konuştu, sesli konuşmadı.

Sabine: Evet, evet.

Elif: Türkiye’de yaşamamızın Türkçenize katkısı oldu mu?

Sabine: Ya bu farklı şeyleğ. Ne: söylemek lazım biri yeni şey aldı ya da taşındı. Bu şeyle Almanya’da da öğrendim ama tabi buğda şey em: aykadaşım ile şimdi daha anlıyoğum, biliyoğum. O biyaz önce söyledi ya bebek geldi gitmek istiyyoğsun. Bu ____ biğaz biliyoğum. Böyle gibi biliyoğum, ya düşünüyöğum, biğaz öğrendim.

Elif: Türk kültürüyle Alman kültürünü karşılaştırdığınız zaman size ilginç gelen neler var?

Sabine: Ya şey hayat farklı tabi ama ya ben açık buğda böyle gidiyoğ, tamam böyle yapıyoğuz ve farklı şeyle Almanya’da farklı gidiyo sadece. E: ya mesela veya biğ biğ Almanla noma:Í diyoğsun beş, beşte oğdayız. Tüykleğ ağada sığada geç geliyoğ ve farklı ve gelmiyo. Ya ya ve şey nomaÍ hayat soğun yok. Sadece ağa sığa da düşünüyosun. Ya yabancısın, kadınsın, daha sonra kızgın oluyosun bu. Mesela bu kişi için ben de e: söyle. Bu kız e: kasa kasiye di mi. O sonğa bu eğkek e: gitti ve kadın da o söyledi ya kusuğa bakma. Dedim ya senin hata değıl. Ama heğ zaman aynı ya yabancı kadın beklebiliğ. Fa:k etmez. Böyle olmas ya. Ben de noma:Í kişi ya. Ben nasıl nasıl biğmek istiyöğ. Em: sağı Tüykler de vağ ve mesela heğ Tüykler de aynı değıl ya.

Elif: Çok doğru söylüyorsunuz ama bazı insanlar garip.

Sabine: Ya, ya bu ağa sığa da düşünüyosun. Ben en az Tüyk kadın ya da eykek biykaç şeyleğ gelmiyoğ böyle ama böyle işte ne yapıım ya.

Elif: Siz yabancı olduğunuz için biz de çok kabalıklarla karşılaşıyoruz.

Sabine: Ya bu Tüyk kadın güzeldi ya daha göğmedim ya.

Elif: Evet kadın dayanışması. Sabine Hanım. Apartmanda yaşıyorsunuz. Türk komşularınız var. Onlara hitap ederken nasıl hitap ediyorsunuz?

Sabine: Em: şey binada ya bu kağşı komşu farklı. Bunıağ em: iyi ve ya bu sahoş kişileğ e: onunla konuşmuyom e: ama bu ben ben bana da akadaşía benim akadaşíağım abía yenge diyobiliyoğum ve ağa sığa da, dışada mesela pazağda em: amca gömüyöğum, amca çağrıyoğum ve böyle.

Elif: Size bu durum tuhaf gelmiyor artık öyleyse. Çünkü Almandada bu şekilde değil.

Sabine: Yok. Ya noma:Í .Tüyklerde adılağ geğek yok. A:bi, abla, hava, teyze. Sadece bu şeyle söyliyoğsunuz çok.

Elif: Arkadaşınıza hitap ederken nasıl hitap ediyorsunuz? Almanca sesleniyor musunuz?

Sabine: Em: ya bu bu Tüykçe kelimeleğ kuÍ kuÍlanıyoğ ve ben biğaz önce önce öğrendim ona şatz (schatz), aşkım demek ya ama çünkü e: Türkçe isimdi. Onun için heğşey Tüykçe.

Elif: Bu sizin için aslında bir avantaj Türkçenizi geliştirmeniz için. Eğer Almanca biliyor olsaydı Almanca konuşacaktınız.

Sabine: Ben ben diyoğum AÍmanca öğren ve benim anne heğ sene geliyo tatil için onunÍa konuşmak için ve belki ben dedim ya ben sana ne göstermek istiyoğum. Ya dedim, geldim ve nasıl resimdi ve o da ya biğ dil daha biliyoğsun hiç soğun yok ya hayat için. E: biykaç kelime, fiel aybaytın (viel arbeiten) söyledi. Biykaç İngilizce kelime biliyoğ ama ya o o daha iyi. Kafada ben iyi biğşey anlamıyoğum dedim, e: anÍamadım, o fayklı söyliyoğ. Belki yine biğ kelime bilmiyom ama o bana iyi anÍatabiliğ ve o Buğsalı, o güzel Tüykçe konuşuyo. Ben ben duyuyoğum. Ağa sığa da aykadaşÍa konuşuyoğ. Biyaz fayklı, biyaz daha benimle de güzel konuşuyoğ. Noma:Í. O diyoğ ben OsmanÍı Tüykçe konuşuyoğum.

Elif: Sabine Hanım, dille birlikte insanların jest ve mimikleri de değışiyor. Türkçe konuşurken el kol hareketleri jest ve mimiklerinizde bir değışiklik oldu mu?

Sabine: Bilmiyoğum.

Elif: Size enteresan gelen bir şey oldu mu?

Sabine: Ya. Biliyoğum ve ve kuÍlanıyoğum ağa sığa da ama bu a ya bu senelø önce öğrendim ve benim Almanya'da benim Tüyk öğretmende de göğdüm. Ya çok koÍay açma gerek yok.

Elif: Sabine Hanım çok teşekkür ederim.

Sabine: Biğşey diil. Çok kötü müydü?

Elif: Hayır aksine çok iyi, bütün soruları gayet iyi bir şekilde cevapladınız.

EK 15. İngilizce, Almanca ve Fransızca Karşılıklar

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

İngilizce Hacettepe University

Almanca Hacettepe Universität

Fransızca Université de Hacettepe

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İngilizce Graduate School of Social Sciences

Almanca Institut für Sozialwissenschaften

Fransızca Institut des Sciences Sociales

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İngilizce Master's Thesis

Almanca Magisterarbeit

Fransızca Thèse de Maîtrise

DOKTORA TEZİ

İngilizce Ph. D. Dissertation

Almanca Inauguraldissertation

Fransızca Thèse de Doctorat

EK 16. Etik Kurul İzni Formu 1

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Tarih: 31.05.2018 17:10
Sayı: 35853172-300-E.00000070865

Sayı : 35853172-300
Konu : Elif CİVELEK Hk.

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 25.04.2018 tarihli ve 26674787-300/00000015788 sayılı yazı.

Enstitünüz Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programı öğrencilerinden **Elif CİVELEK**'in **Prof. Dr. Emine YILMAZ** danışmanlığında yürüttüğü “**Alanya Örneğinde Almanca-Türkçe İki Dillilik: Toplumdilbilimsel Bir İnceleme**” başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **15 Mayıs 2018** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Rahime Meral NOHUTCU
Rektör Yardımcısı

Evrakın elektronik imzalı suretine <https://belgedogrulama.hacettepe.edu.tr> adresinden 1d5c5423-3480-4390-ae88-62c1a333890f kodu ile erişebilirsiniz.
Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara
Telefon:0 (312) 305 3001-3002 Faks:0 (312) 311 9992 E-posta:yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr

EK 17. Etik Kurul İzni Formu 2

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

Sayı : E-35853172-300-00001524498
Konu : Elif CİVELEK (Etik Komisyon İzni)

6.04.2021

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 23.02.2021 tarihli ve E-26674787-300-00001463613 sayılı yazı.

Enstitünüz Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora programı öğrencilerinden **Elif CİVELEK**'in **Doç. Dr. Meltem EKTİ** danışmanlığında yürüttüğü "**Alanya Örneğinde Almanca Türkçe İki Dillilik: Toplumdilbilimsel Bir İnceleme**" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun **09 Mart 2021** tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Vural GÖKMEN
Rektör Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 5215F865-1479-4F40-B2CE-7CB3F691E421

Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/hu-ebys>

Adres: Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 06100 Sıhhiye-Ankara

E-posta: yazimd@hacettepe.edu.tr İnternet Adresi: www.hacettepe.edu.tr Elektronik

Ağ: www.hacettepe.edu.tr

Telefon: 0 (312) 305 3001-3002 Faks:0 (312) 311 9992

Kep: hacettepeuniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi için: Sevda TOPAL

Bilgisayar İşletmeni

Telefon: 03123051008

EK 18. Orijinallik Raporu

 HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA
Tarih: 7/7/2021
Tez Başlığı / Konusu: Alanya Örneğinde Almanca-Türkçe İki Dillilik: Ses, Yapı ve Anlambilim Açısından Toplumdilbilimsel Bir İnceleme
<p>Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 363 sayfalık kısmına ilişkin, 7/7/2021 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Tumitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 1'dir.</p> <p>Uygulanan filtrelemeler:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, 2- Kaynakça hariç 3- Alıntılar hariç/dâhil 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç <p>Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.</p> <p>Gereğini saygılarımla arz ederim.</p>
7.7.2021 Tarih ve İmza
Adı Soyadı: ELİF ERMAĞAN Öğrenci No: N13145209 Anabilim Dalı: Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Programı: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Statüsü: ☐ Y.Lisans ☒ Doktora ☐ Bütünleşik Dr.
<u>DANIŞMAN ONAYI</u> UYGUNDUR <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> Doç. Dr. Meltem EKTİ

**HACETTEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF TURKISH STUDIES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT**

**HACETTEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF TURKISH STUDIES
TO THE DEPARTMENT OF TURKISH STUDIES INSTITUTE**

Date: 7/7/2021

Thesis Title / Topic: Bilingualism Between German and Turkish in the Case of Alanya: A Sociolinguistic Analysis in Terms of Phonology, Morphology, Semantics and Syntax

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 7/7/2021 for the total of 363 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 1 %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Turkish Studies Institute Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

7.7.2021

Date and Signature

Name Surname: Elif ERMAĞAN

Student No: N13145209

Department: Turkish Studies Institute

Program: Teaching Turkish as a Foreign Language

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

Doç. Dr. Meltem EKTİ

EK 19. Turnitin Benzerlik İndeksi

ALANYA ÖRNEĞİNDE ALMANCA-TÜRKÇE İKİ DİLLİLİK: SES, YAPI VE ANLAMBİLİM AÇISINDAN TOPLUMDİLBİLİMSEL BİR İNCELEME

ORJİNALLİK RAPORU

% 1	% 0	% 0	% 0
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

TÜM KAYNAKLARI EŞLEŞTİR (SADECE SEÇİLİ OLAN KAYNAĞI YAZDIR)

% < 1

★ Submitted to TechKnowledge Turkey

Öğrenci Ödevi

Alıntılarını çıkart

üzerinde

Eşleşmeleri çıkar

< 51 words

Bibliyografyayı Çıkart

üzerinde